GERŐ ERNŐ

HARCBAN A SZOCIALISTA NÉPGAZDASÁGÉRT

SZIKRA

GERŐ ERNŐ

HARCBAN A SZOCIALISTA NÉPGAZDASÁGÉRT

VÁLOGATOTT BESZÉDEK ÉS CIKKEK
1944—1950

SZIKRA
BUDAPEST 1950

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

ELŐSZÓ

A jelen kötetben közzétett anyag az 1944 őszétől 1950 tavaszáig terjedő időszakban írt cikkeket és ugyanezen időszakban elhangzott beszédeket tartalmazza. A kötetbe azonban, természetesen, nem az összes ebből az időből származó cikkek és beszédek kerültek bele, hanem csupán azok, amelyek megítélésem szerint a magyar népi demokrácia fejlődésének tanulmányozása szempontjából némi érdekkel bírnak. Egyes cikkeket és beszédeket megrövidítettem, főként azért, hogy lehetőleg elkerüljem az ismétléseket, amelyek a napi politikai és felvilágosító munkában szinte elkerülhetetlenek. Ugyanakkor benthagytam a kötetben közzétett cikkekben és beszédekben egyes olyan helyeket, melyek mai szemszögből nézve nem teljesen helytállóak. Így pl. a Magyarország hároméves gazdasági tervének alapjairól tartott beszédben bennemaradt az a hely, ahol arról van szó, hogy a Párt által javasolt hároméves terv még nem jelenti a szocializmus építését Magyarországon. Ennek a helynek a kihagyását azért nem tartottam célszerűnek, mert a kihagyás alkalmas lett volna arra, hogy a valóságnak nem megfelelő módon tüntesse fel az

akkori helyzetet és Pártunknak az akkori helyzetben elfoglalt álláspontját.

1946 decemberében, amikor az említett beszéd elhangzott, még csak feltételesen voltak meg Magyarországon a szocializmus építésének lehetőségei. Népi demokráciánk fejlődésében az a szakasz volt ez, amikor az államhatalom még nem volt szilárdan a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály kezében, amikor a munkásosztály kénytelen volt osztozni a hatalmon a tőkés osztállyal (melyet akkor főként a Kisgazdapárt képviselt s amelyet támogattak más pártok is). Ugyanebben az időszakban a legélesebb harc folyt azért, hogy a munkásosztály vesse-e ki a hatalomból a burzsoáziát, vagy megfordítva, a burzsoázia szorítja-e ki a hatalomból a munkásosztályt. A szövetség a munkásosztály és a dolgozó parasztság között még igen laza volt és a szövetségen belül csak állandó harc árán és nem mindig következetesen érvényesült a munkásosztály vezetőszerepe. Másrészt: a munkásosztály maga sem volt még politikailag egységes s éppen ez volt a döntő oka annak, hogy a harc a munkásosztály hatalmának a megszilárdításáért aránylag lassan, csak lépésről-lépésre haladhatott előre.

A Magyar Kommunista Párt már ebben az időszakban is kétségtelenül vezető, irányító, szervező erő volt az országban. De a Párt vezetése, irányítása az állami, gazdasági és társadalmi életben gyakran csak hosszas, szívós, kitartó harcok eredményeként valósulhatott meg a gyakorlatban.

Mindehhez hozzá kell tenni, hogy ebben az időben népgazdaságunkban a tőkés gazdaság rendszere volt az uralkodó. Hiszen akkor még csupán a bányák és az öt legfontosabb nehézipari üzem volt

részint nem is állami tulajdonban, hanem csupán állami kezelésben, az üzemek túlnyomó többsége pedig a tőkések tulajdonát képezte.

Helyes volt-e ilyen körülmények között, hogy Pártunk tervgazdaságra vett irányt Magyarországon? Helyes volt-e a gyáripar, a külkereskedelem, a nagykereskedelem, a bank- és hitelszervezet államosítása előtt olyan gazdasági politikát kezdeményezni, mintha a népgazdaság összes parancsnoki posztjai már a munkásosztály és a munkásosztály államának kezében lettek volna? Az azóta történtek igazolják, hogy ez helyes volt. Pártunk vezetősége politikájának kidolgozásánál nemcsak a pillanatnyi helyzetből indult ki, hanem az osztályerőviszonyok helyes értékeléséből — a további fejlődést is figyelembevéve. Pártunk vezetősége kiindult abból, hogy jóllehet a hároméves terv kidolgozásának időpontjában a hatalom még nem volt osztatlanul a munkásosztály kezében, hogy jóllehet akkor a népgazdaság parancsnoki posztjai közül csak kevés volt a munkásosztály birtokában, a feltételek adva voltak ahhoz, hogy a harc a munkásosztály, a népi demokrácia javára dőljön el. A harc ilyen sikeres kimeneteléhez arra volt szükség, hogy a kommunista párt élni tudjon a helyzet adta lehetőségekkel, kihasználja teljes mértékben ezeket a lehetőségeket arra, hogy a fejlődést előrehajtsa, biztosítsa a hatalmi és gazdasági alapokat a szocializmus építéséhez Magyarországon. Pártunk, Rákosi Mátyás elvtárs vezetésével, követve Marx—Engels—Lenin—Sztálin legyőzhetetlen tanítását, képes volt a helyzetben rejlő lehetőségeket valóra váltani. Így már hároméves tervünk során elkezdhettük a szocializmus alapjainak lerakását országunkban.

A Párt azonban, természetesen, 1946-ban nem

fedhette fel összes kártyáit, mert ez akkor nem a munkásosztálynak, nem dolgozó népünknek vált volna hasznára, hanem az osztályellenség malmára hajtotta volna a vizet. Ezért volt szükség arra, hogy a hároméves terv kidolgozásakor még ne a szocializmus építését vessük fel, hanem csupán azt, hogy a terv megvalósítása útján helyreállítjuk a háborúban szétzilált, hatalmas veszteségeket szenvedett népgazdaságot, felemeljük népünk életszínvonalát a háborút megelőző színvonal fölé s hogy mindezt megvalósíthassuk, korlátozni akarjuk a tőkés elemeket.

De, hogy Pártunknak nem voltak illúziói, hogy Pártunk egy percig sem gondolta azt, hogy a hároméves tervet megvalósítani, tehát a szocializmus építését elkezdeni lehet olyan gazdasági renddel, melyben a tőkés elemek az uralkodók, bizonyítja az a körülmény, hogy a hároméves tervjavaslat közzététele és népünk széles rétegei által történt elfogadása után azonnal felvetettük a nagybankok államosításának kérdését. A nagybankok államosításának a felvetése, mint ismeretes, nemcsak a bank- és hitelszervezet államosításának a kérdését állította előtérbe, hanem a gyáripar zömének az államosítását is napirendre tűzte. Hiszen az imperializmus korában, amikor a tőke uralkodó formája a finánctőke, a burzsoázia a nagybankokon keresztül kezében tartja a gazdasági életet. És ez nemcsak általánosságban érvényes a tőkés országokra, hanem érvényes volt konkrétan Magyarországra nézve is, ahol három-négy nagybank útján a tőkés osztály az ipar oroszlánrészét tartotta kezében. A néhány legnagyobb bank államosításával tehát az állam tulajdonába került a magyar ipar zöme s ezzel megvalósult döntő *gazdasági* feltétele annak, hogy a három-

éves tervvel elkezdjük a szocializmus építését Magyarországon.

A másik, az alapvető politikai feltétel az előbbivel a legszorosabb kapcsolatban s vele csaknem egyidőben valósult meg: 1947 derekán megindult és 1948 elejére beteljesült, kemény harcok közepette a fordulat a hatalom kérdésében s ennek eredményeként megszilárdult a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály hatalma, a népi demokrácia a proletárdiktatúra funkcióit betöltő államhatalommá fejlődött.

A kötetben közzétett írásokban a magyar népi demokráciának, mint a munkásosztály államhatalmának, mint a proletárdiktatúra egyik válfajának jellege nem mindenütt domborodik ki azzal a világossággal és pontossággal, ahogyan ez az alapvető kérdés megkövetelné. A valóság az, hogy nem kezdettől fogva láttunk teljesen világosan ebben a kérdésben. A nagy Sztálinnak köszönhetjük, köszönhetik a népi demokrácia országainak kommunista- és munkáspártjai, hogy elméletileg tisztázódott számukra a népi demokráciának, mint államhatalomnak jellege. A népi demokrácia államhatalma jellegének tisztázása, a népi demokráciának, mint a proletárdiktatúra egyik válfajának meghatározása felmérhetetlen jelentőségű lépés a népi demokrácia valamennyi országa számára. Ez vetett véget a bizonytalanságnak, ez adott határozott és teljesen világos perspektívát a népi demokrácia országai kommunista- és munkáspártjai, ez országok munkásosztálya számára. A népi demokrácia jellegének meghatározásával Sztálin elvtárs éles fegyverrel gazdagította a marxizmus-leninizmus fegyvertárát, továbbfejlesztette az új, a második világháborút követő viszonyok között a marxizmus-leninizmus

elméletét. Mindezt figyelembe kellett vennem a jelen kötet sajtó alá rendezésénél, mert teljesen megengedhetetlen lett volna utólag módosítani, helyesbíteni egyes formulázásokat, melyeknek pontatlanságát csak később, Sztálin elvtárs útmutatása és tanítása alapján ismertük fel.

A jelen kötetben közrebocsátott anyag a párt- és államépítés legtöbb területét érinti kisebb-nagyobb mértékben. Mégis az anyag zöme a népgazdaság, a hároméves és az ötéves terv kérdéseire és azokra a harcokra vonatkozik, melyeket munkásosztályunk, dolgozó népünk a Magyar Kommunista Párt, majd a Magyar Dolgozók Pártja vezetésével azért vívott, hogy megteremtsük országunkban a népgazdaság szocialista alapjait, hogy sikeresen építhessük hazánkban a szocialista gazdaság rendjét. És amikor nemrég hazánk felszabadulásának ötödik évfordulóját ünnepeltük, amikor felállítottuk a felszabadulás óta eltelt öt esztendő mérlegét, büszke öntudattal állapíthattuk meg, hogy a szovjet katonák tízezrei nem hiába ontották vérüket hazánk felszabadításáért, hogy Pártunk, munkásosztályunk, dolgozó népünk harcai és küzdelmei nem voltak hiábavalók. Még nagy nehézségekkel kell megküzdenünk, óriási feladatokat kell még teljesítenünk. De az is kétségtelen, hogy hatalmas utat tettünk meg ez alatt az öt esztendő alatt. Hála és köszönet érte felszabadítónknak, igaz barátunknak és szövetségesünknek, a szocialista Szovjetuniónak! Soha el nem múló hála és köszönet a világ dolgozói és a béketábor lángeszű vezérének, tanítómesterünknek, Sztálin elvtársnak!

1950 május hó.

Gerő Ernő

HARCBAN A NEMZETÉRT

LESZ MAGYAR ÚJJÁSZULETÉS!

Tisztelt Elvtársak és Elvtársnők!

Tisztelt Hallgatóközönség!

27 évvel ezelőtt, 1917 november 7-én Lenin és Sztálin *(nagy éljenzés)* vezetésével, a bolsevik párt vezetésével Oroszország dolgozó népe megdöntötte az imperialisták hatalmát a saját országában. A nép kezébe vette a hatalmat és hosszú, kemény, szívós, áldozatos harcokban megvédte a külső és belső ellenségek ellen. Ezekben a harcokban megalapozta a szovjet államot, amelynek atyja a nagy Lenin, zseniális építőmestere Sztálin. *(Hosszantartó éljenzés.)*

Vannak, akik azt gondolják, hogy a szocialista forradalom Oroszországban a munkásság kizárólagos ügye volt. A munkásság — szövetségben a szegényparasztsággal — természetesen vezető szerepet játszott a forradalom megvalósításában és döntőleg volt érdekelve benne. De a nagy szocialista forradalom egyben Oroszország nemzeti ügye is volt. Arról volt szó, hogy Oroszország, mely elmaradt, melyet a cárok uralma szegénységben és nyomorban tartott, melyet belevitt egy imperialista háborúba és háborús vereségbe, mely átélt egy szörnyű összeomlást, milyen úton és módon emelkedhet fel ismét. Lenin és Sztálin *(lelkes éljenzés).*

a nép vezérei mutatták az utat, a felemelkedés útját. Ezen az úton haladva Oroszország legyőzhette a nehézségeket, kijuthatott a pusztulásból, fejletlen mezőgazdasági országból Európa egyik legfejlettebb ipari országává válhatott, kifejlődhetett a mezőgazdaság, virágzásnak indulhatott a kultúra, kibontakozhattak azok a hatalmas teremtő erők, melyek a nép mélyén szunnyadtak, de amelyeket elnyomott, leszorított a régi rendszer.

Az orosz munkások, az orosz nép nem haboztak. Teljes elszántsággal és határozottsággal ráléptek a Lenin és Sztálin mutatta útra. Hogy mit értek el, hogy mivé lett rövid idő alatt Oroszország, azt leginkább megmutatja a mai háború.

A Nagy Honvédő Háború, amelyet a Szovjetunió folytat, volt a próbaköve annak a világtörténelmi jelentőségű átalakulásnak, amely 1917 november 7-én és az azt követő negyedszázad alatt Oroszországban végbement. Mindenki tudja, hogy a német fasiszta hordák végigszáguldottak Európának majdnem minden országán, anélkül, hogy komoly ellenállásra találtak volna. És Hitler *(pfúj! le vele!)* elkapatottságában azt képzelte, hogy ugyanezt megteheti a Szovjetunióban is. Sokan voltak Németországon kívül is, akik azt hitték, hogy elég, ha a német hordák megindulnak Kelet felé és néhány hét alatt vége lesz a Szovjetuniónak. De keservesen csalódtak Berlinben és kellemesen azok, akik együttéreztek a Szovjetunióval és féltek, hogy a német fasiszta rablók legázolják.

Mikor a német hódítók orvul rátörtek a Szovjetunióra, Sztálin hívására az egész szovjet nép, mint egy ember állt harcba. Az óriási ország aprajanagyja, férfiak és nők, fiatalok és öregek, a mögöttes területen és az arcvonalon, hegyeken és völgye-

ken, mocsarakon és síkságon, mindenütt fegyverrel, kalapáccsal, sarlóval és tollal egy cél szolgálatába állottak: legyőzni a gyűlölt ellenséget! És az eredmények nem maradtak el.

Elsőízben parancsolt megálljt egy hadsereg annak a német hadseregnek, amely azelőtt nem ismert akadályt. Moszkvánál, Leningrádnál, Sztálingrádnál a harcok egész során szenvedett súlyos vereséget a verhetetlennek kikiáltott német hadsereg. Nagy vezérének, Sztálinnak a vezetése alatt a Vörös Hadsereg diadalról-diadalra vitte a szovjet fegyvereket. A világ elámult és kereste az „orosz csoda" nyitját.

Mi történt? Az történt, hogy Oroszország Szovjetunióvá lett. Az történt, hogy azok az erők, amelyeket azelőtt elnyomtak, kifejlődhettek. Az történt, hogy 10—12 év alatt a Szovjetunióban megtízszereződött az ipari termelés. A mezőgazdaságban óriási fejlődési folyamat indult meg. A kultúra a nép közkincsévé vált. Hatalmas szervező erők mutatkoztak meg például akkor, amikor a német csapatok Moszkva elé érkeztek és mikor az üzemek százait és ezreit kellett az ország belsejébe szállítani. A szovjet rendszer, párosulva a szovjet nép hazaszeretetével, a Szovjetországban élő népek egymásközti barátságával, a szovjet kormány és a bolsevik párt céltudatos, messzirelátó, zseniális politikai és katonai vezetése alatt hozta létre azt, amit milliók és milliók csodának tartottak. Azért gondolták, hogy csoda történt, mert a reakciós, fasiszta propaganda félrevezette a népeket, rágalmazta a Szovjetuniót és úgy igyekezett beállítani a dolgokat, mintha a Szovjetunióban erőszakuralom állna fenn. A háború megmutatta, hogy nincs szilár-

dabb és egyben demokratikusabb ország, mint a szocialista Szovjetunió.

A Szovjetunió két éven keresztül egyedül vitte a harcot a német fasizmus ellen. Vitte a harcot és verte a németeket. Ezzel bebizonyította, hogy egymagában is erősebb, mint a világ addig katonailag legerősebbnek tartott országa, Németország.

De Németország nemcsak katonai vereségeket szenvedett ebben a háborúban, hanem erkölcsi és politikai vereséget is. Németország erkölcsi és politikai veresége abban áll, hogy ugyanakkor, amikor Hitler arra számított, hogy az egész világot egyesítheti a Szovjetunió ellen, az egész világ egyesült a Szovjetunióval Hitler-Németország ellen. Az erkölcsi és politikai vereség, melyet Németország elszenvedett, abban is kifejezésre jutott, hogy azok az országok, amelyek szövetségesei voltak, a Vörös Hadsereg és a vele szövetséges angol és amerikai hadseregek csapásai alatt— sajnos, Magyarország kivételével — otthagyták Hitlert és ellene fordították fegyvereiket.

A Szovjetunió ma a világ egyik leghatalmasabb országa és minden szabadságszerető nép feléje fordítja tekintetét. A háború Keleten és Nyugaton elérte Németország határait. Most már csak rövid idő kérdése Hitler-Németország teljes katonai szétzúzása.

Elvtársak! Jóllehet hazánk helyzete ma egészen más, mint Oroszországé volt 1917-ben, mégis van egy lényeges közös vonás Magyarország mai és Oroszország 1917-es helyzete között. Ez abban áll, hogy Magyarország, úgy mint Oroszország 1917-ben, súlyos nemzeti katasztrófát él át. Mohács óta nem érte a magyar nemzetet olyan szerencsétlenség, mint a mai. De a magyar nép tragédiáját be-

tetőzi az, hogy Magyarország nem egyszerű katonai vereséget szenvedett, hanem katonai vereséget szenvedett Hitler-Németország oldalán. Annak a Hitler-Németországnak oldalán, amelyet az egész szabadságszerető világ méltán gyűlöl ádáz gyűlölettel. Vereséget szenvedett a Szovjetunió elleni háborúban, amelynek oroszlánrésze van abban, hogy Európa népei és az egész emberiség megszabadul a német imperializmus náci fekélyétől.

Kik a felelősek azért, hogy az ország ilyen súlyos helyzetbe került? Felelősek azok, akik reakciós meggondolásokból, önző érdekekből, gyávaságból, ostoba rövidlátásból beletaszították hazánkat a német háború poklába. Felelősek azok, akik látva, hogy a háború menthetetlenül elveszett, határozott cselekvés, országmentés helyett a kivárás végzetes politikáját folytatták. Folytatták mindaddig, amíg az ország területe harctérré lett. De elsősorban felelősek azok a banditák, a nyilas orgyilkosok, akik mikor már Horthy is belátta, hogy a háború elveszett, a nemzet hátába döfték a tőrt, kiszolgáltatták az országot a gyűlölt német fasiszta elnyomóknak. Elsősorban az ő bűnük, hogy a Vörös Hadsereg nem mint a magyar nép és a honvédség fegyvertársa jött az országba, hanem úgy kénytelen megszállni Magyarországot, mint ellenséges országot. Az ő bűnük, hogy a demokratikus országok nem úgy kezelik hazánkat, mint szabad országot, hanem mint támadó, agresszív országot, melyet le kell fegyverezni, ártalmatlanná kell tenni. Az ő bűnük, hogy nincsen az országnak központi kormánya, mert a német pénzen felbérelt nyilas bábkormányt nem lehet kormánynak nevezni. Az ő bűnük, hogy megrendültek a magyar államiság alapjai.

Szembe kell néznünk a valósággal, akármilyen

súlyos is. Nagyon mélyre süllyedtünk. Rendkívül nehéz a helyzetünk és még nagyobb nehézségeknek nézünk elébe. Az országot kifosztották a németek. Városaink jelentékeny része romokban hever. A termelés folyamatossága megakadt. Az élelmezés biztosítása óriási erőfeszítést követel. Mindezen felül ki vagyunk rekesztve a szabad népek közösségéből.

De a Magyar Kommunista Párt, amelynek élén Rákosi Mátyás áll *(éljenzés, taps)*, aki 15 évet töltött fegyházban, ebből tizet itt Szegeden, mert harcolt a magyar nép szabadságáért, a Magyar Kommunista Párt ebben a nehéz helyzetben is tudja és hirdeti: lesz magyar újjászületés! *(Hosszantartó, lelkes éljenzés.)*

Magyarország újjászületése attól függ, hogy összefogjanak az összes demokratikus, haladó erők, mindenki, aki a német fasizmus ellen van. Az újjászületés nagymértékben függ attól is, hogy az országnak abban a részében, amely még nincs felszabadítva és elsősorban Budapesten, ahol még a németek elnyomják a népet és a nyilasok garázdálkodnak, a nép a legközelebbi napokban vagy hetekben bátran, elszántan szembeszálljon a nácikkal és nyilas bérenceikkel. Magyarország újjászületése függ attól is, hogy a megszállt területen a lakosság teljes mértékben segítse és támogassa a Vörös Hadsereget, hogy a szovjet katonák minden lépésüknél érezzék, hogy nem ellenséges országban vannak. *(Úgy van! Úgy van!)*

A nagy nemzeti feladatot, mely az ország előtt áll, sem a Kommunista Párt, sem semmiféle más párt nem képes egyedül megvalósítani. A Kommunista Párt szívesen, készséggel vállalja a ráeső részt az ország újjáépítésében, abban, hogy a magyar né-

pet kivezesse abból a katasztrofális helyzetből, amelybe urai beletaszították. De a Kommunista Párt azt tartja, hogy neki nincs monopóliuma és nem kell neki monopólium arra, hogy a tömegek között dolgozzon az új Magyarország felépítéséért. A Kommunista Párt nem helyesli azt, hogy azon a területen, ahol a Vörös Hadsereg tartózkodik, csak egy párt működjék. Működjék a többi párt is. Erről a tribünről a Magyar Kommunista Párt vezetősége nevében felszólítást intézek a Szociáldemokrata Párt vezetőihez, a Kisgazdapárthoz és az összes haladó pártokhoz, kezdjék meg és folytassák működésüket. A mi állásfoglalásunk az, hogy minél erősebb lesz mindegyikünk és minél szorosabb lesz közöttünk az összefogás, annál gyorsabb és könnyebb lesz az ország felemelkedése. Minél szélesebb lesz az országban a nemzeti egység, annál hamarabb indul meg a termelő munka, annál előbb szilárdul meg a közrend, minden állam életének előfeltétele. Magyarország újjászületése csakis a német fasizmus és a német bérencek elleni kérlelhetetlen harcban, a demokráciáért vívott küzdelemben valósulhat meg.

Vannak egyes kommunisták, akik tekintetüket a Szovjetunióra vetve, azt gondolják, hogy *most* arról van szó itt Magyarországon, hogy megvalósítsuk a szocializmust. Ez nem a Magyar Kommunista Párt álláspontja. A mi felfogásunk az, hogy egyesült erővel kell harcolni és kell megvalósítani a független, demokratikus, népi Magyarországot.

Azonban az erők összefogása szervezetet követel. Szervezetben rejlik az erő. Nemcsak erős kommunista, kisgazda-, szociáldemokrata pártra van szükség, hanem szükség van egy olyan szervre is, amely a legszélesebb néprétegeket összefogja. Szük-

ség van olyán bizottságokra, melyekben helyet foglalnak az összes haladó pártok és szervezetek képviselői. Szükség van Nemzeti Bizottságokra itt és az ország azon részén, mely ma még a német fasizmus csizmája alá van tiporva. A Nemzeti Bizottságokat mi itt megteremthetjük szabadon. Az ország német megszállta részén meg kell szervezni őket a föld alatt. Létre kell hozni a Nemzeti Bizottságot Szegeden és minden más városban és községben. A felszabadított területen a Nemzeti Bizottságok feladata, hogy mindenütt mozgósítsák a népet a nehézségek leküzdésére, a termelő munkára, a Vörös Hadsereg támogatására, mely szétzúzza a hazánkat elnyomó német fasiszta imperializmust.

Az orosz nép a maga sajátos viszonyai közepette megtalálta az országmentés útját. Nekünk a mi viszonyaink között kell megtalálni a mi útunkat. Ezen az úton haladva le fogjuk küzdeni a nehézségeket, bármily nagyok is legyenek.

Éljen a szabad, független, demokratikus Magyarország!

Éljen a demokratikus erők összefogása!

Halál a német fasizmusra és nyilas bérenceire!

Éljen a Szovjetunió és Vörös Hadserege!

Éljen Sztálin, a szovjet hadsereg fővezére! *(Hosszantartó éljenzés és taps.)*

(Beszéd Szegeden, 1944 nov. 7-én)

BESZÉD
AZ IDEIGLENES NEMZETGYŰLÉSBEN

Tisztelt Nemzetgyűlés! Tisztelt Küldött Urak!

A Magyar Kommunista Párt nevében *(zajos taps és éljenzés)*, mely nem ma, hanem nagyon régen alakult *(úgy van!)*, mely képviseli a munkásság, a szegényparasztság, a dolgozó nép, az egész nemzet érdekeit, üdvözlöm az ideiglenes nemzetgyűlés létrejöttét. Felhasználom az alkalmat arra, hogy a párt nevében elfogadjam azt a jobbot, amelyet a Független Kisgazdapárt előttem szólott képviselője felajánlott a mi pártunknak is, egyetemben a többi demokratikus pártokkal. *(Éljenzés.)*

Az ideiglenes nemzetgyűlés a nép akaratából született meg, ezt bizonyítja az a kitörő lelkesedés, amellyel az ország lakossága párt- és társadalmi állásra való tekintet nélkül az ideiglenes nemzetgyűlés egybehívásának hírét fogadta. A nép az első pillanattól kezdve megérezte, hogy az ideiglenes nemzetgyűlés egybehívása fordulópont hazánk életében. *(Úgy van!)* Évtizedek óta az ideiglenes nemzetgyűlés a nemzet első képviseleti szerve, amely valóban széles, demokratikus alapokon jött létre. A rendkívüli háborús helyzet ellenére, alig néhány nap leforgása alatt, megmozdult a magyar társada-

lom, hogy megválassza kiküldötteit az új, szuverén népképviseletbe és mint valami hatalmas hullám a tenger mélyéből, úgy tört fel a magyar nép lelke mélyéről ez a törekvés, hogy létrehozza az ideiglenes nemzetgyűlést. *(Úgy van!)* És mielőtt az ideiglenes nemzetgyűlés megkezdte volna munkáját, máris világossá vált az ország előtt, hogy a kibontakozás megindult, hogy van, aki a gazdátlanul maradt ország sorsát kezébe vegye. *(Úgy van!)*

A Magyar Kommunista Pártnak egy negyedszázad óta most van először alkalma rá, hogy az országgyűlésben szavát hallassa. *(Éljenzés.)* Az első kijelentés, amellyel pártunk e tribünről a magyar nép elé lép, az, hogy a Magyar Kommunista Párt politikája magyar demokratikus, nemzeti politika. *(Viharos taps és éljenzés.)*

Az elmúlt negyedszázad pártunk számára az üldöztetésnek csaknem végtelen sorozatát jelentette. Százával, ezrével börtönözték be pártunk tagjait. Nem kevesen fizettek életükkel azért, hogy az igazi nemzeti összefogást hirdették és minden erejüket megfeszítve megkísérelték, hogy visszafordítsák az országot a németekkel kötött végzetes szövetség útjáról, amely — mint ismeretes — katonai vereséghez, nemzeti összeomláshoz vezetett.

A Magyar Kommunista Párt büszke rá, hogy a legszörnyűbb üldöztetések közepette, amikor még sokaktól meg nem értve, azok közül, akikkel ma együtthaladunk, törhetetlenül küzdött a magyar nemzeti ügyért és elsőnek emelte magasba a nemzeti összefogás, a Magyar Függetlenségi Front, a magyar szabadságharc lobogóját. *(Úgy van! Taps.)* Ebben a harcban hullottak el sokan pártunk harcosai közül, köztük Ságvári Endre, Schönhercz Zoltán és mások, akik nemcsak a Magyar Kommunista

Párt, nemcsak a magyar munkásság, hanem az egész magyar nemzet vértanúi. *(Úgy van!)*

De a Magyar Kommunista Párt nem rágódik a multon. Nem arról van most szó, hogy melyik párt mutatta elsőnek a helyes utat. Most arról van szó, hogy egymásra találjanak pártra és felfogásra való tekintet nélkül az összes magyar hazafiak, akik készek a végveszélybe jutott ország megmentésében közreműködni.

A haza veszélyben van és mi, magyar kommunisták most nem ismerünk más ellenséget, mint a német nácikat és gyalázatos hazaáruló cinkosaikat: Szálasi bűnszövetkezetét.

Legmélyebb meggyőződésünk, hogy hazánk jövője attól függ, vajjon sikerül-e a háborúnak a végső, befejező szakaszában cselekvően kivenni részünket a német náci-barbár elleni küzdelemből és így a magyar fegyverek erejével is hozzájárulni saját magunk felszabadításához. Ez a legsürgősebb feladat, melynek megoldása pártunk véleménye szerint az ideiglenes nemzetgyűlésre és az új magyar ideiglenes nemzeti kormányra vár.

Nem lehet kétséges, hogy ezt a nagy honmentő feladatot a magyar társadalom egyetlen pártja, egyetlen osztálya sem képes egymagában megoldani, hanem csakis valamennyien egyesült erővel. Ami a Magyar Kommunista Pártot illeti, erről a helyről ünnepélyesen kijelentjük, hogy pártunk szívvel-lélekkel minden rendelkezésre álló eszközzel támogatni fogja az új magyar nemzeti haderő megteremtését. A magyar kommunisták ott lesznek az első sorban, amikor a német elnyomók elleni szabadságharcban a hazáért kell vérüket ontaniok.

Azonban a magyar nemzet összefogását nemcsak a német elnyomók és nyilas bérenceik elleni

szabadságharc teszi szükségessé. Ha csak erről lenne szó, akkor a nemzeti összefogás mindössze néhány hétre vagy néhány hónapra szóló politika volna. Ezzel szemben a Magyar Kommunista Párt azt vallja, hogy a demokratikus, valóban nemzeti erők összefogására szükség lesz azután is, amikor már felszabadult az ország a német járom alól és amikor már a német zsarnokság összeomlott.

Amikor a Magyar Kommunista Párt a nemzeti összefogást hirdeti, a Nemzeti Függetlenségi Front mellett tör lándzsát, akkor nem valami taktikázásról, vagy manőverről van szó *(Úgy van!)*, hanem alaposan átgondolt politikáról, amely a nemzeti érdekeket tartja szem előtt és azt tekinti kiinduló pontjának.

A németbarátoktól és a reakciósoktól ránkhagyott örökség rendkívül súlyos. Az ország romokban hever. Gazdasági életünk mérhetetlen nehézségeknek néz elébe. A dolgozó nép életszínvonala hihetetlenül alacsony színvonalra süllyedt. Nemzetközileg el vagyunk szigetelve. Az egész világ úgy tekint ránk, mint olyan országra, amely nem talált magában elegendő erőt és elszántságot, hogy szembeforduljon a hitlerista Németországgal. Legalább akkor csatlakozzék az ország a demokratikus nemzetek küzdelméhez, amikor a többi országok már ezt megtették.

Szívós, megfeszített munkára lesz szükség, hogy az ország felemelkedjék a mélyből, hogy visszatérhessünk a demokratikus népek közösségébe és megteremtsük azt a boldog Magyarországot, amely minden fiának, a dolgozó népnek nemcsak szabadságot, hanem anyagi jólétet is biztosít. *(Úgy van! Taps.)*

A Magyar Kommunista Párt számára nem két-

séges, hogy társadalmunk egyetlen osztálya sem emelkedhet fel külön-külön a hazánkat ért nemzeti szerencsétlenségből. A német járom lerázása, a nemzeti függetlenség kivívása nélkül nincs haladás, nincs felemelkedés, sem a munkásság, sem a parasztság, sem az értelmiség, sem a nemzet többi osztálya és rétege számára. *(Úgy van!)* A magyar nemzeti állam megszilárdulása minden társadalmi haladás elengedhetetlen feltétele. A magyar nemzeti államot megszilárdítani, a magyar függetlenséget biztosítani csak akkor lehet, ha az új Magyarországot az ideiglenes nemzetgyűlés és a megalakítandó új kormányzat a népre támaszkodva új demokratikus alapokra helyezi.

Mit jelent demokratikus alapokra helyezni a mai Magyarországot? A Magyar Kommunista Párt véleménye az, hogy hazánkban nem lehet igazi demokrácia mindaddig, amíg nem oldjuk meg a társadalom évszázadok óta vajúdó, immár égetően sürgőssé vált kérdését: a földkérdést. *(Úgy van! Taps.)*

Földhöz kell juttatni sok százezer nincstelen földmunkást, mezőgazdasági cselédet, zsellért. Ki kell egészíteni a nagyszámú törpe- és kisbirtokot, haladéktalanul meg kell valósítani a széleskörű földreformot, amelyet évtizedeken keresztül úgyszólván minden magyar kormány beígért, de amelyet mindmostanáig elodáztak. A magyar felemelkedés, véleményünk szerint, végső fokon azon áll vagy bukik, hogy vajjon képes lesz-e az új kormányzat valóraváltani a föld dolgozóinak évszázados álmát.

A földreform mellett a Magyar Kommunista Párt a magyar demokratikus államrend megszilárdítása elengedhetetlen feltételének tartja a mun-

kásság helyzetének megjavítását. Tudjuk, hogy a viszonyok nehezek. Ennek ellenére föltétlenül szükséges minden erőfeszítést megtennünk a munkásság életszínvonalának emelésére. Biztosítani kell a szabadságjogokat, a szervezkedési szabadságot, a gyülekezési szabadságot, hogy a munkásság megvédhesse érdekeit és a súlyos helyzethez képest résztvehessen az ország politikai ügyeinek és életének intézésében. Ehhez az szükséges, hogy az új kormányzat necsak ne féljen a munkásságtól és necsak ne gátolja a munkások szervezkedését, hanem minden erejével segítse azt elő. *(Úgy van! Taps.)* Szükséges továbbá, hogy az új kormányzat szociális intézkedések bevezetésével törvényes védelemben részesítse a magyar munkásokat. Pártunk azt tartja, hogy az a nemzeti szerencsétlenség, amelybe ma belekerültünk, nem véletlen műve. Nem pillanatnyi bűnbeesés, nem véletlen elcsúszás, hanem hosszú időn keresztül folytatott következetes, de végzetes politikának logikus következménye. *(Úgy van!)*

Anélkül, hogy fel akarnánk hánytorgatni a multat, de mégis tisztában kell lennünk vele: nem az volt a hiba, hogy a külpolitikánkba itt-ott ügyetlenség csúszott be, hanem hibás volt az egész külpolitika. A Magyar Kommunista Párt azt vallja, a hiba abban volt, hogy letértünk a tradicionális magyar külpolitika útjáról, mely oda irányult, hogy mindig azokkal a nemzetekkel fogjunk össze, amelyeket szintén fenyegetett a német hódító, terjeszkedési és elnyomási törekvés. *(Úgy van!)*

Nincs magyar demokratikus külpolitika, amely ne ott kezdené el a politikát, hogy egyszersmindenkorra szakít a német imperialista orientációval és átorientálódik azokra a nemzetekre, amelyek érdè-

keltek aban, hogy gátat vessenek a német terjeszkedésnek. *(Úgy van!)*

Szeretnék néhány szóval kitérni még egy kérdésre, amelyet a mi pártunk véleménye szerint fontos tisztázni ahhoz, hogy együtt haladhassunk minden tekintetben és tényleg jól megalapozhassuk a most kezdődő építő munkát.

Voltak és bizonyára vannak még ma is olyanok, akik magukat németellenesnek tartják és talán azok is, de azt hiszik, hogy a magyar külpolitikának a Hitler-ellenes nagyhatalmak közti ellentétekre kell az irányt vetnie. Ez a külpolitika, a kivárás hírhedt politikája, éppen elég bajt hozott már nekünk. Nem utolsó sorban köszönhetjük azt, ami van, ennek a politikának, amely ahelyett, hogy — amint egyesek azt elgondolták — kihasználta volna az állítólagos vagy tényleges ellentéteket, Magyarországot a német imperializmus kezébe, annak játékszerévé tette. *(Úgy van!)*

Tisztelt Nemzetgyűlés!

Mint mindenkor, amikor a magyar történelem folyamán a haza halálos veszedelemben forgott, felmerültek azok az új erők magából a népből, amelyek lehetővé tették, hogy az ország kikerüljön ebből a halálos veszedelemből, ezek az új erők most — örömmel kell megállapítani — megint jelentkeznek. Ennek az új erőnek kifejezője az ideiglenes nemzetgyűlés.

Az ideiglenes nemzetgyűlés kinőtt abból a népmozgalomból, amely az országban véges-végig folyik, a nemzeti bizottságokból, az új önkormányzatokból, de elsősorban a nemzeti bizottságokból, amelyekben együtt haladnak a különböző demokratikus pártok és szervezetek. Nem lehet véletlennek tekinteni, hogy ezek a nemzeti bizottságok most

gombamódra nőnek mindenfelé. Az új népi erők, amelyek most sarjadnak, szervezkedési formát kerestek és azt megtalálták. Ennek csak örülhetünk. Minél erősebb lesz ez a mozgalom, minél szélesebb rétegeket fog áthatni és átfogni, annál erősebb lesz az ideiglenes magyar nemzeti kormány. Mert a leendő magyar nemzeti kormány csak akkor lehet erős, ha a népre és szervezett tömegekre, a nemzeti összefogásra támaszkodik. *(Úgy van!)*

Tisztelt Ideiglenes Nemzetgyűlés!

A beterjesztett szózat a Magyar Kommunista Párt véleménye szerint teljesen helyesen értékeli a magyar helyzetet és mutatja meg azt az utat, amely kivezet a mai nemzeti szerencsétlenségből. Ezért a Magyar Kommunista Párt teljes egészében elfogadja a beterjesztett szózatot és hozzájárul ehhez, mint olyan dokumentumhoz, amely irányt mutat az egész magyar nemzet életében. *(Viharos taps.)*

(1944 december hó 21-én Debrecenben, az ideiglenes nemzetgyűlésben mondott beszéd.)

ÚJ HONFOGLALÁS

Hazánk életében évtizedek óta kétségtelenül a legfontosabb esemény az ideiglenes Nemzeti Kormány rendelete a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhözjuttatásáról. A rendelet végrehajtása során körülbelül 500—600 000 család jut földhöz, többszázezer házhelyhez és hozzávetőleg ötmillió katasztrális holdnyi földterület kerül a mezőgazdasági munkások, cselédek, zsellérek, béresek és nagycsaládú kisgazdák kezére. Ezzel lényegileg letűnik a magyar történelem színpadáról az a nagybirtokos félfeudális osztály, mely egy emberöltő alatt kétszer sodorta bele hazánkat országvesztő bűnös háborúba, katonai vereségbe, nemzeti összeomlásba. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front politikai érettségét és szilárdságát bizonyítja, hogy a demokratikus pártok között létrejöhetett a nép nagy tömegeit kielégítő megállapodás olyan sorsdöntő kérdésben, amilyen a földreform kérdése. Ez egyben az újból éledő reakció első nagy veresége.

Az elmúlt évtizedek folyamán nem volt olyan kormány Magyarországon, mely ne ígért volna földet a parasztnak. És minél szorultabb helyzetbe került a magyar reakció, annál arcátlanabbul ígérte a

földet s annál arcátlanabbul szegte meg ígéretét. Mikor a háborús kormányok Ukrajnába, a Don vidékére hajszolták a magyar honvédek százezreit, hogy ott elpusztuljanak a német fasiszta rablóimperializmus ügyéért, azt hazudták, hogy ez az új magyar „honfoglalás". Mikor a németcseléd Szálasi magyar katonák hullahegyeivel kísérelte meg eltorlaszolni a felszabadító Vörös Hadsereg útját, földet ígért annak, aki elég galád vagy elég ostoba volt, hogy a német rablók érdekében a vásárra vigye a bőrét.

Nincs mit csodálkozni azon, hogy a mult reakciós kormányai nem váltották be ígéretüket. Hiszen programjuk, melyet nyilvánosan hirdettek, csak arra szolgált, hogy elkendőzzék a másikat, az igazit: a magyar nép kíméletlen elnyomását és rabságbantartását. Az országnak fel kellett szabadulnia, az egész reakciós rendszernek össze kellett omolnia, hogy olyan kormányzat jöhessen létre Magyarországon, amely nemcsak ígér, de oda is adja a földet a parasztnak.

A földreformról szóló rendelet megjelenése az új magyar demokrácia hatalmas sikere. A földreform az összes demokratikus pártok közös műve. A sikerhez nem kis mértékben járult hozzá a Magyar Kommunista Párt, amely, mint az ország más nagy kérdéseiben, ebben is az élen haladt. És aligha lehet véletlennek tekinteni, hogy a földreform éppen akkor valósul meg, amikor a mi pártunknak alkalma nyílt arra, hogy közvetlenül, a kormányzat legfelsőbb szervén keresztül is kifejezésre juttassa megmásíthatatlan akaratát: földet a magyar parasztok százezreinek!

Bizonyára vannak, akik azt gondolják, hogy a földreformról szóló rendelet megjelenésével végleg eldőlt az ezeréves per.

Eldőlt, de még nem végleg. Ahhoz, hogy végleg eldőljön, biztosítani kell a földreform gyors és maradéktalan végrehajtását. S ez nem kisebb feladat, mint a reform tető alá hozása volt.

A reakció nem alszik. Nem nyugszik bele egykönnyen a vereségbe, melyet szenvedett. Meg fogja kísérelni, hogy a legfurfangosabb eszközök felhasználásával aláaknázza, vagy legalább is szabotálja a földreform végrehajtását. Ezért van szükség a demokratikus pártok éberségére. Résen kell lenni. Még szorosabbra kell zárni a sorokat! A demokratikus pártoknak, melyek együtt fogadták el a földreformot, együtt kell felvonultatni erőiket, hogy biztosítsák annak végrehajtását is. A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége határozatot hozott, hogy az elkövetkező hónapokban a párt főerejét a földreform végrehajtására mozgósítja. A magyar nép tudja, hogy amit a mi pártunk elhatároz, azt keresztül is viszi. Mert komolyan veszi saját határozatait és mert csak olyan határozatokat hoz, melyek meg is valósíthatók. Most félre kell tenni a szűkebb értelemben vett pártérdekeket és mindenkinek ki kell állnia a gátra a köz érdekében. A Magyar Kommunista Párt tehát felszólította a többi demokratikus pártokat, hogy példáját követve, ők is mozgósítsák legjobb erőiket a földreform-rendelet megvalósítására, az új Honfoglalásra. Meg vagyunk győződve arról, hogy ez meg is fog történni s hogy a demokratikus erők egységfrontja, mely nélkül nem lehet felépíteni az új Magyarországot, megszilárdulva, megerősödve fog kikerülni abból a harcból, melyet a földreform megvalósításáért vív a reakció és a háborús összeomlás-okozta nehézségek ellen.

(Megjelent a „Szabad Nép", 1945 március 25-i számában.)

A KORMÁNY BIZONYOS MÉRTÉKŰ ÁTALAKÍTÁSA VÁLT SZUKSÉGESSÉ*

A háború kétségtelenül befejezéséhez közeledik. Berlin a diadalmas Vörös Hadsereg gyűrűjében van. Bécset a szovjet katonák felszabadították. De elindultak az első magyar hadosztályok is a frontra és a magyar demokrácia hadserege résztvehet még a német fasizmus szétzúzásában. Az ideiglenes nemzeti kormány Budapestre érkezett, ez azonban még nem jelenti azt, hogy a feladatok most már maguktól oldódnak meg. A kétségtelen eredmények után új harcok várnak a Magyar Kommunista Pártra, a Nemzeti Bizottságokra és az önkormányzatokra.

A fiatal magyar demokrácia legnagyobb sikere a földreform váratlanul gyors és erélyeskezű végrehajtása volt. A reakció fel sem ocsúdhatott meglepetéséből és kirántottuk lába alól a földet. Május elsejére mindenhol, a Dunántúl legkésőbben felszabadult csücskén is megszűnik a nagybirtok. Ezzel majdnem három és félmillió katasztrális hold került mintegy hétszázezer földnélküli paraszt és törpebirtokos kezébe. Ez az eredmény nemcsak a földmunkásságnak, hanem a város dolgozóinak is hatalmas

---

* Rövidített szöveg.

sikere. A magyar nagytőke elveszítette legerősebb szövetségesét.

Mint osztály, megszűnt az a feudális nagybirtokosság, mely a reakció legerősebb támasza, és amelynek döntő szerepe volt abban, hogy egy emberöltő alatt az országot kétszer vitték bele vesztes háborúba, felmérhetetlen pusztulásba.

Mi, kommunisták, büszkék lehetünk, hogy elől jártunk a föld felosztásáért vívott küzdelemben. 1848 után minden kormány csak beszélt a földosztásról, de az első kormány, amelynek több kommunista tagja és Nagy Imre elvtárs személyében kommunista földművelésügyi minisztere van, gyorsan és alaposan végrehajtotta azt. A reakciós „szellemű" intelmekre, hogy „nem szabad gyorsan, elsietve" cselekedni, hogy „a termelés rovására lesz a földreform azonnali végrehajtása" — azt válaszoltuk, hogy gyorsan, alaposan és azonnal kell cselekedni a nép és éppen a termelés érdekében. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy igazunk volt.

Másik sikerünk Budapest megmentése volt. A város éhezett és más pártok húzódoztak az élelmiszerellátás megszervezésének mérhetetlen feladatától. Mi elvállaltuk. Vas Zoltán elvtárs egyetlen „vas" nélkül foglalta el hivatalát. De teljes súlyával melléje és mögéje állott egy párt, amely tudja, hogy az akadályok legyőzésének módja az, hogy szétzúzzuk azokat: egy olyan párt, amely bízik a népben és arra támaszkodik.

A közellátásügyi miniszter ölbetett kezekkel nézte erőfeszítéseinket, de Vas elvtárs Csongrád, Békés, Hajdu kisparasztjaihoz fordult és nem hiába. A vagyonok birtokosai a közösség iránt közömbösen költötték pénzüket a feketepiacon, de a munkásság segített és milliókat varázsolt elő a közellá-

tás számára. A Szovjetunió adománya betetőzte a sikert és ma Budapest minimális szükségletének ellátása biztosítva van az új termésig — hacsak kontár kezek nem teszik tönkre, amit Vas elvtársunk fáradhatatlan munkája és a dolgozók erőfeszítése alkotott.

Mi nem ígérünk aranyhegyeket, de amit ígérünk, megvalósítjuk. Nekünk nincs kilencvenhat pontunk, hármas feladatot tűztünk ki: a föld, kenyér, szabadság biztosítását.

A föld már a nép kezén van. A harc következő feladata a kenyeret, a megélhetést biztosítani minden dolgozónak, ez azonban szorosan összefügg a szabadság teljességének biztosításával.

Ahhoz, hogy tovább mehessünk, gondoskodni kell a kormány bizonyos mérvű átalakításáról, mert vannak miniszterek, akik működésükkel és tehetetlenségükkel fedezik a reakciót, sőt támogatják.

Már szó volt a közellátási minisztériumról, amely tehetetlen. A jelenségekből kitűnik és a sajtó útján mindenki tudomására jutott, hogy a közoktatásügyi minisztérium a reakció melegágya. Gróf Teleki Géza ma leghatalmasabb védnöke az országrontó szellemnek. Nem titok, hogy az igazságügyminisztérium működésével sem vagyunk megelégedve. A népbírósági rendelet nem annyira a bűnösök megbüntetésére szolgál, mint inkább arra, hogy a reakció nagy hadserege ép bőrrel ússza meg a tisztogatást. A hat héttel ezelőtt halálraítéltek még élnek és jól élnek. A rendelet szerint a halálos ítélet után jogukban van fellebbezni, a fellebbezés után perújrafelvételt kérni, azután kegyelemért folyamodni. A nép példás büntetést és maximális védelmet kíván és szemfényvesztő rendszabályokat kap!

A rendelet megváltoztatása egy hónap óta napirenden van és végnélkül húzódik.

Az igazolási rendelet bürokratikus masina, amely gátolja a demokrácia vasseprűjének mozgását és lehetővé teszi, hogy a bűnösök helyükön maradjanak.

Tűrhetetlen állapot ez, amelyen a legrövidebb időn belül segíteni kell és a Kommunista Párt a dolgozó tömegeknek és fegyvertársainak támogatásával segíteni fog.

A pénzügy terén sem állunk jobban. Pénzügypolitikánk egyáltalán nincs. Vas elvtársunk, aki fillér nélkül foglalta el helyét, azon az ötmillión felül, amit a kormánynak adott, tízmillió pengőt azzal az utasítással bocsátott a pénzügyi kormány rendelkezésére, hogy azt az ipar támogatására, elsősorban a munkások fizetésének biztosítására fordítsák. Ha a munkásságnak sok helyen még mindig ingyen kell dolgoznia, akkor ezért a minisztérium felelős.

A pénzügyi kormányzat nem adóztatja meg a gazdagokat, a vagyonokat. Szégyenletes módon úgy formálja a jövedelmi adót, hogy nincs tekintettel az áraknak és ezzel a létminimumnak emelkedésére.

De nemcsak ezek a szempontok, hanem külés belpolitikai szempontok is időszerűvé teszik a kormányátalakítást.

Romániában Groza, az Ekés frontnak, a nincstelen parasztság pártjának feje, demokratikus kormányelnök. Csehszlovákia huszonegy minisztere közül hét kommunista. Tudjuk és valljuk, hogy minden országnak elsősorban önmaga a mértéke, de nem maradhatunk hátra a környező államok mögött

a demokratizálásban. Éppen elég volt huszonöt évig a reakció bástyájának lenni.

Nem látszik meg a kormány összetételén az utolsó hónapok belső erőviszonyainak változása sem. A fasiszták elinaltak, de helyén maradt a munkásság.

Az üzemi bizottságok átvették a gyárak irányítását és látjuk, hogy meg tudtak lenni az elszökött gyártulajdonosok nélkül is.

Megnőtt a munkásság öntudata. De megnőtt azé a paraszté is, aki először óvatosan pislogott a mérőrudakra, de aztán felmérte vele a földjét és nem félt többé az uraktól.

Mikor a kormány megalakult, Budapest még német megszállás alatt volt, azóta felszabadult az ország leghaladottabb dolgozó rétege és felszabadult a pártok vezetőinek egyrésze is. A pártok a debreceni kormány megalakításakor sokszor legjobb erőiket nélkülözték, ma módjukban áll legmegfelelőbb embereiket helyezni a fontos posztokra.

Végül pedig meg kell mondani, hogy a földreform végrehajtása nem csökkentette, hanem elkeseredetté tette a reakció ellenállását. Érzi a veszélyt az ellenforradalmi réteg és kétségbeesetten csapkod maga körül, egymást követik a merényletek, fokozottan érződik a hivatalok szabotálása.

A kormányt, amelyen belül fedezik a reakciót, át kell alakítani. Ezért a Magyar Kommunista Párt, amely maga is kormányzó párt, követeli a kormány bizonyos fokú átalakítását. Meg kell növelni a kormány kormányzóképességét olyan miniszterekkel, akik erősítik és megszilárdítják a demokratikus egységbe összefogó pártok küzdelmét a reakció megnyilvánulásai ellen.

Közeleg Május elseje, a kispesti munkásság 8000

embere csatlakozik majd a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt hatalmas tömegeihez. A főváros és környéke minden dolgozójának ott kell lennie és meg kell mutatnia, hogy milyen hatalmas az az erő, amely az országépítés szolgálatában áll.

Tanúságot tesz majd ez a demonstráció a külföld és a belföld előtt egyaránt, hogy a dolgozók tömege el van szánva megtenni mindazt, amit a demokrácia megvalósítása megkövetel.

Sokan talán csodálkoznak, hogy nem a kulisszák mögött tárgyalunk erről a kérdésről. Tudja meg mindenki, hogy végleg megszűnt ebben az országban az, hogy a nép nélkül, annak háta mögött döntsenek a létfontosságú kérdésekben. Itt is megvalósítjuk jelszavunkat: a néppel a népért.

Mindannak a problémának felvetése azonban, amit érintettünk, harc-kérdés. Harc nélkül eredményeket el nem érhetünk. A küzdelemben pedig legfontosabb szövetségeseket találni. Együtt dolgozunk a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front Pártjaival, közöttük is elsősorban a Szociáldemokrata Párttal, a munkásság másik nagy pártjával. Így vívhatunk eredményes harcot országért, demokráciáért, a nép szebb jövőjéért.

Éljen Rákosi Mátyás! Éljen a Magyar Kommunista Párt! Éljen a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front! Éljen a demokratikus népi Magyarország!

(Beszéd Kispesten, 1945 április 17-én.)

HARCBAN A NEMZETÉRT!

Minden politikai párt próbaköve, hogy miként állja meg a helyét olyan időkben, amikor a nemzet feje fölött viharfelhők tornyosulnak, s amikor hosszú évekre vagy évtizedekre kell dönteni az ország sorsáról. Ilyen korszak volt az utóbbi nyolc-tíz esztendő. A német fasiszta imperialisták által előkészített támadó háború már előrevetette árnyékát. Majd Hitler megindította a gyilkos következetességgel megépített német hadigépezetet. A fasiszta sajtó és rádió győzelmet üvöltött. Versenyt üvöltött vele a magyar imperialisták rekedt kórusa. Az imperialista métely mélyen behatolt az úgynevezett magyar demokrácia soraiba is. Egyesek megfélemlítve, mások soviniszta láztól fűtve szekundáltak, sokszor az ellenzéki oldalról, az „országgyarapítóknak", akik örvénybe vitték az országot.

A magyar politikai pártok között a mi pártunk volt az egyetlen, amely kezdettől fogva világosan látta, hogy mi készül. Már 1937-ben, több mint két évvel a háború előtt, figyelmeztette a nemzetet a fenyegető katasztrófára. Minden üldözéssel dacolva, a föld alól hívta fel a demokratikus, háború- és fasisztaellenes pártokat az egyesülésre. Harcra szólí-

totta és összefogásra serkentette a készülő háború és fasizmus ellen mindazokat, akiknek drága a magyar haza ügye. Magasba emelte a Népfront, majd pedig a Nemzeti Függetlenségi Front lobogóját. Hirdette törhetetlen következetességgel, hogy csakis a legszélesebb nemzeti összefogás és a nép hatalmas tömegeinek elszánt harca képes elhárítani az ország belesodródását a nemzetgyilkos német háborúba.

Sajnos, abban az időben még nem találtunk megértésre azoknál, akikkel jóval később, mikor az ország már nyakig benne volt a gyalázatos és vesztett háborúban, megegyezésre tudtunk jutni, de egyetlen pillanatig sem csüggedtünk. Egy pillanatra sem szűntünk meg harcolni a magyar nemzet szent ügyéért. Tudtuk, hogy előbb vagy utóbb hatalmassá nő a magyar nemzeti függetlenség tábora.

Mikor Teleki miniszterelnök csatlakoztatta Magyarországot a fasiszta háromhatalmi egyezményhez, megint csak a Magyar Kommunista Párt volt az egyedüli politikai párt az országban, mely megmondotta, hogy e lépés végzetes a nemzet jövőjére. S mialatt úgyszólván mindenki az „országgyarapítónak" tömjénezett, a mi pártunk hirdette, hogy nem országgyarapításról, hanem országvesztésről van szó. Hirdettük, hogy minden darab föld, amit Hitlertől kapunk, olyan kolonc, amely az országot feltartóztathatatlanul mind mélyebbre és mélyebbre húzza a német fasiszta imperializmus háborújába.

Ki ne emlékeznék arra, hogy milyen imperialista őrjöngést váltott ki aránylag széles körökben a Jugoszlávia ellen indított orvtámadás, amelyet a hivatalos kormánysajtó — és sajnos, az „ellenzéki" sajtó nagyrésze is — úgy igyekezett feltálalni, mint a jogos nemzeti aspirációk megvalósítását. De a Ma-

gyar Kommunista Párt akkor is résen volt. Kíméletlenül lerántotta a leplet a magyar imperialistákról és szekértolóikról. Kérlelhetetlen határozottsággal lépett fel azok ellen, akik a Jugoszlávia ellen intézett orvtámadást magyar nemzeti politikának igyekeztek feltüntetni és bebizonyította, hogy a Hitlernek és Mussolininak teljesített zsoldos szolgálat végzetes következményeket von maga után a továbbiakban.

A bizonyítás nem sokáig váratott magára, Hitler megtámadta a Szovjetuniót és az ország urai berlini kommandóra szemrebbenés nélkül taszították bele hazánkat a német háborús politikába.

A szovjet-német háború első napjaitól kezdve a Magyar Kommunista Párt világosan látta a teendőket. Szabotálásra szólította fel a munkásságot. Nem törődött azzal, hogy a háborús uszítók, a hazaáruló bitangok hazaárulónak bélyegzik. Újból, nyomatékosan, fáradhatatlanul egyesülésre hívta fel a demokratikus pártokat és szervezeteket. Kezét nyujtotta mindenkinek, akiről feltételezte, hogy hajlandó együttműködni a végveszélybe jutott ország megmentésében. Élére állt a magyar függetlenségi harcnak. Ebben a harcban hullottak el a nemzet mártírjaiként pártunk olyan kiváló vezetői, mint Schönhercz Zoltán, Rózsa Ferenc, Ságvári Endre, akiknek emlékét örökre szívébe zárta nemcsak a magyar munkásosztály, hanem az egész magyar nép is.

Szívós, kitartó, következetes, céltudatos harcunkat végre siker koronázta. Bár igen nagy késéssel, de mégis létrejött a magyar demokratikus pártok összefogása a Magyar Frontban. Azonban ez az összefogás még nem volt eléggé harcos. Ezért a Magyar Kommunista Párt nem elégedett meg azzal,

hogy megvalósult ez a front, hanem minden rendelkezésre álló eszközzel arra törekedett, hogy a belső reakció és az országot megszállva tartó német fasiszta martalóchadak ellen megszervezze a fegyveres harcot. Partizánosztagokat alakított. Létrehozta a nemzeti ellenállás gócait Miskolcon, Diósgyőrött, a salgótarjáni szénmedencében és később, mikor a gaz nyilasbanda kezébe kerítette a hatalmat, Budapesten, Újpesten és másutt is. Semmiesetre sem akarjuk túlbecsülni ennek a fegyveres harcnak a méreteit. De annyi bizonyos, hogy ezek a pártunk által szervezett fegyveres alakulatok segítettek megmenteni a magyar nemzet becsületét, melyre gyalázatot kentek az ország reakciós urai.

És amikor a dicső Vörös Hadsereg kezdte felszabadítani az országot a német fasiszta- és nyilasuralom alól, a Magyar Kommunista Párt volt az, mely programot adott a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontnak, kezdeményezőként lépett fel a közigazgatás, a közlekedés, a termelés megindításánál és nem kis szerepe volt abban, hogy az ország nem fulladt abba a káoszba, melyet a német fasiszták és nyilasbérenceik hagytak maguk után.

A Magyar Kommunista Párt évtizedes harca hazánk függetlenségéért, a magyar államiságért — nemzeti harc, a szó legnemesebb értelmében. De ez a harc, egyben az igazi nemzetköziség, a szabadságszerető népek közötti baráti együttműködés célját szolgálta a nép- és embergyűlölő barbár fasizmussal szemben. Szolgálta a magyar nép és a magyar munkásosztály közeledését a nagy szovjet néphez, a bennünket környező demokratikus nemzetekhez. Szolgálta és szolgálja a testvéri együttműködést mindazon országok munkásosztályával, melyek ki-

vették részüket a német fasizmus elleni küzdelemből.

Az ország reakciós urai kifelé teljesen elszigetelték hazánkat. Végzetesen önző és rövidlátó politikájuk megfosztott bennünket barátainktól. A Magyar Kommunista Párt harca a nemzeti függetlenségért, a német fasiszta háború és a belső reakció ellen, az ország demokratikus újjáépitéséért, azt az utat egyengette, melyen visszatérhetünk a szabad népek közösségébe. Erről emlékezzünk a szabad Május elsején, a világ dolgozóinak harcos ünnepén.

(Megjelent a „Szabad Nép" 1945 május 1-i számában)

A FELELŐSSÉG KÉRDÉSE ÉS A VÁLASZTÁSOK

A Magyar Kommunista Párt egyik legfőbb erőssége az, hogy nyíltan szembenéz a valósággal. Mindíg őszintén feltárja a nép előtt a nehézségeket és a bajokat. Ezt azért teszi, mert bízik a népben. Tudja, hogy a nép szereti az igazságot és hogyha a nép ismeri a nehézségeket s ezek okait, mindíg kész segíteni és közreműködni a nehézségek leküzdésében.

Most sem titkoljuk el, hogy bizony sokmindennel nem vagyunk megelégedve. Véleményünk szerint a magyar demokrácia túlságosan lagymatagon kezeli a nemzet számos sorsdöntő kérdését. Nézzük például az ország újjáépítésének ügyét. Kétségtelen, hogy az újjáépítés terén elértünk bizonyos kezdeti sikereket. A termelés megindult. Közlekedésünk napról-napra javul. Vasutaink jelenleg négyszer több árut és ötszörte több utast szállítanak, mint félévvel ezelőtt. A német fasiszták által felrobbantott Duna- és Tiszahidak helyett új hidakat építünk. A posta munkája gyors ütemben fejlődik.

Azonban mindezek ellenére, az ország újjáépítése nem halad előre olyan ütemben, amilyenben haladhatna és amilyenben haladnia kellene.

Hogy az újjáépítés ütemét meggyorsítsuk, a magyar demokráciának az eddiginél erélyesebb rendszabályokhoz kell nyúlnia. Vaskézzel kell letörni az újjáépítésnek gáncsot vető szabotálókat. Kíméletlen szigorral kell lesujtani a feketepiacon garázdálkodó hazaárulókra. Gyökerestől kell kiirtani a korrupciót. Véget kell vetni a hivatalokban sokhelyütt mutatkozó bürokratikus huzavonának. Mozgósítani kell az újjáépítés számára szükséges munkaerőt. Összhangba kell hozni a gazdasági minisztériumok munkáját. Biztosítani kell az újjáépítés érdekében az ország erőforrásainak helyes és gyors felhasználását. Mindehhez olyan emberekre van szükség, akik nem ijednek meg a nehézségektől, akikben vasakarat lakozik s akik bebizonyították, hogy nagy és nehéz feladatokat képesek megoldani.

Vagy vegyünk egy másik kérdést: pénzügyi politikánkat. Nem rejthetjük véka alá, hogy pénzügyi politikánk terén komoly bajok mutatkoznak. A tervszerűség hiánya, az állami jövedelmek elhanyagolása, a máról-holnapra élés igen károsan kihatnak az árszínvonal alakulására is. A pénzromlás vesztett háború után elkerülhetetlen. De egyáltalán nem elkerülhetetlen a pénzromlás olyan mértéke és főként olyan üteme, mint amilyen most nálunk tapasztalható. Mindezt nem azért tartjuk szükségesnek leszögezni, hogy bárkit is támadjunk, hanem azért, mert az ország helyzete megköveteli, hogy rávilágítsunk a veszedelemre és felhívjuk a figyelmet arra, hogy ez így tovább nem mehet. Itt is, jól megfontolt terv alapján, erélyes kézzel kell belenyúlni a dologba.

Nem utolsó sorban súlyos aggodalomra ad okot az élelmezés és tágabb értelemben véve, az ellátás ügye. Az objektív nehézségeket ismerjük.

Tudjuk, hogy a hadműveletek következtében az ősszel kevesebbet vetettünk, mint más években. Tudjuk, hogy az idei nyár nagyon száraz volt. Tudjuk, hogy állatállományunk erősen megfogyatkozott. Mégis azt kell mondanunk, hogy az élelmezés terén mutatkozó nehézségek nem kizárólagosan objektív természetűek. A Magyar Kommunista Párt többízben leszögezte azt a véleményét, hogy a jelenlegi nehéz helyzetben az élelmezés kérdését csak úgy tudjuk megoldani, ha ennek a feladatnak az elvégzésére összefognak az összes demokratikus erők és segítik a kormányzatot nehéz munkájában. Ez, sajnos, nem történik meg. Sőt, meg kell állapítani, hogy a demokrácia jobbszárnyán elhelyezkedő elemek, nem is beszélve a nyiltan reakciósokról, bizonyos kárörömmel nézik a jelenlegi élelmezési nehézségeket.

Általában a demokrácia jobboldali elemei gyakran úgy tesznek, mintha nekik semmi közük nem volna a magyar nép és az ország nehézségeihez. Azt a látszatot igyekeznek kelteni, mintha ők tulajdonképpen nem is tartoznának az országot kormányzó táborhoz és ezért semmiért sem volnának felelősek. Úgy szeretnének fellépni most a választási harcban, mintha ők ellenzék volnának a kormányzattal szemben. Mindez azt a célt szolgálja, hogy a nehézségekért és a bajokért a felelősséget áthárítsák a demokrácia balszárnyára, amely a legtöbbet tette az ország megmentése érdekében és amely most is minden erejét megfeszítve, küzd azért, hogy megrövidítse a magyar nép számára a nélkülözések idejét. De szolgálja azt a célt is, hogy elhárítsa a felelősséget azokról, akik valóban felelősek mai bajainkért és nehézségeinkért.

Kik a felelősek tehát? Felelős mindenekelőtt a

reakciós Horthy-rendszer, amely egy negyedszázadon keresztül elnyomta a magyar népet és beletaszította az országot a bűnös német háborúba. Ez a rendszer termelte ki magából a nyilas Szálasit és hitvány bandáját. Tudni kell, hogy az ország kirablása teljes gőzzel folyt már a Horthy-rendszer alatt. A Németországnak hitelbe szállított magyar árukért és a Németországnak „a háború után eszközlendő szállításokra" kifizetett előlegekért Magyarország követelése meghaladja a kétmilliárd márkát. Ez kétszerannyi, mint az az összeg, melyet a fegyverszüneti egyezmény értelmében három országnak jóvátétel fejében fizetnünk kell. De a kétezermillió márkának a sokszorosa az a kár, amelyet vasúti gördülőanyagunk, hajóink, szerszámgépeink, lovaink, aranykészletünk és egyéb értékeink Németországba való elhurcolása, hidaink felrobbantása, vasútaink elpusztítása és egyéb háborús károk jelentenek. Aki minderről el akarja terelni a figyelmet, az a Horthy-reakciónak próbál menlevelet adni és akarva, nem akarva, a nyilas hazaárulók bűneit palástolja.

A magyar demokrácia jobbszárnyán elhelyezkedő elemek ilyen magatartása nem véletlen. E magatartás magyarázata az, hogy ezek között az elemek között számosan vannak, akik még nemrégen a Magyar Élet Pártjában játszottak jelentékeny szerepet és most, demokratikus álarcot öltve, megkísérlik folytatni csődbejutott reakciós, népellenes politikájukat. Ezek az elemek az újjáépítés kerékkötői és szabotálói. Ők azok, akik megszállták a gazdasági élet igen számos hatalmi pozícióját. Ők akadályozzák minden erejükkel az élelmezés kérdésének kielégítő megoldását. Ők spekulálnak a nehézségekre, a drágaságra, az inflációra. Ők azok, akik csengő Napoleon-aranyakkal üzérked-

nek és megfelelő számú napoleonért hajlandók eladni nemcsak a magyar népet, hanem az egész országot is.

A vasárnapi nagybudapesti választásokon és az ezt követő országos választásokon a magyar nép dönteni fog arról is, hogy megtűri-e tovább a magát demokratikusnak álcázó reakció aknamunkáját, vagy pedig erélyes kézzel rendet teremt a magyar demokrácia frontján. Az ország újjáépítését szabotáló reakció szétzúzását és ezzel a nélkülözések idejének a megrövidítését csakis a magyar demokrácia balszárnyának győzelme biztosíthatja. Ezt mindenkinek tudnia kell, aki azt akarja, hogy ne harminc vagy negyven év alatt, hanem három év alatt építsük újjá az országot. Tudnia kell mindenkinek, aki szívén viseli sajátmaga, családja és nemzete ügyét.

(Megjelent a „Szabad Nép" 1945 október 5-i számában.)

MUNKÁSEGYSÉGET!

Elvtársak!

A Nagy Októberi Forradalommal a kapitalista világrend halálos sebet kapott, amelyből azóta sem tudott és soha többé nem fog felépülni. A második világháború nem gyógyította be a kapitalizmus sebeit. Ellenkezőleg: közelebb hozta a kapitalista rend bukását.

Teljesen igaza volt Molotov elvtársnak, amikor 1947 november 6-i beszédében megállapította: „Napjainkban a szocializmus és a demokrácia egyesült erõi, európai és Európa határain túli méretekben is hatalmasabbak, mint a velük szemben álló imperializmus demokráciaellenes tábora." És százszor igaza volt Molotov elvtársnak, amikor aláhúzta: „Az imperialisták kétségbeesett erőlködései, akiknek lába alatt inog a talaj, nem mentik meg a kapitalizmust a közelgő pusztulástól. Olyan korszakban élünk, amelyben minden út a kommunizmus felé vezet." Tehát nem Róma és nem Washington felé.

Mi, kommunisták, reálisan becsüljük fel az erőviszonyokat, nem ijedünk meg az imperialista háborús fenyegetésektől. Mi tudjuk, de a kardcsörtetők, háborús uszítók is tudják, hogy az első impe-

rialista világháború a Szovjetunió megalapításához, a második világháború három imperialista nagyhatalom: Németország, Olaszország és Japán katonai szétzúzásához, Anglia és Franciaország meggyengüléséhez, a kapitalizmus általános válságának hallatlan kimélyüléséhez vezetett. S egy újabb világháború minden valószínűség szerint a tőkés társadalmi rendszer és az imperializmus halálát jelentené.

A háborús rémhírterjesztés, a hírhedt atom- és dollár-diplomácia azt a célt szolgálja, hogy megfélemlítse a gyenge idegzetű embereket. Mindez azonban mitsem használ, ha a demokrácia és a szocializmus erői egyesülten verik vissza az imperialisták támadásait.

Magyarországon a demokrácia hatalmas lépést tett előre az augusztusban lezajlott választások óta. Az újjáalakult koalíciós kormány, ha jelentékeny időveszteséggel is, elfogadta a kormányzatban résztvett politikai pártok közös programját, amely lényegében megegyezik azzal a programmal, amit a M. K. P. rögtön a választások után nyilvánosságra hozott.

A kormány hozzálátott a program megvalósításához. Létrehozta a munkásbíróságokat a nagy feketézők és árdrágítók ellen. Kezdi életbeléptetni a kettős árrendszert. A vagyondézsma és vagyonszaporulat-dézsma kezd komoly eredményeket hozni.

Októberben már több mint 20 millió forint folyt be ebből a vagyonosokat sujtó adóból és ez az összeg a behajtás szigorításával el fogja érni a havi 40—50 millió forintot és ilymódon ebből a forrásból fogjuk biztosítani a hároméves terv beruházásainak jelentékeny részét. Pártunk kidolgozta a

fényűzési adók felemelésének rendszerét is, amely, mihelyt a minisztertanács elfogadja, életbelép. Ez többek között a mérték után készült különleges minőségű cipőre, a legfinomabb szövetekre vonatkozik.

A tervszerű gazdálkodást folytató keleti és délkeleteurópai demokráciák politikai, gazdasági és kulturális együttműködése nemcsak védekezés az imperialisták ellen, nemcsak nemzeti függetlenségünk és önállóságunk megóvását célozza, hanem arra is elengedhetetlenül szükséges, hogy megóvjuk a magyar dolgozókat a munkanélküliség ostorától.

A vereséget szenvedett reakciósok nem nyugodtak bele vereségükbe. A Sulyok-párt örökébe lépett Pfeiffer-párt, ez az újfasiszta párt az amerikai imperialisták zsoldjában megkísérli keresztezni a magyar demokrácia útját. E párt vezérét, Pfeiffer Zoltánt, mikor a talaj égett a talpa alatt, idegen megbízói megszöktették az országból. De a Pfeiffer-hazaárulók idegen zsoldért dolgozó pártja még itt van. Ideje, hogy ne legyen pártja a hazaárulásnak. A magyar dolgozók követelik a Pfeiffer-párt haladéktalan feloszlatását, a csalással megválasztott Pfeiffer-képviselők elleni petíciós eljárás gyors lefolytatását és mandátumaik megsemmisítését. A fasiszta reakciónak nem lehet helye sem az országgyűlésben, sem az országgyűlésen kívül.

Az imperialistákkal egy követ fújnak a magyar demokrácia ellen bizonyos egyházi körök, amelyek elvetik a mértéket. Pedig megszívlelhetnék azt a figyelmeztetést, hogy a minisztertanács egyhangú határozattal egy hónapra betiltotta Mindszenty bíboros prímás uszító, demokráciaellenes, provokatív lapját, az Új Embert. Természetesen nincsen szó arról, hogy a magyar demokrácia hadjáratot akarna

kezdeni az egyház vagy a vallás ellen. Változatlanul a teljes vallásszabadság alapján állunk és békés megegyezést akarunk az egyházakkal. De nem akarjuk és nem fogjuk megtűrni a demokrácia gyalázásának és aláásásának szabadságát.

A magyar demokrácia további sikeres fejlődésének, a reakció teljes szétzúzásának, a hároméves terv megvalósításának és ezzel a dolgozók életszínvonala emelkedésének az alapja; a kőszikla, melyen az egész magyar demokrácia épülete nyugszik: a munkásegység. Igaza volt Rákosi elvtársnak, hogy a magyar demokrácia sokáig nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy a munkásosztályon belül tovább tartson a vetélkedés a kommunisták és szociáldemokraták között, hogy a magyar munkásosztálynak két pártja legyen. Ennek csak a reakció látja hasznát. A Nagy Orosz Szocialista Forradalom, a Szovjetunió fennállásának 30 dicsőséges esztendeje arra tanít bennünket, hogy a teljes győzelem kivívásához egységes munkásosztályra és egységes forradalmi munkáspártra van szükség. Ezt az igazságot természetesen mi senkire sem akarjuk erőszakkal rákényszeríteni. De arra se próbáljon kényszeríteni bennünket senki, hogy azt, amit mi igazságnak tartunk és amitől mi népünk, nemzetünk sorsának jobbrafordulását várjuk, fennen ne hirdessük. Azért van demokrácia, hogy ezt megtehessük!

(Részlet a Győrött, 1947 november 11-én mondott beszédből.)

BECSÜLETES MUNKÁT!

Éppen öt hónap telt el azóta, hogy pártunk Politikai Bizottsága meghozta nevezetes szeptember 2-i határozatát, mellyel elrendelte a párttagok általános felülvizsgálását. Hatalmas munka folyt pártunkban ez alatt az öt hónap alatt. Ez a munka nemcsak párttagságunkat aktivizálta, nemcsak pártunk politikai és ideológiai színvonalát emelte, de magára vonta a párton kívül álló dolgozó milliók figyelmét és érdeklődését is. Megállapíthatjuk, hogy a Politikai Bizottság szeptember 2-i határozata helyes, szükséges, időszerű határozat volt. A felülvizsgálat eddigi eredményei azt mutatják, hogy pártunkba valóban jelentékeny számban kerültek be az évek folyamán osztályidegen, karrierista elemek, akiknek nem lehet helyük a munkásosztály élcsapatában, akik nem valók marxi—lenini pártba, a Rákosi Mátyás vezette Magyar Dolgozók Pártjába.

A felülvizsgálat során ezeket a pártunkba nem való elemeket eltávolítottuk, ezzel teljesebbé tettük, kidomborítottuk, megerősítettük a párt élcsapat szerepét és jellegét.

A felülvizsgálat azonban nemcsak azt mutatta meg, hogy pártunkba bekerültek, befurakodtak min-

denféle oda nem való elemek, akiket el kellett és el kell távolítani pártunkból. A párttagság általános felülvizsgálata megmutatta azt is, hogy pártunk a Magyar Dolgozók Pártja, egészséges, harcképes, egységes, forradalmi párt, amely nem véletlenül vált a magyar dolgozó nép vezetőjévé, hanem ezt a vezető szerepet összetételénél, az ország érdekében végzett önzetlen és odaadó munkájánál, helyes politikájánál fogva teljes mértékben kiérdemelte magának.

A felülvizsgálat eredményeként megnövekedett pártunkban elsősorban a munkásosztály, utána pedig a dolgozó parasztság súlya, ami a tagfelülvizsgálatnak egyik fontos célja volt. Megszilárdult pártunk sorainak egysége, tehát megnövekedett akcióképessége. Nagymértékben növekedett pártunk tekintélye a többi demokratikus párt és a pártonkívüli dolgozó tömegek szemében, mert csakis erős, erejének tudatában levő párt lehetett és volt képes végrehajtani saját soraiban olyan nagyarányú rendszabályt, mint amilyen a párttagság általános felülvizsgálata.

Nagy tisztesség a Ganz Waggon-gyár dolgozói és MDP szervezete számára, hogy a tagfelülvizsgálatnak az üzemben történt befejezésével elsőként éppen ebben a gyárban adjuk ki a Magyar Dolgozók Pártjának új tagsági könyveit. Azzal, hogy az új tagsági könyveket az egyik legnagyobb üzemben adjuk át elsőnek, a pártvezetőség alá akarta húzni a munkásosztály fokozott jelentőségét és felelősségét pártunkban és az egész ország ügyeinek intézésében és irányításában.

S ha a munkásosztály súlyáról, jelentőségéről, vezetőszerepéről beszélünk, szeretnék röviden kitérni egy kérdésre, melyet fejlődésünk felvet. Nem-

rég megjelent pártunk központi lapjában, a Szabad Népben Rákosi elvtárs nagyfontosságú cikke „A népi demokrácia néhány problémájáról." Ebben a cikkében Rákosi elvtárs kifejtette, hogy a népi demokrácia államhatalma, tehát a mi államhatalmunk is, betölti a proletárdiktatúra funkcióit, hogy államhatalmunk lényegileg proletárdiktatúra, szovjet forma nélkül. Meg kell mondani, hogy sokan, még munkás párttagjaink közül is, szinte elmentek e mellett a kérdés mellett, nem adtak számot maguknak e megállapítások rendkívüli jelentőségéről. Meg kell mondanunk, hogy munkásosztályunk még távolról sem tudatosította magában teljes mértékben, mit jelent az, hogy a munkás-paraszt szövetség élén a munkásosztály van hatalmon országunkban.

A hatalom, a párt mellett, a munkásosztály számára a legdrágább kincs. A hatalmat a munkásosztálynak a forradalmi munkáspárt irányításával nemcsak gyakorolni kell, de meg is kell tudni becsülnie. A népi demokratikus állam hatalmának megszilárdításáért, megvédéséért, további kiépítéséért a munkásosztálynak készen kell állnia minden áldozatra. Ne feledjük el, hogy harminc esztendővel ezelőtt, 1919-ben, amikor a hatalom szinte harc nélkül jutott a munkásosztály kezébe, a magyar munkásosztály nem tudta teljes mértékben felfogni ennek a kezébe jutott hatalomnak felmérhetetlen jelentőségét. Harminc esztendő alatt pártunk, munkásosztályunk nagy tapasztalatokra tett szert, de azért az eddiginél jobban meg kell tanulnunk becsülni, értékelni, mindenek fölé helyezni a hatalom kérdését, mely a munkás-paraszt szövetséggel, a Magyar Dolgozók Pártjának vezetésével a munkásosztály kezében hatalmas országot, népet, társadal-

mat formáló erő, a szocializmus építésének döntő eszköze.

A hatalom a munkásosztály számára természetesen nem öncélú, hanem lehetőség a szocializmus kiépítésére, az osztályellenség szétzúzására, a kizsákmányoló osztályok elleni harcra, a kizsákmányoló osztályok teljes megszüntetéséért vívott harc számára. A hatalom a munkásosztály eddigi vívmányainak és további eredményeinek biztosítását jelenti. A hatalom fontos előfeltétele, hogy ebben az évben teljes sikerrel fejezzük be hároméves tervünket és hozzáfogjunk a most előkészületben lévő, gyorsabb felemelkedésünket szolgáló ötéves tervünk megvalósításához. Az államhatalom segítségével a munkásosztály gépesíti a mezőgazdaságot, segítségére tud sietni a dolgozó parasztságnak, elő tudja segíteni a falu átvezetését a szocializmus útjára. A hatalom szükséges ahhoz, hogy a munkásosztály, a parasztság soraiból új vezetőréteget, új értelmiséget neveljünk ki, amely nélkül nem lehet meg egyetlen új társadalom sem.

Azonban, amennyire fontos annak a tudatosítása, hogy milyen óriási jelentősége van a hatalomnak a munkásosztály, a nép kezében, éppen annyira helytelen volna, ha valaki azt gondolná, hogy egymagában a hatalommal a munkásosztály képes megoldani az előtte álló feladatokat. Végzetes volna, ha azt gondolnánk, hogy mert pártunk magában foglalja a munkásosztály színe-javát, félvállról tekinthetünk a pártunkhoz nem tartozókra, pártonkívüliekre a munkásosztályon belül. Pártunk tekintélye a munkásosztályon belül hatalmasat nőtt. De a párt nem lehet meg az egész munkásosztály támogatása nélkül. Ezért a pártfelülvizsgálat után a párttagság aktivizálása mellett gondolni kell az

egész munkásosztály bevonására feladataink végrehajtására. Mindenki számára megtiszteltetés, aki a felülvizsgálat után pártunk tagja, vagy tagjelöltje maradhatott. Ez azonban korántsem jelentheti, hogy semmibevegyük azokat, akik nem tagjai pártunknak, de ugyanakkor becsületesen dolgoznak és hívei a népi demokráciának.

A párttagság felülvizsgálata után még fokozottabban kell törődnünk a pártonkívüli dolgozók felvilágosításával. Pártunk politikájának legszélesebb körökben való ismertetésére, megmagyarázására van szükség. A párt nem parancsol a munkásosztálynak, hanem türelmes, szívós felvilágosító munkával, példaadással győzi meg az egész munkásosztályt politikájának helyességéről. Meggyőzi arról, hogy helyes, amit a párt javasol. Így kell elérnünk, hogy az egész munkásosztály önként, meggyőződésből támogassa pártunkat, népi demokratikus államunkat. Támogassa mindenben, az önköltség csökkentésében, a norma igazságos felülvizsgálásában, a klerikális reakció elleni harcban, belátva, hogy pillanatnyilag esetleg kellemetlennek látszó egyes rendszabályok végső fokon mindig a munkásosztály, a nép érdekét szolgálják, ha ezeket a rendszabályokat olyan kipróbált, harcban megedzett, a munkásosztályhoz és a néphez hű párt javasolja, mint amilyen a mi pártunk.

Pártunk vezetésével, a munkásosztályra támaszkodva, szocialista országot akarunk és fogunk csinálni Magyarországból. A munkásosztály kétségtelenül a vezető osztály, de a dolgozó parasztság nélkül, a parasztság milliói nélkül — hozzátehetem: a középparasztság nélkül, melyet az utóbbi időben sokhelyütt a mi elvtársaink teljesen helytelenül le-

kulákoznak — nem lehet megoldani a szocializmus építésének kérdését.

Ebből következik, hogy a munkás-paraszt szövetségen nem lazítani, hanem erősíteni kell. Ebből következik, hogy komolyan és határozottan rendre kell utasítani azokat az elvtársainkat, akik nem értik meg vagy nem akarják megérteni, hogy a középparasztság nem ellenség, hanem szövetséges, bár el kell ismerni, hogy sokszor ingadozó szövetséges. A proletárdiktatúráról mondotta Sztálin elvtárs, hogy a munkásosztálynak a parasztsággal való szövetségére támaszkodik. Ezért összes feladataink a levegőben lógnak, ha aláássuk vagy meggyengítjük a munkásosztály szövetségét a parasztsággal.

Ebből következik, hogy a munkásosztály és pártunk vezetésével ki kell szélesíteni hazánkban a demokrácia frontját. Ugyanakkor szoros szövetségbe kell fognunk az összes demokratikus erőket. Ezt a célt szolgálja a Magyar Függetlenségi Népfront megalakulása, mely elnökévé annak megfelelően, hogy az ország vezető pártja az MDP, Rákosi Mátyás elvtársat választotta meg. A Magyar Függetlenségi Népfrontban nemcsak politikai vezetőszerepe lesz pártunknak, mint a munkásosztály pártjának, hanem ez különbözni fog a most munkáját befejezett Magyar Nemzeti Függetlenségi Fronttól másban is. Nem engedhetjük meg, hogy a demokratikus erőknek ebben az új összefogásában lazaság uralkodjék, azért szövetségeseinkkel közös megállapodás alapján kimondottuk, hogy a Magyar Függetlenségi Népfront különféle szerveinek határozatai kötelezőek az összes, ebben a szervezetben helyet foglaló pártok és szervezetek számára.

A párttagok felülvizsgálata során a Ganz Wag-

gongyárban 2977 munkás elvtársat vizsgáltak felül. Ebből 320-at nem találtak alkalmasnak pártunk tagságára, 512 felülvizsgált értelmiség közül 69 azoknak a száma, akik a megkövetelt mértéket nem ütötték meg. 504 női párttagunk közül a kizártak száma mindössze 24, míg az összes többiek, párttagok vagy tagjelöltek maradtak. Mit jelentenek ezek a számok? Mindenekelőtt azt, hogy a felülvizsgáló bizottságok, amelyek itt működtek a Ganz Waggongyárban, megszívlelték pártunk Politikai Bizottságának azt az utasítását, hogy az országos felülvizsgálás eredményeként erősítenünk kell pártunk proletár bázisát.

Jelentik továbbá, hogy valótlanság a reakciónak az a híresztelése, mintha a felülvizsgálás az értelmiségiek ellen irányuló rendszabály lenne, hiszen a kizárt értelmiségiek arányszáma nem sokkal haladja meg a kizárt munkástagok arányszámát. Azt jelenti végül, hogy pártunk féltő gonddal ügyel arra, hogy a nők, különösen a proletárnők, akiket azelőtt minden eszközzel elnyomtak, minél nagyobb számban legyenek képviselve pártunkban, segítséget kapjanak arra, hogy pártunk soraiban tanuljanak, dolgozzanak és a szocializmus építőivé, igazi képzett, tanult kommunistákká váljanak.

A párttagság általános felülvizsgálata nem gyakori jelenség a párt életében. Nem lehet minden esztendőben általános tagfelülvizsgálatot végrehajtani. De az általános tagfelülvizsgálat befejezése egyáltalában nem jelenti, hogy a továbbiakban a párt nem fog törődni tagjainak politikai és erkölcsi magatartásával.

Nem kell általános tagfelülvizsgálat, hogy a pártba nem való, nem kommunista magatartást ta-

núsító, erkölcsileg züllött, korrupt párttagokat a pártból kizárjuk. A tagfelülvizsgálás lezárása nem jelenti, hogy ha valaki a párt tagja, vagy tagjelöltje marad, most már semmibeveheti a pártfegyelmet, nem kell pártnapra járnia, képeznie magát.

Nem jelenti azt sem, hogy ha lezárult a tagság felülvizsgálása, már alábbhagyhatnánk az éberséggel és többé nem kell olyan figyelmet fordítani, mint eddig, soraink tisztaságára. Ellenkezőleg, mindenre ezután még sokkal nagyobb gondot kell fordítani, mint eddig.

Dicsőséget és tisztességet jelent, hogy valaki pártunk tagjának mondhatja magát, hogy zsebében hordhatja a kis piros könyvet és ezt nem lehet csak a multban szerzett érdemekkel élete végéig megtartani. Mindennapi becsületes munkával, kommunista magatartással kell a párttagoknak megmutatniok, hogy méltók arra a megbecsülésre és kitüntetésre, amit a piros könyvecske viselése, a párttagság, vagy tagjelöltség jelent. Tartsák ezt szem előtt, akik a felülvizsgálat után most átveszik az új tagsági könyvet. Gondoljanak arra, amit Sztálin elvtárs mondott Lenin halálakor esküjében a kommunista, a párttag magasztos hivatásáról, arról, hogy milyennek kell lenniök a kommunistáknak. „Mi kommunisták" — mondotta Sztálin — „különös emberek vagyunk, különös anyagból vagyunk mi gyúrva. Mi a nagy proletár hadvezérnek, Lenin elvtársnak a hadserege vagyunk. Nincs nagyobb tisztesség, mint ehhez a hadsereghez tartozni." Igen elvtársak, mi, kommunisták, Lenin és Sztálin csapata vagyunk. Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanítványai és katonái vagyunk s büszkén valljuk magunkat ama párt tagjának, melyet Lenin és Sztálin legjobb,

leghűbb, legkövetkezetesebb, legtisztább magyar tanítványa, Rákosi Mátyás elvtárs vezet.

Éljen a mi megacélozott, nagy pártunk, a Magyar Dolgozók Pártja! Éljen pártunk Központi Vezetősége! Éljen a magyar munkásosztály, a magyar nép vezére, Rákosi Mátyás!

(A Ganz Waggongyárban mondott beszéd, 1949 február 4.)

BESZÉD A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJA VÁLASZTÁSI GYŰLÉSÉN

A május 15-én megtartandó országgyűlési választások hazánkat lényegesen más helyzetben találják, mint ami országunk helyzete közel két évvel ezelőtt, az akkori országgyűlési választások idején volt. Másfél-két esztendő nem túlságosan nagy idő egy ország életében. De a mi országunk életében a két országgyűlési választás között eltelt közel két esztendő hatalmas változásokat hozott. Két év alatt hazánk belső helyzete, népgazdaságunk, politikai életünk, társadalmi viszonyaink, de nemzetközi helyzetünk is alapos átalakuláson ment keresztül. Nyugodtan elmondhatjuk a magyar nép vezérével, Rákosi Mátyással, hogy ezek az évek országunk, népünk életében a fordulatot jelentették.

Két év előtt még éppencsak elindítottuk 3 éves tervünket. A mult országgyűlési választások idején tehát a 3 éves terv még csak program, ígéret volt. Most a 3 éves terv többé már nem program, nem ígéret. Hála a magyar munkásosztály, a magyar parasztság, az értelmiség, a kisemberek odaadásának és hősies erőfeszítésének, a Magyar Kommunista Párt által kidolgozott 3 éves terv programból, ígéretből valósággá vált. A 3 éves terv nagyobbik ré-

szét megvalósítottuk és most azon munkálkodunk valamennyien, hogy ez év végére még a hiányzó részt is megvalósítsuk. Az eddigi eredmények után ítélve, föltéve, hogy nem bízzuk el magunkat, 1949 végére a 3 éves tervet egészében maradéktalanul teljesítjük. Teljesítjük 7 hónappal a sajátmagunk megszabta határidő előtt. Olyan eredmény ez, melyre jogosan lehet büszke pártunk, a Magyar Dolgozók Pártja, a magyar munkásosztály és minden igaz magyar hazafi. S az elért eredményre annál inkább büszkék lehetünk, mert, a szocialista Szovjetunió támogatása mellett, a sikert a saját erőnkből, az imperialisták segítsége nélkül, sőt egyenesen ellenükre értük el.

Mit adott munkásosztályunknak, dolgozó parasztságunknak, népünknek a 3 éves terv? Röviden szólva: országunk felemelkedését a háborús pusztulásból, vagy ahogyan a Népfront választási felhívása mondja: romok helyén virágzó országot! Ennek az állításnak az igazságát mindenki bizonyíthatja, aki végigélte az ostrom utáni időket.

Nem arról van szó, elvtársak, hogy népi demokráciánk két év alatt földi paradicsomot teremtett Magyarországon. Ezt, természetesen senki sem állítja. De igenis állítjuk, hogy semmiféle tőkés rendszer és semmiféle tőkés kormányzat nem lett volna képes az országot néhány év leforgása alatt a romhalmazból kiemelni és talpraállítani. Erre csakis a szocializmus útját járó népi demokratikus rendszer és népi demokratikus kormányzat vállalkozhatott a siker reményében. Csakis olyan rendszer és olyan kormányzat, melyet nem a kizsákmányoló kevesek profitérdekei irányítanak, hanem a munkásosztály, a dolgozók forradalmi pártja, mint amilyen a mi nagy pártunk.

A 3 éves terv elindítása előtt iparunk még nagyrészt romokban hevert. Most iparunk teljes gőzzel dolgozik és ipari termelésünk túlhaladta a háborúelőtti színvonalat.

Hároméves tervünk elindítása előtt komoly hiányt szenvedtünk a legszükségesebb iparcikkekben. Most több cipőt, ruhaneműt, edényt, kerékpárt stb. termelünk, mint a háborúelőtti években.

Hároméves tervünk elindítása előtt mezőgazdaságunk nyomorúságos helyzetben volt. A kormányzatnak állandó és komoly gondot okozott a lakosság élelmezése. Most, hála a 3 éves tervnek, piacaink, üzleteink zsúfolva vannak élelmiszerekkel s a tavasz nem drágulást, hanem számos élelmiszernél az árak lemorzsolódását hozta magával.

Hároméves tervünk elindítása előtt még aligalig volt közlekedésünk. Most pedig vasútunk a háborúelőttinél 30%-kal nagyobb áruforgalmat bonyolít le, a vasúti személyforgalom pedig a háborúelőttihez képest megkétszereződött.

Hároméves tervünk elindítása előtt még csak elkezdtük a fasiszta barbárok által felrobbantott hídjaink újjáépítését. Most pedig már 5 hídunk áll a Dunán, 10 hídunk a Tiszán és rövidesen újabb és újabb Duna- és Tiszahidakat adunk át a forgalomnak. Így még ebben az évben elkészül régi szépségében, de megnövekedett teherbírással a már szimbolummá vált Lánchíd, a tokaji vasúti Tiszahíd és jövő évben megnyitjuk a forgalomnak az Árpádhidat is.

Lehet vitatkozni azon, hogy a 3 éves terv eredményeként kinek, mely rétegnek milyen mértékben emelkedett az életszínvonala? Kétségtelen, hogy a dolgozók különböző rétegeinél az emelkedés nem volt és nem is lehetett teljesen egyenletes. De van

valami, amin nem lehet vitatkozni, és ez az, hogy a 3 éves terv segítségével az összes dolgozók helyzete lényegesen megjavult, hogy a 3 éves terv az országgal együtt népünket is felemelte! Nagy-Budapest jelenleg 30—40 százalékkal több élelmiszert fogyaszt, mint egy évvel ezelőtt. Hasonlóképpen megnőtt az iparcikkek fogyasztása. Vagy mikor adtak el Magyarországon havonta 10 000 kerékpárt, mint amennyit most adnak el? S ezt a 10 000 kerékpárt, mondanom sem kell, nem a nagytőkések vásárolják, hanem a dolgozók.

Tagadhatatlan, hogy munkásosztályunk, népünk általában jobban él most, mint a 3 éves terv elindítása előtt s nagyrészt jobban él, mint a háború előtt. Nem utolsó sorban ez magyarázza meg, hogy nálunk a munka nem kínos robot többé, hanem mindinkább a becsület és a dicsőség ügye. Ez az oka jórészt annak is, hogy üzemeinkben a dolgozók többsége nemes munkaversenyt folytat, hogy élmunkásaink száma napról-napra szaporodik s hogy a brigádmozgalom mind hatalmasabb lendületet vesz. És ami a legörvendetesebb, a szocialista munkaversennyel, a brigádmozgalommal, az élmunkások számának a növekedésével együtt növekszik a munka termelékenysége is. Gyáriparunkban a munka termelékenysége, mely érthető okokból a háborús pusztulás közepette nagyon alacsony szintre süllyedt, most először haladja meg lényegesen a háborúelőtti színvonalat. A legújabb adatok szerint márciusban iparunkban az egy dolgozóra eső termelési érték elérte a háborúelőttinek 108 százalékát. Ezzel végleg és döntően bebizonyítottuk, hogy a szocialista termelési rend valóban fölötte áll a tőkés termelési rendnek, mert az új termelési rend-

ben magasabb a munka termelékenysége, mint a régi rendben volt.

Helytelen volna azonban, ha termelési eredményeinket, a 3 éves terv sikerét csupán az életszínvonal emelkedésére vezetnénk vissza. Az eredmények a legszorosabban összefüggnek azokkal az alapvető változásokkal, melyek a mult választások óta hazánk politikai és társadalmi életében s a hatalmi viszonyokban bekövetkeztek. Már 1946 szeptemberében a Magyar Kommunista Párt III. kongresszusán azt mondottuk s ezt központi követelésként állítottuk fel: „Nem a tőkéseknek, magunknak építjük az országot." 1948 júniusában pedig a Magyar Dolgozók Pártjának alakuló kongresszusa már ezt mondotta és joggal mondhatta: „Tiéd az ország, magadnak építed!" Mert, elvtársak, a követelés, melyet a Magyar Kommunista Párt 1946-ban felállított, időközben megvalósult. Ma már államunk a nép állama! Országunkban a hatalmat a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály gyakorolja. A munkásosztály és a dolgozó parasztság fiai és leányai bevonultak az államigazgatásba, a gazdasági élet vezető helyeire. Bevonultak azokba a hivatalokba, melyek azelőtt a nagytőkés és nagybirtokos osztályok s az őket kiszolgáló dzsentrik fellegvárai voltak. Bevonultak az iparügyi, a földművelésügyi, a közlekedésügyi minisztériumokba, a külügyminisztériumba, nem is szólva a belügy- és a honvédelmi minisztériumról, mely utóbbinak élére a munkásosztály hű fia, pártunk egyik főtitkárhelyettese, Farkas Mihály elvtárs került. A reakció utolsó erőssége az államgépezetben a pénzügyminisztérium volt. De csak volt! Mert a pénzügyminisztériumban is igen komoly változások történtek az utóbbi hónapokban, melyeknek eredményeként a pénzügyminisztérium

kezd felfejlődni és mindinkább megfelel azoknak a követelményeknek, melyeket népi demokratikus rendszerünk állít elé.

Ismeretes, hogy jelenleg gyáriparunk közel 90 százalékában az állam tulajdonát képezi, hogy bankrendszerünk teljesen állami, hogy külkereskedelmünk állami külkereskedelem és nagykereskedelmünk több mint háromnegyed részben ugyancsak az állam kezében összpontosul. A vezető pozíciók nagyobb részét, főként iparunkban, a munkásosztály fiaival töltöttük be, akik jobban gazdálkodnak, mint ahogyan a régi kapitalisták és kiszolgálóik gazdálkodtak.

Különösen szembeszökő a dolgozó nők nagyszerű fejlődése az elmúlt választások óta, amit megmutatott, többek között, lelkes, tömeges részvételük a legutóbbi, felejthetetlen május elsején. A magyar dolgozó asszonyok és leányok büszkék és méltán büszkék arra, hogy hazánkban vannak asszony-főispánok, asszony-polgármesterek, asszony-elöljárók, asszony-városi tanácsnokok, asszony-pénzügyigazgatók és asszony-gyárigazgatók, akik kitűnően megállják a helyüket. Újpest asszonyai is büszkék lehetnek rá, hogy Döbrentei Károlyné elvtársnő személyében az első asszony-polgármestert ők adták az országnak. S éppen most nevezett ki a Minisztertanács a pénzügyminiszter előterjesztésére két dohánygyári munkásnőt egy-egy nagy dohánygyárunk igazgatójává.

Pedig, elvtársak, ez csak a kezdet. De kezdetnek nem rossz és eltökélt szándékunk, hogy tovább haladunk előre a megkezdett úton.

A nagy fordulat, mely országunk gazdasági és politikai életében bekövetkezett, egyben a reakciós erők súlyos vereségét is jelentette s előkészítette a

talajt az országépítő erők szélesebb és szorosabb összefogására. A külföldi imperialisták szemünkre vetik, hogy nálunk nincsen szervezett ellenzék, hogy az összes politikai pártok egységesen, közös választói listán lépnek fel a mostani országgyűlési választásokon. Persze, szívesebben vennék, ha a pártok, úgy mint a multban, egymással versengnének. Örülnének neki, ha szembe tudnák állítani egymással a munkásokat, a parasztokat, az értelmiségieket, a dolgozó kisembereket. Szeretnék megsütni a maguk pecsenyéjét a pártharcok tüzénél. Ezt neveznék ők „demokráciának". Szerintünk azonban ez nem demokrácia. A demokrácia nem tiltja meg, hogy azok, akiknek közösek az érdekei és akik egyet akarnak, összefogjanak közös céljaik megvalósítására: az ország felvirágoztatására, nemzeti függetlenségünk és a béke biztosítására.

A kézzelfogható eredmények, melyeket népi demokráciánk elért, bizonyos politikai csoportokat, melyek az 1947-es országgyűlési választásokon, mint ellenzéki pártok léptek fel, arra késztettek, hogy álláspontjukat megváltoztatva, csatlakozzanak a nagy demokratikus táborhoz. Így jött létre az összes demokratikus és hazafias erők összefogása, a Magyar Dolgozók Pártja vezette Függetlenségi Népfront. Soha Magyarországon nem volt még ilyen széles nemzeti egységfront, mint amilyen a Népfront. Ez azt bizonyítja, amit mi mindíg is hirdettünk, hogy az igazi nemzeti egység csakis a dolgozó nép egysége lehet s hogy ez csakis a munkásosztály vezetésével valósulhat meg!

A Népfrontot azonban nemcsak azok a politikai pártok és tömegszervezetek támogatják, melyek tagjai, hanem az összes demokratikus szervezetek. Sőt! Mind határozottabban foglalnak állást a Népfront

mellett a különféle egyházak is, melyekkel a népi demokrácia békességben akar élni a teljes vallásszabadság feltétlen biztosításával. A protestáns és egyéb egyházak után, melyek már régebben kiálltak a Népfront és programja mellé, most nyilatkozott a katolikus püspöki konferencia is. A nyilatkozat arra szólítja fel a katolikus hívőket, hogy vegyenek részt az országgyűlési választásokon és lelkiismeretük szavára hallgatva adják le szavazatukat. Egyben a nyilatkozat leszögezi, hogy a püspökök támogatják azokat az intézkedéseket és törekvéseket, melyeknek célja a nép életszínvonalának az emelése. A katolikus püspökök itt nyilván a 3 éves és az 5 éves tervre gondolnak s ugyancsak ezt tartják szem előtt, amikor bizalmukat fejezik ki, hogy „az ország építőlendületének fokozásával fokozódni fog a társadalmi igazságosság elvének érvényesülése is", amivel mi, természetesen, egyetértünk. Országunkban a szocializmust építjük s minél közelebb jutunk a célhoz, annál inkább fog megvalósulni hazánkban a társadalmi igazságosság elve.

A püspökök állásfoglalása azt látszik mutatni, hogy végre ők is rátérnek a helyes útra. Reméljük, hogy ez a mostani megnyilatkozás csupán az első lépés, melyet újabb lépések fognak követni a kölcsönös megegyezés, a békés építőmunka, az ország gyorsabb előrehaladása érdekében.

Ezt a békés építőmunkát, hazánk gyorsabb előrehaladását szolgálja a Magyar Dolgozók Pártja által kidolgozott új, 5 éves tervünk, melynek megvalósításához szükség van az összes hazafias és alkotóerők együttműködésére.

3 éves tervünk segítségével alapjában begyógyítottuk a háborús sebeket, talpraállítottuk nép-

gazdaságunkat, felemeltük népünk életszínvonalát. Most pedig új feladat előtt állunk.

A 3 éves tervvel újjáépítettük az országot. Az 5 éves tervvel új országot kell építenünk.

Újjá kell szerveznünk és új alapokon tovább kell fejlesztenünk népgazdaságunkat. 5 éves tervünk feladata, hogy segítségével meggyorsítsuk országunk iparosítását, felszámoljuk mezőgazdaságunk elmaradottságát, a műveltséget és a képzettséget népünk kincsévé tegyük, népünk életszínvonalát jelentékeny mértékben tovább emeljük s egyben honvédelmünk megerősítésével megszilárdítsuk nemzeti függetlenségünket is.

5 éves tervünk új, hatalmas távlatokat nyit meg népünk, országunk előtt. Az 5 éves terv eredményeként országunk fejlett mezőgazdasággal rendelkező ipari ország lesz. Ezt mindenekelőtt azzal érjük el, hogy 5 év alatt 35 milliárd forintot fektetünk be népgazdaságunkba s ennek a hatalmas összegnek közel felét az iparba, nagyobb részben a nehéz-, a gép- és a vegyiiparba, a bányászatba, a villamosenergia fejlesztésébe. Öt év alatt 20 új vas- és gépipari üzemet építünk, régi üzemeinket pedig korszerűsítjük, gépeik jelentékeny részét kicseréljük. Gépiparunk termelése 5 év alatt megkétszereződik. Ez az alapja annak, hogy nagymértékben fejleszthessük könnyűiparunkat, textil, bőr, ruha, bútor, elektromos-cikkek, kerékpárok, rádiók, varrógépek stb., tehát a fogyasztást szolgáló áruk gyártását. De ehhez az is szükséges, hogy a mainál sokkalta több szenet, több villamosenergiát termeljünk s hogy vas-, illetve acéltermelésünket is a jelenleginek csaknem a kétszeresére növeljük. De természetesen, nemcsak gépgyárakat, bányákat, villamos erőműveket építünk, hanem az egyéb gyárak tucatjait is. Így

építünk 5 új fonó-szövő gyárat, 12 új konfekcióüzemet, 85 új téglagyárat, új nagy cipőgyárat, új műrostgyárat, új szódagyárat, új írógép- és számológépgyárat stb.

Rohamosan fejlődő iparunk szükségletének biztosítására, részben pedig azoknak a munkásoknak a pótlására, akik az üzemekből állami, gazdasági vagy kulturális vezető helyekre kerülnek, vagy akik elmennek tanulni, hogy azután magasabb beosztásba kerüljenek, 300 000 új ipari munkásra lesz szükség. Ez több mint négyszerese Újpest város egész lakosságának s ha a 300 000 munkáshoz tartozó családtagokat is figyelembe vesszük, úgy ez a szám Újpest lakosságának 8—10-szerese. Így látjuk csak, milyen szédületes a fejlődés, melyet az 5 éves terv megvalósítása országunk számára nyujt.

Az 5 éves terv folyamán 14 milliárd forint értékben fogunk építkezni. Ez az összeg két és félszerese annak, amit 3 éves tervünk során egész népgazdaságunkba befektettünk. S annak ellenére, hogy az építkezéseket erősen gépesíteni fogjuk, hatalmasan megnő az építőipar munkaerő szükséglete is. Számításaink szerint a jelenlegi mintegy 55 000 építőmunkással szemben 110 000 építőmunkásra lesz szükség. A nagyarányú építkezések munkát és kereseti lehetőséget biztosítanak az építőnagyüzemek mellett a kisipar legkülönbözőbb ágainak s erősen fel fogják lendíteni a kiskereskedelmi forgalmat is.

Öt év alatt felszámoljuk mezőgazdaságunk és falvaink elmaradottságát. Mezőgazdaságunkat erősen gépesítjük. Az 5 éves terv végén mezőgazdaságunk 24 000 új traktorral, 1400 arató-cséplőgéppel s az egyéb mezőgazdasági gépek tízezreivel fog rendelkezni. Műtrágyahasználatunkat csaknem megnégyszerezzük. Öntözhetővé teszünk 200 000 hold

eddig nem öntözött területet. Erdősítünk 240 000 holdat. Villamosítjuk az összes tanyákat. Építünk 2500 kilométer bekötőutat. Nemesített vetőmaggal látjuk el az egész mezőgazdaságot. Mindezen és számos egyéb rendszabály eredményeként mezőgazdaságunk hozama nagymértékben emelkedni fog. A magyar mezőgazdaság bőségesen el tudja látni a városi lakosságot kenyérrel, hússal, zsírral, főzelékkel, gyümölccsel és még igen jelentékeny mennyiségek maradnak kivitelre is. Másrészt: korszerű mezőgazdaságunk a mostaninál sokkal bővebben fogja ellátni iparunkat nyersanyagokkal: bőrökkel, lennel, kenderrel, olajosmagvakkal. Ipari nyersanyagszükségletünk biztosítására rátérünk a gyapot hazai termelésére is.

5 éves tervünk eredményeként erősen megjavul közlekedésünk, melybe 6 milliárd forintot fektetünk be. Új vasutakat, utakat, hidakat építünk. Megépítjük többek között az újpesti összekötőhidat s Nagybudapesten a földalatti vasút első 6,7 kilométeres vonalát. Lényegesen kibővítjük autóbuszforgalmunkat. Nagybudapesten és Miskolcon trolleybuszközlekedést valósítunk meg. Az országos és a városi közlekedést gyorssá, kényelmessé tesszük.

Nagy gondot fordít 5 éves tervünk közegészségügyünk fejlesztésére. Új kórházak és rendelőintézetek egész sorát építjük meg 5 év alatt s a kórházi ágyak számát tízezerrel szaporítjuk. Minden dolgozó és családja számára biztosítjuk a magasszínvonalú, teljesen ingyenes orvosi, s szükség esetén, a kórházi és a szanatóriumi ellátást.

Szélesre tárjuk a dolgozók és gyermekeik előtt az iskolák kapuit, az általános iskoláktól kezdve a középiskolákon és a legkülönfélébb szakiskolákon keresztül egészen az egyetemekig. S hogy ezt meg-

tehessük, az új iskolák egész sorát kell létrehoznunk és 10—12 000 új pedagógust kell kiképeznünk. De, természetesen, nemcsak új pedagógusokra lesz szükség, hanem a technikusok, mérnökök, orvosok, állatorvosok, közgazdászok, statisztikusok és egyéb szakemberek további tíz- és tízezreire. Öt év alatt körülbelül 100 000 új értelmiségi dolgozót, új szakembert kell munkábaállítanunk.

Az 5 éves terv nagyarányú beruházásai, a termelés korszerűsítése és jobb megszervezése hatalmas mértékben fogják megnövelni az elfogyasztható jószágmennyiséget és lehetővé teszik, hogy a dolgozók életszínvonalát a háborúelőttinek másfélszeresére emeljük. Az életszínvonal emelését fogja jelenteni a munkanélküliség teljes és végleges megszünése is, mert ezáltal megnövekszik az egy-egy családra jutó keresők száma és emelkedik az egy-egy családra eső kereset összege. Az 5 éves terv folyamán s számos szakmában már ebben az évben, nem az lesz a kérdés, hogy miként lássuk el munkával azokat, akik dolgozni akarnak, hanem az, hogy honnan teremtsük elő a terv megvalósításához szükséges nagyszámú munkaerőt.

A budapesti peremvárosok és községek számára nagyjelentőségű 5 éves tervünknek az a célkitúzése, hogy már 1950-ben megvalósítsuk azt, amiről évtizedeken keresztül csak beszéltek nálunk, de aminek megvalósítására a régi nagytőkés-nagybirtokos rendszer képtelen volt: Nagybudapestet! A tőkés országokban mindenütt az a helyzet, hogy a külső kerületek és a peremvárosok teljes elhanyagolása mellett és ezek rovására fejlesztik, építik, korszerűsítik a város központi kerületeit, ahol a burzsoázia élvezi ennek a hasznát. A mi népi demokráciánk nem folytathat ilyen politikát. A mi feladatunk, hogy a

peremvárosokat kiemeljük mostani elmaradottságukból s legalább is olyan színvonalra emeljük őket, mint amilyen színvonalon vannak fővárosunk belső kerületei.

A peremvárosok, köztük Újpest is, sokat kaptak a 3 éves tervtől. A 3 éves terv során Újpest közműveinek, iskoláinak, útjainak, kórházainak újjáépítésébe és fejlesztésébe 32 millió forintot fektettünk be. Nyilvánvaló azonban, hogy a peremvárosok kérdését nem lehet egyenként megoldani, hanem csakis Budapesttel együttesen. Ezért kell megvalósítanunk Nagybudapestet, mégpedig olymódon, hogy ugyanakkor nemcsak ne szűnjék meg, hanem még inkább kidomborodjék alkotórészeinek, a kerületeknek és a peremvárosoknak saját arculata és autonómiája. Nagybudapest megvalósítása hatalmas nyereség lesz a peremvárosok lakossága számára. Jelenteni fogja a pormentes, egészséges utcákat, a gyorsabb és nagyobbarányú lakásépítést, a jobb, tökéletesebb, egészségügyi szolgálatot, a jobb vízellátást, a jobb és olcsóbb világítást, az iskolahálózat nagyarányú kiterjesztését, a közlekedés megjavítását, a sportélet fellendülését, a kultúra központjába való bekapcsolódást.

Nagybudapest megvalósítása mindjárt az 5 éves terv kezdetén ugyanazt a célt szolgálja, mint egész 5 éves tervünk: a dolgozó ember felemelését! Mert, elvtársak, a nép állama számára legfőbb érték az ember!

A küszöbönálló országgyűlési választások nemzetközileg is megváltozott helyzetben folynak le. Ismeretes, hogy az amerikai, az angol és egyéb imperialisták az utóbbi évek alatt mind nyiltabban és határozottabban vesznek irányt egy új, rablóháború előkészítésére, mely a szocialista Szovjetunió és a

népi demokrácia ellen irányul, és ha csak az imperialistákon múlt volna a dolog, ők persze már kirobbantották volna a háborút. Ebben reménykedtek a mi reakciósaink is. Szerencsére azonban a dolog úgy áll, hogy az imperialisták terveznek, a népek pedig végeznek!

Mi, kommunisták, állítottuk és állítjuk, hogy a béketábor erői, ha összefognak és megszerveződnek, hatalmasabbak, mint a háborúra uszító imperialisták. A legutóbbi hetek és hónapok nemzetközi eseményei ezt kézzelfoghatóan bizonyítják. Legutóbb az eseményeknek egész sora játszódott le, melyek mindegyike a béke híveinek, az imperialista-ellenes béketábornak nagymértékű megerősödését mutatja. Itt van mindenekelőtt a nagy párizsi békekongresszus s a vele párhuzamosan megtartott prágai békekongresszus, mely 600 millió ember nevében foglalt állást a béke mellett, az imperialista háborús gyujtogatók ellen. Hiába próbálták meg az imperialisták agyonhallgatni és szabotálni a párizsi békekongresszust, ennek átütő sikerét letagadni nem lehet.

A békefront megszilárdulásának másik igen fontos tényezője: a kínai néphadsereg történelemformáló győzelemsorozata, melyet testvérpártunk, a Kínai Kommunista Párt és vezére Mao Ce-tung vezetésével ért el. A néphadsereg nagyszerű győzelmeivel összeomlott az imperialista háborús front távolkeleti szárnya és kiszakadt az imperializmus rendszeréből akkora terület s akkora embertömeg, mely körülbelül egyenlő Európa területével és Európa lakosságával. Ennek az eseménynek a jelentőségét nehéz volna túlbecsülni.

Végül, de nem utolsósorban, ha a békefront megszilárdulásáról beszélünk, meg kell említeni a

Szovjetuniót, Sztálin elvtárs következetes békepolitikájának legújabb hatalmas sikerét: a napokban létrejött megegyezésre gondolok a Szovjetunió és a nyugati hatalmak között a berlini zárlat megszüntetéséről és a külügyminiszterek tanácsának összehívásáról május 23-ára a német kérdés rendezésére. Ez a megegyezés az imperialisták, a halálgyárosok, az atomdiplomaták súlyos veresége. De veresége egyben az imperialisták magyar lakájainak is, akik minden reménységüket elvesztett hatalmuk és kizsákmányolási lehetőségeik visszaszerzésére az új imperialista rablóháborúba, az atombombába helyezték. Nyugodjanak meg hát a gyenge idegzetűek! Egészen biztos, hogy május 15-én nem fognak nálunk atombombák potyogni! Ezt persze minden józaneszű ember a négyhatalmi megegyezés előtt is tudta. De nem akadályozhatjuk meg az éhes disznókat, hogy ne álmodjanak makkal, azaz atombombával. Nos, most a négyhatalmi megegyezés után az éhes disznók felébredtek és az álmukban látott makkot, az atombombát hiába keresik. Annál rosszabb nekik! S annál inkább örülnek a béke összes hívei a békefront legújabb erőgyarapodásának a Szovjetunió vezette béketábor új, nagy, hatalmas sikerének.

A május 15-i országgyűlési választáson népünk felelni fog arra a kérdésre, hogy helyesli-e azt, ami országunkban a mult választások óta történt? Helyesli-e a 3 éves terv sikeres megvalósítását? Helyesli-e a nagyüzemek, a bányák, a bankok, a külkereskedelem államosítását? Helyesli-e, hogy országunkban a dolgozók kezében van az állam, a népgazdaság irányítása? Helyesli-e népi demokráciánk következetes békepolitikáját, melynek alapja: szoros szövetség a szocialista Szovjetunióval és a ba-

ráti népi demokratikus országokkal? Helyesli-e új, országépítő 5 éves tervünket s kész-e szívvel-lélekkel, minden erejével támogatni a népfront kormányát, hogy ezt a nagyszerű tervet megvalósíthassa?

Mi nem kételkedünk benne, hogy a választópolgárok milliói mindezekre a kérdésekre május 15-én határozott igennel fognak válaszolni. Nem kételkedünk ebben azért, mert azok a pártok, melyek a Függetlenségi Népfrontot alkotják, már az 1947-es országgyűlési választásokon elnyerték a szavazatok túlnyomó többségét, az összes szavazatok mintegy 70%-át, itt Újpesten pedig háromnegyedrészét.

De biztosak vagyunk a Népfront hatalmas győzelmében azért is, mert azoknak legtöbbjét, akiket a mult választásokon még félrevezettek az ú. n. ellenzéki pártok demagógikus szólamai, időközben a tények és saját tapasztalatuk meggyőzték arról, hogy nekünk volt igazunk és nem az imperialisták és kizsákmányolók szekerét toló, azóta már az imperialista szemétdombon rothadó Pfeiffereknek és Barankovicsoknak, akik gyáván külföldre szöktek, becsapott, félrevezetett híveiket pedig itthagyták magukra.

Biztosak vagyunk a Népfront mindent elsöprő győzelmében azért is és nem utolsósorban azért, mert a Népfrontot olyan milliós tömegpárt vezeti, mint amilyen a mi nagy pártunk, a Magyar Dolgozók Pártja; az a párt, mely ország-világ előtt bebizonyította a mult választások óta eltelt idő alatt, hogy tudja merre vigye az ország ügyét s hogy szavai és cselekedetei között nincsen a legkisebb ellentét sem.

Biztosak vagyunk benne, hogy május 15-én a választók milliói a Népfrontra adják szavazataikat, mert a Népfront élén olyan kipróbált, tapasztalt,

előrelátó vezető és nagyvonalú államférfi áll, mint amilyen a mi szeretett, közmegbecsülésnek örvendő Rákosi Mátyás elvtársunk!

Éljen a Függetlenségi Népfront és vezére, Rákosi Mátyás!

Éljen a szabad, független, virágzó, a népi demokrácia útján a szocializmust építő Magyarország!

(Részlet a MDP választási gyűlésén mondott beszédből, Újpest, 1949 május 7.)

BESZÉD A FÜGGETLENSÉGI NÉPFRONT VÁLASZTÁSI GYŰLÉSÉN, JÁSZBERÉNYBEN

Választópolgárok! Elvtársak!

Még nincs egészen két éve annak, hogy hazánkban országgyűlési választások voltak. És most, mielőtt az 1947-ben megválasztott Országgyűlés mandátuma lejárt volna, újból országgyűlési választásokat tartunk. A Köztársaság kormánya és a demokratikus pártok szükségesnek tartották, hogy újból a választókhoz forduljanak, hogy a választópolgárokat az urnákhoz szólítsák. Miért volt erre szükség? Mi indokolja az új országgyűlési választások megtartását?

Az új országgyűlési választásokra szükség volt, mindenekelőtt azért, mert az elmúlt másfél-két év alatt országunk, népünk életében igen komoly változások történtek. Ez alatt a két év alatt lelepleződtek és eltűntek a politika porondjáról azok a pártok, melyek céljukul tűzték ki a régi nagytőkés-nagybirtokos, népnyúzó rendszer visszaállítását. Eltűnt a külföldi imperialisták szolgálatában álló és a hazai kizsákmányolók szekerét toló Pfeiffer-párt és feloszlott a nyomdokaiba lépő Barankovics-párt is, miután Barankovics a párt pénztárával megszökött az országból. Az elmúlt két év alatt megvalósult a magyar munkásosztály politikai egysége: a Magyar

Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülése útján létrejött a dolgozók egységes élcsapata, a Magyar Dolgozók Pártja. Ez alatt a két év alatt új, a réginél hasonlíthatatlanul szélesebb és szilárdabb erőcsoportosulás keletkezett országunkban: létrejött a Magyar Függetlenségi Népfront, mely az ország összes hazafias és alkotó erőit magában foglalja.

El kell ismerni, hogy ezek a változások nagyjelentőségűek országunk életében. S minthogy nálunk demokrácia van, szükségesnek tartottuk megkérdezni népünket: helyesli-e a változásokat, melyek nálunk végbementek? Helyesli-e, hogy a demokratikus erők szorosabb egységre léptek? Helyesli-e, hogy minden erőt összefogtunk országépítő 3 éves tervünk sikeresebb, gyorsabb megvalósítása érdekében?

De ez egymagában még nem indokolná teljes mértékben az új országgyűlési választások tartását. Hiszen nem csináltunk semmi olyat, amire ne kaptunk volna felhatalmazást a néptől az 1947-es választásokon, vagy ami nem szolgálta volna a választók nagy többségének, a dolgozó népnek az érdekeit. Az országunk életében történt komoly változások mellett az új választások kiírását különösképpen az indokolja, hogy új, nagy feladatok előtt állunk: a MDP kidolgozta népgazdaságunk újjászervezésének és továbbfejlesztésének hatalmas tervét, az 5 éves tervet, mely országunk gyors felemelkedését van hivatva biztosítani. Az 5 éves terv megvalósításához szükséges egész népünk támogatása. Szükséges, hogy népünk magáévá tegye az 5 éves tervet, a Függetlenségi Népfrontra adott szavazatával szentesítse ezt és felhatalmazást adjon a Népfrontnak s a Népfront kormányának, hogy az ilymó-

don szentesített tervet a nép érdekében megvalósítsa. Persze, az 5 éves tervet meg lehetett volna hirdetni és törvényerőre lehetett volna emelni új választások nélkül is. A Függetlenségi Népfrontba tömörült pártok és szervezetek azonban úgy gondolták, hogy ilyen nagy horderejű lépés előtt helyesebb közvetlenül a néphez fordulni, demokratikus formában a nép véleményét kikérni.

Végül: a hazánkban az elmúlt években végbement változások, népgazdaságunk és államunk társadalmi jellegének a megváltozása szükségessé teszi, hogy Népköztársaságunk alaptörvényében, alkotmányában rögzítsük le azt, ami nálunk történt; lerögzítsük országunk alaptörvényében, hogy államunk többé nem az ezerholdasok, a gyárosok, a bankárok állama, hanem a dolgozóké, a nép állama: munkás-parasztállam; hogy népgazdaságunkban nem uralkodnak többé a kizsákmányolók, hanem a dolgozó nép irányítja népgazdaságunkat. Szükségessé vált, hogy új alkotmányban szentesítsük népi demokráciánk hatalmas vívmányait, dolgozó népünk, munkásaink, parasztjaink, értelmiségünk, a kisemberek jogait és kötelességeit. Erre, az eddig elért eredményeink és demokratikus vívmányaink szentesítését célzó alkotmány megvalósítására is demokratikus módon felhatalmazást kérünk a választók millióitól.

Íme, ezek azok a kérdések, melyek új választások kiírását tették szükségessé.

Nem üres kézzel jövünk a választók elé! Nyugodt lelkiismerettel állunk elétek, mert tudjuk, hogy teljesítettük, erőnkhöz mérten azt, amit az 1947-es választások idején megígértünk. Persze, mi tudjuk, hogy Magyarország még távolról sem tejjel-mézzel folyó Kánaán. Tudjuk, hogy van még nálunk sze-

génység. Tudjuk, hogy van még igazságtalanság. Tudjuk, hogy államunk, közhivatalaink, hatóságaink még nem mindig és nem mindenütt kezelik a nép ügyét olyan melegséggel és megértéssel, mint kellene. De tudjuk azt is, hogy soha semilyen kormány nem ért el Magyarországon olyan rövid idő alatt olyan hatalmas eredményeket, mint amilyeneket az utóbbi évek folyamán fel tud mutatni a mi demokratikus rendszerünk és demokratikus kormányzatunk.

Az elmúlt években egész munkánk középpontjában hazánk gazdasági talpraállítása volt. És hazánk talpraállításának, a bűnös német imperialista háború ütötte súlyos sebeink begyógyításának döntő eszközeként minden erőnket 3 éves tervünk megvalósítására összpontosítottuk. Annak a 3 éves országépítő tervnek a megvalósítására, melynek gondolata Rákosi Mátyástól származik s melyet 1946-ban, tehát még a mult választások előtt a Magyar Kommunista Párt dolgozott ki.

Mikor 3 éves tervünket nyilvánosságra hoztuk, a dolgozók ezt mindenütt nagy örömmel fogadták, mert megértették, hogy a 3 éves terv valóban országunk, népünk felemelkedésének az útja. De voltak, akiknek nem tetszett a 3 éves terv. Voltak, akik azt mondották: minek erőlködünk, minek nekünk a 3 éves terv? Voltak, akik azt hirdették, hogy a magunk erejéből nem 3, de 30 év alatt sem tudjuk újjáépíteni az országot. Ezek az emberek, akik magyarul beszéltek ugyan, nem voltak magyarok, mert az idegen, amerikai és angol imperialisták zsoldosai, ügynökeiként léptek fel. Mindenáron arra akarták rávenni népünket, hogy egy állítólagos amerikai kölcsön reményében mondjon le hazája újjáépítéséről. Ezek az emberek készek voltak a külföldi kölcsön csalfa reményében áruba bocsátani hazánk függet-

lenségét, eladni az idegen imperialista hatalmaknak népünk szabadságát, melyet a Szovjetunió győzelmes hadserege biztosított számunkra.

A Magyar Kommunista Párt, élén Rákosi Mátyással, határozottan elutasította a magyar függetlenséggel kufárkodó hazaárulók javaslatait. Országvilág előtt megmondottuk: Hazánk függetlensege nem eladó! Megmondottuk: a szorgalmas, dolgos magyar nép, felszabadulva a nagybirtokosok és a nagytőkések uralma alól, helyes vezetés mellett, demokratikus kormányzattal csodákat képes művelni. Megmondottuk: Igenis a magunk erejéből, a hazánkat felszabadító Szovjetunió támogatásával, mely önzetlen segitségét soha nem tagadta meg tőlünk, elő tudjuk teremteni mindazt, ami 3 éves országépítő tervünk megvalósításához szükséges. De megmondottuk azt is, hogy a 3 éves terv megvalósítása olyan intézkedéseket követel meg, melyeknek eredményeként népünk valóban az ország gazdájává válik. Követeltük a bankok államosítását. Napirendre tűztük a nagyüzemek állami tulajdonba vételét. Síkraszálltunk azért, hogy a nép fiai és leányai, munkások, parasztok, kisemberek nagyszámban kerüljenek be oda, ahová azelőtt csak az úri osztályok képviselői juthattak be: a minisztériumokba, a bankokba, a nagyvállalatok élére, a bíróságokba, a közigazgatásba!

Mindenki tudja, hogy mindezek a követelések nem maradtak papíron.

Talán nem érdektelen megemlíteni egyet-mást abból, amit a 3 éves terv Szolnok megyének s többek között a Jászsági felső járásnak és Jászberénynek is adott.

A 3 éves terv folyamán népi demokratikus államunk 18 millió forint befektetéssel 12 gépállomást

létesített Szolnok megyében és még ebben az évben felállítunk további 5 új gépállomást 7 és félmillió forint befektetéssel. Vagyis a 3 éves terv során az állami gépállomások útján 25 és félmillió forint értékben bocsátottunk és bocsátunk a megye dolgozó parasztságának rendelkezésére korszerű mezőgazdasági gepeket. Ezzel megkönnyítjük a dolgozó parasztság munkáját és olcsóbbá tesszuk számára a föld megmüvelését.

A 3 éves terv alatt már elkezdtük Szolnok megyében az igen gyakran megismétlődő aszály átkos következményeinek a megszuntetését, amennyiben 13 000 kat. hold területet vettünk öntözés alá. Tudjuk, hogy ez még nem elegendő, hogy sokkal több öntözött területre van itt szükség. De azt is tudjuk, hogy azelőtt csak egyetlen helyen öntöztek Szolnok megyében: Horthy őfőméltósága birtokán, Kenderesen. Most pedig a dolgozó parasztok földjeit öntözik az állami pénzen létesített öntözőművek. Azt is tudjuk, hogy hazánk felszabadulása előtt, Horthy negyedszázados uralma alatt, az egész országban mindössze 27 000 kat. holdat fogtak öntözés alá. Nos, ha a népi demokrácia egyetlen megyében öntözhetővé tette két év alatt a felét annak, amit Horthyék az egész országban 25 év alatt végeztek, ez kezdetnek egyáltalán nem rossz eredmény!

Négy millió forint költséggel elkezdődött a Zagyva szabályozása Jásztelek és Alattyán között. De ennek a nagy munkának a befejezésére még további 22 millió forintot fogunk fordítani.

Több mint 15 millió forintot fordítottunk Szolnok megyében az utak újjáépítésére, melyek a háború befejezése után bizony siralmas állapotban voltak. 212 km utat építettünk újjá s ezen kívül hét új bekötőutat részben már megépítettünk, részben

most építünk. Jelenleg 15 km új út áll építés alatt és még ebben az évben újrahengerelünk a megyében 121 km utat.

Körülbelül 50 millió forintot fordítottunk Szolnok megye területén a német fasiszták által felrobbantott közúti és vasúti hidak újjáépítésére. Így újjáépítettük a szajoli vasúti Tiszahidat, a szolnoki közúti tiszahidat, a szolnoki vasúti és közúti zagyvahidat, a szolnoki nagy vasúti felüljáró-hidat, a tiszaugi tiszahidat, a túrkevei Berettyócsatorna-hidat, az újszászi és jánoshidai zagyvahidakat, nem is szólva a kisebb hidak egész soráról. És még ebben az évben a megye területén 11 további hidat építünk újjá.

Nem kis munkát végzett népi demokráciánk az iskolák építése és újjáépítése terén. Közel 3 millió forintot költött az állam 137 iskola kijavítására. 7 új iskolát is építettünk, ezenkívül 16 tanyai iskolát és 43 dolgozók iskoláját létesítettünk. 25 ezer iskolásgyerek kapott ingyen tankönyvet. 18 községbe vezettük be a villanyt és még ebben az évben további 7 község kap villanyvilágítást.

Jászberényben és Szolnokon járási egészségügyi központ létesült. A háború előtt az egész megyében mindössze 458 kórházi ágy volt, most pedig 1015 van, tehát jóval több, mint a duplája a háborúelőttinek. Számos város kapott a megyében kórházat. Szolnok megyében most 29 egészségház, 10 tüdőbeteg-gondozó, 7 nemibeteg-gondozó, 18 szülőotthon, 38 iskolafogászat, 22 tanyai tanácsadó, 86 óvoda és napköziotthon stb. működik. Mindebből a háború előtt, a Horthy-világban, úgyszólván semmi sem volt meg. Ezt mind a népi demokrácia csinálta ugyanakkor, amikor az országot szörnyű elesettségéből is ki kellett emelnie.

És ezt a felsorolást még nagyon sokáig folytat-

hatnám. De ki is tudná felsorolni mindazt, amit a 3 éves tervnek, a népi demokráciának köszönhetünk?!

3 éves tervünk segítségével alapjában begyógyítottuk a háborús sebeket, talpraállítottuk népgazdaságunkat, felemeltük népünk életszínvonalát. Most pedig új feladat előtt állunk. Már nem arról van szó, hogy csak újjáépítsünk, hanem elsősorban arról, hogy újat, a réginél szebbet, jobbat építsünk. Arról van szó, hogy miután talpraállítottuk az országot, most még az eddiginél is gyorsabban emelkedjünk felfelé. Ehhez szükséges az 5 éves terv.

5 éves tervünk feladata, hogy meggyorsítsuk országunk iparosítását, megszüntessük mezőgazdaságunk elmaradottságát, a műveltséget a szó teljes értelmében a nép sajátjává tegyük, nagymértékben tovább emeljük népünk életszínvonalát és megszilárdítsuk nemzeti függetlenségünket honvédelmünk megerősítése útján.

5 év alatt mintegy 35 milliárd forintot fogunk befektetni népgazdaságunkba. Ez csaknem hatszorosa annak az összegnek, amennyit 3 éves tervünk során befektettünk. Az 5 éves terv folyamán évente átlag háromszorta többet fogunk befektetni, mint amennyit a 3 éves terv folyamán évi átlagban befektettünk.

Nyilván lesznek olyanok, akik azt fogják kérdezni, honnan gondoljuk előteremteni ezt a 35 milliárd forintot, amit 5 év alatt be akarunk fektetni? Elő akarjuk és elő fogjuk teremteni ezt a hatalmas összeget, mégpedig a dolgozók életszínvonalának további fokozatos emelkedése mellett. Elő fogjuk teremteni ugyanúgy, ahogyan előteremtettük a 3 éves terv megvalósításához szükséges összegeket is. Hiszen 1946-ban, amikor a 3 éves terv kérdését felvetettük, ugyancsak számosan voltak, akik lehetetlen-

nek tartották, hogy 6 milliárd forintot előteremtsünk. De ezek a kételkedők elfelejtették, hogy a népi demokratikus Magyarország, nem a nagytőkések és nagybirtokosok országa. Elfelejtették, hogy azokat a súlyos milliárdokat, melyeket azelőtt a nagytőkések és az ezerholdasok zsebeltek be, most a nép állama a dolgozók érdekében használja fel. És elfelejtették azt is, hogy a nép jobb gazda, jobban sáfárkodik az ország vagyonával, mint ahogy sáfárkodtak a nagytőkések és nagybirtokosok. Elfelejtették, hogy a nép, ha tudja, hogy magának dolgozik, hogy munkája gyümölcsét maga fogja leszedni, csodát tud művelni. Ezért vagyunk mi szilárdan meggyőződve arról, hogy előteremtjük az 5 éves terv hatalmas munkáihoz szükséges összegeket és a nép cselekvő közreműködésével ugyanolyan sikerrel megvalósítjuk 5 éves tervünket, mint ahogyan diadalra vittük a 3 éves tervet is.

Az 5 éves terv eredményeként Magyarország olyan ipari országgá lesz, mely teljesen korszerű mezőgazdasággal rendelkezik.

Így pl. egyedül Szolnok megyében a következő szakiskolákat fogjuk megépíteni és felszerelni: Jászberényben szőlészeti szakiskolát, Jászladányban gabonatermesztési szakiskolát, Törökszentmiklóson növénytermesztési szakközépiskolát, Mezőtúron gabonatermesztési-szakiskolát, Fegyverneken és Dévaványán kapásnövény-szakiskolát, Nagykörűn szálastakarmány-szakiskolát, Szolnokon élelmezésipari szakiskolát, Kunszentmártonban tejipari szakiskolát, Tiszaföldváron pedig gépkezelői szakiskolát. A szakiskolákon kívül, természetesen, sok új általános iskolát is építünk s melléjük tanítói lakást és kultúrtermet.

A vidék egészségügyének megjavítására 10 000

új kórházi ágyat létesítünk az 5 éves terv folyamán. Ebből Szolnok megye nagymértékben részesül. Kibővítjük, a többi között a jászberényi kórházat és ugyanitt teljesen új rendelőintézetet is létesítünk.

De, elvtársak és választópolgárok, tudom, akadnak majd olyanok, akik azt fogják mondani: szépszép ez a terv és nem volna rossz, ha mindez meg is valósulna. Mi azonban a biztosíték arra, hogy tényleg megvalósul?

A jóhiszemű kétkedőnek és a rosszakaratú támáskodóknak nem nehéz válaszolnunk. Mikor ígértek a kommunisták valamit, amit nem valósítottak meg? A kommunisták a magyar történelemben először bizonyították be népünknek, hogy most már lehet bízni az ígéretekben!

Rákosi Mátyás megígérte, hogy a nagybirtokosok földje azé lesz, aki megműveli. És a föld a dolgozó parasztoké lett. Itt Szolnok megyében is 50 000 dolgozó paraszt kapott földet!

Rákosi Mátyás megmondotta, hogy földet vissza nem adunk! És a juttatott földet Rákosi hívó szavára a munkásság segített megvédeni dolgozó parasztságunknak, és meg is védte!

Rákosi Mátyás kijelentette 1946 májusában, hogy augusztus elsejére meglesz a jó pénz. És augusztus elsejére meglett a jó pénz!

Rákosi Mátyás szavát adta, hogy megvalósítjuk a 3 éves tervet s ezzel begyógyítjuk országunk sebeit. És az országépítő 3 éves terv valóság!

Rákosi Mátyás most azt mondja: az 5 éves tervet végrehajtjuk, vele az országot, népünket felemeljük. És az 5 éves terv meg fog valósulni!

Meg fog valósulni nem azért, mert Rákosi így akarja, hanem azért, mert a nép is ezt akarja. Mert ha azt mondjuk: Rákosi, azt értjük rajta: a magyar

nép. És ha azt mondjuk: a magyar nép, azt értjük rajta: Rákosi! Rákosi, a kommunisták, a Magyar Dolgozók Pártjának szavára olyan bizton lehet építeni, mint a kősziklára!

De senki sem állítja, hogy az 5 éves terv magától valósul meg. Ingyen eddig sem kaptunk semmit. Amit elértünk, azért bizony meg kellett dolgoznunk. Az 5 éves terv sikeres megvalósításáért is meg kell dolgoznunk. De mi ettől nem félünk. Mi nem koldulásból, hanem munkánkból, szorgalmunkból akarunk élni és felemelkedni!

Az 5 éves terv sikeréhez szükséges azonban az is, hogy még szorosabban összefogjunk valamennyien, akik szeretjük hazánkat és országunk függetlenségét mindennél többre becsüljük. Szükséges, hogy a pártok torzsalkodása helyett még inkább összefogjunk a Függetlenségi Népfrontban békés, alkotó munkára, a nép ellenségei ellen!

Szükséges végül, hogy továbbra is szilárd kézben legyen az ország vezetése, hogy országunkat olyan erő vezesse, mely tudja, merre kell kormányozni a hajót s amely nem fél a nehézségektől, hanem bátran szembeszáll velük és legyőzi őket. Ilyen vezető, irányító erő országunkban a Magyar Dolgozók Pártja, élén népünk bölcs vezetőjével, Rákosi Mátyással.

Száz évvel ezelőtt, 1848—49-ben, népünk megkísérelte, hogy új, szabad hazát építsen magának. Akkor ez nem sikerült. De, amit 100 évvel ezelőtt nemzetünk nagyjai, Kossuth, Petőfi, Táncsics zászlajukra írtak, azt mi most nemcsak megvalósítjuk, hanem tovább is fejlesztjük. Ezen a választáson népünk dönteni fog arról, akarja-e hazánk felvirágzását, nemzetünk felemelkedését, népünk jólétét? Dön-

teni fog arról, akarja-e az 5 éves tervet, a rendet, a nyugalmat, az alkotó munkát, országunk békéjét?

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján nem lehet kétséges: a május 15-i választáson népünk egy emberként fog felsorakozni a Rákosi Mátyás vezette Népfront zászlaja mögött, hogy hitet tegyen a boldog, erős, független Magyarország mellett!

Éljen a Függetlenségi Népfront és elnöke — Rákosi Mátyás!

(Beszéd Jászberényben a „Népfront" választási gyűlésén, 1949 április 24-én.)

BESZÉD A FÜGGETLENSÉGI NÉPFRONT VÁLASZTÁSI GYŰLÉSÉN, SZOLNOKON

Tisztelt Nagygyűlés!
Választópolgárok! Elvtársak!

Sok gyűlésen szólaltam fel már Szolnokon, melynek a választópolgárok megtisztelő bizalmából 1945 óta képviselője és most újból képviselőjelöltje vagyok. A mostani választási gyűlés és a mostani választás azonban lényegesen különbözik az előző gyűlésektől és az előző választásoktól. Az előző gyűléseken és a két megelőző választáson, mint a Magyar Kommunista Párt képviselője és képviselőjelöltje vettem részt, annak a pártnak a képviselőjeként, mely a marxi-lenini tanítást tette magáévá és melynek élén népünk vezetője, Rákosi Mátyás áll.

A mostani országgyűlési választáson, bár mi természetesen nem szűntünk meg kommunisták lenni, nem külön-külön lépnek fel a demokratikus pártok, hanem együttesen, közös programmal, közös jelöltlistával fordulunk a választópolgárokhoz és kérjük támogatásukat a program megvalósításához s a jelöltek megválasztásához. A május 15-i országgyűlési választásokon hazánk összes demokratikus és alkotó erői a Függetlenségi Népfrontban tömörültek, melyet dolgozó népünk által elismerten a Magyar Dolgozók Pártja vezet. Nagy és komoly

változás ez az előző választásokhoz képest s azt mutatja, hogy országunkban a két választás között eltelt közel két év alatt a demokrácia erői hatalmasan megerősödtek, a reakciós erők pedig súlyos vereséget szenvedtek.

Mi tette lehetővé a Függetlenségi Népfront létrejöttét, mely, természetesen, nem pusztán választási tömörülés, hanem a demokratikus erők zártabb, fegyelmezettebb, de egyben a réginél sokkal szélesebb egysége az országépítésre, nemzeti függetlenségünk megszilárdítására, békénk és demokratikus rendunk biztosítására?

Lehetővé tette a kommunisták, a munkásosztály helyes politikája, az ország újjáépítésének még az ellenség által is elismert sikerei, a 3 éves terv eredményes megvalósítása és azok a nagyjelentőségű politikai változások, melyek hazánk életében az elmúlt években bekövetkeztek. Minden értelmes, józan gondolkodású, becsületes magyarnak be kellett látnia, hogy amit a kommunisták javasoltak, az volt a helyes és az egyedül célravezető út. Ezért nőtt meg a kommunisták, a Magyar Dolgozók Pártjának a tekintélye és befolyása az egész országban, városban és falun egyaránt. Ezért fordulnak bizalommal pártunk felé most azok a tömegek is, melyeket ideiglóráig sikerült félrevezetnie az ellenzéki mezben fellépő, de ténylegesen a nagytőkések, a volt nagybirtokosok és az idegen imperialisták zsoldjában álló Pfeiffereknek és Barankovicsoknak. S ezért változtatták meg álláspontjukat egyes olyan pártok, melyek a mult választásokon még nem tartoztak a demokratikus kormányzati táborhoz, de az utóbbi hónapok folyamán csatlakoztak a Függetlenségi Népfronthoz, hogy velünk együtt építsék az új, szebb, gazdagabb és boldogabb magyar hazát. Soha Ma-

gyarországon még nem volt olyan széles tömörülése a népi erőknek, mint amilyen a mi Függetlenségi Népfrontunk. Résztvesznek benne a Magyar Dolgozók Pártja mellett a Független Kisgazdapárt, a Nemzeti Parasztpárt, a Balogh-párt, a Radikális Párt, tehát az összes politikai pártok, az összes dolgozó osztályok és rétegek képviselői. De helyet foglalnak a Népfrontban nagy tömegszervezeteink is, mint az 1,6 millió dolgozót egyesítő szakszervezetek, továbbá a dolgozó parasztság milliós szervezete, a DÉFOSz, nagy demokratikus, egységes nőszervezetünk, az MNDSz és az ifjúság nagy, egységes szervezete, a MINSz.

A népfrontot hathatósan támogatják az összes többi tömegszervezetek. A Népfront mellé álltak és híveiket felszólították, hogy május 15-én a Népfrontra adják szavazatukat, a protestáns egyházak vezetői is, akik, egyébként is támogatják népi demokráciánk politikáját, mint ezt Révész debreceni püspök ismert határozott fellépése, Bereczki és Vető püspökök szereplése mutatja többek között a párizsi békekongresszuson, ahol, mint a magyar népi demokratikus béketábor küldöttei vettek részt.

Örömmel kell megállapítani, hogy a református egyházak mellett, a katolikus papság nagyrésze is mindinkább demokráciánk mellé áll. A katolikus papok százai léptek már fel nyiltan és határozottan a 3 éves terv, az új 5 éves terv, népi demokráciánk békepolitikája és a Népfront mellett. Ezen a téren komoly eredményként kell tekintenünk a katolikus püspökök konferenciájának állásfoglalását a népfront-választás mellett. A katolikus püspöki kar számára, feltehetőleg, nem volt könnyű elhatározás az ismert Mindszenty-ügy után állástfoglalni a Népfront-választás mellett. A Mindszenty-ügynek, ter-

mészetesen, semmi köze nem volt a vallás, a vallásszabadság és az egyház kérdéséhez. A kommunisták és velük együtt a népi demokrácia pártjai és kormánya a feltétlen és teljes vallásszabadság alapján állt, áll és fog állni a jövőben is. Mindszenty nem azért került összeütközésbe népi demokráciánk törvényeivel, mert a vallást ápolta, mert vallásos meggyőződését hirdette. Ezt megtehette teljesen szabadon. Ha Mindszenty mégis összeütközésbe került a törvénnyel, az azért volt, mert a gyűlölt Habsburgokat akarta visszahozni népünk nyakára, mert a Habsburgokkal együtt vissza akarta hozni a nagybirtokosokat, vissza akarta venni a földet a parasztól, a gyárat a munkástól, az országot a néptől. Mert idegen imperialisták eszközéül adta oda magát, szövetkezett Eszterházy herceggel, akit a magyar demokrácia a magyar parasztok javára 210 000 holdjától szabaditott meg. Mert véres háborúra, az ország idegen hatalom által való megszállására szövetkezett a nép külső és belső ellenségeivel. Ez volt az, amit demokráciánk nem tűrhetett, nem pedig Mindszenty vallásos és hitbuzgalmi tevékenysége. Mégis, elismerjük, hogy a katolikus püspöki karnak nehezére esett a történtek után a Népfront-választás mellett fellépni. Ezért értékeljük ezt az első lépést és reméljük, hogy a mostani lépést továbbiak, határozottabbak fogják követni, melyeknek eredményeként, a kölcsönös engedékenység szellemében, lehetővé válik végre a viszony rendezése népi demokráciánk és a római katolikus egyház között ugyanúgy, mint ahogyan már sikerült rendezni viszonyunkat az összes többi egyházakkal mindkét fél és a hívők legteljesebb megelégedésére.

Nem áll szándékomban, t. Nagygyűlés, részletesen kitérni arra, milyen eredményeket hozott né-

pünk, országunk számára a 3 éves terv, melyet mint ismeretes, a kitűzött időnél előbb, három év helyett, két ev es 5 hónap alatt valósítunk meg. Az eredmények ismeretesek. Elég, ha mindenki körülnéz a saját városában, a saját falujában és ha visszagondol arra, mi volt a helyzet a 3 éves terv elindítása előtt. Mindenki, még az ellenség is meg kell, hogy állapítsa: a Kommunista Párt által kidolgozott és sikeres megvalósításhoz vezetett 3 éves terv nélkül országunk még most is romország volna. Különösen kézzelfoghatók az eredmények Szolnokon, melyet 17 bombázás sujtott s amelynek a háborús rombolások következtében egyharmada pusztult el. Szolnokon még nem állítottunk helyre mindent, ami a fasiszta gonosztevők bűnéből elpusztult, de a helyreállítással egyidejűen sok újat is sikerült építeni. A 3 éves terv megvalósítása során Szolnok városában 41 millió forintot ruháztunk be, vagy ruházunk be még ebben az évben. Elkezdtük a szétzúzott MÁV-főműhely és egyéb vasúti létesítmények újjáépítését és ezt folytatni fogjuk. Megindult, egyelőre nyolcmillió forint költséggel, a lakásépítkezés, mely az új 5 éves tervben hatalmas lendületet vesz. Épül Szolnokon az új, nagy rádió-adóállomás. Elkészült a szolnoki tiszahíd és megépítjük az új zagyvahidat. Újjáépítettük a Kolozsvári-hidat, új korszerű tüdőbeteggondozó létesült a városban. Megjavult az ivóvíz és a közlekedés. Javul évről-évre az utcák burkolata és az azelőtt girbe-görbe utcák fokozatosan kiegyenesednek, igazi városi utcákká válnak.

De ki tudná felsorolni mindazt, amit a 3 éves terv adott egyedül Szolnok városának. Pedig Szolnok mellett a megyéről sem feledkezett meg a 3 éves terv. Hidak, utak, kórházak, egészségügyi köz-

pontok, kutak, öntözés, gépállomások, villamosítás, iskolák keletkeztek szerte a megyében a 3 éves terv nyomán.

Azonban még az anyagi, kézzelfogható eredményeknél is fontosabb az, ami a nép, az ember felemelkedése terén történt. Nagyot fordult a világ Magyarországon azóta, hogy az összeesküvő Nagy Ferenc megszűnt miniszterelnök lenni és amióta népünk saját kezébe vette az ország irányítását. Nézzünk körül itt a városban és magunk is csodálkozni fogunk azon, amit látunk.

A nép fiai és leányai mind nagyobb számban kerülnek be a fontos tisztségekbe és a tapasztalat azt bizonyítja, hogy megállják a helyüket. Persze, nem szabad elbízniok magukat. Tudniok kell, hogy még sokat kell tanulniok. De legyenek tudatában annak is, hogy nem szegény rokonok ott, ahol vannak, hanem a népet képviselik, hogy a nép ügyét a hivatalokban a saját emberei intézzék. Ez adjon nekik erőt a nagy feladathoz, melynek elvégzésére a nép küldötte őket és amelyet becsülettel oldanak meg.

Senki sem állítja, természetesen, hogy a 3 éves terv megvalósításával már mindent megtettünk s hogy most már nálunk mindenki tejben-vajban fürödhet. Mi, kommunisták, mindig nyíltan beszélünk. Most is megmondjuk: akármilyen nagyok is az eredmények, tennivaló van még éppen elég. Van még nálunk szegénység és akad bizony még igazságtalanság is. A nép életszínvonala jelentékeny mértékben emelkedett, de az egyes rétegek színvonala nem mindig emelkedett egyformán és bizony egyes rétegek elmaradtak az életszínvonal emelkedésében. Gondolok pl. a közalkalmazottak bizonyos rétegeire, továbbá az ugyancsak közalkalmazott réteghez tar-

tozó tanítókra és tanárokra, akiknek gondjait jól ismerjük. Ígérhetjük nekik, hogy az aratás után, ha már látni fogjuk, hogy milyen az ország gazdasági helyzete az új időszakban, elővesszük az ő kérdésüket is és megoldjuk ugyanúgy, ahogyan sok más kérdést is megoldottunk. Tudjuk, hogy sok nehézséggel küszködnek a nyugdíjasok. Legyenek türelemmel, róluk sem feledkezünk meg, s mihelyt az államháztartás helyzete megengedi, velük is foglalkozni fogunk. Tudjuk, hogy Szolnokon már sok területen igen jelentékeny szakmunkáshiány mutatkozik, de ugyanakkor bizonyos más területeken, főként a nők soraiban van még munkanélküliség. Ez a kérdés is hamarosan megoldódik, mert új 5 éves tervünk olyan hatalmas munkaerőszükséglettel lép fel, melyet igen nagy erőfeszítésünkbe kerül majd kielégíteni.

Ha már nálunk minden igény ki volna elégítve, akkor nem kellene törni magunkat annyira, hogy az új, 5 éves terv útján tovább fejlesszük országunk termelőképességét. Erre azonban nagyon is szükség van, mert a régi nagytőkés-nagybirtokos rendszer bűnéből hazánk bizony igen sok tekintetben elmaradt a fejlett országok mögött. Ezt az elmaradást kell behoznunk, s erre kell az 5 éves terv.

Nagy fejlődést tesz meg az 5 éves terv megvalósításának eredményeként Szolnok vármegye és Szolnok városa. Szolnok megye az 5 éves terv során az ország mintavármegyéjévé válik. Ez az a megye, melyet eddig talán a leggyakrabban sujtottak az elemi csapások, a gyakorta vissza-visszatérő szárazság, az aszály, a jég, az áradások és a vízhiány. Mintajárásokká fejlesztjük a Tiszai alsó- és felső járást, továbbá mintavárosok lesznek: Mezőtúr, Túr-

keve, Karcag és Kisujszállás. A megye központja pedig, Szolnok, komoly ipari várossá alakul, mint az egész középső Tiszavidék nagy ipari, kulturális és kereskedelmi góca. Szolnokon állítjuk fel a papírgyár kiszélesítésével és új felszereléssel az első magyar szalmacellulóze-gyárat. Előreláthatóan Szolnokra kerül néhány, az újonnan létesítendő könnyűipari üzemeink közül. Az új ipari üzemek építése megköveteli, hogy új ipari tanulóotthont is létesítsünk. Teljesen újjáépítjük és korszerűsítjük a szolnoki vasúti berendezéseket. Az építkezések bőségesen fognak munkát adni a szolnoki kisiparosságnak, melyet a Magyar Dolgozók Pártjának a javaslatára a kormányzat be kíván vonni az állami megrendelések teljesítésébe. A megnövekedett termelés, az új gyárak, lakóházak, középületek, iskolák építése azonban nemcsak az ipar fellendülését fogja magával hozni, hanem az életszínvonal emelkedésével meg fog növekedni a fogyasztás, tehát a kiskereskedelmi forgalom is.

Meg van tehát a lehetőség arra, hogy az 5 éves terv útján mindenki boldoguljon ebben az országban, aki nem másokon élősködik, hanem maga is kész hozzájárulni az ország jobb jövőjének kialakításához.

Szolnok megyében és Szolnok városában az 1947-es választásokon is döntő többséget kaptak a demokratikus pártok. A mostani választásokon azonban nem elegendő többséget kapni. A mostani országgyűlési képviselőválasztásokon az egész országban, valamint Szolnok megyében és Szolnok városában a Népfrontnak mindent elsöprő győzelmet kell aratnia. Hiszen a mult választások óta a demokrácia híveinek a száma hatalmasan megnőtt. Erről tanúskodnak, többek között, a május elsejei tünte-

tések és népgyűlések, melyekhez foghatók Magyarországon még nem voltak. Nemcsak a munkások, de dolgozó parasztságunk, a kisiparosok, a kiskereskedők, az értelmiségiek milliói vettek részt a május elsejei ünnepségeken, melyeken Budapesten először mutatkozott be a nép szeretetétől és üdvrivalgásától övezve a mi újjászületett honvédségünk, nemzeti függetlenségünk szilárd bástyája. De a május elsejei ünnepségek még mást is mutattak. Megmutatták, hogy a nők és az ifjúság nagy többsége végleg a népi demokrácia oldalára állott. Öröm volt nézni pl. Budapesten a sokszázezer nőt és fiatalt, amint ünneplőbe öltözve, virágokkal díszítve, kitörő lelkesedéssel ünnepelték az 5 éves tervet, népi demokráciánkat és sikereink szervezőjét, a Magyar Dolgozók Pártját, élén Rákosi Mátyás elvtárssal.

És engedjék meg, hogy a mai napon, az anyák napján, amikor a gyermekek szeretetükkel halmozzák el édesanyjukat, én is erről a helyről a szolnoki anyákhoz forduljak, üdvözöljem őket pártunk és népi demokratikus kormányunk nevében s azt kívánjam nekik, hogy népi demokráciánk segítségével derék, dolgos, képzett embereket, jó hazafiakat neveljenek gyermekeikből. Mert az anyaság a mi országunkban terhes kötelezettséget, de ugyanakkor megbecsülést is jelent. Ennek jelképeként juttat a mai napon a mi államunk száz anyának egyenként ezer forint ajándékot, s ezt a kezdeményezést a jövőben ki fogjuk fejleszteni. A mai napon, az anyák napján, 38 új gyermek- és csecsemőotthont avatunk az országban. Mert, elvtársak, minden demokráciát arról lehet megítélni, abból lehet nem utolsó sorban megállapítani, hogy igazi vagy csak mondvacsinált demokrácia-e, hogy mennyire törődik az anyákkal és a gyermekekkel. A mi de-

mokráciánk igazi demokrácia. mert minden nehézségünk ellenére néhány év alatt többet tettünk az anyák és csecsemők s a gyermekek védelmében, mint a régi rendszer 50 esztendő alatt.

A mostani országgyűlési választásokon a Népfront hatalmas győzelmet fog aratni azért is, mert az események nemcsak az országépítésben adtak nekünk igazat, hanem a béke építésében is. Demokratikus kormányzatunk külpolitikájának alappillére volt és marad a Szovjetunió-vezette béketábor erősítése. Ezért kötöttünk barátsági és kölcsönös segélynyujtási egyezményeket a népi demokráciákkal és mindenekelőtt nagy szomszédunkkal, a szocialista Szovjetunióval. Legutóbb ilyen egyezményt kötöttünk északi szomszédunkkal, a Csehszlovák Népköztársasággal is. Ennek az egyezménynek a jelentősége annál nagyobb, mert hosszú időn keresztül a reakciónak mindkét országban sikerült elmérgesítenie az államaink közötti viszonyt. Annál örvendetesebb, hogy akkor, amikor mindkét országban szilárdan a nép kezébe került a hatalom, sikerült rövid idő alatt rendezni a helyzetet, s ezzel betömni egy rést a béke frontján. Másrészt: a helyzet rendezése Magyarország és Csehszlovákia között lehetővé tette, hogy a szlovákiai magyarok végre teljesjogú állampolgárokká válhattak.

A csehszlovák-magyar viszony rendezése, bár a mi szempontunkból rendkívül fontos, mégis csupán kis része annak az általános fejlődésnek, melynek lényege a béke erőinek újabb hatalmas megszilárdulása az egész világon.

Biztosak vagyunk benne, hogy május 15-én a választók milliói a Népfront mellé állnak, melynek a mi szeretett, közmegbecsülésnek örvendő Rákosi Mátyás elvtársunk a vezetője!

Éljen a Függetlenségi Népfront és vezére Rákosi Mátyás!

Éljen a szabad, független, virágzó, a népi demokrácia útján a szocializmust építő Magyarország!

(A „Népfront" választási gyűlésén mondott beszéd, Szolnok, 1949 május 8.)

MEGNYITÓBESZÉD A PÁRTISKOLA NÉGYHÓNAPOS TANFOLYAMÁN 1949 MÁJUS 23-ÁN

Központi pártiskolánk négyhónapos szakosított tanfolyama, melynek feladata, hogy elmélyítse a hathónapos pártiskola anyagát s színvonalban magasan e fölé emelkedjék, olyan időpontban kezdődik, amikor népi demokráciánk, a Függetlenségi Népfront, munkásosztályunk és egész népünk élcsapata, a Magyar Dolgozók Pártja, hatalmas, egész további fejlődésünkre döntő kihatású győzelmet aratott. A május 15-én megtartott országgyűlési választásokra gondolok.

A május 15-i országgyűlési választásokon pártunk taktikája — azt hiszem ezt kérkedés nélkül megállapíthatjuk — szinte iskolapéldája a leninisztálini, a bolsevik taktikai művészetnek, melyet, mint az eredmény mutatja, megtanultunk helyesen alkalmazni.

Magyarországon, hazánk felszabadulása óta a mostani választás a harmadik volt. Az előző két választáson távolról sem volt pártunk taktikája annyira helyes és kifogástalan, mint a legutóbbin. Az 1945-ben megtartott első általános választások idején komoly hibát követtünk el, melynek lényege az volt, hogy nem helyesen mértük fel az osztály-

erőviszonyokat, lebecsültük az ellenség, mégpedig a belső és a külső ellenség erőit és következésképpen bizonyos tekintetben túlbecsültük a saját erőinket. Ezzel függ össze, hogy nem jól választottuk meg a választások időpontját. Utólag visszatekintve az 1945-ös választásokra, nyilvánvaló, hogy számunkra előnyösebb lett volna várni még egy darabig a választásokkal, mert pártunk helyes politikája és önfeláldozó munkánk nyomán az erőviszonyok a mi javunkra változtak volna meg.

Az 1945-ben elkövetett hiba természetesen nem volt véletlen. Oka elsősorban abban található, hogy pártunk vezetése még nem rendelkezett a kellő konkrét tapasztalattal az erőviszonyok felmérésére, hogy ez volt az első általános választás, melyet pártunk politikailag irányított, de amelyet szervezetileg még nem tudott a szükséges mértékben kézben tartani. A Magyar Kommunista Pártnak és pártvezetésének elévülhetetlen érdeme, hogy az 1945-ös választások után, annak ellenére, hogy a szavazatoknak csupán 17 százalékát kaptuk, nem horgasztottuk le a fejünket, nem sujtott bennünket porba a viszonylagos vereség, nem hódoltunk be a reakciós erők előtt, nem húzódtunk vissza, védekezésbe. Ellenkezőleg! Tisztában voltunk azzal, hogy a kommunista 17 százalék a munkásegységfronttal és a Nemzeti Függetlenségi Fronttal, melyeket a párt vezetése kapcsol egybe, elegendő ahhoz, hogy támadásba menjünk át a reakció ellen és aránylag rövid idő alatt megfordítsuk az erőviszonyokat.

Az 1945-ös választások után helyes taktikánk kialakításában felbecsülhetetlen politikai segítséget kaptunk a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjától és személyesen Sztálin elvtárstól, akiről a nép mondása azt tartja, hogy magas őrhelyen áll és na-

gyon messzire lát. Sohasem lehetünk elég hálásak Sztálin elvtársnak a pártunknak, a magyar népnek adott segítségéért, jó tanácsáért, mely későbbi győzelmeinket megalapozta.

Az 1945-ös választásokon a reakció nagy előretörése annyiban volt hasznos számunkra, hogy levontuk belőle a tanulságokat. Tudatára ébredtünk annak, hogy a reakciót, a belsőt és a külsőt egyaránt, komolyan kell venni. Megtanultuk, hogy ellenségeinket nem egy táborban kell egyesítenünk, hanem lehetőleg szét kell darabolnunk, fel kell apróznunk, s ugyanakkor a saját erőinket és a velünk rokon erőket kell egy táborba tömörítenünk. Így az 1947-es választások idején pártunk taktikája már sokkal inkább megközelítette a lenini-sztálini taktikai művészet klasszikus formáját, mint az 1945-ös. Az ellenséget szétapróztuk, de még nem eléggé. Saját erőinket és a velünk szövetséges erőket igyekeztünk egy táborban egyesíteni, ez részben sikerült is, de még nem eléggé. A reakció erőit számbavettük, de még részben kihatott a reakció erőinek 1945-ös lebecsülése, ezért keltett bizonyos meglepetést, hogy Pfeiffer és Barankovics pártjai, annak ellenére, hogy alig rendelkeztek saját szervezettel, mégis komoly szavazatmennyiséget szedtek össze. Lebecsültük a jobboldali szociáldemokraták aljasságát, akik nem átallottak a választási kampány alatt és a választások után a magyar fasisztákkal és a külföldi imperialistákkal szövetkezni a kommunisták, a magyar munkásosztály ellen. Mindezen hiányosságok ellenére a Magyar Kommunista Párt s vele a magyar demokrácia hatalmas győzelmet aratott. Az 1945-ös tanulságok levonása mellett ebben nem kis szerepet játszott, hogy 1947-ben általában helyesen választottuk meg az időpontot (a stabilizáció tartósságá-

nak bebizonyosodása, a 3 éves terv, aratás után az élelmezési helyzet megjavulása stb.). Pártunk nem engedte meg, hogy a jobboldali szociáldemokraták a párt és a magyar demokrácia választási győzelmét áthazudják és átváltoztassák a demokrácia vereségévé. És ha 1945-ben 17 százalékos szavazataránnyal nem hátráltunk meg a reakció előtt, úgy 1947-ben közel 22,5 százalékkal és szövetségeseinkkel együtt több mint 60 százalékkal, bátran irányt vettünk a reakciós pártok és szervezetek likvidálására.

A legutóbbi, május 15-i országgyűlési választásokon pártunk vezetése kiküszöbölte azokat a hibákat és gyengeségeket, melyek taktikánkban az előző két választáson még voltak. Helyesen mértük fel és értékeltük a belső és a nemzetközi osztályerőviszonyokat, helyesen csoportosítottuk az erőket és helyesen formuláztuk meg azokat a kérdéseket, melyekkel a választási kampányt vittük, helyesen választottuk meg az időpontot és jól méreteztük a választási kampány időtartamát.

Ami a belső és a külső osztályerőviszonyok értékelését illeti: abból indultunk ki, hogy 1947 augusztusa óta a reakció erőit alaposan összezúztuk. Azonban tudtuk, hogy van az országban még egy komoly reakciós erő, mely 1947 után is érintetlenül maradt, az egyház. A katolikus egyházra a mult évben komoly csapást mértünk az iskolák államosításával, de ez nem törte meg az egyháznak, mint reakciós erőközpontnak az erejét. Annál kevésbbé törte meg, mert a katolikus egyház az amerikai imperializmusra támaszkodott. Ezért tovább kellett mennünk. Megfelelő politikai előkészítés után lesujtottunk a katolikus egyház fejére, a magyar re-

akció vezetőjére és a külföldi imperialisták legfőbb ügynökére, Mindszentyre.

A reakció szétzúzása és demoralizálása együtt járt a demokrácia erőinek az előzőnél sokkal tökéletesebb megszervezésével. Ennek az új erőcsoportosulásnak a formája a Nemzeti Függetlenségi Front helyére lépő, a kifejezetten pártunk által vezetett Függetlenségi Népfront volt. Két veszély fenyegetett bennünket ennél a kérdésnél és mindkét veszély a gyakorlatban is felbukkant a választási kampány folyamán. Az egyik veszély abban állott, hogy a választási kampányban eltűnik pártunk önálló arculata, hogy felolvad a párt a Népfrontban. A másik veszély pedig az volt, hogy pártunk azonosul a Népfronttal, de olymódon, hogy pártunk mellett a szövetségesek eltűnnek, hogy egyedül vívjuk meg a választási harcot s szövetségeseinket nem visszük magunkkal a tőlünk távolabb álló tömegek mozgósítására. Megállapíthatjuk, hogy bár ezek a veszélyek a választási kampány alatt itt-ott nemegyszer felbukkantak, mégis sikerült elkerülnünk mindkét veszélyt. Ez pártunk növekvő taktikai érettségére, növekvő manőverező képességére mutat.

A választásokat ezúttal 3 olyan kérdés körül vittük, melyek mindegyike a legszélesebb dolgozó tömegeket érinti. Ez a három kérdés: eddigi eredményeink, tehát a 3 éves terv sikeres megvalósítása, s ezzel együtt az ország talpraállítása, az életszínvonal emelkedése és az ország társadalmi és politikai arculatának megváltozása; továbbá az 5 éves terv, amely hetek alatt szárnyakat kapott a dolgozó tömegekben; végül a béke és nemzeti függetlenségünk megvédése, amely, különösen az asszonyok és az ifjúság körében mutatkozott rendkívül hatá-

sosnak. Jelszavaink tehát igazi tömegjelszavaknak, bolsevik jelszavaknak bizonyultak. Megfeleltek annak a lenini követelménynek, hogy a jelszónak rövid, lapidáris formában válaszolnia kell a legszélesebb tömegek alig kimondott, rejtett, de annál elevenebb kívánságaira és meg kell mondania a tömegeknek, hogy az adott helyzetben mit kell tenniök, mi a kivezető út?

Azt mondottam, hogy a mostani választásokon igen jól állapítottuk meg az időpontot és helyesen méreteztük a választási kampány időtartamát is. Az időpont megválasztása helyes volt, mert az iparban a termelés új fellendülésének az ideje volt, amikor, a normarendezés után, a termelés messze túlhaladta, a bérek pedig elérték, sőt jórészt túlhaladták a januári, tehát a normarendezés előtti színvonalat. Helyes volt az időpont megválasztása azért is, mert a mezőgazdaságban a tavaszi munkák befejeződtek és májusban az időjárási viszonyokban kedvező fordulat szokott bekövetkezni, ami meg is történt. Helyes volt az időpont megválasztása, mert a választásokat olyan időpontra tettük, amikor az árak lemorzsolódóban voltak és árubőség uralkodott a piacon. De helyes volt az időpont megválasztása nemzetközileg is, mert, bár az imperialisták a Mindszenty-üggyel kapcsolatban sokat kiabáltak, óriási lármát csaptak, mi tudtuk, hogy a kutyaugatás nem hallatszik az égig; mert a Mindszenty-ügy a magyar népi demokrácia tekintélyét növelte; de helyes volt azért is, mert a párizsi békekongresszus a béketábor előrevárt nagyfokú megerősödését hozta s mert ugyanilyen irányban hatottak a kínai néphadsereg hatalmas győzelmei is. Mindehhez járult, ez persze már nem volt bent a számításainkban, a meg-

egyezés a Szovjetunió és az imperialista hatalmak között a berlini kérdésben.

Végül, ha arról beszélünk, hogy pártunk taktikája a legutóbbi választásokon klasszikus példáját adja a lenini-sztálini taktikai művészetnek, nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy ebben a választási kampányban végzett pártunk először igazi bolsevik tömegmunkát. Félreértések elkerülése végett megjegyzem, hogy bolsevik tömegmunkát végeztünk mi, természetesen, azelőtt is. De a mostani választási kampány során a bolsevik tömegmunkát olyan méretekben és olyan színvonalon végeztük, amely megközelíti a mi példaképünk, a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának a tömegmunkamódszereit. Arra gondolok itt, hogy először sikerült úgy közelférkőznünk a tömegekhez, hogy eszmecserét folytassunk milliókkal, hogy milliókkal vitassuk meg pártunk politikáját és az államvezetés kérdéseit. Ennek az újfajta tömegmunkának a formája az egyéni agitáció és a kisgyűlések voltak. Az a forma, melyet nekünk nemcsak választások idején kell alkalmaznunk, hanem pártunk tömegmunkájában állandó gyakorlattá kell tennünk.

Íme, elvtársak, ezek azok a taktikai tényezők, amelyek pártunk valóban minden akadályt elsöprő választási győzelmét meghatározták. Rákosi elvtárs a választások másnapján tartott beszédében röviden már megállapította, hogy mit jelent konkrétan a választási győzelem. Jelenti, hogy a munkásosztály mellett, amely eddig is a mi erősségünk volt, és a szegényparasztság mellett, amelyre eddig is szilárdan támaszkodtunk, a mi oldalunkra, a párt és a népi demokrácia oldalára állott a középparasztság. Kiderült, hogy nem azoknak volt igazuk, akik azt állították, hogy a középparaszt a kulák után

megy, hanem igaza volt pártunk vezetőségének, mikor azt állapította meg, hogy a középparaszt a népi demokráciát támogatja. Jelenti a választási győzelem, hogy a nők és az ifjúság milliós tömegei is átjöttek a népi demokrácia, a párt oldalára. Jelenti, hogy a dolgozó tömegek politikailag érettebbek lettek. Gondoljunk arra, hogy a suttogó propaganda, a rémhírterjesztés most hasonlíthatatlanul kevésbbé mutatkozott hatásosnak, mint akár egy évvel ezelőtt. Vagy gondoljunk arra, milyen gyorsan vettek át a tömegek olyan formulákat, amelyek egy-egy beszédben fordultak elő s amelyeket nem is nagyon szántunk jelszavaknak, de amelyekből a munkásosztály, a nép helyes és éles politikai érzékkel tömegjelszavakat csinált. Olyan jelszavakra gondolok, mint pl. az, hogy „nem rés vagyunk a béke frontján, hanem erős bástya", vagy az, hogy „a Párt szavára építeni lehet, mint a kősziklára", vagy az, hogy „éljen Rákosi, éljen a Párt", vagy az, hogy „győzött a Népfront, éljen a Párt".

A győzelem kétségtelenül nagy, történelmi győzelem. De a bolsevikokra az jellemző, hogy vereségek idején nem adják búnak a fejüket, győzelem idején pedig nem ittasodnak meg a győzelem nagyságától. A legnagyobb veszély, elvtársak, most az, éppen, mert a győzelmünk rendkívül komoly, hogy megittasodunk a győzelemtől, hogy nem látjuk a győzelemittasságtól az előttünk álló nagy nehézségeket és az eddigieknél sokkal nagyobb erőfeszítést követelő feladatokat. Pedig nehézségeink még vannak és lesznek s erőfeszítésre még szükségünk van.

Mert, elvtársak, igaz ugyan, hogy a középparaszt a mi oldalunkra állott. Ez kétségtelen! De miért állott a mi oldalunkra? A mi oldalunkra állott, mert helyesli, ami eddig történt, helyesli a 3 éves

tervet, helyesli az 5 éves tervet, helyesli harcunkat a békéért. De a középparaszt még nem fogta fel teljes egészében, mit jelent az 5 éves terv a falunak, a mezőgazdaságnak a szocialista útra való átvezetése tekintetében. Támogat bennünket általában, támogat az építésben, az életszínvonal emelésében, a békéért folytatott harcunkban, de még nincsen meggyőződve arról, hogy az egyedül helyes út a szocialista, társas gazdálkodás a mezőgazdaságban is. Pedig erről meg kell őt győznünk a legközelebbi években.

Hatalmas csapást mértünk a reakciós egyházi erőkre. Sikerült a választások idején a katolikus egyház erőit megbontani és demoralizáltságukat éppen a választások előestéjén a maximumra fokozni. De az egyházi reakcióval még távolról sem végeztünk. Ez olyan szervezettel rendelkezik, melynek nagy és régi a rutinja, mely nemzetközi, külföldi, imperialista erőkre támaszkodik és amely összeszedi magát, ha nem mérünk rá okosan és ügyesen újabb és újabb csapásokat. Pedig ezen a téren még komoly feladat előtt állunk, olyan feladat előtt, mely tulajdonképpen nem is a szocializmus építésének, hanem a polgári demokratikus forradalomnak a feladata. És ennek a feladatnak a megvalósítása, mely napirendre kerül, annál nehezebb és annál nagyobb körültekintést követel meg, mert feltehető, hogy egyik-másik a jelenlegi szövetségeseink közül nem fog velünk együtt haladni e feladat megvalósításában.

Itt vannak végül, de nem utolsó sorban, gazdasági jellegű feladataink. Mi most úgy beszélünk, mintha a 3 éves terv megvalósítása 2 év és 5 hónap alatt már a zsebünkben volna. Erre feljogosított az, hogy a 3 éves terv gyorsított megvalósítása általá-

ban rendben halad előre. Vonatkozik ez elsősorban a termelésre, ahol, azt hiszem, nem lesz hiba a továbbiakban sem. De már rosszabbul állunk a gyorsított beruházási programmal, ahol bizony 3—4 héttel le vagyunk maradva. Ezt ez év végéig minden erőnk megfeszítésével be kell hoznunk. S különben is: az év végéig még nyolc hónap van hátra és ezalatt a nyolc hónap alatt keményen meg kell dolgoznunk, hogy a magunk elé tűzött feladatokat maradék nélkül megvalósítsuk.

De a 3 éves terv mellett, melynek sikeres, meggyorsított befejezését biztosítanunk kell, itt van az új 5 éves tervünk, melyet még csak nagy vonásokban dolgoztunk ki, de amelyet részleteiben is idejére ki kell munkálnunk, elő kell készítenünk, be kell vinnünk az érdekelt dolgozók, az üzem, a műhely, a gépállomás, az állami gazdaság, a termelőszövetkezeti csoport dolgozóinak a tudatába. S azzal is tisztában kell lennünk, hogy 5 éves tervünk megvalósítása, különösen az első két évben, komoly feszültséggel fog járni, mert, tőlünk kívülálló okokból az első két évben különféle feladatok csomósodnak: a nehézipar fejlesztése, hadseregünk kiépítése és felszerelése, mezőgazdaságunk gépesítése.

Mindez, elvtársak, csak aláhúzza azt, hogy jóllehet győzelmünk hatalmas, mégsem adhatjuk oda magunkat az önelégültségnek, nem tűrhetjük, hogy úrrá legyen rajtunk a babérokon való megnyugvás szelleme. Ellenkezőleg! Minden gondolatunkat arra kell irányítanunk, miként szervezzük meg a párt, a munkásosztály, a népi demokrácia megerősítésére azokat az erőket, melyeket a választási kampányban sikerült mozgásba hoznunk s a magunk oldalára állítanunk.

Ez vezet el bennünket a káderek, a tanult, kép-

zett, önállóan tájékozódni képes káderek, marxista-leninista káderek problémájához. Fentebb azt mondottam, hogy a választási győzelem után pártunk számára a legnagyobb veszedelmet az jelenti, ha megszédülünk, megittasodunk a győzelmünktől. A káderekkel kapcsolatosan viszont azt kell mondanom: amit elértünk, azt végső fokon kádereinknek köszönhetjük és amit a választási győzelem adta szinte felmérhetetlen lehetőségeinkből meg tudunk valósítani, az kádereinken múlik. Azért kádereinken, mert az objektív feltételek és az általános szubjektív feltételek megvannak ahhoz, hogy az eddiginél sokkal gyorsabban menjünk előre. Államhatalmunk, mely a proletárdiktatúra népi demokratikus válfaja, népgazdaságunk, melyben a szocialista szektor van túlsúlyban, Pártunk, mely bebizonyította, hogy az ország kipróbált, tapasztalt, harcedzett vezére — képezik ezeket az általános kedvező feltételeket, melyekhez hozzá kell számítanunk, hogy küzdelmünkben nem vagyunk egyedül, mert velünk van nagy szomszédunk, a szocialista Szovjetunió és együtt haladunk a népi demokrácia országaival s a világ szabadságért küzdő népeivel.

Ha mindezt figyelembe vesszük, nyilvánvaló, hogy most és a legközelebbi években valóban minden a kádereken múlik. Nagy eredményeket értünk el 5 év alatt, de eredményeink még nagyobbak lennének, ha kezdettől fogva több marxista-leninista káderrel rendelkeztünk volna. És a legközelebbi jövőben eredményeink úgy fognak növekedni, ahogyan sokasodni és színvonalban emelkedni fognak kádereink. Ezért tulajdonít pártunk Politikai Bizottsága olyan nagy jelentőséget ennek az első magas színvonalú továbbképző és szakosító pártiskolának, melybe tanulni és tanítani legjobb erőit küldi.

A Magyar Dolgozók Pártja naggyá nőtt, hatalmas erővé fejlődött, mert minden nehézségen, bitófán, börtönön, üldöztetéseken keresztül a kommunisták hűek voltak és hűek maradtak a mi nagy tanítómestereink, Marx, Engels, Lenin és Sztálin zászlajához! Pártunk naggyá nőtt, hatalmas erővé fejlődött, mert vezetése mindent elkövet, hogy hasznosítsa országunkban Lenin-Sztálin dicsőséges bolsevik pártjának tapasztalatait. Pártunk naggyá nőtt, hatalmas erővé fejlődött, mert élén, és a magyar munkásosztály, a magyar dolgozó nép élén Sztálin elvtársnak olyan hűséges követője és tanítványa menetel, mint a mi szeretett Rákosi Mátyásunk!

Éljen a kommunisták pártja, a Magyar Dolgozók Pártja!

Éljen Pártunk és a magyar nép vezére — Rákosi Mátyás!

(Megnyitóbeszéd a pártiskola négyhónapos tanfolyamán, 1949 május 23-án.)

HARC
AZ IMPERIALIZMUS TITÓISTA ÜGYNÖKSÉGE ELLEN — HARC A SZOCIALIZMUSÉRT

A Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának a Jugoszláv Kommunista Párt helyzetéről 1948-ban hozott határozata leleplezte a Tito-klikket, amely elárulta a szocializmust és Jugoszlávia népeit. A Tájékoztató Iroda határozata megállapította, hogy a JuKP vezetősége „a dolgozók nemzetközi szolidaritása elárulásának útjára" tért és hogy szakított a Jugoszláv Kommunista Párt internacionalista hagyományaival és „a nacionalizmus útjára lépett". Az azóta elmúlt idő folyamán ez a klikk betetőzte árulását s mint a nemzetközi reakció leleplezett ügynöksége, nyiltan átment az imperialisták táborába.

Sztálin elvtárs kiváló előrelátása és ébersége idejekorán leleplezte a Tito-banda áruló politikáját s ezzel felbecsülhetetlen segítséget nyujtott az egész világ szocialista és demokratikus mozgalmának. Tito álcázott nacionalista politikájának sztálini elemzése segített a világ demokratikus és szocialista mozgalmának abban, hogy felvértezhesse magát a nacionalizmus és az imperialista ügynökségek aknamunkája ellen.

A Tájékoztató Iroda határozata nem csupán le-

leplezte Tito klikkjét, de egyidejűleg fel is vetette a népi demokráciák számára a szocializmus építésének legfontosabb taktikai és sztratégiai kérdéseit. Felhívta a népi demokratikus országok kommunista és munkáspártjainak figyelmét arra a körülményre, hogy nem lehet a szocializmust egyedül a városban építeni anélkül, hogy a falut is ne alakítanánk át új, szocialista alapokon; rámutatott, hogy a kapitalizmusról a szocializmusra való átmenet szakaszában kiéleződik az osztályharc és hogy a kommunistáknak erre fel kell készülniök. A határozat különösen nagy erővel hangsúlyozta a káderek marxista-leninista nevelésének jelentőségét a proletár nemzetköziség — a szocializmusnak, a demokráciának, a békének és a népek függetlenségének legfőbb erőssége — a Szovjetunió iránti hűség szellemében

A Magyar Dolgozók Pártja levonta a szükséges tanulságokat a Tito-klikk árulásának tényéből. A pártvezetőség, amelyet a párttagság és a pártonkívüli dolgozók széles tömegei ebben lelkesen támogattak, a Tájékoztató Iroda júniusi határozata alapján több politikai és szervezeti intézkedést hajtott végre abból a célból, hogy a tömegek előtt teljesen leleplezze a Tito-klikk szerepét s megakadályozza annak aknamunkáját Magyarországon és Pártunk soraiban.

Az első és legfontosabb tanulság, amelyet a Magyar Dolgozók Pártja, Rákosi elvtárssal az élen, a Tájékoztató Iroda határozatából levont — az volt, hogy az eddiginél sokkal szilárdabbá kell tenni azokat a baráti kapcsolatokat, amelyek a magyar népet a Szovjetunióhoz fűzik. Nem szabad megelégedni a Szovjetunió vívmányainak általános és gyakran felületes népszerűsítésével. Munkásosztályunk és egész dolgozó népünk mindennapos és

elsőrendű feladata, hogy megismerje a szocializmus országának vívmányait, tanulmányozza Lenin-Sztálin hős pártjának harcos útját és elsajátítsa a Szovjetunió és a Bolsevik Párt gazdag tapasztalatait az új, szocialista társadalom építése terén.

Az elmúlt másfél esztendő alatt, ha nem is tettünk meg mindent, mégis komoly haladás tapasztalható ezen a téren. A magyar munkásosztály és az egész magyar nép úgy ünnepelte a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 32. évfordulóját, mint saját ünnepét. A Világifjúsági Találkozó idején népünk nagy lelkesedéssel és szeretettel fogadta a Komszomol Magyarországra érkezett küldöttségét.

A Szovjetunióban járt magyar parasztküldöttség beszámolóit százezrek hallgatták meg. Munkásaink mind nagyobb mértékben vezetik be a termelésben a Szovjetunió szocialista tapasztalatait. Több szovjet sztahánovistát nálunk az egész ország ismer. Legjobb munkásaink és mérnökeink tanulmányozzák és teljes sikerrel alkalmazzák munkamódszereiket. A budapesti Őszi Vásár szovjet pavillonjának, több szovjet művészegyüttes és a szovjet kultúra képviselői előadásainak, a szovjet festők kiállításának stb. példátlan sikere volt.

A Magyar Kommunista Párt, Magyarország munkásosztálya s a dolgozók legszélesebb tömegei felismerték, hogy a békének és biztonságnak, a magyar nép felvirágzásának és a szocializmus felépítésének országunkban a Szovjetunió a legbiztosabb záloga. Ezért Sztálin elvtárs 70. születésnapja megünneplésének előkészületei Magyarországon valóságos népmozgalommá váltak. Ez kifejezésre jut abban, hogy a széles tömegek érdeklődése Sztálin elvtárs művei iránt hatalmasan megnövekedett, hogy Sztálin elvtárs 70. születésnapja tiszteletére

indított munkaverseny óriási mértékben elterjedt és elmélyült, kifejezésre jut a nagyszámú önkéntes munkafelajánlásban, városban és falun egyaránt, a sokezer újításban és találmányban és abban, hogy a dolgozók tízezrével készítették az ajándékokat Sztálinnak. Ez a mozgalom, amely magával ragadta a magyar dolgozó nép valamennyi rétegét, sokkal mélyebbé teszi a magyar nép barátságát és odaadását a nagy Sztálin és az egész szovjet nép iránt.

A második tanulság — amelyet a Magyar Kommunista Párt a Tájékoztató Iroda határozatából levont — az, hogy falun is hozzá kell fogni a szocializmus építéséhez. Megfelelő politikai, ideológiai és szervezeti előkészítés után Pártunk, amely a kulákság korlátozásának politikáját folytatja, irányt vett a mezőgazdasági termelőszövetkezetek létesítésére. Már láthatók e politika első komoly, bár kétségtelenül kezdeti eredményei: jelenleg több mint 40 000 parasztgazdaság egyesült termelőszövetkezetekben, amelyek közel 350 000 hold vetésterülettel rendelkeznek. Egy szövetkezeti tagra átlagosan 8 holdnyi vetésterület jut, ami magyarországi viszonylatban eléri a középparaszti gazdaság méretét. Ez azt jelenti, hogy a szövetkezet eszméje, a kolhoz eszméje már behatol a magyar dolgozó parasztság tömegeibe. Már nemcsak a szegényparasztok, de a középparasztok is komolyan kezdenek érdeklődni a szövetkezet kérdése iránt. A mezőgazdasági termelőszövetkezetek megszervezésében és erősítésében 221 gépállomás nyujt segítséget dolgozó parasztságunknak, 3300 traktorral és nagymennyiségű egyéb mezőgazdasági géppel. A termelőszövetkezetek fejlődésével egyidejűleg, egy esztendő alatt hatszorosára növekedett az állami gazdaságok vetésterülete is.

A harmadik tanulság, melyet a Magyar Dolgo-

zók Pártja a Tájékoztató Iroda határozatából levont — hogy világossá kell tenni a Párt és a tömegszervezetek, a Párt és a Népfront viszonyát. Akadtak elvtársak, akiknek az volt a véleményük, hogy a Népfrontot olyan tömegszervezetté kell változtatni, amely elkente volna Pártunk és a munkásosztály vezetőszerepét. A pártvezetőség visszautasította ezeket a nézeteket és komoly felvilágosító munkát folytatott a legszélesebb tömegek között abból a célból, hogy teljesen megvilágítsa a Párt és a munkásosztály vezetőszerepét, Marx—Engels—Lenin—Sztálin tanításainak megfelelően.

Pártunk alaposabban kezdett foglalkozni az ideológiai és a marxista-leninista nevelés kérdéseivel, valamint az ellenséges burzsoá ideológia elleni harc kérdéseivel a pártéletben, a társadalmi és az állami élet terén. Ebben az irányban is jelentős haladás tapasztalható, bár még távolról sem olyan, aminőt az előttünk álló feladatok megkövetelnek. A klasszikus marxista irodalom magyarországi kiadása egy esztendő alatt a háromszorosára emelkedett és elérte a hárommillió példányt. Kétéves és egyéves pártfőiskolák létesültek és megnövekedett a rövidebb időtartamú pártiskolák száma is. A főiskolákban bevezettük a marxizmus-leninizmus oktatását. A marxizmus-leninizmus propagandájára felhasználjuk a rádiót és más eszközöket. Mindez azonban még nem elég. A Politikai Bizottság ezért nemrég határozatot hozott a marxista-leninista nevelés és elméleti munka javításáról.

A Magyar Dolgozók Pártja kötelességének tartja, hogy erejéhez képest segítse leleplezni a jugoszláv árulók bandáját és helyesen tájékoztassa Jugoszlávia népeit vezetőik igazi arculatáról és igazi politikájáról

Magyarországon több tízezer jugoszláv él s a Tito-klikk ezek egy részét, főleg a kulák elemeket igyekezett felhasználni aknamunkájának céljaira. A Magyarországon élő jugoszlávok túlnyomó többsége azonban határozottan fellépett a Tito-banda ellen, s így sikerült ártalmatlanná tenni a közöttük lévő és aknamunkát folytató kulák elemek nagy részét. Mellesleg megjegyzendő, hogy Tito és bandája manapság nemcsak a magyarországi jugoszláv kulákoknak, de általában a magyarországi kulákoknak s a városban még megmaradt kapitalista elemeknek, a népi demokrácia valamennyi ellenségének is „eszményképe". A magyar reakciósok, akik azelőtt a legvadabb soviniszták voltak a szerb néppel szemben, ma teljes erővel lelkesednek Titóért.

A Tito-banda és vele együtt az imperialisták aljas terveinek leleplezésében nagy szerepe volt a budapesti Rajk—Brankov pernek. E kétkulacsos provokátor- és kártevőbanda összeesküvésének csődje és teljes lelepleződése a budapesti per során, a magyar népnek és a szocializmus, demokrácia és a béke egész táborának nagy győzelme. Csupán ennek megállapítása azonban nem elegendő. A Rajk—Brankov perből igen fontos tanulságokat kell levonnunk.

Számunkra elsősorban az a kérdés merül fel: elég éberek voltunk-e, idejekorán lelepleztük-e az imperialistáknak ezt a veszélyes ügynökségét Pártunk soraiban és az egész országban?

Amennyiben az összeesküvés kudarcot vallott és amennyiben Titóék és angol-amerikai gazdáik aljas terveit sikerült meghiúsítanunk, az összeesküvést idejekorán lepleztük le. De korábban is leleplezhettük volna, ha nagyobb figyelmet szentelünk néhány aggasztó jelenségre, s ha alaposan elemez-

zük ezeket a jelenségeket. Hiszen köztudomású, hogy Rajk puccsszerűen a pártvezetőség háta mögött oszlatta fel a rendőrségi pártszervezetet. Mi hajlamosak voltunk arra, hogy ezt Rajk pártszerűtlen viselkedésének, politikai hibájának tekintsük és nem vettük észre benne az ellenség kezét. Rajk körül mesterséges népszerűsítő kampány folyt. Az ellenség — az országon belül is, külföldön is — dicsőítette őt és mint úgynevezett „hazafias" és „nemzeti" kommunistát állította szembe a pártvezetőséggel. Mi természetesen ezt is észrevettük, de nem vontuk le a helyes következtetéseket. Úgy véltük, hogy itt csupán provokációról van szó, hogy mindebben az ellenség munkája látható, de arra még nem gondoltunk, hogy maga Rajk a sorainkba férkőzött ellenség.

Az ellenséget leleplezni a legtöbb esetben nem könnyű dolog. Az imperialisták tudják, hogyan álcázzák ügynökeiket, akiket sok évvel ezelőtt csempésztek a kommunista pártba, akiknek számára mesterségesen tekintélyt teremtettek s akiket a „hős" glóriájával vettek körül. Rajk például többek között azzal álcázta magát, hogy egyszer a legélesebben megtámadta legközelebbi kémtársát, Szőnyit, s követelte, hogy vonják felelősségre stb. Az is megtörtént — amint ez a Rajk-ügy során kiderült — hogy ugyanahhoz a kémbandához tartozó személyek gazdáik utasítására, elkeseredett „harcot" vívtak egymással. Egyikük például fontos állásban volt a népjóléti minisztériumban, a másik vezető állásba fészkelődött be az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetébe s ezekből az állásokból „harcoltak" egymás ellen, hogy lehetetlenné tegyék a normális együttműködést a népjóléti minisztérium és az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete között,

hogy a zavarosban halászhassanak és folytathassák aknamunkájukat. Az ellenség nem vet meg semmiféle ravasz és aljas mesterkedést sem, hogy beszivároghasson sorainkba, államgépezetünkbe és kárt okozhasson a népi demokráciának.

Mindebből az következik, hogy a legcsekélyebb liberalizmus sem engedhető meg a pártszerűtlenséggel, a politikai hibákkal, a csoportok és klikkek harcával szemben és hogy az ilyen jelenségek vizsgálatánál fel kell tenni a kérdést: valóban csak hibáról, fegyelmezetlenségről van-e szó, vagy pedig az ellenség keze van-e a dologban.

A Rajk-ügy elemzése azt is megmutatja, hogy a sorainkba férkőzött ellenséget nem feltétlenül úgy ismerhetjük fel, hogy rosszul végzi mindennapos munkáját. A Rajk-banda tagjainak egy része — ilyen volt a Szőnyi-csoport — azt a feladatot kapta: igyekezzék „jól dolgozni", tegye magát „hasznossá" a Párt számára, s ilymódon érje el, hogy a csoport tagjai lehetőleg minél fontosabb állásokba jussanak a Pártban és az államgépezetben, majd pedig, amikor a helyzet megköveteli, hozzák mozgásba szervezett kém- és szabotázs-apparátusukat. Az ellenség ezzel az aknamunkájával távoli célok érdekében folytat politikát. És ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni.

A Rajk-ügy azt is megmutatja, hogy az ellenség szívesen toborozta és toborozza ügynökeit olyan elemekből, akik valamikor nem egyeztek a Párttal; az elégedetlenek, az egykori frakciósok, trockisták és jobboldali opportunisták közül, különösen akkor, ha ezek rövidebb vagy hosszabb ideig emigránsokként éltek a nyugati kapitalista országokban. Az angol-amerikai, francia és egyéb kémszervezetek ezeket az embereket gyakran beszervezték. Ezért a

Pártnak, mielőtt az embereket fontos állásokba helyeznék, nemcsak azt kell tudnia, mit csinál most ez vagy az az ember, de meg kell ismernie multbeli magatartását is.

A Rajk—Brankov-banda peréből származó következtetés az is, hogy minél nagyobb mértékben szűnnek meg a népi demokratikus országokban a különböző burzsoá szervezetek és pártok, minél szűkebb lesz azok tömegbázisa — az ellenség annál jobban és állhatatosabban igyekszik becsempészni ügynökségét a kommunista és munkáspártokba, amelyek a munkásosztályt, a népet és az államot vezetik. Az ellenség tudja, hogy míg a párt politikailag és szervezetileg erős, ideológiailag egészséges marxista-leninista párt marad, addig aljas romboló tervei kudarcra vannak ítélve. Ezért összpontosítja erejét arra, hogy a munkásosztály pártját belülről aknázza alá. Következésképpen még jobban résen kell lennünk, hogy minden szempontból biztosíthassuk pártunk tisztaságát és meghiúsíthassuk az ellenség minden arra irányuló kísérletét, hogy sorainkba férkőzzék.

A Rajk-banda ügye megmutatja, hogy az ellenség aknamunkája részére a nacionalizmus a legjobb táptalaj.

A nacionalizmus veszélye nálunk gyakran jelenik meg gazdasági és egyéb eredményeink túlbecsülésében és a többi népi demokratikus országok eredményeinek lebecsülésében. Megnyilvánul ez a Szovjetunió vívmányainak kisebbítésében vagy elhallgatásában is. De bármilyen formában jelenik meg, következetesen küzdenünk kell e veszély ellen, széles körben népszerűsítve az igazi hazafiasságot, amely nem ellenkezik a proletár nemzetköziséggel, hanem annak dialektikus kiegészítése.

A Rajk—Brankov-féle összeesküvés — nemzetközi jellegű összeesküvés volt a magyar népi demokrácia, a többi népi demokratikus országok és a Szovjetunió ellen. A budapesti per anyagában közvetlen konkrét hivatkozás van arra, hogy ennek az imperialista összeesküvésnek a szálai kiterjedtek Csehszlovákiára, Lengyelországra és a többi népi demokratikus országokra is. Ezt bizonyítja Trajcso Kosztov bulgáriai kém-bandájának és egyes kémcsoportoknak leleplezése a többi népi demokratikus országokban is. Nem kétséges, hogy a népi demokratikus országok valamennyi kommunista és munkáspártja levonja a szükséges tanulságokat az imperializmusnak ebből a nemzetközi összeesküvéséből, hogy a saját országában ártalmatlanná tegye a hasonló kísérleteket.

A Rajk—Brankov-kémbanda ügye újból igazolta Lenin és Sztálin ama tanítását, hogy a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet szakaszában az osztályharc nemcsak hogy nem gyengül, hanem ellenkezőleg — élesebb lesz. Rajk—Brankov—Tito—Rankovics álnok terve, kétségtelenül az osztályharc kiéleződésének megnyilvánulása a népi demokratikus országokon belül és a nemzetközi porondon. A nép ellenségei, akik mindinkább elvesztik befolyásukat és erejüket, irányt vesznek a legkülönbözőbb reakciós elemek, jobboldali szocialisták, klerikális elemek és a fasiszták egyesítésére a béke, demokrácia és a szocializmus elleni harcban.

Meghiusult az imperialistáknak az a terve, hogy Magyarországot szembeállítsák a Szovjetunióval. A dolgozó nép a Rajk-per kapcsán megértette, hogy Pártunk megmentette az országot a kapitalista és földbirtokos iga visszaállításának veszélyétől; ugyanígy megértette azt is, hogy az imperialisták

aknamunkája elleni harcban és a magyar nép szabadságának és függetlenségének védelmében döntő feladat a barátság elmélyítése a nagy Szovjetunióval. A Tito—Rajk-banda leleplezése után ezért erősödött meg ily sohase látott módon a barátság és odaadás a magyar népben a Szovjetunió és a szeretett Sztálin iránt. A Magyar Dolgozók Pártja és a magyar nép levonta a szükséges következtetéseket a Rajk—Brankov-kém- és kártevőbanda leleplezésének és felszámolásának tanulságaiból, fokozta és fokozza éberségét és a Tájékoztató Iroda novemberi értekezletén hozott határozatokkal felvértezve — a nagy Szovjetunió példáját követve — még zártabb sorokban és határozottabban halad előre a szocializmus építésének útján.

(Megjelent a „Tartós békéért, népi demokráciáért" 1949 december 17-i számában.)

ARCCAL A VASÚT FELÉ

ARCCAL A VASÚT FELÉ

Tisztelt Elvtársak!

Rákosi elvtárs előadó beszédében két főkérdést állított az országos pártértekezlet vitájának homlokterébe. Az egyik az, hogy mostantól fogva a nemzet összes erőit, beleértve a vállalkozók bizonyos részét is, az ország újjáépítésének szolgálatába kell állítani. A másik központi kérdés pedig, amelyet felvetett, hogy folytatva harcunkat a párton belül a jobboldali opportunizmus ellen, összpontosítanunk kell a küzdelmet a baloldali frázishősök ellen. Azok ellen, akik számos helyen diktatórikus módszerekkel dolgoznak, a pártot kompromittálják, a többi szervezetektől és tömegtől elszigetelik.

Az újjáépítés kérdésénél Rákosi elvtárs referátuma az első helyen említette a vasút és a posta kérdését. És ez kétségtelenül helyes. De ugyanakkor helyes az is, hogy a vasút és a posta újjáépítése nem képzelhető el annak az egész politikai vonalnak, melyet Rákosi elvtárs felrajzolt, következetes keresztülvitele nélkül. És ez az összefüggés a vasút és a posta kérdése, másrészt pedig egész politikai vonalunk között, annyira szoros és közvetlen, hogy a baloldali frázispolitikának pártunkból való kiküszöbölése elengedhetetlen feltétele a vasút és a

posta talpraállításának is. Mert, tisztelt Elvtársak, a vasút kérdése nem csak technikai kérdés, bár természetes, hogy a technikának itt óriási jelentősége van. De hogy hogyan hidaljuk át a technikai nehézségeket, nem csak azon múlik, hogy abszolút értelemben milyen erőforrásokkal rendelkezünk, hanem azon, hogy milyen politikát viszünk, hogy tudjuk meggyőzni a vasúti, a vasút részére dolgozó munkásokat, az egész munkásosztályt, a nemzetet azoknak a céloknak és annak az irányvonalnak a helyességéről, amelyet mi most kidolgoztunk.

Milyen bajok és nehézségek vannak a vasútnál és mellesleg a postánál? Mindenekelőtt az első és nagy nehézség abban áll, hogy a német fasiszták és a háború, amelyet országunkba hoztak, anyagilag jelentékeny mértékben tönkretette a vasutat és a postát. 45 000 vasúti kocsiból mindössze 7000 maradt futóképes állapotban. És ennek a 7000-nek is jelentékeny része ma természetszerűen még katonai jellegű szállításokkal van elfoglalva. 2800 mozdonyból mindössze 450 futóképes mozdonyunk maradt, de ezek a számok sem jellemzik teljes súlyosságában az igazi helyzetet, mert hiszen tudjuk, hogy a német fasiszták és nyilas bérenceik elsősorban a legmodernebb és legnagyobb teljesítőképességű mozdonyokat hurcolták el, vagy robbantották fel. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a vasúti hidak túlnyomó többsége fel van robbantva, hogy a pályák többszáz kilométeren keresztül és többnyire ott, ahol technikai szempontból a legfontosabb, fel vannak szakítva, hogy felrobbantak és megsemmisültek a jelzőkészülékek és irányító tornyok, hogy tönkretették a távíró berendezéseket, a világítási berendezéseket és a távíró kábeleket, hogy a fűtőházak jelentékeny része is romokban hever, ké-

pünk van arról, hogy mi az a munka, amit el kell végezni a vasútnál.

De, elvtársak, hiba volna azt gondolni, hogy a vasútnál, a vasút helyreállításánál csak ezeknek hosszabb vagy rövidebb időn belül való pótlásáról van szó. A vasútnak van egyéb betegsége is. Melyik ez a betegség? Mindenekelőtt tudnunk kell azt — és ezt mindenki megérti — hogy a vasút olyan precíz szerkezet kell hogy legyen, amely óramű pontosságával jár és hogy ennél a szervezetnél feltétlenül és minden körülmények között meg kell valósítani az egyszemélyi felelős vezetést. Már pedig nem lehet azt állítani, hogy a vasútnál meg volna elegendő mértékben ez az egyszemélyi felelős vezetés. De minden eszközzel létre kell hozni! Megfelelő eszközökkel és módszerekkel meg kell magyarázni az egyes üzemi bizottsági tagoknak vagy üzemi bizottságoknak, hogy az, amit ma csinálnak, nem helyes és káros mind saját, mind az egész ország szempontjából. Két gazda a vasúton nem lehet, csak egy gazda. Ha tűrni fogjuk, hogy két vagy több gazda legyen, ez azt jelenti, hogy nem állítjuk helyre a vasútat és azok a kommunisták, akik nem mernek ezzel az irányzattal szembeszállni, ahelyett, hogy elősegítenék, hátráltatják a vasút helyreállítását.

A vasút egy másik nagy baja — és ez szorosan összefügg az előbbivel — abban áll, hogy nincs megfelelő munkafegyelem. Helyenként a munkások hősiesen dolgoznak, de a vasút szervezetében, mint egészben, mint egy hatalmas országos szervben, amely közel százezer főt számlál, nincs meg kellő mértékben a munkafegyelem és az együttműködés. Mi természetesen jól tudjuk, hogy mik ennek az okai. Tudjuk azt, hogy a vasutasok helyzete, a vas-

úti műhelyek, fűtőházak munkásainak helyzete, mérnökök, tisztviselők helyzete igen rossz és az is kétségtelen, hogy ha meg akarjuk változtatni ezt a helyzetet, akkor meg kell változtatnunk mindenekelőtt a vasutasok anyagi helyzetét. Közölhetem az elvtársakkal, hogy ebben az irányban az első lépés megtörtént. *(Taps.)* Javaslatomra a május 18-án tartott minisztertanács megszavazott úgy a vasúti órabéresek, mint a vasúti kinevezettek fizetésének, illetve illetményeinek felemelésére száztól—ötszáz százalék emelést. *(Nagy taps.)* Ezzel azonban a kérdés természetesen megoldva nincs. Szükséges visszaállítani azt a szervezetet, amelyet a harmincas években megszüntetett a reakció: a vasutas konzum szövetkezetet, amelynek élén a vasutas munkásságnak a képviselői fognak állni és amely biztosítja — természetesen szerény keretek között — a vasúti munkásság és az alkalmazottak ellátását minimális élelemmel, ruházattal, cipővel.

De mindez csak alapja annak, hogy hozzáfogjunk a tulajdonképpeni főkérdés megoldásához. Ez a gördülő anyag hiánya. Ezt a kérdést meg kell oldani minden eszközzel és a legnagyobb erőfeszítéssel. Megoldható-e ez a kérdés? Száz százalékig, rövid időn belül nem oldható meg. De lényeges enyhülést el lehet érni annak ellenére, hogy a közeljövőben a vasút újabb és nagyobb megpróbáltatásoknak lesz kitéve, egyrészt a demobilizációval kapcsolatban, másrészt pedig a jóvátételi szolgáltatásokkal kapcsolatban.

A terv az, hogy jelen év fennmaradó hét hónapja alatt megjavítsunk, üzemképes állapotba hozzunk és a forgalomnak átadjunk tízezer vasúti kocsit, vagyis felemeljük a forgalomban lévő vasúti kocsik számát hétezerről — mint minimum — tizen-

hétezerre. Másrészt, hogy ugyanezen idő alatt megjavítsunk 460—500 mozdonyt, vagyis az elkövetkező hét hónap alatt megduplázzuk a forgalomban lévő mozdonyok számát.

De természetes, sokkal könnyebb kimondani ezeket a számokat, mint megvalósítani. Mi kell ehhez? Ehhez mindenekelőtt az kell, hogy ne csak azok az üzemek dolgozzanak a mozdonyok és vagonok javításán, amelyek mindig ezzel foglalkoztak. hanem azonkívül magánüzemek is, melyek eddig ilyen munkával nem foglalkoztak. Másodszor szükséges a kisiparnak a bekapcsolása ebbe a munkába, alkatrészek gyártása terén. Az asztalosmunkát a vagonok javításához kisüzemek is elvégezhetik és vannak más ilyen munkák is. Ezzel támogatjuk a kisiparosokat és ugyanakkor ők segítenek nekünk talpraállítani a vasutat. Szükséges ehhez továbbá az, hogy minden egyes gyár tudja azt, hogy a tízezer vagonos tervből mi esik rá, hogy minden munkáscsoport tudja, hogy mi esik rá és végül minden egyes munkás tudja, hogy mi az ő feladata. Szükséges, hogy a feladat meg legyen állapítva napról-napra, hétről-hétre, hónapról-hónapra, naptári terv szerint, és hogy megtörténjék a megfelelő ellenőrzés. Szükséges, hogy megfelelő prémiumrendszert vezessünk be: aki jobban dolgozik, többet kapjon, mégpedig progresszíven többet! Szükséges, hogy repülő ellenőrző csoportokat szervezzünk, amelyek végigjárják az üzemeket, a főműhelyeket és műhelyeket és ellenőrizzék a munka menetét. Szükséges, hogy a közvetlenül dolgozó emberek, munkások, mérnökök, technikusok segítsenek. Várjuk az ő kezdeményezésüket, felszólítjuk őket, adjanak javaslatokat, hogyan lehetne könnyíteni a munkát, hogyan

lehet a hiányzó nyersanyagot mással pótolni, hogyan lehet kilábalni a mostani helyzetből.

Magától értetődik, hogy mindezt a régi bürokratikus apparátussal elvégezni nem lehet. Új módszerekre van szükség, keresztül kell törni a bürokrácia falán. Itt mindenekelőtt gondolok arra, hogy ha ezt a tervet meg akarjuk valósítani, szükség van, hogy a vasutas szakszervezet tényleg országos vasutas szakszervezet legyen. *(Éljenzés.)* Olyan szakszervezet, amely nem kullog a vasutasság után, hanem a vasutasság élén halad és viszi előre. Helyenként természetesen a vasutasok jó szervezetekkel rendelkeznek, de nem lehet azt mondani, hogy országos méretekben van már igazi vasutas szövetség. Ezt meg kell teremteni.

A másik dolog az, hogy az üzemi bizottságok munkáját helyes mederbe kell terelni. Az üzemi bizottság igen hasznos munkát végez. Vannak túlkapások, ezeket ki kell küszöbölni, de az üzemi bizottságokat meg kell tartani és meg kell erősíteni. Meg kell teremteni a helyes együttműködést az üzemi bizottságok és a szakszervezetek között.

Végül, elvtársak, mindez írott malaszt marad, ha a párt arccal nem fordul a vasút felé. *(Nagy éljenzés és taps.)* A párt eddig nem fordított elegendő gondot a vasútnál dolgozó kommunisták munkájára. Ezen változtatni kell. Ne legyen egyetlen olyan vasúti műhely, a vasút számára dolgozó magánüzem, pályaudvar, fűtőház, ahol ne volna nekünk pártszervezetünk és ezt a pártszervezetet irányítani kell, hogy e pártszervezet legyen a lelke a gördülőanyag helyreállítási programja keresztülvitelének. De a pártszervezet ne higgye, hogy ő maga egyedül tudja a munkát elvégezni, hanem a szociáldemokrata párttal való együttműködés alapján, az egységfront

alapján végezze munkáját. Lépjen fel kezdeményezéssel, nézze meg, mit lehet csinálni abban az irányban, hogy az üzem ne csak végrehajtsa a tervet, melyet kapott, hanem az üzem munkásai és mérnökei mondják azt: mi ennél többet is tudunk csinálni, mi többet vállalunk. A pártszervezetek feladata, hogy a munkaverseny, amit a pécsi elvtársak megkezdtek és ami felmerült Budapesten is, általánossá váljék: Munkaverseny tízezer vagonért és ötszáz mozdonyért!

Tisztelt Elvtársak! A vasút és vele együtt a posta talpraállítása természetesen nem az egész ország újjáépítése. De biztos vagyok benne, hogyha sikerül nekünk a vasutat és vele együtt a postát talpraállítani, akkor már megvan annak előfeltétele, hogy talpraállítsuk, még pedig fokozott tempóban az egész országot! *(Nagy éljenzés és taps.)*

(Beszéd a Magyar Kommunista Párt országos pártértekezletének 1945 május 20-án tartott ülésén.)

ELINDULT A SZÁZADIK MOZDONY

Ne csodálkozzanak azon, hogy én most, amikor mint miniszter jelenek meg itt önök közt, elvtársaimnak szólítom önöket. Miniszter csak egy hónapja vagyok, a munkásmozgalomban azonban harminc esztendeje veszek részt. Hogy bekerültem a minisztériumba, azért történt, mert a Magyar Kommunista Párt súlyt helyez arra, hogy az ország közvéleménye valóban arccal a vasutasok felé forduljon. Üdvözlöm az északi főműhely munkásait, műszaki személyzetét, mérnökeit és tisztviselőit, akik az egész ország dolgozóinak egyik legkitűnőbb élgárdája.

Munkájukkal ezt máris bebizonyították. Az északi főműhely dolgozói száz megjavított mozdonyt adtak közlekedésünknek és ez a szám — hála a mérnökök és munkások együttes erőfeszítésének, időközben 114-re szaporodott.

Hallottam azt is, hogy a kocsijavító műhelyben 30 teljesen megrongált vasúti kocsit hoztak helyre és ezeket is tulajdonképpen csak június 22-én kellett volna átadni a MÁV-nak. Ilyen eredményekre van szüksége az országnak. Egy dolog világos: azt a rengeteg pusztítást, amit a reakciós

Horthy-rendszer hozott a nyakunkra, a német háború, a nyilas rombolás pusztításait nekünk kell eltakarítanunk. Ezt a munkát el is végezzük.

Az összes tennivalók között első helyen áll a vasút. Vasút nélkül nincs újjáépítés és újjáépítés nélkül hiába van szabadság, mert szabadságból egyedül megélni nem lehet. Ahhoz, hogy emberhez méltó életet élhessünk, a szabadság mellett szükség van húsra, zsírra, ruházatra, megfelelő lakásra és szükségünk van kultúrára. Mindezt pedig csak az újjáépítés útján tudjuk biztosítani. Ez azonban több esztendőre terjedő munkaterv.

Az ország termelőerőit nagy mértékben elpusztították. Korszerű állam vasút nélkül talpra nem állhat. A vasút az a szűk keret, amelyet ki kell tágítani ahhoz, hogy az ország egyáltalán talpra tudjon állni. Ebből következik, hogy az ország közvéleményének arccal a vasút felé kell fordulnia, arccal a vasutasok felé kell fordulnia. A mozdonyok magukban nem járnak, a vasúti kocsik maguktól nem javítódnak meg. A vasutak helyreállításának feladatait emberek végzik és ezek felé az emberek felé, a vasutasok felé kell fordulni és meg kell nekik mondani, hogy a helyzet rettentő nehéz.

Szörnyű szerencsétlenségbe döntöttek bennünket. Mi azonban ebből a szerencsétlenségből ki tudunk lábolni. Egy-két évig megfeszített erővel kell dolgozni és ennek az egy-két évig tartó megfeszített munkának biztosítania kell anyagi lehetőségeit.

Az egész ország lakosságát a mai helyzetben egyformán ellátni nem tudjuk. Ezért tehát nekünk elsősorban oda kell irányítanunk minden erőfeszítésünket, hogy élelmiszerekkel, ruházati cikkekkel és ipari készítményekkel lássuk el azokat, akik a közlekedés helyreállításán dolgoznak. Megmond-

juk nyiltan, hogy a vasút részére dolgozóknak bizonyos mértékig kivételezett ellátást akarunk biztosítani.

Három-négy nap mulva megnyílik az északi főműhely mellett az újonnan felállított Vasutas Konzum Szövetkezet fiókja. Ilyen fiókok nyílnak majd a többi főműhelyek mellett is. Elhatároztuk, hogy húsz teherkocsiból és egy mozdonyból álló zárt szerelvény fogja a vasutasok ellátására az élelmiszert szállítani. Az első szállítmány szerdán este megérkezett Budapestre.

El kell látni a vasutasokat az adott körülmények közt szerényen mindazzal, ami az élet biztosításához szükséges. Tapasztalni lehet, hogy a közvélemény mennyire átérzi ennek szükségességét.

Megállapodtunk a közellátásügyi minisztériummal, ha már ők nem tudják ellátni a vasutasságot, legalább jelöljenek meg egy helyet, ahonnan mi szállítunk a vasutasoknak. Megkaptuk erre a célra egész Somogy vármegyét. Nem az a célunk, hogy az egekig növeljük a béreket. Ez pénzhígítást eredményezne és a pénzhígulásra eddig mindig a munkásság, általában a szegény ember fizetett rá és a gazdagok még gazdagabbak lettek.

A bérek emelése azonban bizonyos mértékig valóban szükséges. Az első minisztertanácson, amelyen résztvettem, keresztülvittem a vasutasság kollektív szerződését. A szerdai minisztertanácson sikerült javaslatomra a vasutasokat és velük együtt a postásokat az általános illetményrendezésből kiemelni és így kedvezőbb helyzetbe juttatni. A minisztertanács ebben az értelemben hozott határozatot. Most jórészt a vasutasoktól függ az ország újjáépítése. Szükség van arra, hogy az a dolgozó — akár munkás, akár mérnök — aki a vasút újjáépíté-

sére felállított egyik vagy másik tervet a meghatározott határidő alatt viszi keresztül, megfelelő anyagi jutalomban részesüljön.

A reakciósok arra számítanak, hogy mi nem tudjuk megvalósítani az ország újjáépítését. Meg kell mutatnunk a magunk munkájával, hogy a reakció minden számítása homokra épült. Mi igenis képesek vagyunk arra, hogy megjavítsuk a mozdonyokat, a vasúti kocsikat, képesek vagyunk arra, hogy helyreállítsuk a közlekedést.

Soha még ilyen lehetőség előtt nem állottunk, mint most. Létünk függ attól, hogy ebből a lehetőségből valóság váljék. Nem kételkedem abban, hogy azok a proletárok és azok a szakemberek, akik már néhány hónap óta a szó szoros értelmében csodákat műveltek, a romokból üzemeket teremtettek, megindították a vasutakat, hogy ők a jövőben még nagyobb csodákat is fognak művelni. Meg vagyok győződve, hogy ezek a dolgozók helyreállítják az ország közlekedését, a vasutat, ha pedig lesz vasútunk, lesz szabad, független, boldog és demokratikus Magyarország.

Éljenek ennek a demokratikus Magyarországnak újjáépítői, a magyar vasutasok!

(Az északi főműhely dolgozói előtt mondott beszéd, 1945 június 14-én.)

POSTÁSOK SZEREPE AZ ÚJJÁÉPÍTÉSBEN

Sokan hitték, hogy a függetlenség és szabadság elnyerése után a bajnak azonnal vége szakad, ma pedig kissé kiábrándulva kérdezik az élelmezési, ruházati, fizetési, lakási nehézségek láttán: hát ezt hozta a demokrácia? Ezeknek tudomásukra kell hozni, hogy a bajokat, nélkülözéseket, szenvedéseket nem a demokrácia, hanem a fasiszta reakció hozta.

A német fasizmus és ennek magyarországi cinkosai felelősek a pusztulásért, a rombadőlt hidakért, a hazug jelszavak miatt messze az ország határán túl elesett férfiakért. Ők felelősek azért is, hogy a szerencsétlen háború után az egész világ úgy tekint ránk, mint a legbarbárabb, legsötétebb, legkapzsibb, a leghazugabb német fasiszta imperializmus csatlósaira.

Az igazság kedvéért azt is meg kell mondanom, hogy a magyar népnek csak igen kis része foglalt állást cselekvően ez ellen az országvesztő politika ellen. Most, utólag, az ellenállási politikának igen sok résztvevője van. Ha jól összeszámolnánk, valószínűleg több akadna, mint amennyi az ország lakossága, a csecsemőket is beleértve. A té-

nyek azonban azt mutatják, hogy cselekvő módon csak az ország lakosságának csekély része vett részt az országvesztő politika elleni harcban. Igaz, a magyar nép túlnyomó többsége nem akarta a háborút. Nem akarta, de tűrte! Bizony, nálunk sokan akadtak olyanok, akiket megszédített, megtévesztett, félrevezetett a nyilas demagógia. A hazug frázisok azoknak a hazug meséi, akik azt állították, hogy ők vezetik az országot a jólét és boldogulás útján.

Mind a magam, mind pártom nevében ki kell jelentenem, hogy mi különbséget teszünk azok között a megtévesztett kisemberek között, akiket félrevezettek és a vezetők között, akik tudatosan vitték romlásba hazánkat. Ha elnézést akarunk is gyakorolni a kisemberekkel szemben, nem vagyunk hajlandók megkegyelmezni a felelőseknek, a vezetőknek, az ország megrontóinak. Túlságosan sokáig vártunk már. Éppen ideje, hogy a szavakat ezen a téren a tett kövesse. Ideje már, hogy a népbíróság elé ne az apró, kis megtévesztett emberek kerüljenek, hanem az igazság pallosa sujtson a nagy bűnösökre.

A nyilasok és fasiszták végezte rombolások talán a legjobban éppen a postai szolgálat keretében mutatkoztak meg. Elég megemlíteni, hogy a trianoni Magyarország területén helyközi légvezetéses távbeszélőhálózatunk 43 000 kilométernyi hosszából 32 500 kilométert, vagyis 75 százalékot, a helyi légvezetéses távíróhálózat 73 000 kilométernyi áramköréből 43 500-at, vagyis 50 százalékot, a légvezetéses távíróhálózat 78 000 kilométeréből 58 000-t, vagyis 74 százalékot pusztítottak el. A budapesti helyi távbeszélő-hálózat 65 százaléka súlyosan megsérült. Nagy kárt szenvedett a helyi táv-

beszélő kábelhálózat, de különös gonddal igyekeztek tönkretenni a távbeszélőhálózat gerincét alkotó távkábeleket. Az erősítő berendezéseket és az épületeket is mindenütt felrobbantották. Elpusztították a rádiót. Ezeknek a pusztításoknak láttán, amelyeket semmiféle hadiérdek nem kívánt, minden becsületes embernek ökölbe szorul a keze.

A postások hadserege hangyaszorgalommal és mindinkább az óramű pontosságával látott az újjáépítés munkájához.

A kábelszerelők, a levélkézbesítők, a levélgyüjtők, távirdászok, telefonisták, kapcsolószemélyzet, műszaki személyzet — mindenki, az élelmiszer és ruházati helyzet súlyossága ellenére is, önfeláldozó munkát végez.

Már jelentkeznek az első komoly eredmények. A magyar posta jelenleg már minden szolgálati ágban dolgozik; nincs egyetlen olyan régi szolgálat sem, amelyet — ha kisebb mértékben is — ne teljesítene. Az ország minden fontosabb pontjával megvan a távbeszélő vagy távíróösszeköttetés. Távkábeleinket részben már helyreállítottuk, a hatvan-miskolci és győr-hegyeshalmi szakasz kivételével. Természetesen a helyreállított vonalak még nem teljes kapacitásúak. Budapesten, ahol a felszabadulás pillanatában egyetlenegy bekapcsolt telefon sem volt, jelenleg már többezer távbeszélőkészülék működik és az év végére a bekapcsolt távbeszélőkészülékek száma legalább 16 000-re fog emelkedni. Újabb hatalmas erőfeszítésre van szükség, hogy elsősorban a távkábelek rendbehozatala útján biztosítsuk, hogy az év végéig az ország 3200 községe kivétel nélkül kapcsolatban legyen Budapesttel. Szeptember elsejéig fel kell állítani és üzembe kell helyezni a Szovjet Hadsereg parancsnoksága által

hozzánk visszajuttatott Budapest II. rádióállomást a Lakihegyen, egy 20 kilowattos adóállomást, amelyre az országnak mint egy falat kenyérre, olyan szüksége van. Hogy ez az állomás teljes erővel dolgozhassék, november elsejéig két 150 méter magas antennatornyot kell építeni.

Ezek természetesen csak az előttünk álló feladatoknak egy részét jelentik, viszont a minisztérium nem dolgoz ki olyan terveket, amelyekre bárki is azt mondhatná, hogy légvárak. Amit elvégzendőnek jelöl ki, azt tűzön-vízen keresztül végrehajtja.

Mindenekelőtt meg kell szilárdítani a munkafegyelmet, amelyről a posta mindig híres volt és amelyről rövid időn belül ismét híres lesz. Ma még vannak olyan csoportok, amelyeknél a munkafegyelem sántít, szemben azokkal, amelyek éjjel-nappal dolgoznak, túlóráznak. A vasúthoz hasonlóan a postánál is ki kell fejleszteni a kialakulóban lévő munkaversenyt, amelynek keretében meghatározott feladatokról van szó, s amelyek végrehajtását ellenőrzik. Helyes viszonyt kell biztosítani az alacsonyabb tisztviselők, az altisztek és a felsőbb tisztviselők, a műszaki személyzet között. Végül minden lehetőséget meg kell ragadni arra, hogy a postások anyagi helyzetén javítsunk. Biztosítani kell az ellátást és az iparcikkeket. Meg kell mondanom, hogy a postások ezen a téren elmaradtak a dolgozók többi csoportjai mögött.

Az ellátás kérdésében rosszul állunk. Itt is mutatkozik bizonyos javulás, különösen Budapesten, ahol a szovjet kormány és a Szovjet Hadsereg nagylelkű ajándéka folytán felemelhettük az élelmiszeradagokat. Amit azonban sikerült adni, kevés. Csak háromezer postásnak tudtunk adni nehéz-testimunkás-pótjegyet és ez nem elegendő. Viszont min-

den alkalmazottnak biztosítani tudtuk a 25 dekás kenyér-fejadagot, ami két és félszerese az eddigi fejadagnak.

Felszabadulásunk óta még ennyi élelmiszer nem érkezett Budapestre, mint most. Mondhatom, hogy azelőtt, az elmúlt hetekben a napi átlag 30—40 vasúti kocsi volt, most pedig nem ritka az olyan nap, amikor 200—220 vasúti kocsi élelmiszer érkezik Budapestre.

Nem könnyű a ruházat, a cipő kérdése sem. Nem ígérünk aranyhegyeket. Tudjuk azonban, hogy ugyanúgy, ahogy éppen a legnehezebb pillanatban élelmiszert kaptunk, ugyanúgy megfelelő, helyes politika révén ugyanonnan textilnyersanyagot is fogunk kapni olyan mértékben, hogy az egész magyar textilipar megindulhat.

Bőráru nagyon kevés van az országban. Amiből pedig nincs vagy kevés van, azt nem lehet rendszabályokkal megsokszorozni. Egyet azonban követelhetünk: az a kevés bőráru, ami van, ne kerüljön a feketepiac hiénáinak a karmába, hanem oda jusson, ahová jutnia kell, azoknak a kezébe, akik az első sorokban haladnak az ország újjáépítése terén.

Posta nélkül nincs újjászületés és feltámadás. Ezért követeltünk és követeljük a postások számára, éppúgy, mint a vasutasok számára, a kedvezményes ellátást. Ugyanakkor azonban elvárjuk azt is, hogy a postások, mint eddig, sőt fokozottabb mértékben, kapcsolódjanak bele az újjáépítés nagy művébe és tegyenek meg mindent, ami csak tőlük telik, hogy az újjáépítés minél sikeresebb legyen és minél gyorsabban eredményt érjen el.

Az újjáépítés sikerének, az ütem meggyorsítá-

sának még egy fontos politikai előfeltétele van. Ne ingadozzunk! Ne üljünk fel semmiféle rémhírterjesztésnek. Ne várjuk, hogy majd valami tengerentúli nagybácsi fog bennünket megsegíteni. Induljunk ki abból: segíts magadon, Isten is megsegít. És ha segítünk magunkon, akkor nemcsak Isten fog megsegíteni, hanem meggyőződésem szerint bizonyos igen reális és igen jelentékeny földi hatalmak is. Ahhoz, hogy segítséget kapjunk kintről, az kell, hogy lássák: mi komolyan a demokrácia útjára léptünk, komolyan le akarunk számolni a multtal, nem vagyunk veszélyes nemzet a többi szabadságszerető nemzetre nézve, kezet nyujtunk nekik és együtt akarunk velük haladni. Ezt pedig csak úgy tudjuk elérni, ha bent az országban még szorosabb egységben fogjuk össze a demokratikus erőket, hangsúlyozom, az összeseket. Természetes, hogy a két munkáspárt, a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt együtthaladása és velük együtt a szakszervezeti mozgalomnak a bekapcsolódása, előfeltétele ennek a széles nemzeti, megingathatatlan összefogásnak. A két munkáspártnak és a szakszervezetnek össze kell fognia az összes demokratikus pártokkal, mert csak úgy tudjuk megoldani azokat a feladatokat, amelyek előttünk állanak és amelyek nem valamely párt feladatai, amelyeket egy párt bármilyen erős és hatalmas legyen is, egymagában megoldani nem tud. Ha minden becsületes magyar ember összefog, ha mindenki legnagyobb erejét fejti ki, ha kifejlesztjük a munkaversenyt, ha meggyorsítjuk a posta újjáépítésének ütemét, meggyorsítjuk az ország újjáépítését is. Ezzel megröviditjük a fasiszta rendszer által ránk zúdított nélkülözések idejét. Ekkor talán sokkal hamarább, mint ahogyan

sokan gondolják, felépítjük azt a boldog, szabad, demokratikus Magyarországot, ahol nemcsak szabadsága lesz mindenkinek, hanem emberhez méltó módon, sőt jólétben, megélhetése is.

(Beszéd a Postások Szabad Szakszervezetének a 62. sz. postahivatal csarnokában tartott nagygyűlésén, 1945 július 8-án.)

BESZÉD A KOSSUTH-HID MEGNYITÁSÁNÁL

Egy esztendővel ezelőtt még lövedékek csapódtak be a Duna partján, de a dicsőséges Vörös Hadsereg Pestet már felszabadította. Akkor még nem gondoltuk volna, hogy egy év mulva új híd fogja összekötni a Duna két partját. Azonban az ország érdeke azt követelte, hogy ez meglegyen és a híd időre felépült. Mert a híd összes építői, munkásai, mérnökei, a munka irányítói törhetetlenül bíztak a magyar nép, a magyar demokrácia jövőjében. Bíztak saját erejükben, a magyar munka alkotóképességében.

A hídmunkások nem becsülték le az előttük álló nehézségeket, de nem is hátráltak meg előttük. Tudták, hogy a nehézségeket kemény, szívós, megfeszített munkával, hozzáértéssel és vasakarattal lehet és kell legyőzni. A munkások a mérnökökkel, a hídalkatrészt elkészítő vállalatok dolgozóival és mérnökeivel együtt olyan munkaközösséget alakítottak ki, amely dacolt minden nehézséggel.

A nemzet sem feledkezett meg a Kossuth-híd építőiről, különösen az utolsó hetekben, amikor a legnagyobbak voltak a nehézségek, amikor dermesztő hidegben, fagyban, hóban, jégzajlásban és

jeges szélben kellett megkétszerezni, megháromszorozni a munka ütemét.

A Kossuth-híd felépítése látszólag csupán technikai, műszaki feladat volt, de a valóságban a demokrácia mérkőzött itt a reakcióval és a mérkőzésből a demokrácia került ki győztesen. A magyar demokrácia minden sikere az újjáépítés terén a reakció egy-egy csatavesztése. A magyar demokrácia csak akkor lesz megdönthetetlen, ha ismét lesznek hídjaink, ha vasútunk és postánk jobban fog működni mint a fasiszta dúlás előtt, ha gyáraink és üzemeink több árut fognak termelni mint régente, ha a magyar föld többet fog teremni mint termett. A reakcióval akkor számolunk le végleg, ha mindezek a javak és értékek, velük együtt a kultúra értékei is, elsősorban azoknak jutnak, akik dolgoznak érettük. Ezért küzdöttek és küzdenek azok, akik a Kossuth-hidat felépítették és akik fel fogják építeni a Szabadság-hidat és a többi hidat. Éljenek a Kossuth-híd építői, munkásai és mérnökei! Éljen a szabad, független és demokratikus Magyarország!

(Beszéd a Kossuth-híd avatásán, 1946 január 20-án.)

A DÉLI ÖSSZEKÖTŐ VASÚTI-HÍD MEGNYITÁSÁNÁL

A mai nap örömünnep számunkra. Egy napon két fontos hidat adunk át a forgalomnak: az új Déli Összekötő Vasúti-hidat és a csepeli szigetcsúcsi közúti hídat. Mához egy hétre pedig átadjuk a forgalomnak az újjáépített algyői vasúti hídat a Tiszán.

A híd, melyet most átadunk a forgalomnak, nem újjáépített híd, hanem új híd. Hazánkban ez a legfontosabb vasúti híd. Sőt! Jelentősége messze túlhaladja Magyarország határait, mert ezen a hídon bonyolódik le az átmenő forgalom nagy része a Balkán-félsziget országai és a tőlünk Nyugatra, valamint Északra fekvő országok között.

A német fasiszta vezetők tudták, milyen óriási fontosságú ez a híd. Ezért összes nagy hídjaink közül ezt a hidat rombolták szét a legalaposabban. 1944 november hó 6-án a Kereskedelmi és Közlekedésügyi Minisztérium hídosztálya, mint erről a hivatalos okmány tanúskodik, a következőket jelentette az akkori nyilas miniszternek:

„Körner generális, Gerke generálisnak, a német hadiforgalom főnökének helyettese, ragaszkodik a kelenföldi összekötő vasúti híd teljes robbantásához, értve ez alatt mind a négy nyílás teljes lerobbantását és az összes pillérek teljes tönkretételét."

És a német fasiszták nemcsak megvalósították gaz tervüket, hanem még túl is haladták. A négy medernyíláson és a pilléreken kívül felrobbantották a parti nyílásokat, sőt a partfalakat is. Azt hitték, hogy ezzel hosszú évekre megbénítják a magyar vasúti forgalmat. De tévedtek. Hála a hazánkat felszabadító Vörös Hadsereg nagyszerű mérnökeinek, a szovjet műszaki csapatok kiváló munkájának, magyar munkások és mérnökök közreműködésével alig másfél hónap alatt felépült az ideiglenes Déli Összekötő Vasúti-híd, melyen mostanáig zavartalanul, bár nem kis nehézséggel bonyolítottuk le a vasúti forgalmat. Naponta átlag 50—60 vonat haladt át ezen az ideiglenes hídon. Élelmet, szenet, fát, nyersanyagot szállítottunk Budapestnek, készárut a vidéknek. Az ország vérkeringése nem állt meg. Gazdasági és politikai életünk újjáéledésének döntő tényezője volt az ideiglenes Déli Összekötő Vasúti-híd, melyet a Vörös Hadsereg hős tisztjei és katonái építettek. Engedtessék meg ezért, hogy most, amikor átadjuk a forgalomnak az új Déli Összekötő Vasúti-hidat, köszönetet mondjak és a magyar nemzet hálját fejezzem ki a Vörös Hadsereg és annak nagy vezére, a mindannyiunk által nagyrabecsült és szeretett Sztálin generalisszimusz iránt.

Az új hidat, melyet ma megnyitunk, három éven belül végleges kétvágányú híddal kell helyettesítenünk. Az alépítmény már úgy készült, hogy ez minden nehézség nélkül megvalósítható legyen. És akkor, ha meglesz az új kétvágányú híd, ezt a mostani hidat talán elvisszük innen Bajára és ezzel biztosítjuk Magyarország nagy kelet-nyugati összeköttetését és a kelet-nyugati legrövidebb és legelőnyösebb nemzetközi vasúti forgalmat.

Az eredeti tervek szerint ennek a hídnak csak december 15-ére kellett volna elkészülnie. Munkaközben, az építés folyamán határoztuk el, hogy meggyorsítjuk a munka ütemét és december 15-e helyett november 10-re tűztük ki a híd megnyitásának határidejét. A valóságban a híd a közben megrövidített határidőnél is egy héttel előbb készült el.

Ez a híd igen gyorsan épült, de ez nem volt a régi értelemben vett rohammunka. A rohammunka a rendkívüli, mondhatnám, a hadiidők építési módszere. Ennek megvolt és egyes rendkívüli esetekben még meg lehet a létjogosultsága. De a háborúnak vége. És nekünk mindinkább rá kell térnünk arra, hogy ne a rohamjelleg biztosítsa a gyors eredményt, hanem a gondos előrelátás, a céltudatos szervezőmunka, a munkaerőnek és az anyagnak mind racionálisabb felhasználása, a takarékoskodás munkában és anyagban. Ennek az új építési módszernek példája az új Déli Összekötő Vasúti-híd építése.

Az eredményt biztosította az, hogy az építést lelkes szervezők és szakemberek vezették. De a vezetés természetesen csak egyik oldala, egy része a sikernek. A sikert végső fokon az biztosította, hogy ugyanúgy mint a Kossuth-hídnál, mint a Szabadsághídnál, öntudatos, minden nehézséggel dacoló munkásgárda, közel kétezer főnyi munkáskollektíva forrott egybe a műszaki értelmiséggel. A polgári munkások oldalán váll-váll mellett dolgoztak a magyar honvédség műszaki alakulatainak tisztjei és katonái. Odaadó munkájukért köszönetemet fejezem ki a demokratikus magyar hadseregnek.

Köszönöm mindenkinek, aki ennek a hídnak a megteremtésében résztvett, a hidat építő munkásoknak és mérnököknek, a MÁV Északi Főműhely dol-

gozóinak, a MÁVAG és Ózd dolgozóinak példás együttműködését és azt a segítséget, melyet hazánk újjáépítéséhez és felvirágoztatásához ennek a hídnak a megépítésével nyujtottak.

Sajnos, ennek a hídnak a megteremtése is súlyos áldozatokat követelt. A Déli Összekötő Vasútihídnak két hősi halottja van. Hajtsuk meg előttük a kegyelet és a megemlékezés zászlaját. Ne feledkezzünk meg a munka névtelen hőseiről. Szükséges, hogy bármennyire szegények vagyunk is, gondoskodjunk hátramaradottaikról!

Most, mikor új hidat adunk át a forgalomnak, legyen szabad néhány szóval megemlítenem azt a sokezer dolgozót, akiknek — a hídépítőkkel szemben, akik újat alkotnak — az a szomorú feladat jutott osztályrészül, hogy a fasiszta barbárok által felrobbantott hídjaink roncsait távolítsák el a Duna, a Tisza és más folyók medréből. Az ő munkájuk nemcsak fáradságos és veszélyes, hanem annál terhesebb, mert mikor elkészülünk vele, mikor határidőre elérik a kitűzött célt, az eredmény nem új alkotásban jelenik meg, hanem abban, hogy eltűnik a munka tárgya. Pedig a roncskiemelők munkája nem kevésbbé fontos, mint a hídépítőké. Hatalmas anyagi és emberi értékeket segítenek megmenteni az ország számára. Anyagot biztosítanak az újjáépülő hidakhoz és az iparnak. Napról-napra csökkentik a városainkat és falvainkat fenyegető árvízveszélyt. Lehetővé teszik a biztonságos hajózást. Az ő munkájuk nélkül nem tudnánk hidakat építeni. Ezért a hídépítők és a roncskiemelők közös nagy munkacsaládot képeznek. A nemzet elismerése és hálája kell hogy mindannyiuk felé forduljon!

Mi az oka annak, hogy a hídépítők a magyar újjáépítés élcsapatát adják? Ennek oka mindenek-

előtt az, hogy a nemzet érdeke a békebeli közlekedési színvonal mielőbbi helyreállítása. A hídépítők tudatában vannak ennek a nagy nemzeti feladatnak. Ugyanakkor tudják, hogy a demokratikus Magyarország, melyet kezeikkel építenek, nem a nagytőkések és a népet gyűlölő urak, hanem a nép Magyarországa lesz. Ezért hozzák az áldozatokat!

Éljenek az építők!

Éljen a romokból felemelkedő, szorgos munkáskezek nyomán gyorsan épülő demokratikus magyar Köztársaság!

(Beszéd a Déli Összekötő Vasúti-híd avatásán, 1946 november 3-án.)

AZ ÚJSZEGEDI HÍD AVATÁSÁN

A német fasiszták és magyar cinkosaik által bűnösen felrobbantott szegedi Közúti Tiszahíd újjáépítésének befejezése, negyven nappal a kitűzött határidő előtt, egybeesik a magyar kommunista mozgalom harmincadik évfordulójával, melyet, mint ismeretes, éppen most ünneplünk. És jóllehet véletlen, hogy az újonnan megépített szegedi Tiszahidat ugyanazon a napon adjuk át a forgalomnak, amikor a magyar kommunista mozgalom harmincéves fennállását is ünnepeljük, mégis szoros összefüggés van a híd és a magyar kommunista mozgalom között. Mert a kommunisták voltak azok, akik rögtön az ország felszabadulása után, bátran felvetették az ország újjáépítésének kérdését és az egész népet igyekeztek mozgósítani a nagy nemzeti feladat megvalósítására. Mi, kommunisták, eleve eldobtuk magunktól azt a gondolatot, hogy csak akkor építhetjük újjá a magyar hazát, ha nagyösszegű dollárkölcsönt szerzünk hozzá. Szemben a kishitűekkel és tudatos reakciósokkal, hirdettük, hogy a magyar munkásosztály, szövetségben a dolgozó parasztsággal és a haladó értelmiséggel, az a lebírhatatlan erő, mely a háborúban elpusztult országot rövid néhány év leforgása alatt talpraállítja.

Az eredmények bizonyítják, hogy igazunk volt. Dollárkölcsön nélkül, idegen imperialista segítség nélkül, anélkül, hogy áruba bocsátottuk volna nemzeti függetlenségünket, talpraálltunk. Ipari termelésünk elérte a békebeli színvonalat. Vasutaink, most az őszi hónapok folyamán, mintegy harminc százalékkal több árut szállítanak, mint az utolsó békeév ugyanezen hónapjaiban. A forint, melyet egy szörnyű pénzromlás után a saját erőnkből hoztunk létre, nemcsak szilárd, hanem egy év óta értékében állandóan emelkedik és jelenleg Európában nehéz találni olyan valutát, mely értékállandóságban kiállja a versenyt a forinttal. Annak ellenére, hogy a mult évinél sokkal nagyobb terméstkellett pénzügyileg lebonyolítani, bankjegyforgalmunk nem emelkedik, hanem csökken, holott a legbékébb békeévekben is ezekben a hónapokban emelkedni szokott a bankjegyforgalom. Az élelmiszerek ára a mult évihez képest jelentékenyen esett. Viszont a bérek, az életszínvonal emelkedő irányzatot mutatnak.

Mikor ez év tavaszán államosítottuk a százznál több munkást foglalkoztató üzemeket, a reakció baglyai azt huhogták: mire való ez az államosítás? A munkásság, a reakciósok szerint, nem ért a gazdasághoz; képtelen az üzemeket vezetni. Azt jósolgatták kárörvendve, hogy az üzemek államosítása óriási deficitet, költségvetési hiányt, teljes csődöt fog előidézni.

Nos, mi következett be, mi teljesedett be a reakciós baglyok rosszindulatú jóslásaiból? Semmi! Pontosan az ellenkezője történt annak, amit jósoltak, amivel a reakció éhes disznai álmodtak. Kiderült, hogy a munkásokból és a néphez hű mérnökökből lett igazgatók jobban vezetik az üzemeket,

mint a kapitalisták. Annak ellenére, hogy az államosítás óta az iparcikkek árait általában nem emeltük, sőt számos iparcikk árát leszállítottuk, nyolc hónap alatt óriási fejlődésen ment keresztül az államosított magyar ipar.

Nem koloncot, nem mérhetetlen deficitet vett a nyakába a magyar nép, amikor az üzemeket államosította, hanem megteremtette annak a lehetőségét, hogy a szabotáló nagytőkések előidézte csődtömeget felszámoljuk és ipari termelésünket rendbehozzuk. Nyolc hónap nem nagy idő és azon sem volna semmi megütközni való, ha nyolc hónap alatt nem sikerült volna megszüntetni az állami üzemek deficitjét. A valóság azonban az, hogy az állami üzemek, a nemzeti vállalatok, az államosítás óta eltelt nyolc hónap alatt, nagyrészt letörlesztették azokat az adósságokat, melyeket a nagytőkések hagytak ránk és jelenleg állami vállalataink havonta már hatvan millió forint nyereséget adnak az államnak.

Ha ez nem így volna, akkor aligha építhettük volna meg ilyen hamar a nagy szegedi Közúti Tiszahidat. Mert ennek a hídnak a megépítéséért az ország igen komoly áldozatokat hozott. Demokratikus kormányzatunk sok-sok millió forintot költött erre a hídra. Kétezerhatszáz tonna kitűnő minőségű hengerelt acélt kellett beépíteni a hídba akkor, amikor hengerelt acélra gépgyárainknak is igen nagy szükségük volt.

Ha nem lett volna Magyarországon kommunista párt, nem volna népi demokrácia! Ha nem volna népi demokrácia, a kormány nem segítette volna Szeged városát abban, hogy ilyen rövid idő alatt el lehessen tüntetni a fasiszta rombolás következményeit, fel lehessen építeni már 1948-ban a szegedi Közúti Tiszahidat.

Ezért mondottam, hogy szoros összefüggés van a szegedi híd újjáépítése és a magyarországi kommunista mozgalom harmincéves fordulója között. Ezért nem szerénytelenség és nem pártszempontok egyoldalú hangoztatása, ha a mai örömünnepen nemcsak az új műről, a hídról emlékezünk, hanem arról a pártról is, mely előljár az országépítésben: a Kommunista Pártról s annak folytatójáról, a Magyar Dolgozók Pártjáról, a párt bölcs, előrelátó, minden becsületes magyar által mély tisztelettel övezett vezéréről, Rákosi Mátyás elvtársunkról.

Hiba volna azonban, ha csak az eredményeket látnánk és ha nem vennénk észre a nagy eredmények mellett egyrészt még meglévő komoly hiányosságainkat, másrészt azt, hogy vannak, akik nem örülnek a magyar népi demokrácia sikereinek. Vannak, akik arról álmodnak, hogy visszahozzák a régi úri Magyarországot, a népelnyomó nagytőkés-nagybirtokos uralmat. Ezek az urak, látva, hogy a nép elfordul tőlük, hogy a népi demokrácia mind mélyebb gyökereket ereszt hazánkban, hogy reakciós, korlátolt politikájukkal zsákutcába jutottak, próbálják nekivinni híveiket annak a falnak, melyet áttörni képtelenek, de melyen a fejüket igenis betörhetik. Magukra vessenek, ha ez valóban bekövetkezik!

Azt hiszem, nem nehéz kitalálni, hogy a magyar nép külső ellenségeivel egy húron pendülő klerikális reakcióról van szó és ennek fejéről, Mindszenty esztergomi érsekről. Nekünk nem szokásunk a fenyegetőzés. Tudjuk, hogy a katolikus hívők között milliószám vannak, akik erről a kérdésről ugyanúgy gondolkodnak, mint mi. És azt is tudjuk, hogy ha a magyar népi demokrácia valamely feladatot napirendre tűz, azt meg is oldja. A magyar

népi demokrácia most napirendre tűzte a véres imperialista háborúra, az ország pusztulására, a gazdasági zűrzavarra spekuláló mindszentysta reakció megfékezésének és fölszámolásának kérdését és ezt a feladatot ugyanúgy meg fogja oldani, mint ahogyan végrehajtotta a földreformot, államosította a gyárakat, a bankokat, ahogyan szétzúzta a külföldi imperialisták zsoldjában állott Pfeiffer-klikket és jobboldali szociáldemokratákat.

Nem engedhetjük meg, hogy népünk építőmunkáját, békéjét, biztonságát bárki megzavarja vagy veszélyeztesse. Nem tűrhetjük, hogy mialatt hídépítőink, ipari munkásaink, dolgozó parasztságunk, értelmiségünk erejét megfeszítve azon fáradozik, hogy eltüntesse az alig néhány éve befejeződött szörnyű háború súlyos következményeit, legyenek olyanok, akik maguk nem dolgoznak, de ugyanakkor a háborús uszítókkal konspirálnak.

Békénket, biztonságunkat, nemzeti függetlenségünket megóvhatjuk és meg fogjuk óvni! De ehhez az szükséges, hogy bent az országban erősek és egységesek legyünk. S szükséges az is, hogy nemzetközileg ne legyünk elszigetelve, hanem kéz a kézben haladjunk az egész nagy demokratikus békefronttal, melynek főereje hatalmas szomszédunk, a magyar nép felszabadítója, a Sztálin-vezette szocialista Szovjetunió!

Ha a szegedi Közúti Tiszahíd, ez a hatalmas, erős, szép alkotás negyven nappal a kitűzött határidő előtt elkészült, úgy ebben döntő szerepet játszott a hídépítőkben élő meggyőződés, hogy a hidat, s vele az országot maguknak építik. Szerepet játszott a munkaverseny, melynek folyamán a hídépítésnél élmunkások emelkedtek ki a dolgozók soraiból, a szegedi hídépítő üzem pedig élüzem lett. De

nem kis szerepet játszott a siker biztosításában az sem, hogy akadtak Szegeden olyan vezetők, akiknek a hídépítés szívügyük volt, akik nem kíméltek időt és fáradságot, hogy a hídépítőket nehéz munkájukban segítsék. És itt elsősorban a Magyar Dolgozók Pártja nagyszegedi titkárára, a néhány nap óta a belügyi államtitkár tisztét betöltő Zöld Sándor elvtársunkra és Szeged polgármesterére, Dénes elvtársunkra gondolok, akik a munka nehézségeit és sikereit szinte napról-napra a hídépítő mérnökökkel és munkásokkal együtt élték át.

A győri Vagon, a Ganz, a MÁVAG, az Állami Mélyépítő Vállalat és a közlekedésügyi minisztérium hídépítőinek közös, egybehangolt munkája eredményeként hazánk új nagy művel gazdagodott: a szegedi Tiszahíddal.

Hirdesse ez a híd, hogy a nép, mely önmagára talált, mely a maga gazdája lett: legyőzhetetlen!

Éljen a magyar dolgozó nép!

Éljen az erős, független népi demokratikus Magyarország!

(Beszéd az újszegedi közúti híd avatásán, 1948 november 21-én.)

MAGYARORSZÁG GAZDASÁGI ÚJJÁÉPITÉSE

MAGYARORSZÁG GAZDASÁGI ÚJJÁÉPÍTÉSÉNEK FELTÉTELEI

Miért merült fel az újjáépítés kérdése a magyar demokráciában? Erre rendszerint azt a kézenfekvő választ adják, hogy azért, mert a háború, amelyet a német fasiszta imperializmus oldalán viseltünk, elpusztította az országot.

Ez a válasz általában helyes, de teljesnek nem mondható.

Az újjáépítés kérdése akkor is felmerült volna, ha országunk többé-kevésbbé épen került volna ki a háborúból. A félfeudális, nagytőkés reakció, mely évtizedeken keresztül mind politikailag, mind gazdaságilag karmai között tartotta az országot, saját önös érdekeit követve, mesterségesen lefékezte, késleltette hazánkban a termelőerők fejlődését. Emiatt Magyarország igen sok tekintetben gazdaságilag elmaradt ország volt. Mezőgazdaságunk külterjessége, tehát fejletlensége közismert. A nagybirtokok rendszere hallatlan alacsony színvonalra kényszerítette a sokmilliós paraszti tömegeket s magától értetődő, hogy ez közvetve kihatott az ipar fejlődésére s az ipari munkásság, sőt az értelmiség tekintélyes részének életszínvonalára is.

A demokratikus Magyarország részben már

széttörte azokat a béklyókat, melyek hazánkban a termelőerők fejlődését legfőképpen akadályozták. Széttörte annyiban, amennyiben megszüntette a félfeudális latifundiumos nagybirtokos rendszert és ezzel előkészítette a talajt a termelőerők további fejlődése számára. De nyilvánvaló, hogy ez a rendszabály — bármilyen óriási jelentőségű legyen is — egymagában véve nem elegendő ahhoz, hogy az új Magyarország demokratikus alapjait lerakjuk. Egész sor más rendszabályra van még szükség, azonban ezeket a rendszabályokat nem valósíthatjuk meg elvonatkoztatva attól az alapvető ténytől, hogy Magyarország a háborúból mint nagyrészt elpusztult ország került ki, nem valósíthatjuk meg elvonatkoztatva attól az alapvető ténytől, hogy az országot a romokból kell újjáépíteni.

Ebből következik, hogy nem egyszerűen arról van szó, hogy Magyarországon a termelés színvonalát felemeljük oda, ahol volt a háború előtt, vagy az ország pusztulása előtt, hanem arról van szó, hogy az újjáépítés kapcsán átépítsük az ország egész gazdasági életét.

Mindenekelőtt azonban azzal a kérdéssel kell foglalkoznunk, hogy mi az, amit pótolnunk kell, hogy az ország elérje a régi termelési színvonalat.

Tudtommal eddig még senki nem állapította meg — nem is olyan könnyű ezt megállapítani — hogy mennyibe került Magyarországnak a háború. Annak jellemzésére, hogy ez mennyire bonyolult feladat, talán elegendő lesz felsorolni, hogy megoldásánál milyen tényezőkkel kell számolnunk. Ilyen tényezők a következők:

Mindenekelőtt a németek és a nyilasok által elpusztított, felrobbantott, megrongált nemzeti javak, továbbá az általuk külföldre hurcolt értékek. Ezen-

kívül a háború közvetlen pusztításai magyar területen hadműveletek, légi bombázások következtében. Emellett a Németországnak későbbi szállítások ígérete fejében, a háború alatt juttatott előlegek és általánosságban, Németország klíringtartozása Magyarországnak. Mindehhez hozzá kell számítanunk az ország tulajdonképpeni hadi kiadásait, beleértve ebbe a háború előkészítését, az ú. n. győri program költségeit, a hadfelszerelési költségeket, a hadsereg személyi kiadásait, a hadbavonultak családtagjainak a támogatására fordított összegeket. Figyelembe kell vennünk továbbá a háborús előkészületek s a háború és pusztítások folytán a polgári termelésben beállott kieséseket, valamint azt, hogy a háború éveiben termelőapparátusunk természetes elhasználódását is csak igen csekély mértékben sikerült pótolni. Meg kell említeni továbbá, hogy a vesztett háború következményeképpen jóvátételt kell fizetnünk.

Magától értetődő, hogy mindezeket a tényezőket többé-kevésbbé helytálló számszerű adatokban kifejezésre juttatni nem egyszerű feladat. Teljes, átfogó, kimerítő adatok hiányában mégis megkísérlem összeszedni itt a legfontosabb tényezőket, hogy legalább hozzávetőleges képet nyerjünk arról: mibe került Magyarországnak a háború?

A nemzetgyűlésen elmondott bemutatkozóbeszédében a miniszterelnök úr már említette, hogy becslése szerint a nyugatra elhurcolt nemzeti vagyon mintegy 17 milliárd aranypengő értéket képvisel. Most hírek vannak arról, hogy ennek a nemzeti vagyonnak egy részét visszakapjuk. De eddig még nem kaptunk vissza gyakorlatilag semmit. És hogy mit kapunk vissza ebből a 17 milliárdnyi nemzeti vagyonból, azt nehéz előre megmondani, annál

is inkább, mert tudomásunk van róla, hogy ennek a vagyonnak igen jelentékeny részét már széthurcolták és hogy minden ellenkező információ ellenére a kihurcolt nemzeti vagyonnak idegen kézbe való átadása, Ausztriában való letelepítése, teljes erővel folyik tovább. Másrészről azért is nehéz megmondani, hogy mit kapunk vissza ebből a nemzeti vagyonból, mert hivatalos értesítés szerint nyugatra elhurcolt nemzeti vagyonunknak egyelőre csak azt a részét adják vissza — minden esetben külön kérelemre — amelyet a fegyverszünet megkötése után, tehát 1945 január 21-e után vittek el. Már pedig, ha ilyen feltételeket állítanak, igen nehéz bebizonyítani azt, hogy ezt vagy azt a gyárat, ezt vagy azt a kórházat, ezt vagy azt az értéket pont január 21-e után és nem január 21-e előtt vitték ki az országból.

A, következő tétel, amelyet aránylag pontosan meg lehet állapítani: Németország tartozásai Magyarországgal szemben. Ez hozzávetőlegesen 2 milliárd aranypengő. További tétel: háborús pusztítások a vasútnál (figyelmen kívül hagyva a vasúttól elhurcolt javakat, amelyek bennefoglaltatnak a 17 milliárdban és figyelmen kívül hagyva az épületkárokat), ami mintegy 2 milliárd és 590 millió aranypengő. A postánál a károk ugyanilyen értelemben mintegy 250 millió aranypengőre rúgnak. Az épületkárok az egész országban, beleértve a magánépületeket, középületeket, ipari és egyéb célokra szolgáló épületeket, az építésügyi kormánybiztosság adatfelvételei és számításai szerint, mintegy 2 milliárd 814 millió aranypengőre rúgnak. A hidakban és egyéb hasonló műtárgyakban bekövetkezett károkat kb. 250 millió aranypengőre lehet becsülni. A honvédelmi tárcának a kiadásai 1938—1944-ig

bezárólag, átszámítva a kiadásokat 1938-as, azaz aranypengőre, 9 milliárd és 341 millió aranypengőt tesznek ki. A magyar gyáripar veszteségei elpusztult vagy megrongált gépekben — tehát ismét figyelmen kívül hagyva az elhurcolásokat, mert ezek már bennfoglaltatnak a 17 milliárdban és figyelmen kívül hagyva az épületkárokat, mert ezek bennfoglaltatnak a másik összegben — mintegy 373 millió aranypengőre rúgnak. Mindez együttvéve 34 milliárd 618 millió aranypengő, kereken 35 milliárd aranypengő. Ennél természetesen nekünk sokkal többe került a háború, mert pl. a gépek elhasználódását sem vettem figyelembe, sem azt a hatalmas kiesést, ami bekövetkezett a polgári béketermelésben a haditermelésre való áttérés következtében, nem vettem figyelembe azt, hogy mekkora a kiesés ezeknek a veszteségeknek a következtében most a háború után és még egész sor más tényezőt. Ettől függetlenül nézzük meg kissé plasztikusabban, mit jelent ekkora háborús kár, 35 milliárd aranypengőnyi háborús károsodás.

Összehasonlításképpen vegyük kiindulópontul az ország utolsó békeévének, az 1938—39-es békeévnek a nemzeti jövedelmét. 1938—39-ben, de a megelőző évek átlaga és a közvetlenül utána következő évek átlaga is kb. ugyanaz, a nemzeti jövedelem kerek számban 5 milliárd pengő volt. E szerint a háború — távolról sem teljes adatok szerint — hét esztendő teljes nemzeti jövedelmét emésztette fel. Vagy vegyünk talán egy másik szemléltető példát. Vegyük az utolsó békeév, az 1938—39-es békeév költségvetését. Az 1938—39-es év költségvetése kereken 900 millió aranypengő volt. Tehát a 35 milliárd pengőből — amennyibe, mint említettem, szerény számítás szerint, a háború az

országnak került — a magyar állam 40 esztendőn keresztül fedezhette volna kiadásait a nélkül, hogy ez alatt az idő alatt egy fillér adót szedett volna, vagy általában egy fillér jövedelme lett volna. Hogy még szemléltetőbbé tegyem, mit jelentenek ezek a háborús károk, veszek egy közelebbi példát. A Kossuth-híd, amelyet nemrég építettünk, 1 millió 250 ezer aranypengőbe került. Ha figyelembe veszem, hogy inflációs időben építettük a hidat, amikor kétségtelenül, ha nem is az anyag, de a munkaerő ára sokkal alacsonyabb, mint normális időben és a híd építésének a költségeit megduplázom, tehát 1 millió 250 ezer pengő helyett — amennyibe a híd valóban került — két és félmillió pengőt veszek, amennyibe feltételezetten került volna a híd béke-időben, akkor kiderül, hogy 35 milliárd aranypengőért 14 ezer Kossuth-hidat építhettünk volna.

A Magyarország által hat esztendő alatt fizetendő jóvátétel — bármily súlyosnak látszik ez számunkra hazánk jelenlegi, gazdaságilag leromlott helyzetében — 4%-a annak a hatalmas összegnek, amit a németek érdekében viselt háborúért fizettünk.

Területének nagyságához és lakosainak számához képest Németország valamennyi csatlósállama között Magyarország szenvedte a legtöbb háborús kárt. Sőt, aligha tévedek, ha azt állítom, hogy területéhez és lakosainak a számához mérten anyagilag Magyarország nem szenvedett kisebb kárt, mint Németország. S miért kellett ennek így lennie? Történelmi szükségszerűség volt ez? Nem! Voltak más államok, nem nagyobbak területileg s lakosságuk számát tekintve, amelyek résztvettek a háborúban és mégis hasonlíthatatlanul kisebb kárt szenvedtek, mint mi. Gondoljunk például Finnországra vagy

Bulgáriára. Földrajzi helyzetünk folyománya volt ez? Nem! Nem volt folyománya földrajzi helyzetünknek! Voltak olyan országok, amelyek földrajzilag nem kevésbbé feküdtek a háború gyujtópontjában, nem kevésbbé képezték csomópontjait a háború országútjainak és ennek ellenére nálunknál sokkal könnyebben megúszták a dolgot. Gondoljunk pl. Romániára.

Minek a folyománya volt tehát ez? Folyománya volt annak a rövidlátó, önző, népellenes, országvesztő politikának, melyet Horthy és reakciós klikkje valósítottak meg s mely kitermelte Szálasit és rendszerét és végül hatalomra juttatta ezt a hazaáruló söpredéket. Emlékezzünk! Az ország akkori urai azzal áltatták a népet, hogy Magyarország elsősorban anyagi áldozatokat hoz a háborúban és ezzel csökkenti a németek által követelt véráldozat nagyságát. Ismeretes, hogy ez a politika mivel végződött. Sokkal nagyobb véráldozatot kellett hoznia az országnak, mint a többi csatlósállamok hoztak és hasonlíthatatlanul nagyobbak anyagi veszteségeink is.

De bármekkorák legyenek is az ország háborús kárai, helytelen volna leméri a károk nagyságán az újjáépítés lehetőségeit, vagy az újjáépítés lehetőségeinek az ütemét.

Vannak, akik azt gondolják, hogy valamely ország virágzása, népének boldogulása, polgárainak jóléte és kulturális színvonala mindenekelőtt és elsősorban attól függ, hogy mekkora az illető ország területe, milyen természeti kincsekkel, nyersanyagokkal és földrajzi adottságokkal rendelkezik. Természetesen nem tagadható, hogy mindezek a tényezők bizonyos szerepet játszanak. Hogy egy nép élhessen és boldogulhasson, területre, nyersanya-

gokra bizonyos méretek között szüksége van. De végzetes hiba volna, ha a magyar újjáépítés lehetőségeit főként ebből a szemszögből néznénk. Vannak más szempontok, más feltételek, amelyek igenis döntőek a magyar újjáépítés és ennek üteme tekintetében. Ha csak, vagy főként, a természeti adottságokból indulnánk ki, akkor más formában lényegében megismételnők az ú. n. élettér-elméletet, mely a német fasiszta imperializmusnak erőszakos terjeszkedésében és támadó háborúiban egyik fő ideológiai fegyvere volt. Azt is le kell szögeznünk, hogy a magyar imperialisták, akik a szentistváni gondolat jegyében vitték bele Hitler háborújába az országot, ugyanezen az alapon állottak. Erre azért kell most rámutatnunk, mert az ilyen reakciós, soviniszta áramlatok a háború befejezésével nálunk egyáltalán nem szűntek meg. Sőt ellenkezőleg! Ezeket az áramlatokat és irányzatokat az utóbbi hetek és hónapok folyamán egyesek igyekeznek új életre galvanizálni és bizonyos politikusoknál és politikai köröknél ezek az irányzatok ismét divatosakká váltak. Márpedig ha ezek az áramlatok megint hatalmukba kerítenék az országot, hazánk menthetetlenül újból katasztrófába rohanna, sokkal súlyosabb, sokkal veszedelmesebb katasztrófába, mint a jelenben.

Melyek tehát valamely nemzet anyagi jólétének és kulturális felvirágozásának, jelen esetben Magyarország gazdasági újjáépítésének döntő előfeltételei?

Nézetem szerint három ilyen döntő előfeltétel van. Először is a termelőerők fejlettségének a foka. És ha termelőerőkről beszélek, értem alatta természetesen mind a termelés anyagi eszközeit, mind magát a munkaerőt. Másodszor az ország társadalmi

rendje. Harmadszor az illető országban uralmon lévő kormányzati rendszer.

Számos példa bizonyítja, hogy valamely ország aránylag nagy, vagy esetleg óriási területtel és aránylag jelentékeny vagy esetleg mérhetetlen természeti kincsekkel is rendelkezhetik és ennek ellenére népe rendkívül szegény. Szegény akkor, ha a nép szolgaságban él, ha az ország társadalmi rendje elmaradott, ha kormányzata zsarnoki kormányzat, mely a nép ellen cselekszik s ha mindezek következtében az ország termelőerői fejletlenek vagy elmaradtak a termelőerőknek átlagos fejlődési színvonala mögött. Elég, ha példaképpen rámutatok olyan országra mint Kína, vagy ha rámutatok olyan európai országra mint pl. Franco Spanyolországa. Viszont nyilvánvaló az is, hogyha ilyen országban a társadalmi rend és ezzel együtt a kormányzat rendszere gyökeres változáson megy keresztül, ha a nép viszonylag vagy teljesen szabaddá válik, ha olyan kormányzatot teremt, melyre neki befolyása van, vagy olyan kormányzatot, amely teljesen az ő kormányzata, az ő ügyét, az ő érdekeit képviseli, akkor a termelőerők is gyors fejlődésnek indulnak és a nép életszínvonala is gyorsan emelkedik. A legklasszikusabb példa erre a metamorfózisra a Szovjetunió. Tudjuk, milyen szegénységben élt a nép a régi, a cári Oroszországban. De 1917-ben a rettenetesen elpusztult és gazdaságilag a végsőkig leromlott Oroszországban a nép megdöntötte az imperialisták hatalmát, új társadalmi rendet teremtett: a saját társadalmi rendjét, új kormányzatot valósított meg: a saját kormányzatát. Ennek köszönhette elsősorban és döntően a szovjet nép, hogy a Szovjetunióban a gazdasági újjáépítés szinte elképzelhetetlenül gyors ütemben

indult meg, mihelyt az ország népe hozzá tudott fogni a munkához; hogy a tömegek, szellemi és fizikai dolgozók, anyagi jóléthez jutottak és hogy a Szovjetunió elég erősnek bizonyult ahhoz, hogy szétzúzza a német fasizmust és a vele szövetségben lévő államok hadseregeit.

Van azonban Európában számos olyan kisterületű és kislakosságú ország is, melyben a dolgozók életszínvonala a háború előtt — hogy ne is szóljak a jelenlegi helyzetről — hasonlíthatatlanul magasabb volt, mint nálunk. Pedig itt olyan országokról van szó, melyek nyersanyagokban nem gazdagabbak mint Magyarország. A legtöbbjüknek nincsen gyarmata. Mivel lehet tehát megmagyarázni ezt a különbséget a fejlődésben és a lakosság életszínvonalában. Pszihológiai okokkal? Aligha! Pszihológiai okokkal nem lehet megmagyarázni ezt, ellenben igenis, meg lehet magyarázni azzal, hogy szemben Magyarországgal, ezek az országok már évtizedekkel, egyesek évszázadokkal ezelőtt szétzúzták a feudalizmust, amely béklyókban tartotta a gazdasági fejlődést, meg lehet magyarázni azzal, hogy népeik viszonylag szabadabban éltek, mint a magyar nép az országnak a Vörös Hadsereg által történt felszabadítása előtt.

Egyébként Magyarország természeti adottságokban sem olyan szegény, mint ahogy azt egyesek fel szokták tüntetni. Mindenekelőtt nem szegények, hanem gazdagok vagyunk a modern termelés szempontjából döntően fontos két nyersanyagban: az olajban és a bauxitban. Hazánk földrajzi fekvése sok tekintetben igen kedvező. Minden háborús anyagi veszteségünk ellenére is termelőerőink még jelenleg is magasabb színvonalon állanak, mint Délkelet-Európa legtöbb országáé. Szakképzett munka-

erő tekintetében pedig — s ez a termelőerők rendkívül fontos része — kétségtelenül az első helyet foglaljuk el ezek között az országok között. Mindebből következik, hogy az ország aránylag gyors gazdasági újjáépítésének anyagi előfeltételei alapjában adva vannak. De ezeket az előfeltételeket csak akkor leszünk képesek teljes mértékben felhasználni, ha megteremtjük hozzájuk a politikai, a társadalmi előfeltételeket is és ezen az alapon meggyorsítjuk az anyagi és emberi termelőerők kifejlődését.

Természetes, nem szabad leegyszerűsíteni a dolgokat. Nem szabad azt gondolni, hogy a helyes politika egymagában automatikusan biztosítja az újjáépítés sikerét. Ezt a helyes politikát konkrét intézkedésekben és nem utolsó sorban gazdasági és pénzügyi téren foganatosított intézkedésekben kell materializálni. És itt rögtön felmerül az a kérdés, hogy vajjon az infláció vagy pedig a stabilizáció kedvez-e az újjáépítésnek.

Gyakran halljuk mostanában, hogy addig kell építeni, amíg infláció van, mert most ez sokkal könnyebb, mert most „papírból lehet építeni". Erre az érvre nem is akarok kitérni, mert nyilvánvaló, hogy papírból kártyavárakon kívül semmit sem lehet építeni. A papír segítségével lehet leszorítani a munkabért, de ez nem jelenti, hogy papírból újjáépítjük az országot.

Arra a kérdésre, hogy az infláció vagy pedig a stabilizáció kedvez-e az újjáépítésnek, a mi válaszunk világos: komoly újjáépítés csakis stabilizáció mellett lehetséges. Miért? Azért, mert az infláció gátolja, sőt sok esetben keresztülhúzza a demokrácia gazdasági és pénzügyi számításait. Azért, mert az infláció pusztítja és tönkretevéssel fenyegeti a

termelőerők legfontosabb részét, azt, amit éppen helyre akarunk állítani, tönkreteszi, elhasználja, elnyomorítja a dolgozókat, mind a fizikai, mind a szellemi dolgozókat. Az infláció pusztulásba viszi azokat, akik az újjáépítés szempontjából legfontosabb árut, a munkaerőt termelik. Ezenkívül az infláció erősíti a spekulációs nagytőkét. Ezzel szemben a demokrácia feladata nem az, hogy a nagytőkét, hanem az, hogy a dolgozókat erősítse. Tehát ha komolyan és gyors ütemben akarjuk újjáépíteni az országot, ha azt akarjuk, hogy az újjáépítés egyben a demokrácia megszilárdítását is jelentse; hogy az országgal együtt fizikailag és szellemileg újjáépítsük a dolgozókat is; hogy talpraállítsuk úgy a szellemi, mint a fizikai dolgozókat, akkor nem vehetünk irányt az inflációra, hanem teljes határozottsággal a stabilizációra és csakis a stabilizációra kell irányt vennünk.

Van egy másik fontos kérdés, amely felmerül az újjáépítéssel kapcsolatban: szabad-, avagy pedig kötöttgazdálkodásra vegyük-e az irányt? A Kommunista Párt álláspontja az, hogy feltétlenül kötöttgazdálkodásra kell irányt venni. Azért kell irányt vennünk a kötöttgazdálkodásra, mert jelenleg úgyszólván mindenben hiányt szenvedünk s mert ez még meglehetősen sokáig így lesz. Ha semmi egyéb nem szólna amellett, hogy kötöttgazdálkodásra vegyük az irányt, már ez egymagában is elegendő volna. De van más ok is, ami emellett szól. Mikor erre a kérdésre válaszolni akarunk, azt is figyelembe kell vennünk, hogy jelenleg Magyarországon a termelésben a tőkés gazdasági alakulatok vannak túlsúlyban. A demokráciának nem lehet érdeke, hogy visszaállítsa a tőkés termelés korlátlan szabadságát s ezzel együtt a korlátlan kizsákmányo-

lás lehetőségét. Ellenkezőleg! A magyar demokráciának és minden igazi demokráciának érdeke, hogy legalábbis korlátok közé szorítsa a tőkét, visszaszorítsa gyengébb pozíciókba; érdeke a demokráciának, hogy befolyást gyakoroljon a termelésre és befolyást gyakoroljon az elosztásra is. Ezt pedig csakis kötöttgazdálkodás útján lehet megvalósítani.

Természetesen nem volna helyes, ha valaki úgy értelmezné a kötöttgazdálkodást, hogy örökké és mindíg mindent jegyre fogunk vásárolni. A jegyrendszer alapján történő elosztást most és még jóideig nemcsak nem szabad csökkenteni, hanem minden eszközzel ki kell terjeszteni. El kell érnünk, hogy a szellemi és fizikai dolgozók jegyrendszer alapján maximált árakon megkapják a maguk és családjuk létfenntartásához szükséges élelmiszereket és iparcikkeket. De vigyázzunk, hogy akkor, amikor a kérdést nemcsak a pillanatnyi szükség szempontjából vetjük fel, ne történjék meg velünk, hogy a fától nem látjuk az erdőt. Ne csináljunk a pillanatnyi szükségből — és persze ez a pillanat lehet egy, két vagy három év, de mégis a nagyvonalat illetően pillanatnyi szükség — ne csináljunk a szükségből, a kényszerűségből erényt. A kötöttgazdálkodásnak a lényege nem az, hogy jegyre adják a kenyeret és a cipőt. Mi azt akarjuk, hogy jegy nélkül is legyen elegendő kenyér és elegendő cipő és attól, ha szabadon lehet majd normális, hozzáférhető áron kenyeret és cipőt vásárolni, még nem szűnik meg a kötöttgazdálkodás, ha egyébként bevezetjük. A jegyrendszer lehet igen fontos tartozéka a kötöttgazdálkodásnak — és a jelenlegi helyzetben kell hogy az legyen — de a jegyrendszer nem a lényege a kötöttgazdálkodásnak.

Mi tehát a kötöttgazdálkodás lényege? A kö-

töttgazdálkodás lényege mindenekelőtt az, hogy a nyersanyagokat és félkészgyártmányokat egy állami szerv számbaveszi és a nyersanyagokat és félkészgyártmányokat az állam osztja el a nemzetgazdaság, illetőleg a nép szükségleteinek megfelelően. A kötöttgazdálkodás lényege továbbá abban áll, hogy az állam osztja el az anyagok mellett a munkaerőt és a hiteleket. A kötöttgazdálkodásnak a lényege végül abban áll, hogy a legfontosabb alapanyagok árát és a tarifákat a nemzetgazdaság érdeke és szociális szempontok szerint az állam szabályozza.

Kötöttgazdálkodás azonban elképzelhetetlen az államosításnak bizonyos minimuma nélkül. Nem lehet igazi kötöttgazdálkodást megvalósítani, ha az állam kezében nincsenek bizonyos kulcspozíciók. Magyarországon ez a minimum a szénbányászat és az ezzel közvetlenül összefüggő vállalatok, a bauxit-, az alumínium-, a kőolajtermelés és feldolgozás, az erőműtelepek és ehhez feltétlenül hozzátartozik államosítás vagy minimálisan állami kezelésbevétel formájában az egész vasiparunknak a gerincét képező három vállalat: a Weiss Manfréd, a Ganz és Rimamurányi-Salgótarjáni Vasmű.

Vannak, akik szemünkre vetik, hogy az államosítási program, melyet mi javasolunk, túlságosan nagy terheket ró az államra, holott infláció idején éppen csökkenteni kellene az állami kiadásokat. Erre azt válaszoljuk, hogy a szénbányavállalatok a bányák államosítása előtt is hatalmas állami szubvenciókat élveztek, egy év óta pedig lényegében az állam tartotta el a szénbányákat. De akkor azok, akik ma igyekeznek érvet kovácsolni az állami támogatásból az államosítás ellen, persze nem tiltakoztak az állami támogatás ellen.

Azt is mondják: egyáltalán nem biztos, hogy

ezek az állami üzemek később rentabilisakká válnak. Mi erre azt válaszoljuk, hogy egyáltalán nem biztos, hogy az állami üzemek rosszabbul fognak dolgozni és kevésbbé lesznek rentabilisak, mint a magánüzemek. Példa erre a Szovjetunió. A szovjet hadiipar például jól dolgozott és olcsón termelt. Ha nem dolgozott volna jól és nem termelt volna olcsón, lehetetlen lett volna felszerelnie egy sok-sok milliós hatalmas hadsereget, olyan hadsereget, amely képes volt szétzúzni a verhetetlennek hirdetett német fasiszta hadsereget. Azután a MÁV főműhelyei a magyar üzemek között nem tartoztak a legrosszabbak közé. A magyar posta pedig nemcsak jól működött, de rentabilis is volt.

Az államosítás bizonyos minimumára szükség van azért, hogy az állam befolyást tudjon gyakorolni az egész termelésre. De szükség van erre azért is, hogy a dolgozók tudják, kinek a számára építik újjá az országot, a demokrácia számára-e, vagy pedig azért, hogy restaurálódjék a régi reakciós rendszer.

Az államosítás mellett azonban feltétlenül szükség van a magyar bankrendszer megreformálására is. Hogy a magyar bankrendszert megreformálhassuk, meg kell ehhez tenni az első lépést; a Magyar Nemzeti Bankot a nemzet bankjává kell tenni. Mit jelent az, hogy a Nemzeti Bankot a nemzet bankjává kell tenni? Ez azt jelenti, hogy a Nemzeti Bankot magánbankból állami bankká kell átváltoztatni. Jelenleg a helyzet az, hogy a Nemzeti Bank részvénytöbbsége magánosok kezében van és a részvényeknek csak kisebbsége van az állam kezében. S ezen nem változtat az a tény sem, hogy a részvények deponálva vannak

magában a Nemzeti Bankban. Miért szükséges feltétlenül a Nemzeti Banknak a nemzet bankjává való átváltoztatása? Azért, mert a Nemzeti Banknak döntő szerepe lesz és kell hogy legyen az infláció megfékezésében és a stabilizációért vívott harcban, döntő szerepe lesz és kell hogy legyen az ország újjáépítésében. Mert csak a Nemzeti Bankon keresztül történhetik az újjáépítés finanszírozása, csak azon keresztül lehet megvalósítani olyan pénzügyi politikát, amely ahelyett, hogy fékezné és akadályozná az újjáépítést, elő fogja segíteni az újjáépítés művét. Ezért lehetetlen, hogy ne a demokratikus államhatalom kezében legyen ez a hatalmas, az újjáépítés szempontjából rendkívül fontos eszköz.

Mik az ellenvetések a Nemzeti Banknak állami bankká tételével szemben? Mindenekelőtt azt mondják, hogy ha a Nemzeti Bank az állam bankjává lesz, akkor megrendül a bizalom a pengőben. Azt hiszem, hogy a bizalom, sajnos, némileg már megrendült.

Azonban a Nemzeti Bankot nem lehet igazán a nemzet bankjává tenni, ha nem nyúlunk hozzá az egész magyar bankgépezethez. Ez a bankgépezet hallatlanul túlméretezett és mindinkább élősdi jelleget ölt. Magyarországon van legalább 400 bank. Ezt a sokszáz kisebb bankot feltétlenül össze kell vonni és az összes bankokat nem utólagos, hanem folyamatos, állandó állami ellenőrzés alá kell helyezni. Be kell dugaszolni az összes lyukakat, melyeken a hitelek nem oda jutnak, ahova a nemzetgazdaság és a nép érdekében jutniok kellene.

Választ kell adnunk arra a kérdésre is, hogy tulajdonképpen mi a központi kérdés az újjáépítés-

nél. Másszóval: a termelésnek melyik ága, melyik csoportja az, amelyre a figyelmünket összpontosítani kell?

Vannak, akik azt hiszik, hogy ez a könnyűipar, mert a könnyűipar közvetlen fogyasztásra dolgozik. Kétségtelen, hogy minden eszközzel siettetnünk kell a könnyűipar teljes üzembehelyezését, mert másképpen nem tudjuk ellátni a dolgozókat és nem tudunk eredményesen küzdeni az infláció ellen. De mégsem a könnyűipar az újjáépítés központi kérdése.

Vannak, akik azt hiszik, hogy az újjáépítés központi kérdése a mezőgazdaság. Kétségtelen, hogy mezőgazdaságunk sokat szenvedett s hogy a mezőgazdaság talpraállítása mérhetetlenül fontos, mert e nélkül nem tudjuk megjavítani a dolgozók, a nép élelmezését. De mégsem a mezőgazdaság az újjáépítés központi kérdése.

Vannak, akik azt hiszik, hogy a központi kérdés a közlekedés. S valószínűleg elvárják, hogy én, mint közlekedési miniszter quasi pro domo, ezt az álláspontot foglaljam el. Sajnos, nem tudom megtenni. A közlekedés hallatlanul fontos. Közlekedés nélkül nincs modern gazdasági és politikai élet. Közlekedés nélkül nem képzelhető el a magyar demokrácia megszilárdulása sem. Volt idő, amikor a közlekedés, a vasút megindítása és rendbehozása bizonyos mértékig élethalálkérdés volt számunkra, hogy az ország egyáltalán feltápászkodhassék. De most nem arról van szó, hogy megindítsuk a vasutat, hanem arról, hogy a vasutat újjáépítsük, sőt sok tekintetben újra építsük. És van valami, amitől függ ez és függ a mezőgazdaság újjáépítése és függ a könnyűipar újjáépítése és függ minden. Mi ez a valami? Ez vas- és kohóiparunk, szénbányászatunk

és gépiparunk. Ezek az iparágak nem szenvedtek sokat, de mégis siralmas helyzetben vannak. Elég, ha megemlítem, hogy jelenleg az országban lévő hat nagyolvasztó közül csak egyetlenegy működik. Ezt valószínűleg sokan nem is tudják. De ettől, nehéziparunk, vas- és kohóiparunk, széniparunk, gépiparunk talpraállításától függ perspektívában az ország további felemelkedése. És ha csupán üzembehelyeznénk meglevő kohóinkat és meglévő Martin-kemencéinket, azt, amivel máris rendelkezünk; ha biztosítanánk ezek számára a nyersanyagot, ha mindent összeszednénk, hogy ehhez külföldről behozzuk azt, amivel belföldön nem rendelkezünk, akkor mind a közlekedésben, mind a könnyűiparban, mind a mezőgazdaságban a gépesítés terén és a vontatóeszközök terén, valamint jóvátételi kötelezettségeink teljesítésében is, aránylag igen rövid idő alatt rendkívül jelentékeny javulás, enyhülés következnék be.

A jóvátételt teljesítenünk kell, mert kötelezték magunkat rá, mert teljesítése becsületbeli kötelességünk és mert ez jól átgondolt nemzeti érdekünk is. A jóvátétel kérdésében itt azt szeretném megjegyezni, hogy mi a jóvátételnek kizárólag negatív oldalait látjuk. Kétségtelen, hogy a jóvátétel számunkra nagy teher, különösen jelenlegi elesettségünkben és szervezetlenségünkben. De az is kétségtelen, hogy ugyanakkor, amikor teher számunkra a jóvátétel, egyúttal arra ösztönöz, vagy legalább is kell hogy arra ösztönözzön bennünket, hogy nehéziparunkat fejlesszük s bár a nehézipar termékei részben jóvátételre mennek, a rendbehozott nehézipari berendezések és az újonnan létesített termelőapparátus ittmarad.

Az újjáépítés kérdése, mint az ország minden

más nagy kérdése, nincs kínai fallal elválasztva az állam bel- és külpolitikájától. Aligha lehet például véletlennek tekinteni, hogy Románia, amely korántsem szenvedett olyan jelentékeny háborús károkat, mint Magyarország, ez évben két részletben már 5 millió métermázsa gabonakölcsönt kapott a Szovjetuniótól, míg Magyarország ez évben ilyen kölcsönt nem kapott. Nem valószínű, hogy tévednénk, ha ennek a ténynek, amit csak példaképpen említek fel, magyarázatát ott keresnénk, hogy Romániában sokkal gyökeresebben számoltak le a reakcióval, mint Magyarországon. Romániában nem fordult elő, hogy a kormányban képviselt pártok vagy különösen a kormány többségi pártjának képviselői tüntessenek a reakció mellett. Helyes, demokratikus, sovinizmustól mentes külpolitika, a barátság és szoros gazdasági együttműködés politikája a velünk szomszédos, vagy tőlünk távolabb élő demokratikus államokkal, de mindenekelőtt a velünk szomszédos nagy világhatalommal, a Szovjetunióval: a magyar újjáépítés egyik legdöntőbb előfeltétele. Vannak, akik a háborúból semmi néven nevezendő komoly tanulságot nem vontak le. Nem értik meg, hogy mi változott meg. És ezt meg nem érteni s ennek megfelelően magatartásunk vonalát meg nem határozni, rendkívül veszedelmes volna.

A Szovjetunióval való gazdasági együttműködés mindenekelőtt termelőerőink fejlődésének meggyorsítását jelenti. Biztosítja számunkra a piacokat arra az időre, amikor — néhány év mulva — más országokon úrrá lesz a túltermelési válság. Természetesen ez nem zárja ki azt, hanem éppen feltételezi, hogy gazdasági kapcsolatainkat kiépítsük más országokkal is.

Magyarország gazdasági újjáépítésének célja,

végső fokon, a dolgozó nép jólétének a biztosítása. Ezzel együtt, célja: a magyar demokrácia gazdasági megszilárdítása. Viszont ahhoz, hogy gazdaságilag újjá lehessen építeni az országot, máris haladéktalanul meg kell erősíteni a demokrácia politikai és gazdasági pozícióit. És mindenekelőtt meg kell tisztítanunk az államgépezetet, a közigazgatást azoktól, akik ellenségei a demokráciának s a régi rendszer restaurálásáról álmodozva, lassítják, gátolják, vagy egyenesen szabotálják a gazdasági újjáépítés munkáját. Csakis ilymódon tudjuk elérni, hogy a kormányzat intézkedései gazdasági és pénzügyi téren megvalósuljanak s hogy gyors, kézzelfogható eredményeket adjanak a pénzromlás meglassítása, később pénzünk teljes stabilizálása terén és hogy ugyanakkor emelhessük a dolgozók életszínvonalát.

A reakció veresége és a demokrácia megerősödése kétségtelenül meg fogja sokszorozni a szellemi és fizikai dolgozók lelkes odaadását az újjáépítés nagy munkájában. És nem kétséges, hogy a dolgozók, ha tudni, érezni, napról-napra tapasztalni fogják, hogy ideig-óráig nélkülözni kell ugyan, de akkor, amikor dolgoznak és nélkülöznek, amikor szenvednek és teremtenek, a maguk jövőjét alapozzák meg, csodákat fognak művelni az ország újjáépítése terén.

Az újjáépítés sikere és tempója tehát attól függ, hogy a magyar demokrácia helyes gazdasági és pénzügyi politikát folytasson, hogy helyes rendszabályokat hozzon és ezeket minden erejével meg is valósítsa. De legalább ugyanilyen mértékben függ attól is, hogy a magyar demokrácia szétzúzza a reakciót.

Ezért a magyar gazdasági újjáépítés előfeltétele nemcsak az, hogy az építők jó szerszámokkal

rendelkezzenek, hanem az is, hogy jól tudjanak harcolni a demokráciáért. A magyar demokráciának nem adatott meg, hogy mindkét kezével csak építsen. Kénytelen, egyik kezében a kalapácsot tartva, a másik kezével keményen markolni a pallost, hogy lesujtson a demokrácia ellenségeire. S ha ezt megteszi — és meg kell tennie és meg fogja tenni — ebben az esetben, de csakis ebben az esetben, a magyar újjáépítés könnyebb és sokkal gyorsabb lesz, mint ezt némelyek elképzelik.

(Előadás a MKP Politikai Akadémiáján 1946 március 9.)

STABILIZÁCIÓ

Pénzünk stabilizálásától már csak napok választanak el. A szilárd, értékálló pénz megteremtésének általános feltételei adva vannak. Legalábbis közepes termésre számíthatunk. Az előzetes jelentések szerint mintegy húszmillió métermázsa kenyérgabonánk lesz. A kapásnövényekben a terméskilátások kedvezőek. Szőlőtermésünk kiválónak ígérkezik, ami államháztartási és kiviteli szempontból egyáltalán nem jelentéktelen. Állatállományunk — a mult évi nagy leromlás után — jelentékeny mértékben megszaporodott és különösen sertés- meg baromfiállományunk még ez évben megközelíti a békebeli színvonalat.

Ugyanekkor ipari termelésünk eléri az utolsó békeév termelésének 60—70 százalékát. Igaz, hogy ezen a területen van egy nagyon szűk keresztmetszetünk, de megfelelő rendszabályok segítségével ezt a szűk keresztmetszetet kitágíthatjuk olymértékben, hogy nagyobb bajok ne legyenek. Úgylátszik, hogy a Nemzeti Bank aranykészletét rövidesen hazahozhatjuk és megvan a remény, hogy egyéb, Nyugatra hurcolt javaink legalább részben, a legközelebbi hónapokban szintén visszakerülje-

nek az országba. Ehhez hozzá kell tenni, hogy az infláció a gazdasági élet minden területén olyan zűrzavarhoz vezetett, hogy most már nemcsak a munkások, a parasztok, a haladó értelmiség akarja a stabilizációt, hanem a tőkések jelentékeny része is megbarátkozott a stabilizáció gondolatával.

Mindez azt bizonyítja, hogy a stabilizáció, amelyet a dolgozó nép türelmetlenül vár, megvalósítható. Az illetékes szervek foglalkoznak a konkrét előkészítés munkájával, amelyet minden rendelkezésre álló eszközzel meg kell gyorsítani. A szilárd pénz megteremtésének semmi sem állhatja útját. A legközelebbi hetekben pénzünket stabilizálni fogjuk, mert ez lehetséges és mert ezt parancsolóan megkövetelik a dolgozó nép, a magyar demokrácia érdekei.

De nem elegendő mgteremteni a szilárd, értékálló pénzt. Arról is gondoskodni kell, hogy a stabilizáció biztos alapokon nyugodjék. Már most, a stabilizáció előtt, a rendszabályok egész sorát kell foganatosítani, hogy azok, akik a háború alatt és az azt követő infláció idején a nép bőrén hatalmas vagyonokat harácsoltak össze, ne taszíthassák bele a nemzetet egy új infláció katasztrófájába.

Másszóval: gondoskodni kell arról, hogy a legközelebbi időben megvalósítandó stabilizáció tartós, állandó jellegű legyen és alapját adja a nemzetgazdaság fokozatos fellendülésének, a dolgozók életszínvonala állandó emelkedésének, demokráciánk további megszilárdulásának. Ehhez legalábbis öt döntő feltételt kell teljesíteni.

Elsősorban is a stabilizáció tartóssága attól függ, hogy megfelelő módon megszervezzék a közellátást. A közellátás kérdése az aratás után mindenekelőtt szervezési feladat. Biztosítani kell a be-

szolgáltatás végrehajtását, a készletek összegyüjtését, gondos tárolását, elosztását. A legfontosabb élelmiszerekre be kell vezetni a jegyrendszert. Jegyrendszer alapján maximált árakon kell eljuttatni a fogyasztóhoz az élelmet és a jegyrendszert fokozatosan ki kell építeni és mindaddig fenn kell tartani, amíg az általános élelmiszerbőség és az élelmiszerek olcsósága feleslegessé nem teszi. Az aratás után ez a feladat megoldható. A közellátásügyi minisztériumon a sor, hogy meg is oldja és ezzel biztosítsa a stabilizáció tartósságának első és talán legfontosabb feltételét.

A stabilizáció tartóssága függ továbbá az anyaggazdálkodás helyes megszervezésétől és a lakosságnak iparcikkekkel való ellátásától. Kétségtelen, hogy ezen a téren rosszabb a helyzetünk, mint az élelmiszerrel való ellátás terén. Iparcikkünk aránylag is kevesebb lesz a legközelebbi hónapokban, mint mezőgazdasági termékünk. Másrészt a jóvátétel jóval nagyobb mértékben terheli az ipart, mint a mezőgazdaságot. De ennek ellenére, helyes rendszabályok segítségével úrrá lehetünk a nehézségeken és biztosíthatjuk a stabilizáció tartósságának ezt a feltételét is. A szakemberek tudják, hogy az országban aránylag igen jelentékeny készletek vannak textilárukból, vannak készletek még olyan árukból is, mint a bőranyagok, vasáruk, faáruk stb. Mindenki tapasztalhatta az utóbbi hónapokban, hetekben, hogy a gyárosok és kereskedők a stabilizáció közelségére való tekintettel visszatartják áruikat, igyekeznek nem eladni, mert azt remélik, hogy a stabilizáció után magasabb árakat fognak elérni. Az anyag- és az árugazdálkodás feladata, hogy ezeknek az árutömegeknek a forgalombahozatalát a stabilizáció után biztosítsa, mégpedig a szűkmar-

kúan számított termelési költségek alapján kiszámított maximált árakon. Biztosítani kell továbbá azt is, hogy ez az árutömeg elsősorban a falura kerüljön, ahol a termés értékesítése folytán jelentékeny vásárlóerő fog jelentkezni, ugyanekkor pedig gondoskodás történjék a nagyipari munkásság és általában a városi dolgozók minimális szükségleteinek a kielégítéséről.

A stabilizáció tartósságát a legnagyobb mértékben veszélyeztetné, ha a szilárd pénz megteremtése után is fennmaradna az a szégyenletes állapot, hogy mialatt a munkások lyukas bakancsban vagy mezítláb járnak, gyerekeiket cipőhiány miatt sokszor nem tudják iskolába küldeni, a luxusüzletek kirakatai tele vannak fínomabbnál fínomabb cipőkkel, amelyeket csak a más zsírján hízó naplopók képesek megvásárolni. Ennek megakadályozására a Magyar Kommunista Párt képviselői javaslatot terjesztettek a megfelelő szervek elé. Azt javasoltuk, hogy a stabilizáció után olyan nyersanyagokból, amelyekben előreláthatóan még hosszabb ideig hiány lesz, csakis bizonyos, előre meghatározott típusú árut lehessen előállítani és ezt csakis jegyrendszer vagy utalványrendszer alapján lehessen árusítani. Ez azt jelenti, hogy ha nincsen elegendő bőr, akkor a bőrt csakis bakancs, egy bizonyos típusú strapacipő, továbbá gyerekcipő előállítására használhassák fel, de semmiesetre sem luxuscipők gyártására. Ugyanígy standardizálni kell a textilanyag felhasználását is, vagyis a rendelkezésre álló textilanyagból nem szabad fényűzési cikkeket előállítani, hanem olyan cikkeket, amelyek nélkülözhetetlenek a dolgozók és családtagjaik számára. Ezt a javaslatunkat elfogadták. Most már a végrehajtáson van a hangsúly. Mert a

legjobb határozat is csak akkor ér valamit, ha végre is hajtják. Ez pedig az iparügyi minisztériumnak alárendelt Anyag- és Árhivatal feladata, ugyanúgy, mint az ipari árukészletek biztosítása a stabilizáció idejére.

Az anyaggazdálkodás és a készárugazdálkodás mellett nem szabad figyelmen kívül hagyni az árak és a bérek kérdését, mint a stabilizáció biztosításának egyik döntő feltételét. A Gazdasági Főtanács a Szakszervezeti Tanáccsal, az Anyag- és Árhivatallal együtt már megállapította a stabilizáció időpontjától kezdve életbelépő általános ár- és bérszínvonalat. Ugyanezeknek a szerveknek gondoskodniok kell arról, hogy helyesen alakítsák ki az arányt a magángazdaságban foglalkoztatottak fizetése között. Ügyelniök kell, hogy összhang legyen a nemzetgazdaság különféle ágazataiban működő munkások és alkalmazottak bérei közt.

Mindezeken a feladatokon felül előre kell látnunk, hogy a stabilizáció olyan, szinte példátlan méretű infláció után, mint a jelenlegi infláció, elég jelentékeny megrázkódtatásokat fog előidézni. Fel kell készülni a munkanélküliség elleni küzdelemre, a munkanélkülieknek a munkalehetőségek biztosítása útján való megsegítésére és arra, hogy a munkanélküliség lehetőleg szűkkörű és muló jellegű legyen. Mikor a stabilizációs költségvetés keretei amúgyis nagyon korlátozottak, ennek a feladatnak a megoldása nem könnyű. Annál komolyabban kell foglalkoznunk ezzel a kérdéssel. És itt még nagy munka vár az összkormányzatra, a szakszervezetekre, de mindenekelőtt az újjáépítési, az iparügyi és a földművelésügyi minisztériumokra.

A stabilizáció biztonságának és tartósságának elsősorban abban kell kifejeződnie, hogy a közpon-

tilag megállapított, maximált és irányárak, de a szabad szektorban is állandóak maradjanak az árak, hogy ne emelkedjenek, ha már nem csökkennek. Azon körülmények között, amelyek a mi jelenlegi stabilizációnkat jellemzik, nem számíthatunk arra, hogy hatalmas árutömegeknek a piacra dobásával tartsuk egy szinten az árakat. Az árak állandóságának a biztosítására elsősorban a forgalomba hozandó forintmennyiség szigorú korlátozására van szükség. Csakis annyi forintot szabad kibocsátani, illetve forgalombahozni, amennyi megfelel a forgalomba kerülő áruk mennyiségének. Ha ezt a határt túllépnők, megint rákerülnénk az infláció lejtőjére. Itt a döntő szó a pénzügyminisztériumé. Az ő feladata, hogy éberen őrködjék a pénzkibocsátás felett és egyetlen forinttal se engedjen több pénzt forgalomba hozni, mint amennyit a forgalom megkövetel és amennyire a minisztérium engedélyt adott. A pénzügyminisztérium feladata, hogy ne tűrje el a költségvetés túllépését és drákói szigorral toroljon meg minden kísérletet a költségvetés rendelkezéseinek kijátszására. De mindez nem elegendő. Véget kell vetni annak a rendszernek, amely az infláció idején elhatalmasodott. Meg kell szüntetni a nemzeti ajándékok osztogatását a nagytőkéseknek, meg kell szorítani a hiteleket, rá kell kényszeríteni az ipar és általában a termelés kapitányait arra, hogy saját anyagi eszközeikkel gazdálkodjanak, hogy árukészleteiket forgalomba hozzák, hogy racionalizálják üzemeiket és leszállítsák a termelési költségeket. Ez a feladat a pénzügyi kormányzattal egyetemben az iparügyi kormányzatra hárul.

Érthető azonban, hogy egyedül gazdasági és pénzügyi intézkedésekkel nem lehet biztosítani a stabilizáció tartósságát. A demokrácia nem jelent-

het sem szabadrablást, sem pedig anarchiát. Ha tehát komolyan akarunk stabilizálni, akkor komolyan kell vennünk a kormányzat intézkedéseit, a forint értékállóságát biztosítani hivatott rendeleteket. Sajnos, a magyar dolgozóknak keserű tapasztalataik vannak a gazdasági élet hiénái, a feketézők és egyéb spekulánsok ellen eddig tett intézkedések terén. Demokráciánk egyik legnagyobb gyengesége, hogy másfél év alatt szinte szabadon garázdálkodhattak az inflációs nyomor arcátlan vámszedői anélkül, hogy egyetlen egyet is akasztófára juttatott volna a megtorló igazságszolgáltatás. Bírói körökben arra szoktak hivatkozni, hogy nincsen jogszabály, amelynek alapján halálra lehetne ítélni azokat, akik milliók szenvedéséből, a magyar gyermekek könnyeiből, a magyar munkások, tisztviselők, szegényparasztok nyomorából aranyat és dollárt csinálnak. Bezzeg, amikor Sallai Imrét és Fürst Sándort ítélték halálra azért, mert Horthy reakciós uralma ellen szervezték a Magyar Kommunista Pártot, könnyűszerrel akadtak magyar bírák, akik készek voltak magukra vállalni a hóhér szerepét. De, amikor a nép érdekeit kell megvédeni, akkor Horthy bírái, akik ma is többségükben a helyükön ülnek, nem találnak erre jogszabályt.

A stabilizáció után ez a gyalázatos állapot nem tartható fenn. Pártunk, a Magyar Kommunista Párt javaslatára elkészült az a jogszabály, amelynek alapján drákói szigorúsággal lehet lesujtani azokra, akik a forint, vagyis a dolgozók kenyere ellen merényletet követnek el, vagy merényletet terveznek. Mi, kommunisták nem vagyunk vérszomjasak. De azt, aki a nemzet nagy szerencsétlenségét arra akarja felhasználni, hogy jogtalanul meggazdagodjék, aki a stabilizáció után is dollárral vagy arany-

nyal spekulál, aki árdrágítással foglalkozik, aki az államot meglopja, aki adócsalást követ el, súlyos esetben feltétlenül fel kell akasztani, vagyonától meg kell fosztani, enyhébb esetben pedig be kell börtönözni. A dolgozók türelmét már túlságosan próbára tették, és előre meg kell mondanunk, hogy nemcsak általában a dolgozók, hanem a Kommunista Párt türelmének is van határa.

A forint ellen merényletet tervezők és elkövetők üldözése mindenekelőtt az igazságügyi kormányzat feladata, bár a belügyi kormányzatra, a rendőrségre is nagy munka vár a forint értékállóságának biztosítása terén. Össze kell hangolni a rendőrség és az igazságügyi szervek munkáját. Kíméletlenül felelősségre kell vonni azokat, akik hanyagságból, önző anyagi érdekekből elmulasztják kötelességüket és le kell csapni az olyanokra, akik reakciós politikai okokból szabotálják a forint ellen vétők üldözését és megbüntetését.

Végül, de nem utolsó sorban, a forint értékálló voltának biztosításához elengedhetetlenül szükséges a nyugalom és bizalom légkörének megteremtése. És ha a nyugalom légköréről beszélünk, ezen egyáltalában nem azt értjük, hogy hagyjuk békében a fasisztákat, a fasisztabarát és egyéb reakciós elemeket, hanem ennek éppen az ellenkezőjét! A légkör a stabilizáció számára akkor lesz nyugodt, ha a legerélyesebben visszaverjük a reakciós elemek minden próbálkozását mind gazdasági, mind politikai síkon. Teljesen megengedhetetlen, hogy a nemzetgyűlés jobboldalához tartozó képviselők a mentelmi jog védelme alatt izgathassanak a terménybeszolgáltatás ellen, alááshassák a forint szilárdságát, nemzetközi bonyodalmakat és nehézségeket támaszthassanak ugyanakkor, amikor mindkét

kezünk tele van a stabilizáció munkájával. A mentelmi jog nem lehet a hazaárulás mentsvára. Különben is: jegyezzék meg maguknak azok, akik a mentelmi jog köpönyegébe burkolózva követik el galád cselekedeteiket a magyar demokrácia ellen, hogy tettenérés esetén nem védi őket semmiféle mentelmi jog.

Mi, kommunisták, féltő gonddal őrködünk afölött, hogy megtartsuk a demokratikus törvényeket és rendeleteket. Éppen ezért nem vagyunk hajlandók tűrni, hogy a demokrácia ellenségei e törvények és rendeletek kijátszásával a forint, a nép kenyere ellen merényleteket kövessenek el. Nem hajlandó erre a Baloldali Blokk többi pártja és szervezete sem! Hinni akarjuk, hogy a Kisgazdapárt demokratikus vezetői sem fogják ezt eltűrni.

De a bizalom légkörének megteremtése sokkal szélesebb, nagyobb feladat, mint a jobboldali, reakciós elemek bűnös üzelmeinek megfékezése. Minden társadalmi osztállyal, minden réteggel meg kell értetnünk, hogy a stabilizáció, jóllehet nem egyenlő mértékben, nem mindenki számára egyformán, de — néhány tízezer feketéző leszámításával — mindenkinek az érdeke. Mindenkinek meg kell értenie, hogy ha stabilizálni akarunk és azt akarjuk, hogy stabilizációnk tartós, maradandó legyen, akkor nem szabad bedobni az ország életébe olyan kérdéseket, amelyek elterelik a figyelmet a stabilizációról, kiélezik az ellentéteket a demokratikus erők között, pártkérdéssé teszik a nemzet nagy kérdését: magát a stabilizációt.

A bizalom légkörét csakis az összkormányzat és az összes demokratikus pártok és a szabad szakszervezetek közös erőfeszítésével lehet megteremteni.

Aki ezt a közös erőfeszítést akadályozza, vagy mellékvágányra igyekszik terelni, aki akadályozza a harcot a demokrácia és a stabilizáció ellenségei ellen, aki megtűri saját soraiban a stabilizáció ellen irányuló bűnös üzelmeket és ezek elkövetőit, aki stabilizációról beszél, de a pártharcok kiélezésére veszi az irányt — az lényegileg elveti a stabilizációt, az akarva, nem akarva meghosszabbítja a magyar dolgozók nyomorát!

(Megjelent a Szabad Nép 1946 július 14-i számában.)

A STABILIZÁCIÓ MÉRLEGE

Kedves Hallgatóim!

Éppen negyed éve annak, hogy a magyar demokrácia bátor elhatározással véget vetett a pusztító inflációnak, mely mérhetetlen nyomort és nélkülözést jelentett a dolgozóknak, hatalmas nyereséget és meggazdagodást a feketézőknek, spekulánsoknak és árdrágítóknak. Egy negyed év nem hosszú idő, de mégis elegendő ahhoz, hogy összegezzük az eddig elért eredményeket, felállítsuk a magyar stabilizáció első mérlegét. A stabilizáció első három hónapja bebizonyította, hogy nem a szanálás ellenségeinek, és nem a kishitűeknek volt igazuk, hanem azoknak, akik, mint mi, kommunisták, követelték, hogy augusztus 1-re meg kell teremteni az új pénzt, a forintot. Azoknak lett igazuk, akik azt állították, hogy a stabilizációt meg kell és meg lehet valósítani; meg kell valósítani azért, mert a dolgozó tömegek tovább nem várhatnak, nem képesek várni. Meg lehet valósítani, mert megvannak a megvalósításához szükséges minimális előfeltételek. Senki sem vitathatja, hogy a stabilizáció gondolatát konkrét formában a MKP vetette fel. Emlékezetes, hogy Rákosi Mátyás elsőnek dobta be a közvéleménybe a Ganz-gyár nagyüzemi gyűlésén, 1946 május 11-én

a követelést, hogy már a nyár folyamán jó pénzt kell adni az országnak. Röviddel később megjelöltük az időpontot is, amely szerintünk a legalkalmasabb a stabilizáció megvalósítására. Megmondottuk, hogy ez az időpont augusztus 1.

Pártunk kezdeményezése a nép köreiben, a városban csakúgy, mint a falun, lelkes fogadtatásra talált. Az infláció tobzódása közepette, mikor a munkabér a munkás kezében órák alatt szinte semmivé vált, a stabilizáció reális terve, melyet előre meghatározott időben kellett végrehajtani, új erőt öntött a dolgozókba. A Magyar Kommunista Párt javaslatát magáévá tette az egész nép, elfogadták az összes demokratikus pártok és ez érthető is, mert pártunk nem pártszempontokat tartott szem előtt, mikor síkraszállt a stabilizációért, hanem az ország, a nép ügyét szolgálta.

De a Magyar Kommunista Párt nem elégedett meg azzal, hogy a szanálás gondolatát beledobta a közvéleménybe, hanem megjelölte a keresztülvitelre legalkalmasabb időpontot. A gazdasági helyzet tudományos elemzése alapján pártunk elkészítette a stabilizáció részletes tervét. Javaslatainak többsége elfogadásra talált a megfelelő állami szerveknél. Egy része azonban, sajnos, nem talált meghallgatásra. Ha ez nem így történt volna, elkerülhettük volna a stabilizáció néhány olyan kellemetlen mellléktünetét, amellyel később találkoztunk. Vonatkozik ez mindenekelőtt a túlságosan magasan megállapított ipari árakra, melyek leszorításáért pártunk képviselői már augusztus elseje előtt küzdöttek és melyeknek leszállítása érdekében Rákosi Mátyás már a stabilizáció negyedik napján, augusztus 4-én, nyilvánosan is szót emelt. A Magyar Kommunista Párt kimagasló szerepét a stabilizáció megvalósításá-

ban, vagyis a néptömegekre nehezedő már-már elviselhetetlenné vált nyomor megszüntetésében még olyan ember is elismeri, mint dr. Varga István államtitkár úr, aki éppen a Kisgazdapárt kívánságára került az Anyag- és Árhivatal élére és akivel nekünk, kommunistáknak, éppen az ipari árak kérdésében komoly nézeteltéréseink voltak és vannak. Varga államtitkár úr a „Magyar valutacsoda" c. tanulmányában szóról-szóra a következőket írja: „A szanálási tervet a kormánynak és a Kommunista Pártnak a szakemberei készítették elő, míg a többi párt szakemberei tartózkodóbbak voltak." Azt hiszem, ehhez a megállapításhoz nem szükséges semmit hozzáfűzni.

Ezekután, kedves hallgatóim, vizsgáljuk meg röviden, vajjon beváltak-e azok a számítások, amelyeken a stabilizációs tervek épültek. Nézzük meg kissé közelebbről, mit hozott a stabilizáció első három hónapja, próbáljuk meg kielemezni, milyenek a magyar stabilizáció további kilátásai.

Itt mindenekelőtt abból kell kiindulni, hogy a mi stabilizációs tervünknek az volt az alapja, hogy az első szanálási évben a nemzeti jövedelem el fogja érni az 1938-as nemzeti jövedelemnek mintegy 70 százalékát. Igazolják-e a tények ezt a feltevést? Igen, igazolják. Igazolják annak ellenére, hogy a nyár végén bekövetkezett szárazság lényegesen csökkentette a mezőgazdaság terméshozamát, főként a gabonaneműekben és a tengeriben. Ennek a kérdésnek az elbírálásánál azonban figyelembe kell venni, hogy a mezőgazdaság terméshozama a nemzeti jövedelemnek csak mintegy 30%-a; másrészt nem az egész mezőgazdaság hozama rosszabb, mint azt a stabilizációs tervek elkészítésénél várni lehetett. Ellenkezőleg, bortermésünk minőségileg ki-

tűnő és mennyiségileg sem mondható rossznak és ez a tény nem jelentéktelen, ha meggondoljuk, hogy borkivitelünk útján komoly valutabevételre, tehát a számunkra szükséges nyersanyagok és készáruk külföldről való behozatalára nyerünk lehetőséget. A bortermelés mellett igen jelentékeny cukorrépatermelésünk, mintegy 40 ezer vagón, azaz a mult évinek több mint a hatszorosa. Ez azt jelenti, hogy ezévi cukortermelésünk el fogja érni, sőt valószínűleg meghaladja az 52 millió kg-ot, a multévi 8 millió kg-mal szemben. A multévi termésből 1 kg cukor jutott az ország minden lakosára, az ideiből pedig több mint 6 kg. Az olajosmagvak terméseredményei sokkal magasabbak a multévinél és nagyjában megfelelnek a várakozásnak. Így tehát a mezőgazdaság területén van ugyan kiesés az előirányzattal szemben a gabonaféléknél és a tengerinél, de értékben ezt a kiesést nagyrészt kiegyenlíti az a többlet, melyet a mezőgazdasági termelés más ágazatai adnak.

A szanálás kétségtelenül élesztően hatott az ipari termelésre. Augusztus 1-től kezdve az ipari termelés sokkal gyorsabban emelkedett, mint a megelőző hónapokban és gyorsabban, mint amilyen az előirányzat volt. Igaz, hogy ez az emelkedés nem egyenletes, de kiterjed az ipari termelés valamennyi döntő fontosságú ágára. A legszembetűnőbb és egyben a legjellegzetesebb ezen a téren a széntermelés emelkedése. A stabilizáció előtti 1946-os január-júliusi átlaghoz viszonyítva a széntermelés október végén 28%-kal emelkedett. A júliusi napi átlaggal, 1800 vagon széntermeléssel szemben október második felében elértük a 2400 vagonnyi termelést, de már számos napon a 2500 vagont is túlhaladtuk. Talán felesleges bővebben kitérni arra, mit jelent,

hogy jelenleg 700—800 vagonnal több szenet kap az ország naponta, mint 3 hónappal ezelőtt. Hasonlóképpen komoly emelkedés mutatkozik a vastermelésben, gyors ütemben növekszik a textilipar termelése, megindult és máris jelentős eredményeket mutat fel az ablaküveggyártás. Növekszik a háztartási cikkek gyártása, emelkedik az egész ipar termelése. Az ipari termelés növekedésének a már említett tényeken kívül kézzelfogható bizonyítéka az is, hogy a munkanélküliség az iparban csökkenőben van.

Sajnos, nem így áll a dolog a mezőgazdaságban, ahol a gyönge termés következtében nemcsak a mezőgazdasági munkások vannak munka nélkül igen tekintélyes számban, hanem a törpebirtokosok tekintélyes része is kénytelen munkát keresni, hogy maga és családja megélhetését biztosítsa. A gazdasági élet általános megélénkülésére vall a vasúti forgalom, mindenekelőtt a teheráruszállítás gyors növekedése is. Itt természetesen figyelembe kell venni a konjunkturális momentumot, figyelembe kell venni azt, hogy az őszi hónapokban mindig csúcsforgalmat bonyolít le a vasút, de még ennek a körülménynek a figyelembevételével is jellemző, hogy augusztusban a MÁV kereken 66 ezer vasúti kocsi árut szállított, szeptemberben már 75 ezret, októberben pedig 87 ezret. Augusztus óta a vasúton szállított árutömeg több mint egyharmaddal növekedett meg. A mezőgazdaságra, iparra és a közlekedésre vonatkozó általam említett adatok igazolják a közgazdászok számításait, amelyek szerint jelenleg a nemzeti jövedelem mintegy tizenkét-tizennégy milliárd forint, vagyis annyi, amennyire augusztus elseje előtt a várható nemzeti jövedelmet becsültük. Így tehát nincs hiba, a stabilizáció tervének alapvető elgondolása helyes volt.

A második fontos elgondolás, mely a stabilizáció tervének alapját képezte, abban állott, hogy fokozatosan egyensúlyba tudjuk hozni az államháztartás és a közületek háztartását, illetőleg, hogy az államháztartás hiánya nem fog túllépni egy előre meghatározott összeget. Hogyan áll a dolog ezen a téren? Ezen a téren sem áll rosszul. Októberben előreláthatóan az állam bevételei elérik a 240 millió forintot a 270 millió forint kiadással szemben, másszóval a stabilizáció harmadik hónapjában a bevételek már a kiadások 90%-át fedezik. Ezzel szemben júliusban, az utolsó inflációs hónapban a bevételek az állami kiadásoknak mindössze 7%-át fedezték és a legmagasabb százalék, amit a infláció alatt sikerült elérni, 20% volt. A közületek háztartása általában egyensúlyba került, sőt egyes nagyobb városok háztartása — természetesen a legszükebbre szabott igények alapulvételével — bevételi többletet mutatott.

Az államháztartás helyzetével és a forint szilárdságával összefügg a kérdés, hogy milyen mértékben van a forintnak fedezete aranyban, idegen fizetési eszközökben, valutában. A törvényes fedezet Magyarországon tudvalévően 25%. Ezzel szemben a forintnak jelenleg nem 25%-os, hanem kb. 80%-os érc- és nemesvaluta fedezete van és ez a fedezet nem csökken, hanem — mint a számok bizonyítják — növekszik. Október 26-án 767 millió forint értékű bankjegy volt forgalomban. Viszont ugyanekkor a Magyar Nemzeti Bank rendelkezett 33 125 kg színarannyal 436 millió forint értékben, továbbá 88 millió forint értékű devizával és 91 millió forint értékű külföldi valutával, vagyis összesen 615 millió forintnyi fedezettel, ami a forgalomban lévő bankjegymennyiség 80%-ának felel meg. A számok azt is bizonyítják, hogy nem a készből élünk,

hogy nem a fedezetet fogyasztjuk, hanem inkább szaporítjuk. Október 1-től október 25-ig a Nemzeti Bank 41 millió négyszázezer forintért vásárolt valutát, pedig csak 15 millió kétszázezer forint értékben adott el, tehát csupán ezen az úton 26 millió kétszázezer forinttal növekedett 25 nap alatt a Magyar Nemzeti Bank valutakészlete és ezek a számok még nem foglalják magukban az árukivitelből befolyó valutaösszegeket. A forintnak tehát bőségesen van fedezete és ez a fedezet emelkedő irányzatot mutat.

A termelés növekedéséből következik, hogy állandóan növekednie kell a rendelkezésre álló áruk mennyiségének is. Minthogy pedig kivitelünk nem szökött fel hirtelen, a többtermelés következményeképpen a belső piacon kell megjelenniük fokozódó mennyiségben az áruknak. Ez a növekvő árumennyiség valóban megvan. A baj csak az, hogy a túlmagas árak miatt a dolgozók nem, vagy csak kismértékben képesek vásárolni, másrészt a túlságosan magasra szabott ipari árak fékezően hatnak a termelés még gyorsabb ütemű fejlesztésére, mert a nagytőkések a magas haszonkulcs mellett akkor is megtalálják számításukat, ha nem követnek el mindent a termelés további fokozása érdekében. A stabilizáció folytán kétségtelenül megjavult a dolgozók helyzete. A reálbérek általában elérték a stabilizációs terv által előirányzott békebeli színvonal 50%-át. Természetesen ez a színvonal rendkívül alacsony és igen nagy áldozatokat követel a dolgozóktól, akiknek sokszor a legszükségesebbre sem telik. Különösen nehéz a helyzete a segédmunkásoknak, a szakmunkások bizonyos rétegeinek és csoportjainak, továbbá a kistisztviselőknek. A dolgozók helyzetét súlyosbítja az, hogy úgylátszik a spekulánsok, a nagytőkések és egyéb reakciós elemek el-

érkezettnek látják az időt a forint elleni támadásra. Ez kifejezésre jut mindenekelőtt a textiláruk árának, de más iparcikkek és számos élelmiszer árának is indokolatlan és jogtalan felemelésében. A textiláruk árának felemelése teljességgel indokolatlan azért, mert az összes termelési költségek változatlanok maradtak, nem változott a munkabér, nem emelkedett a pamut és egyéb nyersanyagok ára. Ezeket már a stabilizáció előtt a textilgyárak raktáraiban tárolták. Nem emelkedett a szén ára, sem a villamosenergia ára, nem növekedtek a szállítási költségek; az általános rezsiköltségek nemcsak, hogy nem növekedtek, hanem csökkentek, mert az üzemek jelenleg kihasználják egész termelési kapacitásukat, másrészt az augusztus 1-re megállapított árakkal már jelentékeny tartalékot vettek fel az Anyag- és Árhivatal jóvoltából. Minden amellett szól tehát, hogy az árakat nem emelni, hanem leszállítani kell. És ha mégis emelték az árakat, mint ahogy valóban emelték, itt nyilvánvalóan spekulációról, a forint ellen elkövetett merényletről van szó. Ugyanez a megállapítás vonatkozik egyéb iparcikkekre, általában a vasárukra, háztartási cikkekre is.

A kérdés, kedves hallgatóim, az, hogy miért értek el a forint ellen spekulálók, a forint ellen támadók bizonyos kezdeti sikert, ami számos árucikk árának emelkedésében és egyes árucikkeknek a piacról való eltűnésében jelentkezik? Én azt hiszem, hogy mindenekelőtt azért, mert kissé a kelleténél szabadabban történtek a hitelfolyósítások és, mert sokszor a termelési célokra nyujtott hitelek kellő ellenőrzés híján a spekuláció szennyes csatornáiba folytak. Ezért első fontos lépés a feléledő feketepiac megfékezése, a hitelek megszorítása. Ez természete-

sen járhat bizonyos kellemetlen mellékkövetkezményekkel, de most legfontosabb a forint ellen indított támadás visszaverése.

A másik körülmény, ami elősegíti a spekulációt, egész igazságügyi gépezetünk gyengesége. Egyes tiszteletreméltó kivételektől eltekintve, ügyészeink és bíráink nem nagyon szorgoskodnak azoknak az üldözésében, akik sötét politikai céloktól, vagy nyerészkedési vágyból a forint ellen merényletre vetemednek. Bíráink és ügyészeink nagyrésze nem mutat hajlandóságot arra, hogy segítsen a népnek a stabilizáció által elért életszínvonal biztosításában és fokozatos emelésében. Van nekünk egy kitűnő rendeletünk a forint védelmére. Ez a rendelet kimondja, hogy súlyos esetekben, amikor a cselekmény veszélyezteti a nemzetgazdaság érdekeit, a büntetés halál. Bíróságaink a rendeletnek ezt a szakaszát még egyetlen esetben sem alkalmazták, pedig erre nyilvánvalóan szükség lett volna. Az infláció idején, mikor a nép a feketézők szigorú megbüntetését követelte, bíráink és ügyészeink többsége arra hivatkozott, hogy nincs megfelelő jogszabály, melynek alapján eljarhatnának. Azt mondották, nem lehet megallapitani, ki követ el árdrágitást, mert a rohanó infláció következtében folyton változnak az árak. Nos, most vannak megállapított maximális árak, van ellenőrizhető árkalkuláció, van jogszabály, vannak büntetések, de bíróságaink mégsem lépnek akcióba, vagy ha akcióba lépnek, úgy legtöbb esetben nem a nép érdekében, hanem az árdrágítók és spekulánsok, üzérkedők és szabotálók érdekében. Számunkra teljesen érthető, hogy a nép kezdi türelmét veszíteni és mind határozottabban követeli az árak hathatós ellenőrzését, az árdrágítók

példás megbüntetését, a spekuláció letörését, hatásos cselekedeteket és nem ígéreteket.

A forint, kedves hallgatóim, szilárd alapokon nyugszik. Mint láttuk, a termelés emelkedik, a nemzeti jövedelem fokozatosan növekszik, az államháztartás helyzete állandóan javul. Külföldről is mind több áru kerül az országba és ebben a tekintetben a kilátások kedvezőek. Minden ok megvan tehát arra, hogy bízzunk a stabilizáció végleges sikerében, de ahhoz, hogy a sikert megkoronázzuk, szükségesek erélyes intézkedések az árdrágítók és üzérkedők, a nemzet ellenségei ellen. Szükséges továbbá, hogy ne csak beszédeket halljunk az árak leszállításáról, hanem ugyanúgy, ahogy a stabilizációt előre megállapított határidőre valósítottuk meg, előre megszabott idő alatt, lehetőleg november 15-ig megtörténjék a legfontosabb iparcikkek árának leszállítása. Az Anyag- és Árhivatalnak három hónap állott rendelkezésére, hogy felülvizsgálja az árkalkulációt, ideje már cselekedni. Szerintünk nincs semmi ok a további halogatásra. Az árak leszállításánál természetesen nem a spekuláció által felhajtott árakból kell kiindulni, hanem az augusztus 1-re megállapított maximális árakból. Az ipari árak leszállításával kapcsolatban revízió alá kell venni az árrést, a haszonkulcsot is. Véleményünk szerint csak két árat szabad megállapítani: termelői árat és kicsinybeni eladói árat, azaz fogyasztói árat. Ez egyébként nemcsak az iparcikkek, hanem a mezőgazdasági termékek áraira is vonatkozik. Erre a rendszabályra azért van szükség, hogy eredményesen küzdhessünk a lánckereskedelem ellen, amely az árukat mérhetetlenül drágítja. Túlságosan sok kéz kapcsolódik be most a termelő és a fogyasztó között. Ez a nemzetgazdaságra és a fogyasztókra rendkívül hátrányos

és jogtalan haszonhoz juttatja azokat, akik sokszor az árut nem is látják, hanem csak papiron tologatják ide-oda. A termelői és fogyasztói ár megállapításában figyelmen kívül hagyjuk a közbülső kezeket.

Természetesen, kedves hallgatóim, a stabilizáció biztosításának döntő feltétele a termelés további növelése, mégpedig mind az iparban, mind a mezőgazdaságban. Az iparban a termelés növelésének a legtöbb ágazatban megvan a lehetősége, csak élni kell ezzel a lehetőséggel és rá kell szorítani a nagytőkéseket, hogy maguk is foglalkozzanak a termelés fejlesztésével, üzemeik racionalizálásával, a termelési költségek olyatén leszállításával, ami nem a dolgozók terhére történik. Jelenleg az a helyzet, hogy a nagytőkések jelentékeny része azt várja, hogy a sült galamb a szájába repüljön. Márpedig az utóbbi időben a sült galambok leszoktak a repülésről. A háború és infláció idején még repültek, akkor nem, vagy alig számítottak a termelési költségek, nem ellenőrizték az árakat, a kalkulációt, nem volt verseny, de most mindennek meg kell változni, az állami üzemeknek is nagy gondot kell fordítaniok a gazdaságosságra és termelésük fokozására. Az állam nem amerikai nagybácsi, hogy az üzemek hiányát fedezze. A mezőgazdaságban az őszi szántás és vetés sikeres befejezésétől jelentékeny mértékben függ, hogy milyen ütemben tudunk tovább haladni a stabilizáció biztosításának útján; függ a dolgozók helyzetének megjavítása. Ezen a téren részben az elmult hetek kedvezőtlen időjárása miatt meglehetősen elmaradtunk, azonban ezt az elmaradást még be lehet és be kell hozni. Minden hold terület, amivel többet vetünk be most ősszel, egy-egy lépés a felemelkedés útján.

Kedves hallgatóim, visszatekintve az augusztus elseje óta megtett útra, a kézzelfogható tényeken alapuló szilárd meggyőződéssel, nyugodt lelkiismerettel állapíthatjuk meg, hogy helyes irányban haladunk. Továbbmenve a kijelölt úton, bizton elérjük kitűzött célunkat, ha szétzúzzuk a forint, azaz a nép ellenségeit; ha szorgalmas munkával gyarapítjuk a nemzeti vagyont és ugyanakkor gondoskodunk arról is, hogy a nemzeti vagyon gyarapodása ne egyesek vagy egyes kiváltságos csoportok önző magánérdekeit szolgálja, hanem azoknak váljék javára, akik verejtékes munkájukkal lehetővé teszik hazánk felemelkedését.

(Rádióbeszéd 1946 október 30-án.)

MAGYARORSZÁG HÁROMÉVES GAZDASÁGI TERVÉNEK ALAPJAI

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa — csaknem három hónappal ezelőtt — határozatában kimondotta, hogy szükségesnek tartja egy átfogó, három évre szóló, államgazdasági terv kidolgozását és megvalósítását. Kongresszusunk határozata értelmében pártunk Politikai Bizottsága létrehozta azt a szervet, amelynek feladata volt a hároméves államgazdasági tervnek, mint pártunk javaslatának az előkészítése. Több mint kéthónapos megfeszített munka eredményeként elkészült a hároméves gazdasági tervjavaslat részletes vázlata. Ebben a nagy munkában főként a kommunista szakemberek vettek részt. De kivették részüket a munkából más pártok tagjai és pártonkívüli szakemberek is, mert megértették, hogy itt nem szűk értelemben vett pártfeladat, hanem nagy nemzeti feladat megoldásáról van szó.

Maga a terv, amelynek természetesen csupán alapvonalait ismertetem előadásomban, nem tart számot arra, hogy minden részletében véglegesnek tekintsék. Mi ezt a magunk részéről javaslatnak szántuk, amelyet szakembereknek és a közönségnek

megvitatásra ajánlunk azzal, hogy kérjük alapvonalaiban való elfogadását. Nem titok számunkra, hogy ilyen nagy horderejű és bonyolult kérdésben igen különböző vélemény lehetséges. Arról is számot adunk magunknak, hogy ilyen átfogó államgazdasági terv nem csupán szakkérdés, sőt nem is csak a szakemberek kérdése, hanem politikai kérdés is és egyúttal a nép minden rétegének legsajátabb ügye. És a mi pártunk, a Magyar Kommunista Párt, kész együttmunkálkodni mindenkivel, aki valóban őszintén magáévá tette az állami gazdasági terv ügyét és hajlandó bírálatával vagy pozitív közreműködéssel hozzájárulni e nagy nemzeti ügy sikeréhez, az egységes, az egész ország érdekeit szem előtt tartó nemes cél megvalósításához.

Ha mégis a Kommunista Párt vette kezébe a kezdeményezést ebben a fontos kérdésben, ezt nem azzal a szándékkal tette, hogy kisajátítsa magának a hároméves terv ügyét, hanem azért, mert a tapasztalat megmutatta, hogy a nemzetnek szüksége van a Kommunista Párt kezdeményezésére az ország nagy problémáinak megoldásánál és mert a terv előkészítése nézetünk szerint, jelentékeny mértékben elősegíti és meggyorsítja a kormány által jóváhagyandó állami gazdasági terv végleges kialakítását, amelyet törvényerőre emelni a nemzetgyűlés lesz hivatott.

Mielőtt rátérnék a Kommunista Párt tervjavaslatának ismertetésére, szeretnék röviden egy fontos elvi kérdést tisztázni.

A tervgazdálkodás gondolata a Szovjetunióból indult el, de a második világháború befejeztéig a Szovjetunión kívül sehol a világon nem volt tervgazdálkodás. A tervgazdálkodás gondolata akkor vált divatossá szerte a világon, amikor az 1929—32.

világgazdasági válság különösen éles reflektorfénynyel világított rá a tőkés termelési rendszer megoldhatatlan belső ellentmondásaira és anarchiájára, másrészt pedig bebizonyította, hogy ugyanakkor, amikor a világ minden országa a válság görcsei közt vonaglott, a Szovjetunióban a gazdasági élet, a termelés, az áruforgalom addig nem tapasztalt virágzást élt át. Persze a Szovjetunió ezt nemcsak annak köszönhette, hogy tervszerű gazdálkodást vezetett be, hanem azért vezethetett be tervszerű gazdálkodást, mert gazdasági és társadalmi berendezkedése alapjában más, mint a tőkés államoké.

Azok, akik a második világháború előtt a tőkés országokban sikraszállottak a tervgazdálkodás bevezetése mellett, részben maguk is hitték, hogy tervgazdálkodás útján ki lehet küszöbölni a tőkés társadalom termelési anarchiáját, a gazdasági válságokat, a termelőerők béklyókba verését és esztelen elpusztítását. Nagyobb részük azonban csak azért beszélt tervgazdálkodásról, hogy ezzel megkísérelje elterelni a néptömegek figyelmét a súlyos társadalmi bajokról és illúziókat keltsen a dolgozók körében saját helyzetüket illetően. Ezt a szerepet játszotta, többek között, De Man, a Belga Munkáspárt akkori elnöke és a II. Internacionále fő teoretikusa, akinek „Terv" című könyve a munkásmozgalom jobboldali köreinél éveken át szinte bibliaszámba ment, de aki a most befejeződött második világháború idején rútul elárulta a munkásosztályt és a belga népet, s nyiltan átállt a német fasiszta barbárok oldalára.

Az első és második világháború közötti időben, de különösen a második világháborút megelőző években és a második világháború idején a legtöbb tőkés országban megvalósították a termelés, a

nyersanyag- és munkaerő-gazdálkodás, valamint az elosztás állami irányítását. Polgári közgazdászok hajlandók mindezt tervgazdálkodásként elfogadni. Pedig ezek között a különféle országokban bevezetett gazdasági rendszabályok között éppen az a közös vonás, hogy egyikük sem tervgazdálkodás.

A kérdés megvilágítása céljából vegyünk két, egymástól egyébként eltérő példát, amelyeket egyáltalán nem akarok és nem is szabad egy sikba helyezni: egyrészt az ú. n. New Deal-re gondolok az Amerikai Egyesült Államokban, másrészt pedig a német fasiszták megvalósította gazdasági rendszabályokra.

A New Deal kétségtelenül tartalmazott pozitív vonásokat. Célja és lényege az volt, hogy a második világháborút megelőző, minden addiginál súlyosabb gazdasági válság romboló hatásait csökkentse, a munkanélküliséget, főként nagyarányú közmunkák szervezése útján, enyhítse, a termelés esését korlátozza, meggátolja az áruforgalom süllyedését bizonyos színvonal alá és mindezeken túlmenően, az ország gazdaságát a válságon átvezesse. Így a New Deal céljai már eleve korlátozottak voltak. A kitűzött célokat csak kisebb részben sikerült elérni, s a gazdasági válság megszüntével, a trösztök és a monopóliumok nyomására, a New Deal-t már a háború kitörése előtt lassankint megszüntették. Ami megmaradt belőle, az később a háborús gazdálkodás céljait szolgálta.

Vegyük most a másik, mint már említettem, az előbbitől céljaiban és tartalmában is eltérő példát: a fasiszta Németországban megvalósított gazdasági rendszabályok példáját. A német fasiszta imperialisták hatalomra jutásuk pillanatától kezdve a háborút készítették elő. Hódító, rabló háborúra tö-

rekedve és ugyanakkor tudatában lévén annak, hogy komoly, nagy háborút csakis a viszonylag gyenge német gazdaság megfelelő átállításával tudnak viselni, már a háborút megelőző években és főként a háború alatt háborús kényszergazdálkodást vezettek be. Természetesen ebben a háborús kényszergazdálkodásban is volt bizonyos tervszerűség: az a tervszerűség és céltudatosság, amelyet a támadó, rablóháború előkészítése és vitele követelt meg. Volt anyag- és munkaerőgazdálkodás. Sőt a háború végén, amikor a német gazdaság erőforrásai már kimerülőben voltak, a német fasiszta vezetők a kisipari üzemeket, a kiskereskedéseket százezrével zárták be, mint „nem gazdaságosakat", helyesebben azért, hogy ilymódon nyersanyagot és munkaerőt nyerjenek a nagy hadigyárak számára, amelyekből a munkaképes férfiakat mind nagyobb számban küldték a frontra. Tették mindezt a német nagytőkések, a junkerok, az imperialisták érdekében, mert a háború, amelyet viseltek, ezeknek a rétegeknek volt a hódító háborúja és a hadinyereségek is az ő zsebeiket duzzasztották.

Mi hát a különbség az igazi tervgazdálkodás és a tőkés országokban bevezetett különféle, állami beavatkozással járó kényszergazdálkodás között?

Az igazi tervgazdálkodás lényege, hogy a nép, amely a hatalom birtokosa, vagy legalábbis jelentékeny mértékben részese a hatalomnak, s a demokratikus államhatalom, amely kezében tartja a gazdasági élet kulcspozícióit, ezeket a pozíciókat arra használja fel, hogy az ország termelőerőit kifejlessze és harmonikus egységbe foglalja a dolgozó tömegek gazdasági és kulturális életszínvonalának lehető gyors emelése érdekében.

Ebből logikusan következik, hogy olyan ország-

ban, ahol a nagytőkések és nagybirtokosok kezében van az államhatalom, ahol a trösztök és a kapitalista monopóliumok uralkodnak az államon s ezt saját osztályérdekeik céljaira használják fel, nem törődve a nép érdekeivel, hanem csakis a saját önző profitérdekeikkel, nem lehet szó tervgazdálkodásról. Nem lehet szó még akkor sem, ha történetesen az ipar jelentékeny részét államosítanák. Mert ebben az esetben az államosított ipar és az államilag ellenőrzött és irányított gazdaság nem a dolgozók, nem a nép érdekeit szolgálná, hanem a nagytőkés trösztökét és monopóliumokét, amelyek hatalmukban tartják az államot, mint ahogy Hitleren és a náci párton keresztül a németországi Kruppok, Pönsgenek és társaik kezükben tartották a német fasiszta államot.

De az elmondottakból következik még más valami is. Következik az, hogy Európa számos országában az igazi tervgazdálkodás megvalósításának lehetősége tekintetében lényeges változások állottak be a második világháború után. Így például Bulgáriában, Lengyelországban, Csehszlovákiában, részben Romániában és Magyarországon mélyreható politikai, gazdasági és társadalmi változások mentek végbe. Az említett országok közül Bulgáriában a nép döntően meghatározza az államhatalom jellegét és alapjában kezében tartja az államhatalmat. A többi említett országban és nálunk Magyarországon is, a munkásosztály, a dolgozó parasztság és a haladó értelmiség jelentékeny mértékben befolyást gyakorol az államhatalomra, amelynek maga is részese.

Ugyanekkor az említett országokban ez a demokratikusan átalakult, megifjodott államhatalom lényeges gazdasági változásokat hozott és hoz létre. Csehszlovákiában államosítottak minden olyan üze-

met, amely ötszáznál több munkást foglalkoztat. Nálunk Magyarországon megszűnt a feudális nagybirtokrendszer. Állami tulajdonná váltak a szénbányák, a nagy villamosáram-fejlesztő telepek többsége, állami kezelésbe kerültek a legnagyobb vasipari üzemek, a Weiss Manfréd-művek, a Rimamurányi Vasmű, a Ganz-művek, tehát azok az üzemek, amelyek a MÁVAG-gal együtt nehéziparunk gerincét alkotják. Soron van a bankok állami ellenőrzése, a nagymalmok államosítása és a mezőgazdasági védő- és oltóanyagokat előállító vegyiipari üzemek állami ellenőrzése s állami irányítás alá helyezése. Ezek a fontos intézkedések adják a gazdasági alapot ahhoz, hogy bizonyos határok között, országunkban tervgazdálkodást valósíthassunk meg, hogy kikapcsoljuk a rendszertelenséget és a kapkodást, az anyag és a munkaerő hiábavaló fecsérlését, hogy elkerüljük nemzetgazdaságunknak a tisztán profitérdekek-diktálta egyoldalú deformálását — ez pedig tervgazdálkodás nélkül lehetetlen, hogy harmonikus egységbe foglaljuk a gazdasági élet különféle ágait, hogy fokozzuk a termelőeszközök és a fogyasztási javak termelését, meggyorsítsuk népünk gazdasági és kulturális felemelkedését, hazánk felvirágzását.

Vannak, akik azt fogják mondani, hogy az, amit mi a hároméves államgazdasági tervvel el akarunk érni, tulajdonképpen szocializmus. Mi ezeknek azt válaszoljuk: Nem! Nem szocializmusról van itt szó, hanem arról, hogy végetvessünk a harácsoló nagytőke garázdálkodásának és megvessük hazánk békés fejlődésének gazdasági alapjait.

A hároméves tervvel nemcsak nem akarunk hozzányúlni a kisemberek munkán alapuló magántulajdonához, hanem megvédjük a kisemberek magántulajdonát, mert korlátok közé szorítjuk a nagy-

tőke gazdasági hatalmát. Sőt tovább megyünk: a hároméves gazdasági terv megvalósítása el sem képzelhető a mintegy 200 000 főnyi kisiparosság lelkes, odaadó közreműködése nélkül. Az ő szakértelmükre, hangyaszorgalmukra az országnak feltétlenül szüksége van, hogy ezt a nagy nemzeti feladatot valóraválthassa.

Még csak a nagytőkések kiküszöböléséről sincsen szó. Lehetőséget akarunk nekik adni arra, hogy saját anyagi érdekeiket tartva szem előtt, hasznosak lehessenek az ország számára is. Csak egyet követelünk a nagytőkésektől: vegyék tudomásul, hogy Magyarországon nemcsak a politikában, hanem a gazdasági életben is mindinkább annak kell történnie, ami a nép érdeke!

Áttérve most már hároméves államgazdasági tervünkre, röviden szólni kell arról, hogy miért éppen három évre, miért nem egy vagy két, avagy mondjuk öt évre szóló tervet dolgoztunk ki. Csehszlovákiában például kétéves tervet hoztak létre és valósítanak meg. Az, hogy mi a hároméves terv mellett foglaltunk állást, nem véletlen, hanem egyenesen következik hazánk helyzetéből. Számításaink, amelyeket végeztünk, azt mutatják: körülbelül három esztendőre van szükségünk ahhoz, hogy összes erőforrásaink helyes, takarékos, észszerű felhasználásával, szorgalommal és az ügy iránti odaadással, általában elérjük, sok területen pedig túl is haladjuk az utolsó békeév színvonalát. Csehszlovákia nem pusztult el annyira, mint Magyarország, iparilag fejlettebb nálunk, nem kell jóvátételt fizetnie, hanem maga részesül jóvátételben. Ezért józanul tűzhette maga elé a feladatot, hogy már két év alatt elérje, sőt túlhaladja a békebeli színvonalat. Nyilván így született meg Csehszlovákiában a kétéves

terv gondolata. Mi viszont kénytelenek voltunk figyelembevenni a magyar adottságokat és nem kétéves, hanem hároméves tervre irányt venni.

Hároméves Államgazdasági Tervjavaslatunk alapvető célja: az egész nép, a munkások, a parasztok, az értelmiség, a dolgozó kisemberek millióinak életszínvonalát az 1938-as életszínvonalra, sőt e színvonal fölé emelni. Mert ne feledjük el, hogy valóban demokratikus országban a termelés fejlesztése, a beruházások, az építkezések nem öncél. Mindez csak eszköz arra, hogy a nép életét könnyebbé, szebbé, boldogabbá tehessük. Ennek az alapvető elgondolásnak megfelelően és természetesen számolva az adott lehetőségekkel, hároméves tervjavaslatunk a dolgozó tömegek életszínvonalának évről-évre való fokozatos emelkedését irányozza elő. A terv első évének végén, számításaink szerint, a munkások, a köz- és magántisztviselők, a vasutasok és postások, a tanítók és tanárok, valamint a nyugdíjasok életszínvonala el fogja érni az 1938-as életszínvonal 85%-át, a terv második évének végén az életszínvonal már általában eléri az 1938-as életszínvonal 100%-át, míg a terv harmadik évének végén az általános életszínvonal mintegy 9%-kal fog a békebeli életszínvonal fölé emelkedni, vagyis eléri az 1938-as életszínvonal 109%-át.

Ennek az alapvető célnak a megvalósításához szükséges, hogy 1947 augusztus 1-től, amikor a terv végrehajtása elkezdődik, egészen 1950 augusztus 1-ig az ipari termelésben nemcsak elérjük az utolsó békeév, azaz 1938—39. színvonalát, hanem azt mintegy 26,5%-kal meg is haladjuk. Emellett a szélesebb értelemben vett nehézipar termelését, amelyet a rövidség kedvéért „A"-csoportnak nevezek, tehát a szénbányászat és a kohászat, az elektromos

energia termelését, a gépipar és ezen belül a mezőgazdasági gépipar, továbbá a vegyészeti ipar és különösképpen a mezőgazdasági vegyészeti ipar termelését nagyobb mértékben kell fokoznunk, mint a „B"-csoportét, azaz a könnyű iparokét, bár — amennyire az adottságok megengedték — ezen a területen is igen jelentékeny termelésemelkedést irányoztunk elő.

Az „A"-csoportban a termelés nagyobb mértékű emelkedését megokolttá, szükségessé, sőt elkerülhetetlenné teszi, hogy ettől függ mezőgazdaságunknak magasabb színvonalra való felemelése, a földreform eredményeinek gazdasági megszilárdítása, az újgazdák és általában a kisbirtokosok anyagi talpraállítása; ettől a szektortól függ továbbá iparunk és közlekedésünk helyreállítása és kifejlesztése; végül ezen múlik jobbára jóvátételi kötelezettségeink teljesítése, amelyek főként az „A"-csoportot terhelik.

Az elmondottaknak megfelelően, és számolva már meglévő, valamint újabb befektetések útján nyerhető többlettermelési kapacitásunkkal és tekintettel nyersanyag-, valamint piaci helyzetünk valószínű alakulására, a hároméves terv utolsó esztendejében a bányászat termelésének összértéke 1938-hoz viszonyítva 148%, a kohászaté 137,5%, a vas- és fémiparé 153,6%, a gépiparé 143,8%, a villamosenergia-termelésé 147%, a vegyészeti iparé 142,1%. Ugyanekkor a könnyűipar ágazataiban az emelkedés megfelelően a következő: a faiparnál 117,7%, a textiliparnál 121,6%, a papíriparnál 122%, a bőriparnál 102,8%. Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi évi egymilliókétszázezer pár lábbeli helyett hatmilliót fogunk termelni; ez azonban a tényleges szükséglethez képest még kevés; többet azonban nem lehetett felvenni, mert a nyersanyaghelyzet előrelátha-

tóan nem fogja megengedni a termelés nagyobb fokozását ezen a területen; a ruházati iparé 108,3%, az élelmezési iparé 116,3%, és a sokszorosító iparnál 106,9%. Az első és a második csoport között helyezkedik el, közelebb az „A"-csoporthoz az építőanyagipar, amelynek termelése előirányzatunk szerint az államgazdasági terv harmadik évében el fogja érni az 1938-as termelési érték 135%-át.

Természetesen itt csak a rövidség kedvéért nem említem meg a közbüleső évek termelési adatait és nem adtam abszolút számokat értékben és más egységekben, de ezek az adatok rendelkezésre állnak és megtekinthetők.

Felvetődik az a kérdés, vajjon lehetséges-e ipari termelésünket oly mértékben fokozni, hogy a terv harmadik évében, átlagosan összértékben 1938-as változatlan pengőben számítva, 26,5%-kal meghaladjuk az 1938-as év termelését? Szerintünk ez nem könnyű, de feltétlenül megvalósítható feladat. Megvalósítható azért, mert nehéziparunk fejlődésének csúcspontját nem 1938-ban érte el, hanem 1943-ban, amikor a termelés 30%-kal haladta meg az 1938-as színvonalat; mert nehéziparunk kapacitása a háborús pusztítások ellenére is általában eléri, több termelési ágban pedig meghaladja az 1938-as termelési kapacitást, mert a szűk keresztmetszeteket megfelelő befektetések útján ki tudjuk tágítani és így biztosítani lehet a kívánt eredményt.

Ami mezőgazdasági termelésünket illeti, itt hároméves tervünk azt a célt tűzi az ország elé, hogy a terv utolsó esztendejében általánosságban elérjük az 1938-as termelési színvonalat. Természetesen nincsen arról szó, hogy lineárisan érjük el ezt, egyrészt, mert nem is lehetséges, például az állattenyésztés bizonyos ágazatainál, másrészt, mert nem

is célszerű, például a gabonatermelésnél. Már a hároméves terv megvalósítása során irányt kell vennünk mezőgazdaságunk messzemenő átalakítására és korszerűsítésére, bár jól tudjuk, hogy három esztendő leforgása alatt ezt a folyamatot befejezni nem leszünk képesek.

A hároméves államgazdasági terv döntő fontosságú része a beruházások kérdése. Itt főszempontjaink a következők: Mindenekelőtt biztosítani kell a beruházások terén energetikai bázisunk igen lényeges kiszélesítését, mert jelenleg és még hosszú éveken át előrehaladásunknak az energetikai bázis szűk volta lesz leginkább a kerékkötője. Figyelembevéve ezt a szempontot, előtérbe kell helyeznünk a szénbányászat, továbbá a villamosenergiatermelés növeléséhez szükséges beruházásokat.

A második döntő szempont, amelyre figyelemmel kellett lennünk, az, hogy a háború elsősorban közlekedésünket pusztította, és hogy a megnövekedett termeléssel járó megnövekedett árutömeget egyik helyről a másikra kell szállítani, mégpedig elsősorban vasúton. Ez indokolja a közlekedés helyreállítására és fejlesztésére előirányzott jelentékeny beruházásokat, s ezeken belül a vasút számára előirányzott tetemes beruházási összegeket.

A harmadik döntő szempont, amelyet figyelembe kellett vennünk, az volt, hogy bár a legtöbb beruházás az ország, az egész lakosság, a város és a falu érdekeit egyaránt szolgálja, viszonylag mégis növelnünk kellett azokat a beruházásokat, amelyek közvetlenül a falut szolgálják és lehetővé teszik, hogy a faluban komoly javulás álljon be gazdasági, egészségügyi és kulturális szempontból már a legközelebbi években.

A negyedik döntő szempont, amelyre tekintet-

tel voltunk a beruházási terv kimunkálásánál, az, hogy szilárd anyagi alapokra kell helyezni egész oktatási és népművelési rendszerünket, hogy lehetővé kell tenni szakemberek képzését az új, demokratikus Magyarország számára szükséges számban és minőségben, hogy komoly lépést kell tennünk előre a tudományos kutatás terén.

Végül, de nem utolsó sorban, figyelemmel kellett lennünk arra, hogy népegészségügyünket kiemeljük jelenlegi nehéz helyzetéből és gondoskodnunk kell arról is, hogy a dolgozó tömegeknek olcsó és egészséges üdülési és pihenési lehetőségek álljanak rendelkezésre.

Mindezek figyelembevételével állapítottuk meg az egyes iparágakban és egyéb területeken előirányozható beruházások összegét és jelöltük meg a konkrét célokat, amelyekre szerintünk a beruházásokat fordítani kell.

Itt abból indultunk ki, hogy a terv megvalósításának három esztendeje alatt körülbelül másfélmilliárd 1938-as pengőt fordíthatunk beruházásokra. Ebből 410 650 000 pengőt az első, 490 140 000 pengőt a második és 599 320 000 pengőt a harmadik évben. Ezekben az összegekben természetesen bennfoglaltatnak az összes beruházások, tehát az állami, a közületi, szövetkezeti és magánszektor is.

Vajjon lehetsége-e ekkora összeget elvonni a nemzeti jövedelmből ugyanakkor, amikor jóvátételt is kell fizetnünk? Szerintünk lehetséges.

Ha az 1938-as nemzeti jövedelmet 4,9 milliárd pengőre tesszük, ha továbbá feltételezzük, hogy ebben a gazdasági évben nemzeti jövedelmünk már körülbelül 3,2 milliárd pengő lesz (ez az a szám, amelyet különféle módszerekkel több közgazdászunk számított ki), akkor aligha tévedünk, ha

1947/1948-ra a nemzeti jövedelmet mintegy 3,8 milliárdban, a következő évre mintegy 4,5 milliárdban és a hároméves terv utolsó évére mintegy 5,3 milliárdban irányozzuk elő. Ez az előirányzat minden tekintetben reálisnak látszik, ha figyelembevesszük termelési kapacitásunkat és az ipari, valamint a mezőgazdasági termelés helyreállításának eddigi ütemét. Másrészt, emellett az előirányzat mellett az évi nemzeti jövedelemnek beruházásokra mintegy 11%-át vennénk igénybe. Ez több, mint amennyi Magyarországon az átlagos tőkefelhalmozódás volt a háború előtti években, de egyáltalán nem irreális, ha tekintetbe vesszük, hogy a gazdaság tervszerű irányítása és a termelés racionalizálása, valamint az igazgatás leegyszerűsítése és olcsóbbá tétele számos olyan megtakarítást tesz lehetővé, amelyről azelőtt nem lehetett szó.

Az előbb mondottaknak megfelelően a beruházásokat alapvonalaiban a következőképpen irányoztuk elő:

A bányászatban és a kohászatban, együttesen a három évre, 160 400 000 pengő olymódon lesz felosztva, hogy az első évben ruháznánk be a többet, a másodikban már valamivel kevesebbet és a harmadik évben még kevesebbet. Az említett összeg oroszlánrészét a szénipar kapná, csaknem százmillió pengőt, míg a többit a budapest—lispei földgázvezeték megépítésére, ásványolaj-kutatásra és fúrásra, ferromangán-kohó építésére, alumínium-hengerművek kiegészítésére stb. fordítanánk.

Az ipari beruházások összege a három esztendőre, előirányzatunk szerint, 223 800 000 pengő és ebből új villamos erőműtelepek létesítésére, valamint az elosztó hálózat kifejlesztésére majdnem 79 000 000 pengő jutna. Itt irányoztuk elő a mátra-

vidéki, továbbá a WM csepeli, az ajkai, a komlói, a lispei és egyéb erőművek megépítését. Az ipari befektetéseknél egyedül szerszámgépek beszerzésére 15 000 000 pengőt irányoztunk elő, mert tudjuk, mennyire leromlottak üzemeink a háború alatt és után éppen ezen a területen. Előirányoztuk továbbá egyes fontos üzemek bővítését és újjáépítését, így a Ganz Villamosságiét, a Ganz-hajóét, a WM csőgyárét stb. Figyelemmel voltunk arra is, hogy vasipari üzemeinkben egyike a legszűkebb keresztmetszeteknek az öntőkapacitás, tehát itt kell beruházni komolyabb összegeket. Az ipari szektorban szerepet játszik a mezőgazdasági gépipar beruházása, bár a főkérdés ezen a területen nem a termelési kapacitás hiánya. A vegyészeti ipar 51 000 000 pengő beruházással szerepel, ebből a Péti Nitrogén-Művek egymaga 20 millióval. A textiliparban a szűk keresztmetszet a fonókapacitás; ezért előirányoztunk itt 21 000 000 pengőt főként 120 000 új fonóorsó beállítására. Igen jelentékeny összegekkel szerepel a beruházásoknál az élelmezési ipar, leginkább szövetkezeti vonalon.

A közlekedés összes beruházásai tervünkben 389 200 000 pengővel szerepelnek. Ebből a MÁV 185 millióval, amelyben bennfoglaltatnak a nagy vasúti hidak is. Előirányoztuk 3000 kilométernyi keskenynyomtávú gazdasági vasút újjáépítését 13,5 millió pengővel; ez különösen a mezőgazdaság és a mezőgazdasági szövetkezetek szempontjából fontos. A Beszkárt és más közforgalmú vasutak újjáépítésére csaknem 60 millió pengőt vettünk tervbe. A hajózás újjáépítésére 35 milliót, a légiközlekedésre 12 milliót, a közúti hidakra 36,5 milliót, közutak építésére, nem számítva a falusi bekötőutakat, 22,5 milliót, a bekötőutakkal együtt 51,5 milliót és 6300 új

gépjármű beszerzésére 36 milliót. A posta és rádió újjáépítésére és fejlesztésére összesen 58 milliót vettünk fel. Ez nyilvánvalóan elégtelen, annál is inkább, mert meg kell építenünk a nagy távkábelt, amelyre az említett összegből nem futja és erre a szükséges eszközöket más úton kell majd előteremtenünk, s ez tervünk II. változatában fog szerepelni.

A mezőgazdaság közvetlen fejlesztését célzó beruházásokra összesen 281 460 000 pengőt vettünk fel. Itt irányoztuk elő 15 új növénynemesítőtelep létesítését, továbbá külön 10 millió pengőt a mezőgazdaságnak nemesített vetőmaggal való ellátására, ezenkívül valamivel több mint 38 millió pengőt 200 járási gépállomás létesítésére 3000 traktorral, 200 modern cséplőgéppel, 1800 szelektorral és más szükséges gépekkel.

Ezenkívül előirányoztunk a mezőgazdaságnak gépekkel és szerszámokkal való ellátására további 32 millió pengőt, vagyis a mezőgazdaságnak géppel és eszközzel való ellátására, a járási géptelepeket is hozzáadva, több mint 70 millió pengő jutna.

Tervbe vettük továbbá 150 000 m^3 új takarmánysiló építését, valamint 10,5 millió pengőt állítottunk be községi trágyatelepek létesítésére. Felvettük továbbá a tervbe, hogy az elkövetkezendő három évben megépítünk 600 kilométernyi bekötőutat 29 millió pengő költséggel. Tervünk magáévá teszi a Duna—Tisza-csatorna ügyét azzal, hogy ebből 30 kilométer épüljön meg már a terv éveiben és ezzel jelentékeny terület váljék öntözhetővé; ugyanekkor egyéb öntözőművek létesítését is tervbe vettük — összesen 130 000 hold öntözését, — s erre a célra 20 millió pengőt irányoztunk elő. A falvak villamosítására, különösen Somogy, Borsod, Csongrád és Zala vármegyékben, előirányoztunk

33 750 000 pengőt. Az állami mezőgazdasági birtokok fejlesztésére 10 millió pengőt szánunk, szarvasmarha és ló tenyészállat behozatalára 40 milliót tartunk szükségesnek felvenni. Kötött talajú szőlők és gyümölcstelepek megújítására 7 millió pengőt. Igen fontosnak tartjuk a szikes és savanyú talajok megjavítását, amelyre ezért 30 millió pengőt irányoztunk elő. Véleményünk szerint jelentékeny mértékben fejleszteni kell a szakoktatást és ezért erre új befektetésként előirányoztunk 6 millió pengőt. Végül, el kell kezdeni a tagosítást is. Másfélmillió hold tagosítására felvettünk 12 millió pengőt.

A falu céljait azonban nemcsak az itt felsorolt beruházások szolgalják, amelyeknek összege, mint már említettem, több mint 281 millió békepengő. Ide kell sorolnunk a falusi lakásépítésre fordítandó 90 millió pengőt, továbbá a falusi gyengeáramú távvezetékek (távbeszélő, távíró) építését célzó 20 milliót, a falusi iskolák és óvodák építésére szánt 45 milliót, a keskenyvágányú gazdasági vasutak újjáépítésére előirányzott 13,5 milliót, a mezőgazdasági gép- és traktorgyártás fejlesztését szolgáló 3,5 milliót, a műtrágyagyártás fokozására fordított 20 és egynéhány milliót stb.

Ha mindezt összesítjük, azt látjuk, hogy a három év alatt az egész nemzetgazdaságba beruházandó másfél milliárdból közvetlenül a falut szolgálja mintegy 500 milliónyi beruházás, vagyis az összes beruházások egyharmada, míg az egyéb beruházások többsége szolgálja a falu érdekeit is.

Megjegyzem még, hogy a beruházásokból 202 millió a szövetkezetek megerősítését célozza, főként a falun. Ez feltétlenül helyes, mert a demokratikus,

népi Magyarország gazdasági életében a szövetkezeteknek a jelenleginél hasonlíthatatlanul nagyobb helyet kell elfoglalniok.

A szociális és kulturális jellegű beruházások tervünkben a három esztendőre 387 250 000 pengővel szerepelnek. Ebből egyedül lakásépítésre a városokban, falvakban, bánya- és kohótelepeken csaknem 220 millió pengő, 5000 új iskolaterem, továbbá óvodák, napköziotthonok, csecsemőotthonok, tanonciskolák újjáépítésére, építésére és felszerelésére kereken 63 millió pengő; nagyrészt lerombolt Műegyetemünk újjáépítésére pedig 14 millió, egyéb főiskolánk újjáépítésére pedig 20 millió pengő; kórházaink újjáépítésére 70 millió pengő, ezenkívül jelentős összegek hadigondozottak és rokkantak foglalkoztatását célzó műhelyek létesítésére, valamint a mentő intézmény fejlesztésére. Felvettük tervünkbe a Margitszigetnek népüdülővé fejlesztését is.

Ha a különböző rovatokban szereplő magas- és mélyépítéseket összegezzük, megállapíthatjuk, hogy a hároméves terv keretében körülbelül 500 millió pengőt fogunk fordítani építkezés céljaira, vagyis mintegy két—két és fél milliárd forintot.

Ez azt jelenti, hogy foglalkoztatni fogjuk teljes mértékben építőmunkásainkat és hogy az építkezésekkel kapcsolatban a kis-, közép- és nagyobb iparosok százezrei fognak keresethez jutni, ami nem maradhat kedvező hatás nélkül a kereskedelemre sem.

Az általam előadottak, természetesen, nem merítik ki, még nagy vonalaiban sem, a Magyar Kommunista Párt hároméves gazdasági tervjavaslatát. Hiszen nem, vagy alig érintettem olyan fontos kérdéseket, mint a külkereskedelem, ami részben a velünk szomszédos, ugyancsak tervgazdaságot meg-

valósító államokkal való kooperálás kérdése és a szükséges nyersanyagok biztosítása iparunk számára. Külkereskedelmünkről csupán annyit szeretnék megjegyezni, hogy előirányzatunk szerint a hároméves terv végén teljes mértékben még nem érjük el az 1938-as külkereskedelmi forgalmat, de elérünk annyit, hogy az előirányzott termelés emelkedéséhez elengedhetetlen nyersanyagmennyiség rendelkezésre álljon.

Alig említettem az anyag- és a munkaerőgazdálkodás igen fontos kérdéseit, amelyeknek helyes megoldása nélkül nem képzelhető el igazi tervgazdálkodás.

Nem tértem ki a terv finanszírozásának komoly problémájára, a forgótőkeszükségletre és az ezzel kapcsolatos hitelpolitika kérdéseire, s a pénzügyi és finanszírozási kérdésekkel szorosan összefüggő költségvetési kérdésre. Magától értetődő, hogy a tervnek feleletet kell adnia és ad is feleletet mindezekre.

Nem szóltam arról, hogy mint a nagy hároméves terv részét, kidolgozzuk a szociális biztosítás kiterjesztésének és fejlesztésének hároméves tervét.

Feladatomnak elsősorban azt tekintettem, hogy megmutassam javaslatunk alapvető elgondolásait és az utat, valamint az eszközöket, amelyekkel a kitűzött célokat, véleményünk szerint, el lehet és el kell érni.

Megjegyezni kívánom még, hogy az államgazdasági terv, amelynek alapvonalait ismertettem, az úgynevezett I. változat, amelynél abból indultunk ki, hogy a terv megvalósításánál lényegileg saját erőforrásainkra leszünk utalva és csak azokat a külföldi erőforrásokat vettük számításba, amelyek máris biztosítva vannak.

Nyilvánvaló azonban, hogy el kell készíteni a hároméves gazdasági terv II. változatát is. Itt már számításba fogjuk venni azokat a komolyabb erőforrásokat is, amelyek külföldről való tőkebehozatal útján esetleg lehetővé teszik, hogy messzemenő célokat tűzzünk magunk elé és gyorsabban haladjunk előre a felemelkedés útján. Meggyőződésünk, hogy ezek az erőforrások annál bővebben fognak csörgedezni számunkra, minél határozottabban és céltudatosabban látunk saját magunk a munkához és minél nagyobb eredményeket fogunk elérni saját belső erőforrásaink mozgósítása terén.

Az általunk nagy vonalban itt előterjesztett államgazdasági tervnek megvannak az összes szükséges anyagi feltételei. De ahhoz, hogy a terv megvalósítását teljes mértékben biztosítottnak tekinthessük, meg kell teremteni a politikai feltételeket is. Ezeket a feltételeket egyetlen szóval lehet megjelölni: demokrácia! Ez azt jelenti, hogy a reakciós, demokráciaellenes erőket félre kell seperni az útból és létre kell hozni olyan tartós, feltétlenül demokratikus alapokon álló kormányzati koalíciót és ezen túlmenően olyan valóban demokratikus egységét a nemzeti erőknek, amely egyedül lehet záloga annak, hogy erőinket nem kell meddő harcokban elfecsérelni, hanem mindent összpontosíthatunk a magunk elé tűzött nagy nemzeti feladat megvalósítása érdekében.

A hároméves államgazdasági terv az egész nép, a nemzet, az ország ügye.

Ennek a tervnek valóraváltásáért érdemes élni, áldozni, dolgozni és küzdeni a munkásnak, a parasztnak, az értelmiségieknek, a kisemberek millióinak, mert a nemzet felemelkedésével együtt mindegyikük a saját felemelkedését munkálja. Mert a hároméves

terv megvalósítása útján szilárdabb alapokra helyezzük hazánk függetlenségét, megteremtjük országunk felvirágoztatásának feltételeit, előkészítjük a jobb, szebb, boldogabb magyar életet!

(Percekig tartó lelkes éljenzés és taps.)

(Előadás a MKP Politikai Akadémiáján, 1946 december 20.)

A HÁROMÉVES TERV ÉS A SZÉNTERMELÉS

Gazdasági talpraállításunk biztosítása, az ország újjáépítése, a dolgozók életszínvonalának emelése több és mindig több szenet követel. A Magyar Kommunista Párt felhívása, amelyhez 1946 december 20-án a Szociáldemokrata Párt és a Kisgazdapárt is csatlakozott, kellőképpen figyelembe vette azt a döntő szerepet, amelyet a szén nemzetgazdaságunkban és egész életünkben játszik.

Hála derék bányászaink áldozatkészségének, szaktudásának és szorgalmának, hála a forint megteremtésének és nem utolsó sorban szénbányászatunk államosításának, széntermelésünk gyors ütemben emelkedett.

Márciusban az egy munkanapra eső széntermelés már meghaladta a 2800 vagont, a békebeli széntermelés 85%-át.

Ezt azt jelenti, hogy a szénbányászok az élen járnak iparunk újjáépítésében. Szénbányászatunk gyorsabban áll helyre, mint általában az ország ipari termelése. Ez rendkívül örvendetes.

Az eddig elért eredmények azonban még nem oldják meg a nemzetgazdaság által parancsolóan felvetett kérdéseket. Tovább kell fokoznunk a szén-

termelést és el kell kerülnünk, hogy a tavaszi és nyári hónapokban a széntermelés időleges csökkenése bekövetkezzék. Az időleges csökkenésnek az volt eddig a főoka, hogy a bányákból jelentékenyszámú munkás ment el tavasszal és nyáron mezőgazdasági munkára. Bármennyire is fontos azonban a mezőgazdasági munka, mégsem engedhetjük meg magunknak azt a fényűzést, hogy a mezőgazdasági munkákat a széntermelés rovására végezzük el. Ez annál kevésbbé jogosult, mert a mezőgazdaságban nincs munkaerőhiány.

Szervezzük meg a termelést, hogy ne csökkenjen az ország rendelkezésére álló szénmennyiség, hanem hónapról-hónapra emelkedjék.

Miért lesz az országnak ebben az évben több szénre szüksége, mint az elmúlt télen? Mindenekelőtt azért, mert vasúti forgalmunk lényegesen meg fog növekedni.

Sok új személy-, gyors- és tehervonatpárt kell indítanunk az új nyári menetrendnek megfelelően. Továbbá azért, mert a vasút csak akkor tud takarékosan bánni a szénnel, ha tartalékai vannak és megfelelően tudja keverni a különféle szeneket.

Most tavasszal megindul a magyar hajózás és ehhez is sok szén kell. Iparunk is fejlődik: vas- és kohóiparunk a mult év óta nagy lépést tett előre, textiliparunk is mind többet és többet képes termelni és hasonló a helyzet a legtöbb iparban. A közlekedés és az ipar fejlődése több villamosenergiát követel. Az ipar és a közlekedés jobb munkája a fogyasztó rendelkezésére álló áruk és szolgáltatások szaporodásában fog kifejeződni, tehát a dolgozók életszínvonalának emelésében.

Az idén jóval nagyobb termésre számítunk, mint

a mult esztendőben, ezért a szükséges szénmennyiség is nagyobb lesz.

Az a széntöbblet, amelyet a mezőgazdaság kap, szintén a nép életszínvonalát fogja javítani. Figyelembe kell venni, hogy tavasszal erőteljes ütemben kell megindítani az építkezéseket s az építkezések megindulása az építőanyagok fokozottabb ütemű gyártását teszi szükségessé, tehát ide is több szenet kell juttatni.

Mindezekre való tekintettel, már a hároméves terv első évére el kell érni, hogy az egy munkanapra eső termelés 3280 vagon legyen. A második évben el kell érni a 3460 vagonos napi átlagot, a harmadik évben pedig el kell jutnunk a napi 3800 vagonos termelésig. A hároméves terv által kitűzött feladatokat a szénbányászat terén csak úgy tudjuk végrehajtani, ha könnyebbé tesszük a bányász munkáját és növeljük a keresetét.

A terv több mint 115 millió forintot irányoz elő a gépesítésre. Automatikus fúrók és fejtőkalapácsok beszerzésére, szállítóberendezések, rázócsúzdák, osztályozók létesítésére, csillék, kötelek és egyéb felszerelés beszerzésére. Új bányászkolóniák építésére 30 millió forintot kell befektetni. Nagy gondot fordít a terv fürdők létesítésére, kórházak újjáépítésére.

A bányászok keresete a termelés emelkedésével együtt évről-évre növekedni fog.

A demokratikus Magyarország minden tőle telhetőt meg fog tenni a bányászokért. Tegyenek meg a bányászok is mindent a demokratikus Magyarországért.

(Rádióelőadás, 1947 április 1.)

NEMZETGAZDASÁGUNK SZERKEZETI VÁLTOZÁSAI ÉS JÖVŐJE

Kedves Hallgatóim! Tisztelt Elvtársak!

Legyen szabad emlékeztetnem Önöket arra, hogy a MKP Politikai Bizottságának határozatából éppen egy évvel ezelőtt ismertettem Politikai Akadémiánkon pártunk hároméves államgazdasági tervét, mely később a Nemzetgyűlés útján, bizonyos módosításokkal, törvénnyé vált. Mint ismeretes, a hároméves tervet immár ötödik hónapja sikeresen megvalósítjuk. A hároméves terv kidolgozása, törvénnyé válása és sikeres megvalósításának kezdete már egymagában is felhívja a figyelmet arra, hogy hazánk gazdasági életében, a magyar nemzetgazdaságban komoly szerkezeti változások történtek az utóbbi évek folyamán. Ezek a változások nemcsak mennyiségiek, hanem minőségiek is. Hazánk felszabadulása óta nemcsak az történt, hogy lerombolt, elpusztított vasutak, gyárak, hidak újjáépültek. Az újjáépítéssel együtt megváltozott nemzetgazdaságunk jellege is.

Nemzetgazdaságunk mélyreható, szerkezetbeli változása mindenekelőtt kifejezésre jut abban, hogy történelmi jelentőségű, radikális földreformot hajtottunk végre, hogy államosítottuk a Magyar Nemzeti Bankot és a nagy magánbankokat, hogy

ugyancsak államosítottuk a nagyipari üzemek jelentékeny részét, hogy létrehoztuk azokat a gazdasági csúcsszerveket, melyeknek feladata a nyersanyagok és félkészgyártmányok elosztása, valamint a hitelfolyósítás szabályozása s a gazdasági élet különböző szerveinek és ezek tevékenységének irányítása és egybehangolása a nép érdekében. Olyan szervekre gondolok, mint a Gazdasági Főtanács, a Tervhivatal s az Anyag- és Árhivatal. Mindezen intézkedések tették csak lehetővé, hogy rátérhessünk hároméves államgazdasági tervünk megvalósítására.

Nézzük meg hát röviden, milyen változásokat idéztek elő a magyar nemzetgazdaságban az előbb említett tényezők.

Vegyük mindenekelőtt a földreformot. A földreform előtt Magyarország a nagybirtok és a nagybirtokosok országa volt. 302 mammutbirtokos 3,6 millió holddal rendelkezett, vagyis az átlagos birtoknagyság ennél a kategóriánál tizenkétezer hold volt. A 100 holdon felüli birtokosok az egész művelhető területnek kereken 50%-át birtokolták. Mi a helyzet ezen a téren a földbirtokreform végrehajtása után? A mammutbirtokok, mint ismeretes, eltűntek. A 100 holdon felüli birtokosok pedig együttvéve, az előző 50%-kal szemben, az összes művelhető földterületnek csupán 4 százalékát birtokolják. Ellenben a 0—20 holdas birtokosok most magukénak mondhatják az összes művelhető földterület 56 százalékát, a 0—30 holdas birtokosok pedig 83,5 százalékát. Azt jelenti ez, hogy a nagybirtokrendszer hazánkban megszűnt, a mezőgazdasági birtokmegoszlás régi feudális rendszerét demokratikus birtokmegoszlás váltotta fel, a túlnyo-

mórészt sajátmunkán alapuló kisparaszti birtokok demokratikus rendszere.

A felszabadulás előtt a gyári jellegű iparban szinte kizárólagos szerepet játszott hazánkban a nagykapitalista magángazdaság. De ez a helyzet lényegesen megváltozott a felszabadulás után.

Ha a gyári jellegű ipart, a bányászat nélkül, tesszük egyelőre vizsgálatunk tárgyává, akkor a helyzet jelenleg a következőképpen alakul: az összes foglalkoztatottak száma a gyári jellegű iparban 386 000 fő. Ezeknek körülbelül 50%-a dolgozik magánkapitalista üzemekben, míg a másik 50% állami, közületi, szövetkezeti, tehát általában társadalmi jellegű ipari üzemekben van foglalkoztatva. Azonban ezek a számok korántsem adnak teljes és világos képet iparunk szerkezetéről, mert egyes iparágak szerint az eltérések rendkívül nagyok. Így a vas- és gépiparban, mely egész iparunk gerincét képezi és ahol a tőke koncentrációja igen magasfokú, az állami és egyéb társadalmi szektorokban 105 000 munkás, az összes ebben az iparágban foglalkoztatottak 88 százaléka dolgozik; míg a magánkapitalista szektorban csak 12%. Az elektromos energia termelésben a társadalmasított szektor túlsúlya még nagyobb, amennyiben az összes foglalkoztatottaknak csaknem 100%-a dolgozik állami, közületi, vagy egyéb társadalmi tulajdonban lévő villamosenergiatelepen és ennek nagyjából megfelel a termelt villamosenergia mennyisége is. Az élelmezési iparban a társadalmasított szektorokban dolgozók száma meghaladja a 33 000-et, vagyis kereken 75 százalék.

Homlokegyenest ellentétes a helyzet egész sor más iparágban, így a könnyűipar két legfontosabb ágában, a textil- és a bőriparban. A textil-

iparban a magánkapitalista szektor csaknem 50 000 munkást foglalkoztat, az összes foglalkoztatottak 77 százalékát s így a különféle társadalmi jellegű szektorokra együttvéve csak 23 százalék esik. Még ennél is nagyobb a magánkapitalista szektor szerepe a bőriparban, ahol a magánkapitalista szektor 91,4 százalékkal szerepel és a gumiiparban, ahol csaknem 100 százalékkal. Nem kis szerepet játszik a magánkapitalizmus a vegyészeti iparban, melynek a foglalkoztatott munkások számát tekintve, 56,7 százaléka van magánkapitalista kézben.

Meg kell jegyeznem, hogy a társadalmi szektor adatainak összeállításánál már figyelembevettem azokat az ipari vállalatokat is, melyek részvényeinek legalább 50 százaléka a nagybankok államosítása révén állami tulajdonba került.

Ami a bányászatot illeti, itt a helyzet az, hogy a bányákban foglalkoztatott 67 000 dolgozó közül 63 500 dolgozik állami bányában, vagy egyéb társadalmi jellegű bányaüzemben, míg a magánkapitalista bányák összesen 3500 dolgozót foglalkoztatnak. Másszóval a bányászok 95 százaléka dolgozik a társadalmi tulajdont képező szektorban és csak 5 százaléka a magánkapitalista szektorban.

Ha most összefoglalóan vizsgáljuk az ipart és a bányászatot, azt látjuk, hogy az iparban és a bányászatban együttesen foglalkoztatott 453 000 dolgozóból 253 000-t foglalkoztatnak az állami és egyéb társadalmi szektorok, vagyis az összes foglalkoztatottak 58 százalékát. Így tehát az iparban és a bányászatban a társadalmi szektor lényegesen túlsúlyba jutott a foglalkoztatottak számát illetően. Még nagyobb a társadalmi szektor túlsúlya, ha egész iparunk és közlekedésünk alapját képező vas- és gépipart, a bányászatot és a villamosener-

gia-termelést együttesen vizsgáljuk, vagyis a tulajdonképpeni nehézipart tekintjük. Itt a munkások 87 százalékát foglalkoztatja a társadalmi szektor. Ezzel szemben azonban a könnyűiparban a magánkapitalista szektor megtartotta számszerű túlsúlyát, amennyiben itt a foglalkoztatottak 72%-a dolgozik magánkapitalista üzemekben.

Nemzetgazdaságunk új rendjének további kialakítása szempontjából igen előnyösnek mondható, hogy nehéziparunk 87 százaléka az állami és egyéb társadalmi jellegű szektorokhoz tartozik. De állampénzügyi és a széles fogyasztó tömegek érdekeinek szempontjából egyáltalán nem előnyös, hogy a különösen jövedelmező és a széles tömegek ellátását biztosítani hivatott könnyűipar még 72 százalékban kapitalista magánvállalkozás. Ez magyarázza meg nagyrészt, hogy pl. a textilfronton, az árakat illetően, még nem tudott az állam rendet teremteni. Félreértések elkerülése végett itt mindjárt megjegyzem, hogy nem arról van szó, mintha azt akarnánk, hogy a nagytőkések nyereség nélkül vezessék üzemüket. Számunkra teljesen világos, hogy ha nagytőkések vannak, nyereség is van. De azt megkövetelhetjük és joggal követeljük, hogy a nagytőkések nyereségvágyát a nép számára elviselhető keretek közé szorítsák.

A nagyüzemi jellegű közlekedés terén a helyzetet az jellemzi, hogy a kereken 143 000 dolgozót foglalkoztató ilyen üzemek közül a magánkapitalista szektor mindössze néhányszázat foglalkoztat. Tehát nagyüzemű közlekedésünk csaknem száz százalékban a társadalmi, főként állami, kisebb részben községi szektorhoz tartozik.

Vegyük ezekután szemügyre együttesen — a mezőgazdaságtól egyelőre eltekintve — három

nagy gazdasági területünket, vagyis a tulajdonképpeni ipart, a bányászatot és a nagyüzemi jellegű közlekedést. Itt a következő helyzetet találjuk: nemzetgazdaságunk e három ágában a foglalkoztatottak száma kereken 600 000 fő. Ebből mintegy 400 000-et foglalkoztatnak az állami és egyéb társadalmi szektorok és mintegy 200 000-et a magánkapitalista gazdaság. Vagyis ipart, bányászatot és közlekedést összefogva, azt mondhatjuk, hogy a munkavállalók kétharmada a társadalmi, egyharmada pedig magánkapitalista üzemekben dolgozik.

Iparunkban, bányászatunkban és közlekedésünkben tehát a dolgozók számát tekintve döntő súllyal van képviselve a társadalmi szektor.

Természetesen a foglalkoztatottak száma egymagában nem ad teljesen megbízható képet az általunk vizsgált területen végbement szerkezeti változásokról. Figyelembe kell vennünk a termelési értéket, a tőkekoncentráció fokát és — a közlekedésnél, a teljesített árutonna, illetőleg utaskilométerek számát is. Az egész területet átfogó adatok nem állanak rendelkezésünkre, de kétségtelen, hogy pl. a bányászatnál a társadalmi szektorok, melyek, mint említettem, az összes dolgozók 95 százalékát foglalkoztatják, körülbelül ugyanilyen százalékban veszik ki részüket a termelési értékből is. A közlekedési vállalatoknál hasonló a helyzet, mert ezekben az összes foglalkoztatottaknak közel 100 százaléka dolgozik, tehát rájuk esik a szállított árunak körülbelül ugyanilyen hányada. Némileg másként áll a dolog pl. a vas- és gépiparban. Az egész magyar vas- és gépipar havi átlagos termelési értéke 281 millió forint. Bár a társadalmi szektorok a vas- és gépiparban az összes dolgozók 88 százalékát foglalkoztatják, az egész vas- és gépipar által termelt

értékösszegben nem 88, hanem csak mintegy 60 százalékkal vesznek részt, míg 40 százalék a magánkapitalista iparra jut. Ez részben azért van így, mert a magánkapitalista üzemek egy része (Standard, Elzett stb.) monopol helyzetet élvez az árak tekintetében, másrészt pedig a NIK üzemeknél mutatkozó ráfizetés a magánkapitalista üzemek javát szolgálja, amennyiben az állami vas- és gépipari üzemek önköltségi áron alul látják el a magánkapitalista üzemeket félkészgyártmányokkal, hengerelt áruval, rúdvassal, idomvassal stb. Ezt természetesen egyáltalán nem lehet normális állapotnak tekinteni.

Mindenesetre, ha nem csupán a foglalkoztatott dolgozók számát vesszük alapul, hanem a termelt értékösszeget is, szintén kétségtelen, hogy iparunkban, bányászatunkban és közlekedésünkben a társadalmi szektor döntő állásokkal rendelkezik.

Vessünk most egy pillantást nemzetgazdaságunk egy másik területére: a kereskedelemre. Mi a helyzet a kereskedelem terén? Itt természetesen különbséget kell tennünk kül- és belkereskedelem között és külön kellene vizsgálat tárgyává tenni a kis- és nagykereskedelmet.

A külkereskedelemben a társadalmi szektor, tehát a különféle állami és a nagybankok államosítása révén legalább 50 százalékban állami érdekeltségűvé vált vállalatok és a szövetkezetek az egész forgalomnak mintegy 33 százalékát bonyolítják le, míg a magánkapitalista szektor mintegy 67 százalékát. Eltekintve azonban attól, hogy melyik szektorra esik külkereskedelmi forgalmunk nagyobbik része, itt is lényeges szerkezeti változás következett be. Külkereskedelmünk jelentős mértékben olyan országok felé irányul, melyek maguk is tervszerű gazdálkodást folytatnak. Ez nemcsak azt se-

gíti elő, hogy a várható világgazdasági válság esetére bizonyos hátvédet biztosítunk magunknak, hanem azt is, hogy a kölcsönös érdekek szemmeltartása mellett a külkereskedelemben a szolidarítás és egymástsegítés szempontjai is érvényesüljenek.

A belkereskedelemben a nagykereskedelmi forgalom döntően magánkapitalista kézben van. A kicsinybeni kereskedelmet túlnyomórészt kiskereskedők bonyolítják le, akiknek tevékenységét természetesen nem szabad azonosítani a kapitalista jellegű nagykereskedelemmel. A kiskereskedők tízezreinek hasznos, szakszerű munkája nélkül nem tudjuk biztosítani a termelt áruk helyes és gyors elosztását, a fogyasztókhoz való eljuttatását. A szövetkezetek szerepét illetően az ország összes áruforgalmában becslésekre vagyunk utalva, de aligha tévedtünk, ha azt mondjuk, hogy ez nem haladja meg az ország egész áruforgalmának 15—20 százalékát.

A mondottakat ki kell még egészíteni azzal, hogy a Magyar Nemzeti Bank és a nagy magánbankok államosításával döntően társadalmivá lett a magyarországi hitelszervezet. A bankállamosítás azt jelenti, hogy az összbetétállomány 80 százaléka a társadalmi szektorok valamelyikéhez tartozó pénzintézeteknél van elhelyezve és a kihelyezett tőkék 92 százalékát szolgáltatja a társadalmasított szektor. A tőkeerőt tekintve, a helyzet az, hogy a bankok és pénzintézetek alap- és tartaléktőke-összegének 75 százaléka az állami és egyéb társadalmi jellegű vállalatok tulajdonát képezi.

A társadalmi szektorok túlsúlya az iparban, a bányászatban, a közlekedésben és a hitelszervezetben, figyelembevéve olyan ellenőrző, irányító és koordináló gazdasági szervek meglétét, mint a

Gazdasági Főtanács, a Tervhivatal s az Anyag- és Árhivatal, módot és lehetőséget ad a demokratikus államhatalomnak arra, hogy előrelátóan, tervszerűen fejlessze az ország termelőerőit, hogy kizárólag profitérdekeket hajhászó kapitalista érdekekkel szemben érvényrejuttassa az ország, a nemzet, a nép érdekeit, hogy az értékfelhalmozást, az ú. n. akkumulációt, ha nem is száz százalékosan, de lényegileg a nép, a dolgozók érdekei szerint irányítsa.

És itt térek rá a döntő kérdésre, melytől nemzetgazdaságunk egész jellegének megítélése függ: államhatalmunk jellegére.

Vannak, akik azt gondolják, hogy az általam említett szerkezeti változások ellenére — és ki tagadhatná, hogy ezek valóban igen mélyrehatók — nemzetgazdaságunk jellege a felszabadulás óta nem változott: kapitalista volt és kapitalista maradt. Vagy legfeljebb annyi változás következett be, hogy most inkább, ha úgy tetszik, „tisztábban" kapitalista, tőkés jellegű, mert a földreformmal eltűntek belőle az addig megvolt igen jelentékeny feudális maradványok. Aki így teszi fel a kérdést s így válaszolja meg, az teljesen figyelmen kívül hagyja a marxizmus-leninizmusnak azt az alapvető tudományos megállapítását, hogy bármely ország nemzetgazdaságának jellege a legszorosabb összefüggésben áll az államhatalom jellegével.

Mitől függ az, hogy az állami, közületi és szövetkezeti üzemeket úgy tekinthetjük, mint új típusú, valóban társadalmi, szociális képződményeket, avagy úgy, mint formailag változott, de lényegileg kapitalista, a kapitalizmust szolgáló és erősítő tényezőket? Mitől függ, hogy ezeket az üzemeket úgy tekintsük mint gazdaságunk lényegileg már nem kapitalista jellegű pozicióit, vagy pedig úgy,

mint az államkapitalizmus különféle formáit? Ez függ attól, hogy milyen valamely országban s az adott esetben hazánkban az államhatalom jellege.

Történt-e valami változás ezen a téren a mi országunkban? Kétségtelenül történt, mégpedig gyökeres változás. A felszabadulás előtt Magyarországon a kizsákmányoló osztályok voltak az államhatalom birtokosai: a nagytőkések és a nagybirtokosok. De a nagybirtokosokat, mint társadalmi osztályt, a magyar nép megszüntette. A nagytőkések osztálya megmaradt, de lehet-e azt állítani, hogy a nagybirtokos osztály megszűnése után a hatalom birtokosa a nagytőkés osztály maradt? Képtelenség volna ezt állítani! Jelenleg Magyarországon az államhatalom a népé, a dolgozóké, a munkásoké, a parasztoké, a haladó értelmiségé, akik szövetségben vannak egymással. És ma ez sokkal inkább úgy van, mint mondjuk egy évvel ezelőtt volt. Egy évvel ezelőtt még csak arról beszélhettünk, hogy nem a polgári demokrácia, hanem a népi demokrácia útjára kell vinnünk az országot. Ma határozottan állíthatjuk, hogy hazánk nem a kapitalista úton halad többé, mert átlépte a rubikont a polgári és a népi demokrácia között.

Beszélhettünk volna mi erről ilyen határozottan, reális lett volna erről ilyen határozottan beszélni akkor, amikor a külföldi imperialisták cselédje s a belföldi nagytőkések és levitézlett nagybirtokosok zsoldosa, Nagy Ferenc, ült a hatalom csúcspozíciójában, amikor az ország és a koalíció legnagyobb pártját belülről meghódítva tartották a demokrácia ellenségei, az összeesküvők? Nem! Ez nem lett volna helyes, nem lett volna reális, nem felelt volna meg a tényleges helyzetnek. Persze a munkásosztály és a dolgozó parasztság akkor is ré-

szese volt a hatalomnak. Akkor sem volt nálunk egyszerűen polgári demokrácia, hanem harc folyt polgári és népi demokrácia között. De csak azután, hogy az összeesküvést lelepleztük, hogy az összeesküvőket szétzúztuk, hogy a Magyar Kommunista Párt az ország legnagyobb tömegbefolyással rendelkező, legerősebb pártjává lett, csak azután, hogy a parasztság nagy többsége, mint ezt az augusztus 31-i választások megmutatták, a demokrácia oldalára állott s ezzel megszilárdult a munkás-paraszt szövetség, csak azután, hogy az összeesküvés felszámolásával államosítottuk a nagybankokat, felosztattuk a külföldi imperialisták és a magyar reakciósok pártját, a Pfeiffer-féle hazaáruló pártot, megteremtettük a munkásbíróságot, csak ezután beszélhetünk igazán népi demokratikus államhatalomról Magyarországon.

A nagytőkések osztálya és a megszüntetett nagybirtokos osztály maradványai még igen jelentékeny gazdasági és politikai pozíciókkal rendelkeznek nálunk. Sőt, nem csekély befolyást gyakorolnak az államhatalomra is, igyekezve ezt a lehetőség szerint a maguk céljainak szolgálatába állítani, vagy munkáját akadályozni. Erre annál inkább módjuk van, bizonyos határok között, mert államgépezetünket csak részben frissítettük fel a népből jött új elemekkel és mert a régi elemeknek csak egy része vallja magáénak a népi demokráciát. Módjuk van erre részben azért is, mert egyes demokratikus pártokban nagytőkések és egyéb hasonló elemek bizonyos szerepet játszanak. Módjuk van erre, mert céljaik elérésére kihasználják a rutint, régóta kiépített összeköttetéseiket, a kapitalista társadalom jellegzetes jelenségét, a korrupciót, melyből esetenkint politikai fegyvert is igyekeznek kovácsolni a

demokrácia ellen. Végül, de nem utolsó sorban pedig azért is, mert külföldi kapitalista, imperialista erőkre támaszkodnak.

Így, jóllehet államunk népi demokratikus jellegű, helytelen és veszélyes dolog volna, ha abban az illúzióban ringatnánk magunkat, hogy nálunk már az államot illetően minden a legjobb rendben van. Ellenkezőleg! Éppen az előbb említett okoknál fogva előfordulhat s a valóságban, sajnos, még elég gyakran elő is fordul, hogy demokratikus államhatalmunk egyik vagy másik szervét demokráciaellenes erők a maguk céljainak szolgálatába állítják a nép érdekei ellen. Tipikus és egyben komoly figyelmeztetés számunkra e tekintetben az Anyag- és Árhivatal esete. Ez a szerv, bár az volna a hivatása, hogy a nép érdekeit szolgálja, hogy a nép érdekeinek megfelelően végezze a nyersanyagok és félkészgyártmányok elosztását és a nép érdekeinek megfelelő árpolitikát folytasson, fennállása, azaz a stabilizáció óta lényegében azzal foglalkozik, hogy botot rak a demokrácia szekerének a kerekei közé. Emlékezzünk rá, hogy ez a szerv volt az, amely a stabilizációkor tiltakozásunk ellenére 270 forintban állapította meg a nyersolaj eladási árát, amit később nyomásunkra előbb 226 forintra, utóbb pedig 170 forintra volt kénytelen leszállítani s ez utóbbi ár mellett a nyersolajtermelés még mindíg búsásan jövedelmező ipar. Ez az intézmény volt az, amely néhány hónappal a stabilizáció után, a mult év őszén, elindított egy áremelkedési hullámot, ami méltán váltotta ki a dolgozók elégedetlenségét és felháborodását. Ugyanez a szerv szülte meg most a textilrendeletet, melynek elfogadását heteken keresztül elleneztük s melyről kiderült, hogy a dolgozókat megrabolja és sokmilliós nemzeti ajándékot

juttat a 77 százalékban magánkapitalista kézben lévő textiliparnak, a textilgyárosoknak.

Miért van ez így? Azért, mert az Anyag- és Árhivatal vezetője és számos munkatársa nem a magyar népet, nem a demokráciát szolgálja. De mi következik ebből? Vajjon az-e, hogy szüntessük meg az Anyag- és Árhivatalt? Nem! Az Anyag- és Árhivatalra szükség van, de szükség van ennek a hivatalnak fokozottabb ellenőrzésére is s ehhez elkerülhetetlen, hogy bizonyos szervezeti változtatásokat hajtson végre a demokratikus kormányzat ezen a téren. És természetesen szükség van arra, hogy eltávolítsa az Anyag- és Árhivatalból a nagytőkések kiszolgálóit és helyettesítse őket az ügyhöz értő, megfelelő szakértelemmel rendelkező, ugyanakkor a néphez hű emberekkel!

Az Anyag- és Árhivatal kérdése, melyet csak példaként említettem, elvezet bennünket egy másik igen fontos kérdéshez. Arról van szó, vajjon eldőlt-e a kérdés, hová visz a magyar nemzetgazdaság útja? Igen és nem! Igen, eldőlt annyiban, amennyiben a magyar nép mind politikailag, az államhatalomban, mind gazdasági téren birtokában van azoknak az elengedhetetlenül szükséges pozícióknak, melyeknek helyes és céltudatos felhasználásával biztosítani képes a népi demokrácia további megerősödését és fejlődését a szocializmus irányában. Nem, annyiban, hogy a küzdelem a népi demokrácia és a kapitalista elemek között még távolról sem zárult le. Helytelen politikával a már egyszer megszerzett pozíciókat lehet gyengíteni, sőt el is lehet veszíteni, míg a helyes, következetesen demokratikus politika erősíti a megszerzett pozíciókat és lehetővé teszi új fontos pozíciók megszerzését a nép számára.

Államhatalmunk népi, demokratikus jellege dönti el, hogyan ítéljük meg nemzetgazdaságunk jellegét, tehát nemcsak iparunkat, bányászatunkat, közlekedésünket, nemcsak pénzügyi rendszerünket, hanem nemzetgazdaságunk egészét.

A felszabadulás előtt is voltak nálunk egyes állami üzemek. Megvolt a MÁV, a MÁVAG és egyéb üzemek. Ezek az üzemek abban az időben lényegükben nem különböztek a kapitalista üzemektől, jóllehet nem magánkapitalisták tulajdonát, hanem az állam tulajdonát képezték: Lenin kifejezésével élve, kollektív kapitalista üzemek voltak. Mert kinek a tulajdonát képezte az állam, ki volt az akkori magyar államhatalom birtokosa, kinek az érdekeit képviselte az akkori magyar állam, kinek volt a végrehajtó szerve? Mindenekelőtt a nagytőkés, nagykapitalista osztályé, mely a nagybirtokosokkal osztozott a hatalomban. Az állami üzemek ilyen körülmények között nem állottak ellentétben a magánkapitalista gazdálkodással, hanem ezt kiegészítették. A MÁV-on keresztül óriási burkolt szubvenciókat juttattak a régi rendszer urai sajátmaguknak, a magyar nehéziparnak és a nagybankok nábobjainak, az Ullmannoknak, a Chorin Ferenceknek, a Weiss bárónak. Ugyanakkor a MÁV és általában az állam birtokában lévő vasút, igen fontos hatalmi szerv is volt a kizsákmányoló osztályok uralmának biztosítására az elnyomott népmilliók felett. Az uralkodó osztályoknak minden okuk meg volt rá, hogy ezt a szervet közvetlenül tartsák a kezükben, hogy segítségével gazdasági téren érvényesítsék a maguk osztály- és profit-érdekeit és szociális megmozdulások vagy háborúk esetén feltétlenül rendelkezhessenek vele a dolgozók ellen. Most azonban egészen más az állami tulajdon-

ban lévő vasút szerepe. Most a vasút a népi demokratikus állam kezében a nép érdekeit szolgálja, a nép gazdasági és hatalmi eszköze a nemzetgazdaság felemelésére, a hároméves terv végrehajtására, a dolgozók életszínvonalának emelésére. Horthy uralma idején a MÁV államkapitalista vállalkozás volt. Most megszűnt államkapitalista vállalkozás lenni és az új, kialakulóban lévő gazdasági rend fontos elemévé vált. Ugyanezt elmondhatjuk a többi, régebben állami üzemekről is. És ugyanez vonatkozik az új állami üzemekre, a közületi és szövetkezeti üzemekre is.

Ez azt jelenti, hogy az új, demokratikus, népi Magyarország állami, közületi, szövetkezeti gazdasági szektorainak jellege elvileg különbözik a régi Magyarország formailag hasonló szektoraitól. Azt jelenti, hogy függetlenül e különféle szektorok formai fejlettségétől, együttesen már nem a régi kapitalista gazdaság alkatelemei, hanem egy új, nemkapitalista, lényegében szocialista, bár még nem következetesen szocialista, gazdasági rendszer alapjait adják.

De ez jelent még valami mást is. Jelenti azt is, hogy a mi népi demokráciánkban a dolgozók viszonya az államhoz és a termeléshez, különösen az állami és egyéb társadalmi szektorokban, más kell hogy legyen, mint régen volt. Most az állam mindinkább a népé és a többtermelés, az önköltség csökkentése, végső fokon a dolgozók, a nép érdekét szolgálja.

Gazdasági rendszerünk új alapjai és a régi kapitalista gazdasági szektorok között szükségszerűen állandó küzdelem folyik, melynek formái időnkint és egyidejűleg igen különbözőek, hol nyiltak, hol burkoltak.

Természetesen súlyos hiba volna azonban egész magángazdálkodásunkat egyszerűen azonosítani a kapitalista gazdaság szektorával, vagy ha úgy kezelnénk magángazdaságunk szektorát, mint valami egységes, egyöntetű, gazdaságilag és osztályszempontból homogén képződményt. Hiba volna úgy tekinteni a magángazdasági szektort, mint olyasvalamit, ami egészében szemben áll a nemzetgazdaságunkban már meglévő új, nem kapitalista gazdasági szektorral.

Ellenkezőleg! Amikor a nemzetgazdaságunkban igen nagy szerepet játszó, sőt — a mezőgazdaságot is beleértve — számszerűen túlsúlyban lévő magángazdasági szektorról beszélünk, éles különbséget kell tennünk a nagykapitalista, nagytőkés magángazdasági szektor és a munkán alapuló, nem kizsákmányoló, saját munkája révén felemelkedni kívánó kismagángazdaságok szektora között.

A tőkés gazdasági rendszerben a fejlődés útja szükségszerűen az, hogy a kis- és középbirtokos tulajdonosok, a kisiparosok és kiskereskedők, a törpe- és a kisparaszti birtokosok túlnyomó többségének elszegényedésére, a falu pauperizálódására, a város proletarizálódására vezet és csak igen keskeny az a réteg, melynek sikerül a versenyben helyét megtartani, vagy felküzdeni magát a nagytőkések osztályába. A népi demokrácia azonban új távlatokat nyit meg ezeknek a rétegeknek a számára. Minthogy a népi demokrácia a kizsákmányolók kiszorításához vezet, ez csak hasznára válhat a dolgozó kistulajdonosoknak, mert mentesíti őket a kizsákmányolók állandó nyomásától és kizsákmányolásától. Új, nagy lehetőségeket nyujt ez a munkásosztály és a kis magántulajdonosok, a kisbirtokosok, a kistermelők,

kisiparosok szövetségének megerősítésére és megszilárdítására.

Előadásom elején szólottam arról, hogy a földreform révén döntően megváltozott a magyar falu képe, megváltozott, demokratikussá lett a birtokmegoszlás; a kisparaszti birtok, a kisárutermelő üzem a magyar mezőgazdaság döntő, uralkodó tényezőjévé vált. Kérdem, lehet-e ezt az új magyar falut, ezt az új magyar mezőgazdaságot egyszerűen a kapitalizmushoz számítani? Nem, nem lehet! Először is azért nem lehet, mert nem szabad megfeledkeznünk a paraszti kistulajdonos kettős jellegéről; mert a paraszti kistulajdonos nemcsak árutermelő, hanem ugyanakkor dolgozó is, aki arca verejtékével műveli meg földjét. De azért sem lehet, mert a népi demokrácia új utat nyit meg a dolgozó parasztság előtt a szövetkezés segítségével való felemelkedés útját, kizsákmányolás és kizsákmányoltatás nélkül. Szorgalmas, dolgos parasztságunk csakis a demokratikus államhatalom segítségével képes megoldani mezőgazdaságunk gépesítésének és korszerűsítésének s a mezőgazdasági termékek számára szükséges felvevő piacok mindenkori biztosításának nehéz kérdéseit. Öntevékenységük mellett, dolgozó parasztjaink milliói csakis ettől az államhatalomtól várhatják gépközpontok létesítését, új traktorok ezreinek munkábaállítását, az állatállomány minőségi feljavítását és szaporítását, a nemesített vetőmaggal való ellátás rendszerének megszervezését, az öntözésügynek nemzeti üggyé tételét stb. Csak ezen az úton lehet leküzdeni a magyar falu évszázados elmaradottságát és elkerülni, hogy az új és régi kisbirtokosok uzsorások és kizsákmányolók karmai közé kerülve, az elszegényedés és a nyomor

fertőjébe süllyedjenek. A népi demokratikus állam egész gazdasági és erkölcsi súlyának támogatásával lehetővé akarja és fogja tenni a többmilliós parasztság számára a felemelkedést a szabad, jómódú, művelt emberek világába.

Persze a szövetkezetre is áll az, amit előbb az állami, közületi és egyéb hasonló jellegű üzemre mondottam. A szövetkezet, mint forma, egymagában egyáltalán nem dönti el az üzem, a gazdasági képződmény jellegét. Kapitalista gazdasági rendszeren felépülő országokban is vannak szövetkezetek. Nálunk is voltak ilyenek a régi rendszer idején. De merő illuzió lett volna azt képzelni, hogy gyökeres társadalmi átalakulás nélkül, az államhatalom jellegének döntő megváltoztatása nélkül lehetséges volna a szövetkezeti mozgalom fejlesztése útján megváltoztatni a gazdasági rendszert, megszüntetni a kizsákmányolást és a gazdasági anarchiát s tervszerű, a nép érdekében folytatott gazdálkodást megvalósítani valamely országban. Ellenkezőleg! A tapasztalat azt bizonyítja, hogy kapitalista gazdasági rendszerben a szövetkezetek vagy az uralkodó rendszer, az uralkodó osztályok és tehetősebb rétegek gazdasági és politikai hatalmi szerveivé válnak a nép milliói ellen, mint pl. nálunk a Futura, vagy elsorvadnak s gazdasági válságok idején állami támogatás híján tönkremennek; olykor a nagytőkések és a nagybirtokosok államhatalma brutális eszközökkel zúzza szét a neki nemtetsző, a dolgozó tömegek érdekeit szolgáló szövetkezeteket, mint ezt nálunk az Általános Fogyasztási Szövetkezet esete bizonyítja.

Más a helyzet azonban a népi demokráciában, a mi népi demokráciánkban is. Az államhatalom

most nem a kizsákmányoló osztályok, hanem a nép kezében van. Az államhatalom, az állami bankok, az állami gazdasági szervek, az állami ipar és közlekedés útján a gazdasági életet, ha nem is teljes mértékben, de lényegében a nép érdekében irányítja. A nép államhatalmának nem lehet célja a nép érdekeit szolgáló szövetkezeteknek kapitalista vállalkozásokká való átváltoztatása, nem lehet célja a szövetkezetek elsorvasztása vagy szétzúzása sem, hanem, anyagi lehetőségeihez képest és mind fokozottabb mértékben, az új szövetkezeti mozgalom támogatását és minden irányban való kifejlesztését tűzi célul maga elé.

Minthogy azonban gazdasági rendszerünkben az új gazdasági képződmények, a nemkapitalista gazdasági elemek mellett megvannak, még pedig igen jelentékeny mértékben, a régi tőkés gazdálkodás gazdasági képződményei is s a kettő között állandó küzdelem folyik, könnyen megtörténhetik és a gyakorlatban ez gyakran meg is történik, hogy városi vagy falusi kapitalista elemek a maguk gazdasági vagy politikai céljainak szolgálatába igyekeznek állítani a szövetkezetet mint gazdasági formát. S itt nemcsak az ú. n. álszövetkezetekre gondolok, nemcsak arra, hogy összeáll három spekuláns tőkés, kinevezi magát szövetkezetnek és a demokrácia szövetkezetvédő szárnyai mögé bujva folytatja a népre káros, kizsákmányoló üzelmeit. Főként arra gondolok itt, hogy lehetnek és vannak igazi szövetkezetek, melyekbe beszivárognak kizsákmányoló elemek, kezükbe kaparintják a vezetést s így a szövetkezetet és a szövetkező dolgozókat saját önös céljaikra használják ki.

Ezért a szövetkezeti mozgalomban különösen

nagy éberség szükséges, hogy demokráciaellenes elemek ne kovácsolhassanak belőle fegyvert saját meggazdagodásukra s a demokrácia ellen. Ezért sohasem szabad elfelejtkeznünk arról, hogy a gazdálkodás szövetkezeti formája népi demokráciánkban alkalmas ugyan nemkapitalista, kizsákmányolástól mentes gazdálkodás megvalósítására, hogy a szövetkezet, mint forma, az új gazdasági rend igen fontos, a faluban egyenesen döntő tényezője lehet, de csak akkor, ha ezt a formát megfelelő demokratikus népi tartalommal töltjük meg.

Minden gazdasági rendszer döntő kérdése a tőkefelhalmozódás, az akkumuláció kérdése. Ezt a kérdést futólag már érintettem. Nézzük meg azonban kissé közelebbről, hogy áll ez a kérdés nálunk. Kapitalista módszer szerint folyik-e nálunk az akkumuláció, vagy más módszer szerint?

A kapitalista akkumulációra az jellemző, hogy a termelésben létrehozott értéktöbblet ott halmozódik fel, ott keres befektetést, ahol a profit a legnagyobb. A kapitalista számára teljesen mindegy, hogy mibe fekteti be a pénzt, csak egy a fontos, hogy a befektetett tőke minél nagyobb hasznot, profitot hozzon. Ezen túlmenően nem érdekli őt, hogy társadalmilag hasznos és szükséges-e a befektetés vagy sem. A nép, a dolgozók szempontjából azonban egyáltalában nem közömbös, hogy üzemeket, vagy mulatókat építenek-e, sőt az sem, hogy milyen üzemeket. Olyanokat-e, melyekre feltétlenül szükség van a dolgozók érdekében, avagy olyanokat, melyek nem elengedhetetlenül szükségesek, s amelyek fényűzési célokat, avagy nem elsőrendűen fontos szükségleteket szolgálnak. A dolgozók, a nép számára elsőrendű fontosságú a beruházások olyan irányítása, mely érdekeiknek, az ország érdekeinek

megfelel. Mi a helyzet nálunk ebben a tekintetben? Irányítjuk-e mi, irányítja-e nálunk a demokratikus államhatalom az akkumulációt a nép érdekei szerint?

Különféle számítások azt mutatják, hogy jelenleg nálunk az egy év alatt beruházott összérték 1700 millió forint körül van. Ebből körülbelül egy milliárd egyszáz millió forintot közvetlenül a Tervhivatal irányítása és ellenőrzése mellett használnak fel. Körülbelül 300 millió forintra tehető az az összeg, melyet különféle közületek ruháznak be a hároméves terv szerint, vagy pedig olyan egyébként hasznos munkák befejezésére fordítanak, melyeket a hároméves terv kidolgozása előtt már elkezdtek, de még a tervbe nem illesztettek be. Vagyis az összes beruházások 83 százalékát a Tervhivatal közvetlenül vagy közvetve ellenőrzi, és csak mintegy 17 százalék az, melyre az ellenőrzés nem terjed ki. De e fennmaradó 17 százalékról sem lehet egyszerűen azt állítani, hogy ezek társadalmilag nem szükséges, haszontalan vagy éppen káros beruházások. Ezeknek jelentékeny része ugyanis szintén hasznos és szükséges beruházás. Ha pl. a paraszt új disznóólat épít magának, ez feltétlenül hasznos és szükséges beruházás, de természetesen az ilyen beruházás nem szerepel a Tervhivatal előirányzatában. Hasznos, de nem ellenőrzött beruházás pl. az is, ha a kisiparos feljavítja szerszámállományát.

Természetesen nem lehet egyszerűen egyenlőnek venni a beruházások összegét, az akkumuláció, a tőkefelhalmozás összegével. Nagyon jól tudjuk, hogy a termelt értéktöbblet egy részét elfogyasztják. De a fennmaradó rész sem jelentkezik maradék nélkül beruházásokban, hanem bizonyos hányada kóbortőkévé válik és nagyrészt spekulatív célokat

szolgál. Ez, sajnos, megvan a mi nemzetgazdaságunkban is és ezt elősegíti az, hogy a nagykereskedelem mind belső, mind külső viszonylatban, túlnyomórészt magánkapitalista kézben van. Számszerűen nem lehet kimutatni, hogy mekkora részét képezi az egy év alatt felhalmozott tőke összegének az ilyen, nem beruházási célokat szolgáló hányad. De még ha ezt 2—300 millió forintra becsüljük is egy évben, ez sem változtat azon az alapvető tényen, hogy az értéktöbblet legnagyobb részét tervszerűen, a nép számára szükséges, a nép érdekeit szolgáló beruházásokra fordítjuk.

Ilymódon a mi nemzetgazdaságunkban alapjában már nem kapitalista módszer szerint történik az akkumuláció, hanem lényegében tervszerű akkumuláció folyik s a tervszerű akkumuláció átfogja a nemzetgazdaság valamennyi szektorát, a társadalmit és a magángazdasági szektort egyaránt, ha nem is egyenlő mértékben.

Mit jelent azonban az, hogy nálunk az akkumuláció lényegében már nem kapitalista módszer szerint megy végbe, hanem a nép érdekeinek megfelelően? Ez azt jelenti, hogy nálunk már nem uralkodnak korlátlanul a tőkés gazdasági rendszer törvényei, hogy ezeknek a törvényeknek a hatása nálunk korlátok közé van szorítva, mert a népi demokratikus államhatalom kezében tartja nemzetgazdaságunk kulcsállásait és meghatározza a további fejlődés irányát a nép érdekeinek megfelelően.

Népi demokráciánk fejlődésének, természetesen, csak kezdeti stádiumában vagyunk. De a fejlődés útján nincs megállás és népi demokráciánk tovább fog fejlődni, teljesebbé, egyöntetűbbé fog válni a dolgozó osztályok szövetségének megszilárdulásával és szorosabbá válásával. Ebből következ-

zik, hogy nemzetgazdaságunknak ugyanilyen irányban kell továbbfejlődnie, mert huzamos időn keresztül nem állhat fenn ellentét egyrészt a politikai rendszer, az államhatalom társadalmi jellege és másrészt a nemzetgazdaság szerkezete és társadalmi jellege között. Tovább fog fejlődni nemzetgazdaságunk, a még meglévő ellentmondások és ellentétek kiküszöbölése és megszüntetése útján, a teljes harmónia, a szocialista gazdasági rendszer felé. És ez az út, a kapitalizmus fokozatos és szerves felszámolásának útja, nem valami újdonsült kezdeményezése a Magyar Kommunista Pártnak. Ez a politika, melyet pártunk III. kongresszusa állapított meg, mikor azt mondta, hogy nem a nagytőkéseknek, hanem a népnek építjük az országot.

Ezt az utat mi, kommunisták, nem egyedül akarjuk járni, hanem úgy, mint eddig, együtt szövetségeseinkkel, a munkásság, a parasztság, az értelmiség, a dolgozó kisemberek valamennyi demokratikus képviselőjével. Mert ez össznemzeti kérdés, az összes dolgozók, a nép, az ország közös nagy kérdése, a nemzeti felemelkedés, hazánk jövőjének, a magyar függetlenség biztosításának, a boldog és erős Magyarország megteremtésének ügye!

(Előadás a MKP Politikai Akadémiáján, 1947 december 19.)

TERMELÉSI KÉRDÉSEK A NÉPI DEMOKRÁCIÁBAN

Kedves Elvtársak!

Országos pártfunkcionárius-értekezletünk első napirendi pontjának nagyszabású referátumában Rákosi elvtárs szólott arról, hogy az utóbbi évek folyamán demokráciánk fejlődésében mélyreható és lényegbevágó, tehát nem egyszerűen mennyiségi, hanem minőségi változás következett be. Határozottan és visszavonhatatlanul népi demokratikus ország lettünk. Ez jut kifejezésre nemzetgazdaságunk szerkezetében, mind a belpolitikában — államhatalmunk demokratikus jellegének megszilárdulásában — és külpolitikai helyzetünkben is. Ez az alapvető megállapítás volt Rákosi elvtárs nagyjelentőségű referátumának kiindulópontja, amelyben a demokráciánk és pártunk előtt álló feladatokat meghatározta és megjelölte. Teljes joggal vetette fel Rákosi elvtárs a kérdést, hogy ezt a nagyhorderejű, alapvető minőségi változást tudatosítanunk kell saját pártunkban — mert az ellenség ezt már tudja — és saját pártunkon túlmenően a magyar munkásosztályban, a magyar dolgozók tömegeiben, a magyar népben, és ebből a változásból le kell vonni a szükségszerűen adódó tanulságokat és következtetéseket.

Az egyik ilyen következtetés az, hogy gyökeresen meg kell változnia a dolgozók viszonyának az államhoz és a termeléshez. A régi világban, elvtársak, a felszabadulás idejét megelőzően, a kommunista pártnak az álláspontja a termelést illetően világos volt. Minél kevesebbet adni és minél többet kapni. Más szóval, mi arra vettük az irányt, hogy a munkás lehetőleg keveset termeljen és lehetőleg magas béreket csikarjon ki a kapitalistáktól. Ez az álláspont megfelelt pártunk alapvető célkitűzéseinek és megfelelt ugyanakkor a magyar munkásosztály és a magyar nép jól felfogott érdekeinek is. Mert a Magyar Kommunista Párt nem egyszerűen ellenzéke, hanem kibékíthetetlen, engesztelhetetlen, halálos ellensége volt a nagytőkések és nagybirtokosok, a népnyúzók kizsákmányoló rendszerének, halálos ellenségei voltunk a háborúnak, amelyet ez a rendszer saját önző osztályuralmának fenntartása és megmentése érdekében Hitler csatlósaként a magyar nép érdekei ellen viselt. Ezért elvtársak, helyes volt minden, ami a dolgozókat kevesebb erőfeszítésre késztette és helyes volt minden, ami oda irányult, hogy kevesebb erőfeszítéssel a munkában, több erőfeszítéssel a harcban, nagyobb darab kenyeret csikarjanak ki maguknak a dolgozók és ugyanakkor ártsanak a rendszernek és az uralkodó osztályok népellenes háborújának.

Ez a helyzet megváltozott. Megváltozott a régi rendszer összeomlásával, hazánk felszabadulásával. A felszabadulással megnyílt annak a lehetősége, hogy a magyar nép olyan országot építsen magának, amelyben saját maga a gazda, és a magyar nép kezdett gazda lenni *(Taps)*. Ezért kezdettől fogva a felszabadulást követően meg kellett változnia a dolgozók viszonyának a munkához, a termeléshez.

Mindaddig azonban, amíg nem dőlt el végleg a harc a népi demokrácia és a reakció között, amíg az államhatalomban és nemzetgazdaságunkban nem következett be az erők átcsoportosulása, amíg nem következett be a mérleg átbillenése a népi demokrácia javára, nem lehetett teljes a fordulat a dolgozóknak a munkához, a termeléshez való viszonyában sem. Most elérkezett az ideje annak, hogy ezt a fordulatot teljessé tegyük, hogy az új helyzetet a dolgozókban tudatosítsuk és megmondjuk nekik: most lelkiismeretesebben, szorgalmasabban, több kezdeményezéssel, öntudatosabban kell dolgoznotok, mint régebben, mert most már nem a nagytőkésnek, nem a harácsolóknak, hanem lényegileg magatoknak termeltek. Most a munkátokkal nem a nagytőkések és a nagybirtokosok államát erősítitek, nem saját elnyomóitokat erősítitek, hanem saját népi államotokat és ugyanakkor biztosítjátok magatok, családotok anyagi és kulturális felemelkedését is.

Erre persze, elvtársak, azt lehetne mondani, hogy ez rendben van így az állami üzemekben, nemzetgazdaságunk állami szektorában, vagy mondjuk még ehhez hozzávehetjük nemzetgazdaságunknak egyéb társadalmi szektorait, ahol a munkás, a mérnök jobb és öntudatosabb munkájával, szorgalmával nyilvánvalóan nem a tőkést gazdagítja.

De vajjon lehet-e ugyanígy feltenni a kérdést a magánkapitalista szektorban, amelyhez pedig mint tudjuk, egyelőre még gyáriparunk jelentékeny része tartozik?

Természetesen helytelen volna egyszerűen egyenlőségi jelet tenni ebből a szempontból, a munkához, a termeléshez való viszony szempontjából, a társadalmi, tehát lényegileg már nem kapitalista

szektor és a magánkapitalista szektor közé. De legalább ennyire helytelen volna, ha úgy vennénk a dolgot, mintha a magánkapitalista szektorban semmi sem változott volna, mintha itt nem volna a dolgozóknak az érdeke a termelés növelése, a munka termelékenységének fokozása, az önköltség leszállítása, a nyersanyag és energia megtakarítása.

A mi népi demokráciánkban államilag irányított gazdálkodás folyik. Ez azt jelenti, hogy a magántőkés nem teheti a termelésben azt, amit éppen akar, hanem általában alkalmazkodnia kell az állami szervek előírásaihoz, alá kell vetnie magát az állami ellenőrzésnek. Ez az ellenőrzés természetesen nem mindenütt egyformán hatékony és igen sok esetben még nagyon kevéssé hatékony. Vannak üzemek, vállalatok, sőt egész iparágak, amelyeknek kapitalistáit az állam már meglehetősen szigorúan ellenőrzi. Vannak iparágak, üzemek, amelyeket még nem sikerült az ellenőrzésbe ennyire bevonni. Vannak, ahol ez az ellenőrzés szinte csak névleges. De az ellenőrzés hónapról-hónapra, hétről-hétre és napról-napra növekszik és szigorúbbá válik. A textilkérdéssel kapcsolatban észrevettük például, hogy a textilkapitalistákat nem eléggé tartjuk kézben. Most rajta leszünk, hogy kézbevegyük őket és hogy érezzék a szigorú állami ellenőrzésnek a kemény kezét. *(Taps.)*

Azonban bizonyos, hogy nálunk a tőkések nem folytathatják a régi szabadrablást és a dolgozók „szabad" kizsákmányolását. Miért nem? Mindenekelőtt azért, mert a multtal szemben jelenleg az állam nem az ő államuk, hanem a dolgozók állama. Mert az állam mellett üzemi bizottságok útján maguk a dolgozók is ellenőrzik a nagytőkést. Igaz, hogy ez az ellenőrzés sokszor nem kielégítő és vannak ese-

tek, amikor a nagytőkések hízelgéssel, megvesztegetéssel, különböző praktikákkal az Üzemi Bizottságokat, vagy ezek egyes tagjait saját eszközeikké teszik. Ez azonban mit sem változtat azon az általános érvényességű tényen, hogy az esetek legtöbbjében az Üzemi Bizottságok mégiscsak belenéznek a nagytőkések kártyáiba, sőt közbe is lépnek, ha erre szükség van. Nem tehetik a nagytőkések, amit akarnak, mert az Üzemi Bizottságokon kívül itt vannak a szakszervezetek, amelyeknek döntő szavuk van a bér- és a munkaviszonyok kialakításában, sőt ezen túlmenően, szavuk van a törvényhozás, jogszabályalkotás, sőt a végrehajtás kérdéseiben is.

A feladat tehát nem az, hogy a magánkapitalista szektorban a termelést akadályozzuk, hanem az, hogy a termelést itt is tovább növeljük, az önköltséget itt is leszállítsuk, a munka termelékenységét itt is fokozzuk. De ez a feladatnak csak egyik oldala. Ugyanakkor gondoskodnunk kell arról is, hogy a dolgozók jogait és jogos követeléseit teljes mértékben biztosítsuk, hogy a nagytőkéseket fokozottabb mértékben ellenőrizzük, hogy a többtermelés, az önköltségcsökkentés, a munka termelékenysége megnövekedésének előnyeit ne a nagytőkések fölözzék le, hanem az így elért többlet elsősorban a dolgozóknak, az államnak, a közösségnek jusson. *(Taps.)* Magyarán: gondoskodnunk kell arról, hogy a dolgozók jobb és szorgalmasabb munkája ne jelentsen gyakorlatilag nagyobb kizsákmányolást, hanem ellenkezőleg, eszköz legyen a dolgozók helyzetének megjavítására, a népi demokrácia megerősítésére, a kizsákmányolás rendszerének végleges megszüntetésére. *(Taps.)* Rákosi elvtárs említette, hogy a munkafegyelem terén nálunk még komoly bajok vannak, hogy a munka termelékenysége még

elmarad általában a régi szinvonal mögött, holott a feladat az, hogy a réginél sokkalta szilárdabb munkafegyelmet valósítsunk meg és a munka termelékenységét a régihez, a háborúelőttihez és a háborúalattihoz képest megnöveljük, magasabb színvonalra emeljük.

Mi az oka a munkafegyelem meglazulásának, a termelékenység csökkenésének a régihez képest?

Természetesen bizonyos szerepet játszik itt termelőgépezetünk, felszerelésünk háborús elhasználódottsága, részleges pusztulása, a nyersanyagellátásban helyenkint mutatkozó nehézségek és nem utolsó sorban a dolgozók életszínvonalának csökkenése a háborúelőttihez viszonyítva. Azonban ne legyenek illuzióink, ne higgyük, hogy ezek a fő és egyedüli okok. Mindezek a tényezők lassankint és fokozatosan kiküszöbölődnek. Gyáraink, üzemeink igen jelentékeny mértékben felújították felszerelésüket, a nyersanyagellátás javul. Kétségtelenül emelkedik a dolgozók életszínvonala is. Mégis a termelés emelkedése és főként a munka termelékenységének növekedése és a munkafegyelem javulása nem tart lépést ezzel az általános javulással, hanem elmarad mögötte. A döntő okot nem itt, hanem egyebütt kell keresni.

A döntő okát ennek az elmaradásnak akkor találjuk meg, ha nemcsak a globális számokat nézzük, hanem megvizsgáljuk azt is, hogy mi rejlik a globális számok mögött. Ha például a széntermelés az előirányzathoz képest 103%, ez nem azt jelenti, hogy minden bánya 103%-ot termel. Van, amelyik termel 125%-ot és van, amelyik 70—75%-kal kullog. Ha jelen iparunkban és mezőgazdaságunkban a munka termelékenysége kb. 70%-a háborúelőttinek, ez nem azt jelenti, hogy mindenütt egyformán 70%, mert

ez a 70% az átlagos színvonalat mutatja, de ezen belül az eltérések óriásiak. Vannak nálunk az öntudatos munkának, a nagyszerű, a háborúelőttit messze meghaladó teljesítményeknek kitűnő példái. Vannak nálunk százával és ezrével munkások és mérnökök, akik példát mutatnak az egész országnak munkafegyelemben, a termelés fokozásában, önfeláldozásban. Ezek nélkül az új emberek nélkül, az ő önfeláldozó munkájuk nélkül, nem lehetett volna 8 hónap alatt az infláció idején megépíteni a Kossuth-hidat, amit a régi rendszer soha nem lett volna képes véghezvinni. *(Taps.)* Nem lehetett volna talpraállítani közlekedésünket, iparunkat, mezőgazdaságunkat.

A dolog lényege, elvtársak, az, hogy a régi nagytőkés-nagybirtokos rendszer összeomlásával összeomlott a régi munkafegyelem is, amelyet a kizsákmányolók, az éhség korbácsával, fekete-listákkal és ezen túlmenően rendőrségükkel, csendőreikkel, egész államhatalmukkal tartottak fenn és biztosítottak a maguk számára. Összeomlott vele együtt ennek a munkafegyelemnek a tradíciója is. A népi demokrácia munkafegyelme, amely elsősorban a dolgozók, a nép érdekein nyugszik, de amelyet az államhatalomnak gazdasági és egyéb eszközökkel is alá kell támasztania, még nem szilárdult meg eléggé. Ennek az új munkafegyelemnek, a népi demokrácia munkafegyelmének ma még csak a dolgozók kisebbsége, a dolgozók legöntudatosabb rétege a hordozója. De ott, ahol ez az új munkafegyelem már megvan, ahol ezt megfelelő gazdasági jellegű intézkedésekkel is alátámasztják és céltudatosan fokozzák, ahol az új munkafegyelem hordozóit anyagilag és erkölcsileg megbecsülik, ott ennek az új munkafegyelemnek a segítségével csodákat lehet művelni

és máris csodákat művelt a magyar demokrácia. Ott nő a munka termelékenysége, ott csökken az önköltség, ott gyors ütemben javul a dolgozók helyzete is.

Ha megkérdezik tőlünk a külföldiek, akik itt jártak, hogy hogy történt mindaz, ami történt, akkor mi erre azzal válaszolhatunk, hogy ez úgy történt, hogy a mi népi Magyarországunkban már csírájában megvan ez az új, a régivel ellentétes, új alapokon nyugvó, alkotó munkafegyelem. *(Taps.)* Ez a munkafegyelem, az új munkafegyelem van benne, többek között a 8 hónap alatt, az infláció idején megépített Kossuth-hídban. Ennek az új munkafegyelemnek a kialakítása, kiterjesztése a dolgozók legszélesebb rétegeire is, végső fokon a dolgozók összességére, egyik legfontosabb feladatunk. Ez előrehaladásunk megszilárdításának alapvető feltétele.

Kiindulva ebből a felismerésből, Pártunk Politikai Bizottsága elhatározta, hogy a Minisztertanácsban javasolja azt, hogy 1948 március 15-re alkossuk meg azt a rendet, azt a kitüntetést, amely hivatva van a munka hőseit megbecsülni és megfelelő anyagi megbecsülésben is részesíteni, megvalósítani 48 március 15-re a munka rendjét. *(Taps.)* Olyan rendet, amely előtt mindenki egyforma, amelyet munkája alapján megkaphatnak a magyar demokrácia legfelsőbb és legalsóbb munkásai, ha egyaránt, a maguk munkaterületén, valóban kitüntették magukat munkájukkal és bebizonyították, hogy nemcsak állásuknál fogva, hanem munkájuknál fogva is érdemesek ilyen kitüntetésre. *(Taps.)*

És itt, befejezésül, rátérek egy másik kérdésre, amely azonban a legszorosabban összefügg a munkafegyelem és a munka termelékenységének kérdésével. Arra gondolok, hogy mikor mi a hároméves

tervről beszélünk, amikor azt vizsgáljuk, hogy mit valósítottunk meg a hároméves tervünkből az augusztus elseje óta eltelt 5 hónap alatt, rendszerint csak azt vizsgáljuk, hogy mennyit ruháztunk be, hogy elmaradtunk-e ezen a téren, vagy nem, és legfeljebb még azt is megvizsgáljuk, hogy a ténylegesen elért termelési színvonal megfelel-e hároméves tervünk előirányzatának.

Természetesen a beruházás nagyon fontos és fontos a termelés színvonala is. Komoly hiba volna, ha lebecsülnénk azokat a hatalmas eredményeket, melyeket tervszerű beruházások és a termelés színvonalának növelése terén az utóbbi öt hónap alatt elértünk. Öt hónap alatt a tervszerű termelés beindítása terén sokat végeztünk. Ez azonban nem mentesít bennünket attól, hogy rá ne mutassunk bizonyos hiányosságokra, veszélyekre és ne figyelmeztessünk ezek sürgős kiküszöbölésének szükségességére.

A legnagyobb veszély abban áll, hogy tervmunkánkban átcsúszunk a túlnyomórészt mennyiségi vonalra és elhanyagoljuk a minőségi kérdéseket. Nem elegendő, ha tudjuk, hogy eddig közel 500 milliót ruháztunk be, azt is tudnunk kell, hogy ebből az 500 millióból megépítettük-e azt, amit a terv előirányzata szerint meg kellett építenünk, hogy nem építettünk-e kevesebbet és hogy azt építettük-e meg, amit meg kellett építenünk? Tudnunk kell, hogy mint használjuk fel a dolgozók, az állam pénzét, nehogy a Pétihez hasonló esetek előfordulhassanak.

Nemzetgazdaságunk egyes területeire vonatkozóan hároméves tervünk tartalmazza az ú. n. ellenőrző számokat, amelyek megmondják, hogy bizonyos határidőkre milyen eredményeket kell elér-

nünk. De ha lefelé haladnak a termelési egységek, az üzemek felé, akkor eltűnnek az ú. n. ellenőrző számok és magukban az üzemekben már senkisem tud róluk. Pedig még az sem elegendő, hogy minden üzem ismerje a saját ellenőrző számait, amelyek meghatározzák a munka termelékenységének fokozását, a termelés növekedését, az önköltség csökkentését, stb. A tervet, az ellenőrzőszámokat le kell vinni a munkapadhoz, a gépekhez, minden egyes munkáshoz. *(Taps.)* Jelenleg ez nincsen meg, de ezt meg kell valósítani, mert enélkül nem lehet szó komoly fordulatról, a munkafegyelem megszilárdításában és a termelékenység növekedésében. E nélkül nem lehet kifejleszteni a termelő- és a teremtőmunka pátoszát, amely óriási, szinte felmérhetetlen erőtartaléka a mi újtípusú, népi demokráciánknak.

Országunk kivált a többi népi demokráciával együtt az imperializmus szférájából. A kapitalizmus útját elhagytuk és rátértünk a népi demokráciára, a szocializmus felé vezető útra. Új gazdasági és társadalmi rendünknek is a termelés, új termelő viszonyok létrehozása az alapja. Ezeknek az új termelőviszonyoknak a kialakításához szükséges a magasabbrendű munkafegyelem és magasabbfokú termelékenység és szervezettség a termelésben.

Pártunk feladata, hogy előljárjon az új, magasabbrendű munkafegyelem és a magasabbfokú termelékenység megvalósításában és megszervezze a felszabadult munka győzelmét a reakciósok régi rendet visszakívánó, bomlasztó kísérleteivel, a nemtörődömséggel, a hanyagsággal, egyes öntudatlan szűk csoportok önös érdekeivel szemben — az egész dolgozó nép javára és hazánk felvirágzására.

(Beszéd a pártfunkcionáriusok országos értekezletén, 1948 január 10-én.)

NÉPI DEMOKRÁCIÁNK GAZDASÁGI KÉRDÉSEIRŐL

Tisztelt Kongresszus! Kedves Elvtársak!

A Magyar Dolgozók Pártjának Programnyilatkozat-tervezete röviden, de szabatosan határozza meg annak a gazdaságpolitikának alapgondolatát, mely nemzetgazdaságunk jelenlegi helyzetének kialakulásához vezetett és amelynek segítségével hazánkban a szocialista gazdaságot építhetjük. Programnyilatkozat-tervezetünk erről a kérdésről a következőket mondja:

> A hatalmi viszonyok döntő megváltozása a dolgozó nép javára tette és teszi továbbra is lehetővé a tőkés termelés ellenőrzését, korlátozását, a tőkés elemek kiszorítását és jelentős mértékbeni felszámolását a magyar nemzetgazdaságban. Emellett a nemzetgazdaság fejlődése érdekében továbbra is szükséges a magánkezdeményezés, a népi demokrácia érdekeinek megóvása mellett.

A magyar nemzetgazdaságban tehát, tisztelt Kongresszus, az állami, mind következetesebben szocialista jellegű szektor mellett jelentékeny szerepet tölt be és még hosszú évekig fog betölteni a magángazdaság. Ez utóbbi pedig jellegét tekintve

korántsem egységes: képviselve van itt az egyszerű árutermelők óriási tömege mellett a tőkés magángazdaság, valamint a szigorú állami ellenőrzésnek alávetett államkapitalizmus. A kérdés tehát, melyre választ kell adnunk ezen a kongresszuson, az, hogy biztosítani tudjuk-e ilyen körülmények között az állami, szocialista gazdaság szektorának állandó növekedését és megerősödését és végső fokon a szocialista gazdasági rend teljes győzelmét nemzetgazdaságunk minden területén, egész nemzetgazdaságunkban? A kérdés az, biztosítani tudjuk-e ezt a fejlődést viszonylag békés úton s figyelembevéve, hogy a magánkezdeményezés meghagyása elkerülhetetlenül együttjár azzal, hogy nemcsak a szocialista gazdaság szektora fog erősödni, hanem a nemzetgazdaság bizonyos területein és bizonyos mértékben erősödni fognak egyidejűleg a tőkés gazdasági elemek is? Biztosítani tudjuk-e a szocialista szektor gyorsabb növekedését és megerősödését, mint ahogyan a tőkés gazdaság elemei fognak erősödni és növekedni?

Ez az a kérdés, amelyre válaszolnunk kell.

A feltett kérdésekre határozott igennel kell válaszolnunk. Igen! A Programnyilatkozat-tervezetünk által előírt fejlődést biztosítani képesek leszünk, először azért, mert:

1. A demokratikus államhatalom szilárdan a nép kezében van, és a nép kezében marad;

2. A demokratikus államhatalom kezében tartja nemzetgazdaságunk kulcspozicióit, parancsnoki csúcsállásait, és minden héttel, minden hónappal mind szilárdabban fogja a kezében tartani.

3. Népi demokratikus rendszerünk olyan hatalmas belső tartalékokkal rendelkezik, melyekhez

még alig nyúltunk hozzá, de amelyeket mi ki tudunk és ki fogunk aknázni.

Itt nem szükséges kitérni arra, mit jelent az, hogy az államhatalom a népé, hogy a munkásosztály a nemzeti összefogás, az állam vezető ereje, hogy a Magyar Dolgozók Pártja a munkásosztály és a dolgozó nép élcsapatának szerepét tölti be. Ezt a kérdést Rákosi és Révai elvtársak részletesen megvilágították. De beszélni kell a másik két tényezőről: a demokratikus államhatalom kezében lévő gazdasági csúcspozíciókról és gazdasági tartalékainkról.

Mik azok a gazdasági csúcspozíciók, melyeket a mi népi demokratikus államhatalmunk kezében tart?

Mindenekelőtt az, hogy a gyáripar, a bányászat, a közlekedés 86 százaléka állami tulajdon, hogy az állam birtokában van lényegileg az egész hitelszervezet, melyet éppen most szervezünk át olymódon, hogy megfeleljen minőségileg megváltozott nemzetgazdaságunk követelményeinek. Az állam szervei intézik a legfontosabb nyersanyagok és félkészgyártmányok elosztását. A termelőeszközök, fogyasztási cikkek és szolgáltatások árát a demokratikus államhatalom jelentékeny mértékben befolyásolja és bizonyos területeken bizonyos mértékig meghatározza. Tervszerű gazdálkodást folytatunk és a tervgazdálkodás további kifejlesztése útján mind nagyobb mértékben leszünk képesek arra, hogy jó gazda módjára használjuk fel azt, amivel nemzetgazdaságunk rendelkezik.

A gazdasági csúcspozíciók birtokában irányíthatjuk tehát a gazdasági életet és sikerrel aknázhatjuk ki azokat a hatalmas tartalékokat, melyek népi demokratikus rendszerünkben rejlenek.

Melyek ezek a tartalékok?

Az utóbbi hónapok folyamán valamicske történt ezen a téren, de ezzel nem lehetünk megelégedve. Iparunkban a munka termelékenysége a háborúelőttinek csupán mintegy 86 százaléka. Pedig nyilvánvaló, hogy a népi demokrácia útján a szocializmust építeni mindenekelőtt azt jelenti, hogy a munka termelékenységét a régi színvonal fölé kell emelnünk. És erre megvan minden lehetőségünk. Nemcsak azzal van adva ez a lehetőség, hogy hároméves tervünk megvalósítása folyamán óriási új beruházásokat eszközlünk, új, korszerű, termelőeszközökkel egészítjük ki iparunkat, aminek jelentkeznie kell természetesen a termelékenység növekedésében. A jelenlegi helyzetben, amikor az új beruházások eredményei még csak kis mértékben hatnak ki, sokkal fontosabb a munka termelékenységének fokozására a termelés folyamatának jobb, helyesebb, észszerűbb megszervezésére irányt venni. A mi termelésszervezetünk elmaradott. Elmaradottabb, mint felszerelésünk. Iparunkban még csak szórványosan alkalmazzuk a folyamatos termelés módszerét, melyhez nem feltétlenül szükségesek új gépi berendezések, új, korszerű felszerelés. Elegendő sokszor, ha megfelelő gondoskodás történik az alkatrészek kellő mennyiségben való előgyártásáról, ha a munkadarab útját szigorúan meghatározzuk és szabályozzuk úgy, hogy azt kézből-kézbe adják és ilymódon a termelés mintegy egységes folyammá váljék. Mindez óriási lehetőségeket rejt magában és ugyanakkor alig kerül valamibe. Mindez a felszerelés jobb kihasználását, munkaidő megtakarítást, az önköltség csökkenését eredményezi s ugyanakkor emeli a dolgozók keresetét.

És elvtársak, ha a racionalizálásról mint a mi egyik legnagyobb tartalékunkról szólunk, külön ki

kell emelni az építőiparunkban uralkodó teljesen tarthatatlan helyzetet. Semmi, de semmi sem indokolja, hogy ugyanakkor, amikor az iparban általában a háborúelőttihez viszonyítva a szorzószám 4 és 5 között van, az építőiparban a költségeknél 10—11-es szorzószámokkal dolgozunk. Ez azt jelenti, hogy egy épület, mely a háború előtt mondjuk egymillió pengőbe került, most, ha ugyanazt az épületet meg akarnánk építeni, 10—11 millió forintba kerülne. Most, hogy építővállalataink nagyrészt az állam tulajdonába mentek át, haladéktalanul rá kell térnünk az építőipari szorzószám lényeges leszorítására. Az építkezés és szállítás gépesítésével, szabványosításával, az utókalkuláció szigorú rendszerének bevezetésével és más intézkedésekkel sürgősen olcsóbbá kell tenni az építkezéseket, mert az építkezések drágasága kezd egész nemzetgazdaságunk kerékkötőjévé válni. És megfordítva: az építkezés olcsóbbá tétele azt jelenti, hogy hároméves tervünkben az erre a célra juttatott összegből sokkal, sokkal többet tudunk építeni, tehát több munkást tudunk foglalkoztatni, több kisiparosnak, több kisembernek nyujtunk kereseti lehetőséget.

Első országos munkaversenyünk, mely március 15-ével kezdődött, máris megmutatta, milyen hatalmas erőforrás a nép öntudatos munkája. A munkaverseny nyomán általánosságban megszilárdult a munkafegyelem. Növekszik a munka termelékenysége és növekszik vele párhuzamosan a dolgozók keresete, életszínvonala. Csak egyetlen jellemző példát szeretnék itt adni: A MÁV főműhelyeiben a munkaverseny előtt a szakmunkás átlagos órabére 2,74 Ft volt és egy egységkocsi javítása 136 000 Ft-ba került. Két hónapi munkaverseny eredményeként a szakmunkás átlagos órabére 3,26 Ft-ra emel-

kedett s ugyanakkor az egységkocsi javításának költsége 106 000 Ft-ra csökkent. Hasonló példákat tucatjával lehetne felsorolni.

S itt válaszolnunk kell arra a főként bizonyos klerikális reakciós elemek által terjesztett alattomos hírverésre, hogy a munkaverseny állítólag megnyomorítja a munkást, hogy káros az egészségére, hogy a munkaversennyel az állam kiuzsorázza a dolgozókat. A valóságban a munkaverseny nem a munkás, hanem a reakció egészségére káros. A munkás egészségére káros az, ha keveset keres, ha nem táplálkozhat megfelelő módon, ha nem biztosíthatja a keresetéből az emberhez méltó megélhetését. A munkaverseny azonban a munkást több keresethez juttatja. A népi demokratikus államhatalom egyébként fokozott mértékben gondoskodik a dolgozók egészségéről, üdüléséről, sportszükségleteinek kielégítéséről. A többtermelés, a kisebb önköltség nemcsak a munkás keresetét növeli, hanem ugyanakkor meggyorsítja az újjáépítést is, ami közvetve szintén a munkás, az összes dolgozók, a nép javát szolgálja. A többletet egyébként sem nyers erőfeszítéssel éri el az élmunkás, hanem a munka jobb előkészítésével és megszervezésével, találékonysággal és szaktudásának a tökéletesítésével.

Ha a mezőgazdaságtól eltekintünk, akkor azt mondhatjuk, az állam jelenleg a legnagyobb árutermelő az országban. A kereskedelmi forgalomba kerülő áruk túlnyomó többségét, mondom, a mezőgazdaságtól eltekintve, az állam üzemei termelik. De még a mezőgazdasági áruk jelentékeny része is, például a gabona, a liszt, jelentékeny részben az állam kezében összpontosul. Teljesen tarthatatlan ilyen körülmények között, hogy az állami üzemek által termelt áruk árát, vagy az állam birtokába ke-

rülő áruk árát az elosztás révén olyan magas százalékkal terheljék meg, amilyennel most van megterhelve nagyon sok esetben. Nemzetgazdaságunknak szüksége van a magánkereskedők tevékenységére. De nem engedhetjük meg, hogy a kereskedelem az országban termelt terméktöbblet összegéből nagyobb mértékben részesüljön, mint ami tényleges funkciója szerint megilleti.

Mezőgazdaságunk közismerten elmaradott. Gépesítése jelentékenyen meg fogja növelni a mezőgazdaságból eredő nemzeti jövedelmet, megkönnyíti a dolgozó parasztság munkáját, előnyt biztosít neki a falu kizsákmányoló elemeivel szemben, lehetővé teszi a városi lakosság zavartalan és viszonylag olcsó élelmiszerellátását és fontos segítséget jelent külkereskedelmünkben. Azzal, hogy gépekkel, termelőeszközökkel segítjük a dolgozó parasztságot, hogy az állami, szocialista ipar lehetővé teszi 750 Állami Mezőgazdasági Gépüzem létesítését, megteremtjük a város és a falu kapcsolatának új formáját a régi mellett: a közvetlen termelési kapcsolatot építjük ki, a már eddig is meglévő árucsereforgalmi kapcsolat mellé.

Fejlődő iparunk mind nagyobb mértékben fogja felszívni a faluban fölöslegessé váló munkaerőt, ez azt jelenti, hogy olyan rétegek is részt kapnak a rendszeres termelő munkában, akik egyébként az év nagy részében munka nélkül tengődtek. Ezzel nőni fog nemzeti jövedelmünk s megfelelő, helyes elosztás mellett nőni fog az egyes dolgozó jövedelme is és egyben erősödni fog az állami, szocialista szektor.

Minthogy a beruházások oroszlánrészét az állam eszközli, minthogy az így keletkező új létesítmények az állam tulajdonát képezik, az új beruhá-

zások eredményeként jelentkező termelőerőtöbblet s a velejáró termelésemelkedés és önköltségcsökkenés mindenekelőtt nemzetgazdaságunk állami, szocialista szektorát erősíti.

A gazdasági csúcspozíciók birtokában, helyesen használva fel gazdasági erőtartalékainkat, kétségtelenül rendelkezünk mindazzal, ami szükséges ahhoz, hogy a népi demokrácia útján továbbhaladjunk, sikeresen építsük országunkban a szocializmust, végső fokon biztosítsuk hazánkban a szocialista gazdasági rend győzelmét az egész vonalon. Ez annál inkább reális célkitűzés, mert nem vagyunk egyedül. Mind szorosabban együttműködünk nemcsak politikai síkon, hanem gazdaságilag is az ugyancsak tervgazdálkodást folytató más népi demokratikus országokkal és mindenekelőtt a mi nagy szomszédunkkal, a szocialista Szovjetunióval. És, jóllehet, készek vagyunk kifejleszteni gazdasági kapcsolatainkat mindazokkal az országokkal, melyek erre hajlandók és amelyek nem avatkoznak bele a mi belső ügyeinkbe, mégis a tervgazdálkodást folytató országokkal való gazdasági együttműködésünk szinte felbecsülhetetlen jelentőségű. Többek között ez az együttműködés is a biztosíték arra, hogy tervszerű építőmunkánk ne torpanjon meg, amikor majd a tőkés országokon végigseper az elkerülhetetlen gazdasági válság vihara.

A szocializmus felé fejlődő nemzetgazdaságunk tehát szilárd, biztos alapokon nyugszik. De ez, Elvtársak, távolról sem jelenti azt, hogy nemzetgazdaságunkban ne lennének komoly hiányosságok és gyengeségek. Egyikről-másikról futólag már szólottam.

Melyek ezek a hiányosságok és gyengeségek?

1. Külkereskedelmünk egyelőre még elégtelenül teljesíti feladatát: fejlődő, újjáépülő iparunk

nyersanyag- és egyéb szükségleteinek biztosítását. De a belkereskedelem terén semmivel sem jobb a helyzet, mint a külkereskedelemben. A belkereskedelem nemzetgazdaságunknak egyik olyan területe, ahol még igen nagy mértékben maradt meg a tőkés termelési rend anarchiája. Persze, nem véletlen, hogy a kereskedelem terén vagyunk leginkább elmaradva. Ez az a terület, mely a legtávolabb áll a felszabadulás előtti kommunista munkától. Sőt nemcsak a kommunisták, hanem a munkásosztály, mint osztály, éppen erre a feladatra volt, a dolog természeténél fogva, a legkevésbbé felkészülve. Pártot szervezni, tömegszervezetet vezetni — ezt mi régóta tanuljuk és mint az eredmény mutatja, többékevésbbé megtanultuk. Az üzem is közel áll a munkásokhoz, hiszen benne dolgoznak, ismerik minden fogaskerekét, minden csínját-binját. Nem ördöngősség számukra, nemcsak a satupad mellett dolgozni, de üzemet vezetni sem. Az állam gazdasági és pénzügyeinek vezetése sem lehet idegen a marxistákleninisták számára, mert a marxi-lenini közgazdaságtan ismeretében kétségtelenül jobban átlátják a gazdasági összefüggéseket, mint sokszor a gyakorlott polgári közgazdászok, akiket gyakran hipnotizál, foglyul ejt saját fetisizmusuk. Ez a magyarázata annak, hogy a polgári közgazdászok többségének véleménye ellenére nekünk, Rákosi elvtársnak, sikerült megvalósítani a stabilizációt, minden ellenkező jóslat ellenére, minden külföldi segítség nélkül. Bár elméletileg a marxizmus-leninizmus itt is vezérfonal számunkra, mégis egész előző gyakorlati tevékenységünk nem erre a feladatra készített elő bennünket, mi sose készültünk kereskedőknek. E mellett figyelembe kell venni, hogy szemben az iparral, a kereskedelemben, még az aránylag nagy ke-

reskedelmi vállalatoknál is, a tőkés egyéni szerepe a vállalat vezetésében általában jelentékeny, a tőkés kereskedelmi vállalatok nálunk nem váltak még annyira „személytelenekké", mint a nagy ipari részvénytársaságok, melyeknek vezetésében, csekély kivételtől eltekintve, a tőkés szerepe a nullával volt egyenlő. Mindezek azonban olyan nehézségek, melyeken kétségkívül úrrá tudunk lenni.

2. Az állam még nem rendelkezik olyan hatalmas élelmiszer-, nyersanyag-, félkészgyártmány- és készárukészletekkel, melyeknek segítségével biztosítani tudná termelésünk teljes folyamatosságát és hosszú időre, zavartalanságát; biztosítani a lakosság állandó és kielégítő ellátását. Ennek az az oka, hogy nemzetgazdaságunk még csak alig két éve lábalt ki a legsúlyosabb infláció hínárjából, hogy a mult évi szárazság miatt igen gyenge volt a termésünk s hogy pénzügyi helyzetünk sem engedte meg sokszázmilliós összegek elköltését készletek felvásárlására. De mindezeken az objektív tényezőkön kívül nem kis szerepet játszott az is, hogy nem vettünk elég határozottan irányt készletgazdálkodási rendszerünk kiépítésére. Pedig komoly nyersanyag-, élelmiszer- és készárutartalék nélkül lehetetlen az egész nemzetgazdaságot felölelő, valóban tervszerű gazdálkodást folytatni.

A kül- és a belkereskedelem terén mutatkozó gyengeségünk, a tőkés gazdaság anarchiájának aránylag nagyfokú érvényesülése ezeken a területeken, valamint a hiányos készletgazdálkodás következménye, hogy demokratikus államhatalmunk, bár erősen befolyásolja s helyenként meghatározza, de az egész nemzetgazdaságban, az iparban és a mezőgazdaságban még nem tartja biztosan a kezében az árak alakulását. Innen van, hogy a reakció időről-

időre még ki tudja használni népi demokráciánk elfoglaltságát más kérdésekkel és az árakon keresztül megkísérli, hogy ellentámadásba menjen át a népi demokrácia gazdaságpolitikájával szemben, melynek lényege: a termelés emelése, az önköltség leszállítása útján a szocialista gazdasági szektor erősítése és a nép életszínvonalának állandó emelése. Az árak alakulásának hiányos kézbentartása vezet oda, hogy nem tudjuk olyan mértékben emelni a dolgozók életszínvonalát, amilyen mértékben egyébként emelhetnénk, figyelembevéve a termelés jelenlegi színvonalát.

3. A foglalkoztatottak száma állandóan emelkedik, de azért a munkanélküliséget még nem szüntettük meg. A munkanélküliség felszámolásának lassú üteme annál inkább hiba, mert a hároméves tervet, mint később látni fogjuk, általában túlteljesítjük és mert az építkezések terén, ahol a munkanélküliség a legnagyobb, a legmagasabb mértékben teljesítjük túl a hároméves tervet. Az ok kézenfekvő. Már szólottam arról milyen lehetetlenül magas szorzószámmal termel építőiparunk. Itt csak annyit akarok megjegyezni, hogy változó forintértékben számítva, hároméves tervünk első évi előirányzatát előreláthatóan 70%-kal túlteljesítjük az építkezési beruházások terén. Még ha le is vonnánk ebből mintegy 20%-ot az árak közbülső emelkedése miatt — változatlan, 1947 januári forintértékben számítva — még mindig igen jelentékeny mértékben túlteljesítjük az építkezések terén a hároméves terv első évi részlegét. Ên ezt nem dícséretként említem meg, hanem kritikaképpen, mert a terv készítői, helyesen, abból indultak ki, hogy mint az iparban, itt is mintegy ötös szorzószámmal kell dolgozni és nem tizessel, ami a valóságban kialakult. Ha betartották volna az ere-

detileg előirányzott szorzószámot, úgy, a rendelkezésre bocsátott összegből kétszerannyit lehetett volna építeni és mintegy kétszerannyi építőmunkást lehetett volna foglalkoztatni. De, persze, ha nem is ilyen kirívó módon, ugyanez vonatkozik egész termelésünkre, amit itt az építőiparra vonatkozólag mondottam. Termelésünk további fokozása, hároméves tervünk gyorsabb megvalósítása, a szorzószámok leszorítása tervszerű munkaerőgazdálkodással párosulva, biztosítani fogja a munkanélküliségnek fokozott ütemű megszüntetését is.

4. Nagyfokú és indokolatlan egyenlőtlenség és rendszertelenség mutatkozik a bérek és fizetések terén.

Mindenekelőtt: a közszolgálati alkalmazottak bére, illetve fizetése lényegesen elmaradt az állami üzemekben, állami vállalatoknál és a magángazdaságban foglalkoztatottak, munkások, műszakiak, tisztviselők bére, illetve fizetése mögött. Ezenkívül sokszor indokolatlan különbségek vannak az azonos munkakörben foglalkoztatott szellemi és fizikai dolgozók bére között is. Egycsapásra mindezeket a kérdéseket közmegelégedésre nem tudjuk megoldani, de el kell indulnunk a rendezés útján, elsősorban ami a közalkalmazottak elmaradását illeti. Ez természetesen igen jelentékeny megterhelést fog jelenteni az államkincstárnak, de ezt vállalnunk kell. Nem lehet tovább tűrni a jelenlegi állapotot, mert biztosítani kell, hogy a mi rendőrségünk, a mi hadseregünk, a mi vasutasaink, postásaink, állami és köztisztviselőink emberhez méltó módon élhessenek.

5. Teljesen helyes és indokolt volt, hogy azokat, akik népi demokráciánk aktív ellenségei, akik nem hajlandók becsületesen dolgozni az ország újjáépítéséért, a demokrácia félreállította. De teljesen

helytelen, ha mindenkit, aki nem kommunista, reakciósnak minősítünk, ha régi, tapasztalt szakembereket mellőzünk csak azért, mert régiek és bizonyos kérdésekben nem a mi módunkon gondolkodnak. Minden rendelkezésünkre álló eszközzel támogatnunk, bátorítanunk kell az új, fiatal szakerőket, a népi demokrácia neveltjeit, de ugyanakkor minden olyan szakembert, aki becsületesen akar munkálkodni a demokrácia érdekében, az egész ország felemelkedéséért, fel kell használnunk, be kell vonnunk a munkába.

6. Ne feledjük el, hogy elsősorban mi, marxisták-leninisták vagyunk a hordozói a haladásnak minden téren és kell hogy hordozói legyünk a tudományos kutatás terén is. Az igazi tudomány a haladást, a fejlődést szolgálja. Ezért nem szabad lebecsülnünk a tudomány, a tudományos kutatás jelentőségét. De a tudományos kutatás nem hozza meg a kellő eredményt, ha a kutatás elszigetelten folyik, ha a munka nincsen megszervezve s ha nincs eleven kapcsolatban az élettel, a valósággal. Pedig mindez nálunk úgyszólván még hiányzik. Persze vannak kivételek, melyek azt bizonyítják, hogy ott, ahol a tudományos munka meg van szervezve, ahol eleven kapcsolatban áll az élettel, az eredmények nem maradnak el. Több mint tíz év óta foglalkoztak tudósaink és mérnökeink azzal a gondolattal, hogy a magyar szénből kohókokszot állítsanak elő. De a régi rendszerben ezt az óriási horderejű nemzetgazdasági feladatot nem lehetett megoldani. Nem lehetett megoldani a Bán—Kelemen-féle Iparügyi Minisztériummal sem. Mikor azonban az Iparügyi Minisztériumból kisepertük a szabotálókat, a nagytőke ügynökeit, mikor új szellem vonult be az Iparügyi Minisztériumba, megoldódott a több mint tíz év óta

vajúdó kérdés. Örömmel közölhetem a Kongresszussal, hogy néhány nappal ezelőtt, 1948 június 8-án hazai szenünkből előállított kohókoksszal a Diósgyőri Vasgyár nagyolvasztójában sikerült teljesen kifogástalan minőségű nyersvasat nyerni. Hála és dicsőség érte a mi tudósainknak, mérnökeinknek, munkásainknak, ipari szervezőinknek! Azonban az ilyen kivételektől eltekintve, tudósaink magukra vannak hagyatva és a tudományos munka még szervezésre vár. Az is kétségtelen, hogy a tudományos kutatómunka anyagi alapjai nálunk még elégtelenek. Akármilyen szűkösek is anyagi eszközeink, sokkal, sokkal többet kell áldoznunk a tudományos kutatás céljaira, mert, ha helyesen használják fel az erre a célra rendelkezésre bocsátható összegeket, ez az országnak, a népnek sokszorosan megtérül.

Az elmondottakból folyik, hogy a nemzetgazdaságunkban még meglévő hiányosságok és gyengeségek leküzdése elsősorban a mi munkánktól, a Magyar Dolgozók Pártja munkájától s ezen túlmenően az állam helyes intézkedéseitől függ. Kézbe kell csak venni ezeket a dolgokat és ugyanúgy meg fogjuk őket oldani, mint ahogy megvalósítottuk a stabilizációt és megvalósítjuk a sokak által megvalósíthatatlannak hitt hároméves tervet. A küzdelem, mely az állami, szocialista szektor és a kapitalista szektor között folyik azért, hogy ki kit győzzön le; csak viszonylag békés. Természetesen azonban nem lehet szó arról, hogy a tőkés elemek békésen belenőjenek a szocializmusba. Programnyilatkozat-tervezetünk ezt nem ok nélkül húzza alá, mert ilyen illúziók itt-ott nálunk is vannak. A tőkés elemek és a tőkés profit korlátozása, a tőkés elemek kiszorítása és fokozatos felszámolása fokozott ellenállást vált ki ezen elemek részéről, ami múlhatatlanul kiélezi

az osztályharcot. Persze nemcsak kiéleződik az osztályharc, hanem részben ennek formái is megváltoznak. És itt nemcsak arról van szó, hogy a kizsákmányoló elemek és uszályhordozóik terrorisztikus cselekedetekre, gyilkosságokra vetemednek, mint ezt a hírhedt pócspetri eset kézzelfoghatóan bizonyítja. Kiéleződik és formáiban változik az osztályharc gazdasági síkon is.

A népi demokrácia mindinkább megszervezi a termelést, a munkaversenyt. Széles fronton küzd az ország felemelkedéséért, a nép életszínvonalának emeléséért.

A kizsákmányoló tőkések osztálya, a reakciós földbirtokos osztály maradványai viszont a racionalizálás, a munkaverseny ellen uszítanak.

A népi demokrácia igyekszik kiküszöbölni a gazdasági életből a zűrzavart, az anarchiát, a fejetlenséget, igyekszik tervszerűséget vinni a gazdasági élet minden területére, hogy a lehető legnagyobb mértékben kielégíthesse a nép szükségleteit.

A reakciósok viszont mindent elkövetnek, hogy lehetőleg széles területen maradjon meg a termelés anarchiája, a zűrzavar, mert a zavarosban könnyebb halászni, könnyebb munka nélkül magasabb jövedelemre szert tenni s mert az anarchia, a zűrzavar árt a demokráciának, árt a népnek, melyet a reakciósok gyűlölnek és megvetnek.

A népi demokrácia szívós küzdelmet folytat a korrupció, a megvesztegetés ellen, mert tudja, hogy a tőkés gazdasági rendnek ez a törvényes velejárója halálos méreg a népi demokráciára.

A reakciósok, ezzel szemben, igyekeznek tenyészteni a korrupciót, hogy jogtalan nyereségre tegyenek szert, lazítsák a demokrácia gépezetét s végül is szemforgató módon megpróbálják a magukk-

előidézte korrupcióért a felelősséget a demokráciára hárítani. A korrupció a kizsákmányoló, reakciós elemek kezében ilymódon nemcsak a csalárd meggazdagodás eszköze, hanem a munkásosztály, a népi demokrácia ellen irányított osztályharc fegyvere is.

Természetesen, elvtársak, az osztályharcnak ezek és más formái nem szorítkoznak kizárólag gazdasági térre. Átcsapnak politikai síkra: szabotázsba, kémkedésbe, hazaárulásba, mint ezt a Kelemen, Lőtsös és egyéb ügyek is bizonyítják. Ezért van szükség fokozott éberségre és államvédelmi szerveink fokozott szigorú munkájára.

Nemzetgazdaságunk megerősödését s ezen belül az állami, szocialista szektor fejlődését szolgálja az a célkitűzésünk is, hogy a hároméves tervet két év és öt hónap alatt valósítsuk meg, azaz 1950 augusztus 1. helyett már 1949 december 31-re. Természetesen hároméves tervünk megvalósításának ez a meggyorsítása ugyanakkor, amikor az állami szektort erősíti, igen hasznos lesz a kisemberek, önálló kistermelők tömegének is, mert a gazdasági élet ütemének a megnövekedése az ő kereseti lehetőségeiket is megnöveli.

Reális-e ez a célkitűzés? Reális-e a dolgozók alulról jött kezdeményezése, hogy a hároméves tervet két év és öt hónap alatt végrehajtsuk?

Igen! Reális. Reális azért, mert a hároméves terv első évének eddigi eredményei ezt lehetővé teszik. Reális azért is, mert jóvátételi kötelezettségünk 50 százalékos csökkentése lehetővé teszi, hogy az előirányzottnál jóval nagyobb összegeket fordítsunk beruházásokra, nemzetgazdaságunk fejlesztésére.

Figyelembevéve hároméves tervünk első tíz hónapjának tényleges eredményeit s ennek alapján

számítva az első évhez még hátralévő két, most már tulajdonképpen csak másfél hónap várható eredményeit, azt látjuk, hogy az iparban és bányászatban az első tervév termelési előirányzatát mintegy 108 százalékra fogjuk teljesíteni. A mezőgazdasági termelés terén, tekintettel a viszonylag kedvező időjárásra, ez évben be fogjuk hozni az elmaradást, amely a mult évi szárazság következménye.

A beruházások terén — változatlan 1947 januári árakon számolva — ugyancsak figyelembevéve a már realizált 10 hónapnak az eredményeit, az első tervév előirányzatát előreláthatóan mintegy 102—103 százalékra fogjuk teljesíteni.

Természetesen ezek a globális számok nem adnak teljes képet a helyzetről, mert az általános túlteljesítés mellett egyes iparágak, illetve a nemzetgazdaság egyes területei elmaradnak az előirányzat mögött, mások viszont előrehaladnak. Különösen jelentékeny ez az elmaradás külkereskedelmünk területén, ami részben a multévi aszály folytán mezőgazdasági kivitelünk csökkenésével magyarázható. Az augusztus 1-től december 31-ig terjedő öt hónap alatt háromeves tervünknek nem öt hónapra előirányzott részét kell megvalósítanunk, hanem körülbelül hat és fél hónapnak megfelelő hányadot s a következő évben még fokoznunk kell az ütemet. De ez reális, mert az új létesítmények mind nagyobb súllyal fognak jelentkezni termelésünk növekedésében. Persze a siker biztosításához az kell, hogy a Magyar Dolgozók Pártja határozottan forduljon a termelés problémái felé, hogy ne csak az üzemi pártszervezetek és a legfelsőbb pártvezetés foglalkozzanak a termelés kérdéseivel, hanem a közbülső pártszervek is: a körzeti és kerületi pártbizottságok, a városi és megyei pártvezetőségek is.

Programnyilatkozat-tervezetünk, mint ismeretes, számolva a hároméves terv előreláthatóan a kitűzöttnél rövidebb idő alatt való végrehajtásával, napirendre tűzi az ötéves terv, valamint a tízéves villamosítási és a tízéves öntözési terv kidolgozásának és megvalósításának kérdését. Ennek a grandiózus programnak a végrehajtása még inkább meg fogja erősíteni szocialista gazdasági szektorunkat, még szűkebb keretek közé szorítja a kizsákmányolásból eredő jövedelmet, megszilárdítja népi demokráciánkat. Az új, ötéves nemzetgazdasági terv s az ennek szerves kiegészítő részét képező tízéves villamosítási és tízéves öntözési terv feladata lesz egész nemzetgazdaságunk újjászervezése, az ipar és a mezőgazdaság színvonala közötti különbség lényeges csökkentése, a dolgozók életszínvonalának olyfokú emelése, mely messze-messze maga mögött hagyja a legkedvezőbb békeévek színvonalát az élelmezés, a ruházkodás, a lakás, az üdülés, az egészségvédelem és a kulturális szükségletek kielégítése terén egyaránt.

Tisztelt Kongresszus! Benne élve az események sodrában, sokszor magunk sem vesszük észre, nem tudatosítjuk magunkban, hogy mekkora a hordereje annak a munkának, melyet a mi nemzedékünk végez. Új hazát, új országot építünk. A magyar munkásosztály, a magyar dolgozó parasztság, a haladó értelmiség összefogva építi ezt az új hazát, ezt az új országot. S népünk előtt, mikor ezen az úton, a szocializmus építésének útján halad előre, ott lobog büszkén a nemzetiszínű zászló az ötágú vörös csillaggal és az arany kalásszal, a Magyar Dolgozók Pártjának a zászlaja. Sztálin, a mi nagy tanítómesterünk mondotta egykor, hogy a szocializmus építése nem szentkép, nem ikon többé, hanem a hétköz-

napok, a mindennapi munka és tevékenység kérdése lett. Hála a nagy Sztálinnak, hála a dicsőséges szovjethadseregnek és a magunk, népünk erőfeszítéseinek, szorgalmának, hazaszeretetének, hála a mi pártunk helyes politikájának, nálunk sem ábránd, nálunk sem ikon többé a szocializmus építése. Nálunk is, más körülmények között, a hétköznapok, a mindennapi munka dolga lett. Kongresszusunk hosszú időre meghatározza pártunk irányvonalát, megalkotja programját és szervezeti szabályzatát. Ezután pedig, elvtársak, a gyakorlati munka, a mi munkánk fogja elsősorban eldönteni, hogy hazánkban a szocializmust ne csak sikeresen építsük, de fel is építsük!

(Hozzászólás az Egyesülési Kongresszuson, 1948 június 13-án.)

ORSZÁGÉPÍTŐ MUNKÁSIFJÚSÁG

Kedves Elvtársak!

Két napon keresztül ünnepeltük a dicsőséges magyar forradalom és szabadságharc 100 esztendős évfordulóját. Ünnepségeink fényét emelték a külföldi küldöttségek, melyeket a velünk barátságos és szomszédos országok kormányai és népei küldöttek hozzánk, mint a velünk szomszédos, baráti, szocialista Szovjetunió, a bolgár, a román, a csehszlovák népi köztársaságok küldöttei, a forradalmi francia, az olasz munkásosztály küldöttei, az imperialista túlerővel szemben szabadságukért és nemzeti függetlenségükért harcoló görög nép küldöttei. Mindez megmutatta, hogy hála a népi demokráciának, három esztendővel egy szörnyű háborús vereség után a gyalázatot letöröltük nemzetünk homlokáról és ismét ott vagyunk az országok és népek élcsapatában, mint egyenrangú felek a nagy Szovjetunióval és a többi népi demokráciával.

Most azonban, hogy az ünnepségek lezajlottak, rá kell térnünk a munkára. Ezt a célt szolgálja a SzIT mostani konferenciája, melynek feladata a munkásifjúság bekapcsolódása az országosan megindult munkaversenybe. A munkásifjúság — kedves elvtársak — a magyar munkásosztály egyik

jelentős részét képezi. Nagy- és kisüzemeinkben, iparunkban, közlekedésünkben kb. 250—300 000 ifjúmunkás és fiatalkorú munkás dolgozik. Hatalmas építőerő lehet ez az óriási tömeg, ha egységesen, szervezetten, öntudatosan sorakozik fel a népi demokrácia oldalán a hároméves terv megvalósítására, országos munkaversenyünk sikerének biztosítására. Kétségtelen, hogy a munkásifjúság az egész magyar ifjúság legöntudatosabb, legszervezettebb, legdemokratikusabb, legegységesebb része. *(Taps.)* A reakció, a Horthy-rendszer züllesztő befolyása, a háború erkölcsi rombolása a munkásifjúság körében érvényesült a legkevésbbé és a SzIT így kezdettől fogva a munkásifjúság egészének egységesítésére vehette az irányt; a munkásifjúság egységes szervezetévé vált. *(Taps.)* Meg vagyunk győződve arról, hogy most, amikor a munkásáruló jobboldali szociáldemokrata vezetők és a jobboldali szociáldemokraták általában vereséget szenvedtek, amikor a munkásegység ellenségeit kiebrudaljuk a munkásmozgalomból, amikor a SzIM és a MADISz beolvadt a SzIT-be és amikor elhárulnak az akadályok a SzIT további fejlődésének útjából, a SzIT valóban egyesíteni fogja magában a munkásifjúság egészét, a munkásifjúság százezres tömegeit. *(Taps.) „Munkásegység!")* A SzIT utat fog mutatni az ifjúság demokratikus egységének megteremtésében, hogy hazánk újjáépítésében, a hároméves terv megvalósításáért folytatott küzdelemben első sorban haladjon és mozgósítsa az egész ifjúságot.

A munkásifjúság szervezetének demokratikus, szocialista magatartása nem új jelenség a magyar munkásmozgalomban. Évtizedeken keresztül hiába kísérelte meg a munkásosztály árulója, Peyer, rákényszeríteni a szakszervezeti ifjúmunkás-csopor-

tokat, hogy az ő jobboldali politikáját kövessék, az ő szekerét tolják, nem sikerült ncki. A Szociáldemokrata Párt vezetősége mellett évtizedeken keresztül működött OIB, amely mindíg szemben állt a párt hivatalos jobboldali politikájával, a Horthyval paktáló politikával és mindíg baloldali — most már nyíltan mondhatjuk, a Kommunista Párt politikájának hordozója volt. Ahányszor Peyer észrevette, hogy az OIB nem az ő útjain jár, szétzavarta és új OIB-t szervezett. De az OIB újra baloldali lett és végső fokon a Kommunista Pártnak lett egyik fellegvára. Az OIB-ből a forradalmi munkásmozgalom számos kiváló vezetője került ki. Többek között a Magyar Kommunista Párt egyik vezetője, mártírhalált halt elvtársunk, Ságvári Endre is.

Büszke vagyok rá, hogy politikai pályafutásomat én is az ifjúmunkásmozgalomban kezdtem az újpesti munkásotthonban, ahol az első világháború alatt és az azt követő időkben mint egyszerű tagja, később mint annak vezetője működtem. És bár abban az időben már számos előadást tartottam az újpesti munkásifjúságnak, mégis úgy érzem, hogy sokkal többet kaptam, mint amennyit adhattam, mert az ő segítségükkel lettem kommunistává.

A munkaversenyt, melybe a munkásifjúság tömegesen bekapcsolódik, mint ismeretes, Csepel dolgozói kezdték el. *(Taps.)* Már előzőleg folyt a bányászok munkaversenye. *(„Éljenek a bányászok".)* Munkaverseny folyt és nem kis eredménnyel a mi hídépítőinknél. De a csepeli dolgozók nem részleges munkaversenyt indítottak el, hanem országosat. A csepeli dolgozók cselekedete új korszakot nyit meg a magyar munkásosztály, a magyar népi demokrácia fejlődésében. A csepeli dolgozók tudatára ébredtek annak, hogy a helyzet ma nálunk egészen

más, mint akár egy évvel ezelőtt is volt. Egy évvel ezelőtt még azért folyt a küzdelem, hogy vajjon Magyarország a kapitalizmus útján fejlődik-e tovább, ami nem fejlődést, hanem visszafejlődést jelentett volna. De mi ráléptünk a fejlődés új útjára. Visszavonhatatlanul elhagytuk a kapitalizmus útját és a népi demokrácián keresztül a szocializmus építésének útjára tértünk. A nagytőkések osztályát még nem szüntettük meg, de megszüntettük a földbirtokosokat mint osztályt, a nagytőkéseket pedig kivetettük a hatalomból. Kiszorítottuk őket a döntő gazdasági hadállásokból, kizsákmányolási törekvéseikkel szemben korlátokat emeltünk és a termelőeszközök döntő részét állami tulajdonba vettük. *(Taps.)* Közölhetem, hogy a fejlődés itt egyáltalán nem állott meg. *(Taps.)* Minthogy pedig az állam a nép állama: a munkásoké, parasztoké és a haladó értelmiségé, ez azt jelenti, hogy az állam útján a termelőeszközök jelentékeny részét a nép vette kezébe. Mindebből folyik, hogy ilyen körülmények között a termelés emelkedése, az önköltség leszállítása, az észszerűsítés a termelésben, már nem egy maroknyi parazita javát, hanem a nép javát szolgálja.

Természetesen nálunk még van igen jelentékeny magántőkés részlege a nemzetgazdaságnak, a többtermelés ennek a rétegnek a jövedelmét is növeli, különösen, ha az állam nem ügyel arra, hogy hasznát a nép számára fölözze le. Ezért igen fontos, hogy a népi demokrácia a jövőben az eddiginél sokkal szorosabb ellenőrzésnek vesse alá a még megmaradt magánkapitalistákat. *(Taps.)*

A szocialista Szovjetunióban és a népi demokrácia országaiban, különösen Bulgáriában, az ifjúság, főként pedig a munkásifjúság óriási munkát végzett a termelés fellendítése, olcsóbbá tétele, a selejt csök-

kentése, a munkafegyelem megszilárdítása terén. Vannak olyan munkaterületek, melyeken az ifjúság egyenesen úttörő munkát végzett. Szolgáljon például az ú. n. „könnyű lovasság"-mozgalom, mely a szovjetifjúság kezdeményezése volt s melynek tevékenysége abban állott, hogy a munkásifjúság önkéntes osztagai felderítették az üzemekben, hivatalokban és egyebütt mutatkozó visszásságokat, hanyagságokat és maguk vállalkoztak ezeknek a visszásságoknak megszüntetésére. Pl. a gyárudvaron értékes gépek, nyersanyagok, építőanyagok hevertek, az eső, a fagy, a tűző nap, a szél rongálta, pusztította ezeket az anyagokat és senki sem törődött velük. Az ifjúság, a „könnyű lovasság" felderítette ezeket a visszásságokat, jelentette a hanyagságot, megállapodott az üzem vezetőségével és ő maga vetett véget ennek az állapotnak. Az ifjúság „könnyű lovasság"-a feltárta ezeket a hibákat és segített megszüntetni. Ilyen és hasonló példák tucatjait lehetne felsorolni.

Országos munkaversenyünk legközvetlenebb célja: termelésünk megjavítása. Több vasat, szenet, gépet, szerszámot, több ruhát, cipőt, használati cikket, több lakást, több villamosenergiát akarunk termelni. *(Taps.)* Azért akarunk többet termelni, hogy jobban élhessünk és hogy országunk, a népi demokratikus Magyarország erős és független ország maradjon. *(Taps. „Többet termelj, jobban élsz".)* Nem elegendő azonban, hogy többet termeljünk, a mennyiségi termelés mellett igen fontos a minőségi termelés is. Fontos, hogy ugyanazon cikk előállításához mennyi időt, anyagot használunk, mennyi villanyáramot használunk. Nagyon fontos, hogy amit termelünk, megfeleljen a minőségi előírásoknak, hogy a termelt áruban ne legyen selejt, vagy legalábbis a selejt állandóan csökkenjen. Aki csak

a mennyiségre van tekintettel, az a munkaversenyben lemarad. Nekünk tehát tekintettel kell lennünk a mennyiségre és a minőségre egyaránt. Ezért csak az a verseny lehet eredményes, amely pontosan kidolgozott mennyiségi és minőségi ellenőrző számok alapján folyik.

A többtermelés, a jobb termelés, a munkatermelékenység fokozása és a munkafegyelem megszilárdítása mellett még igen fontos feladataink vannak a munkaversenyben.

A másik feladat a versenyben a nevelés. Ez a feladat vonatkozik mindazokra, akik a versenyben résztvesznek, az egész munkásosztályra és az összes dolgozókra, de elsősorban vonatkozik az ifjúságra és azon belül a munkásifjúságra. Nem szabad lebecsülni a munka rendkívüli fegyelmező, nevelő, emberformáló, harcost formáló jelentőségét. A moszkvai földalatti építkezéseknek nemcsak az volt a jelentőségük, hogy az ifjúmunkások tízezrei dolgoztak ott, hanem az is, hogy miközben építették, elmentek tanulni a műegyetemre, vagy előmunkások lettek, munkásmozgalmi vezetők lettek; jelentőségük abban állott, hogy a munkából kinőtt az ifjúság parancsnoki kara.

Mi Magyarországon célunkul tűztük ki olyan társadalmi rend felépítését, amelyben megszűnik az ember kizsákmányolása.

Szocialista társadalmat építünk és ennek a nagy történelmi feladatnak a végrehajtásához új emberekre van szükségünk. Honnan vesszük ezeket az új embereket? Mindenekelőtt a munkásosztályból és nem utolsó sorban a munkásifjúságból. *(Taps.)* Valóban a munkásosztályt, az összdolgozókat kell ugyanakkor átformálnunk, amikor eszünk és két kezünk munkájával átformáljuk az országot

és új társadalmat építünk. Az emberek, a dolgozók átformálásának legjobb eszköze a közös munka a nagy emberi és nemzeti célok érdekében.

De egyszerre nem tudjuk átformálni az egész munkásosztályt, az összes dolgozókat. Minden nagy társadalmi átalakulásnak van vezető rétege. Az átalakulás motorja, hajtóereje a munkásosztály. De maga a munkásosztály sem egységes. Azon belül is vannak különböző rétegek, öntudatosak és kevésbbé öntudatosak. Szükség van olyan vezető rétegre, mely felveszi az új eszméket, magába szívja és tettekké változtatja. Országos munkaversenyünknek legdöntőbb központi feladata, hogy létrehozzuk ezt az élcsapatot a termelésben, létrehozzuk az élmunkásréteget. Vannak nálunk már most is élmunkások, de számuk aránylag még kicsiny. Ezt a réteget kell öntudatosítani, kiszélesíteni. Azt akarjuk, hogy amikor augusztus elsején lezárjuk első munkaversenyünket, minden üzemben a dolgozók 10—15—20 vagy 25%-a valóságos élmunkás legyen. *(Taps.)* Vagyis olyan dolgozók legyenek, akik a megállapított normát nemcsak teljesítik, hanem lényegesen túlszárnyalják, akik kidolgozzák a munkaidőt fújástól-fújásig, akik példát mutatnak a munkafegyelemben és akik állandóan fokozzák munkájuk eredményét.

Az élmunkásokat a magyar népi demokráciának külön megbecsülésben kell részesíteni, anyagilag és erkölcsileg egyaránt.

Elsősorban az élmunkásokat kell az üzemeknek, a szakszervezeteknek és az államnak üdültetni. Az élmunkásokat kell a különféle tanfolyamokra, iskolákra, egyetemekre irányítani. Az élmunkásoknak kell elsősorban juttatni azokat az anyagi javakat, melyekből egyelőre nem áll rendelkezésre

annyi, hogy az egész munkásosztályt, az egész népet el tudjuk látni. Szükséges, hogy az élmunkások külön jelvényt viseljenek, mely megkülönbözteti őket, mint köztiszteletben álló embereket, a mi népi demokráciánkban.

Természetes, hogy a munkásifjúságnak ki kell vennie részét az élmunkásmozgalomból, szükséges, hogy a munkásifjúság az országos munkaverseny porondján minél több élmunkást termeljen ki magából. Az ifjúság és különösen a munkásifjúság már eddig is megmutatta, hogy soraiban ott vannak a dolgozók legjobb, legöntudatosabb képviselői.

A munkásifjúság százai kaptak kitüntetést és pénzbeli jutalmat jó munkájukért, újító javaslatukért, a termelés megjavításáért. A csepeli Weiss Manfréd-gyárban kitűnő munkát végzett a Petőfi- és Kossuth-brigád. *(Taps.)* Messze túlszárnyalták a megállapított normát. Számtalan példát tudnék felhozni, melyek bizonyítják, hogy a magyar munkásifjúság soraiban a munkásifjúság legjobbjai már az új, öntudatos munkafegyelmet valósítják meg.

Fontos feladatunk, hogy minél több ifjúmunkást vonjunk be a termelési versenyen keresztül az élmunkások csapatába. Minél több olyan ifjúmunkásunk legyen, aki a megállapított normát túlszárnyalja.

A mi demokratikus kormányzatunk a Magyar Kommunista Párt javaslatára a most meginduló munkaverseny győzteseinek az erkölcsi elismerés mellett jelentékeny anyagi jutalmat is kíván adni. *(Taps.)* A jutalmazások céljára a kormány 9 millió forintot szavazott meg. Ezenkívül ugyancsak a mi kezdeményezésünkre az országgyűlés új kitüntetést, új rendet alapított. Olyan rendet, olyan kitüntetést, amilyen Magyarországon még eddig nem

volt. Volt a magyar demokratikus köztársaságnak eddig is számos kitüntetése. Ezeket a kitüntetéseket megkaphatták különféle emberek, ha valamilyen állást betöltöttek és ott bizonyos időt eltöltöttek. De ez más kitüntetés lesz. Ezt is megkaphatják miniszterek, államtitkárok, gyárigazgatók, üzemi munkások, vagy egyszerű dolgos parasztok, de itt csak egy számít: a munka, mert a munka terén mindenki egyenlő. *(Taps.)* A munka rendje ez az új kitüntetés, mellyel jutalmazni kívánja a mi demokratikus kormányzatunk azokat, akik az átlagon messze túl teljesítettek a termelésben. A munka rendjének három fokozata van. Az első fokozat az érdemrenddel együtt ötezer forint jutalmat jelent annak, aki kapja. A második érdemrenddel együtt háromezer forint a jutalom, a harmadik érdemrenddel ezerötszáz forint jutalom jár.

A munka rendjének lovagjai lesznek a mi népi demokráciánkban az igazi hősök, a társadalom legmegbecsültebb, leginkább köztiszteletben álló emberei. Hisszük, hogy a mi munkásifjúságunk között szép számban lesznek az új nemességnek, a munka nemességének képviselői, a munka becsületének lovagjai. *(Taps.)*

A munkásifjúság jelentékeny részét képezik nálunk a tanulók, rossz kifejezéssel a tanoncok. Ők is résztvesznek a termelőmunkában. De az ő feladatuk elsősorban az, hogy jól elsajátítsák szakmájukat. Az országos munkaverseny egyik fontos célja a szakmai tudás gyarapítása. Természetesen ez nemcsak az igazi tanulókra vonatkozik, hanem a dolgozókra általában, az ifjúmunkásokra, a fiatalkorú munkásokra. Tudjuk, hogy nagyon sok olyan fiatal van, aki mint segédmunkás dolgozik és azt is tudjuk, hogy a segédlevél elnyerése még nem teszi

a fiatal segédet valóban képzett szakmunkássá, még nem feltételezi a szakmai tudás minden csínjának-bínjának ismeretét. Nekünk azt a célt kell magunk elé tűznünk, hogy a munkaverseny során a fiatal segédmunkások minél nagyobb része tudjon szakmát tanulni akár magában az üzemben, akár különféle tanfolyamokon, hogy a fiatal szakmunkások tökéletesítsék tudásukat, hogy a tanonc szakmáját jól megtanulja.

A szakmunkásképzés nálunk még a régi módszerek szerint történik. Pedig ennek is meg kell változnia. Irányt kell vennünk arra, hogy a gyárakban és üzemekben jelenleg is folyó szakmunkásképzéssel együtt mind nagyobb arányban és végül néhány év leforgása alatt a szakmunkásokat bentlakásos, ellátást biztosító ipari szakiskolákban képezzük ki. *(Éljen a TIOSz!)* A TIOSz ezen a téren igen jó, kitűnő kezdet, de csak szerény kezdet és saját erejéből a munkásifjúság ezt a feladatot nem tudja ellátni. Ez komoly, nagy állami feladat. *(Taps.)* Míg ezt a tervet megvalósítjuk, kövessünk el mindent, hogy a rendelkezésünkre álló eszközökkel minél több ifjúmunkást szakmunkássá képezzünk, hogy ezáltal keresetük megnövekedhessék és az országnak is többet termeljenek.

Talán helyes volna, ha a SzIT kezdeményezné az ú. n. „műszaki minimum" bevezetését, amely a Szovjetunióban igen kitűnő eredményeket adott. Ennek lényege az, hogy minden szakmában megállapítják a szakmai ismereteknek legkisebb mértékét, amelyből akár a felnőtt, akár az ifjúmunkások vizsgát tesznek, elméleti és gyakorlati tárgykörből. A vizsga nem kötelező, mindenki maga dönti el, hogy akar-e vizsgázni. Kívánatos, hogy minél többen vegyenek részt benne, mert a vizsgára

való felkészülés növeli a szakmai tudást, elősegíti a többtermelést, a felelősségérzetet.

Amikor mi elkezdjük országos munkaversenyünket, válaszolnunk kell néhány kifogásra. Többen teszik fel a kérdést, hogy a munkaverseny hazánkban nem fog-e munkanélküliséget okozni. Hiszen ha emeljük a termelést, megszilárdítjuk a munkafegyelmet, kidolgozzuk az egész munkaidőt, csökkentjük a selejtet, nem fog-e ezáltal fölös munkaerő keletkezni, s nem fog-e ebből az következni: ha látják az üzem vezetői, hogy lehet többet is termelni, felemelik a normát.

Ami a munkanélküliséget illeti, a kérdés egészen világos. Mi nem tagadjuk, hogy Magyarországon van még munkanélküliség, különösen egyes iparágakban és a mezőgazdaságban. De vannak szakmák, ahol máris igen jelentékeny nálunk a munkaerőhiány. Próbáljunk meg például öntőket, mintaasztalosokat találni, és felsorolhatnánk még számos szakmát is, ahol lehetetlen szakmunkást találni. De nekünk a helyzetet nem azzal a szemmel kell nézni, ahogy most van. A Szovjetunióban már évtizedek óta, kb. 20 éve nincsen munkanélküliség. Miért nincsen? Mert a Szovjetunió szocialista ország, ahol nincsen termelési anarchia, ahol nem az a szempont, hogy melyik termelési ágban több a kapitalisták haszna, mert ilyenek nincsenek, hanem a szempont, hogy mit követel meg a dolgozók, a nép érdeke.

Mi következik ebből? Az következik, hogy ha azt akarjuk, hogy nálunk se legyen munkanélküliség, akkor a termelést emelni, a termelési eszközöket, legalább is a gyáriakat köztulajdonba venni, és a tervszerű termelést általánosabbá kell tenni. *(Taps.)* Miért is lenne munkanélküliség egy olyan

országban, ahol tervszerűen folyik az egész vonalon a termelés?! A munkanélküliség nálunk a kapitalizmus öröksége. S amilyen mértékben szorítjuk ki a kapitalista elemeket a mi nemzetgazdaságunkból, olyan mértékben szűnik meg a munkanélküliség és rövid időn belül — egy-két-három éven belül — a legdöntőbb problémánk az lesz, hogy honnan teremtsük elő a termelés fokozásához szükséges munkaerőt. *(Taps.)* Természetesen erre az időre már most fel kell készülni.

Lássuk a másik kérdést. Nem vonja-e magával a verseny a normák felemelését?

A normák nincsenek örök időkre megállapítva. Ha az üzem felszerelése javul, ha az életszínvonal is emelkedik, akkor természetesen idővel a normák is változnak. A normákat azonban nem szabad állandóan változtatni, mert ez bizonytalanságot teremt. A normákat hosszú időre, lehetőleg legalább is egy évre kell előre megállapítani, hogy a dolgozók tudják, aki jobban dolgozik, aki szervezettebb a termelésben, az nemcsak az országnak, hanem ugyanakkor sajátmagának is dolgozik. *(Taps.)* Ezért a dolgozók nyugodtak lehetnek, mert a több munkával elért kereset mellett őrt áll az egész demokratikus kormányzat. *(Taps.)*

A népi demokrácia azonban nemcsak több és jobb termelést követel az ifjúságtól, hanem mindent elkövet, hogy a maga részéről is minél többet adjon az ifjúságnak. Mindenekelőtt mind többet és többet áldoz a mi népi demokráciánk nevelés- és sportcélokra.

Mi nemcsak azt követeljük az ifjúságtól, hogy jobban és többet dolgozzon, hanem azt is, hogy a mi ifjúságunk sportoljon és egészségesen szórakozzon. Egészséges, életerőtől duzzadó, vidám, jókedvű, mű-

velt ifjúságra van szükségünk. Meg vagyunk arról győződve, hogy ez a többtermelés és ezzel együtt hazánk felemelkedésének és jobb jövőjének elengedhetetlen feltétele. *(Taps.)*

A népi demokrácia megnyitotta az utat a munkásifjúság előtt. Útjában nincsenek elháríthatatlan akadályok, melyek megállíthatnák előrehaladását. Most minden ifjúmunkás a maga szerencséjének kovácsa, de egyben az ország szerencséjének is. Dolgozzon úgy minden ifjúmunkás, hogy állandóan tudatában legyen: Magyarország a mi országunk! Magunknak építjük és mindvégig, örökké a mi országunk marad, ezt tőlünk senki el nem veheti. *(Taps.)* Magyarország a mi országunk, a nép országa, mert a munkásosztály tudja, hogy mit akar, és szervezett ereje a biztosíték arra, hogy a feladatot, melyet maga elé tűz, valóra is váltja. A mi országunk, a nép országa Magyarország és az is marad, mert a munkásosztály vezetésével a nép összeforrt ereje elsodor minden akadályt, mely útjába áll. A mi országunk Magyarország, tőlünk senki el nem veheti, mert nemcsak bent az országban erős a dolgozó nép, hanem nemzetközileg sem állunk egymagunkban. Közös arcvonalban küzdünk az imperializmus ellen, a békéért, hazánk és a szabadságszerető népek függetlenségéért, nagy szomszédunkkal, a Sztálin generalisszimusz *(Éljen Sztálin!)* vezetése alatt álló szocialista Szovjetunióval, a népi demokratikus országokkal. Együtt harcolunk a forradalmi francia és olasz munkásosztállyal, a hősies kínai és görög néppel, az imperializmus elnyomása, a zsarnokság ellen szabadságukért és függetlenségükért küzdő gyarmati népek millióival.

A mi most meginduló országos munkaverse-

nyünk ennek a hatalmas, megingathatatlan és áttörhetetlen nagy arcvonalnak szerves része és a munkásifjúság a magyar munkásosztály, a népi demokrácia felé vezető osztálynak keménykötésű osztaga.

Éljen a magyar munkásifjúság és annak szervezete, az egységben és összefogásban megingathatatlan SzIT! *(Taps.)* Éljen a népi demokratikus Magyarország! *(Taps.)* Éljen a mi nagy, országos munkaversenyünk! *(Viharos taps, hosszú éljenzés.)*

(Beszéd a SZIT Országos Termelési Konferenciáján, 1948 március 16-án.)

AZ ÉLMUNKÁSMOZGALOM — FORRADALMI MOZGALOM

Tisztelt Kongresszus!

Megtisztelő számomra, hogy az élmunkások első országos kongresszusán jelen lehetek és felszólalhatok mint a Magyar Dolgozók Pártjának egyik képviselője és olyan tagja, akit a Párt elsősorban a gazdasági arcvonalra küldött.

Egy évvel ezelőtt ilyen kongresszus nem jöhetett volna létre, mert nem voltak meg a szükséges előfeltételek. Igaz, egy évvel ezelőtt a „nagy fordulat" már megkezdődött. A hazaáruló Nagy Ferencet és társait akkor már elkergelte a magyar nép és megalakult az új demokratikus kormány. Bár az ezt követő országgyűlési választáson győztek a demokratikus erők, a reakció újabb rohamra indult. Összeszedte minden tartalékát. Egy frontba tömörültek a kialakulóban levő népi demokrácia ellen az idegen imperialisták és itthoni csatlósaik: a hazaáruló Pfeifferék, a kisgazdapárt jobbszárnya és a szabotáló, a munkásegység ellen törő Kelemenék.

A munkásosztály azonban, pártja, a Kommunista Párt vezetésével, szövetségben és szoros együttműködésben a baloldali szociáldemokrata elvtársakkal, nem ijedt meg a reakciós ellentámadástól. Összegyüjtötte a demokratikus erőket és

Rákosi Mátyás bölcs útmutatásával *(hosszantartó és lelkes éljenzés és taps)* csapást-csapás után mért az ellenségre. Csak egyes nagyobb állomásait említem annak a diadalmas előretörésnek, amelynek a derékhadát a mi munkásosztályunk képezte: Szétzúztuk a hazaáruló Pfeiffer-pártot. Lelepleztük és elszigeteltük a munkásosztály és a munkásegység ellenségeit, a jobboldali szociáldemokratákat. Létrehoztuk az egységes munkáspártot, a mi nagy pártunkat, a Magyar Dolgozók Pártját. *(Nagy taps.)* Államosítottuk a bankokat és a gyáripar oroszlánrészét. Államosítottuk az egyházi és magániskolákat. Hozzáfogtunk a reakció felgöngyölítéséhez államgépezetünkben, amint ezt többek között a földművelésügyi minisztérium esete mutatja. Kíméletlen harcot indítottunk a korrupció ellen. Munkásigazgatók ezrei kerültek államosított üzemeink élére és egyéb vezető helyekre. Egyszóval: A nép birtokába vette az országot. *(Nagy taps.)* A magyar államhatalom a nép államhatalma lett! *(Taps.)* Ez képezte az alapot ahhoz, hogy a csepeliek elindíthatták az általános országos munkaversenyre felszólító történelmi mozgalmukat és hogy ez a mozgalom visszhangra talált a munkásosztály széles rétegeiben és ezen túl, dolgozó parasztságunk körében is. Enélkül a nagy, mélyreható gazdasági és politikai átalakulás nélkül, mely hazánkban végbement, nem jöhetett volna létre az országos munkaverseny. Országos munkaverseny nélkül pedig nem lettek volna élmunkásaink. Más szóval, elvtársak, igaz az, hogy egész országot átfogó munkaverseny csak ott fejlődhet ki, csak olyan országban jöhet létre, ahol a hatalom nem a tőkések, hanem a nép kezében van. *(Taps.)* De a hatalom csak ott van igazán és szilárdan a nép kezében, ahol legalábbis a nemzetgazda-

ság csúcspozíciói a népi államhatalom tulajdonában vannak. Igazi munkaverseny tehát nem alakult volna ki másutt, mint ott, ahol a nép a gazda s tudja, érzi: nem a tőkéseknek, nem a kizsákmányolóknak, hanem magának építi az országot. *(Éljenzés és taps.)*

Ez azt jelenti, hogy igazi, széles dolgozó rétegeket felölelő munkaverseny csakis olyan országban lehetséges, ahol a termelőeszközök vagy legalábbis ezeknek döntő része a társadalom tulajdonába ment át. Tehát szocialista országban vagy legalábbis olyan országban, ahol a népi demokrácia útján a szocializmust építik. Ilyen ország a mi országunk, a népi demokratikus Magyarország. Ezért lehet, ezért van nálunk országos munkaverseny. Ezért jöhettünk mi most össze az élmunkások első országos kongresszusára. Ebben van az élmunkások első országos kongresszusának nagy, történelmi jelentősége.

A munkaverseny nálunk rövid néhány hónap alatt tömegmozgalommá vált. Ha leszámítjuk is azokat, akik a versenyre csak jelentkeztek, de ténylegesen a versenyben tevékenyen nem vettek részt, a versenyzők számát hozzávetőlegesen negyedmillióra tehetjük. Mi az oka annak, hogy a csepeliek felhívására futótűzként terjedt el a versenymozgalom az üzemekben és kezd átterjedni a falvakra, a mezőgazdaságban is? Ennek oka az, hogy a csepeliek által elhintett mag jó termőtalajra hullott, hogy a helyzet megérett az országos versenyre. Megérett nemcsak azon mélyreható gazdasági és politikai változások következtében, melyekről szólottam az előbb, hanem megérett azért is, mert az említett változások lehetővé tették, hogy szorosabban kézbevegyük a gazdasági élet irányítását, eredményesen

harcoljunk a gazdasági kártevők, a feketézők, a spekulánsok, az árdrágítók ellen, mert a dolgozók saját tapasztalataik alapján megállapíthatták, hogy életszínvonaluk emelkedik, hogy a bérek felfelé, az árak pedig lefelé mennek. Ha pedig a munkás, a dolgozó jobban él, akkor a munka is mindjárt jobban megy.

Persze az, hogy megállapítjuk a munkaverseny tömegmozgalom jellegét és gyors elterjedését, korántsem jelenti, hogy meg vagyunk elégedve azzal, amit ezen a téren eddig elértünk. Ellenkezőleg! Tudnunk kell, hogy nálunk a munkaversenyt tovább kell szélesíteni, hogy ki kell terjesztenünk a munkásosztály túlnyomó többségére, a hibákat, a gyermekbetegségeket pedig mielőbb ki kell küszöbölnünk, ha tovább akarunk haladni és hároméves tervünket valóban két év és öt hónap alatt akarjuk megvalósítani. Mi pedig ezt akarjuk és ettől nem tágítunk. *(Taps.)*

A sztahánovistákat Sztálin elvtárs óva intette a szocializmus kispolgári felfogásától, a kispolgári egyenlősítési törekvésektől.

„Némelyek azt hiszik — mondotta Sztálin elvtárs — *hogy a szocializmust meg lehet szilárdítani azzal, hogy az emberek bizonyos anyagi egyenlőségét hozzuk létre a szegényes életforma alapján. Ez helytelen. Ez a szocializmus kispolgári elképzelése. A valóságban a szocializmus csak a munka magas, a kapitalizmusénál magasabb termelékenységének alapján győzhet, a termékek és mindenféle szükségleti cikkek bőségének alapján, a társadalom összes tagjai jómódú és kulturált életének alapján."**

* *Sztálin:* A leninizmus kérdései. Szikra kiadás Budapest 1948. 159. old

Mi ugyan még nem élünk szocialista társadalomban, mi még csak éppen hogy elkezdtük a szocializmus építését, de Sztálin elvtársnak ezek a megállapításai lényegükben a mi helyzetünkben is irányadók és feltétlenül helyesek. De hogyan akarjuk elérni akár a magasabb termelékenységet, akár az árubőséget, a jómódú és kulturált életet? Nyilvánvalóan csak úgy, hogy dolgozóink nagyobb teljesítményükkel, jobb munkájukkal, a technika jobb, eredményesebb kihasználásával, közvetlen anyagi érdekeiken túl az egész társadalmi szocialista haladás szolgálatába állítsák szaktudásukat, gyakorlatukat, szervezőképességüket. Ennek az öntudatosításnak, a több és jobb termelésnek hatalmas eszköze a munkaverseny, melynek talaján az élmunkások kinőttek és továbbfejlődnek. Az igazi élmunkások — és feltételezhetjük, hogy az élmunkások túlnyomó többsége ilyen — azok, akik tökéletesen elsajátították a rájuk bízott technikát, akik képesek a gépből kihozni mindent, ami kihozható belőle, akik nem csontosodnak meg a régi munkamódszerekben, hanem bátran előremennek, új munkamódszereket alkalmaznak, új, magasabbfokú termelékenységet hoznak létre, hordozói a kapitalizmusénál magasabb termelékenységnek, mint ezt a Margithíd dolgozói, főleg a MÁVAG-szerelők tanúsították *(nagy taps)*, ahol — mint ismeretes — a munka termelékenysége majdnem kétszerese volt annak, amekkora volt a munka termelékenysége 1936—37-ben a Margithíd kiszélesítésekor *(nagy taps.)*. Ezért, az élmunkásmozgalom arra hivatott, hogy magával ragadja a munkaversenyben résztvevő százezres tömegeket, újító módszereit, tudását, szervezettségét, enthuziazmusát átvigye a versenyzők széles tömegeire és ezzel elősegítse az egész munkásosz-

tály, az összes dolgozók gyorsabb haladását a munka termelékenységének emelésében.

Az élmunkásmozgalom tehát arra hivatott, hogy emeltyűjévé váljék a munka termelékenysége olymértékű növelésének, melyet a szocializmus építése megkövetel. Az élmunkásmozgalom tehát döntő fontosságú mozgalom arra, hogy a szocializmust építhessük hazánkban, hogy a megkezdett nagy társadalmi átalakulást továbbvihessük és győzelmesen befejezhessük. Ezért az élmunkásmozgalom, békés formája ellenére, mélyen forradalmi mozgalom. *(Lelkes taps és éljenzés.)*

Vannak, akik azt gondolják, vigyázni kell, nehogy túlságosan elszaporodjanak nálunk az élmunkások, mert akkor az élmunkás név devalválódik, értékét veszti. Ez nem helyes, elvtársak! Nekünk természetesen arra kell törekednünk és mindent el kell követnünk az irányban, hogy lehetőleg csak az részesüljön ebben a magas kitüntetésben, aki valójában megérdemli. De ugyanakkor mindent el kell követnünk, hogy minél többen legyenek érdemesek az élmunkás megtisztelő nevére. Az élmunkások nem kaszt, amelybe az emberek beleszületnek. Élmunkás az és az kell hogy legyen, aki erre jó, az átlagon felülemelkedő, az átlagot jelentékenyen túlhaladó munkájával, tudásával, a munkában mutatott szervezettségével, magasabb termelékenységével rászolgált. És mi azt akarjuk, azon munkálkodunk, hogy minél többen rászolgáljanak. Ha mostani élmunkásaink azt a feladatot vállalják — s tudom, hogy vállalják — hogy tudásukat másoknak átadják, hogy minden élmunkás legalább egy-két élmunkást képez ki maga mellett, ezzel tekintélyük és az irántuk eddig is tanusított megbecsülés nem csökkenni, hanem ellenkezőleg, nőni fog. Nőni fog, mert

a megbecsültek között még megbecsültebbek, az élmunkások tanítói lesznek *(nagy taps).*

A lehetőség megvan és mindinkább meglesz arra, hogy ne csak a munkaverseny-mozgalom szélesedjék és mélyüljön, hanem az élmunkások száma is növekedjék. A mi népi demokráciánk lehetőséget nyujt a dolgozóknak arra, hogy szaktudásukat emeljék, tökéletesítsék magukat és növeljék ugyanakkor általános műveltségüket és politikai képzettségüket is. A párt, a szakszervezetek, az üzemek, az állam már eddig is sokat tettek ezen a téren és a jövőben még sokkal többet fognak tenni és kell tenniök.

De ez egymagában nem elegendő ahhoz, hogy nagyszámban kapjunk élmunkásokat, a régi, meglévő technika mellé és részben a régi technika helyett, új, korszerű technikát is kell adnunk, olyan technikát, mely alkalmas arra, hogy ki lehessen sajtolni belőle megfelelő tudással, ennek a korszerű technikának a teljes elsajátításával, hozzáértéssel, szervezettséggel sokkal-sokkal többet, mint amit a régi technikusok a legjobb tudásuk mellett is adhattak. Itt sem lesz azonban hiba. Hároméves tervünk s majd ennek megvalósítása után, már előkészületben lévő ötéves tervünk jelentékeny mértékben felfegyverzi termelő-gépezetünket ezzel a számunkra olyannyira szükséges új technikával, új, korszerű gépekkel és új, korszerű felszereléssel.

Rendelkezésre áll tehát, vagy a közeljövőben rendelkezésre fog állni minden, ami ahhoz kell, hogy a munkaverseny és ennek talaján az élmunkásmozgalom döntő társadalomformáló erővé, a szocialista építés lebírhatatlan erejévé váljék. Rajtunk, valamennyiünkön múlik, hogy ez így legyen.

Ehhez azonban az is szükséges, hogy a mi élmunkásaink, akik méltán rászolgáltak népünk meg-

becsülésére, ne bízzák el magukat, ne pihenjenek meg babéraikon, ne higgyék, hogy már elérték a fejlődés csúcsát, hanem menjenek tovább előre, mert aki nem fejlődik, aki nem megy előre, az lemarad.

De szükséges az is, hogy a vezetők ne higgyék, hogy mindent tudnak, hogy nekik nincs mit tanulniok a munka, a termelés élenjáró embereitől, az élmunkásoktól. Bizony, nagyon is sok van mit tanulni tőletek, a tapasztalat embereitől. Mert csak az a vezetés lehet jó és helyes, csak az a vezetés viheti győzelemre a munkásosztályt, a dolgozók, a szocializmus ügyét, amely elméleti felkészültsége, marxista-leninista felkészültsége mellett a gyakorlat embereinek gazdag tapasztalataira támaszkodik. Így tanította ezt nekünk a mi zsenális tanítómesterünk Lenin. Így tanítja ezt nekünk a mi bölcs, szeretett vezérünk, a mi nagy Sztálinunk! *(Lelkes éljenzés és taps.)* Éljen az országos munkaverseny! Éljen az élmunkások első országos kongresszusa! *(Hosszantartó nagy taps.)*

(Felszólalás az élmunkások első országos kongresszusán, 1948 augusztus 1-én.)

FELSZÓLALÁS
A MDP KÖZPONTI VEZETŐSÉGI ÜLÉSÉN

Rákosi elvtárs referátumában kifejtette, hogy a most küszöbön álló 1949-es évben, majd az ezt követő ötéves terv-időszakban milyen hatalmas erőfeszítéseket kell tennünk nemzetgazdaságunk és honvédségünk fejlesztése, kulturális és szociális előrehaladásunk meggyorsítása érdekében. Figyelmeztetett rá, hogy ideje megszüntetni minden téren a felesleges, nyaklónélküli költekezést, hogy nem szabad gyorsabban emelnünk a dolgozók életszínvonalát, mint azt nemzetgazdaságunk és országunk tényleges helyzete megengedi, hogy a szocializmus építésének gyorsabb ütemben való biztosítása, a mezőgazdaság szocialista alapokon való átszervezésének gazdasági alátámasztása, honvédelmünk kifejlesztése spártaibb életet követel meg az államtól és a dolgozóktól is. Ez a figyelmeztetés annál inkább indokolt, mert az utóbbi év folyamán az életszínvonal emelkedése sokkal gyorsabb ütemű volt, mint ezt hároméves tervünk előirányozta és mert az állam igazgatási kiadásai is túlságosan felduzzadtak.

A magunk elé tűzött célok végrehajtása érdekében szükséges erőfeszítés nagyságáról némi fogalmat alkothatunk magunknak néhány szám

tükrében. E tekintetben talán elegendő megemlíteni, hogy 1949-ben az állam pénzügyi szükséglete mintegy ötmilliárd forinttal fogja meghaladni az 1947/48. évit. A jövő évben nemzetgazdaságunkba 4 300 000 000 forintot ruházunk be és ennek a hatalmas összegnek több mint háromnegyed részét közvetlenül az állami költségvetés útján kell fedeznünk. Az ötéves terv beruházásai előreláthatóan meg fogják haladni a 25 milliárd forintot (1947 januári árakon számítva). Ha mindehhez hozzávesszük a honvédség fejlesztésére és fenntartására szükséges komoly összegeket, továbbá a mindinkább társadalmivá váló nemzetgazdaságunk fokozott igazgatási költségeit, úgy hozzávetőlegesen érzékelhetjük a magunk elé tűzött célok megvalósításához szükséges erőfeszítések jelentőségét.

Mindez felveti a kérdést, honnan teremtsük elő nemzetgazdaságunk, honvédségünk fejlesztésére és egyéb kiadásaink fedezésére a szükséges eszközöket? Honnan, miből teremtsük elő mindenekelőtt ezt a kereken ötmilliárd forintnyi többletbevételt, amelyre 1949 folyamán szükségünk lesz?

Az akkumuláció kérdésében a mi helyzetünk sok tekintetben hasonlít ahhoz a helyzethez, amelyben a Szovjetunió volt a polgárháborút és a külföldi imperialista háborús beavatkozást követő években. Tőlünk is megtagadták a nyugati kapitalisták a hiteleket és kölcsönöket. De a nyugati kapitalisták nemcsak a Szovjetuniót illetően tévedtek. Tévedtek a népi demokratikus Magyarország tekintetében is. Nélkülük és ellenükre talpraállottunk! Nélkülük és ellenükre építjük a szocializmust hazánkban, mert nálunk is megvannak az akkumulációnak azok a különleges forrásai, amelyekkel a tőkés államok nem rendelkeznek.

Az állami kiadásaink fedezésére 1949-ben szükséges mintegy ötmilliárd forintnyi többlet egyrészét kétségtelenül biztosítani tudjuk azokból a forrásokból, amelyek a mult évben az állam jövedelmének oroszlánrészét adták: az áruforgalom nagyarányú megnövekedésével természetesen növekedni fog forgalmiadó bevételünk is; hasonlóképpen emelkedni fognak a jövedéki bevételek és más rendes állami jövedelmek.

Azonban a leghatározottabban le kell szögeznünk, hogy olyan óriási többletbevétel biztosítására, mint amekkoráról 1949-es szükségleteink fedezésénél van szó, a rendes állami bevételi források, az akkumuláció eddig igénybevett forrásai nem elegendők.

Ezért azt kell megvizsgálnunk, hogy melyek az akkumulációnak azok a forrásai, ahol még komoly tartalékaink vannak, amelyeket eddig nem, vagy csak csekély mértékben használtunk fel s amelyeknek megnagyításával elő tudjuk teremteni azt az ötmilliárd forintnyi többletet, melyre 1949-ben szükségünk lesz.

Itt van mindenekelőtt iparunk, melynek termelési összértékét 1949-re 21 milliárd forintban irányozzuk elő. Huszonegymilliárdos évi termelési értéknél az önköltségnek egy százalékkal való csökkentése több mint 200 millió forint megtakarítást jelent. Ha tehát sikerül az ipari termelés önköltségét 1949-ben mindössze 5—6 százalékkal csökkenteni, ezzel 1—1,2 milliárd forintnyi belső tartalékot mozgósítunk, vagyis akkora összeget, mely jóval túlhaladja az 1948-as ipari beruházásunk összegét és körülbelül azonos az 1949-re előirányzott honvédelmi költségvetésünkkel. S ez az 5—6 százalé-

kos önköltségcsökkentés egyáltalán nem boszorkányság. Ez nem optimális, hanem minimális terv az önköltség csökkentésére. Abból kell kiindulnunk, hogy az iparban az úgynevezett fix költségek a termelési költség 15 százalékát képezik. Minthogy ipari termelésünk 1949-ben 1948-hoz képest mintegy 20 százalékkal fog növekedni, egyedül a fix költségeknél (ha ezek színvonalát növekedett termelés mellett, lényegileg azonos színvonalon sikerül megtartanunk, ami lehetséges) 1949-ben megtakaríthatunk 500—600 millió forintot. De igen nagy összegeket takaríthatunk meg a tüzelő, a villamosenergia és az anyagfelhasználásnál is. Itt a 6—7 százalékos megtakarítás körülbelül 800 millió forint mozgósítható belső tartalékot jelent. Tekintve, hogy iparunkban a termelési költségeknek 44 százalékát képezik az anyagköltségek, szerény 4 százalékos anyagfelhasználás-csökkentés esetén kereken 320 millió forintot takaríthatunk meg. Ilymódon az általam jelzett 1—1,2 milliárd forintnyi megtakarítást feltétlenül elérhetjük és el kell érnünk kizárólag az említett három tényezőnél: a fix költségek állandó színvonalontartása, a felhasznált energia és anyag fajlagos csökkentése útján.

Ha a munka termelékenységének a növekedését is figyelembe vesszük, úgy nyilvánvaló, hogy az 1—1,2 milliárd forintnyi többletakkumuláció, amelyet az ipartól 1949-ben elvárunk, az összeg látszólagos nagysága ellenére, rendkívül szerény. A valóságban ennél sokkal-sokkal többet érhetünk el és kell is elérnünk.

Vegyük most az akkumulációnak másik forrását: a mezőgazdaságot. Mezőgazdasági termelésünk értéke 1947-ben kereken 7,9 milliárd forint

volt. Ez után a termelési érték után egész mezőgazdaságunk közvetlen adózás formájában (tehát forgalmi adó nélkül, amit nem a mezőgazdaság, hanem a fogyasztók fizetnek) összesen 370 millió forint adót fizetett, vagyis az egész termelési érték 4,6 százalékát. 1948-ban a mezőgazdaság termelési értéke kereken 11,2 milliárd forintra emelkedett s ez után az összeg után a mezőgazdaság fizetett adóban 474 millió forintot, vagyis az egész termelési érték 4,2 százalékát. Vagy másképp kifejezve: ugyanakkor, amikor a mezőgazdasági termelés értéke 1948-ban, 1947-hez képest, csaknem 43 százalékkal emelkedett, a mezőgazdaság által fizetett adók összegének emelkedése mindössze 28 százalék volt. Ezek a számok azt mutatják, hogy mezőgazdaságunkban az állam számára történő akkumuláció lehetőségei távolról sincsenek kimerítve.

A mezőgazdaságot tehát, mint az akkumuláció igen fontos forrását, a jövőben az eddiginél sokkal jelentékenyebb mértékben kell igénybe vennünk. És ezt annál jogosabban megtehetjük, mert 470 millió forinttal szemben, amit a mezőgazdaság 1948-ban az államnak akkumulációként nyujtott, egyedül 1949-ben egy milliárd forintot ruházunk be a mezőgazdaságba, legnagyobbrészt állami eszközökből. Ha a mezőgazdaságot az eddigi 4 százalék helyett mindössze 7—8 százalékkal terheljük meg, ez, figyelembe véve a mezőgazdaság 1949-re várható termelési értéknövekedését, előreláthatóan 7—800 millió forint többletbevételt fog adni az államnak.

Természetesen a mezőgazdasági akkumuláció növelésénél következetesen szem előtt kell tartani az osztályszempontokat. Szem előtt kell tar-

tanunk, hogy a terhek elosztásánál éles határvonalat kell húznunk a dolgozó parasztság és a zsírosparasztok kizsákmányoló osztálya között, s hogy emellett az eddiginél sokkal nagyobb mértékben kell kedvezményeznünk a falusi szövetkezeteket, mindenekelőtt a kisebb-nagyobb mértékben közös művelést folytató termelőcsoportokat.

Harmadik nagy akkumulációs lehetőségünk az áruforgalom, a kereskedelem, mégpedig a bel- és külkereskedelem egyaránt.

A kereskedelemből, az áruforgalomból lefölözhető akkumulációs többlethez részben úgy juthatunk hozzá, hogy mind jelentékenyebb állami kereskedelmünket rászorítjuk a gazdaságosabb működésre, a rezsiköltségek leszállítására, az állami nyereségrészesedés jelentékeny növelésére. Másrészt azonban, mégpedig fokozottabb mértékben, meg kell követelnünk a magánkereskedelemtől is, hogy olcsóbban dolgozzon és szerényebb haszonnal elégedjék meg. Itt is azonban természetesen a rendszabályaink megvalósításánál különbséget kell tennünk a százezres és milliós hasznot bezsebelő gazdag kereskedők és a főként munkabérüket megkereső kisexisztenciák között.

Igen jelentékeny akkumulációs lehetőség rejlik az említetteken kívül magas- és mélyépítkezéseink önköltségének leszállításában, főként az építkezés nagybani jellegének kifejlesztése és a gépesítés útján. Persze ezzel szemben felhozhatná valaki, hogy az eddig kézierővel végzett munkák gépesítése munkanélküliségre vezet. Ez az érv azonban nem helytálló. Rákosi elvtárs említette, hogy ötéves tervünk folyamán az új ipari munkások százezreire lesz szükségünk. Az államapparátusba, hon-

védségünkbe, általában kisebb-nagyobb vezető posztokra 50 000 munkást akarunk küldeni. Nevetséges ilyen körülmények között a munkanélküliség kérdésével előhozakodni. A munkanélküliség teljes megszüntetésének legfontosabb eszköze beruházásaink növelése építőiparunk gépesítése érdekében.

Az építkezések önköltségét egy év leforgása alatt 20—25 százalékkal feltétlenül csökkenteni lehet. És ha figyelembe vesszük, hogy 1949 folyamán magas- és mélyépítkezésre 800 millió forintnál többet költünk, úgy ezen a területen is mozgósíthatunk 150—200 millió forintnyi belső tartalékot, már a legközelebbi év többletszükségleteinek fedezésére.

Vannak azonban olyan belső tartalékaink is, amelyeket igen nehéz összegszerűen lemérni, de amelyek együttvéve kétségtelenül sok-sok tízmilliós megtakarítást adhatnak és kell adniok. Azokra a felesleges, fényűzésszámba menő, pazarlás jellegű kiadásokra, az indokolatlan, nyakló nélküli költekezésre gondolok, ami nálunk a stabilizáció után meglehetősen elharapózott.

Ideje véget vetni a közpénzen folytatott dinom-dánomoknak, az ünnepségek végtelen sorozatának, a fölösleges, legtöbbször a dolgozóknak tényleges hasznot nem is jelentő költekezésnek. Ideje az egész vonalon szigorú takarékossági rendszert bevezetni, hogy az így elért megtakarítások segítségével is fedezhessük annak az 5 milliárd forintnak bizonyos hányadát, amelyre 1949-ben többletként szükségünk lesz.

Magától értetődik, hogy az általam említett nagy gazdasági és pénzügyi feladatokat nem lehet csakis felülről végrehajtandó intézkedések útján,

csakis állami rendszabályok útján megvalósítani. Ellenkezőleg! Megvalósításuk csupán abban az esetben lehet sikeres, ha pártunk felülről és alulról egyaránt biztosítja a végrehajtást, ha mozgósítjuk a feladatok végrehajtására a pártot és a párt segítségével a széles dolgozó tömegeket.

(Részlet az 1948 november 27-én elmondott felszólalásból.)

AZ ÉRTELMISÉG SZEREPÉRŐL

AZ ÉRTELMISÉG SZEREPÉRŐL ÉS JÖVŐJÉRŐL

Az értelmiség kérdése a magyar demokrácia legvitatottabb és egyben legégetőbb kérdéseinek egyike. Mindenekelőtt figyelembe kell venni, hogy az értelmiség nálunk sem képez egységes, homogén tömeget. Számuk legfeljebb negyedmillió. De a réteg jelentőségét nem száma, hanem az a tény adja meg, hogy minden értelmiségi a maga területén felelős poszton áll.

Az értelmiség különleges szerepe miatt számos jóhiszemű ember is erre a rétegre akarja hárítani a felelősséget mindazért, ami hazánkban az utolsó negyedszázad alatt történt. Ez a megítélés helytelen. Ne azt vessük az értelmiség szemére, hogy nem akadályozta meg Magyarország belépését a háborúba Hitler oldalán, nem segítette elő az idejében való szembefordulást Hitlerrel. Ha ezért tennők felelőssé, akkor az igazi bűnösöket, a magyar nagybirtokos és tőkés osztályokat mentenők. A hiba ott volt, hogy az értelmiségnek csak egy egészen keskeny rétege állott ki a nép mellett.

A demokrácia megvalósítása új helyzetet teremtett Magyarországon az értelmiség számára is. A kizsákmányoló osztályok gazdasági kényszere

nem érvényesülhet olyan mértékben az értelmiséggel szemben, mint azelőtt. A munkásság és parasztság az államhatalom részesévé vált és azzá lett bizonyos mértékig a velük szövetségben lévő haladó értelmiség is. Az értelmiség legnagyobb részét ma az állam foglalkoztatja. Ez még nem a népi demokrácia állama, de a munkás-paraszt-értelmiségi szövetség már hallatja szavát az államügyek intézésében és demokráciánk kiépítésével szava mind súlyosabban esik a latba.

Az értelmiség tehát mind függetlenebbé válik a reakciós erőktől és csak rajta múlik, hogy szoros kapcsolatba kerüljön az új, demokratikus erőkkel, mint azok szerves része.

Az értelmiségnek csak egy része látja világosan az ország és a saját helyzetében bekövetkezett fordulatot. Leginkább a műszaki értelmiség értette meg az új helyzetet, amely munkájának természeténél fogva talán a legközelebb áll a termeléshez, az építéshez, az élethez. A műszaki értelmiség zöme már tudatára ébredt annak, hogy érdemes az ország felemelkedéséért dolgoznia, tudja, hogy a demokrácia és a haza fogalma elválaszthatatlanok.

Ennek köszönhető jórészt a többi európai államnál gyorsabb ütemű talpraállásunk, hidaink felépítése... *(Felcsattan a taps a közönség soraiban. „Éljenek a magyar mérnökök és hídépítő munkások!")*... és hogy iparunk közeledik a háború előtti színvonalhoz.

Kevésbbé jó a helyzet más munkaterületeken. Az értelmiség jelentékeny része a demokrácia felé fordult, de talán még nagyobb azoknak a száma, akik ingadozók, sőt vannak ellenségesek is. Bennünket elsősorban az ingadozók hatalmas tábora érdekel.

Kétségeik egyik alapvető oka a nehéz anyagi helyzet. Nem a demokrácia, hanem a fasiszta háború az oka, hogy általában rosszabbul élünk, mint a békeévekben. De egyes értelmiségi csoportok még azt sem kapják meg, amit a jelenlegi szűkös viszonyok között is juttatnunk kellene részükre. A kétségek és ingadozások másik oka: az értelmiségiek bizonyos rétege nem hisz abban, hogy a demokrácia meg tudja és meg akarja becsülni az értelmiséget. Pedig tudniok kell, hogy a demokrácia nemcsak megbecsüli, hanem magasabb életszínvonalat is igyekszik biztosítani számukra.

Mert az értelmiségiek tízezreinek odaadó, lelkes munkája nélkül nincs társadalmi haladás, nem képzelhető el a demokrácia felemelkedése sem.

Mit nyujthat, mit fog nyujtani a magyar demokrácia az értelmiségnek? Mindenekelőtt munka- és érvényesülési lehetőséget. A „régi jó világban" viszonylagos túltermelés volt az értelmiségiek terén. A fejlődésben évtizedekre visszamaradt félfeudális-nagytőkés Magyarország számára sok volt az értelmiségi.

De ugyanilyen számú értelmiségi túlságosan is kevés lesz az új, népi demokratikus Magyarország számára. Nem az volt a bajunk, hogy túlsok volt az iskolánk, kórházunk, mérnökünk. Az volt a baj, hogy az ezerholdak mesterségesen összeszűkítették a belső piacot, a nagytőkével létrejött szövetségük fejlődésében visszatartotta az országot, amely nem tudta orvosait és mérnökeit felhasználni. A magyar demokráciának sokkal nagyobbszámú értelmiségire lesz szüksége, mint amennyit a feudális-nagytőkés Magyarország a legvirágzóbb konjunktúra idején foglalkoztatni tudott.

Különösen nagy szerep vár az értelmiségre a legközelebbi években. A MKP néhány hónappal ezelőtt felvetette egy átfogó, hároméves államgazdasági terv kidolgozásának és megvalósításának kérdését. Ezt a kezdeményezést minden demokrata helyeselte és nem kétséges, hogy ez meg is valósul. A terv azt a feladatot tűzi ki, hogy három év elteltével, mezőgazdasági és ipari termelésünk és a dolgozók életszínvonala általában elérje, sőt bizonyos tekintetben túl is szárnyalja a békebelit. Vonatkozik ez, és nem utolsó sorban, az értelmiség életszínvonalára is.

De ahhoz, hogy ez a terv valósággá váljék, a nép és mindenekelőtt az értelmiség tervévé kell válnia. Csak az értelmiség túlnyomó többségének lelkes közreműködésével tudunk három év alatt a gazdasági és társadalmi élet minden területén hatalmas lendülettel előre jutni és tudjuk elérni a békebeli színvonalat.

E tervnek szerves része legyen a hároméves kulturális terv, szellemi életünk újjáépítésének terve. Gondolok itt az anyagi feltételekre éppenúgy, mint a tulajdonképpeni szellemiekre. Jókarban lévő, tűrhetően felszerelt iskolákra van szükség, de szükséges iskolaügyünk jól átgondolt demokratikus reformja is. A munkásságból és parasztságból új értelmiséget kell kinevelnünk, mert ezen a téren elmaradtunk. Ezt az új értelmiséget nem akarjuk szembeállítani a régivel, ellenkezőleg, létre kell hoznunk az új és a régi értelmiség szintézisét.

(Beszéd a Zeneakadémia nagytermében, 1946 december 3-án.)

A HALADÓ KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNY JELENTŐSÉGE A NÉPI DEMOKRATIKUS MAGYARORSZÁGON

Önálló közgazdasági egyetem létesítésének gondolata nem véletlenül vetődött fel hazánkban. És nem véletlen, hogy éppen akkor vetődött fel ez a kérdés, amikor elhagyva a polgári demokrácia határmezsgyéjét, országunk népi demokratikus ország lett és rálépett a szocializmus építésének útjára.

Különálló közgazdasági egyetemre azért volt és van szükségünk, mert a népi demokrácia gazdaságát, az igazi népgazdaságot építeni csakis tudományos módszerekkel lehet. Mert népgazdaságunk mind több és több gazdaságilag tudományosan képzett s ugyanakkor a gyakorlati életet is ismerő, a népből származó közgazdászt követel meg. Mert elméletileg is fel kell dolgoznunk a szocializmus építésének útján haladó nemzetgazdaságunk problémáit, nehogy a sötétben botorkáljunk, hanem ellenkezőleg, a tudományos közgazdasági elmélet reflektorával világítsuk meg gazdasági építőmunkánk számára az utat.

Mindez azonban nemcsak azt indokolja, hogy önálló közgazdasági egyetemet hozzunk létre, hanem parancsolóan előírja azt is, hogy ez az új köz-

gazdasági egyetem egyben teljes újszellemű egyetem is legyen.

Ismeretes, hogy országunk gazdasági szerkezete alapjában változott meg az utóbbi évek folyamán. Gyáriparunkban, bányászatunkban, közlekedésünkben, hitelszervezetünkben, külkereskedelmünkben döntő túlsúlyra jutott az állami, a szocialista szektor. Átalakulóban van belkereskedelmünk is, különösen ami a nagykereskedelmet illeti. A mezőgazdaságban irányt vettünk a termelés technikai alapjainak újjászervezésére, nagyüzemű mezőgazdaság kialakítására, a szövetkezeti termelés kifejlesztésére.

A hivatalos magyar közgazdaságtudomány azonban nem vett tudomást mindezekről az alapvető változásokról, melyek egész nemzetgazdaságunkat átformálták és továbbformálják. A hivatalos magyar közgazdaságtudomány lényegileg ma is ott tart, ahol 25 évvel ezelőtt tartott, Horthy nagytőkés-nagybirtokos uralma alatt.

A polgári közgazdaságtudomány csak arra volt jó, hogy normális kapitalista gazdálkodás idején segítsen többé-kevésbbé rendbentartani a tőkésosztály és a tőkésállam szénáját, elősegítse a tőkésprofit növekedését és „megmagyarázza" a dolgozóknak, hogy a tőkés „jogosan" vágja zsebre a munkás által termelt értéktöbbletet, a nagybirtokos pedig „jogos" tulajdonosa a munka nélkül szerzett földjáradéknak. De a polgári közgazdaságtudomány már teljesen tehetetlen volt a gazdasági válságokkal szemben. S ez különös élességgel derült ki az 1929—32-es nagy világgazdasági válság idején, mely maga alá temette a De Manok, a Braunthalok és a monopolkapitalista trösztöket kiszolgáló más polgári és jobboldali szociáldemokrata közgazdá-

szok hírhedt elméleteit a „szervezett kapitalizmusról", az „ipari demokráciáról". Még inkább nyilvánvalóvá vált a polgári közgazdaságtudomány csődje a második világháború után, amikor a háború által szétzüllesztett nemzetgazdaságot kellett a különböző tőkés országokban helyreállítani, melynek során addig ismeretlen méretű s rendkívül bonyolult gazdasági feladatokat kellett megoldani. Így volt ez Angliában, Franciaországban és más igen nagy anyagi erőforrásokkal, hatalmas gyarmatbirodalommal rendelkező, a háborúban győztes országokban, melyek képtelenek voltak megbirkózni az előttük álló feladatokkal, s most a függetlenségüket aláásó Marshall-segély alamizsnájától remélik, hogy valamikor majd ismét elérik a nemzetgazdaság háború-előtti színvonalát.

Természetesen mindaz, amit a polgári közgazdaságtudomány csődjére vonatkozóan mondottam, vonatkozik, mégpedig hatványozott mértékben, a magyar polgári közgazdaságtudományra is.

A magyar polgári közgazdaságtudomány is tehetetlenül állott szemben az ország újjáépítésének problémájával. Képtelen volt megtalálni azt a láncszemet, melyet meg kellett ragadnunk, hogy az újjáépítést elindíthassuk. Hasonlóképpen tehetetlen volt az infláció tobzódásával szemben, mert a gyógyszertárában található orvosságok hasznavehetetlenek voltak egy olyan országban, mely túlnyomórészt a saját erejére volt utalva.

Nem a polgári közgazdaságtudomány segítségével oldottuk meg mindezeket a problémákat, hanem éppen ellenkezőleg, nagyobbrészt éppen a polgári közgazdaságtudomány ellenére és bizonyos polgári közgazdászok axiómaként hirdetett álláspontjával szemben. Az ország újjáépítésének, az

infláció megszüntetésének, a hároméves terv kidolgozásának és megvalósításának kulcsát nem a polgári közgazdaságtudománytól kaptuk, hanem egy egészen más közgazdaságtudománytól. Attól a közgazdaságtudománytól, melynek alapjait Marx és Engels vetették meg, s melyet az imperializmus és a szocializmus korszakának megfelelően Lenin és Sztálin építettek, fejlesztettek tovább.

Ez az az új, haladó közgazdaságtudomány, melyen a nagy szocialista ország, a Szovjetunió nemzetgazdasága épül, s mely megmutatta felsőbbrendűségét a tőkés gazdasági renddel és a tőkés gazdaságtudománnyal szemben, amikor a két világháború közötti szörnyű gazdasági válság idején egyedül a Szovjetunió maradt mentes az összes többi országokat, az egész kapitalista világot alapjaiban megrázó gazdasági válságtól. De megmutatta felsőbbrendűségét a második világháborúban is, amikor a Szovjetunió tudományos marxi-leninisztálini közgazdasági elméletén felépült szocialista gazdasága olyan rettenetes erőpróbát állott ki sikerrel, amilyenre semmiféle kapitalista ország gazdasága nem lett volna képes. Végül a haladó, a szocialista közgazdaságtudomány bebizonyította magasabbrendűségét a polgári közgazdaságtudománnyal, a szocialista gazdasági rend a tőkés gazdasági renddel szemben a háborút követő újjáépítés periódusában is. A világ egyetlen országa még megközelítően sem ért el olyan sikereket a gazdasági újjáépítésben, a háborús rombolások és pusztítások felszámolásában, mint éppen a Szovjetunió.

És ha nekünk itt Magyarországon komoly sikereink vannak hazánk újjáépítésében, ha országunk aránylag rövid idő alatt kiemelkedett a mély szakadékból, melybe a német fasiszta imperialisták és

magyar cinkosaik taszították, ha népünk életszínvonala gyorsan emelkedik, ha sikerült bizonyos mértékben igazi tervgazdálkodást megvalósítanunk, úgy ezt nem utolsó sorban annak köszönhetjük, hogy igyekeztünk jó tanítványok lenni, igyekeztünk Marx, Engels, Lenin, Sztálin közgazdaságtudományát, a szocialista közgazdaságtudományt a sajátságos magyar viszonyoknak megfelelően alkalmazni.

Az elmondottakból következik, hogy most megindúló Közgazdaságtudományi Egyetemünkön nem a régi, csődbejutott, az ország nagy problémáival tehetetlenül szembenálló polgári közgazdaságtudományt kell tanítanunk, hanem az új, diadalmas közgazdaságtudományt, mely kiállotta az élet próbáját és amelyhez nem eredménytelenül folyamodtunk segítségért súlyos gazdasági kérdéseink megoldásánál.

Ez nem jelenti, hogy mi, kommunisták, rá akarnók erőszakolni mindenkire saját tudományos meggyőződésünket, saját elméleti álláspontunkat. Nem erről van szó, hanem arról, hogy minden becsületes magyar hazafi, aki országa, nemzete felemelkedését szívén viseli, köteles feltenni magának a kérdést és válaszolni a kérdésre: Miért éppen a kommunisták találták meg a helyes megoldást az ország nehéz gazdasági problémáira? Miért éppen ők fedezték fel a kivezető utat olyan gazdasági zsákutcából, melyből a polgári közgazdaságtudomány művelői nem láttak kiutat és ezért csak csodáktól remélték az élet által felvetett problémák megoldását?

És a válasz erre a kérdésre csak az lehet, hogy azért éppen a kommunisták találtak megoldást a megoldhatatlannak látszó feladatokra, mert az ő

közgazdaságtudományuk, a marxi-lenini közgazdaságtudomány tette képessé őket erre. A felszabadulás után lényegileg új politikai garnitúra került az ország élére: olyan emberek, akik azelőtt országot nem vezettek, akik talán sohasem intézték nem egy egész ország, de még csak egy nagyüzem, vagy nagyobb vállalat gazdasági ügyeit sem. Pedig a feladatok, melyeket el kellett végezni, hasonlíthatatlanul nagyobbak és bonyolultabbak voltak, mint azok, melyeket a régi rendszer idején kellett a kormányzatnak elvégeznie. Tehát nem a nagy gyakorlati tapasztalat segített a kommunistáknak az ország súlyos gazdasági problémáinak helyes elemzésénél és megoldásánál — ez a gyakorlat kezdetben éppen hiányzott náluk — hanem a tudományos elmélet, melyet a gyakorlatban helyesen alkalmaztak. Ha pedig ez a tudományos elmélet, ez a közgazdaságtudomány hasznosnak bizonyult az országnak, a népnek, nem lehet semmi okunk arra, hogy ne ezt az elméletet, ne ezt az élet által felülvizsgált és jóváhagyott közgazdaságtudományt tanítsuk az új Magyar Közgazdaságtudományi Egyetemen.

Persze, bizonyára lesznek olyanok, akik azt mondják, miért kell nekünk feltétlenül a polgári és a szocialista közgazdaságtudomány között választanunk? Nem lehetne-e találni valamit a kettő között? Nem lehetne-e úgy eljárni, hogy a kecske is jóllakjon, meg a káposzta is megmaradjon? Nem lehetne-e létrehozni valami amalgámot a kétféle közgazdaságtudományból? Nem! Ez az út ugyanúgy járhatatlan az egyetemen, ahogy járhatatlan volt és járhatatlan az életben. A magyar közgazdaság súlyos problémáit nem úgy oldottuk meg, hogy vettünk valamit a polgári közgazdaságtan elméletéből és ehhez hoz-

záadtunk valamit a szocialista közgazdaságtudományból, hanem úgy, hogy a polgári közgazdaságtudomány csődjével szemben a szocialista közgazdaságtudományhoz fordultunk.

A polgári közgazdaságtudomány azt hirdette, hogy jelentős külföldi kölcsön nélkül nincsen stabilizáció. Ezzel szemben a marxi-lenini közgazdaságtudomány, Rákosi Mátyással, azt állította és ezt tényekkel bizonyította, hogy a stabilizációt nem külföldi imperialisták kölcsönére, hanem a nép munkájára, áldozatkészségére kell felépíteni.

A polgári közgazdaságtan azt állította, hogy a magunk erejéből nem leszünk képesek megvalósítani a hároméves tervet, mert nem állanak rendelkezésünkre az előirányzott hatalmas beruházásokhoz szükséges akkumuláció lehetőségei. Ezzel szemben a marxista-leninista közgazdaságtudomány hívei azt mondották és később a tények ezt beigazolták, hogy a terv sikeres megvalósításához szükséges akkumulációt biztosítani tudjuk, ha mindinkább az állam kezében összpontosítjuk az ipari termelést, a bankrendszert, a külkereskedelmet, a közlekedést, a gazdasági élet csúcspozicióit és ilymódon megakadályozzuk, hogy a nemzeti jövedelem jelentékeny része elfolyjék a nép számára ellenőrizhetetlen csatornákon.

Mindez és más hasonló példák azt bizonyítják, hogy gazdasági bajainkon nem valami felemás közgazdaságtudomány segített át bennünket, hanem a szocialista közgazdaságtudomány. Mindebből azt a következtetést kell levonnunk, hogy nemcsak a politikában, de a közgazdaságtudományban sincsen harmadik út. Ezért a Magyar Közgazdaságtudományi Egyetem csak akkor fogja hivatását betölteni, ha

nem a régi, hanem az új, a haladó közgazdaságtudományt fogja tanítani, ha ezt a haladó közgazdaságtudományt fogja fejleszteni hazánkban.

Közgazdaságtudományi Egyetemünk jövőjét azonban egymagában nem határozza meg az, hogy milyen lesz itt a tudományos munka, a tanítás tartalma. Meghatározza az is, hogy milyen lesz a hallgatók és az előadók összetétele.

A népi demokrácia gazdaságának, a szocializmus alapjainak az építéséhez olyan képzett gazdasági szakemberekre van szükség, akik a népből jöttek és egyek a néppel. Nem lehet elmondani, hogy a Műegyetem volt közgazdasági fakultásán ez így lett volna. Ellenkezőleg! A régi közgazdasági egyetem, a Műegyetem volt közgazdasági fakultása nagyon is ismert volt arról, hogy itt nem a munkások, a parasztok, a haladó értelmiség gyermekei tanultak, hanem jelentékeny számban, mondhatni többségükben, a népet megvető, népi demokráciánkkal szembenálló fasiszta métellyel megfertőzött elemek. Sok tekintetben hasonló volt a helyzet a tanári karral is. Így nem csoda, ha a régi közgazdasági egyetem, illetve a Műegyetem közgazdasági fakultása távoltartotta magát az ország nehéz gazdasági problémáitól és nem nyujtott segítséget a kormányzatnak, a népnek az ország felemelkedéséért folytatott küzdelmében.

Ennek a tarthatatlan helyzetnek most meg kell változnia! És részben már kezd is megváltozni. A Magyar Közgazdasági Egyetem élére a kormányzat olyan kiváló tudóst és közgazdászt állított, mint a sokoldalú, nagyműveltségű marxista Rudas László, a közgazdaságtudományi egyetem rektora, akit sajnos betegsége akadályoz abban, hogy itt lehessen

közöttünk. Rudas László mellett számos más kiváló közgazdászunk szerepel Közgazdasági Egyetemünk tanárai és előadói között, akik nemcsak elméletileg képzett közgazdászok és tudósok, hanem legtöbbjük nagy állami gazdasági feladattal van megbízva, és mint a haladó közgazdaságtudomány művelői szereztek maguknak tekintélyt és elismerést. Itt vannak jórészt a volt közgazdasági fakultás tanárai és előadói is, akiknek többsége, ezt nyiltan meg kell mondani, kell, hogy alaposan átértékelje azt, amit eddig előadott, ha az új feladatoknak meg akar felelni.

Kezd megváltozni a hallgatók összetétele is. Az új közgazdasági egyetemre már nagyobb számban kerültek be hallgatók a dolgozó nép soraiból. De ez még csupán a kezdet kezdete. Ha főiskoláinkon általában arra kell irányt vennünk, hogy növeljük a munkásszármazású hallgatók arányszámát, mert tűrhetetlen, hogy a népi demokráciában a munkásszülők gyermekei és a munkások ki legyenek rekesztve az egyetemekről, úgy ez kétszeresen áll a közgazdaságtudományi egyetemre. Itt még nagyonnagyon sok a behoznivalónk.

De a Magyar Közgazdaságtudományi Egyetemnek ahhoz, hogy hivatását betölthesse, nemcsak arra van szüksége, hogy a haladó közgazdaságtudományt művelje, s hogy hallgatóinak és tanári karának összetételében is kifejezésre jussanak azok a mélyreható változások, melyek hazánk életében az utóbbi évek folyamán bekövetkeztek. Mindezeken felül szüksége van arra is, hogy a legszorosabb kapcsolatot tartsa fenn a gyakorlattal, a mindennapi élettel, a gazdasági fejlődésünk által felvetett új problémákkal és segítsen a kormányzatnak, a

népi demokráciának, ezeknek a problémáknak elméleti feldolgozásában és gyakorlati megoldásában.

Melyek ezek az élet felvetette új feladatok, amelyeknek elméleti feldolgozásánál és megoldásánál a Magyar Közgazdaságtudományi Egyetemtől segítséget várunk?

Itt van mindenekelőtt az akkumuláció kérdése a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet feltételei között. Eddig túlnyomórészt a költségvetési akkumuláción lovagoltunk, ez adta beruházásainkhoz a szükséges eszközöket. Nyilvánvaló azonban, hogy ez az állapot sokáig így nem tarthat. Lehetetlenség, hogy mikor iparunk túlnyomórészt állami szocialista ipar, mikor külkereskedelmünk döntően az állam kezében összpontosul és a belső nagykereskedelmi forgalomban is mind erősebbé válik az állami szektor, akkor az akkumuláció csaknem kizárólagos forrása a költségvetés legyen. Meg kell nyitnunk az akkumuláció új forrásait, a könnyűipart, a kül- és belkereskedelmet és fokozatosan a nehéz- és gépipart is. Mindezeken túl, meg kell találnunk annak a lehetőségét is, hogy a mezőgazdaság fölöslegeit is felhasználhassuk a három- és az ötéves terv beruházásainak finanszirozására. Ki kell dolgozni azokat a módszereket, melyeknek segítségével — az életszínvonal állandó emelkedésével — a lakosságnál felgyülemlő, egyenként apró, de végső fokon hatalmas összegekre rugó megtakarításokat a betétképződés útjára tereljük, s ilymódon összeegyeztetve a közérdeket az egyéni érdekkel, új akkumulációs forrást nyissunk meg a szocializmus felé haladó nemzetgazdaságunk számára.

Vagy itt van egy másik kérdés, a munkaerőgazdálkodás kérdése. Nálunk mostanában divatos

dolog munkaerőgazdálkodásról beszélni. De komoly munka a munkaerőgazdálkodás megszervezésénél eddig alig folyt. Pedig, ha ezzel a kérdéssel nem foglalkozunk komolyan, tudományos alapossággal, ha idejében nem készülünk fel rá, a körmünkre fog égni a dolog.

Itt van továbbá a rentabilitás, a gazdaságosság, az önköltség problémája, melynek tudományos feldolgozása még hiányzik nálunk. A munkások készek mindent elkövetni, hogy üzemeiket rentabilisakká, gazdaságosakká tegyék. Fáradoznak ezen ipari vezető szerveink és üzemeink vezetői is. Azonban nyilvánvaló, hogy egymagukban nem képesek megoldani ezt a nemzetgazdaságunkra oly fontos kérdést. Segítséget várnak és joggal, a tudományok embereitől is, a közgazdasági tudománytól.

Végül, de nem utolsó sorban, itt van a nemzeti jövedelem helyes megállapításának, a nemzeti jövedelem tudományos kiszámításának kérdése. Ezen a téren nálunk meglehetősen nagy a káosz, pedig — ezt minden közgazdász tudja — a nemzeti jövedelem helyes megállapításától s a jövőben várható nemzeti jövedelem helyes kiszámításától függ igen jelentékeny mértékben gazdasági tervező munkánk, sőt végső fokon állami költségvetésünk realitása is.

Ime, néhány olyan fontos, a gyakorlati élettel a legszorosabban összefüggő elméleti közgazdasági probléma, melyekre megoldást kell találnunk, s amelynek megoldásánál az ország, a kormányzat segítséget akar kapni az új Magyar Közgazdaságtudományi Egyetemtől.

Ha a Magyar Közgazdaságtudományi Egyetem eleget tesz az általam említett követelményeknek — és meg vagyunk győződve róla, hogy ez így lesz —

akkor igen fontos szerepet fog betölteni a szocializmus útján haladó magyar népi demokrácia gazdasági alapjainak megszilárdításában, nemzetgazdaságunk és vele együtt népünk további gyors felemelkedésében.

(Beszéd a Magyar Közgazdaságtudományi Egyetem megnyitása alkalmából, 1948 október 15-én.)

AZ ÁLLAMI MŰSZAKI FŐISKOLA MEGNYITÁSA

Az Állami Műszaki Főiskola az új, demokratikus Magyarország szülötte. A kezdeményezés ilyen újtípusú főiskola létrehozására a Magyar Kommunista Párttól indult ki. A kezdeményezés alapja az az elgondolás volt, hogy a demokratikus népi Magyarország, mely megbecsüli a hazájához hű, a demokráciáért dolgozni és alkotni akaró régi műszaki értelmiséget, nem lehet meg új műszaki értelmiség nélkül. Nem lehet meg olyan műszaki értelmiség nélkül, mely az országban vezetőszerepet játszó munkásosztály soraiból emelkedik fel s mely magával hozza az egyetemre a kemény gyakorlati munka és a demokráciáért, a szocializmusért, a nép jobb jövőjéért vívott küzdelem gazdag tapasztalatait. A munkásosztály, mely döntő szerepet játszott és játszik az új, népi demokratikus Magyarország megteremtésében, joggal tart igényt arra, hogy legjobbjai felemelkedjenek az értelmiség és nem utolsó sorban a műszaki értelmiség soraiba.

A Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete melegen felkarolta a Magyar Kommunista Párt kezdeményezését, megértette a gondolat hatalmas jelentőségét s a félreértéseket elosz-

latva, a jóhiszeműeket meggyőzve, az ellenállást leküzdve, a megvalósulás útjára juttatta az Állami Műszaki Főiskola ügyét.

Kézzelfogható tények bizonyítják máris, mennyire szükséges volt, mennyire szükséges ilyen típusú műszaki főiskola. Elég megemlíteni, hogy már az első évben 850 volt a jelentkezők száma, míg a mostani második évben már 1300-an jelentkeztek felvételre. Ezek a számok azt mutatják, hogy a magyar dolgozók között igen nagy számmal vannak, akik komoly áldozatoktól sem riadnak vissza, ha arról van szó, hogy tudásukat gyarapítsák, ismereteiket növeljék, a maguk, osztályuk, népük felemelkedését elősegítsék. És ki kételkedhet benne, hogy a legközelebbi években már ezrekre fog rúgni azoknak a dolgozóknak a száma, akik napi fáradságos munkájuk mellett az egyetemre akarnak járni, mérnökök, képzett műszaki emberek akarnak lenni. A magasabbrendű tudás, a műszaki tudományok megismerésére való törekvés általánosan elterjedt napjainkban a munkásosztály széles rétegeiben. S ebben a törekvésben egy börtönéből kitört, szabaddá vált, országot vezető osztály öntudata jut kifejezésre.

Természetesen: az Állami Műszaki Főiskola sikeres indulása és hatalmas fejlődési perspektívája egész sor megoldandó kérdést vet fel előttünk. A jelentkezők számának nagyarányú növekedése következtében foglalkozni kell a Főiskola megfelelő elhelyezésének kérdésével. Gondoskodnunk kell arról, hogy azok, akik a Műszaki Főiskolán tanulnak és megfelelő eredményt tudnak felmutatni, az állam, az üzemek részéről támogatásban részesüljenek. Gondoskodnunk kell arról is, hogy az üzemek dolgozói támogassák azokat a társaikat, akiket ér-

demeseknek tartanak arra, hogy főiskolai tanulmányokat végezzenek. Nagyon fontos szerep vár ezen a téren a szakszervezetekre is, melyeknek elsőrendű érdeke, hogy a dolgozók soraiból öntudatos, jólképzett, osztályukhoz és népükhöz mindenkor hű mérnökök kerüljenek ki.

Mi tagadás benne, voltak és bizonyára, ha kisebb számban is, de még ma is vannak olyanok, akik értetlenül, idegenkedéssel, sőt egyenesen ellenségesen viseltetnek az ilyen újtípusú műszaki főiskolával szemben.

Voltak és bizonyára még ma is vannak olyanok, akik úgy gondolkodnak, hogy a munkás ne akarjon mérnök lenni; akik valamiféle kasztrendszert szeretnének megvalósítani a népi demokráciában. De ezeknek tudomásul kell venniök, hogy a népi demokrácia nem kasztrendszer. A népi demokrácia azt a célt tűzte maga elé, hogy mindenki, aki rendelkezik a szükséges képességgel és akaraterővel, felemelkedhessék a szellemi élet legmagasabb fokaira. Az Állami Főiskola eddigi tapasztalata is azt bizonyítja, hogy az üzemekből jött hallgatók, a diósgyőri, csepeli, ózdi vasmunkások többségükben kitűnően megállták a helyüket és semmivel sem maradnak el az érettségizettek és diplomával rendelkezők mögött, sőt, sok esetben elébük kerültek. Ez természetesen nem jelenti, hogy érettségire, hosszú éveken át folytatott rendszeres tanulásra nincsen szükség, hogy ez fölösleges. De igenis jelenti azt, hogy a termelőmunkában szerzett élettapasztalatot, az üzemben kikovácsolódott fegyelmet és kemény akaratot nem szabad lebecsülni s hogy e tulajdonságok segítségével, megfeszített, szívós munkával pótolni lehet a hosszú évekig tartó rendszeres tanulás hiányát is.

Voltak és bizonyára még ma is vannak olyanok, akik úgy gondolkodnak: Ha a munkásokból, ipariskolásokból, művezetőkből ezrével fognak mérnököket képezni, akkor mit fogunk csinálni mi, műegyetemisták, akik keservesen leérettségiztünk s azután öt éven keresztül a Műegyetemen tanultunk? De azok, akik így teszik fel a kérdést, elfelejtik, hogy a mi bajunk nem az, hogy túlságosan sok a mérnökünk, hanem az, hogy túlságosan kevés s hogy mérnökeink nincsenek eléggé szakosítva. Nézzék meg a műszakilag fejlett országokat, nézzék meg ezen országok termelését, üzemeit s hasonlítsák össze a mi termelésünkkel, a mi üzemeinkkel. Tagadhatatlan, hogy a műszakilag nálunknál fejlettebb országok üzemeiben sokkal több a mérnök, mint nálunk. És ez természetes is, mert a technika fejlődése a termelés folyamatát mind bonyolultabbá teszi, tehát növeli a mérnökszükségletet. Nálunk pl. teljesen elhanyagolt állapotban van az üzemekben a technológia s ennek fő oka abban rejlik, hogy alig van technológus mérnökünk. Pedig a technológia megjavításával egymagában jelentékenyen tudnánk növelni ipari termelésünket és nagymértékben le tudnánk szállítani a termelési költségeket. Egyébként is: bűnös rövidlátás volna, ha csak a mai helyzetből indulnánk ki, ha nem gondolnánk a holnapra, ha nem látnánk előre, hogy már a legközelebbi időben egyik legnehezebb kérdésünk az lesz, honnan vegyük hatalmas építési és termelési terveink megvalósításához a szükséges szakképzett munkaerőt, s nem utolsó sorban a nagyszámú műszaki embert. 1949-ben előreláthatóan 4200 millió forintot fogunk beruházni iparunkba, közlekedésünkbe, mezőgazdaságunkba, építkezésekbe. Akkora összeg ez a mi viszonyaink közepette, amek-

koráról két évvel ezelőtt, a stabilizáció kezdetén talán még az optimisták sem mertek volna álmodni. Pedig a most készülő ötéves tervünk beruházásai messze túl fogják haladni az 1949-es beruházási összegeket. Senkinek sincsen hát oka arra, hogy bizonytalanságot érezzen jövője miatt, feltéve, hogy becsületesen akar dolgozni, becsületesen akarja szolgálni a magyar népi demokráciát.

Természetesen az olyan típusú Főiskola, mint az Állami Műszaki Főiskola, nem örök időkre szóló intézmény. De hosszú évekig, amíg sikerül pótolnunk a hiányt felső képzettségű káderekben és amíg biztosítjuk, hogy a dolgozók gyermekei a rendes iskolai lépcsőkön tömegesen bejuthassanak a főiskolákba, ilyen típusú főiskolákra szükség lesz. Ezért mondja a Magyar Dolgozók Pártjának programnyilatkozata: „Lehetővé kell tenni, hogy a dolgozók a termelőmunka megszakítása nélkül közép- és főiskolai képzettséghez jussanak: a dolgozók iskoláinak széleskörű megvalósítása útján." Ezt a programnyilatkozatban kifejezett célt segít megvalósítani az Állami Műszaki Főiskola. Emellett azonban egész sor újabb, normáltípusú műszaki középiskolát és két új műegyetemet kell szerveznünk, ha nem akarjuk, hogy a mérnökhiány miatt a demokratikus kormányzat tervei csorbát szenvedjenek, hogy a műszaki káderek hiánya további gyors felemelkedésünk fékjévé váljék. Mi pedig ezt nem akarjuk. Ezért bátran, még komoly anyagi áldozatok árán is meg kell oldanunk a fejlődés által parancsolóan felvetett kérdést.

Ha hazánk rövid néhány esztendő alatt szétzúzott, elpusztított, rombadöntött országból fejlődő, gyorsütemben előrehaladó országgá lett, úgy ezt elsősorban annak köszönhetjük, hogy a Szovjet-

hadsereg felszabadított bennünket nemcsak a német fasiszta imperialisták igája alól, hanem a magyar feudális-nagytőkés uralom alól is. De ez csupán a lehetőséget nyitotta meg számunkra, hogy új úton haladjunk, hogy népünk a saját kezébe vegye az ország gyeplőjét. Munkásosztályunk, dolgos parasztságunk, népünk érdeme, hogy élni tudott a történelmi lehetőséggel és ezt valósággá tudta tenni. Nem vártunk semmiféle Marshall-segélyre, hanem magunk láttunk hozzá elpusztított országunk újjáépítéséhez. Ez a magyarázata annak, hogy míg pl. a Marshall-terv „áldásaiban" részesülő Franciaország az infláció és a gazdasági zűrzavar válságában fetreng, a mi országunkban az életszínvonal állandóan emelkedik s népünk győzelmesen halad előre a népi demokrácia, a szocializmus építésének útján. S hogy ez így történt, ebben természetesen komoly része van a hazájához hű, munkáját szerető, dolgához értő magyar műszaki értelmiségnek.

Az Állami Műszaki Főiskolából kikerülő mérnökök újabb erőgyarapodást hoznak a magyar nemzetgazdaságnak s ezzel a magyar népi demokráciának. Ezért kívánok az Állami Műszaki Főiskola hallgatóinak, tanárainak és szervezőinek jó munkát és sok sikert!

(Beszéd az Állami Műszaki Főiskola tanévnyitó ünnepélyén, 1948 szeptember 18-án.)

A MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI ÉS MŰSZAKI EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉNEK MEGALAKULÁSA

Tisztelt Alakuló Közgyűlés! *(Ütemes, nagy taps.)*

A műszaki és természettudományi egyesületek szövetségben való tömörítése nagyjelentőségű lépés a tudományos munka jobb, hathatósabb megszervezésének, a tudományos kutatás anyagi alapjai megteremtésének, a belföldi és külföldi tapasztalatok kicserélésének útján.

A Magyar Dolgozók Pártjának nemrég lezajlott első kongresszusa a Párt programnyilatkozatában a tudományos munkáról szólva, alapelvként szögezi le, hogy „A tudományos kutatást fel kell szabadítani a tőkétől való függés alól és a nép szolgálatába kell állítani. Csak így lehet biztosítani a kutatás és az alkotás szabadságát".

„A természettudományi kutatást össze kell kapcsolni — mondja a programnyilatkozat — az ország termelőerői fejlesztésének, természeti kincsei feltárásának feladataival, az állam messzemenő anyagi segítsége mellett. Az eredményes tudományos kutatás biztosítására meg kell szervezni a tudományos munka tervszerűségét. Meg kell teremteni a magyar tudomány legfőbb irányító szervét."

Hazánk gyorsütemű felemelkedése elképzelhetetlen a tervgazdálkodás kifejlesztése és megszi-

lárdítása nélkül. Ezt a célt szolgálja most készülő ötéves tervünk és a tízéves villamosítási s az ugyancsak tízéves öntözési terv. E tervek olyan feladatok elé állítanak bennünket, melyek megoldása parancsolóan követeli meg, hogy a műszaki és a természettudományi munkát új alapokra helyezzük országunkban.

Az előzetes számítások szerint, t. Közgyűlés, nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy öt év alatt saját erőnkből nemzetgazdaságunkba — 1947. évi januári árakon számítva — mintegy 22—24 milliárd forintot ruházzunk be *(nagy taps)*, vagyis a hároméves terv beruházásainak közel a négyszeresét. Némi fogalmat alkothatunk magunknak ennek az összegnek a nagyságáról, a mi viszonyaink közepette, ha megjegyzem, hogy ezen a pénzen — az előzetes számítások szerint — mintegy 435 Margithidat lehetne felépíteni. *(Nagy taps.)* Persze, nem fenyeget az a veszedelem, hogy mind a 435-öt fel is fogjuk építeni. *(Derültség.)*

Vagy talán egy másik számmal jellemezhetném azt a haladást, amelyet ötéves tervünk révén — az előzetes számítások révén — el kell érnünk. Az ötéves terv eredményeként az egy lakosra eső villamosenergiafogyasztásnak az 1949. évi fogyasztás $2^1/_2$-szeresére kell emelkednie, azaz 216 kw. helyett mintegy 500 kw-ra s ugyanakkor meg kell valósítanunk az ország összes községeinek a villamosítását. *(Hosszantartó nagy taps.)*

Öntözhetővé kell tennünk — tíz év alatt — az ország egész művelhető területének mintegy 10%-át, különösen a szinte állandó aszálysujtotta Tiszántúl hatalmas területét. *(Taps.)*

Nehéziparunkat az 1949-es színvonalhoz képest úgy kell kifejlesztenünk, hogy termelése mintegy

75%-kal megnövekedjék az ötéves terv végére. Könnyűiparunk is óriási fejlődésen fog keresztülmenni.

Az új követelményeknek megfelelően korszerűsíteni kell közlekedésünket és meg kell oldanunk Nagy-Budapest közlekedési kérdését. *(Helyeslés.)*

Milliárdokat fogunk beruházni mezőgazdaságunkba, hogy gépesítéssel, műtrágyaellátással, védekezőszerek tömeges használatával, a rossz minőségű talajok megjavításával, az állattenyésztés mennyiségi és minőségi megjavításával a falun létesítendő szociális és kulturális intézmények egész hálózatával kiemeljük a magyar mezőgazdaságot és a magyar falut évszázados elmaradottságából. *(Taps.)*

De természetesen, nemcsak a falun kell biztosítanunk a szociális és kulturális felemelkedést, hanem a városban is. Lakásépítésre, szociális és kulturális intézmények létesítésére — az előzetes számítások szerint — legalább 4—5 milliárd forintot kell fordítanunk az öt év leforgása alatt.

Mindezen intézkedések eredményeként hatalmasan fog emelkedni a munkásság, a dolgozó parasztság, az értelmiség életszínvonala. *(Helyeslés.)*

Mint látjuk, t. Közgyűlés, terveink nem kicsinyek. Arról van szó, hogy egész gazdasági életünket új alapokra helyezzük, hogy a népi demokrácia, a nép számára új gazdasági fegyverzetet kovácsoljunk.

Természetes, hogy e grandiózus feladatok valóraváltásában a demokratikus kormány nem utolsósorban számít a műszaki értelmiség közreműködésére, odaadó munkájára, vitathatatlan, kipróbált szaktudására. Az új műszaki problémák egész sorát kell megoldanunk. Saját szenünkből, saját

kokszot kell iparilag nagy mennyiségben előállítani, számos olyan anyagot, amelyet jelenleg külföldről, nehezen megszerzett valutáért vásárolunk, magunknak kell előállítanunk. Más anyagokat, melyeket most csak külföldről tudunk beszerezni, hazai, itthon bőven feltalálható anyagokkal kell helyettesítenünk.

Az eddiginél sokkal fokozottabb figyelmet kell szentelnünk a technológiának, nem olyan értelemben, hogy napról-napra változtassuk a technológiai folyamatot, hanem úgy, hogy a mainál gazdaságosabb, de fix technológiai eljárásokat dolgozzunk ki és honosítsunk meg termelésünkben. Lényegesen le kell szállítanunk a termelési költségeket, nem a munkaerő kiuzsorázása és kizsákmányolása révén, hanem jobb üzemszervezéssel, a munka jobb és gazdaságosabb megszervezésével, az energia, az anyag- és munkaerő jobb, gazdaságosabb felhasználásával, a munka termelékenységének jelentékeny növelésével.

T. Közgyűlés! Reálisak-e a mi terveink? Azt hiszem, reálisak! Reálisak azért, mert a hatalom a nép kezében van s ez egymagában is óriási, szinte kimeríthetetlen erőforrás. *(Nagy taps.)* Reálisak, mert nemcsak a politikai hatalom van a nép kezében, hanem az államhatalom kezében vannak a gazdasági csúcspoziciók, a parancsnoki állások, az államosított ipar, az államosított hitelszervezet, a koordináló szervek, amelyeknek segítségével a gazdasági életet irányítani lehet. Reálisak, mert az előbbi tényezők lehetővé teszik a meglévő hatalmas tartalékaink mozgósítását és maximális kiaknázását nemzetgazdaságunk gyors fejlesztése, hazánk gyors felemelkedése érdekében.

Nem kevés volt azoknak a száma, akik álmodozóknak tartottak bennünket, mikor a hároméves tervet kidolgoztuk, mikor a hároméves tervnek az akkori viszonyokhoz képest fantasztikusnak látszó előirányzatát hallották. Azóta azonban bebizonyosodott, hogy hároméves tervünk kidolgozásakor nem ragadott el bennünket a fantázia. Kiderült, hogy a realitás területén maradtunk, kiderült, hogy a valóság túlszárnyalta a terv készítőinek „fantáziáját", hogy a nép akarata, a mérnökök, munkások, parasztok, az összes dolgozók hazaszeretete, párosulva a helyes politikai és gazdasági vezetéssel, csodát művelt: a hároméves tervet nemcsak megvalósítjuk, mégpedig maradék nélkül, hanem egészen biztosan megvalósítjuk két év és öt hónap alatt. *(Hosszantartó nagy taps.)*

Ugyanolyan „fantasztikusnak" látszanak talán egyesek számára új ötéves tervünk célkitűzései, mint amilyeneknek látszottak 1946 decemberében a hároméves terv akkor óriási, mai szemmel nézve pedig aránylag szerény célkitűzései.

Terveink realitása: A tények, az erőviszonyok, a gazdasági lehetőségek helyes értékelése és lemérése, a tudományos elemzés és számítás. De ezek mellett a konkrét és lemérhető tényezők mellett, valamint ezeken túlmenően van egy olyan tényező is, amelyet, t. Közgyűlés, nem lehet lemérni mérőszalaggal s kiszámítani sem lehet logaritmus-léccel. Ez a tényező a mi határtalan bizalmunk a magyar népben és bizalmunk nem utolsó sorban a magyar értelmiségben. *(Nagy taps.)*

A népben bízva, népünk hazafiasságára appellálva indulunk neki megfontoltan, de bátran a magunk elé tűzött új nemzeti célnak, az ötéves terv-

nek. Ugyanezt a célt szolgálja a Magyar Természettudományi és Műszaki Egyesületek Szövetségének a megalakulása is. Kívánok Önöknek ezen országépítő munkájukhoz teljes sikert és jó eredményt. *(Ütemes nagy taps.)*

(Beszéd 1948 június 29-én.)

AZ ORSZÁGOS OKTATÁSI ÉRTEKEZLET JELENTŐSÉGE

Tisztelt Elvtársak! Országos Oktatási Értekezletünk pártunk, népi demokráciánk fejlődésének és a nemzetközi helyzet alakulásának olyan körülményei között folyt le, amikor ilyen értekezlet természetszerűleg nem maradhatott meg a párton belüli oktatás keretei között, hanem, e kereteket túllépve, sok tekintetben ideológiai konferenciává, a hazánkban folyó osztályharc, a szocializmus építésének kérdéseit tisztázni hivatott tanácskozássá vált. Pártunk Politikai Bizottsága ezért tűzte napirendre a pártonbelüli oktatás kérdései mellett pártunk, a magyar népi demokrácia fejlődésének legfontosabb elméleti kérdéseit is.

Az Országos Oktatási Értekezlet megszervezésénél pártunk Politikai Bizottságát ugyanazok a meggondolások vezették, amelyeket szem előtt tartott akkor, amikor meghozta nagyfontosságú szeptember 2-i határozatát a tagzárlatról, amikor elhatározta, hogy elindítja a rendcsinálás folyamatát a pártban és ezen túl az államapparátusban is. Mindezen rendszabályok kiindulópontja az a sztálini tanítás, hogy a szocialista társadalom nem születik meg magától, hogy a szocializmus építése nem ösz-

tönős folyamat, hogy a szocializmust építeni csakis kemény harcban lehet, a dolgozók közös erőfeszítésével. Kiindulópontunk az a sztálini tanítás, hogy a történelmileg pusztulásra ítélt, szerepüket eljátszott osztályok maguktól nem szűnnek meg, hanem meg kell szüntetni őket; hogy a kizsákmányoló osztályok élet-halálküzdelmet folytatnak fennmaradásukért, s hogy a hatalomból kitaszítva, ez osztályok maradványai még igen sokáig ádáz, elkeseredett harcban újból és újból megkísérlik visszaszerezni elvesztett hatalmukat. Mindebből következik, hogy pártunkat, mely a magyar fejlődés fő szervező és irányító ereje, fel kell vérteznünk a belső és külső ellenség elleni küzdelemre. Fel kell vérteznünk politikailag, ideológiailag és szervezetileg is, mert csak olyan forradalmi párt képes a szocializmus építésére megszervezni a munkásosztályt, a dolgozó parasztságot, a nép milliós tömegeit, csak olyan forradalmi párt képes a cél szolgálatába állítani a népi demokrácia államhatalmát, mely helyesen látja a fejlődés menetét, előre látja az osztályharc kiélesedését s nem riad vissza tőle, hanem teljes fegyverzetben megy elébe. Ilyen párt csakis marxista-leninista párt lehet. Ilyen párt — de még sokkal inkább ilyen párttá kell tennünk — a mi pártunkat, a Magyar Dolgozók Pártját.

Elméleti téren Országos Oktatási Értekezletünk konkretizálta pártunk nézeteit a népi demokrácia államhatalmának osztályjellege, államhatalmunk fejlődési iránya, tartalma és funkciói kérdésében. Világosan leszögezte, hogy a népi demokrácia átmenetet képez a burzsoá államból a szocializmus államához, út a tőkés társadalmi rendből, a termelőeszközök társadalmi tulajdonán felépülő szocialista társadalmi rendbe. Rámutatott arra, hogy

ezen az úton huzamosabb ideig megállni nem lehet, ha nem akarjuk felidézni a visszafelé való fejlődés komoly veszélyét.

Országos Értekezletünkön aláhúztuk, hogy a szocializmus győzelmét még nem tekinthetjük biztosítottnak országunkban mindenekelőtt azért, mert nemzetgazdaságunkban még igen komoly kapitalista elemek vannak, elsősorban a mezőgazdaságban még szinte érintetlen a legszámosabb és gazdaságilag is legerősebb kizsákmányoló osztály, a zsírosparasztság és mert a kisárutermelők milliós tömege, Lenin tanítása s a saját tapasztalatunk szerint is, napról-napra, óráról-órára termeli a kapitalizmust. A kulákságnak mint osztálynak, korlátozása és fokozatos kiszorítása megköveteli, hogy a középparasztsággal való szövetségünknek új tartalmat adjunk, hogy ezt a szövetséget megszilárdítsuk és a már eddig is meglevő feladatok mellé a kulákkizsákmányolás elleni fokozottabb harc szolgálatába állítsuk. Csakis ez a harc lehet az alapja igazi termelőszövetkezetek létrehozásának, az állam által rendelkezésükre bocsátott magas gépi technika, nemesített vetőmag, kedvező termelési szerződések, előnyös hitel, adókedvezmények stb. segítségével.

Értekezletünk felhívta a figyelmet az ellenséges ideológia pártunkba való behatolásának veszélyére, a marxi-lenini helyes irányvonaltól való elhajlások nagy veszélyére. Felhívta a figyelmet azokra a helytelen, az ellenséges ideológia befolyásaként pártunkban jelentkező nézetekre, amely nézetek ellen eddig nem küzdöttünk eléggé következetesen, de amelyek ellen szívós, következetes, kérlelhetetlen harcot kell folytatnunk, ha nem akarjuk, hogy ezek a nézetek eluralkodjanak pártunkban és letérítsék a helyes útról. Leszögezte értekezletünk,

hogy a legnagyobb veszély ma, az adott helyzetben, a kapitalista veszély, amely mint a jobboldali opportunizmus veszélye jelentkezik. De hiba volna, ha csak ezt a veszélyt látnánk. Ne feledjük el, hogy Sztálin elvtárs arra tanít bennünket, „a főveszély az az elhajlás, amely ellen beszüntettük a küzdelmet".

Országos Oktatási Értekezletünk harcos magatartást követel a párt minden tagjától, minden pártszervezettől, az egész párttól az ellenséges világnézettel, az ellenséges ideológiával szemben. Ideje végetvetni a védekező magatartásnak! Az ország első, vezető pártja nézeteit nem titkolja! Világnézetünk a marxizmus-leninizmus! Világnézetünk a harcos materializmus, a dialektikus materializmus és nem szándékozunk behódolni az agnoszticizmus, a klerikális népbutítás, a miszticizmus ideológiájának. Ellenkezőleg! Megköveteljük, hogy a dialektikus materializmus mind határozottabban és következetesebben jusson kifejezésre a hivatalos állami oktatásban is! Véget kell vetnünk annak a tűrhetetlen állapotnak, hogy a történelemtanításban a régi hamis nézetek grasszáljanak és hogy fiatalságunkat a közgazdaságban a tudományos marxi-lenini közgazdaságtudomány helyett a tudománytalan, a szocializmus építését akadályozó elméletekre — mint amilyen pl. a hirhedt határhaszonelmélet — oktassák.

A pártoktatás terén Országos Értekezletünk két fő feladatot tűzött ki: az oktatás minőségének megjavítását és a párttagok és tagjelöltek tanulásának a megszervezését, vagyis az egész párt ideológiai színvonalának az emelését. E feladatok megoldásának kulcsa a jóminőségű, marxi-lenini szellemben megírt, a marxizmus-leninizmust a konkrét ma-

gyar viszonyokra alkalmazó, stabil, állandójellegű tankönyvek létrehozása.

Országos értekezletünk nem fukarkodott az önkritikával. S a kívülállók, akik nem tudják, mi az: marxi-lenini párt, akik nem ismerik, milyen döntő jelentőségű az önbírálat a mi pártunkban, esetleg azt hihetik, hogy íme, a Magyar Dolgozók Pártjában valami nincs rendjén. De ezek az emberek nemsokára tapasztalni fogják, hogy alaposan tévedtek. A mi pártunkban az van rendjén, hogy önkritikát gyakorolunk, hogy nem félünk feltárni saját gyengeségeinket és hibáinkat. Ezt tudvalevően azért tesszük, mert erősebbek akarunk lenni s azért tehetjük, mert erősek vagyunk! Ezt semmiféle nem marxista-leninista párt nem képes ilyen mértékben, ilyen mélyen és ilyen határozott formában utánunk csinálni. S ha büszkék vagyunk valamire, úgy büszkék vagyunk arra, hogy a munkásosztályhoz, a dolgozó néphez őszinte a viszonyunk, hogy országvilág előtt nyiltan megmondjuk, ha valamiben hibáztunk és kijavítjuk a hibákat.

Jóllehet értekezletünket Országos Oktatási Értekezletnek neveztük, de értekezletünkön sokkal többről volt szó, mint a pártoktatás magában véve is rendkívül nagyjelentőségű kérdéséről. Mert attól, hogy milyen a mi pártunk ideológiai színvonala, összekovácsoltsága, függ országunk sorsa, népünk jövője. Bármit cselekszünk is mi, a Magyar Dolgozók Pártja, az nem szűk értelemben vett pártkérdés, hanem országos ügy. Ilyen jelentősége van Országos Oktatási Értekezletünknek is.

Tisztázva Országos Oktatási Értekezletünkön a napirendre tűzött kérdéseket, most a hangsúly a végrehajtáson van. Ahhoz, hogy a kívánt eredményt elérjük, elengedhetetlenül szükséges a politikai

irányvonal és az ideológiai problémák tisztázása. De ez egymagában nem elegendő. A helyesen kijelölt feladatokat végre is kell hajtani. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy ha pártunk megértett valamely új feladatot, akkor képes ennek megvalósítására, feltéve, hogy nem pihen meg a babérjain.

Pártunk nem egy nehéz feladatot oldott már meg, nem egy nehézséget küzdött le! Mert a nehézségek nem csökkentik, hanem megsokszorozzák pártunk erejét. Pártunk ideológiai színvonalának emelése a szocializmushoz való haladásunk elengedhetetlen feltétele. Ez a cél lebegjen előttünk. Hűek maradva mindvégig Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanításához, pártunk Központi Vezetőségének, pártunk szeretett vezérének, Rákosi elvtársnak vezetésével ideológiailag még egységesebbé, még összekovácsoltabbá tesszük pártunkat és új győzelmekre visszük a magyar dolgozó népet a szocializmus útján! Éljen a mi nagy pártunk, a Magyar Dolgozók Pártja! Éljen a mi nagy tanítómesterünk, a nemzetközi proletariátus és a dolgozó tömegek nagy vezére, nagy tanítónk, Sztálin elvtárs!

(Zárszó a MDP Országos Oktatási Értekezletén, 1948 szeptember 26-án.)

A MAGYAR TUDOMÁNYOS TANÁCS FELADATAIRÓL

Tisztelt Tudományos Tanács!

Az 1948. évi XXXVIII. törvénycikk, mellyel az Országgyűlés életrehívta a Magyar Tudományos Tanácsot, úttörő kezdeményezés tudományos kutató munkánk és tudományos életünk fejlődésében. A törvény a Tanács fő feladataként jelöli meg „*a tudományos élet tervszerű irányítását, valamint a gyakorlati élettel való kapcsolatának az erősítését.*" A Tanács fő feladatának ilyen meghatározása természetesen nem véletlen, aminthogy nem véletlen az sem, hogy ennek a feladatnak a megvalósítására teljesen újtípusú szervet, új szellemi és szervezeti központot kellett létrehozni.

A régi Magyarországon, a nagytőkések és nagybirtokosok Magyorországán a tudományos kutatásnak valójában nem volt gazdája. Nem volt olyan fórum, melyhez a tudomány emberei problémáikkal, kérdéseikkel fordulhattak volna, mely irányító befolyást gyakorolt volna munkájukra s amely ugyanakkor gondoskodott volna is róluk, támogatta, segítette volna őket az előttük álló feladatok megoldásában. Csak ú. n. „tudománypártoló" egyesületek és társaságok voltak, melyek vajmi kevés segítséget nyujtottak a tudomány embereinek.

A nagytőkés-nagybirtokos Magyarországon cifra frázisokat szavaltak a tudomány „pártolásáról", barokk szólamok hangzottak el a tudomány „értékéről", a valóságban azonban alig történt valami a tudományos munka és a tudományos kutatás érdekében. Erről mindennél ékesebben beszélnek maguk a tények. E tekintetben talán elég lesz megemlíteni, hogy 1936-ban, tehát jóval a háború előtt, amikor a fegyverkezés még nem emésztette fel az ország nemzeti jövedelmének jelentékeny részét, a Széchenyi Tudományos Társaság, mely a természettudományi kutatás fő protektora volt az akkori Magyarországon, a természettudományok támogatására mindössze 63 000 pengőt irányzott elő. Nem csoda, ha ilyen körülmények között 1942-ben a magyar gazdasági élet műszaki teendői tárgyában összehívott ankét kénytelen volt megállapítani, hogy háromnegyed évszázad telt el országunkban a leglényegesebb műszaki teendők mérnöki terveinek elkészítése és végrehajtásuk megkezdése között.

És maga az, hogy ki számított a tudomány emberének, ki számított kutatónak, tudósnak, igen sok esetben nem attól függött, hogy kinek milyenek voltak a képességei, hogy ki milyen eredményeket tudott felmutatni, hanem igen gyakran ezt a kérdést a családi kapcsolatok, az összeköttetések, a protekció, a származás döntötte el. Ilyen viszonyok közepette a tudományos kutatás nem ritkán elsekélyesedett, elrugaszkodott az eleven élettől, bezárkózott a maga szűk elefántcsonttornyába. Más esetekben komoly tudományos munkára hivatott tudósok kénytelenek voltak egyes tőkés vállalatok szolgálatába szegődni, függvényeikké, kizsákmányoltjaikká váltak és sokszor a tulajdonképpeni tudomá-

nyos munka helyett szűk kommerciális érdekeket szolgáltak.

De, természetesen, nemcsak a régi nagytőkés-nagybirtokos Magyarországon volt ilyen a tudomány és a tudósok helyzete. Nemcsak nálunk rendelték alá a tudomány és a tudományos kutatás kérdéseit a monopoltőke önző profitérdekeinek. Így van ez jelenleg is az összes kapitalista országokban. Bármennyire próbálják palástolni az imperialisták, a valóság az, hogy számukra a tudomány és a tudomány emberei csak annyiban jelentenek értéket, amennyiben segítségükkel profitjukat növelhetik s amennyiben háborús támadó terveiket szolgálják.

Világos pl., hogy az imperialisták korunk legnagyobb felfedezését, az atomrombolást és az atom belső energiájának kiszabadítását döntően egyetlen cél szolgálatába igyekeznek állítani: imperialista terjeszkedő politikájuk eszközeként támadó háborújuk előkészítésére, a népek és országok függetlensége ellen! Az imperialisták azon vannak, hogy megakadályozzák az atomenergia felhasználását békés célokra, az egész emberiség haladására és felemelkedésére. Vagy ha már ez lehetetlen, mert nyilvánvaló, hogy előbb-utóbb az atomenergiát mégis fel fogják használni békés célokra is, az imperialisták szeretnék korlátozni az atomenergia felhasználását arra a területre, melyet uralmuknak alávetettek. Ez az eset is mutatja, hogy bár a tudomány és ennek nyomán a technika és a termelőerők az imperializmus viszonyai között is továbbfejlődnek, ez a fejlődés folyton-folyvást mesterséges akadályokba ütközik. Sokszor új tudományos felfedezések parlagon hevernek, mert bár felhasználásuk előbbre vinné az emberi haladás ügyét, mégsem ke-

rülhetnek felhasználásra, tekintve, hogy felhasználásuk ellentétben áll az imperialisták profitérdekeivel. Ilymódon, mint *Lenin* megállapította, az imperializmus idején a tudományok, a technika fejlődésében rothadási tendencia érvényesül, mely a további fejlődés fékjévé, korlátjává, akadályává válik.

Most, amikor egész tudományos életünk újjászervezésének kérdését vetjük fel, szólni kell kritikailag eddigi tudományos életünk néhány olyan problémájáról, melyeknek tisztázása nélkül komoly előrehaladást nem tehetünk.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy a régi magyar rendszer hibájából, a magyar tudományos élet évtizedeken keresztül a német tudományos élet függvénye volt ugyanúgy, ahogyan a régi rendszer urai magát az országot a német imperializmus függvényévé tették. Igyekeztek hipnotizálni az országot a német tudomány „felsőbbrendűségével" s emellett szinte feledésbe ment, hogy van magyar tudomány is, hogy vannak nekünk tudósaink, akikre büszkék lehetünk anélkül, hogy a nacionalizmus, a sovinizmus hibájába esnénk. Büszkék lehetünk és méltán vagyunk büszkék a Bólyaiakra és Eötvös Lórándra, Jedlik Ányosra és Bánky Donátra, Semelweissre és Korányi Sándorra, Gombocz Zoltánra, Pláthy Tituszra, Déri Ottóra és másokra! Ezek a nevek egymagukban is mutatják, milyen óriási lehetőségek rejlenek a magyar tudományban. Hiszen ahhoz, hogy valaki a feudális és később a kapitalista Magyarországon komoly tudományos eredményekre jusson, át kellett törnie a rosszindulat, a lekicsinylés, a közömbösség, az anyagi bojkott szinte áttörhetetlennek látszó falát. S ha mégis akadtak nálunk Bólyaiak és Jedlik

Ányosok, úgy ez azt bizonyítja, hogy a mi népünk tehetséges nép s csak meg kell teremtenünk a szükséges feltételeket ahhoz, hogy meglévő tehetségeink a felszínre kerüljenek és kifejlődjenek. A régi Magyarországon rengeteg tehetség kallódott el, óriási tudományos kincs maradt felhasználatlanul, nagyon sok tudományos gondolat sikkadt el és veszett oda, mert hiányzott a kedvező talaj, melyen kifejlődhetett volna. Mindez, persze, mérhetetlen kárral járt országunkra.

Ne becsüljük le tehát saját erőinket, ne higgyük, hogy mi semmire sem vagyunk képesek a tudományos kutatás terén. A valóság az, hogy lehetőségeink igen jelentékenyek, csak élni kell tudnunk velük.

A másik, nem kevésbbé komoly hiba, melybe tudósaink és tudományos kutatást végző embereink elég gyakran beleesnek: a szolgai meghajlás a Nyugat előtt, a nyugati tőkés, imperialista országok tudománya előtt. Senkisem tagadja, természetesen, hogy az imperialista országokban is vannak tudósok, hogy ott is folyik tudományos munka. De ez senkit nem jogosít fel arra, hogy hason csússzon a nyugati tudomány előtt, hogy kritika és válogatás nélkül mindent tökéletesnek fogadjon el, ami Nyugaton történik. Ellenkezőleg! Minden okunk megvan rá, hogy azt, ami Nyugatról, a tőkés, az imperialista országokból jön hozzánk, mérlegre tegyük, kritikailag felülvizsgáljuk és ne tekintsük minden további nélkül a tudomány csimborasszójának. Ez a helytelen, sokszor kritikátlan magatartás a nyugati tudománnyal szemben annál szembeszökőbb, mert főként akkor kezdett jelentkezni, amikor a német imperializmus szétzúzása után a német tudomány válságba jutott. Ezért ez az irányzat úgy hat, mint

valami szurrogátum, mellyel bizonyos oldalról a lehetetlenné vált német tudományos orientációt próbálják helyettesíteni.

A német tudomány és a Nyugat előtt való szolgai meghajlás magában foglalja multbeli *tudományos életünk másik igen komoly hibáját: az elzárkózást Kelet felé, elzárkózást a szocialista Szovjetunió felé.* Pedig Lomonoszov, Szecsenov, Pavlov, Mengyelejev, Lobacsevszkij, Csebüsev, Micsurin, Lüszenko és mások nevei figyelmeztetnek bennünket arra, hogy van mit tanulnunk és átvennünk Kelettől. Lenin és Sztálin neve figyelmeztet bennünket arra, hogy az utóbbi évtizedek alatt nagyot fordult a világ, hogy a földkerekség egyhatodán, a Szovjetunió területén az elmúlt három évtized alatt gigantikus fejlődés ment végbe, melynek eredményeként ez az ország a fejlődés élvonalába került az ipar, a mezőgazdaság, a kultúra, a művészetek és a tudomány területén egyaránt. Ideje ezt a tényt mindenkinek tudomásul venni, s nem utolsó sorban tudományos munkásaink ama részének, mely ezt még nem tette meg, s ideje ebből a felismerésből a szükséges tanulságokat is levonni.

A tőkés, imperialista országokban lehetnek és vannak egyes tudósok, akiknek a tudománya és munkássága haladó jellegű. De a tudományos élet egészében csak azokban az országokban lehet, és valóban haladó, melyek kiszakadtak az imperializmus rendszeréből, kiszabadították a tudományos kutatást a profit béklyóiból és a nép szolgálatába állították. Ilyen ország mindenekelőtt a szocialista Szovjetunió, mely megszüntette az ember kizsákmányolását az ember által s ahol a tudomány szabadon, fék és mesterséges akadályok nélkül fejlődhet. Szemben a kizsákmányoláson alapuló termelő-

módokkal, amikor — *Engels* szavai szerint „a termelésben minden haladás egyúttal visszaesést jelent az elnyomott osztályok, azaz az óriási többség helyzetében" — szemben a haladás és a tömegnyomor kiáltó ellentétével, a szocializmusban minden haladás, a természet erőinek minden további meghódítása a felszabadult kétkézi és értelmiségi dolgozók anyagi és kulturális felemelkedését szolgálja. Mert az alapvető termelőerő, az ember, *nem szolgája* többé a tudomány, a technika segítségével s önnön kezével létrehozott anyagi termelőerőknek, *hanem gazdája* azoknak és saját jólétének növelésére, saját felemelkedésére használja fel az anyagi termelőerőket. A tudomány munkásai már nem szolgái a termelőeszközöket monopolizáló kicsiny csoportnak. Ezzel megszűnik az ellentét a tudomány végtelen fejlődési tendenciája és a szűk kapitalista termelési viszonyok között. A szocializmusban a termelőerők és a termelési viszonyok összhangban vannak egymással. A termelési viszonyok ilyen körülmények között biztosítják az összes termelőerők — mind az anyagiak, mind a személyiek — végtelen fejlődési lehetőségét és ezzel együtt a tudomány feltartóztathatatlan, diadalmas előretörését.

Ha a Szovjetunió néhány évtized alatt be tudta hozni a cári Oroszország évszázados elmaradottságát és a legtöbb területen túlszárnyalta a legfejlettebb kapitalista országokat, úgy ezt nem utolsó sorban köszönheti annak, hogy a szovjetrendszer lehetővé tette a tudomány olyan mértékű és olyan sokoldalú fejlődését, melyre még nem volt példa a történelemben.

A szovjet tudományt az jellemzi, hogy a szó igazi értelmében vett tudomány, hogy eldobja magá-

tól az indokolatlan konzervativizmust és a haladás, a fejlődés úttörőjének szerepét tölti be. „A tudományt éppen azért nevezik tudománynak — mondotta Sztálin a sztahánovisták első szovjetuniói értekezletén — mert nem ismer el fétist, nem fél kezet emelni arra, ami lejárta magát, ami elavult és éberen figyel a tapasztalat, a gyakorlat szavára."*

Nekünk is ilyen tudományra van szükségünk. Olyan tudományra, mely mélyen belenyúl az életbe, mely megteremti a maga alapjait a mi szocialista üzemeinkben, a mezőgazdaságban, mely nem zárkózik el ötéves tervünk problémáitól, hanem ellenkezőleg, döntő feladatának tekinti ötéves tervünk, tízéves villamosítási és öntözési tervünk megvalósításában, országunk felemelkedésében való hathatós közreműködést.

De a szovjet tudományt nemcsak az jellemzi, hogy nem ismer fétist, hogy nem ragaszkodik ahhoz, ami túlélte magát, hogy szerves kapcsolatban áll az élettel. Nem kevésbbé jellemzője az új szovjet tudománynak az is, hogy ez a tudomány a népre támaszkodik és a népért, az országért van. Ez a tudomány — mondotta Sztálin 1938-ban, a főiskolák munkatársainak fogadásán — „nem határolja el magát a néptől, hanem kész a népnek a tudomány összes vívmányait átadni, a népet nem kényszerből, hanem önkéntesen, örömmel szolgálja, a tudomány összes kapuit önként és készséggel kitárja országunk fiatal tudományos erői előtt és lehetőséget ad nekik arra, hogy a tudomány legmagasabb csúcsait meghódítsák, végül megvan a bátorsága, elszántsága arra, hogy a régi hagyományokat, normákat, szabályokat összetörje, ha elavulnak, ha a

* *Sztálin:* A leninizmus kérdései, Szikra, 1949. 594. o.

haladás fékjeivé válnak és új hagyományokat, új normákat, új szabályokat tud teremteni."

Nekünk is, a népi demokratikus Magyarországnak is, ilyen tudományra van szükségünk! Ilyen tudományt csak új, a kizsákmányolást megszüntető társadalmi rend, a szocializmus társadalmi rendje hozhat létre.

Ha tehát mi azt állítjuk, hogy tudományos munkánkban elsősorban Kelet felé kell néznünk, úgy ez lényegileg azt jelenti, hogy a felé az ország felé kell néznünk, melyben alapjában változtak meg a termelőviszonyok, melynek társadalmi rendje a legfejlettebb s melynek tudománya a világ leghaladóbb tudománya.

A Szovjetunióval való tudományos kapcsolatok kiépítése és ápolása mellett gondot kell fordítanunk a népi demokrácia országaival való tudományos kapcsolatok kifejlesztésére. Ezek az országok, ugyanúgy, mint a mi országunk, kiváltak az imperializmus rendszeréből és a szocializmus építésének az útjára léptek. Tehát ugyanabban az irányban haladnak mint mi és sok tekintetben hasonlóak tudományos problémáik a mieinkhez. Ezért ezen a téren is fel kell számolnunk az egymástól való elzárkózást és mind gyakoriabbakká kell tennünk a népi demokrácia országai tudományos kutatói közötti kapcsolatokat.

A Magyar Tudományos Tanácsra a folyó 1949. évben az a feladat vár, hogy ötéves nemzetgazdasági tervünknek megfelelően kidolgozza a magyar tudományos kutatás ötéves tervét, mint ötéves nemzetgazdasági tervünk sikeres megvalósításának előfeltételét. Ez, természetesen egyáltalán nem jelenti, hogy tudósaink és tudományos embereink csakis olyan kérdésekkel foglalkozhatnak, melyek-

nek közvetlen gyakorlati jelentőségük van. De igenis jelenti, hogy tudományos tervünk egészében kell hogy hozzásímuljon az ország tervéhez, kell hogy ennek eredményes megvalósítását szolgálja. Mert, tisztelt Tudományos Tanács, mit jelent az ötéves nemzetgazdasági terv, a tízéves villamosítási és öntözési terv megvalósítását tudományos eszközökkel, a tudomány segítségével előmozdítani? Jelenti, hogy a tudomány emberei céljukul tűzik ki az ország felemelkedését, hazánk felvirágzását, termelőerőink, kultúránk gyors kifejlődését. Mikor tehát a tudomány emberei céljukul tűzik ki, hogy tudásukat, képességeiket nagy nemzetgazdasági terveink megvalósításának szolgálatába állítsák, hazafias kötelességüket teljesítik. Mert a hazaszeretet nemcsak általában követel meg hűséget az ország iránt, hanem megköveteli azt is, hogy a haladás leghatásosabb eszközeit használjuk fel országunk, népünk felemelkedése érdekében s hogy e cél megvalósítására kifejtsük és sorompóba állítsuk mindazokat a képességeket, melyekkel rendelkezünk.

Kidolgozandó ötéves tudományos tervünknek magában kell foglalnia nyersanyaghiányunk csökkentésének, meglévő nyersanyagaink jobb, gazdaságosabb felhasználásának, energiagazdálkodásunk megjavításának, nehéz- és gépiparunk kifejlesztésének, építkezési módszereink korszerűsítésének, közlekedésünk és hírközlő technikánk új, magasabb színvonalra való felemelésének egész sor igen fontos problémáját. De fel kell ölelnie olyan kérdéseket is, mint mezőgazdaságunk gépesítése, új ipari növények itthoni termesztésének tudományos megalapozása, a talajerő pótlása, állattenyésztésünk minőségi megjavítása, nemesítés öntözéses termelés

céljaira, talajjavítás, a mezőgazdasági ipar tudományos problémái, stb. Hasonlóképpen igen fontos feladatok várnak az orvostudományra a népegészség ügyének megjavítása, a fertőző és egyéb betegségek leküzdése stb. terén. Óriási szerep jut a közgazdasági tudománynak is a mi országunkban, mely tervszerű gazdálkodást folytat és hogy ezt sikeresen megvalósíthassa, nem nélkülözheti a közgazdasági tudomány segítségét.

Az ötéves tudományos terv kidolgozása azonban csak egy része annak a munkának, amit a Tudományos Tanácsnak el kell végeznie. Gondoskodni kell arról is, hogy a terv ne legyen írott malaszt, hanem meg is valósuljon. Ehhez pedig az szükséges, hogy rendelkezésre álljanak azok a szervek és azok az emberek, akik a terv megvalósítását biztosítják. Ezért számba kell venni a már meglévő tudományos intézeteinket, laboratóriumainkat, kísérleti állomásainkat és az embereket, akik tudományos munkával foglalkoznak. De ez sem elegendő. Egész sor új tudományos kutatóintézetet kell létrehoznunk. Így pl. létre kell hoznunk egy új szerveskémiai intézetet, egy szervetlenkémiai intézetet, egy vaskutató intézetet, egy finommechanikai és optikai kutató laboratóriumot, egy alkalmazott matematikai intézetet és meg kell építenünk s megfelelően fel kell szerelnünk egy igen komoly, teljesen korszerű fizikai intézetet. Hasonlóképpen új intézeteket kell létrehoznunk a mezőgazdasági, a közgazdasági és egyéb tudományok terén is.

Tudjuk, hogy mindez hatalmas összegekbe kerül, de a kormányzat el van szánva rá, hogy szerény anyagi lehetőségeinkhez képest aránylag bőkezűen lássuk el a tudomány embereit a tudományos kutatáshoz szükséges anyagi lehetőségekkel.

Hiszen már ebben az évben egyedül ipari jellegű kutatómunkára közel 40 millió forintot fordítunk. Pedig ez csak a kezdet kezdete.

A tudomány művelésének, a tudományos munka eredményességének a terv és a tudományos intézetek s ezek korszerű felszerelése mellett legfontosabb tényezői maguk a tudósok, a tudományos munka emberei. Ha azt akarjuk, hogy nálunk a tervszerű tudományos munka teljes erővel megindduljon és eredményes legyen, gyökeresen meg kell változtatnunk a tudományos munkával foglalkozók gazdasági helyzetét. Ezért javasolni fogjuk a kormánynak s meg vagyok győződve róla, hogy demokratikus kormányzatunk magáévá teszi ezt a javaslatunkat, hogy ez a kérdés egy hónapon belül megoldódjék. A megoldás módját illetően az volna a javaslatunk, hogy lényegesen emeljük fel a tudományos és a felső, főiskolai tudományos tanszemélyzet fizetését olymódon, hogy a tudományos munkával foglalkozóknak és azoknak, akik tudományos kádereink nevelésével foglalkoznak, ne legyenek megélhetési gondjaik. A rendezésnek vonatkoznia kell a tudományos munkával foglalkozó egyetemi és főiskolai tanárokon kívül közvetlen munkatársaikra, az adjunktusokra, tanársegédekre, demonstrátorokra és a különlegesen kvalifikált, valóban tudományos munkában résztvevő technikai segéderőkre is.

Emellett az általános rendezés mellett — s erre is szándékozunk javaslattal menni a Minisztertanács elé — szükség lesz arra, hogy mintegy 50—60 egészen élvonalbeli tudósunknak és mintegy 150—200 olyan tudományos munkaerőnek, akik fontos tudományos munkát végeznek, közvetlenül a MTT

biztosítson olyan fizetést, hogy valóban tudományos munkásságuknak szentelhessék magukat.

A fizetés kérdésének gyors megoldása mellett a MTT-nak gondoskodnia kell tudósaink más irányú szükségleteinek biztosításáról is. Olyan kérdésekre gondolok, mint az üdülés, a lakás, a közlekedés. Ezek megoldható kérdések és ha komolyan hozzáfogunk, akkor meg is oldjuk őket.

A MTT-nak tehát igenis kell foglalkoznia a tudomány és a tudósok anyagi kérdéseivel is. De ez nem jelenti, hogy a Magyar Tudományos Tanács a tudomány és a tudósok „protektora", „védnöke", „pártfogója". Nem védnökségről és pártfogolásról van itt szó, hanem arról, hogy a népi demokráciának elvileg más a viszonya a tudományhoz és a tudományos munkához, mint a régi rendszeré volt. Népi demokráciánk vezetői, s elsősorban Rákosi Mátyás, tudatában vannak annak, hogy a szocializmus építése és a tudomány fejlesztése teljesen elválaszthatatlan fogalmak. A Tudományos Tanács maguknak a tudósoknak, a tudomány embereinek a szerve és nem tőlük idegen, rajtuk kívül álló dolog. Ugyanakkor azonban a demokratikus kormányzat szerve is, a tudósok és a tudományos munka jobb, tervszerű megszervezésére és irányítására, a tudományos kutatómunka anyagi előfeltételeinek biztosítására. A Tudományos Tanács a tudománynak és tudományos munkásainknak az a fóruma, mely ezelőtt nem volt meg, de amelyet létre kellett hoznunk, ha nem akartunk kibékülni azzal a tarthatatlan helyzettel, melyet a tudományos élet terén a régi rendszertől kaptunk örökségbe. Mi fel akarjuk és fel fogjuk számolni ezt az örökséget. Teljesen új alapokra akarjuk és fogjuk helyezni a magyar tudományos kutatást s ezzel olyan perspek-

tívát nyitunk tudósaink előtt, amilyenre régen álmukban sem mertek volna gondolni.

Most, amikor a Magyar Tudományos Tanácsot útjára indítjuk, el vagyunk szánva rá, hogy maradék nélkül megvalósítjuk azokat a magasztos feladatokat, melyeket törvényhozásunk és kormányzatunk számunkra kijelölt.

(Beszéd a MTT alakuló ülésén, 1949 február 25-én.)

A MDP POLITIKÁJA FALUN

A SZÖVETKEZETEKKEL A DOLGOZÓ PARASZTSÁG FELEMELKEDÉSÉÉRT

A munkásosztály — mondja Programnyilatkozatunk — mely bebizonyította képességét a kormányzásra, a nép többsége által elismert vezető és döntő erő. Programnyilatkozatunk leszögezi, hogy „a nagybankok, a gyáripar, a közlekedés és a bányászat legnagyobb részének államosításával a népi demokrácia által a magyar nemzetgazdaság e döntő fontosságú ágai szocialista jellegűekké váltak, bár még nem következetesen, mert a tőkés elemek viszonylag még jelentékeny helyet foglalnak el a nemzetgazdaságban, elsősorban az áruforgalomban és a mezőgazdaságban, és befolyásuk, nyiltan vagy burkoltan, bizonyos mértékig még érvényesül az állami életben".

A mezőgazdaságról szólva, Programnyilatkozatunk megállapítja az eddig elért komoly eredményeket, de ugyanakkor aláhúzza, hogy itt a demokrácia „még nem vetett véget a falu tőkés fejlődésének".

Nemzetgazdaságunk jelenleg átmenetet képez a tőkés termelési rendtől a szocialista termelési rendhez. Helyzetére jellemző az, hogy míg az ipari termelésben, a bányászatban, a közlekedésben, a

hitelszervezetben döntő túlsúlyra jutottak a szocialista gazdasági elemek, addig a mezőgazdaságban jelentékeny szerepet játszik a tőkés termelés, melyet a falusi kizsákmányolók zsírosparaszti rétege képvisel, mezőgazdaságunk zömét pedig az egyénileg gazdálkodó kisárutermelők tengere képezi és az ország áruforgalmát, a kereskedelmet, túlnyomórészt tőkés elemek tartják kezükben.

Ami az egyéni kisgazdaságokat illeti, ezekre nézve áll Lenin ismert és kétségtelenül helyes, az egész történelmi fejlődés által igazolt tétele, hogy: *„a kisüzem szüntelenül, minden nap minden órájában, magától és tömegméretekben szüli a kapitalizmust és a burzsoáziát".** Ezért helyes Programnyilatkozatunknak az a nagyfontosságú megállapítása, hogy a mezőgazdaságban népi demokráciánk még nem vetett véget a tőkés fejlődésnek.

De természetesen az egyéni gazdálkodást folytató dolgozó parasztoknak csak aránylag kis része válhat tőkéssé, kulákká, kizsákmányolóvá. A túlnyomó többség, ha a falu fejlődését szabadjára eresztenénk, a kulákok és egyéb spekulánsok martalékává lenne, elszegényednék, proletárizálódnék. Ez volt a parasztok millióinak sorsa a nagybirtokos, nagytőkés uralom idején. Ez ma is a dolgozó parasztok millióinak a sorsa a tőkés országokban.

A demokrácia azonban nem azért adta oda a nagybirtokosok, a püspökök és káptalanok földjét a mezőgazdasági munkásoknak és kisparasztoknak, nem azért szüntette meg a régi kisbirtokosokra súlyosodó nyomást a bankok és a földesurak részéről, hogy új kizsákmányoló rétegek keletkezéséhez nyujtson segédkezet, vagy hogy eltűrje az új és

---

* *Lenin:* Válogatott Művek. II. köt. Szikra, 1949. 681. old.

régi kisparaszti birtokosok százezreinek, millióinak újbóli lesüllyedését a nicstelenek, a koldusok életszínvonalára.

Mindezeket figyelembevéve, Programnyilatkozatunk falusi politikánk központi feladataként tűzi ki: „fokozottan védeni a dolgozó parasztságot a falu kizsákmányoló elemeivel szemben, a kizsákmányolók korlátozásával, terjeszkedésük meggátlásával. A népi demokrácia minden kényszertől mentes, a teljes önkéntességen alapuló mezőgazdasági szövetkezetek támogatásával megakadályozza a szegény- és középparasztság romlását és lesüllyedését, lehetővé teszi gazdasági és társadalmi felemelkedését".

A mi jelenlegi viszonyaink közepette, a népi demokráciában, ahol a munkásosztály és a vele szövetséges dolgozó parasztság van hatalmon, s amikor e szövetségen belül biztosítva van a munkásosztály vezető, irányító szerepe, a szövetkezet fegyver a munkásosztály és a dolgozó parasztság kezében a kizsákmányoló elemek, elsősorban a falu kizsákmányoló elemei ellen, a dolgozók, elsősorban pedig a falu dolgozó parasztságának a védelmére. Végső fokon a mezőgazdasági termelő szövetkezetek széles hálózata útján fogjuk biztosítani, hogy mezőgazdaságunkat, elkerülve a tőkés fejlődést, átvezessük a szocialista fejlődés vonalára.

„Ha a szövetkezetek mindenkit átfognának — írta Lenin 1923-ban „A szövetkezetekről" c. híres cikkében — *már mind a két lábunkkal a szocializmus talaján állanánk"**. Továbbá: *„Tulajdonképpen «csak» egyet kell még tennünk: annyira «civilizálttá» kell tennünk lakosságunkat, hogy megértse,*

* *Lenin:* Válogatott Művek, II. köt. Szikra, 1949. 1004. old.

*milyen előnyök járnak avval, ha a szövetkezetben mindenki résztvesz és hogy ezt a részvételt meg is szervezze".**

Ma azonban nálunk még nincsenek meg annak a feltételei, hogy általánosan elterjedjenek a mezőgazdaságban a termelőszövetkezetek.

A termelőszövetkezetek széleskörű kifejlesztése hosszadalmas, szívós szervezési és felvilágosító munkát s egész sor állami vonalon végrehajtandó intézkedést megkövetelő folyamat. A túlságos sietség, a fejlődés különböző szakaszainak az átugrása rendkívül veszedelmes volna ezen a téren és csak diszkreditálná a népi demokráciát s a Magyar Dolgozók Pártját. Ezért ennek a kérdésnek a megoldásához nagy megfontoltsággal, jól átgondolt, tervszerű rendszabályokkal szabad csak hozzányúlni. Mert bár kétségtelen, hogy a termelőszövetkezetek kifejlődése lehetővé teszi a nagyüzemi termelést, a mezőgazdaság technikai alapjainak kiszélesítését, tehát nyilvánvalóan előnyös nemcsak az országnak, hanem a dolgozó parasztságnak is, mégis a mezőgazdasági termelőszövetkezetek kifejlesztése megköveteli a dolgozó parasztság teljes önkéntes elhatározását és tényleges részvételét a szövetkezetben. Másrészt: a szövetkezésnek csakis olyan fokát és olyan formáit szabad alkalmazni, melyeket a dolgozó parasztság maga kíván megvalósítani.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek kifejlesztésének döntő előfeltétele a kulák-befolyás visszaszorítása a faluban, a kulákságnak mint a falu kizsákmányoló elemeinek az eddiginél fokozottabb korlátozása és fokozatos kiszorítása, a kulákoknak mint a dolgozó parasztság ellenségeinek

* *Lenin:* Válogatott Művek. II. köt. Szikra, 1949. 1000 old.

diszkreditálása és elszigetelése s a dolgozó parasztok tömegeinek kiszabadítása a kulákok befolyása alól. Más szóval: a munkásosztály és a dolgozó parasztság szövetségének és e szövetségen belül a munkásosztály vezető szerepének megszilárdítása.

Másrészt: a mezőgazdasági termelőszövetkezetek építése éppen az egyik legfontosabb eszköz a szövetség és a munkásosztály vezető szerepének megerősítésére, a kulák-befolyás visszaszorítására, a falu új utakon való fejlődésének előkészítésére.

A falusi burzsoázia, a kulákság, természetesen, nem tűri tétlenül, hogy a népi demokrácia korlátozza a kizsákmányolásban, hogy akadályozza a feketézésben, a kupeckodásban. Nem fogja tétlenül nézni, hogy a népi demokrácia, a munkásosztály, megnyirbálja és visszaszorítsa befolyását a faluban, kivonja hatalma alól a dolgozó parasztságot. Számolni kell tehát a zsírosparasztság fokozott ellenállásával a demokrácia intézkedéseivel szemben. Számolni kell és előre látni az osztályharc kiéleződését a faluban. Számolni kell azzal, hogy a kulákság, szövetségben az egyházi reakcióval és más reakciós elemekkel, megkísérli a „közös paraszti érdekre" appellálni, felhasználni céljaira a dolgozó parasztok elmaradottabb elemeit. Ennek jeleit már most is láthatjuk, amikor pedig még alig hoztunk egy-két olyan rendszabályt, mely a kulákok korlátozását, a kulákság kizsákmányolási lehetőségeinek és terjeszkedésének csökkentését célozza: Az idén a beszolgáltatásnál a mult évinél progresszívebb kulcsot alkalmazunk, ami természetesen a kulákságnak nem tetszik és mezőgazdasági feilesztési járulék címén a 15 holdnál nagyobb birtokkal rendelkezőkre lényegileg természetben lerovandó progresszív földadót vezettünk be. Az említett rendsza-

bályokkal elégedetlen kulákság igyekszik most a dolgozó parasztságot a beszolgáltatás és a terménészetbeni földadó fizetése ellen izgatni, arra építve, hogy beszolgáltatni és adót fizetni senki sem szeret. Hasonló jelenségekkel találkozunk a gabonaárak kérdésénél is.

A mi feladatunk, hogy a kulák-demagógiát leleplezzük, a népi demokrácia rendje és törvényei ellen izgató kulákokkal szemben a tömegmozgósítás és tömegfelvilágosítás eszközei mellett az államhatalom erejét, a demokratikus rendőrséget és egyéb szerveket is igénybe vegyük és tovább alkalmazzunk olyan gazdasági rendszabályokat, melyek a kulákot sujtják, de kímélik a dolgozó parasztságot, s ilymódon lehetővé teszik számukra, hogy a dolgozó parasztságot kivonják a kulákok befolyása alól.

A kulákság korlátozására irányuló gazdasági és egyéb rendszabályok azonban egymagukban nem elégségesek ahhoz, hogy általában a szövetkezetek és különösen a mezőgazdasági termelőszövetkezetek kifejlődésének útját egyengessük. Szükséges tényleges, komoly gazdasági és politikai segítség a szövetkezeteknek a demokratikus államhatalom részéről. És itt megint a mi nagy tanítómesterünkhöz, Leninhez kell fordulnunk, aki a már idézett cikkében erről a kérdésről a következőket írta:

„Minden társadalmi rendszer csakis egy bizonyos osztály pénzügyi támogatásával jön létre... Most tudatában kell lennünk és a gyakorlatban kell érvényt szereznünk annak, hogy ezidőszerint az a társadalmi rendszer, amelyet a szokottnál nagyobb mértékben kell támogatnunk: a szövetkezeti rendszer. Támogatásunknak azonban a szó valódi értelmében vett támogatásnak kell lennie, vagyis

*e támogatáson nem elég bárminő szövetkezeti forgalom támogatását érteni — e támogatáson olyan szövetkezeti forgalom támogatását kell érteni, amelyben a lakosság tényleges tömegei valóban résztvesznek."**

Leninnek ez a programatikus útmutatása, természetesen figyelembe véve a különbséget, mely fennáll a jelenlegi népi demokratikus Magyarország és a győzelmes szocialista forradalom utáni Szovjetunió között, számunkra is irányadó. Számunkra is érvényes, hogy a szövetkezetek általában, a mezőgazdasági termelőszövetkezetek különösen, nem erősödhetnek meg és nem fejlődhetnek ki „egy bizonyos osztály", a munkásosztály, pontosabban a népi demokratikus államhatalom pénzügyi támogatása nélkül. És a mi viszonyainkra is helyes Leninnek az a tétele, hogy viszont támogatást csakis valódi szövetkezetnek szabad nyujtani, olyan szövetkezetnek, melyben „a lakosság tényleges tömegei valóban résztvesznek".

A pénzügyi támogatást, melyet a népi demokratikus államhatalomnak a szövetkezetek és elsősorban a mezőgazdasági termelőszövetkezetek számára nyujtania kell, nem szabad szűk értelemben venni. Természetesen nemcsak arról van szó, hogy az állam olcsó hitelt biztosítson a szövetkezeteknek, hogy kedvezményben részesítse őket az adófizetésnél, hogy kedvezőbb feltételeket szabjon számukra a beszolgáltatásnál stb. Ezen túlmenően szükséges, hogy a népi demokratikus államhatalom a szocialista iparra támaszkodva, az egyénileg gazdálkodó kisparasztokénál, sőt a kulákénál jobb, gazdaságo-

* Lenin: Válogatott Művek II. köt. Szikra, 1949. 1000. old.

sabban dolgozó, a nagyüzemi termelés hatalmas előnyeit biztosító termelőeszközökkel lássa el a szövetkezeteket; továbbá, hogy a termelési szerződések rendszerének kiépítésével elősegítse termelésük gazdaságosságát és magas színvonalát s az értékesítés zavartalanságát: továbbá, hogy a mezőgazdasági szakoktatás széleskörű kifejlesztésével, szaktanácsadással, osztályszempontból, demokratikus tekintetben, teljesen megbízható szakemberek kinevelésével maguknak a dolgozó kis- és középparasztoknak a soraiból, segítse előrevinni a termelőszövetkezetek építésének ügyét.

A szövetkezetek kifejlesztése, különösen falun a termelőszövetkezeteké, nemcsak egész nemzetgazdaságunk szempontjából döntő jelentőségű. Jelentősége még abban is áll, hogy a dolgozó parasztok millióit megbarátkoztatja a népi demokráciával, melynek segítő, támogató kezét a szövetkezeteken keresztül nap mint nap érezni fogják. Ilymódon a szövetkezet, főként falun, a demokratikus nemzeti egység egyik legfontosabb alapjává lesz. Azzal, hogy az áruforgalom mellett új termelési kapcsolatot létesít a város és a falu között, megveti az alapját a munkásosztály és a dolgozó parasztság közötti szövetség szorosabbá és tartóssá tételének, kiszélesíti és megerősíti a munkás-parasztszövetséget.

A szövetkezeti kérdés azonban természetesen, nem korlátozódik a mezőgazdasági termelőszövetkezetekre. A faluban nemcsak termelőszövetkezet van, vannak fogyasztási, értékesítési, hitel- és más szövetkezetek is. Ezek a szövetkezés egyszerűbb, a falusi dolgozó rétegek számára legkönnyebben hozzáférhető formái, melyeknek előnyeit a dolgozó parasztság a jelenlegi helyzetben sokkal inkább és

hamarább megérti, mint a termelőszövetkezetekét. Az áruforgalmat lebonyolító szövetkezeti formák ezért különösen alkalmasak arra, hogy a parasztsággal megkedveltessük a szövetkezeti gondolatot és szövetkezetekbe tömörítsük őket. Másrészt még az ilyen típusú szövetkezetek is alkalmasak arra, hogy a dolgozó parasztságot védjük a kulákok és más spekuláns elemek uzsorájával szemben, s ugyanakkor hasznos szolgálatot tesznek a város és falu közötti árucsere helyesebb megszervezésében, az árut drágító, fölösleges kozvetitők kikapcsolásában.

A falusi szövetkezetek mellett komoly jelentőségűek a különféle városi szövetkezetek. Olyan szövetkezetekre gondolunk, mint a városi fogyasztási jellegű szövetkezetek, a kisiparosok különféle szövetkezetei, melyek a dolgozók és kisemberek védelmét szolgálják, s egyben elősegítik tömörülésüket a népi demokrácia érdekeinek megfelelően.

A szövetkezeti mozgalom tehát mind a városban, mind különösen a falun nagy feladatokra hivatott. Lássuk hát röviden, hol tartunk jelenleg a szövetkezeti mozgalomban Magyarországon?

Jelenleg Magyarországon mintegy 2,5 millió szövetkezeti tag van. De ha figyelembevesszük, hogy ugyanaz a személy rendszerint több szövetkezetnek is tagja, úgy aligha tévedünk, ha azt mondjuk, hogy körülbelül egymillióra tehető azoknak a száma, akik szövetkezeti tagok Magyarországon. Az egymilliónyi szövetkezeti tagnak túlnyomó többsége, mintegy 70 százaléka a falun van. Ebből következik, hogy szövetkezeti mozgalmunk súlypontja is a falura esik. Ha figyelembevesszük, hogy hazánk lakosainak a száma jelenleg minden valószínűség szerint meghaladja a kilencmilliót, és hogy a földreform alapján juttatásban részesültek a

rendelet, illetve törvény alapján, hivatalból tagjai a szövetkezeteknek, hogy számos szövetkezésünkben a tagság nem öntevékenységen alapszik, hanem névleges, akkor el kell ismernünk, hogy a szövetkezetek fejlődése terén a mi népi demokráciánk nagyon el van maradva.

Ennél is nagyobb baj az, hogy szövetkezeteink többségének vezetésében nem a demokratikus, dolgozó elemek vannak túlsúlyban. Különösen vonatkozik ez a megállapítás a Hangya-, a hitel-, a tejés parasztszövetségi szövetkezetekre, melyeknek túlnyomó részét kulák és más demokráciaellenes elemek vezetik. Kivételt, kedvező irányban, elsősorban a földművesszövetkezetek képeznek s az újonnan, a felszabadulás óta alakult aránylag nem nagyszámú Hangya- és hitelszövetkezetek.

A szövetkezeti központoknál sincsen biztosítva a demokratikus vezetés. Bár a MOSZK túlméretezett, bürokratikus gépezete csökkent valamelyest az utóbbi hónapok folyamán és valamelyest megjavult a szervezet demokratikus szempontból, működésében még jelentékeny mértékben tőkésszellem érvényesül és az apparátus még nagyrészt a régi, tőkés, kupecszellemű, a demokráciáért egyáltalán nem hevülő elemekből tevődik össze. Lényegesen jobb a helyzet az OSZH központi szervezetében és a kisebb szövetkezeti központoknál.

Az elmondottakból következik, hogy nemzetgazdaságunkban a szövetkezetek még nem töltenek be komoly szerepet. Csak kismértékben szolgálják a tőkés befolyás és kizsákmányolás kiküszöbölését, mert többségüket tőkésszellemben vezetik, s így szövetkezeteinket még számtalan szál fűzi a nemzetgazdaság tőkés szektorához. Szövetkezeteink fejlődése a falun még csak igen kismértékben szolgálja

a kulákság korlátozását, a kulák-befolyás kiszorítását, a falu, a dolgozó parasztság új, nem kapitalista úton való fejlődését és felemelkedését.

Szövetkezeti mozgalmunk elmaradottságának számos oka van. Magyarországon a felszabadulás előtt nem volt széles demokratikus szövetkezeti mozgalom. A magyar falunak alig vannak szövetkezeti hagyományai. A városi munkásság szövetkezeti mozgalmát, mely egyébként sem volt nagyon erős, a reakció évekkel a felszabadulás előtt szétzúzta.

A felszabadulás után a falun a nagybirtokrendszer felszámolása volt napirenden. Ez az óriási horderejű feladat nagymértékben igénybevette a párt és a dolgozó parasztttömegek erejét. Az infláció nem kedvezett a valódi szövetkezetek kifejlődésének, legfeljebb a spekulációra, feketézésre épült álszövetkezetek elburjánzását segítette elő. Az államhatalomban, egészen 1947 őszéig, a nagytőkés befolyás jelentékeny mértékben érvényesült, a munkásosztály vezetőszerepe nem volt kétségtelenül biztosítva. Iparunk túlnyomórészt magánkapitalista ipar volt. Hitelszervezetünk is a tőkés gazdasági szektorhoz tartozott. Ezért sem iparunk, sem hitelszervezetünk nem adhatta meg a szükséges segítséget a szövetkezeti mozgalomnak. Emellett: iparunk igazán csak a stabilizációt követő egy-két év alatt állott talpra. Mindez hátráltatta demokratikus szövetkezeti tömegmozgalom létrejöttét.

A tárgyi tényezők mellett azonban voltak komoly, egyáltalán nem elkerülhetetlen hiányosságok és hibák is. Nem tisztáztuk idejében elméletileg a szövetkezetek helyét és szerepét Magyarországon, az új viszonyok közepette, a népi demokrácia viszonyai között. Nem folytattunk elvi harcot a szövet-

kezeti mozgalom lényegének polgári, kispolgári és jobboldali szociáldemokrata elferdítői ellen. Átvettük, persze részben kényszerűségből, az akkori erőviszonyok alapján, a régi szövetkezeti szervezetet anélkül, hogy lényeges politikai és szervezeti változtatásokat eszközöltünk volna, s ezt a szervezetet tettük meg demokratikus rendszerünkben a szövetkezeti mozgalom alapjává. Elhanyagoltuk a demokratikus szövetkezeti szakemberek kiképzését és a szövetkezeti oktatás és káderképzés ügyét hosszú időn keresztül átengedtük burzsoá és polgári szövetkezeti „szakembereknek" és „tudósoknak". Kissé elsiettük a szövetkezeti központ megalakítását és a szövetkezeti törvény megalkotását, ennek folytán a központ megalakításánál az 1945-ös osztályerőviszonyokat tükröző szervezet jött létre, élén Horthy volt államtitkárával, Bárányos Károllyal, Kerék Mihállyal és más hasonló kulákvédő elemekkel. Ugyanakkor a központ ilyenformában való megalakulása lépést jelentett visszafelé a földművesszövetkezetek tekintetében, amennyiben megszüntette ezeknek önálló központját és beolvasztotta a kupecszellemű és nagyrészt kereskedőkkel dolgozó, nagyrészt kulákérdekeket védő egységes szövetkezeti központba.

Ha igaz az, hogy a szövetkezet fegyver a munkásosztály és a vele szövetséges dolgozó parasztság kezében a kizsákmányoló elemek, különösen a falu kizsákmányoló elemei ellen, akkor nyilvánvaló az is, hogy a városi és a falusi kizsákmányoló elemek, a kizsákmányoló osztályok megkísérlik ezt a fegyvert a dolgozók kezéből kicsavarni, saját fegyverükké tenni a dolgozók ellen, vagy legalábbis élét letompítani, kicsorbítani, hasznavehetetlenné tenni a dolgozók számára. Érthető tehát, hogy a városi és

a falusi burzsoázia megkísérli kiépíteni a maga hadállásait a szövetkezetekben. Igyekszik a szövetkezeteket tőkésjellegű vállalkozásokká átformálni. Igyekszik belülről folytatott aknamunkával — a szövetkezetek ellen folytatott nyilt harc, a suttogó propaganda, a rágalmazó hadjárat mellett — megakadályozni, hogy a szövetkezetek a népi demokrácia gazdasági és politikai megerősödését, a dolgozó parasztság új utakon való felemelkedését szolgálják.

Ezért a főveszély szövetkezeti mozgalmunkban: a tőkés, a kapitalista veszély, mely mindaddig fennáll, amig nemzetgazdaságunkban feltalálhatók a tőkés termelési viszonyok.

A kapitalista veszély számos formában jelentkezhet és jelentkezik szövetkezeti mozgalmunkban: kulák és más kizsákmányoló elemek befurakodása a szövetkezetekbe és ezek vezetésébe, álszövetkezetek alakítása, tőkés vállalkozásokkal és vállalkozókkal létesített helytelen gazdasági kapcsolatok révén a szövetkezet alárendelése a tőkés érdekeknek, bérmunkások jelentékeny mértékű alkalmazása révén a tagok öntevékenységén alapuló szövetkezeti jelleg háttérbe szorítása, a konjunktúrát egyénileg kihasználó szövetkezeti tagok gyors vagyonosodása és kiválása a szövetkezetből, stb. Különösen nagy a kapitalista veszély a földművesszövetkezeteknél, ahol a furfangos és gazdasági kérdésekben a kis- és középparasztoknál rendszerint járatosabb kulákok gyakran kihasználják a szövetkezetben tömörült dolgozó parasztok járatlanságát, tapasztalatlanságát, vagy megszorultságát, hogy megkaparintsák a szövetkezet vezetését, sokszor a dolgozó parasztok köréből származó ügynökeik, vagy általuk megvesztegetett ügyvezetők és egyéb alkalmazottak útján.

Mindezekből az következik, hogy a szövetkezetek nem maguktól, nem automatikusan válnak olyan gazdasági szervezetekké, melyek alkalmasak a tőkés befolyás elleni eredményes küzdelemre, a kulák korlátozására, a kis- és középparasztság felemelésére, a falu új utakon való fejlődésének biztosítására. A szövetkezeteket szívós munkával, helyes politikával, helyes intézkedésekkel, az emberek helyes megválogatásával stb. kell ilyenekké tenni és ügyelni arra, hogy a jó, helyesen működő szövetkezetek időközben el ne romoljanak a tőkés fertőzéstől, a tőkés elemek behatolásától.

De hiba volna, ha csak a tőkés veszélyt látnánk a szövetkezeti mozgalomban. Van más veszély is. Ez a másik veszély jelenleg kisebb, mint a tőkésveszély. De ha nem ügyelünk rá, ha megfeledkezünk erről a veszélyről, akkor ez is nagy veszéllyé válhat és máris jelentkezik helyenként. Ez a veszély a szektaszellem veszélye. Úgy jelentkezik, hogy a középparasztot nem akarják beengedni a földművesszövetkezetbe, s ezzel a középparasztot a kulák karjaiba taszítják, ahelyett, hogy a kisparasztsághoz vonnák. Jelentkezik abban is, hogy csak ugyanahhoz a párthoz tartozó parasztokat hajlandók felvenni a földművesszövetkezetbe. Megnyilvánul abban, hogy egy szűk kis csoportocska, egy kis klikk kaparintja a kezébe a vezetést olymódon, hogy a szövetkezet életére döntő fontosságú kérdésekben nem kérik ki a tagok véleményét, nem vonják be a tagokat a közös munkába, sőt távol tartják őket a közös munkától. Azonban a legveszélyesebb formája a szektaszellem megnyilvánulásának a szövetkezeti mozgalomban az, ha olyan szövetkezeti típust, a szövetkezeti gazdálkodásnak olyan formáját akarják hirtelen megvalósítani, melyet a

dolgozó parasztság nagy tömegei még nem értenek meg és ezért még nem fogadnak el.

Az elmondottakból következik, hogy jólleliet a szövetkezeti mozgalom általában, mind a városban, mind a falun, nagyjelentőségű, mégis szövetkezeti mozgalmunk súlypontja a falun van és méginkább ott kell lennie.

A falun a szövetkezetek áruforgalmát lebonyolító tevékenységet össze kell kapcsolni a mezőgazdasági termelés megszervezésével, szem előtt tartva, hogy szövetkezeti mozgalmunk központi feladata a kisparaszti gazdaságok százezreinél a szövetkezeti termelés olyan megszervezése, mely lehetővé teszi a korszerű technika felhasználásával magasabb mezőgazdasági kultúra megteremtését, a termelés hozamának gyors emelkedését.

Ezért népi demokráciánk szövetkezeti rendszerének kiépítésénél a súlypontot a falusi általános szövetkezet megteremtésére, a földművesszövetkezetnek falusi általános szövetkezetté való fejlesztésére kell helyeznünk. Viszont az általános falusi szövetkezeten belül arra kell venni az irányt, hogy az értékesítési és elosztási tevékenység hathatós támogatása mellett előmozdítsuk a termelés szövetkezeti megszervezését. Emellett a termelőszövetkezetek alacsonyabb, egyszerűbb formáira kell irányt vennünk, mert ezeket a formákat a dolgozó parasztság könnyebben teszi magáévá, mint a fejlettebb formákat. Mi pedig semmit nem akarunk tenni a dolgozó parasztság ellenére, hanem csakis vele együtt, önkéntes elhatározása és meggyőződése alapján.

A szövetkezeti termelés legegyszerűbb formája az, amikor a dolgozó parasztok egyéni gazdaságuk fenntartása mellett, anélkül, hogy termelőeszközei-

ket átadnák a szövetkezetnek, termelésük egy-egy mozzanatára szövetkezetbe tömörülnek, de általában földjeiket egyénileg, maguk és családjuk munkaerejével művelik meg. Ennél fejlettebb forma a táblásművelés, melynek van olyan válfaja is, amikor a mezőgazdasági termelést szövetkezeti munkaszervezetek végzik, a termelés eredményét pedig a végzett munka és a föld tulajdoni aránya szerint osztják meg.

A mi feladatunk, hogy elősegítsük a legkezdetlegesebb formáktól az áttérést a magasabb formákhoz, ha ezzel maguk a szövetkezők is egyetértenek, ha meggyőződtek a magasabb formák helyességéről és hasznosságáról a maguk számára.

Már szóltam arról, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezetek nem fejlődhetnek ki és természetesen, a falusi általános szövetkezetek sem, a népi demokratikus államhatalom hathatós támogatása nélkül. Milyen segítség az, melyet államhatalmunknak adnia kell, hogy a szövetkezeti mozgalom kifejlődhessék?

Mindenekelőtt a mezőgazdaság gépesítése az Állami Mezőgazdasági Gépüzemek útján. Az Állami Mezőgazdasági Gépüzemek jelentősége elsősorban abban áll, hogy segítségükkel megteremtjük a magyar mezőgazdaság új technikai fegyverzetét, hogy ezt a fegyverzetet elsősorban a szövetkezetek és a dolgozó parasztság rendelkezésére bocsátjuk, s ezzel biztosítjuk mezőgazdaságunk új utakon való fejlődésének egyik döntő előfeltételét. Az Állami Mezőgazdasági Gépüzem (ÁMG) a nagyüzemi termeléshez szükséges korszerű gépi felszereléssel, a termelőszövetkezeteknek biztosított anyagi előnyökkel, a mezőgazdasági üzemszervezés és termelés terén nyujtott szaktanácsadással segíti, szervezi, fej-

leszti a termelőszövetkezeteket, előmozdítja a kezdetleges termelési eszközökkel korszerűtlen gazdálkodást folytató egyéni parasztgazdaságok áttérését a számukra és az ország számára sokkal előnyösebb és jövedelmezőbb nagyüzemi gazdálkodásra. Az ÁMG jelentős eszköz a falusi kizsákmányolók gazdasági és politikai hatalmának korlátozására, visszaszorítására és megszüntetésére, s egyben a tervszerű gazdálkodás megvalósításának egyik legfontosabb eszköze a mezőgazdaságban. A gépállomás segítségével traktorra ültetjük a magyar dolgozó parasztot, magasabb szakismereteket, technikai kultúrát viszünk a faluba és elsősorban a szövetkezetekbe.

Az Állami Mezőgazdasági Gépüzemek mellett a népi demokratikus államhatalom feladata, hogy a falusi általános szövetkezeteket, a mezőgazdasági termelőszövetkezeteket a termelési szerződések rendszerének megvalósításával is segítse. Véget kell vetnünk a jórészt még jelenleg is érvényben lévő rendszernek, melynek értelmében a termelési szerződések lényege, hogy tőkés vállalatok és kisebb részben állami szervek főként kulákokkal kötnek szerződést vetőmag, egyéb magvak és ipari növények termesztésére s ezt állami eszközökkel, állami pénzzel hitelezik meg. Az ilyen termelési szerződési rendszer a városban és a falun egyaránt a tőkés elemeket erősíti és nem segíti elő sem a tervgazdálkodást, sem pedig a dolgozó parasztság felemelkedését és fejlődését a kapitalista út elkerülésével.

Nekünk olyan termelési szerzőzésrendszerre van szükségünk, mely alkalmas a Mezőgazdasági Gépüzemekkel együtt, a termelőszövetkezetek kifejlesztésének és megszilárdításának elősegítésére,

s amely nem a zsírosparasztnak, hanem a dolgozó parasztságnak kedvez.

Az Állami Mezőgazdasági Gépüzemek felállítása elkezdődött, s ez év végéig 120, a jövő év végéig pedig mintegy 320—350 ÁMG fog működni. Végső fokon az ÁMG-k száma körülbelül 750-re fog emelkedni. Ez az államnak 750 millió forintjába kerül. Hatalmas összeg, amit erre a célra áldozunk, de enélkül az áldozat nélkül, enélkül a segítség nélkül nem jutunk előbbre.

Ugyancsak ebben az évben már az új szerződéses rendszer szerint kell termeltetnünk, kiterjesztve ezt a rendszert fokozatosan, évről-évre. Ez is nagy pénzügyi eszközök rendelkezésre bocsátását követeli meg. De meg kell tennünk, ha segíteni akarunk a dolgozó parasztságnak és ha nem akarunk egyhelyben topogni a szövetkezeti mozgalom terén.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek különleges típusaként elő kell segítenünk földbérlő szövetkezetek kifejlődését, vagy földbérlő csoportok kialakulását a mezőgazdasági termelőszövetkezeteken belül. Jogszabállyal kell gondoskodnunk arról, hogy a bérbeadott föld ne kulákok kezébe kerüljön, hanem, amennyiben jelenleg nem kisbérlők művelik, lehetőleg mezőgazdasági munkások bérlőszövetkezetei és kisparasztok műveljék meg, méltányos feltételek mellett. Az ilyen szövetkezetek munkát és magasabb életszínvonalat biztosítanak a bennük résztvevők számára, csökkentik a munkanélküliséget a mezőgazdaságban, csökkentik a kulák befolyását a mezőgazdasági munkásokra, korlátozzák a kulákság kizsákmányolási lehetőségeit. Ezért a mezőgazdasági munkások földbérlő szövetkezetei megérdemlik a Magyar Dolgozók Pártjának és a demo-

kratikus államhatalomnak legmesszebbmenő támogatását.

Szövetkezeti mozgalmunk helyes fejlődése érdekében szükséges a MOSzK olyan átszervezése, hogy megfelelhessen az előtte álló feladatoknak. A MOSzK szervezetét meg kell szabadítani a demokráciával ellenséges magatartást tanusító elemektől. Meg kell szüntetni a MOSzK tőkésvállalati jellegét. Népi szerveket kell állítani a Szövetkezeti Központ mellé és mindenekelőtt meg kell szervezni a földművesszövetkezetek országos választmányát.

Meghagyva a központ kezében a szövetkezetpolitikai irányítást, a gyakorlati munka súlypontját a megyei kirendeltségekre kell áttenni és ki kell alakítani a megyei kirendeltségek átszervezésével a szövetkezetek megyei központját. A megyei központok élére politikailag megbízható, tisztaerkölcsű, a néppel tartó és lehetőleg a népből való szövetkezeti szakembereket kell tenni. A szövetkezeti áruraktárakat, amilyen mértékben a szövetkezetek fejlődése ezt megkívánja, a megyei központok mellett kell felállítani, nempedig az országos központ mellett. A megyei központok mellett is meg kell szervezni a földművesszövetkezetek választmányát, a megyei választmányt.

A Hangya-szövetkezeteket, s főként vezetőségüket meg kell tisztítani a demokráciaellenes elemektől, s jogszabállyal is elő kell segíteni összeolvadásukat a földművesszövetkezetekkel. Hasonló módon irányt kell venni egyéb falusi jellegű fogyasztási és értékesítési szövetkezeteknek, a kulákelemektől való megtisztítása után, a földművesszövetkezetekbe való beolvasztására.

A városi fogyasztási szövetkezetek működését összhangba kell hozni az állami és részben

állami jellegű fogyasztási hálózat tevékenységével (KÖZÉRT, MÁV, Konzum, Tüker, stb.). Megengedve és kifejlesztve közöttük az egészséges versengést a fogyasztóközönség jobb kiszolgálására, az életszínvonal javítására, ki kell küszöbölni az egészségtelen versenyt, mely a tőkés elemeket erősíti.

Biztosítani kell a kisipari szövetkezeti központ olyan működését, hogy elősegítse a kisiparosság széles rétegeinek a beillesztését a tervgazdálkodás kereteibe, s elsősorban ezeket lássa el nyersanyaggal a kisipari szövetkezeteken keresztül. Állami és közületi megrendeléseknél előnyben kell részesíteni a kisiparosság között a szövetkezetekbe tömörült kisiparosokat, s főként a közös termelésen nyugvó kisipari szövetkezeteket.

Mint az elvtársak láthatják, nem arról van szó, hogy valami gyökeresen új irányvonalat valósítsunk meg a szövetkezeti mozgalomban. A Magyar Dolgozók Pártját, a mi pártunkat, a marxizmus-leninizmus tanítása vezérli. S mint minden más kérdésben, ebben a népi demokráciánk fejlődése szempontjából oly nagyfontosságú kérdésben is, a marxizmus-leninizmusnak határozott, világosan megformulázott az álláspontja.

De bármilyen döntő fontosságú is az elvi, elméleti álláspont helyessége, ez egymagában még nem biztosítja a gyakorlati politika helyességét. Ezért a helyes elvi alapokból kiindulva, a marxizmus-leninizmus tudományos módszere segítségével, a konkrét magyar viszonyokra vonatkozóan, a magyar adottságokkal számolva kell kidolgoznunk és meghatároznunk gyakorlati, konkrét politikánkat a szövetkezeti kérdésben.

S ha ez megtörtént, akkor a siker a végrehaj-

táson múlik. Akkor a siker elsősorban attól függ, hogy hogyan dolgozunk mi, a Magyar Dolgozók Pártja, képesek vagyunk-e mozgósítani az elérni kívánt eredmények biztosítására az összes rendelkezésünkre álló erőket és eszközöket; képesek vagyunk-e megnyerni, legalább is részben az általunk javasolt szövetkezeti politikának a velünk szövetséges demokratikus pártokat?

Szövetkezeti politikánk megvalósítása, melyről én csak általánosságban beszéltem — a legközelebbi konkrét feladatokról Hegedüs elvtárs fog beszámolni — megköveteli, hogy pártunk munkájában a szövetkezeti mozgalom terén fordulatot hajtsunk végre. Erre a fordulatra nem azért van szükség, mintha mi megváltoztattuk volna eddigi elvi álláspontunkat, hanem azért, mert a szövetkezeti mozgalom terén nagyon lemaradtunk, mert komoly hiányosságaink vannak, mert más, pillanatnyilag sürgősebb teendőink mellett, ezt a rendkívül fontos területet meglehetősen elhanyagoltuk.

A fordulatnak kifejezésre kell jutnia mindenekelőtt abban, hogy egész pártunk, de különösen pártmunkásaink mélyen átértsék és elsajátítsák a MDP szövetkezeti politikáját, tudatosítsák magukban a szövetkezeti mozgalom óriási jelentőségét, ne tekintsék a szövetkezeti munkát másodrendű dolognak!

A szövetkezeti politika és a szövetkezetek kérdései eddig megyei bizottságainknál, járási pártbizottságainknál a legtöbb helyütt nem sok szerepet játszottak és a szövetkezeti vonalon dolgozó elvtársaink bizony elég gyakran úgy kezelték, mint amik nem sok vizet zavarnak. Ideje, hogy ennek a helyzetnek végetvessünk. Ideje, hogy megyei és járási pártbizottságaink komolyan foglalkozzanak a szövetkezeti mozgalom kérdéseivel, hogy megért-

sék, nem másodrendű kérdésről és nem múló kampányról van itt szó, hanem népi demokráciánk fejlődése, a szocializmus építése szempontjából létfontosságú ügyről, mellyel hosszú-hosszú éveken át kell a legközelebbről foglalkoznunk.

Számotadva magának a szövetkezeti kérdés nagy fontosságáról, Politikai Bizottságunk elhatározta, hogy a megyei és a járási pártbizottságoknál szövetkezeti felelősöket rendszeresít. Ugyanez a szempont vezette Politikai Bizottságunkat, mikor elhatározta ennek az országos értekezletnek az összehívását, melyen résztvesznek legjobb földművesszövetkezeteink és már működő Állami Mezőgazdasági Gépüzemeink képviselőitől kezdve falusi, járási, városi szövetkezetekben dolgozó pártmunkásainkon keresztül egészen a szövetkezeti mozgalomban és a minisztériumokban legfelelősebb funkciókat betöltő elvtársakig, úgyszólván mindazok, akik bármilyen fokon irányítói szövetkezeti mozgalmunknak. De itt vannak közöttünk parasztképviselőink is. Sőt itt vannak megyei titkáraink is és nagyszámban Központi Vezetőségünk és Politikai Bizottságunk tagjai, élükön Rákosi elvtárssal. Mindez már egymagában is mutatja, milyen jelentőséget tulajdonít pártunk a szövetkezeti kérdésnek.

A szövetkezeti mozgalomban tevékenykedő elvtársaink tehát érezzék át munkájuk rendkívüli fontosságát. Érezzék, hogy a párt megbecsüli ezt a munkát s megbecsüli azokat, akiket erre a fontos és felelősségteljes frontra küld. Mert teljesen nyilvánvaló, elvtársak, hogy a szövetkezeti munkában szükségessé vált fordulat döntő kérdése az, hogy megtaláljuk, a nekik megfelelő helyre állítsuk és kineveljük, kifejlesszük azokat az elvtársakat és általában azokat a demokratikus elemeket, akik ké-

pesek a dolgozó tömegek és különösen dolgozó parasztságunk érdekében lendületbe hozni a szövetkezeti mozgalmat, biztosítva benne a munkásosztály, a dolgozók pártjának vezető szerepét.

A szövetkezeti mozgalom helyes megszervezése és kifejlesztése talán nagyobb, de mindenesetre bonyolultabb, mint bármely más feladat, melyet eddig megoldottunk. Azonban ennek a nagy és bonyolult feladatnak a megoldásához most nagyobb eszközök, nagyobb lehetőségek is állanak rendelkezésünkre. Az államhatalom szilárdan a nép kezében van. A munkásosztály tekintélye megnőtt. Népi demokratikus államhatalmunk birtokában vannak a nemzetgazdaság döntő pozíciói. A dolgozó parasztság zöme támogatja a demokráciát. A reakcióra súlyos csapásokat mértünk.

Mindezeken felül ma nagyobbak a lehetőségeink, mint valaha, nem utolsó sorban azért is, mert a magyar munkásosztálynak, a magyar dolgozóknak most egyetlen egységes pártjuk van, a Magyar Dolgozók Pártja!

Hívek maradva mindvégig nagy tanítómestereink, Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanításaihoz, harcokban megedzett Központi Vezetőségünk irányításával, Rákosi Mátyás vezetésével, kétségtelenül megoldjuk a történelmi fejlődés által elénk állított új, nehéz és bonyolult feladatot is, ugyanúgy, ahogyan sikeresen megoldottuk a többi feladatokat.

(Beszámoló a MDP Országos Szövetkezeti Konferenciáján, 1948 július 10-én.)

A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJÁNAK POLITIKÁJA FALUN

A magyar nemzetgazdaság szerkezetében, valamint a politikai életben és a hatalom jellegében az utolsó másfél év alatt mélyreható változások történtek Magyarországon.

A nemzetgazdaságban bekövetkezett változások lényege abban áll, hogy az iparban — a kisipart nem számítva — döntő túlsúlyra jutott az államosított ipar, amely jelenleg az egész ipari termelés 85 százalékát szolgáltatja. A bank- és hitelszervezetet csaknem teljesen államosítottuk, a külkereskedelem ugyancsak szinte teljes mértékben az állam kezébe került. Igen jelentős mértékben államosítottuk a belső nagykereskedelmet is. De a mezőgazdaság terén nem következtek be lényeges szerkezeti változások.

A tervgazdálkodás az egész nemzetgazdaságra kiterjedt, de a mezőgazdaságot összehasonlíthatatlanul kisebb mértékben érintette, mint az ipart, a közlekedést, a nagykereskedelmet; ebben a magyar nemzetgazdaság jelenlegi szerkezete tükröződik vissza.

1947 augusztus elsején országunk hozzáfogott a hároméves gazdasági terv végrehajtásához és ezen

a téren már eddig is komoly eredményeket értünk el. Az első tervévben iparunk 50,6 százalékkal több termékeket gyártott, mint az előző évben, és a terv eredeti célkitűzéseinek 104,6 százalékos teljesítését sikerült elérnünk. Az első tervév biztató eredményei és az egész országban kifejlődött munkaverseny lehetővé tették a Magyar Dolgozók Pártjának, hogy támogassa a nagyüzemek munkásainak kezdeményezését, akik azt indítványozták, hogy a hároméves tervet két év és öt hónap alatt teljesítsük.

Az ország gazdasági szerkezetében bekövetkezett változások szívós, céltudatos harc eredményei voltak. Ezt a harcot a magyar munkásosztály, a Magyar Kommunista Párt (később a Magyar Dolgozók Pártja) vezetése alatt a dolgozó parasztság milliói-val szövetkezve vívta meg a kizsákmányoló osztályok, a reakció erői és az azt támogató imperialisták ellen. E harc folyamán sikerült leleplezni és szétzúzni az amerikai imperialisták zsoldjában álló Pfeiffer-féle burzsoá pártot, amely a nagytőkések és a nagybirtokosok osztályának maradványait, vagyis a reakció erőit képviselte az országban. Nyomban ezután a Magyar Kommunista Párt a baloldali szociáldemokratákkal együttműködve leleplezte, elszigetelte és mind ideológiailag, mind szervezetileg szétzúzta a jobboldali szociáldemokratákat: az imperializmus ügynökeit a magyar munkásmozgalomban. Így nyílt meg az út a két munkáspárt: a Magyar Kommunista Párt és a jobboldali elemektől megtisztított Szociáldemokrata Párt egyesülése, a marxizmus-leninizmus elveinek alapján álló Magyar Dolgozók Pártjának megteremtése felé. E változások után tisztulási folyamat indult meg a Magyar Dolgozók Pártjával szövetséges szervezetekben: a Független Kisgazdapártban és a Nemzeti

Parasztpártban, amelyekből fokozatosan kiszorulnak a jobboldali elemek. Mindez előkészítette, megteremtette a klerikális reakció elleni harc kifejlesztésének előfeltételeit és ezzel együtt előkészítette a talajt a falusi kizsákmányoló osztály, a kulákság elleni keményebb, erélyesebb politika folytatására.

E harc eredményeként a kizsákmányoló osztályok kiszorultak a hatalomból. Megszilárdult a munkásosztály szövetsége a dolgozó parasztsággal. A munkásosztály vezető szerepe az államhatalomban és a munkás-paraszt szövetségen belül jelentősen megnövekedett.

A Magyarországon végbement politikai és gazdasági változások azt mutatják, hogy a városban már jelentős lépést tettünk előre: megteremtettük a szocializmus felépítésének előfeltételeit és ezekre támaszkodva, hozzá is fogtunk a szocialista építés nagy munkájához. De nem szabad megállnunk az eddig elért eredményeknél. Nem lehet szocializmust építeni a városban és ugyanakkor közömbösen szemlélni, hogy a falu továbbra is kapitalista úton halad. Ez a gondolat vezette a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége Politikai Bizottságát, amikor levonta a megfelelő következtetéseket az ország belső helyzetének elemzéséből és a kommunista és és munkáspártok Tájékoztató Irodája által megbélyegzett jugoszláv árulók politikájából és elhatározta, hogy konkretizálja politikáját a parasztsággal kapcsolatban és ezen a téren bizonyos mértékig fordulatot hajt végre.

Pártunk alapos elemzés alá vette a magyar falu fejlődését azóta, amióta a dicsőséges Szovjet Hadsereg felszabadította országunkat. Pártvezetőségünk arra a következtetésre jutott, hogy a nagyarányú földreform megvalósítása nem állította meg

a falu kapitalista fejlődését. Ellenkezőleg! A többszáz faluban megejtett vizsgálat azt mutatja, hogy az elmúlt években a falu kizsákmányoló osztálya, a kulákság, számszerűen gyarapodott és jelentősen gazdagodott. A kulákság kihasználta azt a körülményt, hogy a magyar demokrácia — jóllehet földhöz juttatta a földnélküli parasztok és a törpebirtokosok jelentékeny részét — nem mindig tudta rendelkezésükre bocsátani a megfelelő gazdasági felszerelést, igás állatokat, vetőmagvat. Ilymódon a dolgozó parasztság egyrésze a kulák-kizsákmányolás áldozatává vált. A kulákság kíméletlenül kihasználta a háború utáni első évek pénzromlása által előidézett nélkülözéseket. A kulákság feketeáron adta el termékeit vagy spekulációval foglalkozott. Ezt annál is inkább megtehette, mert főleg az ő kezében volt árugabona és mert a kizsákmányoló osztályok — közöttük a kulákság is — nagyon jelentős befolyást gyakoroltak az államhatalomra. Hisz akkor a kulák Nagy Ferenc, a demokráciaellenes összeesküvés vezére állt a kormány élén.

A kulákság nemcsak az objektív helyzet és a magyarországi tényleges erőviszonyok következtében erősödött meg és gazdagodott a magyar faluban. Ebben szerepet játszott az a körülmény is, hogy nem tisztáztuk idejében a parasztsággal kapcsolatos politikánk legfontosabb kérdéseit és nem vontuk le idejében azokat a gyakorlati következtetéseket, amelyeket pedig feltétlenül le kellett volna vonnunk. Ezt a feladatot pedig nem oldhatta meg más, csakis a Magyar Kommunista Párt.

Először is azzal követtünk el hibát, hogy nem tisztáztuk elméletileg és nem határoztuk meg kellőképpen a magyarországi szövetkezetek szerepét az új viszonyok között, a népi demokrácia viszonyai

között. Noha már elejétől fogva vitathatatlan volt, hogy a falu kapitalista fejlődésének megakadályozására és a mezőgazdaság szocialista vágányokra való átállításához nem vezet más út, csak az, amelyet Lenin és Sztálin lángelméje jelölt ki, amely gyakorlatilag bevált a Szovjetunió nagy kollektív mezőgazdaságában — mi mégis csak bizonyos késéssel fogtunk hozzá az átmeneti időszak hosszú periódusra szóló, nehéz és bonyolult kérdéseinek kidolgozásához.

Azt is komoly hibának tartjuk, hogy egy ideig lényegében védekező álláspontot foglaltunk el a kulákságnak és általában a reakciónak a mezőgazdaság kollektivizálása, a kolhozok elleni rágalmazó kirohanásaival szemben. A kulákság és a reakció arra számított, hogy az ellenforradalom másfél évtizeden keresztül szinte büntetlenül rágalmazta a parasztság előtt a Szovjetunió kollektív mezőgazdaságát és ez a féktelen rágalomhadjárat nem múlt el nyomtalanul. A kulákság és a reakció világosan látta és látja, hogy a magyar mezőgazdaságban előbb-utóbb gyökeres szerkezeti változásoknak kell végbemenniök. De mivel ezek az erők biztosítani akarják a maguk számára a fejlődés kapitalista útját, továbbra is fenn akarják tartani, sőt fokozni szeretnék a kizsákmányolást, ezért a kolhozellenes rágalomhadjárattal kompromittálni akarták a mezőgazdaság újjáalakításának egyedül járható és helyes útját, amely megszünteti a mezőgazdaság kapitalista fejlődését. Ugyanakkor a kulákság és a reakció rontani akarta a Kommunista Párt hitelét is, el akarta szigetelni a dolgozó parasztság milliós tömegeitől. A kolhozellenes rágalommal szemben elfoglalt védekező álláspontunk azt jelentette, hogy bizonyos mértékig mi is engedtünk az osztályellen-

ség nyomásának, ahelyett, hogy ellentámadásba mentünk volna át.

Noha pártunk vezetősége számára teljesen világos volt, hogy falun is az osztályharc kiéleződése felé haladunk, hogy a falu, a mezőgazdaság áttérése a szocializmus vágányaira nem az osztályharc letompulása, hanem az osztályharc kiéleződése útján megy végbe, mégis pártunk Politikai Bizottságában is akadt olyan elvtárs, aki úgy vélte, hogy a magyar faluban már eltorlaszolták a kapitalista fejlődés útját. Ebből a téves állításból természetesen azt a helytelen következtetést vonta le, hogy falun már nincs osztályharc és nincs szükség a kulákok elleni harc fokozására. A Politikai Bizottság elvetette ezt a jobboldali opportunista álláspontot, de nem azonnal, hanem csak lényegesen később vontuk le az összes elkerülhetetlenül szükséges tanulságokat abból a tényből, hogy magában a pártvezetőségben is felütötte fejét a jobboldali opportunizmus.

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének Politikai Bizottsága levonta a megfelelő tanulságokat mind a saját hibáiból, mind a jugoszláv eseményekből, kidolgozta azokat az intézkedéseket, amelyek elősegítik a dolgozó parasztság megvédését a kulákság kizsákmányolásával szemben, elősegítik e kizsákmányolás korlátozását és a kizsákmányolás teljes felszámolásának előkészítését a mezőgazdaságban.

A Politikai Bizottság által kidolgozott rendszabályok egyrészét már meg is valósítottuk, viszont más intézkedések még végrehajtásra várnak.

Így például, a Magyar Dolgozók Pártja kezdeményezése alapján, a gabonabeszolgáltatási kötelezettségeket ebben az évben a kormány progresszívebb lépcsőzet szerint állapította meg mint tavaly.

Az új gabonabeszolgáltatási rendelet értelmében például a 40 holdas kulák minden hold után három és félszerte több gabonát köteles beszolgáltatni mint az ötholdas kisparaszti gazdaság. A földbirtok terjedelmének növekedése arányában 40 holdon felül minden egyes hold után még magasabbra emeltük a beszolgáltatandó gabonamennyiséget. Ezenkívül a Magyar Dolgozók Pártja kezdeményezésének alapján kiadott másik kormányrendelet értelmében a kulákok a rendes beszolgáltatási kötelezettségen túl természetben, vagyis gabonában kötelesek külön adót fizetni „mezőgazdasági fejlesztési járulék" címén.

A kulákság természetesen nem nézte ölbetett kezekkel az ellene irányuló intézkedések megvalósítását. A klerikális reakcióval szövetkezve szabotálni próbálta a gabonabeszolgáltatást, és arra igyekezett rábeszélni a szegény- és középparasztokat, hogy tagadják meg a beszolgáltatást. A kulák-szabotázsnak kezdetben volt bizonyos sikere, mivel pártszervezeteink nem voltak kellőképpen felkészülve arra, hogy a gabonabeszolgáltatás az idén az osztályharc kiéleződésének körülményei között fog lefolyni. A kulákság kezdeti sikereinek okát részint abban kell keresni, hogy a párttagság létszámának jelentékeny megnövekedése kapcsán sok helyen kulákoknak és kulák befolyás alatt álló elemeknek is sikerült behatolniok pártszervezeteinkbe és hatástalanná tették pártunknak a kulákszabotázs ellen hozott intézkedéseit. De amikor a párt mozgósította erőit a kulákszabotázs kísérletei ellen és a gabonabeszolgáltatás tökéletes végrehajtásának biztosítására, és szükség esetén a demokratikus államhatalmat is igénybevette a kulákok ellen, a zsírosparaszt-

ság szabotázsát sikerült megtörni: a kulák vereséget szenvedett.

Ez mindenekelőtt abban jutott kifejezésre, hogy a szegény- és középparasztok körében csaknem elemi erővel, alulról felfelé, megindult a gabonabeszolgáltatási terv teljesítéséért a verseny. A Magyar Dolgozók Pártja nyomban örömmel üdvözölte, megszervezte és irányította ezt a kezdeményezést. Ennek eredményeként az idén nemcsak teljesítették, hanem túlteljesítették a gabonabeszolgáltatás tervét. Október közepéig 50%-kal több gabonát szolgáltattak be az államnak, mint tavaly az egész év folyamán. Ez azt bizonyítja, hogy a zsírosparasztság ellenállását csak akkor törhetjük meg, a dolgozó parasztság millióit csak akkor vonhatjuk a munkásosztály oldalára, hogyha nem engedményeket teszünk a kulákságnak, hanem még szilárdabb, még következetesebb politikát folytatunk a zsírosparasztság ellen.

Pártunk kezdeményezése alapján a népi demokrácia egy másik fontos intézkedést is tett a kulákság korlátozására. Megjelent a földhaszonbérlet-rendelet, amelynek értelmében a régebben a kulákok által bérelt föld nagyrészét elvették tőlük és mezőgazdasági munkások, szegényparasztok kezébe adták, akik alacsony árendáért bérlik. Ezek a szegényparasztok vagy egyénileg, vagy pedig bérlőszövetkezet formájában művelik meg a földet. A földhaszonbérleti rendelet alapján a jelen időpontig háromszázezer hold föld került a dolgozó parasztság kezébe, amelyet azelőtt zsírosparasztok béreltek.

Jelentős csapás volt a kulákságra a termelési szerződések új rendszerének bevezetése is. Ezév őszéig az volt a helyzet, hogy az állam főként zsí-

rosparasztokkal, vagy olyanokkal kötött vetési és egyéb szerződéseket, akik a régi reakciós rendszerben is ezzel foglalkoztak. A szerződéses alapon való termelés a termelőnek jelentős előnyöket biztosít, mivel a termeltető — az állam — hitelt, műtrágyát és egyéb eszközöket bocsát rendelkezésére. Így épült fel a szerződések régi rendszere, amelynek fenntartásához makacsul ragaszkodtak a földművelésügyi minisztériumból azóta már eltávolított reakciós szakemberek, akik ezt a magatartást „nemzetgazdasági érdekekkel" és „szakszempontokkal" indokolták, tulajdonképpen pedig a kulákság meggazdagodása mellett szálltak síkra. A Magyar Dolgozók Pártja kezdeményezése alapján a szerződések rendszere ezév őszétől fogva megváltozott. Ezentúl földművesszövetkezetekkel kötnek termelési szerződéseket, a zsírosparasztok teljes kirekesztésével. Ilymódon a termelési szerződések ma már a dolgozó parasztság, a földművesszövetkezetek megerősítésének ügyét szolgálják. A kulákság, amely kizsákmányolásból igyekszik meggazdagodni, sok helyen kezdte összevásárolni a földeket a szegényparasztságtól. Ez a jelenség nem kerülte el pártunk figyelmét és a kormány, a párt javaslatára rendeletet bocsátott ki, amely egyelőre — a kérdés törvényhozási úton való megoldásáig — megtiltja a föld adás-vételét. A földreform során kapott föld eladását már előbb megtiltottuk, de az új rendelet mégtovább megy, mert általában megtilt mindenféle föld adás-vételt.

Fokozva a mezőgazdasági termékeknek a szövetkezeti és nem magánkapitalista szektor útján való realizálását, ezzel a falusi tőkés elemek gazdasági erőit gyöngítjük. Az idén az állam csaknem kétezer szövetkezettől vásárolt gabonát, míg tavaly

csupán hétszáztól szerzett be terményeket. Az idén a begyüjtött, majd pedig az állam által vásárolt gabona túlnyomó részét már nem a tőkéselemek, hanem a szövetkezetek szolgáltatták. Igaz, hogy a szövetkezetek még elég gyakran veszik igénybe a kereskedők szolgálatait és ezért a szövetkezeti begyüjtés sok esetben csak a magánkereskedők kapitalista tevékenységének fedezéséül szolgál.

Az említett intézkedések magukban még korántsem elegendők a kulákságnak mint a falusi kizsákmányoló osztálynak korlátozására és háttérbeszorítására, továbbá a magyar mezőgazdaság szocialista útra való áttérésének előkészítésére. Ennek érdekében még az sem elég, hogy a kormány a Magyar Dolgozók Pártjának javaslatára számos adó- és hitelügyi intézkedést léptetett és léptet életbe, amelyeknek az éle a kulákság ellen irányul. De magukban még a leghelyesebb kormányrendeletek sem biztosítják a kívánt eredményeket. Feltétlenül szükség van arra is, hogy a munkásosztály és a dolgozó parasztság ereje ott álljon a rendeletek mögött. Szükség van arra is, hogy a párt mozgósítsa ezt az erőt a kizsákmányolók elleni harcra, akik — mint a tapasztalat mutatja — a szabotázs és a harc legkörmönfontabb eszközeit is készek alkalmazni az államhatalom és a népi demokrácia törvényei és rendelkezései ellen.

A kulákság, miután belátta, hogy a szövetkezetek elleni nyílt roham nem kecsegtet nagy sikerrel, az utóbbi időben egyre inkább arra törekszik, hogy befurakodjék a szövetkezeti szervezetekbe, belülről bomlassza szét, vagy teljesen a maga kezébe kaparintsa azokat. Pártunk felülvizsgálta sok mezőgazdasági szövetkezet munkáját és megállapította, hogy jelentős részük kapitalista, kulák be-

folyás alá került. Gyakran megtörtént, hogy a kulákok pártszervezeteink orra előtt kaparintották kezükbe a szövetkezetek vezetését. Ez azt bizonyítja, hogy pártszervezeteinkből hiányzik a megfelelő osztályéberség. Volt olyan eset is, amikor az a kollektív termelést folytató szövetkezet, amelyet a kormány mint mintaszövetkezetet magas jutalommal tüntetett ki, a valóságban kulákok irányította álszövetkezetnek bizonyult. De ez a szövetkezeti társulás nem mindig volt ilyen, mert csak később ragadták magukhoz a vezetést a kulákelemek.

A kormány mindezt figyelembe vette és pártunk javaslatára rendeletet adott ki, amely szerint a falu kizsákmányoló elemei nem lehetnek mezőgazdasági szövetkezetek vezetőségi tagjai. A most készülő új kormányrendelet értelmében az ilyen elemek még a földművesszövetkezetek egyszerű tagjai sem lehetnek. De ez a kormányrendelet még megvalósításra vár. Ezért a Magyar Dolgozók Pártja az egész mezőgazdasági szövetkezeti rendszer felülvizsgálására, sorainak a kizsákmányoló elemektől való megtisztítására vesz irányt, mert a párt és a népi demokratikus államhatalom nem támogathat szövetkezeti cégér alatt működő kulákgazdaságokat, hanem csakis valódi szövetkezeteket.

A szövetkezetek nem válhatnak maguktól, gépiesen olyan szervezetekké, amelyek alkalmasak a falusi kizsákmányoló osztály korlátozására és háttérbe szorítására, valamint a kis- és középparasztság felemelésére. Helyes politikával, megfelelő gazdasági intézkedésekkel, a kulákság elleni szívós harccal, a vezetőség gondos megválogatásával, a helyes szövetkezeti pártmunka megszervezésével olyan gazdasági szervekké kell átalakítani őket,

amelyek a szocialista fejlődés érdekeit szolgálják. Ebből az is következik, hogy napról-napra biztosítani kell a szövetkezetek további fejlődését a helyes irányban, meg kell óvni őket a kulákelemek beszivárgásától és a kulák befolyástól, mert jelenleg s még hosszú időn át a tőkés, a kapitalista veszély a legnagyobb veszély a szövetkezeti mozgalomban.

Nem szabad elfeledkeznünk a másik veszélyről sem, amely már eléggé gyakran előfordult: a szektaszellem veszedelméről sem. Ez a szellem ott jelentkezik, ahol a szövetkezet gazdasági szempontból aránylag sikeresen működik és ahol a szövetkezeti gazdálkodás kézzelfogható anyagi hasznot nyujt tagjainak. Gyakran előfordul, hogy a régi tagok nem akarnak felvenni a szövetkezeti gazdaságokba új tagokat. Előfordult, hogy egyes szövetkezetekbe nem akarták beengedni a középparasztot, vagy párttagság szerint akarták megállapítani, ki lehet szövetkezeti tag. A Magyar Dolgozók Pártja erélyes harcot folytat a szektaszellem veszedelme ellen is, mert ez a kulákság malmára hajtja a vizet, a kulákok karjai közé kergeti a középparasztot, aki már-már hozzánk közeledett és kezdi magáévá tenni pártunk szövetkezeti politikáját.

A Magyar Dolgozók Pártja szövetkezeti politikájában a mezőgazdasági szövetkezetekre helyezi a fősúlyt és egységes általános falusi szövetkezetek szervezésére vesz irányt, amelyek egyesítik magukban a termelő, beszerző és értékesítő funkciókat. Az egységes általános szövetkezet megszervezése már sok helyen folyik a meglévő mezőgazdasági szövetkezetek alapján. Ezekbe fog beleolvadni, a kizsákmányoló elemek eltávolítása után, a többi falusi szövetkezet (fogyasztó-, értékesítő-, tej- és egyéb szövetkezet), másfelől az egységes falusi

szövetkezeti mozgalmon belül a Párt arra vesz irányt, hogy az értékesítő, beszerző és fogyasztó funkciók egyenlő mértékű támogatása mellett elsősorban a mezőgazdasági termelés szövetkezeti alapon való megszervezését és fejlesztését mozdítsa elő.

Magyarországon jelenleg még nagyon kevés a kollektív gazdálkodást folytató szövetkezet. Mindössze 200-ra rúg az ilyen szövetkezetek vagy termelő csoportok száma. Az ilyen kollektív termelést folytató szövetkezetek munkájának jobb megszervezése érdekében a Párt két típus-alapszabályt dolgozott ki. Egyet a magasabbfokú szövetkezetek részére, amelyek az egész mezőgazdasági munkát közösen végzik, a másikat a kezdetleges típusú szövetkezetek részére, amelyek csak a munka egyes döntő termelési szakaszait végzik közösen, a többi termelési folyamatot pedig az egyéni gazdálkodás alapján végzik. A Párt nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy a valóban kollektív termelést és szövetkezeti tőkefelhalmozást folytató szövetkezetek messzemenő támogatásban részesüljenek az állam részéről. E politikájában pártunk Lenin útmutatásait követi, aki „A szövetkezetekről" szóló ismert programszerű cikkében a következőket írta:

„Minden társadalmi rendszer csakis egy bizonyos osztály pénzügyi támogatásával jön létre... Most tudatában kell lennünk és a gyakorlatban kell érvényt szereznünk annak, hogy ezidőszerint az a társadalmi rendszer, amelyet a szokottnál nagyobb mértékben kell támogatnunk: a szövetkezeti rendszer. Támogatásunknak azonban a szó valódi értelmében vett támogatásnak kell lennie, vagyis e támogatáson nem elég bárminő szövetkezeti forgalom támogatását érteni — e támogatáson olyan szövet-

kezeti forgalom támogatását kell érteni, amelyben a lakosság tényleges tömegei valóban résztvesznek."*

Ismeretes, hogy a kulákság háttérbe szorítása és a szocialista mezőgazdaság alapjainak megteremtése terén a mezőgazdaságnak gép- és traktorállomások létesítése útján történő gépesítése a döntő kérdés. Pártunk kezdeményezése alapján Magyarországon is megkezdődött a gép- és traktorállomások szervezése. Jelenleg több mint 80 traktorállomás működik, de számuk napról-napra nő. A mezőgazdasági gépgyártás elég fejlett ahhoz, hogy néhány év alatt biztosítsa a magyar mezőgazdaságnak a korszerű technika alapján történő teljes felszerelését. Jelenleg a nagy mezőgazdasági gépek jelentős része még a kulákok és a hozzájuk hasonló, osztályszempontból ellenséges elemek kezében van. De a gép- és traktorállomások gyors szaporodása nyomán ez a helyzet hamarosan meg fog változni. Már több mint egy év óta nem vásárolhattak traktort, cséplőgépet és más nagy mezőgazdasági gépet magánszemélyek. Ez az intézkedés a biztosítéka annak, hogy a kulákok birtokában lévő gépek száma nem fog szaporodni.

A gép- és traktorállomások révén — amelyeknek befolyása állandóan erősödik — a szövetkezetek birtokában lévő 2500 traktor és jelentős mennyiségű más mezőgazdasági gép segítségével véget vetünk annak az állapotnak, amikor csak a kulákság élvezte a vontatóerő monopóliumát.

A gép- és traktorállomások a kollektív gazdálkodást folytató szövetkezeteknek 30 százalékkal olcsóbban végzik a mezőgazdasági munkálatokat,

---

* Lenin: Válogatott Művek II. köt. Szikra, 1949. 1000. old.

mint a szövetkezetbe nem tömörült parasztoknak, s ezenkívül a munkálatok elvégzésének sorrendjében is a szövetkezeteket részesítik előnyben. A szövetkezetekbe tömörült parasztok, akik még nem közösen végzik a termelést, 10 százalékos engedményt kapnak a gép- és traktorállomásoktól a mezőgazdasági munkálatok elvégzése alkalmával.

A kulákság természetesen a legellenségesebb magatartást tanusítja a gép- és traktorállomásokkal szemben. Megpróbálja szembeállítani a dolgozó parasztságot a gép- és traktorállomásokkal, azzal ijesztgeti a parasztokat, hogy a gép- és traktorállomások „csak a kezdetet jelentik", mert ezek segítségével a kommunisták „el fogják venni a földet". A kulákságnak ez az aknamunkája kezdetben némi sikerrel járt, mert pártunk nem fordított kellő figyelmet a parasztok megfelelő politikai előkészítésére a gép- és traktorállomások megszervezése során. Hiba volt az is, hogy az első időkben nem fordítottunk kellő figyelmet a gép- és traktorállomások személyzetének megfelelő kiválogatására sem. De ezeket a kezdeti hibákat a továbbiak során hamarosan kijavítottuk. Most már, mielőtt gép- és traktorállomást létesítünk, megmagyarázzuk a dolgozó parasztoknak, micsoda is tulajdonképpen a gép- és traktorállomás, milyen előnyöket jelent a parasztság számára. Ennek eredményeként minden gép- és traktorállomás felavatása valóságos ünnep a faluban. Másfelől a gép- és traktorállomások vezető állásaira főként kipróbált, harcedzett gyári munkásokat állítunk, túlnyomórészt vasasokat, akik mint a tapasztalat is mutatja, gyorsan elsajátítják a szükséges földművelési ismereteket és ugyanakkor megfelelő politikai támogatás-

ban részesítik a parasztságot a kulákság elleni harcában.

Ilymódon a gép- és traktorállomások — amelyek mindegyikében működik egy alappártszervezet is — nemcsak gazdasági, hanem egyre növekvő politikai szerepre vannak hivatva: az a feladatuk, hogy végrehajtsák a parasztkérdésben folytatott politikánk megvalósítása terén egyre jelentősebb feladatokat. Megállapíthatjuk, hogy a kulákagitáció következtében a dolgozó parasztság részéről a traktorállomásokkal szemben eleinte jelentkező bizalmatlanság és előítélet már eltűnt. A közép- és szegényparasztok szívesen fordulnak a gép- és traktorállomáshoz, szívesen veszik igénybe szolgálatait.

Pártunk agrárpolitikájában nagy szerepet játszik a főként megzőgazdasági munkásokat és dolgozó parasztokat egyesítő két nagy szervezet küszöbönálló egybeolvasztása és sokkal szélesebb alapokon működő új szervezet létrehozása. E szervezetek egyike a FÉKOSz, a Földmunkások és Kisbirtokosok Országos Szövetsége, 450 000 tagot számlál és elsősorban a földmunkásokat, törpebirtokosokat egyesíti, akik bérmunkát is kénytelenek vállalni. A másik szervezet az UFOSz, az Újgazdák és Földhözjuttatottak Országos Szövetsége, amelynek 400 000 tagja van. Ez azokat a közép- és kisbirtokosokat egyesíti, akik a földreform során jutottak földhöz. E két szervezet egybeolvasztásával tartósabb alapra akarjuk állítani az új szervezetet, bele akarjuk vonni a középparasztság széles tömegeit. Ugyanakkor az egységes szervezeten belül is fenn akarjuk tartani a földmunkások és szegényparasztok külön szekcióját, ezenkívül ugyanebbe a szervezetbe akarjuk beolvasztani a gép- és traktorállo-

mások dolgozóinak egyesületét, amely önálló szakszervezeti egységként működik. Az egységes szervezet helyi vezetőszerveiben egyaránt képviselethez jutnak a dolgozó parasztok, a földmunkások és a gép- és traktorállomás dolgozói is. Ilymódon tehát biztosíthatjuk majd a gép- és traktorállomások dolgozóinak, valamint a földmunkásoknak a segítségét a dolgozó parasztság számára, a kulákság és más falusi kizsákmányoló elemek elleni érdekvédő harcukban.

Sorrendben utolsó, de jelentőségében korántsem utolsó helyen meg kell említeni, milyen óriási szerepet játszik pártunk tagjainak és szervezeteinek jelenleg folyó felülvizsgálata a Magyar Dolgozók Pártja agrárpolitikájának megvalósítása terén. A felülvizsgálat nem korlátozódik csupán a falusi pártszervezetekre, mert az egész pártban mindenütt végrehajtják. De kétségtelen, hogy nagyobb mértékben kell ellenőrzés alá vonni a falusi pártszervezeteket, mint az üzemieket vagy városiakat. Természetes, hogy a falusi pártkáderek általában kevésbbé felkészültek és kevesebb tapasztalattal rendelkeznek, mint az üzemi és városi pártkáderek. Osztályszempontból pedig a falun egészen más a helyzet, mint a városban, különösen az üzemekben. Ezért a Politikai Bizottság 1948 szeptember 2-án elhatározta, hogy ideiglenesen szünetelteti a tagfelvételt és felülvizsgáltat minden párttagot. Ennek a döntésnek nagy jelentősége van, különösen a falusi pártszervezetek szempontjából, mert itt viszonylag több osztályidegen elem furakodott a pártba, továbbá azért is, mert a falusi pártszervezetek különösen nehéz és bonyolult feladatok előtt állnak. Világos, hogy a parasztsággal kapcsolatos politikánk sorsa végső fokon döntő módon függ a falusi

pártszervezetek munkájától és attól, hogy falusi pártszervezeteink mennyire helyesen tudják elsajátítani pártvezetőségünk irányvonalát, mennyire tudják hibátlanul és elhajlások nélkül megvalósítani ezt a vonalat. Ehhez feltétlenül meg kell tisztítani a pártszervezeteket a Pártba befurakodott idegen elemektől, elméleti és szervezeti tekintetben fel kell fegyvereznünk őket a kiéleződött osztályharc viszonyai között felmerülő új feladatok megoldására.

A Magyar Dolgozók Pártja parasztpolitikája a helyzet oly értékelésén alapul, mely szerint a napirenden álló feladat: a kulákság korlátozása, nem pedig mint osztálynak a felszámolása.

A Magyar Dolgozók Pártja parasztpolitikájának lényege annak a hármas feladatnak következetes megvalósítása, melyet Sztálin elvtárs „Lenin és a középparaszttal való szövetség kérdése" c. írásában klasszikusan határozott meg. Sztálin elvtárs leszögezi, hogy „...a párt falusi munkájának hármas feladata egységes és oszthatatlan feladat", hogy „nem szabad elszakítani a kulákság elleni harc feladatát a középparaszttal való megegyezés feladatától és ezt a két feladatot attól a feladattól, hogy a szegényparasztságot a falun a párt támaszává tegyük."*

Sztálin elvtárs sorai arról, hogy nem szabad a hármas, de egységes feladatot részekre tépni, a részeket egymástól elszakítani, a jelenlegi helyzetben egyenes figyelmeztetésként hangzanak a mi pártunk felé is: „Egyesek úgy akarnak megegyezni a középparaszttal, hogy lemondanak a kulák elleni harcról, vagy gyengítik ezt a harcot: a kulák elleni

* Sztálin: A leninizmus kérdései, Szikra, 1949, 242, 243. old.

harc — mondják — elriaszthatja a középparasztság egy részét, a jómódú részt. Mások úgy akarnak megegyezni a középparaszttal, hogy lemondanak a szegényparasztság szervezésére irányuló munkáról, vagy gyengítik ezt a munkát: a szegényparasztság szervezése — mondják — a szegényparasztság elkülönülésére vezet, az elkülönülés pedig elriaszthatja tőlünk a középparasztokat. A helyes vonaltól való ezen elhajlások eredménye az, hogy megfeledkeznek arról a marxista tételről, hogy a középparaszt ingadozó osztály, hogy a középparaszttal való megegyezést csak úgy lehet tartóssá tenni, ha határozott harcot folytatunk a kulákság ellen és fokozzuk a szegényparasztság közötti munkát, hogy e feltételek nélkül a középparasztság a kulákság felé lendülhet mint erő felé... De vannak más elhajlások is a helyes vonaltól, amelyek nem kevésbbé veszedelmesek mint az előzőek. Megesik, hogy harcolnak ugyan a kulákság ellen, de ezt a harcot oly otromba és értelmetlen módon folytatják, hogy az ütések a középparasztot és a szegényparasztot érik. Az eredmény az, hogy a kulák ép bőrrel ússza meg a dolgot, a középparaszttal való szövetségen csorba esik, a szegényparasztság egy része pedig ideiglenesen a szovjetpolitika ellen aknamunkát folytató kulák hálójába kerül. Vannak olyan esetek is, amikor a kulákság elleni harcot a kulákság kisajátításává, a gabonagyüjtő munkát pedig kényszerbeszolgáltatássá akarják tenni, megfeledkezvén arról, hogy a kulákság kisajátítása viszonyaink közepette ostobaság, a kényszerbeszolgáltatás pedig nem szövetséget, hanem harcot jelent a középparaszt ellen."*

---

* Sztálin: A leninizmus kérdései, Szikra, 1949, 240, 241. old.

A Magyar Dolgozók Pártja rajta lesz, hogy Sztálin elvtárs e nagyfontosságú figyelmeztetései a Párt parasztpolitikájában maradék nélkül érvényesüljenek.

(Megjelent a „Tartós békéért, népi demokráciáért", 1948 december 7-i számában.)

A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJÁNAK AGRÁRPOLITIKÁJA A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSE IDEJÉN

Miután a politikai hatalom országunkban szilárdan a dolgozó parasztsággal szövetségben álló munkásosztály kezébe került, s miután a munkásosztály a proletárdiktatúra funkcióit betöltő népi demokrácia segítségével állami tulajdonba vette a gyáripar zömét, államosította a bankokat, a külkereskedelmet s a nagykereskedelem többségét, elkezdtük a szocializmus alapjainak a lerakását, hozzáfogtunk Magyarországon is a szocializmus építéséhez.

A szocializmus építése országunkban parancsolóan vetette fel pártunk előtt a kérdést, hogy milyen agrárpolitikát folytassunk a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet idején. Nyilvánvalóvá vált, hogy a fordulat, mely politikai téren és a népgazdaság szerkezetében bekövetkezett, megköveteli pártunk agrárpolitikájának gyökeres megváltoztatását. A fordulat előtt pártunk agrárpolitikáját az jellemezte, hogy egyrészt a város és falu között igyekeztünk szorosra fűzni a kapcsolatot az áruforgalom terén, másrészt pedig közös harcra mozgósítottuk a munkásosztályt és a dolgozó parasztságot a tőkés és a nagybirtokos reakció ellen, a földreform és más demokratikus vívmányok védelmére s részben az ország függetlenségének megóvására a külső imperialista erők ellen. Osztály-

szempontból tekintve: a kommunista párt vezette munkásosztály a fejlődés e szakaszán tartósan és állandóan csupán a szegényparasztságot tudta magával vinni, a középparasztsággal ugyanekkor egy-egy konkrét kérdésben igyekezett megállapodásra jutni, a kuláksággal szemben pedig inkább a semlegesítés politikáját folytatta.

Kétségtelen, hogy ezt a politikát a fordulat után tovább folytatni nem lehetett. Másrészt, a fordulat mely az ország politikai és hatalmi viszonyaiban, valamint népgazdaságunk szerkezetében bekövetkezett, megteremtette a feltételeket arra, hogy agrárpolitikánkban is fordulatot hajtsunk végre.

Az új helyzetben pártunk agrárpolitikájának meghatározásánál Lenin és Sztálin tanításaiból s a Szovjetunió tapasztalatából indult ki. Kiindult pártunk vezetősége Leninnek abból a tanításából, hogy jóllehet a városban már a szocialista nagyipar az uralkodó, mégis mindaddig fennmarad a kapitalista restauráció veszélye, amíg a falun, a mezőgazdaságban a magántulajdonon alapuló, paraszti kisárutermelő gazdaságok vannak túlsúlyban. Lenin azt hirdette, hogy „amíg kisparaszti országban élünk, addig a kapitalizmus számára szilárdabb gazdasági alap van Oroszországban, mint a kommunizmus számára". S amit Lenin Oroszországra vonatkoztatva mondott, az áll természetesen Magyarországra is, mert nemcsak Oroszországban, hanem mindenütt másutt is, Lenin megállapítása szerint, „a kisüzem állandóan, minden nap, minden órában, ösztönösen és tömegesen szüli a kapitalizmust és a burzsoáziát".*

---

* *Lenin:* „Baloldaliság" — a kommunizmus gyermekbetegsége. (A Marxizmus-Leninizmus Kis Könyvtára 19—20. sz.) Szikra 1948. 8. old.

Agrárpolitikánk kidolgozásában pártunk vezetőségét Sztálin elvtárs azon tanítása vezette, hogy lehetetlen hosszú időn át csakis a városban építeni a szocializmust, a falun pedig eltűrni a kapitalizmus erősödését.

„Lehet-e többé-kevésbbé hosszú időn át — mondotta Sztálin elvtárs — a Szovjethatalmat és a szocialista építést két *különböző* alapra fektetni — a legnagyobb üzemű és egyesített szocialista ipar alapjára és a legfelaprózottabb és legelmaradottabb kisárutermelő parasztgazdaság alapjára? Nem, nem lehet. Ennek valamikor az egész népgazdaság teljes felbomlásával kell végződnie. Hol van hát a kivezető út? A kivezető út az, hogy a mezőgazdaságot nagyüzeművé, akkumulálásra, bővített újratermelésre képessé kell tennünk és ilyen módon át kell alakítanunk a népgazdaság mezőgazdasági alapját. De hogyan tehetjük mezőgazdaságunkat nagyüzeművé? Ennek két útja van. Van a *kapitalista* út, mely a mezőgazdaságot úgy teszi nagyüzeművé, hogy kifejleszti benne a kapitalizmust. Ez az út odavezet, hogy a parasztság koldusbotra jut és a mezőgazdaságban kapitalista üzemek fejlődnek. Mi ezt az utat elvetjük, mint olyan utat, amely összeegyeztethetetlen a szovjetgazdasággal. Van egy másik út, a *szocialista* út, amely a mezőgazdaságban kolhozokat és szovhozokat létesít. Ez az út odavezet, hogy kisparasztgazdaságok nagy, kollektív, a technika és a tudomány minden vívmányával felszerelt gazdaságokká egyesülnek és a földmívelésből kiszorulnak a kapitalista elemek. Mi e második út mellett vagyunk. Tehát a kérdés

így áll: vagy az egyik út, vagy a másik út, vagy *vissza* — a kapitalizmushoz, vagy *előre* — a szocializmushoz. Harmadik út nincs és nem is lehet."*

Pártunk vezetősége tudatában volt annak, hogy Lenin és Sztálin tanítása a szocializmus építéséről általános, egyetemes jelentőségű. Számot adott pártunk vezetősége magának arról, hogy ha a szocializmus építése az egyes országokban fel is mutathat bizonyos sajátosságokat, mégis az alapvető kérdésekben a fejlődés minden országban, tehát nálunk Magyarországon is, lényegileg azonos azzal a fejlődéssel és azzal az úttal, melyet Sztálin vezetésével a Szovjetunió már előttünk befutott.

A kommunista és munkáspártok Tájékoztató Irodájának határozata 1948 júniusában a jugoszláv kérdésben újabb, nyomatékos figyelmeztetés volt valamennyi népi demokrácia kommunista pártjának, a mi pártunknak is, hogy a szocialista építést nem lehet huzamos időn keresztül két, egymással homlokegyenest ellentétes alapra helyezni, hogy nem lehet csak a városban építeni a szocializmust, hogy nem lehet tovább késlekedni, hanem a falun is irányt kell venni a szocializmus építésére.

Osztályszempontból tekintve, ez azt jelentette, hogy a faluban határozottan rá kell térni a lenini hármas jelszó megvalósítására, vagyis arra, hogy szilárdan a szegényparasztságra támaszkodva szoros szövetségre kell törekedni a középparasztsággal, egy pillanatra sem szüntetve meg a harcot a kulákság ellen. A hangsúly itt nem azon van, hogy szövetségre törekszünk a középparaszttal, sőt még csak

* *Sztálin:* A leninizmus kérdései. Szikra 1949. 336. old.

nem is azon, hogy rendszeres harcot viszünk a kulákság ellen. Mi már előbb is törekedtünk arra, hogy a középparasztot szövetségesnek nyerjük meg és a kulákság semlegesítésének a politikájáról fokozatosan már előbb kezdtünk rátérni a kulákság elleni harc politikájára. Az új fordulat utáni politikánk a falut illetően abban áll, hogy a középparasztal nem akármilyen szövetségre törekszünk, hanem olyan szövetségre, mely a falun a szocializmus építésének vonalában fekszik. Az új abban áll, hogy a középparasztsággal a szövetségre már nem az egyéni, kisparaszti magántulajdon védelmének az alapján törekszünk, mint ahogyan ez történt a Nagy Ferenc és az ezt megelőző kormányok idején. A középparasztsággal való szövetséget most új alapokra igyekszünk helyezni azzal, hogy a már meglévő áruforgalmi kapcsolatok mellett mind nagyobb és nagyobb mértékben új, az áruforgalmi kapcsolatoktól elvileg különböző kapcsolatokat építünk ki a munkásosztály és a dolgozó parasztság, a szocialista, egyesített, városi ipar és a kisparaszti mezőgazdaság között: termelési kapcsolatokat elsősorban a gépállomások útján. Az új abban áll, hogy nyiltan vetjük fel a mezőgazdaság szocialista átalakításának, tehát a mezőgazdaságban uralkodó termelési rend megváltoztatásának a kérdését, nyiltan propagáljuk a kolhozt mint a mezőgazdaság kívánatos termelési rendjét és gyakorlatilag is irányt veszünk közös, társas tulajdonon alapuló szövetkezeti jellegű mezőgazdasági nagyüzemek létesítésére a falun.

A középparasztsággal való szövetség új módon való felvetése nem volt lehetséges, amíg Nagy Ferenccel és hasonszőrű társaival, azaz a burzsoáziával általában és a falusi burzsoáziával különösen,

kénytelenek voltunk megosztani a hatalmat. Ahhoz, hogy a középparasztsággal való szövetség kérdését új módon vethessük fel, előbb le kellett győznünk, szét kellett vernünk az osztályellenséget, ki kellett vetnünk a hatalomból a burzsoáziát mint osztályt, szét kellett zúznunk a burzsoázia politikai szervezetét. Másszóval biztosítani kellett a népi demokrácia politikai győzelmét, a proletárdiktatúra, a munkásosztály államhatalmát.

De ez egymagában még nem lett volna elegendő ahhoz, hogy áttérhessünk a középparasztsággal való szövetség megerősítésére és új tartalommal való megtöltésére. Ehhez az is kellett, hogy a munkásosztály döntő győzelmet arasson a gazdasági fronton, hogy szocialista nagyipart szervezzünk és az egész gazdasági élet irányítását a munkásosztály s ennek vezető pártja vegye kezébe. Szocialista nagyipar s az egész népgazdaság tervszerű irányítása nélkül a párt, a munkásosztály által, nem lehetne szó arról, hogy újfajtájú, az áruforgalmi kapcsolatoktól elvileg különböző kapcsolatokat létesítsünk a város és a falu között; nem lehetett volna szó gépállomások százainak a létrehozásáról, korszerűen felszerelt, gépesített, a tudomány minden vívmányát alkalmazó állami gazdaságok megszervezéséről.

Az új helyzetben, természetesen, megváltozott a kuláksággal folytatott politikánk is. Ha az előző szakaszban folytattunk is harcot a kulákság ellen, politikánk mégis, mint már említettem, inkább a semlegesítés politikája volt, ami persze nem zárta ki, hogy konkrét esetekben, pl. amikor a föld védelmére mozgósítottuk a munkásosztály vezetése alatt a dolgozó parasztságot, ne forduljunk szembe élesen a kuláksággal; vagy amikor arról volt szó, hogy

a kulákság szabotálta a gabonabeszolgáltatást és biztosítani kellett a városi lakosság és a falusi nincstelenek kenyerét, ne fordultunk volna szembe a leghatározottabban a kuláksággal. Mégis, a fejlődésnek ebben a szakaszában, amikor még a politikai hatalom kérdése végleg nem dőlt el, nem vittünk állandó támadást a kulákság ellen. Ez a helyzet azonban megváltozott a fordulat bekövetkeztével. Mert nem lehet irányt venni a szocializmus építésére a mezőgazdaságban anélkül, hogy ne vennénk irányt a legnagyobbszámú, gazdaságilag és politikailag legerősebb kizsákmányoló osztály elleni következetes harcra, az ellen az osztály ellen folytatott harcra, amely a legfőbb ellenségként lép fel a szocializmus építésével szemben a mezőgazdaságban. Irányt venni a mezőgazdaságban a szocializmus építésére annyit is jelent, bár nemcsak ezt jelenti, hogy irányt veszünk a kulákságnak mint osztálynak a felszámolására, megszüntetésére. S irányt venni a kulákságnak mint osztálynak megszüntetésére, azt jelenti, hogy irányt veszünk az osztályharc kiéleződésére a falun.

Kiindulva Sztálin elvtárs tanításából és a Szovjetunió történelmi, egyetemes érvényű, tehát a mi viszonyainkra is érvényes tapasztalatából, pártunk kidolgozta a kulákságnak mint osztálynak a megszüntetésére vonatkozó politikáját. Ismeretes, hogy a kulákságnak mint osztálynak a megszüntetését, ugyanúgy, ahogyan az a Szovjetunióban történt, két szakaszban hajtjuk végre. Az első, a jelenlegi szakasz: a kulákság korlátozásának a szakasza, melyet a megfelelő időpontban, amikor már meglesznek a szükséges gazdasági és politikai feltételek, követni fog a kulákságnak mint osztálynak a felszámolása, a megszüntetése.

A kulákság korlátozása azt jelenti, hogy gazdaságilag és politikailag, részben pedig adminisztratív eszközökkel a kulákságot megnyirbáljuk, igyekszünk megakadályozni, hogy a kulákság tovább gazdagodjék, sőt, arra törekszünk, hogy gazdaságilag meggyengüljön. Ugyanekkor olyan rendszabályokat hozunk, melyek alkalmasak arra, hogy a kulák politikai befolyását megtörjék, hogy a kulákságot elszigeteljük, hogy leválasszuk róla a dolgozó parasztságot és elsősorban a középparasztságot, melynek egy részét még befolyása alatt tartja.

Melyek azok a rendszabályok, amelyeket eddig a kulákság korlátozása érdekében megvalósítottunk? Erősen progresszív általános jövedelmi adót róttunk ki a kulákságra; erősen progresszívvé tettük a gabonabeszolgáltatást; külön természetbeni adót, az u. n. mezőgazdasági fejlesztési járulékot vetettünk ki a kulákságra; bizonyos terményekben, illetve termékekben beszolgáltatást írtunk elő a kulákságra ugyanakkor, amikor a dolgozó parasztokat nem kötelezték arra, hogy ezekből a termékekből, illetve terményekből beszolgáltatást teljesítsenek; kizártuk a kulákokat a földmíves-, a termelő- és a hitelszövetkezetekből és kimondottuk, hogy kulák nem lehet tagja a DÉFOSz-nak (persze ezeknek a szervezeteknek a kulákoktól való megtisztítását nem mindíg és nem mindenütt vittük még keresztül); kulákokkal általában nem köt az állam termelési szerződést, holott eddig a termelési szerződéseket csaknem kizárólag kulákokkal kötötték, viszont olyan terményeknél, melyeknek termesztése nagy bizonytalansággal jár, kötelezően előírjuk a kulákok számára, hogy földtulajdonuk arányában mekkora területet kell ezekből a terményekből vetniök; kizárjuk a kulákokat mindenféle állami kedvezményes mező-

gazdasági akcióból; kötelezően előírjuk a kulák traktor- és cséplőgéptulajdonosok számára a géphasználat mikéntjét (földbérleti rendelet); védjük a kulákkal szemben a nála alkalmazott mezőgazdasági munkásokat, cselédeket, béreseket azzal, hogy ezek számára igen kedvező bérhatározatot hoztunk; kötelezzük a kulákokat arra, hogy jelenleg is legalább annyi mezőgazdasági munkást alkalmazzanak, mint amennyit régebben alkalmaztak; a most lefolyó részleges tagosításnál azoknak a dolgozó parasztoknak a számára, akiknek a földje beleesik a tagosításba, kötelezően előírtuk, hogy feltétlenül egyenlő értékű csereföldet kell kapniok, a kulákoknál pedig csak azt írtuk elő, hogy lehetőleg azonos értékű csereföldet kell kapniok, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy általában rosszabb minőségű földet kapnak cserébe.

Mint látható, a kulák korlátozására alkalmazott rendszabályok gazdasági, politikai és részben adminisztratív jellegűek. (A felsorolt rendszabályok, természetesen, nem az összesek.) A felsorolt rendszabályok közös jellegzetessége az, hogy egyikük sem jelent, sőt összességükben sem jelentenek általános támadást a kulákságnak mint osztálynak termelőeszközei ellen. Vagyis a jelenlegi szakaszán a fejlődésnek nem veszünk irányt arra, hogy a kulákságnak mint osztálynak a termelőeszközeit: földjét, állatállományát, gépeit elkobozzuk, kisajátítsuk. Ha már most erre vennénk irányt, akkor tulajdonképpen átugornánk a kulákságnak mint osztálynak korlátozását, átugornánk a fejlődés egy szakaszát és azonnal áttérnénk a kulákságnak mint osztálynak a likvidálására. Ez a politika pedig jelenleg gyökerében helytelen volna. Helytelen volna azért, mert a kulákságnak mint osztálynak a megszüntetése nem

történhetik meg mindaddig, míg a parasztság zöme nem tette magáévá a szocialista, társas, közös, nagyüzemű gazdálkodás ügyét s amíg gyakorlatilag meg nem indultak a parasztság százezres, milliós tömegei a mezőgazdasági termelőszövetkezetekbe, a kolhozokba. Másrészt, amíg ez a fordulat nem következett be a dolgozó parasztság milliós tömegeinél, addig a kulákságnak mint osztálynak a likvidálását nem támogatnák a dolgozó parasztság milliós tömegei. Enélkül pedig lehetetlen a kulákságnak mint osztálynak a megszüntetését végrehajtani. Ha most akarnánk rátérni a kulákságnak mint osztálynak a megszüntetésére, akkor nemcsak hogy nem tudnánk ehhez megnyerni a dolgozó parasztság milliós tömegeinek az aktív támogatását, hanem ellenkezőleg, azt a veszélyt idéznénk fel, hogy a kulákság vonja a maga oldalára a középparasztságot s esetleg még a szegényparasztság egy részét is, mert a dolgozó parasztság nagy többsége még nem győződött meg arról, hogy számára az egyetlen kivezető út a nagyüzemű kollektív mezőgazdaság szövetkezeti alapon, s hogy ennek az egyetlen helyes útnak a kulákság az akadálya.

A kulákság, természetesen, nem nézi ölbetett kezekkel, hogy pártunk, a munkásosztály a népi demokrácia vele szemben a korlátozás és a kiszorítás politikáját folytatja, mely politikának távolabbi perspektívájában ott van a kulákságnak mint osztálynak a megszüntetése. A kulákság védekezik, ellenáll, ahol képes rá, ellentámadásba megy át, megkísérli kijátszani a népi demokratikus államhatalom ellene irányuló rendelkezéseit, megpróbálja a maga oldalára vonni a középparasztot és általában a dolgozó parasztságot szembefordítani a Kommunista Párttal, a munkásosztállyal, a népi demokrá-

ciával. A kulákság igyekszik kihasználni a maga céljaira gazdaságpolitikánk legkisebb réseit (sertésspekuláció, borspekuláció, takarmányspekuláció, stb.), meglapul az egyik helyen, hogy támadhasson másutt, helyenkint mimikri-taktikát alkalmaz, elterjeszti a „jó kulákról" szóló mesét, hogy demobilizálja a kommunistákat, elaltassa éberségüket; a kulákság igyekszik összefogni a népi demokrácia minden ellenségével: a volt nagybirtokosokkal, az ipari burzsoázia maradványaival és nem utolsó sorban az egyházzal. A vesztét érző kizsákmányoló osztály minden ravaszságát, alattomosságát, kétszínűségét, elkeseredett, elvadult, állati kegyetlenségét viszi bele a harcba, melynek téte a saját léte, mint kizsákmányolóé és mint kizsákmányoló osztályé.

A korlátozás politikája ezért nem szorítkozhatik csakis a felsorolt és ehhez hasonló rendszabályokra, hanem ugyanakkor a törvény teljes szigorával sujt le azokra a kulákokra, akik megszegik a népi demokrácia törvényeit és rendelkezéseit. Szükség esetén attól sem riadunk vissza, hogy ezekben az esetekben elvegyük a kulák földjét, traktorát, cséplőgépét. De ez nem lehet általános rendszabály a korlátozás szakaszában, hanem csakis konkrét esetekben szabad alkalmazni olyképpen, hogy az ilyen rendszabály alkalmazása ne sértse a dolgozó parasztság jogérzetét.

A kulák korlátozásának politikája nemcsak azt kell hogy eredményezze, hogy a kulákság és az egyes kulákok gazdasági ereje és politikai befolyása csökken. Ezen túlmenően e politikának a kulákság fokozatos számbeli csökkenéséhez is kell vezetnie. Ezért a korlátozás politikája egyben a kiszorítás politikája is. Azaz: a kulákság korlátozására hozott rendszabályoknak olyanoknak kell lenniök,

hogy ezek a kulákság többsége számára ne jelentsenek gazdasági lehetetlenülést, de igenis jelenthetnek gazdasági lehetetlenülést a kulákság viszonylag kevésbbé ellenállóképes elemei számára. Lesznek olyan kulákgazdaságok, amelyek rendszabályaink hatása alatt összeomlanak, vagyis olyan kulákok, akik mint kulákok, a korlátozó rendszabályok hatása alatt kiszorulnak.

A korlátozás politikája azonban nemcsak élezi az osztályharcot, ugyanakkor demoralizálóan is hat a kulákság egy részére. A demoralizációnak az utóbbi hónapok folyamán a kulákság egy részénél számos tünetét láttuk: kulákok nyilt szavazása a május 15-i országgyűlési választásokon; tömeges földfelajánlások kulákok részéről az állam és TSzCs-k számára; a gabonabeszolgáltatásnál egyes helyeken a kulákok demonstratív többletbeszolgáltatása, stb. Persze, ezek a lépések a kulákok részéről egyben manőver is ellenünk, de mégis nem azért fanyalodnak ilyen lépésekre, mert erőseknek érzik magukat, hanem azért, mert érzik hogy szorul a nyakukon a hurok, mert látják, hogy nem sok jóval kecsegtet a jövő s mert bizonyos mértékig demoralizálódtak.

Pártunk vezetőségének nincsenek illuziói abban a tekintetben, hogy nálunk a kulákságnak mint osztálynak a megszüntetése lényegesen másként mehetne végbe, mint ahogyan ez a Szovjetunióban történt. Nem hisszük, hogy a kulákság bele fog nőni a szocializmusba. Pártunk a leghatározottabban elutasítja ezt az opportunista elméletet. Számunkra azonban nem közömbös, hogy milyen mértékben tudjuk már a korlátozás szakaszában a kulákságot mint osztályt meggyengíteni, demoralizálni, dezorganizálni.

A szocializmus építésére irányt venni a mező-

gazdaságban nemcsak azt jelenti, hogy a kulákság korlátozásának politikáját folytatjuk s hogy új tartalommal megtöltött, szoros szövetségre törekszünk a középparasztsággal. Ezt a politikát csak akkor tudjuk megvalósítani, ha még szilárdabb támaszunkká tesszük a szegényparasztságot, mely a felszabadulás óta mindíg mellettünk volt és amelyre bizton támaszkodhatunk az ellenséges, kizsákmányoló osztályok elleni harcban. A szegényparasztságot illetően nálunk az utóbbi időben komoly hibák fordultak elő. Jóllehet pártunk vezetősége a DÉFOSz megalakításával kapcsolatban kifejezetten aláhúzta, hogy ennek a szervezetnek a létrehozása egyáltalán nem jelenti a mezőgazdasági munkásság és a szegényparasztság különálló szervezésének a feladását, s ezért elhatározta, hogy a DÉFOSz-on belül külön munkástagozatot kell szervezni, mely továbbra is a Szakszervezeti Tanácshoz tartozzék és kell hogy a DÉFOSz gerincét képezze, mégis a FÉKOSz és az UFOSz kommunista vezetői lényegileg feloszlatták a mezőgazdasági munkások és törpebirtokosok régi, harcos szervezetét, a FÉKOSz-t, a Szakszervezeti Tanács pedig észre sem vette, hogy egyik legnagyobb és legrégibb szervezete elolvadt mint a márciusi hó. A DÉFOSz-ban dolgozó kommunisták megfeledkeztek nemcsak pártunk vezetőségének határozott utasításáról, hanem arról a Lenin által nemegyszer lerögzített tételről is, hogy amíg a falu osztályokra és rétegekre tagozódik, addig nem mondhatunk le az agrárpoletariátus és a hozzá egészen közelálló félproletár elemek különálló szervezéséről. Jobboldali opportunista, súlyos hibát követtek el. Úgy akarták megnyerni a középparasztot, hogy udvaroltak neki, kedvéért hátat fordítottak a szegényparasztnak, a munkásosztály, a párt leghűbb,

legmegbízhatóbb támaszának a falun. Rákosi elvtársnak, pártunk Titkárságának, Politikai Bizottságának és a Központi Vezetőségnek ismételten és a legerélyesebben kellett közbelépnie, hogy ezt az opportunista hibát kijavítsuk. Pártunk vezetősége a politikai rendszabályok mellett kénytelen volt szervezeti rendszabályokhoz is nyúlni, melyek végül odavezettek, hogy a DÉFOSz egész kommunista vezetését leváltottuk. Kétségtelen, hogy a DÉFOSz vezetői által elkövetett jobboldali opportunista hibák sorozata nem segítette elő, hanem jelentékeny mértékben fékezte pártunk helyes politikájának a megvalósítását, a szocializmus építését a falun.

Gazdasági vonatkozásban a szocializmus építése a falun azt jelenti, hogy elkezdtük a mezőgazdaságban a szocialista szektor kifejlesztését. A mezőgazdaságban a szocialista szektort az állami gazdaságok, a gépállomások és a termelőszövetkezeti csoportok képviselik. Ami az utóbbit, a jelenleg meglévő termelőszövetkezeti csoportokat illeti, ezeket csak bizonyos fenntartással lehet a szocialista szektorhoz tartozónak tekinteni (erről a kérdésről később még lesz szó).

Ismeretes, hogy a földreform befejezése után alig maradt állami gazdaságunk (az erdőgazdaságokat nem tekintve). Állami gazdaságaink összes szántóterülete 1—1½ év előtt alig érte el az 50 ezer holdat, vagyis az egész ország szántóterületének a fél százalékát. Pártunk vezetősége számára világos volt, hogy a mezőgazdaságban a szocializmus építéséhez ennek a sokszorosára van szükségünk, mert csak így mutathatjuk meg a dolgozó parasztságnak a tudományosan vezetett szocialista nagyüzemi gazdaság óriási előnyeit, csak így láthatjuk el termelőszövetkezeteinket nemesített vetőmaggal, jóminő-

ségű tenyészanyaggal, mindennel, ami a mezőgazdaságnak szocialista alapokon való megszervezéséhez szükséges. Ezért pártunk vezetősége utasítást adott arra, hogy növeljük meg az állami gazdaságok területét s határozatot hozott arról, hogy ez a növelés milyen eszközökkel és milyen ütemben történjék. E rendszabályok eredményeként ez év őszére az állami szocialista gazdaságok szántóterülete előreláthatóan el fogja érni a 350—400 ezer holdat, tehát az eredeti terület 7—8 szorosát és az összes szántóterületnek mintegy négy százalékát. Ez még mindíg nem elegendő, de ez már komoly alap a további fejlesztésre. Végső fokon el kell érnünk, hogy az állami szocialista gazdaságok területe az összes szántóterületnek mintegy 8—10 százalékára növekedjék s hogy állami gazdaságaink a gépesítés foka és korszerűsége tekintetében mindíg egy lépéssel az állami gépállomások előtt járjanak. Csakis így lehetnek állami gazdaságaink igazi mintagazdaságokká, a szocialista nagyüzemi termelés iskoláivá a mezőgazdaságban. Most ettől, persze még elég messze vagyunk minden tekintetben. De ezt el kell érnünk és el fogjuk érni a legközelebbi két-három esztendő alatt.

A mezőgazdaság szocialista útra való átvezetésének az állami gazdaságok mellett másik elengedhetetlen eszköze az állami gépállomások hálózata. A gépállomás Sztálin elvtárs egyszerűségében zseniális elgondolása. Ma számunkra szinte magától értetődőnek látszik a gépállomás. Meg kell azonban mondani, hogy a dolog korántsem magától értetődő. A nagy mezőgazdasági gépeket oda lehetne adni annak, aki éppen meg tudja vásárolni. Minthogy a kulák képes megvásárolni, ez azt jelentené, hogy a mezőgazdaságban nem a szocializmust, hanem a

kapitalizmust építjük. Oda lehetne adni a traktorokat, a cséplőgépeket, az aratócséplőgépeket a földmívesszövetkezeteknek is. Ezzel nem közvetlenül a kulákot gazdagítanánk, de végső fokon ez is a kapitalizmust erősítené a falun, mert a földmívesszövetkezetekben ez feltétlenül kapitalizálódáshoz vezetne. Odavezetne, hogy a földmívesszövetkezet leple alatt egy szűk réteg meggazdagodnék, végső fokon kapitalistává, kizsákmányolóvá válnék, a szocializmus ügye pedig a falun egy tapodtat sem haladna előre. Tudjuk, hogy kezdetben, a földreform után, tényleg a földmívesszövetkezeteknek juttattuk a nagybirtokosoktól elvett traktorokat és egyéb nagy mezőgazdasági gépeket, s abban a helyzetben aligha lehetett volna másként eljárni, mert még nem volt olyan államhatalom, mely szervezettel rendelkezett volna a gépek átvételére. A gépeket most oda lehetne adni a már megalakult termelőszövetkezeti csoportoknak, de ez sem volna célravezető, mert atomizálnánk a rendelkezésre álló technikát, elporlasztanánk, s ezáltal ez a technika, melynek nem vagyunk bővében, nem játszhatná azt a szervező szerepet a mezőgazdaság szocialista átalakításában, melyet játszania kell és amelyet valóban mindinkább játszik, most, hogy az állam kezében összpontosítva gépállomások formájában bocsátjuk ezt a technikát a termelőszövetkezeti csoportok és dolgozó parasztok rendelkezésére.

Nálunk a gépállomások rövid idő alatt nagy népszerűségre tettek szert a dolgozó parasztság és a TSzCs-parasztság körében, hatalmas átalakító, szervező erőnek bizonyultak s minden kezdeti hiányosságuk ellenére beváltották és beváltják a hozzájuk fűzött reményeket. A gépállomások munkájának eredményesebbé tételére pártunk vezetősége az

utóbbi hónapok folyamán egész sor intézkedést hozott. Ilyen elsősorban a gépállomások politikai osztályának a megszervezése. Erre azért volt szükség, hogy a gépállomás fokozottabb mértékben válhassék a falu szocialista erőinek szervezőjévé. Ilyen rendszabály a gépállomási tanácsok felállítása, melyeknek feladata, hogy szorosabb kapcsolatot teremtsenek a gépállomás s a körzetébe tartozó TSzCs-k és dolgozó parasztok között s egyben elősegítsék a nagyobb tervszerűséget a gépállomások és a TSzCs-k, valamint az állami gazdaságok munkájában. Ilyen rendszabály a természetbeni fizetés bevezetése a gépállomás által nyujtott szolgáltatásokért, aminek az a jelentősége, hogy ezáltal mind nagyobb mennyiségű árugabona kerül az állam kezébe.

Jelenleg 220 gépállomásunk működik kereken 2500 traktorral s az ezekhez szükséges különféle mezőgazdasági gépekkel és mintegy 70 000 lóerővel. Ezenkívül van gépállomásainkon közel ezer beutalt traktor, melyeknek azonban csupán 20 százaléka üzemképes. Mindenesetre gépállomásaink máris komoly termelőerőt képviselnek s ez az erő hónapról-hónapra gyors ütemben növekszik.

Mezőgazdaságunk szocialista átalakításának legnagyobb, legnehezebb és legbonyolultabb kérdése a szétaprózott, magántulajdon alapján álló, egyéni kisparasztgazdaságok egyesítése a föld és egyéb termelőeszközök közös tulajdonán felépülő nagyüzemi szocialista gazdaságokká. Pártunk egy esztendővel ezelőtt hozzáfogott ennek a hatalmas feladatnak a megvalósításához is. Az elérendő cél világosan adva volt. De pártunk vezetősége nem elégedhetett meg azzal, hogy adva volt az elérendő cél. Ki kellett dolgozni, mégpedig a sajátos magyar viszonyok gondos elemzése és kiértékelése útján,

azokat a modokat és utakat, melyek segítségével a magunk elé tűzött célt elérhetjük. Ki kellett dolgozni a párt taktikáját a sztratégiai cél elérésére.

Lenin és Sztálin tanítását követve, pártunk vezetősége úgy döntött, hogy az általános falusi szövetkezet kialakításával párhuzamosan elkezdjük egyelőre egészen kisszámú termelőszövetkezeti csoport szervezését. A Politikai Bizottság kidolgozta a termelőszövetkezeti csoportok három tipusát és az ezeknek megfelelő három mintaalapszabályt, melyet megvitattunk magukkal a szövetkező dolgozó parasztokkal. Pártunk kezdeményezésére rendelet jelent meg a termelőszövetkezeti csoportok engedélyhezkötéséről. Ugyancsak szabályoztuk a TSzCs-k állami támogatásának a kérdését: hitel, állatok, a juttatott földért a részfizetések felfüggesztése, szervezési segítség stb. Kidolgoztuk a III. tipusú TSzCs-k munkaszervezetét, alapulvéve a kolhoz munkaszervezetet. Nagyszámú parasztdelegációt küldtünk a Szovjetunióba, hogy vezetőembereink és dolgozó parasztjaink a tapasztalat alapján győződhessenek meg a kolhoztermelés magasabbrendűségéről az egyéni kisparaszti termeléssel szemben.

Az említett és egyéb, itt fel nem sorolt rendszabályok s pártunk egész politikájának eredményeként megindult az erjedés a faluban. Eleinte főként a nincstelenek és az egészen csekély földdel rendelkezők léptek be a TSzCs-kbe. A belépők zömét azok alkották, akik a földbérleti rendelet alapján bérlethez jutottak, vagy akiknek egy-két hold földjük volt, tehát azok, akik úgy gondolták, hogy nekik nincs sok veszteni valójuk. Később azonban ez a helyzet kezdett megváltozni. A most folyó részletes tagosítással kapcsolatban a belépők többsége, mintegy 70 százaléka, már nem nincstelen, hanem

birtokos paraszt s az újonnan belépők között mind nagyobb számban vannak középparasztok is. A részleges tagosítási kampány célja éppen az volt, hogy megkönnyítse a belépést a birtokos parasztok számára. A tagosítási kampány eredményét még nem ismerjük pontosan, hiszen ez még nincsen befejezve. Az előzetes adatok alapján azonban körülbelül fel lehet mérni, hogy mi lesz a helyzet a TSzCs-knél a részleges tagosítás befejezése után. Úgylátszik, hogy a TSzCs-k összes szántóterülete el fogja érni a 350 000 holdat és az egyes csoportok birtokterülete a 300—350 kh körül fog kialakulni. Ez már olyan terület, melyen lehet nagyüzemi gazdálkodást folytatni. Így az ezévi őszi kampány lezárásával a TSzCs-k és az állami gazdaságok összes szántóterülete előreláthatóan el fogja érni a 700 000 kh-at, vagyis az ország egész szántóterületének mintegy 7 százalékát.

Jelenlegi TSzCs-ink, mint már említettem, csak bizonyos fenntartásokkal sorolhatók a mezőgazdaság szocialista szektorához. Ezek a TSzCs-k még nem kolhozok. Nem tekinthető ilyennek a nálunk legelterjedtebb típus, a III. számú alapszabály szerint működő TSzCs sem. A fő különbség a kolhoz és a III. típusú TSzCs között az, hogy míg a kolhozban a döntő termelőeszközök, s mindenekelőtt a föld közös tulajdont képeznek (a föld a Szovjetunióban nacionalizálva van), addig a mi III. típusú TSzCs-nknél a föld és a termelőeszközök egy része magántulajdont képez s csupán a gépi nagy termelőeszközök vannak közös tulajdonban (ezeket, mint tudjuk, túlnyomórészt az állam bocsátja a TSzCs rendelkezésére a gépállomás útján) és a munkaszervezet, a termelés fő mozzanatai közösek. A föld és bizonyos egyéb termelőeszközök magán-

tulajdonát a TSzCs eredményelosztásánál is figyelembe veszik, a föld után a TSzCs bért, a bevitt állatok és munkaeszközök után használati díjat fizet a tagnak. Emellett, a legutóbbi időkig a TSzCs-tagok földjük jelentékeny részét kinthagyhatták s ez sok esetben odavezetett, hogy többet törődtek a kintmaradt gazdasággal, mint a szövetkezeti termeléssel. Számos esetben a TSzCs-tagok a szövetkezetet úgy tekintették, mint lehetőséget arra, hogy a szövetkezetbe belépve, az állam által nyujtott kedvezményeket a szövetkezetben élvezve, a szövetkezeten kívül hagyott gazdaságukat erősítsék. S ha ez előfordult a magasabb típusnál, még inkább megtörtént az alacsonyabb típusoknál.

Nyilvánvaló tehát, hogy a TSzCs-knél komoly rendszabályokat kellett hozni a kapitalista elfajulás ellen. Olyan rendszabályokat, melyeknek az a céljuk, hogy a TSzCs-ket fokozatosan a kolhoz irányába fejlesszék. Pártunk kezdeményezésére a földmüvelésügyi miniszter előírta, hogy a kinthagyható földterület nem haladhatja meg a fél—háromnegyed holdat. Az eredményelosztás rendjét pártunk javaslatára úgy állapították meg, hogy növeljék az oszthatatlan szövetkezeti vagyont. Ugyancsak pártunk kezdeményezésére rendeletet adtak ki, mely kormányengedélyhez köti a föld adás-vételét s ezzel a föld nacionalizálása felé tettünk egy lépést. Csökkentettük a föld haszonbérleti díját kormányrendelet útján.

Kétségtelen azonban, hogy a továbbiakban újabb rendszabályokra lesz még szükség. Szabályozni kell a kinthagyható állatok és felszerelés kérdését. El kell kezdeni olyan termelőszövetkezetek létrehozását a legjobb, legfejlettebb, politikailag legelőrehaladottabb III. típusú TSzCs-kból, amelyek

lényegileg már kolhozok, amelyekben tehát az eredményben való részesedésnek az alapja nem az egyesek által bevitt föld mennyisége és nem a bevitt egyéb termelőeszközök értéke, hanem kizárólag a termelőszövetkezetben a tag által végzett munka mennyisége és minősége. De ezt a lépést most még nem tehetjük meg. Ezzel és más egyéb rendszabályokkal ki kell várni a kedvező helyzetet, a megfelelő időpontot.

Azt kérdezhetné valaki, miért vett irányt pártunk vezetése arra, hogy a TSzCs-k ismert három különféle típusát hozzuk létre, melyeknek még egyike sem kolhoz? Miért nem fogtunk hozzá rögtön igazi kolhozok építéséhez ahelyett, hogy átmeneti formákat kerestünk volna? Azért vettünk irányt átmeneti formákra, mert meg akartuk könnyíteni a dolgozó parasztoknak a termelőszövetkezetbe való belépést. Engedmény ez a magántulajdonhoz ragaszkodó dolgozó parasztoknak? Kétségtelenül engedmény! De engedmény olyan dolgozó parasztoknak, akik maguk nagyobb engedményt tettek felénk, akik egy lépést tettek a kolhoz irányába, egy lépést, mellyel eltávolodtak a magántulajdontól és közeledtek a közös tulajdonon alapuló nagyüzemi termelés felé. Elvi engedmény az, amit a dolgozó parasztságnak tettünk? Nem, nem elvi engedmény, hanem gyakorlati, taktikai jellegű engedmény! Mi nem mondtunk le és nem mondunk le arról, hogy a termelőszövetkezeteket végső fokon teljesen szocialista jellegű szövetkezetekké fejlesszük s ehhez hozzátartozik a föld nacionalizálása is. De megtettük nekik azt az engedményt, hogy az utat, melyet be kell járniok a magántulajdonon alapuló egyéni kisparasztgazdaságtól a döntő termelőeszközök közös tulajdonán alapuló nagyüzemi szo-

cialista mezőgazdasághoz, ne egy ugrással tegyék meg, hanem részletekben, fokozatosan, lépésenként. Megengedhető az ilyen engedmény, az ilyen kompromisszum? Igen, megengedhető! Megengedhető azért, mert az ilyen kompromisszum közelebb visz bennünket célunkhoz, a szocialista mezőgazdasághoz, megkönnyíti számunkra a cél elérését.

Pártunk taktikájának helyességét egyéves tapasztalatunk minden tekintetben igazolja. A TSzCs-inkben mutatkozó egyes kapitalista tendenciák ellenére az általános fejlődés iránya felfelé ível. Nem az I. és II. típusú alacsonyabb fokú TSzCs-k szaporodtak el és nem a III. típusúak fejlődtek vissza I. és II. típusúakká, hanem megfordítva, mind nagyobb számban alakulnak át az I. és a II. típusú TSzCs-k III. típusúakká olyannyira, hogy a II. típusúak gyakorlatilag megszűntek, mert átalakultak III. típusúakká. Másrészt: a III. típusú TSzCs-k bizonyos hányada mindinkább éretté válik arra, hogy önálló és a jelenlegi típusnál fejlettebb termelőszövetkezetté, lényegileg kolhozzá alakuljon át.

A termelőszövetkezeti mozgalom kifejlesztésénél pártunk vezetősége gondosan ügyel arra, hogy betartsák a teljes önkéntesség elvét, hogy senkit ne kényszerítsenek be a szövetkezetbe, hogy a dolgozó parasztok valóban meggyőződésből lépjenek be a szövetkezetbe. A kényszereszközökkel létrehozott termelőszövetkezet nem lehet tartós, menthetetlenül szétesik s az ilyen kényszerszövetkeztetés csak arra alkalmas, hogy diszkreditálja a szövetkezeti mozgalmat és végső fokon a kulák malmára hajtja a vizet. Kényszer alkalmazása a dolgozó parasztokkal szemben, hogy beléptessük őket a termelőszövetkezetbe, odavezet, hogy meglazul a

szövetség a munkásosztály és a dolgozó parasztság között, az a szövetség, mely a proletárdiktatúra alapja. Népi demokráciánk, a proletárdiktatúra alapjait ásnánk alá tehát, ha megengednénk kényszer alkalmazását a termelőszövetkezetek kialakításánál a dolgozó parasztsággal szemben.

A kényszer elvetése korántsem jelenti, hogy semlegesek volnánk a szövetkezeti kérdésben, vagy hogy a spontaneitásra, az ösztönösségre bíznánk, hogy merre mennek a dolgozó parasztok millióí: a szocialista munkásosztállyal és a szocialista nagyiparral-e a szocializmus felé, vagy pedig a kapitalista, kizsákmányoló kulákkal, a magántulajdon és a kisárutermelés útján a kapitalizmus felé. Erről természetesen nem lehet szó. A kommunista párt nem lehet semleges, nem lehet tétlen szemlélője az eseményeknek. A kommunista párt aktív erő, melynek feladata, hogy az osztályerőviszonyok gondos, tudományos elemzésével és mérlegelésével megváltoztassa ezeket az erőviszonyokat s megváltoztassa az erőviszonyok alapját képező gazdasági szerkezetet is.

A szocializmus építése a mezőgazdaságban pártunkat és államunkat olyan hatalmas káderprobléma elé állítja, melyhez fogható egyetlen más területen sem merül fel. A szükséges, a népi demokráciához hű, marxista-leninista képzettségű, szakszempontból a feladatok magaslatán álló nagyszámú káder előteremtése a szocializmus építésének minden területén a legnagyobb és a legnehezebb dolog. Azonban egészen különleges feladat ez a szocializmus építése terén a mezőgazdaságban. A mezőgazdaságban, ahol a kisüzem az uralkodó forma, nincsenek nagyszámban olyan káderek, amelyeket azonnal, minden további nélkül nagyüzemek élére lehetne állítani.

mint ezt a gyáripari üzemek államosításakor az iparban megtehettük. A feladat nehézsége abban áll, hogy a kisebb-nagyobb vezető posztokra az új káderek tízezreit kell előkészítenünk, kiképeznünk túlnyomórészt olyan emberekből, akik vagy ismerik a nagyüzemi termelést, de nem ismerősek a mezőgazdasággal, vagy pedig olyanokból, akik gyakorlatilag ismerik ugyan a kezdetleges mezőgazdaságot, de egyáltalán nem tudják, hogyan kell vezetni nagyüzemű mezőgazdasági üzemet.

E nehézségek ellenére a magunk elé tűzött hatalmas feladatot meg kell oldanunk és meg is fogjuk oldani, ugyanúgy, ahogyan nem kevésbbé nehéz viszonyok között megoldotta a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja. Meg fogjuk oldani azért, mert országunk legelőrehaladottabb munkásai, a kommunisták vették ezt az ügyet a kezükbe. Mert pártunk és államunk minden segítséget megad hozzá.

Pártunk agrárpolitikájának következetes megvalósítása lehetetlen másként, mint szívós és állandó küzdelemben a jobboldali és a szektariánus elhajlás ellen pártunk főirányvonalától. A szocializmus építésének jelenlegi szakaszán számunkra a fő veszély a jobboldali opportunizmus veszélye. Ez természetesen nem zárja ki, hogy ezen belül egy-egy időpontban ideiglenesen ne összpontosítsuk a tüzet a baloldali, a szekta-veszély ellen, ha ez a veszély, mert nem küzdöttünk ellene elég következetesen, hirtelen megnövekszik, mint ez elő is fordult ez év elején, amikor számos megyében párttagjaink és pártszervezeteink egy része elfelejtkezve a párt határozott utasításáról, kezdett hátatfordítani a középparasztnak, letért a kulákság korlátozásának a politikájáról és kezdett átcsúszni a kulákságnak

mint osztálynak a likvidálására. Pártunk vezetőségének politikáját hajtva végre, Rákosi elvtárs energikusan rendreutasította azokat a párttagokat és szervezeteket, akiknek a fejébe szállt a dicsőség, akik letértek a helyes útról, akik elhajoltak a párt politikai irányvonalától. Ha nem vigyázunk, ha nem leszünk résen, ha fejünkbe szállnak a szövetkezeti mozgalomban, a gabonabegyüjtés terén, az állami gazdaságok birtokállományának a növelése terén elért sikereink s ha ennek következtében át akarnánk ugorni a szakadékot, mesterségesen forszíroznánk a szövetkezeti mozgalom kifejlesztését, kényszert alkalmaznánk a dolgozó parasztokkal szemben, stb., hasonló jelenségek megismétlődhetnek. De mi igyekszünk tanulni a Szovjetunió és saját tapasztalatainkból, igyekszünk tanulni eddigi hibáinkból és rajta leszünk, hogy az ez év elejihez hasonló szektariánus hibák meg ne ismétlődjenek. Éppen az ilyen lehetséges szektariánus kisiklásokat tartja szem előtt pártunk vezetősége, amikor óva int minden túlságos sietségtől a szövetkezeti mozgalom fejlesztésénél a mezőgazdaságban, amikor egész sor olyan rendszabályt hozott, amelyek odairányulnak, hogy inkább kevesebbet, inkább lassabban, de alaposabban és szilárdabban építsünk a mezőgazdasági termelőszövetkezet-mozgalomban.

A legközelebbi évek során, a szocializmus építésének hosszú szakaszán a jobboldali elhajlás veszélye a legnagyobb azért, mert a pártot, a munkásosztályt, a dolgozó parasztságot nem lehet előkészíteni, mozgósítani, a kulákságnak mint osztálynak a megszüntetésére s a szocialista mezőgazdaság megvalósítására, ha engedményeket teszünk a jobboldali opportunizmusnak. A jobboldali opportunizmus a pártot, a munkásosztályt, a dolgozó paraszt-

ságot visszafelé próbálja húzni a kapitalizmushoz akkor, amikor a párt irányt vesz a szocializmus építésére a falun, tehát a kapitalizmus felszámolására, a kizsákmányoló osztályok felszámolására. Az opportunizmus elleni harcban nagy éberségre van szükség, mert a jelenlegi helyzetben az opportunisták, a jobboldali elhajlók csak a legritkább esetben lépnek fel nyílt sisakkal.

A jobboldali opportunista elemek — s ki állíthatná, hogy ilyenek nem akadnak pártunk soraiban? — természetesen nem azt mondják, hogy öleljük a keblünkre a kulákot — ha ezt mondanák, akkor pártunk sorain kívül helyeznék magukat — hanem azt hangoztatják, hogy nem szabad eltúlozni a kulákveszélyt, mert íme mi erősek vagyunk, mi támadunk, a kulák pedig megjuhászkodott, sikerült megnevelnünk őt és a továbbiakban nem kell tartanunk tőle.

A jobboldali opportunisták nem azt mondják, hogy nincsen szükség termelőszövetkezetre — ha ezt hirdetnék, akkor pártunk sorain kívül helyeznék magukat — hanem azt hajtogatják, hogy mivel mezőgazdaságunkban a főszerepet a kisparaszti gazdaság játssza, mivel ez adja az árugabona többségét, hát vegyünk irányt a kisparaszti gazdaság fejlesztésére s mellesleg foglalkozzunk egy kicsikét a termelőszövetkezetekkel is. Magyarán, vegyünk irányt a kapitalizmus fejlesztésére a mezőgazdaságban és fügefalevélként ehhez szervezzünk termelőszövetkezeteket.

A jobboldali opportunista nem azt mondja, hogy a magántulajdonon alapuló termelőrendhez ne nyúljunk hozzá a mezőgazdaságban, hanem azt bizonygatja, hogy a kisparaszti magántulajdon nem akadálya a közös tulajdonon, a döntő termelőeszkö-

zők közös tulajdonán alapuló nagyüzemű társasgazdálkodásra való áttérésnek.

Van azonban a jobboldali opportunizmusnak, az itt említett elméleti megnyilvánulásain kívül (s itt távolról sem merítettük ki a témát) számos közvetlen, gyakorlati jelentkezése is. Jobboldali opportunizmus a gyakorlatban az, ha egyes párttagjaink eltűrik, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezetbe behatoljon az osztályellenség; ha szemet hunynak arra, hogy a termelőszövetkezeten belül tőkés, kapitalista tendenciák mutatkoznak s ez ellen nem lépnek fel; ha a tagosítás kapcsán, amint ez előfordult nem egy esetben, egyes elvtársak azzal az ürüggyel, hogy egy községben két dolgozó paraszt, akinek a földje beleesett a tagosításba és akinek a sajátjánál jobb minőségű földet ajánlottak föl, de ezt visszautasította, le akarták állítani a községben az egész tagosítást, azaz leállítani a termelőszövetkezet kialakítását. Jobboldali opportunizmus a gyakorlatban az is, ha pártunk egyes tagjai nem mernek szembeszállni az ellenség rágalmaival, melyeket ez a kolhozokra szór, ha eltűrik, hogy az ellenség a kolhozt, vagyis a Szovjetunió szocialista mezőgazdaságát mocskolja. Jobboldali opportunizmus az is, ha pártunk tagjai agitálnak ugyan a termelőszövetkezet mellett, de maguk nem lépnek be a szövetkezetbe, bár erre a feltételek abban a községben, ahol a földjük van, adva vannak.

Akár elméleti síkon jelentkezik a jobboldali opportunizmus, akár pedig a gyakorlatban, kérlelhetetlen harcot kell folytanunk ellene, le kell lepleznünk ennek hordozóit, ártalmatlanná kell tennünk az opportunizmust és az opportunistákat, akiknek tevékenysége arra irányul, hogy lefegyverez-

zék pártunkat az osztályellenséggel szemben az osztályharc élesedő viszonyai közepette.

A legközelebbi évekre pártunk előtt tehát az a sztratégiai feladat áll, hogy megszüntessük országunkban népgazdaságunk kettős alapját olymódon, hogy mezőgazdaságunkat felzárkóztassuk szocialista nagyiparunkhoz, hogy a kisparaszti gazdaságok helyett megszervezzük a szocialista nagyüzemű gazdaságok rendszerét s e közben korlátozzuk, kiszorítsuk, majd pedig felszámoljuk az ennek útjában álló legnagyobbszámú kizsákmányoló osztályt, a kulákságot. Megbirkózunk-e ezzel a feladattal? Kétségtelenül megbírkózunk. Megbírkózunk azért, mert a feladat megoldásához adva vannak az objektív előfeltételek, mert előttünk van a Szovjetunió tapasztalata, mert harcunkban Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanítása vezet bennünket, mert a magyar munkásosztálynak, népünknek van kipróbált élcsapata, a Magyar Dolgozók Pártja és olyan vezére, mint Rákosi Mátyás elvtárs!

(A Központi Pártfőiskolán tartott előadás vázlata. 1949. szeptember 10-én.)

ÖTÉVES TERVVEL A SZOCIALIZMUS FELÉ

A KÖZLEKEDÉSÜGYI TÁRCA KÖLTSÉGVETÉSÉRŐL

T. Nemzetgyűlés!

Aligha van szükség arra, hogy itt különlegesen aláhúzzam, milyen döntő jelentősége van a közlekedésnek a modern gazdasági, állami és kulturális élet szempontjából. Jól funkcionáló, precízen működő közlekedés nélkül nem lehet jól működő állami, gazdasági és kulturális élet, és a magyar demokrácia megszilárdításának egyik döntő előfeltétele, hogy jól működő közlekedésünk legyen. Hiszen jól működő közlekedés nélkül nem tudjuk a nép életszínvonalát felemelni, nem tudjuk a város és a falu közötti árucserét biztosítani; a jól működő közlekedés elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a város és a falu anyagi és szellemi javai kicserélődjenek. Másrészről az is nyilvánvaló, hogy — amint előadó képviselőtársam már mondotta — ebben a háborúban a legnagyobb veszteség mindenekelőtt közlekedésünket érte.

Ennek két oka volt. Az egyik az, hogy sehol, az élet egyetlen területén sincsenek olyan mértékben csomópontok, mint ahogyan ez megvan a vasútnál, a postánál és a közlekedés egyéb területein. Gondoljunk csak a fontos hidakra, a rendezőpályaudvarokra, a táviró- és a telefonközpontokra. Más-

részt következik ez abból, hogy az ellenség nagyon jól tudta, hogy az ország életét megbénítani, az országot fejlődésében visszavetni elsősorban a közlekedés szétrombolása útján lehetséges.

Ennek a következménye volt az a vandál pusztítás, amelyet véghezvittek a közlekedésünk terén. Amit nem romboltak le, azt nagyrészt elhurcolták magukkal nyugatra. Gördülő anyagunk nagy részét, hajóparkunkat, gépjárműparkunkat és a hozzávaló egyéb anyagot csaknem teljesen elhurcolták.

Sajnos, ennek az anyagnak eddig jelentéktelen része került vissza az országba. Ami vasúti gördülő anyagunkat illeti, ennek túlnyomó része ma is távol van. Hajóinkból mindössze 17 egységet kaptunk vissza. Jóllehet elvileg a hajók nekünk visszaadattak, de — mint ismeretes — az osztrák bíróságok az angol hitelezők követelésére hajóinkat, amelyek visszatérőben voltak, útközben zár alá vették. Remélem, hogy ezek az akadályok most el fognak hárulni és amint a Duna szabaddá válik a jégtől, mintegy 200 egységnyi hajónkat, amelyek még nyugaton vannak, visszahozhatjuk.

Nem akarok itt részletesen kitérni arra a pusztulásra, amely közlekedésünket érte. Erről mind előadó képviselőtársam, mind a felszólaló már beszéltek. Szeretném csak röviden megállapítani azt, hogy a szörnyű pusztulásból, amely közlekedésünk helyzetét másfél-két esztendővel ezelőtt jellemezte, úgy ahogy, sikerült már kikerülnünk. Ma elmondhatjuk, hogy bár nagyon sok még a baj, a nehézség, a hiányosság, és sok a hiba is még — amiről itt keveset beszéltek, de amiről beszélnünk kell — mégis: közlekedésünk van. Nem fényes, nem elsőrendű, nagyon sok kívánnivalót hagy még hátra,

de másfél-két esztendővel ezelőtt közlekedésünk nem volt és ma van. *(Úgy van! Úgy van! — Helyeslés és taps.)* Másfél-két évvel ezelőtt az utolsó helyen álltunk Európában a közlekedés terén és ma távolról sem állunk az utolsó helyen. *(Helyeslés és taps.)* Közlekedésünk rendszeresen, napról-napra javul. Most már a továbbiakban nehezebb megjavítanunk közlekedésünket, mert most már nemcsak egyszerűen arról van szó, hogy ami így vagy úgy sérülten megvolt, azt helyre kell állítani. Most már nagyon szívós, nagyon tervszerű, nagyon következetes munkára van szükség, hogy naprólnapra, lépésről-lépésre haladjunk tovább.

Minek köszönhetjük, hogy sikerült közlekedésünket a szörnyű elesettségből kiemelni? Itt már volt erről szó, de szükségesnek tartom, hogy ezen a helyen magam is megemlékezzem róla. Köszönhetjük mindenekelőtt a közlekedésügyi minisztériumban dolgozó szellemi és fizikai munkások áldozatkészségének. *(Úgy van! Úgy van!)* Köszönhetjük derék vasutasainknak és nagyszerű postásainknak. *(Taps.)* Köszönhetjük kitűnő hídépítőinknek és útépítőinknek *(Úgy van! Úgy van! — Taps a kommunista párt oldalán.)*, beleértve útőreinket és útkaparóinkat is. *(Helyeslés a kisgazda párt oldalán.)* Köszönhetjük hajósainknak és kikötőmunkásainknak, köszönhetjük rádiósainknak, távirászainknak és mindazoknak, akik az infláció szörnyű hónapjaiban fogcsikorgatva, sokszor elégedetlenül — és jogos elégedetlenséggel — kitartottak, nem hagytak bennünket cserben és lehetővé tették az eredmény elérését. De köszönhetjük az ország többi dolgozóinak is, köszönhetjük mindenekelőtt a bányászoknak, akik szenet adtak, a vas-, acél- és egyéb ipari üzemek dolgozóinak, akik a vasutasok, postások,

hídépítők kezére dolgoztak. Köszönhetjük a magyar parasztok millióinak, akik élelmet adtak. *(Taps.)*

S amikor mindezért a kormányzat nevében köszönetet mondok nekik, nem mulaszthatom el, hogy meg ne emlékezzem a szakszervezetek és üzemi bizottságok munkájáról. Őszintén meg kell mondanom, a szakszervezetek és az üzemi bizottságok segítsége, az ő szervező és vezető munkájuk nélkül lehetetlen lett volna megszerveznünk egy olyan soktízezer főből álló munkakollektívát, amely képes volt dacolni az időjárás viszontagságaival, az éhséggel és minden nehézséggel.

Ha pedig arról van szó, amit itt néhány képviselőtársam felszólalásában hallottam, hogy a közlekedésügyi minisztériumban így meg amúgy pártszempontok érvényesülnek, engedjék meg, hogy erre azt mondjam: ez nem felel meg a valóságnak. Kérdezzék meg a hídépítőket, a vasutasokat vagy a postásokat. Kérdezzék meg tőlük, hogy ebben a minisztériumban mi szerint becsülik a munkást! Aszerint-e, hogy ki mire képes, vagy aszerint, hogy ki milyen párthoz tartozik? Aszerint becsülik, hogy mire képes és ki hogyan dolgozik.

És mondok valamit. Ezt maga a munka bizonyítja. Lehetetlenség volna ilyen eredményeket elérni, ha a dolgozók azt látnák, hogy munkájukat, azért mert más párthoz tartoznak mint a miniszter, nem becsülik meg. Menjenek el a közlekedésügyi minisztériumba, bármely osztályra, bármely osztályvezetőhöz vagy máshoz, és kérdezzék meg.

A közlekedésügynek számos igen fontos és nagy kérdése van. Néha azt mondják, helytelen az, hogy a vasútnak minden egyéb közlekedési kérdést alárendelnek. Persze, ha így volna, ez helytelen volna. Természetes, hogy a közlekedési politiká-

nak, a közlekedési kormányzatnak arra kell törekednie, hogy megfelelő módon harmóniába hozza a közlekedés különböző ágazatait és ne engedje meg, hogy egyik ágazat a másik felett természetellenesen, a szükségletnek meg nem felelően túltengjen. A multban kétségkívül igen komoly hiba, sőt bűn volt a motorizálás megfojtása. Szűk szempontok szerint ítélték meg a vasútnak úgynevezett érdekeit, amikor nem engedték meg, hogy Magyarország a motorizálás útjára lépjen. De hiba volna ugyanakkor azt gondolni, hogy a közlekedés különböző ágazatai a nemzetgazdaság szempontjából egyforma jelentőségűek.

Kétségtelen, hogy Magyarországon jelenleg és még évtizedeken keresztül a közlekedésben a központi helyet a vasút fogja elfoglalni. Amikor a közlekedésügyi minisztérium hozzálátott a munkához, ha ezer keze lett volna a közlekedésügyi miniszternek, akkor sem tudta volna kezdettől fogva az összes munkaterületeket egyformán ellátni. Ezért tehát az első döntő nagy probléma az volt, hogy mire kell összpontosítani a figyelmet, a rendelkezésre álló eszközöket, embereket, munkaerőt és egyebet. Mi úgy láttuk — és azt hisszük, igazoltak bennünket az események — hogy a döntő kérdés a kezdet kezdetekor a vasút volt. Vasút nélkül nem lehetett volna talpraállítani az országot. Kenyér nélkül sem, természetesen, de vasút nélkül kenyeret sem kapott volna a város. Én itt a közlekedésről beszélek és nem az egész országról. Tehát a figyelmet először a vasútra kellett összpontosítani, nem elhanyagolva természetesen a többi területeket. Vele együtt jöttek a hidak és a vasúthoz később természetesen csatlakozott a posta és mindenekelőtt a posta távközlési része: a távíró és a telefon. És

miután ezeket a feladatokat — úgy ahogy, nagyjából — megoldottuk, hozzáfoghattunk az összes többi feladatok megoldásához. Kapkodással, az erők szétaprózásával semmit sem lehet megoldani. Ahhoz, hogy a kormány nagy országos feladatait meg tudja oldani, a döntő helyen a döntő erőket kell összpontosítani. *(Helyeslés.)*

Hogyan állottunk és hogyan állunk a vasút terén? Előttem szólott tisztelt előadó képviselőtársam és a felszólalók is különböző adatokat soroltak fel arranézve, hogy miképpen állottunk annakidején és hogyan állunk jelenleg.

A vasútnál a teljesítőképességet az áruszállításnál árutonna- vagy elegytonna-kilométerekben mérik, a személyszállításnál pedig a legegyszerűbben utaskilométerekben. Az árutonna-kilométer azt jelenti, hogy az elszállított áruk tonnákban kifejezett súlyát megszorozzuk a kilométer-távolsággal, amelyre ezt az árutömeget szállították; az utaskilométer pedig azt jelenti, hogy az utasok számát megszorozzuk a kilométer-távolsággal, amelyre az utasokat szállították. A helyzet tehát az volt 1937-ben, hogy a havi átlagszállítás a vasútnál 220 millió árutonna-kilométer volt. Ezzel szemben decemberben — a katonai szállításokat levonva — szállítottunk 130 millió árutonna-kilométert. Ez nem a legmagasabb hónap, amelyet eddig elértünk. Volt már olyan hónap is, amikor túlhaladtuk a 140 millió árutonna-kilométert.

Hogyan állunk most már a személyszállítással? A személyszállításnál az adatok valószínűleg egy kicsit meglepők lesznek. 1937-ben a havi átlag 191 millió utaskilométer volt, ezzel szemben 1946 decemberében a személyszállítás 324 millió utaskilométert tett ki. Vagyis 1946 decemberében

164,5%-a volt a teljesítmény a személyszállításnál az 1937. évi átlagos havi teljesítménynek. Természetesen hozzá kell tennem, tisztelt Nemzetgyűlés, hogy ez rendkívüli teljesítmény ugyan, de nem fenékig tejföl. Miért nem? Mert kénytelenek vagyunk ezt a hatalmas utastömeget igen csekély gördülőanyaggal szállítani, ennek következtében a közönség nem kapja meg azokat a minimális kulturális és kényelmi föltételeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az utasok kultúremberek módjára utazhassanak. Másrészről a vonatoknak ilyen megterhelése magának a gördülőanyagnak sem használ.

Mindenesetre, ha figyelembevesszük azt, hogy mennyire csökkent és leromlott gördülőanyaggal bonyolítja le a MÁV a forgalmat, mindenkinek el kell ismernie, hogy a magyar vasutasok komoly munkát végeztek. Gondoljunk például arra, mi volt ezen a télen. Magyarországon ezen a télen nem volt vasúti forgalomkorlátozás. Itt-ott néhány napra, kényszerűségből, főként a nyugati vidékeken, a nagy hóviharban előfordult, de általános vasúti korlátozás ezen a télen nem volt. A vasút szállította az utasokat és az árukat. Nem mindig pontosan — most télen — de szállította és szállítja. Nagyobb fennakadás nem volt sehol. Ezt köszönhettük és köszönhetjük nemcsak általában a vasutasság, hanem mindenekelőtt a vonatkísérő személyzet, a vontatási személyzet hallatlan áldozatkészségének és azoknak a vasúti munkásoknak, akik immár hetek óta minden vasárnapjukat feláldozták és naponta 12—14—15 órát dolgoztak, hogy a mozdonyokat rendbehozzák, és a mi ócska mozdonyainkkal a forgalmat mégis fenn tudjuk tartani. *(Taps.)*

Hogy milyen a mi helyzetünk, azt előadó kép-

viselőtársam elmondotta. Csak azt szeretném hozzátenni, hogy az a kép, amelyet ő adott, abszolút igaz, de ha a számokat egy kicsit közelebbről megvizsgáljuk, kiderül, hogy az a kép egy kicsit rózsásabb a valóságnál. Tudniillik a mozdony- és kocsimennyiség, amelyről ő beszélt, megvan ugyan, csakhogy ennek csak egy töredéke MÁV mozdony és MÁV kocsi. Már pedig nem mindegy a vasút számára, hogy 96 féle mozdonnyal dolgozik-e, vagy pedig a saját megszokott típusaival. Nem mindegy, hogy saját kocsijait javítja-e, vagy pedig javít mindenféle idegen kocsit.

Arravonatkozóan, hogy milyen ezen a téren a helyzet, néhány jellemző adatot hozok fel. Volt 1938-ban 1813 saját MÁV mozdonyunk, míg jelenleg futóképes saját MÁV mozdonyunk van 607. Tudjuk, hogy nálunk az a mozdonytípus, amelynek legnagyobb értéke volt és van és amely európai hírű, kitűnő konstrukciójú, a 424-es mozdony. Nekünk ebből a nagyteljesítményű 424-es mozdonyunkból volt a háború előtt 444 darab, míg jelenleg van 47 darab, mert a német fasiszták nemcsak általában elhurcolták mozdonyainkat, hanem elhurcolták a javát és itthagyták nekünk főként a szemetet. Hasonló a helyzet a személykocsik és a teherkocsik terén.

A MÁV rendelkezett 1938-ban 4912 saját kocsival s ebből van jelenleg saját személykocsija 1235. Személykocsi alatt értem nemcsak a tulajdonképpeni személykocsikat, hanem az egyéb különleges rendeltetésű kocsikat, mint például a postakocsikat is. A MÁV-nak volt 1938-ban kereken 40 000 teherkocsija. Ebből mindössze 10 000 saját MÁV kocsi maradt meg, azaz egynegyed része. A többi, amelyyel most rendelkezünk, idegen kocsi, német, olasz,

román, francia, belga, holland és minden egyéb. A mieink viszont ott vannak, vagy másutt vannak. Mindezen nehézségek ellenére tovább fogjuk fejleszteni a teherszállítást és itt mindenekelőtt növelni fogjuk a zártvonatok rendszerét.

Új menetrendet dolgoztunk ki, amely előreláthatóan május 4-én lép életbe és amellyel a lehetőséghez képest javítani akarjuk a helyzetet olymódon, hogy a jelenlegi öt gyorsvonat helyett tizenkét gyorsvonatot fogunk járatni, ugyanakkor azonban csökkenteni fogjuk a gyorsmotoros vonatok számát hétről négyre, amennyiben a gyorsmotoros vonatok egyrészét rendes gyorsvonattal helyettesítjük, másik részét pedig meghagyjuk. Ilymódon tehát tizenkét gyorsvonatunk és négy gyorsmotoros vonatunk lesz.

Amikor arról beszélek, hogy öt helyett 12 gyorsvonat lesz, természetesen ezeknél — éppen úgy mint a többieknél is — nem egyes vonatokra, hanem vonatpárokra gondolok.

Igen nagy gondot akarunk fordítani és nagyon meg akarjuk javítani a helyzetet a munkásvonatoknál. Teljes joggal panaszkodnak a dolgozók, hogy szörnyű körülmények között kénytelenek utazni. Mindent elkövettünk annak érdekében, hogy ezt a helyzetet megjavítsuk. Külön ellenőrzőszervet állítottunk fel, olyan ellenőröket, akik nem az íróasztal mellől ellenőrzik, hogy mi van, hanem sajátmaguk utazzák végig a vonalat és úgy jelentik, hogy mi van. A nehézségek igen nagyok. Ennek ellenére az új menetrendbe beállítottunk 19 új munkásvonatpárt. A helyi személyvonatok számát általában 318-ról 347-re emeljük fel. Ugyanilyen módon igen jelentékeny mértékben emeljük a különböző menetrendszerű könnyű és nehéz tehervonatok számát.

Közlekedésünket tehát ilymódon vasúti szempontból a lehetőségekhez mérten meg fogjuk javítani. Nincs értelme annak, hogy itt olyan ígéreteket tegyek, amelyeket beváltani nem tudok. De képviselőtársaim tudják azt, hogy akármikor, bármilyen pártállású képviselő fordult hozzám jogos kívánsággal vagy panasszal, amennyiben megvolt rá a lehetőség, a legrövidebb időn belül megtörtént az orvoslás. *(Úgy van! Úgy van! Taps.)*

A hídépítések terén az elmúlt idő alatt elért egyet-mást a közlekedésügyi minisztérium. A jövőben az alapvető szempontunk az, hogy nem ideiglenes, vagy félállandó megoldásokra törekszünk, hanem végleges megoldásokra.

Azon a perióduson túl vagyunk már, amikor nem volt fontos, sőt mindegy volt, hogyan, de valamiképpen a két partot össze kellett kötni. Ezek az ideiglenes és félállandó megoldások ebben az első periódusban jogosultak, szükségesek és elkerülhetetlenek voltak, most azonban a végleges megoldásokra kell irányt venni, hogy ne legyen hiábavaló, rövid időre szóló és sok tekintetben holt tőkebefektetés. Ez persze nem jelenti azt, hogy sehol, egyetlen helyen sem fogunk például ideiglenes hidat létesíteni. Van ilyen hely. Például Bajának sem tudunk ebben az esztendőben végleges hidat adni, viszont segíteni tudunk azzal, ha — mondjuk — most júniusban adhatunk neki egy hajóhidat. Ez természetesen nem végleges megoldás.

Így térünk rá ebben az esztendőben a nagy, végleges hídépítésekre. Margit-híd, a szolnok-szajoli nagy kétvágányú vasúti híd, az azt kiegészítő ugyancsak szolnoki Zagyva-híd, Budapesten a csepeli Gubacsi híd, a tiszaugi Tisza-híd, amelyet szintén végleges formában állítunk helyre, nem úgy,

ahogyan eredetileg terveztük és sok más egyéb híd, amelyet itt igen hosszú volna felsorolni.

Feltétlenül folytatni kívánjuk és folytatni fogjuk a roncskiemeléseket. Hogy mennyire hasznos volt belefeküdni a roncskiemelésbe, az tulajdonképpen csak most látszik és hogy mennyi hősies munka van a roncskiemelésben, azt azok, akik jóindulattal nézik a hídépítés munkáját, de nincsenek közvetlen közelében, nem is látják. Nem látják, micsoda hallatlan erőfeszítés, mennyire kockázatos a kiemelések munkája. Hiszen voltak eseteink, amikor egy darabban 1600—1800 tonnát kellett kiemelnünk.

A hídépítéseknél, sajnos, erősen korlátoz bennünket a költségvetés. Sokkal többet tudnánk és szeretnénk csinálni. Teljes mértékben megértjük egyes vidékek kívánságát, amikor azt szeretnék, hogy az ő hídjukat is építsük fel már ebben az évben, vagy a legközelebbi hónapokban. Sajnos azonban, a költségvetés — mondom — ezen a területen korlátoz bennünket és a stabilizáció szempontjából nem lehet vállalnia a pénzügyi kormányzatnak azt, hogy túlságosan messzire menjen ezen a területen, azon túlmenően, amit eddig előirányoztunk.

Néhány szót akarok szólni a gépkocsiközlekedésről és az utak kérdéséről. Itt már említették azt, hogy a felszabaduláskor gépkocsiállományunk tulajdonképpen megszűnt létezni. Ezt mindenki tapasztalatból tudja. Polgári gépkocsi nem volt az országban. Talán itt-ott maradt valami elrejtve, de ez is lényegtelen mennyiség volt. Mi a helyzet jelenleg? Én a legfrissebb, február 25-i adatokra hivatkozom. A helyzet az, hogy 1938-ban az országban 35 045 és 1946 február 25-én 30 611 gépjármű volt. Tehát erősen megközelítettük a háborúelőtti színvonalat. Persze a gépkocsiféleségek megoszlásában

az eltérés meglehetősen jelentékeny azzal a helyzettel szemben, amely 1938-ban volt. Tehergépkocsink akkor 3803 volt és jelenleg van az országban 7596 műszakilag vizsgázott tehergépkocsi. A tehergépkocsik tényleges száma az országban ennél jóval nagyobb, mert az amerikai hadseregmaradványból behozott tehergépkocsik jelentékeny része műszakilag még nem vizsgázott, apróbb javítások vannak rajtuk és csak ezután fognak szerepelni a statisztikában.

Személygépkocsikkal rosszabbul állunk. Ott az a helyzet, hogy 1938 végén volt 18 896, beleértve a taxikat és bérkocsikat is, jelenleg pedig van 7596, tehát nem egészen a fele. Motorkerékpárunk volt 10 837, jelenleg van 14 425, tehát mintegy 40 százalékkal több, mint a háború előtt volt.

Rosszul állunk autobuszok dolgában. A háború előtt volt 668, jelenleg van 219.

Kétségtelen, hogy gépkocsiállományunk továbbra is erősen fejlődésben van. Nem szűnt meg a növekedés és le kell szögeznünk: az, hogy a semmiből majdnem elértük a békebeli színvonalat, nem lehet máskép, csak úgy, hogy ezen a téren a minisztérium helyes politikát folytatott. Ha helytelen lett volna a minisztérium politikája, akkor ez nem következhetett volna be. Elismerem, abban, hogy jelenleg számos kisembernek van tehergépkocsija, akinek azelőtt nem volt, benne van annak a kisembernek a munkája, de ahhoz, hogy ez a munka érvényesülhessen, megfelelő helyes közlekedési politika kellett.

Az állomány, amellyel most rendelkezünk, kétségtelenül rosszabb, mint ami 1938-ban volt, de azért ez az állomány már nem az, ami mondjuk egy évvel ezelőtt volt, lényegesen megjavult. Az úgy-

nevezett „leprás" kocsiknak jelentékeny részét kiküszöbölték és jobb kocsikkal pótolták. Nemcsak javították, hanem igen nagyszámú kocsi jött be az országba és részben, szerény keretek között ugyan, megindult a magyar gépkocsigyártás is.

A kocsik, a géperejű járművek kérdése a legszorosabban összefügg az utak kérdésével. Az utak kérdésében a mi álláspontunk az, hogy természetesen mindenekelőtt rendbe kell hozni azt, amink már van. A főközlekedési utak nélkül hiába rendelkeznénk mellékközlekedési utakkal, ezért mindenekelőtt ezeket az utakat hoztuk rendbe, illetve itt-ott még rendbe kell egyet-mást hoznunk. Ugyanakkor azonban nem hanyagoltuk el a másod-, sőt harmadrendű közlekedésű útvonalakat sem. Persze ezen a területen még nagyon sok a minisztérium tennivalója. Nem lehetett ezt a hiányt máról-holnapra pótolni. Ennek szükségét belátva, a háromféves államgazdasági tervben előirányoztuk 1400 kilométer bekötőút megépítését ezalatt a három esztendő alatt *(Taps)*, előirányoztuk továbbá — és ezzel nem szándékozunk várni három esztendőt — hogy megszervezzük a vasúttól távoleső falvak bekapcsolását a közlekedésbe olymódon, hogy a posta fog kiépíteni csomag- és utasszállításra alkalmas járatokat olyan helyeken, ahol pillanyatnyilag nincs semmi néven nevezendő közlekedés és ilymódon ezek a falvak el vannak vágva a fő közlekedési vonalaktól.

Engedjék meg tisztelt képviselőtársaim, hogy röviden rátérjek a postára és az azzal összefüggő kérdésekre. A posta fejlődése nem maradt el az egyéb közlekedési ágak fejlődése mellett. És ha vannak is itt-ott panaszok, meg kell mondanom azt, hogy a posta általában kezd precizen dolgozni

Vannak természetesen kifogások; jogos kifogások. Mi is ismerjük ezeket. Jogosan panaszkodik a budapesti közönség a telefonra és nem sokat változtat a tényeken, ha mi megmagyarázzuk, hogy a postások tulajdonképpen nem hibásak, mert a közönséget ez kevéssé érdekli; az érdekli a közönséget, hogy a dolog rendben legyen. A baj tudniillik az, hogy mivel önműködő telefonközpontjaink nagyobb része elpusztult és másfél év alatt nem tudtuk valamennyit újjáépíteni, pillanatnyilag az országban körülbelül csak feleannyi apparátust tudunk bekapcsolni, mint amennyi régen volt. A kereslet azonban rendkívül nagy. A postára nyomást gyakorolnak, hogy minél több készüléket kapcsoljon be és ezzel a központokat túlterhelik. Ennek következménye az, hogy bizonyos órákban az automatikus központ nem ad kapcsolást vagy csak rendkívül elkésve. Ezen változtatni másként nem lehet, csak úgy, ha növeljük automatikus telefonközpontjaink és az ottlévő berendezések számát. Ebben az irányban dolgozunk és kétségtelenül már ebben az esztendőben igen lényeges javulást fogunk elérni.

A minisztérium munkájában igen nagy szerep jutott egy probléma megoldásának. Talán merészség azt mondani, hogy „megoldásának", mert hiszen teljes mértékben még nem sikerült megoldani, mindenesetre elkezdtük. Gondolok a régi és az új szakemberek kérdésére, arra, hogy irányt vettünk a régi és az új szakemberek összehangolására, szintézisére. Nálunk, a vasútnál, a postánál, a hajózásnál és másutt sok régi kitűnő szakember dolgozik. Legnagyobb részük becsületesen és jól dolgozik, de mi nem elégedhetünk meg azzal, ami ma van, részben

azért, mert abszolút értelemben véve is kevés a szakemberünk.

A postánál 1938-ban 175 mérnök volt, jelenleg 131 van. A MÁV-nál a központban volt 305, jelenleg van 260. A külszolgálatnál — ami sokkal fontosabb mint a központ — volt 444, jelenleg van 241, vagyis a MÁV-nál összesen volt 749, jelenleg van 501. Az államépítészeti hivataloknál volt 288, most van 185. A bánhidai erőműnél volt 10, jelenleg van 5. A minisztérium keretében összesen volt 1222 és jelenleg van 822.

Feltétlenül szükségünk van arra, hogy a mérnökök számát szaporítsuk. Meggyőződésünk, hogy a mérnökök számának szaporítása a külszolgálatban — nem az íróasztaloknál — fokozni fogja a termelést, javítani fogja a hatásfokot. Mi egyáltalán nem állunk azon az álláspónton, hogy a mérnökökre a termelésnél nincs szükség, sőt nem állunk azon az álláspónton sem, hogy mindenki, aki a termelésben, a szolgálatban valamilyen funkciót betölt és alárendeltjeitől megköveteli a kiadott utasítások maradéktalan végrehajtását, az csak azért, mert fegyelmet követel, reakciós. *(Helyeslés.)* Ellenkezőleg, a reakciós az, aki hagyja, hogy a dolgok menjenek a maguk útján. *(Általános helyeslés és taps.)*

Szükség van arra, hogy a posta, a vasút és a hajózás kétkézi dolgozói közül, a munkások és a parasztok gyermekei közül, új értelmiségi vezető káder, új vezető emberek kerüljenek ki. Meg kell vallani, hogy ezen a téren egyet-mást tettünk, de nem tettünk eleget. Megjelent a közlekedésügyi miniszternek egy rendelete, amelynek értelmében a vasútnál — és ezt most kiterjesztjük másutt is — mindenki, aki tanulni akar, megteheti azt, hogy hat órát dolgozik és nyolc óráért kap fizetést, de csak

abban az esetben, ha kellő eredménnyel vizsgázik az első félév után *(Taps)*, mert nincs semmi értelme annak, hogy a hanyagságot jutalmazzuk. *(Helyeslés.)* De viszont feltétlenül elő kell segítenünk azt, hogy ha valakinek nem volt módjában iskolába járni és most tanulni akar, akkor a demokratikus Magyarországon tanulhasson, érettségizhessen, sőt menjen a Müegyetemre és lehessen belőle mérnök. *(Általános helyeslés és taps.)* Ennek megfelelően első szerény kezdő lépésként a közlekedésügyi minisztérium 50 ösztöndíjas helyet létesített a Műegyetemen vasúti és postamérnökök kiképzésére, de mindenekelőtt munkás- és parasztcsaládokból származók, vasutas és postás származásúak számára. Egész sor műszaki tanfolyamot létesítettünk. Megjavítottuk a vasútnál és a postánál az előmeneteli lehetőséget, de mondom, ez csak a kezdet kezdete, nagyon sok tennivaló van még ezen a téren, hogy valóban a demokratikus Magyarország szellemét átérző és ugyanakkor jól szakképzett emberek kerüljenek vezető, felelős pozíciókba a közlekedés terén.

Tisztelt Nemzetgyűlés! Szeretnék még itt szólni egy másik kérdésről, amely természetesen speciális kérdése a közlekedésügyi minisztériumnak és általában fontos kérdése a magyar demokráciának. Ez a korrupció és a korrupció elleni küzdelem.

Egyáltalában nem állítom, hogy a közlekedésügyi minisztériumban vagy a közlekedésügyi minisztérium felügyelete alá tartozó üzemeknél vagy egyéb intézményeknél nem lehetséges a korrupció, vagy hogy nem fordultak elő korrupciós esetek. Ezt nem állítom. De állítom azt, hogy mi argusszemekkel figyeljük, hogy mi történik és pártállásra, személyekre való tekintet nélkül kímélet-

lenül kiirtjuk azokat az elemeket, akik megengedik maguknak azt, hogy korrupcióval foglalkozzanak. *(Általános helyeslés és taps.)* Bármilyen nehéz is a közalkalmazottak helyzete, mégsem lehet megtűrni azt, hogy a korrupció befészkelje magát az államgépezetbe s ezért tűzzel-vassal irtani kell. *(Általános helyeslés.)*

Tudom, hogy a közlekedés terén igen sok még a tennivaló és nagyon sok még a hiányosság. Kevéssé szolgáltuk még ki a közönséget és bár igyekeztünk mindent megtenni az ország dolgozóinak érdekében, ami tőlünk telt, tudjuk, hogy ezen a téren bizony eddig csak egy kis részét tudtuk elvégezni a teendőknek. Számos községnek vasútállomást kell kapnia, amelynek eddig nem volt állomása. Az orruk előtt ment el a vonat, de nem tudtak felszállni rá. *(Úgy van! Úgy van!)* Számos községet kell bekapcsolni a közlekedésbe vagy vízi-úton, vagy autobusszal, vagy egyéb módon. Segíteni kell a gazdasági vasutak talpraállítását is, amelyek nagyrésze jelenleg kihasználatlanul hever. *(Úgy van! Úgy van!)* Tovább kell fejlesztenünk — és ennek tulajdonképpen csak most jön el az ideje — hajózásunkat, amely azelőtt nagyon nagy mértékben segítette a vasutat a közlekedésben azzal, hogy az áruszállítás és a személyszállítás jelentős részét magára vállalta. Ki kell fejlesztenünk nemzetközi repülőjáratainkat is.

Feltétlenül meg kell szilárdítanunk a munkafegyelmet az egész vonalon. *(Helyeslés.)* Igaz, hogy a vasútnál, a postánál és másutt vannak ezrek és ezrek, akik önfeláldozó munkát végeznek, de vannak mások, akik kevésbbé érzik át azt, hogy mivel tartoznak önmaguknak és a nemzetnek. El kell érnünk nemcsak rábeszéléssel — és semmiesetre sem

ráolvasással— hanem megfelelő munkamódszerek, fizetési módszerek alkalmazásával is, hogy az az önkéntes munkafegyelem, amely a közlekedésügy dolgozói egy részénél már megvan, általánossá váljék és ilymódon a közlekedés hatásfokát megjavítsuk.

Két szót szeretnék szólni a tarifa kérdéséről. Kétségtelen, hogy drágák vagyunk. Ez azonban nem közlekedésügyi, hanem pénzügyi probléma. Ha a pénzügyminiszter úr képes volna a békeidők mintájára fedezni a MÁV deficitjét, a közlekedésügyi miniszter örülne ennek legjobban: természetes, hogy szívesebben szállítanánk olcsóbban, mint drágán, de ha az állam nem tudja fedezni a deficitet, akkor a vasút kénytelen megkeresni a módját annak, hogy hogyan tud megélni. Meg kell mondanom a nemzetgyűlés előtt, általában nem helyes, sőt téves az az elképzelés, amely az utóbbi években uralkodóvá vált Magyarországon, hogy általában mindenkit a vasútnak kell finanszíroznia. Helytelen dolog az, hogy a vasúton mindenki feltétlenül ingyen akar utazni. Régen tulajdonképpen csak az nem utazott ingyen, aki lusta volt szabadjegyet kérni. Még most is sokan vannak, kétségkívül. Ezen változtatni kell, mert a vasútnak valamiből meg kell élnie és ha az államtól nem kap fedezetet, saját bevételeiből kénytelen megélni.

Természetes, hogy a vasútnak törekednie kell a maximális racionalizálásra, a legnagyobb fokú takarékosságra. A korszerűsítés azonban — sajnos — nagy tőkebefektetéseket igényel, amire pillanatnyilag nincs módunk. Lehet azonban komoly racionalizálási rendszabályokat bevezetni aránylag nagy tőkebefektetés nélkül is. A mi vasúti szervezetünk meglehetősen elmaradott és még nagyon

sok mindent lehet szervezési rendszabályokkal megjavítani. A jobb szervezés sokszor felér néhánymilliós vagy akár sokmilliós befektetéssel is.

Ami az itt vagy egyebütt elhangzott bírálatokat illeti, mi a bírálattól nem félünk. A bírálatra szükség van és az a vezetőember, aki azt hiszi, hogy nála minden jól megy, biztosan félre fog lépni. Nem lehet öntelten és önelégülten jól csinálni a dolgokat. Ezért több építő és segítő bírálatot kérünk, hogy megjavíthassuk a dolgokat. Figyelmeztessenek bennünket a hibákra, ha vannak ilyenek, de természetesen az sincs kizárva, hogy akik bennünket a hibákra figyelmeztetnek, maguk is hibáznak, amikor a hibákra figyelmeztetnek.

A vasútnak, a postának és a közlekedésügyi intézményeknek főerényük kell hogy legyen a biztonság, a gyorsaság és a pontosság. A vasútnál el kell érnünk azt — és nem kételkedem benne, hogy el is fogjuk érni — hogy olyan pontos vasúti közlekedésünk legyen, hogy a vonat indulása és érkezése szerint lehessen igazítani az órát és megállapítani a pontos időt. Természetesen, ez ideális állapot, de erre kell törekednünk: biztonságra, gyorsaságra, pontosságra van szükség a közlekedésben. Törekednünk kell arra, hogy az ország gazdasági követelményeinek megfeleljünk és a város és a falu kulturális követeléseit a lehető legnagyobb mértékben kielégítsük. Erre törekedtünk eddig is és kétségtelen, hogy — hála a közlekedésügy dolgozói áldozatkészségének, szaktudásának, törekvésének — egyet-mást sikerült is elérni. Meg vagyok róla győződve, hogy a következőkben újabb eredményeink lesznek és aránylag rövid időn belül, ha többet nem is, de azt el fogjuk érni, hogy legalább is olyan körülmények között utazhassunk és úgy

bonyolíthassuk le a teherforgalmat, mint az átkos, bűnös német háború előtt.

A közlekedésügyi minisztérium munkájában eddig is élveztük az egész ország dolgozó népének támogatását. Kérem, hogy a nemzetgyűlés a maga támogatásával segítse elő, hogy a közlekedés dolgozói újabb és újabb eredményeket érhessenek el az egész nemzet érdekében. *(Nagy taps a Ház minden oldalán.)*

(Beszéd a Nemzetgyűlés 102. ülésén a közlekedésügyi tárca költségvetéséről.)

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KÖLTSÉGVETÉSE

Tisztelt Országgyűlés!

A magyar köztársaság 1949. évi költségvetése, amelyet volt szerencsém letenni az országgyűlés asztalára, híven tükrözi azokat a történelmi jelentőségű változásokat, amelyek a legutóbbi költségvetés benyujtása óta hazánk életében politikai, gazdasági és kulturális téren végbementek. Egy év leforgása alatt hatalmasat léptünk előre. A beterjesztett 1949. évi költségvetés arról tanúskodik, hogy országunk, népi demokratikus államhatalmunk, nemzetgazdaságunk, pénzügyeink szilárd alapokon nyugszanak. A két költségvetés között eltelt időszakban a minden téren bekövetkezett konszolidálódás és a fejlődésnek töretlenül felfelé ívelő vonala jellemzi közéletünket és közgazdaságunkat. Milyen alapvető tényekre lehet támaszkodni annak igazolására, hogy gazdaságilag, pénzügyileg szilárd, konszolidált ország vagyunk?

Elsőként ezek között a tények között meg kell említeni — bár természetesen nem ez a legfontosabb — hogy eltérően a két előző költségvetéstől a mostani költségvetést a költségvetési év megkezdése előtt nyujtjuk be, ami már egymaga is arra utal, hogy sikerült kijutnunk a háborút követő esz-

tendők pénzügyi bizonytalanságából, sikerült pénzügyeink terén bizonyos rendet és rendszerességet létrehozni és az ország pénzügyi tervét időre elkészíteni.

Ennél is fontosabb azonban, tisztelt Országgyűlés, hogy a most beterjesztett költségvetés — összevetve ezt a két előző stabilizációs költségvetéssel és ezek tényleges teljesítésével — arról tanúskodik, hogy az 1946 augusztus elsején végrehajtott stabilizációs pénzügyi reform óta örvendetesen állandósult nálunk a költségvetés egyensúlya. Emlékezzünk rá, hogy az első stabilizációs költségvetésben, az 1946—47-es költségvetésben a kiadásokat kereken 4420 millió forintban irányoztuk elő, a bevételeket pedig 4046 millió forintban. Ez azt jelenti, hogy a költségvetési előirányzat szerint 374 millió forint hiányunknak kellett volna lenni. Ismeretes azonban, hogy a tényleges teljesítésben az első stabilizációs év költségvetési hiánya kisebb lett.

A második stabilizációs költségvetésben, az 1947—48-asban a kiadásokat és a bevételeket egyaránt kerekszámban 7,5 milliárdban irányozták elő. Olymódon azonban, hogy a bevételek mégis mintegy 20 millió forinttal, pontosabban 22 millió forinttal túlhaladták a kiadásokat, tehát az előirányzat szerint a költségvetés némi felesleggel zárult. Mi volt ezzel szemben a tényleges helyzet? Ezzel szemben az 1947—48-as költségvetési évben a tényleges bevételek és a tényleges kiadások úgy alakultak, hogy az évet nem az előirányzott 22 millió forint, hanem körülbelül 100 millió forint felesleggel zártuk. Ezenkívül ez idő alatt a Magyar Nemzeti Bank felé 50 millió forintos kölcsönvisszafizetés is történt.

Az említett költségvetési év kedvező eredményeit az 1948 augusztus 1-től december 31-ig ter-

jedő öthónapos pótköltségvetési időszakban — mellyel az 1947—48-as költségvetési évet meghosszabbítottuk, hogy áttérhessünk a naptári évnek megfelelő költségvetések rendszerére — sikerült nemcsak fenntartani, hanem még tovább fokozni. Így az öthónapos időszakban a közigazgatási költségvetés további 100 millió forint felesleget mutat. Ezenfelül az öt hónappal meghosszabbított időszakban az árkiegyenlítés vonalán ez év végéig előreláthatóan további 150 millió forint felesleggel számolhatunk. Ilyen módon az öt hónappal meghosszabbított költségvetési év összesen körülbelül 400 millió forint felesleggel fog zárulni. *(Nagy taps a kormánypártok oldalán.)*

Kétségtelen tehát, hogy állami pénzügyeink, államháztartásunk egyensúlya az 1946—47-es költségvetési évben egyáltalán nem volt véletlen, mert a következő költségvetési évben a már elért egyensúlyi helyzet nemcsak továbbra is fennállott, hanem még inkább megszilárdult.

Azt hiszem, nem érdektelen leszögezni ezt a tényt anélkül, hogy akár a legkisebb mértékig is engednénk megszédíteni magunkat az elért sikerektől, anélkül, hogy a fejünkbe szállna a dicsőség pénzügyi eredményeinkkel kapcsolatban. Azért tartom szükségesnek határozottan megállapítani előző költségvetéseink egyensúlyának állandósulását és költségvetéseink realitását, mert az országgyűlés bizonyos ellenzéki oldaláról azok, akik nem a magyar nép, hanem a nagytőkések és a nagybirtokosok érdekeit képviselik, a legutóbbi, 1947—48-as költségvetés tárgyalásakor kétségbevonták, hogy költségvetésünk valóban hiánymentes, és — nyilván valami amerikai rabszolga-kölcsön felé sandítva — azt kérdezték, vajjon milyen hitelműveletek út-

ján gondolja a kormány a leendő költségvetési hiányt fedezni. A számok, az eredmények, a tények beszélnek. A kutya ugat, de a karaván, a magyar népi demokrácia halad. *(Hosszantartó taps a kora kormánypártok oldalán.)*

Talán az sem lesz érdektelen, ha megemlítjük, hogy távolról sem minden európai állam rendelkezik deficitmentes költségvetéssel. Itt van például néhány olyan ország, amely a hírhedt Marshall-terv „áldásaiban" részesül. Ezeknek költségvetése igen nagy hiányt mutat fel. Olaszország költségvetése például az 1948—49. évre 36 százalékos hiányt jelez, vagyis a bevételek a kiadásoknak csupán 64 százalékát fedezik. Egy másik Marshall-ország, Törökország 1948. évi költségvetési hiánya 10,5 százalék. Ugyanekkora a költségvetési hiány egy harmadik Marshall-ország, Ausztria költségvetésében is. Hogy mekkora a hiány olyan ország költségvetésében, mint a gazdag, győztes, de ugyancsak marshallizált Franciaország, azt rendkívül nehéz megállapítani. A költségvetési hiány ugyanis ott nem hónapról-hónapra, hanem szinte óráról-órára, valóban amerikai tempóban növekszik.

Hasonlóképpen nem érdektelen, ha megemlítjük, hogy az 1947—48. költségvetési évben nálunk az összes adóbevételek a nemzeti jövedelem 20,7 százalékát tették ki, míg a győztes és marshallizált Angliában ugyanerre az időszakra számítva 28,2 százalékát. Ezt nemcsak azért nem felesleges megállapítani, mert ezek a számok azt mutatják, hogy nálunk a viszonylagos adóteher sokkal alacsonyabb mint az azelőtt a gazdagság hírében állott Angliában, hanem azért is, mert a legutóbbi költségvetési tárgyalás alkalmával nem kevés demagógikus frázis hangzott el itt a már említett ellenzéki oldalról az

illetően, hogy a moloch-há hízlalt bürokrácia feneketlen gyomrában tűnik el mindaz, amit a dolgozók életszínvonalának emelésére kellene fordítani. Szószerint ezt mondották. És ezt olyan emberek merték demagóg módon állítani, akik — mint Barankovics István és csoportja — minden tőlük telhetőt elkövettek, hogy védjék a „szegény" gyárosokat, bankárokat, úri birtokosokat, kulákokat a dolgozó néppel, a munkásokkal, a parasztokkal és a munkájukból élő tisztviselőkkel szemben.

Országunk gazdasági és pénzügyi szilárdságát azonban talán mindennél kézzelfoghatóbban bizonyítja hároméves tervünk sikere, ami lehetővé teszi, hogy a nagyüzemek dolgozói kívánságának megfelelően, hároméves tervünket két év és öt hónap alatt hajtsuk végre.

Tisztelt Országgyűlés! Ismeretes, hogy a hároméves terv első évében az iparban mind a termelési, mind a beruházási előirányzatot túlteljesítettük. Ipari termelésünk az első tervévben 104,6 százaléka volt annak, amit a terv szerint el kellett volna érnünk. Iparunk össztermelése már ez év augusztus elsejére, tehát a hároméves terv első évének végére 93,5 százaléka volt az 1938. évi termelésünknek. Ezen az átlageredményen belül azonban az ipar döntő ágai kiugranak a békebelit messze meghaladó eredményeikkel. Így, ha a 38-as termelési eredményt száznak vesszük, a bányászat az első tervév végére 117,4, a vas-, fém- és gépipar 123,5, a villamosenergiatermelés pedig 138,2.

Az első tervév lezárása után a néhány gyengébb nyári hónap elteltével az ipari termelés vonala újból erősen felfelé ível. Így most novemberben széntermelésünk 31,5 százalékkal, nyersvastermelésünk 30,1 százalékkal, nyersacéltermelésünk 20

százalékkal, hengereltárutermelésünk pedig 36,3 százalékkal haladta meg az 1938-as havi átlagtermelést.

A közvetlen fogyasztást szolgáló könnyűiparunk is fejlődőben van. Jelentékeny készletekkel rendelkezünk és most inkább az a gondunk, hogy az eddiginél jobban, tervszerűbben szervezzük meg az áruk értékesítését, az áruknak a fogyasztókhoz való eljuttatását és hogy szorosabb kapcsolatot teremtsünk a termelés és a lakosság szükségletei, kívánságai, ízlése között, biztosítva, hogy a közönség által valóban keresett fogyasztási cikkeket gyártsuk.

Köztudomású, tisztelt Országgyűlés, hogy a nemzetgazdaság általános fellendülésében a mezőgazdaság is kivette részét. Ezévi termésünk, a búza kivételével, már a termésátlagot tekintve is eléri vagy meghaladja a békeévek átlagát. Míg a mult évben a szántási tervet ősszel, az év végére csak 88 százalékban teljesítettük — persze ebben nagy szerepet játszott az erősen száraz időjárás is — az idén már eddig 102 százalékos a szántási terv teljesítése és valószínű, hogy a továbbiakban a teljesítési százalék még növekedni fog. Még jelentékenyebb előrehaladásunk a vetési munkák terén. A mult év végére a vetéstervet csupán 83 százalékra sikerült teljesíteni: ez évben 105 százalékra. Pedig az idei vetésterv nagyobb volt a tavalyinál.

Állatállományunk is örvendetesen szaporodott az elmúlt év folyamán. Ennél is fontosabb azonban, hogy a mennyiség kérdései mellett állattenyésztésünknél ismét kezd szerepet játszani a minőség kérdése, amelyet a háború alatt teljesen elhanyagoltak, és amivel a háborút követő első esztendők súlyos nehézségei közepette bizony nem nagyon lehetett komolyan foglalkozni.

Amikor azonban arról beszélünk, hogy menynyire kézzelfoghatóan bizonyítja országunk, nemzetgazdaságunk szilárdságát hároméves tervünk sikeres megvalósítása, nem mehetünk el szó nélkül egy eléggé komoly és aggályos kérdés mellett. Arra gondolok, hogy külkereskedelmünk terén a terv számaitól lényegesen elmaradtunk. Ennek legfőbb oka az, hogy a multévi igen gyenge mezőgazdasági terméseredmény miatt, a multévi szárazság miatt, egészen ez év szeptemberéig mezőgazdasági kivitelünk rendkívül alacsony szinten mozgott és az elmaradást csak most kezdjük behozni. De még most is erősen zavar bennünket mezőgazdasági terményeink árainak magas volta, zavar bennünket az, hogy legtöbb mezőgazdasági terményünk ára a világpiaci ár fölött mozog, mert termelési módszereink elmaradottak, mert a kisparcellán történő termelés természetesen sokkal költségesebb, kevésbbé gazdaságos, mint a korszerű nagyüzemi termelés.

Ilyen körülmények között nem csoda, hogy mezőgazdasági termékeink kivitele a legtöbb esetben csakis komoly állami támogatással lehetséges és hogy az úgynevezett külkereskedelmi árkiegyenlítés összegének oroszlánrészét éppen a mezőgazdasági termékek számára juttatott árkiegyenlítés emészti fel. Erre a tényre mindenesetre fel kell figyelnünk és megfelelő kormányzati intézkedésekkel fokozatosan változtatnunk kell a mostani helyzeten, ha nem akarjuk, hogy külkereskedelmünknek ez az alapvető nehézsége egész előrehaladásunkat lefékezze.

Nemzetgazdaságunk, pénzügyeink konszolidálásában nem kis szerepet játszott az, hogy a dolgozók mind nagyobb tömege érzi magáénak az államot, az országot. Bizonyítja ezt többek között a ha-

zánkban, főként az iparban, megindult munkaverseny sikere és tömegmozgalom-jellege is. Így a most folyó öthónapos munkaversenyben 1531 különféle üzem vesz részt. A munkaverseny új, fejlettebb formája a brigádmozgalom. Hogy ez az egészen fiatal mozgalom máris milyen méreteket öltött, arranézve jellemző, hogy ma már a Szaktanács csaknem 2000 brigádot tart nyilván, amelyeknek túlnyomó többsége konkrét feladatokat vállalt magára a termelés növelése, az önköltség csökkentése, az anyag- és energiamegtakarítás, stb. terén.

A munkaverseny és a brigádok mozgalma nyomán kibontakozott a magyar gazdasági és politikai életben eddig ismeretlen valami, az élmunkások mozgalma. Jelenleg kereken 6000 élmunkásunk és kiváló munkásunk van. Az élmunkások és a kiváló munkások, az értelmiségiek, akik büszkén viselik mellükön a Szaktanács ötágú élmunkásjelvényét, az új módszerek, mondhatnám a szocialista módszerek, az új magasabbfokú termelékenység, az új munkafegyelem pionírjai üzemeinkben. Kísérje nagyfontosságú országépítő munkájukat az országgyűlés, az egész nemzet hálája és elismerése. *(Élénk taps a Ház minden oldalán.)*

A gazdasági konszolidálódás, a hároméves terv sikeréhez nagymértékben hozzájárult az újítók és feltalálók munkája is. Az újítók mozgalma még csak a kezdetén van, de máris tömegmozgalom. Így egyedül 1948-ban csupán a Nehézipari Központ kötelékébe tartozó üzemeknél eddig 2131 újítási javaslatot fogadtak el, amelyek a számítások szerint évi 25 millió forint megtakarítást adnak. A kormányzat gondoskodott róla, hogy az újítások elbírálása és jutalmazása ne húzódjék hónapokig, sőt esetleg évekig, mint ez a régi világban, vagy rész-

ben eddig is történt, hanem felesleges és káros huzavona nélkül, bürokráciától mentesen, lehetőleg gyors ütemben történjék. Mostantól fogva kormányrendelet szabályozza az újítások és feltalálások elbírálásának és gyors jutalmazásának, valamint felhasználásnak kérdését.

Nemzetgazdaságunk, pénzügyeink s egyben egész népi demokráciánk megszilárdulásának kézzelfogható bizonyítéka a dolgozók életszínvonalának emelkedése is. Ismeretes, hogy a dolgozók életszínvonalának emelkedése sokkal gyorsabb volt, mint ezt hároméves tervünkben előirányoztuk, s hogy az életszínvonal általában már meghaladta a háborúelőttit. Ez természetesen egyáltalán nem jelenti, hogy már az összes dolgozó rétegek életszínvonala magasabb mint a háború előtt volt és azt sem jelenti, hogy az életszínvonal nálunk tovább már nem emelkedhetik. Ellenkezőleg, tovább kell emelkednie. Az átlagos életszínvonal meghaladta ugyan a békebelit, de vannak emellett olyan rétegek, amelyeknek életszínvonala az átlagosnál lassabban emelkedett. Nyilvánvaló, hogy óvatosan, kellő körültekintéssel és elővigyázatossággal, de mégis gondoskodnunk kell arról, hogy a még meglévő egyenetlenségeket az életszínvonal emelkedéséből fokozatosan kiküszöböljük.

De még ha egyenetlen volt is az elmúlt év alatt az egyes rétegeknél az életszínvonal emelkedése, ha el is kell ismernünk, hogy ezen a téren vannak nálunk még rendellenességek, mégis kétségtelen, hogy nincs a magyar dolgozóknak egyetlen rétege sem, amelynek életszínvonala a két költségvetés benyujtása közötti időszakban lényegesen ne javult volna.

Az életszínvonal emelkedéséhez és egyben

gazdasági, pénzügyi konszolidálódásunkhoz jelentékeny mértékben járult hozzá, különösen az utóbbi félév folyamán, az árszínvonal kedvező alakulása, a forint teljes értékállandósága. Az utóbbi félévben a forint nemcsak megtartotta értékállandóságát, hanem értékében állandóan növekedett is, sőt tovább növekszik és Európa egyik legjobb, legkeményebb valutájává lett. *(Élénk taps a kormánypártok soraiban.)* A rosszindulatú jóslások, a reakciós elemek reményei, hogy a kezdeti stabilitás után a forint értéke fokozatosan le fog morzsolódni és azután majd áttérünk a lassú, de mindinkább fokozódó inflációra, elolvadtak mint a tavalyi hó. Az értékálló új pénzünkért, a forintért vívott küzdelemben nem azok maradtak felül, akik gazdasági zűrzavarra, a dolgozók nyomorára és nélkülözéseikre spekuláltak, hanem felülmaradt, győztes lett a magyar nép, amely a forint, a stabilizáció értelmi szerzőjének, Rákosi Mátyásnak elgondolásait tette magáévá és szívvel-lélekkel támogatta. *(Hosszantartó élénk taps a kormánypártok oldalán.)*

Végül, tisztelt Országgyűlés, ha nemzetgazdaságunk, pénzügyeink konszolidáltságáról beszélünk, meg kell említenünk kulturális életünk igen komoly fejlődését az elmúlt év folyamán, mert nemzetgazdaságunk, pénzügyeink, pénzünk konszolidációja nélkül nem adhattunk volna ki egy év alatt hatmilló új, demokratikus szellemű tankönyvet, jobb kiállításban és 30—60 százalékkal olcsóbb áron, mint a régi tankönyvek voltak *(élénk taps a kormánypártok, a polgári demokrata párt és a radikális párt soraiban, valamint a pártonkívüliek egy részén)*; mert nemzetgazdaságunk és pénzügyeink konszolidációja nélkül nem építhettünk volna újjá 3512 iskolát *(élénk taps a kormánypártok oldalán)*;

mert konszolidáció nélkül nem építhettük volna ki 80 000 főre az általános iskola nyolcadik osztályát, szemben az 1947-es 18 000 fővel; mert konszolidáció nélkül nem adhattunk volna 40 százalékkal többet kórházak építésére és helyreállítására, mint a megelőző évben és csaknem 60 százalékkal többet szociális intézményekre; mert konszolidáció nélkül nem vihettünk volna villanyt 250 olyan faluba, amely azelőtt a villanyvilágítás áldásait nem ismerte és nem építhettünk volna sokszáz kilométernyi köves bekötőutat olyan községeknek, amelyek azelőtt hónapokra el voltak vágva a gazdasági élet és a művelődés gócaitól. *(Élénk helyeslés és taps.)*

Mindezek az általam felsorolt tények, tisztelt Országgyűlés, kétségtelenül bizonyítják tehát — akár tetszik ez külső ellenségeinknek és belső zsoldosaiknak, akár nem — hogy a népi demokratikus Magyarország három évvel a második világháború befejezése után gazdaságilag és pénzügyileg valóban stabil, teljes mértékben konszolidált ország. *(Élénk helyeslés és taps a kormánypártok és a független demokrata párt oldalán.)* Ugyanekkor pedig más, nem a népi demokrácia, hanem a kapitalizmus útját járó, nem szocializmust építő, hanem a kizsákmányolás útján haladó országok a gazdasági és pénzügyi zűrzavarból, a gazdasági és pénzügyi bizonytalanságból, kapkodásból nem voltak képesek kilábalni. Nyilvánvaló, hogy ebben a szembeszökő, éles különbségben a szocializmus ereje, a szocializmust építő népi demokratikus rendszer magasabbrendűsége jut kifejezésre és egyben az a nagyvonalú önzetlen segítség, amelyben a hazánkat felszabadító szomszédos nagyhatalom, a szocialista Szovjetunió és bölcs vezetője Sztálin elindulásunk első napjától fogva Magyarországot részesítette.

(Élénk helyeslés és taps a kormánypártok és a független demokrata párt oldalán.)

Tisztelt Országgyűlés! Közelebbről megvizsgálva a kérdést, konszolidálódásunk forrását azokban a mélyreható gazdasági és politikai változásokban találjuk, amelyek az elmúlt év folyamán hazánkban végbementek. Gondolok itt mindenekelőtt a bankok s a száz munkásnál többet foglalkoztató üzemek államosítására, aminek nyomán teljesen új szervezetet adtunk ipari termelésünknek és hitelügyünknek. Gondolok arra, hogy az államosítások kapcsán iparunk és hitelszervezetünk élére lényegileg új vezérkar és új tisztikar került: a néphez hű ipari munkások, mérnökök, gazdasági emberek százai és százai lettek vállalatvezetők, igazgatók. Ez az új vezérkar és új tisztikar a még meglévő komoly hiányosságok ellenére általában jól kiállta a próbát, amit hároméves tervünk sikerei is bizonyítanak.

De gondolnunk kell itt arra is, hogy bár a falun nem következtek be az elmúlt évben lényeges változások a mezőgazdaság szerkezetében, azért a magyar falu sem az ma, ami egy évvel ezelőtt volt. Egy évvel ezelőtt nem volt egyetlen gépállomásunk sem, ma pedig száz korszerűen felszerelt gépállomás segíti dolgozó parasztságunkat fáradságos munkájában, és a jövő év végére, a jelenlegi egységekben számolva, már háromszáz gépállomásunk lesz. Egy évvel ezelőtt háromszor-négyszer kellett felülvizsgálni és elszámoltatni a gazdákat, hogy nagykeservesen összekaparjuk azt a minimális mennyiségű gabonát, amelyre elengedhetetlenül szükség volt, hogy a városok lakosságát, a faluk nincstelenjeit és általában a nem őstermelő réteget úgy ahogy, az új aratásig élelmezhessük; az idén dol-

gozó parasztságunk szembefordulva a kizsákmanyoló zsírosparasztság és a mögötte álló reakciós klérus államellenes aknamunkájával, a tavalyinál jóval nagyobbra szabott beszolgáltatandó gabonamennyiségnek 105 százalékát negyed idő alatt teljesítette *(élénk helyeslés és taps a kormánypártok és a független demokrata párt oldalán)*, miközben önkéntesen, alulról, a dolgozó parasztok köréből verseny indult a beszolgáltatás teljesítésére és túlteljesítésére. Ez a hazánkban teljesen új jelenség azt mutatja, hogy nemcsak a munkásság széles tömegei érzik, tudják, hogy a mostani állam nem a régi, hogy ez az állam az ő államuk, hanem ugyanezt érzik, kezdik megérteni a dolgozó parasztok is.

A beszolgáltatás sikere lehetővé tette, hogy hazánk felszabadulása óta először ismét exportálhassunk bizonyos mennyiségű gabonát, félretehessünk bizonyos tartalékot és ugyanakkor felemelhettük a dolgozók fejadagját. De ami a gabonakivitelt illeti, még igen-igen messze vagyunk a háborúelőtti kiviteltől, amikor volt olyan esztendő is, hogy tízmillió métermázsát exportáltunk.

A konszolidáció egyik nem lényegtelen forrása volt a falun az is, hogy az állam jelentékeny hitelekkel támogatta a dolgozó parasztságot és mind fokozódó mértékben a falu szövetkezeti mozgalmát, továbbá hozzájárult a konszolidálódáshoz, hogy mintegy 60 000, addig többnyire nincstelen mezőgazdasági munkás s jórészt törpebirtokos jutott bérlethez igen méltányos bérösszeg fejében a zsírosgazdák és az úri birtokosok földjeiből, a kormány földhaszonbérleti rendeleteinek végrehajtása útján. Ez azt jelenti, hogy családtagokkal együtt mintegy 150—160 000 ember sorsát sikerült minden megrázkódtatás nélkül jobb útra fordítani. Persze a kor-

mányzat gondoskodni fog arról, hogy az így bérlethez jutottak a lehetőség határai között segítségben is részesüljenek.

Különösen fontosnak tartja a kormányzat a kisebb-nagyobb mértékben közös művelést folytató mezőgazdasági szövetkezeti csoportok hathatós támogatását s tudtommal ilyen irányú intézkedések a földművelésügyi minisztériumban már előkészületben vannak. Azért rendkívül fontos az ilyen valóban közös művelést folytató szövetkezeti csoportok állami megsegítése, mert ezek mutatják a jövő fejlődés útját a magyar mezőgazdaságban és mert ezek a virágzó, korszerű jövő magyar mezőgazdaság csírái, amelyeket ápolnunk, erősítenünk, fejlesztenünk kell.

Konszolidálódásunk döntő forrása azonban, tisztelt Országgyűlés, amely lehetővé tette a nemzetgazdaságunk szerkezetében bekövetkezett mélyreható változásokat: a demokratikus erők szorosabb együttműködése városban, faluban egyaránt. Ezek között is ki kell emelnem mint a legfontosabbat, mint országunk konszolidálódásának legfőbb és döntő forrását, a munkásosztály szerves egységének megvalósítását, a Magyar Dolgozók Pártjának létrejöttét. *(Élénk helyeslés és taps a kormánypártok oldalán.)* A demokratikus erők szorosabb együttműködése tette lehetővé, hogy olyan válságok, amelyek máskor hetekig elhúzódtak, most szinte nem is voltak válságok, mert a szó szoros értelmében órák alatt oldódtak meg s mindig azzal jártak, hogy népi demokráciánk egyet előrelépett.

Hivatkozhatnánk itt példaképpen a júliusi köztársasági elnökválságra. De megemlíthetném példaként a legutóbbi kormányváltozást is, amelyet igen gyorsan, minden zökkenő nélkül sikerült lebonyolí-

tani és amely szintén kifejezi a magyar népi demokrácia mindinkább növekvő erejét és politikai szilárdságát.

Tisztelt Országgyűlés! Látjuk tehát, hogy összehasonlítva hazánk mostani helyzetét, amikor az országgyűlés elé terjesztjük az 1949. évi költségvetést, az egy évvel ezelőtti helyzettel, amikor az 1947—48-as költségvetést tárgyaltuk, nagy és kedvező változások történtek országunkban a dolgozó nép javára. De ezek a változások, ezek az eredmények nem mannaként hullottak az égből. Az eredmények mögött kemény munka és küzdelem áll. Küzdelem a külső imperialista erők és zsoldosaik, a belső reakció ellen. A külföldi imperialisták mindent elkövettek, ami csak tellett tőlük, hogy megkíséreljék elgáncsolni előrehaladásunkat. Jellemző például, hogy az Egyesült Államok kormánya a békeszerződés kifejezett rendelkezése ellenére megtagadja a német fasiszták által hazánkból erőszakkal elhurcolt nemzeti vagyon, gépek, nyersanyagok, hídalkatrészek, hajók, mozdonyok, vasúti kocsik, lovak, stb. visszaszolgáltatását. Legjobb tenyészlovainkat Amerikába szállították, az úgynevezett aranyvonatot ugyancsak Amerikába vitték és most az aranyvonat értékeit ott elárverezik.

A közvetlenül Amerikába hurcolt magyar javakon kívül az Egyesült Államok kormánya teljesen jogtalanul és minden tiltakozásunk ellenére mintegy 60 millió dollár értékű magyar javat tart vissza Németország és Ausztria amerikai megszállási övezetében ugyanakkor, amikor a Szovjetunió kormánya a saját megszállási övezetéből az összes magyar javakat már túlnyomórészt visszaszolgáltatta és a maradékot folyamatosan visszaadja. Minthogy nem mondhatunk le és nem vagyunk hajlandók le-

mondani a békeszerződésben biztosított jogos magyar nemzei vagyonunkról, amennyiben az Egyesült Államok továbbra is tagadó álláspontra helyezkedne a magyar vagyon visszaszolgáltatását illetően, a magyar kormány kénytelen lesz olyan rendszabályokhoz folyamodni, amelyek jogtalanul visszatartott tulajdonunk ellenértékét hivatottak számunkra biztosítani. *(Hosszantartó taps a kormánypártok oldalán.)*

De nemcsak nemzeti javaink jogtalan visszatartásával kísérelték meg az imperialisták feltartóztatni, vagy legalább is akadályozni konszolidálódásunkat, előrehaladásunkat. A gazdasági szabotázs fegyveréhez is folyamodtak, mint ezt a MAORT-eset bizonyítja. Kétségtelen, hogy az éberség hiánya megkönnyítette az imperialisták és magyar cinkosaik aknamunkáját és hogy sikerült komoly károkat okozniok a magyar nemzetgazdaságnak. Nagyon magas tandíjat kellett fizetni, hogy megtanuljuk: sokkal éberebbeknek kell lennünk, mert az imperialista ördög nem alszik. Az imperialisták keze volt abban a nagyarányú szabotázs- és panamagócban is, amelyet néhány hónappal ezelőtt államvédelmi szerveink a földművelésügyi minisztériumban lepleztek le.

Semmi kétség, az imperialisták, ahol csak tudnak, ártanak a magyar népi demokráciának. Kémhálózatokat, szabotázst szerveznek, irányítják és támogatják a belső reakciós elemeket, élükön a magyar reakció fejével, Mindszenty érsekkel. A mi feladatunk, a kormányzat és vele együtt az egész dolgozó nép külső és belső ellenségeinek aknamunkáját országunk ellen meghiúsítsuk. A mi feladatunk, hogy erősítsük államvédelmi szerveinket és gondoskodjunk arról, hogy a reakció fái, bár itt-ott

elég magasaknak látszanak, az égig mégse nőjenek. *(Helyeslés és taps a kormánypártok oldalán.)*

A kormányzat, a demokratikus politikai pártok, a szakszervezetek, a társadalmi szervezetek feladata, hogy a sötétséggel szemben terjesszék a világosságot a nép közt és jóllehet ezen a téren még igen-igen sok a tennivaló, az eredmények arról tanúskodnak, hogy hazánkban a reakció tábora, a régi népnyúzó úri rendet visszavágyók tábora fogy és gyengül, a népi demokrácia tábora pedig hatalmasan megnőtt és megerősödött.

Tisztelt Országgyűlés! A most beterjesztett 1949. évi költségvetés sok tekintetben eltér előző költségvetésünktől. Az első különbség abban áll, hogy ez a mostani költségvetés egy teljes naptári évre szól, régebbi költségvetéseink, mint ismeretes, az egyik év augusztus 1-től a következő év július 31-ig terjedő időt ölelték fel. Miért tartotta szükségesnek a kormányzat, hogy a régebbi költségvetési időkerettől eltérjünk és új időkeretre, a naptári évnek megfelelő időkeretre térjünk át? Erre azért volt szükség mindenekelőtt, mert a nemzeti jövedelem alakulásáról, a tervgazdaság menetéről világosabb képet lehet kapni az őszi hónapokban, mint a tavaszi hónapokban. Másrészt azonban azért is, mert a nyári hónapokban kettéosztott költségvetési év éppen a beruházásokra, az építkezésekre legalkalmasabb időszakot törte derékba és ennek következtében a beruházások finanszírozása terén számos esetben hitelműveleti nehézségek mutatkoztak. Ezzel szemben a mostani reform megvalósításával a költségvetési év pontosan és teljes mértékben egybeesik a beruházási évvel. Végül azt is figyelembe kell venni, hogy az állam jelenleg nemcsak igazgatási szerv, hanem a nemzetgazdaság igen je-

lentékeny részének közvetlen gazdája és az egész nemzetgazdaság irányítója is. Márpedig az üzemek, bankok, nagykereskedelmi vállalatok, közlekedési vállalatok, gazdálkodása nem augusztus elsejétől július 31-ig, hanem a naptári évre van felépítve s megoldhatatlan ellentmondásokhoz vezetett volna, ha az állam mint közigazgatás az egyik évből a másikba átnyúló költségvetéssel dolgoznék, mialatt az állam tulajdonában lévő vállalatok, amelyek ugyanakkor az állami bevételek jelentékeny részét is szolgáltatják, a naptári évnek megfelelően folytatnák gazdálkodásukat. Itt nem szabad elfelednünk, hogy jelenleg az iparból származó nemzeti jövedelmünk már jóval meghaladja a mezőgazdaságból származó nemzeti jövedelem hányadát. A költségvetési reform tehát magából az életből folyik: a tervgazdálkodás bevezetésének és a nemzetgazdaságunkban bekövetkezett mélyreható szerkezeti változásoknak a következménye ez.

De a költségvetés reformja nemcsak abban áll, hogy a két naptári év között megosztott költségvetésről áttérünk az egy teljes naptári évnek megfelelő költségvetésre. Megnyilvánul abban is, hogy az 1949 évi költségvetés a költségvetési előirányzat terhére megvalósítandó célokat és feladatokat, valamint az ezek megvalósítására hivatott szerveket egységes költséghelyrendbe foglalja.

A költséghely azt a feladatot, illetve az annak megvalósítására hivatott szervet jelzi, amelynél a szükségletek felmerülnek. A költségvetés a költséghelyeket az állam egyes funkcióinak megfelelő csoportokba foglalja. A csoportokon belül az egyes tárcák, illetve üzemek szükségleteit a most beterjesztett költségvetés fejezetekben, a fejezeteken belül a tárcák általános igazgatási ágainak szükség-

leteit címekben és a szakigazgatás szükségleteit alcímekben adja. Mindez növeli a költségvetés áttekinthetőségét.

Ugyancsak a költségvetés nagyobb áttekinthetősége érdekében történt az úgynevezett költségnemrend bevezetése, vagyis a különféle költséghelyeken jelentkező szükségletek szigorúan megállapított rovat- és alrovatrendje. Ez a gyakorlatban annyit jelent, hogy például a kiküldetési költségeket, az ingatlan karbantartása, a fűtési költségeket, a postai költségeket, stb., bármely szervnél, hivatalnál, intézetnél vagy intézménynél merülnek is fel, tehát bármely költséghelyen jelentkeznek is, ugyanazon számú és ugyanolyan elnevezésű rovaton kell előirányozni.

Az új költségvetésben a kiadások, illetve bevételek négy osztályra, négy kezelésre tagozódnak. A rendes kiadások és rendes bevételek osztályába az állandó szervezet állandó kiadásai és bevételei tartoznak. Az átmeneti osztályba azok a kiadások és bevételek, amelyek az állandó közigazgatási szerveknél ugyan, de csak időlegesen, vagy pedig átmeneti időre létrehozott szervek működésénél merülnek fel. A rendkívüli kiadások osztályában csupán az adminisztrációnak azok a vagyonváltozásai szerepelnek, amelyek nem tartoznak a tervberuházások keretébe, mert a tervberuházások keretébe tartozók külön, a tervkeretben futnak. Ilyenek a közigazgatási szerveknek — mondjuk — bútorral való ellátása, a hivatali épületeknek a rendes karbantartás mértékét meghaladó tatarozása. A hitelműveletek hitelkiegyenlítése osztályában irányozzuk elő az államot nem illető bevételeket és az ezen bevételek terhére teljesített kiadásokat, amelyek tehát az állam vagyonmérlegét nem érintik, de be

kellett ezeket venni a költségvetésbe, mert az állami szerveken és az állami pénzkezelésen keresztül bonyolódnak le.

A költséghelyek, az osztályok és a költségnemek mindig állandó és azonos számmal szerepelnek az állami és az önkormányzati költségvetésben is. Ez lehetővé teszi, hogy minden szükségletet aránylag könnyen lehessen országosan összesíteni és így megállapítani nemcsak azt, hogy mit ad ki, hogy mit fordít az állam bizonyos célokra a különböző tárcáknál összesen, hanem még azt is, hogy mit fordítanak erre a célra az állam és a közületek együttvéve. Felesleges külön aláhúznom, hogy ez milyen jelentőségű tervgazdálkodásunk szempontjából, anyag- és készletgazdálkodásunk helyes irányítása érdekében.

Mindez arra mutat, hogy a költségvetési reform megvalósításánál a kormányzat irányt vett a nemzet egész gazdálkodását felölelő, egységes, áttekinthető nemzeti költségvetés megvalósítására. Természetesen az 1949. évi költségvetés még nem igazi nemzeti költségvetés, de egyrészt ezt szerkezetileg előkészíti, másrészt azáltal, hogy magábanfoglalja az állami és az állami érdekeltségű vállalatok, azaz iparunk, közlekedésünk, nagykereskedelmünk döntő részének 1949-re várható tiszta gazdálkodási eredményét is, ez a költségvetés lépés a nemzeti költségvetés felé.

Ugyanilyen lépés a nemzeti költségvetés felé az is, hogy 1949-ben Budapest költségvetése az állami költségvetés tartozékát képezi.

Igen fontos újítás az 1949. évi költségvetésnél, hogy ezzel a költségvetéssel csaknem teljesen megszünik a költségvetésen kívül kezelt céljövedelmek, valamint az alapok rendszere, amelyek számos

esetben, különösen a régi világban az ellenőrzés nélküli pénzkezelés, a nyakló nélküli költekezés és a szégyenletes panamák forrásai voltak. Vagyis ez az újítás költségvetésünkben fontos biztosíték arra, hogy meghatározott célokra meghatározott összegeket ne fordíthassanak egészen más célokra.

Ugyanezt szolgálja az is, hogy a mostani költségvetés sokkal inkább részletekbe menő, mint az előző költségvetések voltak, mert a rovatok mellett alrovatok is vannak és ez is akadálya annak, hogy egyes tételeket más célokra fordíthassanak, mint amire előirányozták.

Így a reform után, amely a most benyujtott költségvetést jellemzi, költségvetésünk teljesebb, egységesebb, részletesebb, megbízhatóbb és áttekinthetőbb lesz, mint régebbi költségvetéseink voltak. Persze csak a gyakorlat fogja megmutatni, hogy ebben a költségvetési rendszerünkben milyen hiányosságok vannak még, mert kétségtelenül vannak még hiányosságok, amelyeket a konkrét tapasztalat fog segíteni a későbbiekben kiküszöbölni.

Tisztelt Országgyűlés! Az általam beterjesztett 1949. évi költségvetés a MÁV, a posta és az Állami Mezőgazdasági Gépüzem nélkül 9306 millió forint kiadást és 9340,5 millió forint bevételt irányoz elő. Az említett üzemekkel együtt pedig a kiadásokat 11 552,7 millió forintban, a bevételeket pedig 11 640 millió forintban jelöli meg. Ezek szerint tehát költségvetésünk az üzemek nélkül 34,5 millió forint többletbevételt, az említett három üzemmel együtt pedig 87,3 millió forint többletbevételt irányoz elő.

Az említett számok azt mutatják, hogy 1949. évi költségvetésünk összegszerűen jelentékenyen meghaladja az 1947/48 évi költségvetést. Hiszen a

közigazgatási részben a mult évben — mint említettem — sokkal kevesebb, 5283,2 millió forint volt a kiadás, ezzel szemben most 9306 millió forint szerepel. Ugyanekkor a bevételi oldalon a mult évben 5265 millió forint szerepelt, most pedig 9340,5 millió forint az előirányzat.

A költségvetés számszerű összegének ilyen növekedése azonban nemzetgazdaságunk egész szerkezetének és költségvetésünk szerkezetének megváltozása folytán teljesen mást jelent, mint jelentett a multban a költségvetés összegének megnövekedése. Most a költségvetés összegének megnövekedése mindenekelőtt azt jelenti, hogy népi demokráciánk, nemzetgazdaságunk növekszik és erősödik, hogy hatalmas összegeket tudunk fordítani ipari, mezőgazdasági, közlekedési, valamint szociális és kulturális beruházásra és építkezésre. Jelenti továbbá, hogy erősödik demokratikus honvédségünk és demokratikus rendőrségünk, tehát erősödik nemzeti függetlenségünk és javul hazánkban a köz- és vagyonbiztonság. Jelenti ezenkívül azt, hogy komolyan kezdünk rendet teremteni államháztartásunkban, mert — amint már említettem — megszüntettünk sokszáz alapot, melyekbe súlyos milliók folytak be, s melyeken keresztül súlyos milliók folytak el lényegileg komoly ellenőrzés nélkül a költségvetésen kívül, s most, hogy mindez belekerül a költségvetésbe és ellenőrizhetővé vált, természetesen megnöveli a költségvetés végszámait.

Költségvetésünk kiadási oldalának legjelentékenyebb tétele az a 3320 millió forint, amelyet 1949 folyamán állami eszközökből beruházásra fordítunk. *(Taps.)* A hároméves terv 1949-re eső beruházásainak összege, melyeknek segítségével biztosítanunk kell a terv megvalósítását két év és öt hónap alatt,

természetesen ennél jóval nagyobb, előreláthatólag meg fogja haladni a 4300 millió forintot, de ebből 1000 milliót nem közvetlenül az államháztartás, hanem túlnyomórészt a közületek, a magángazdasági szektor fedezne, kisebbrészben pedig állami vagy állami érdekeltségű vállalatok, normális hitelműveletek útján biztosítanak.

Ismeretes, hogy az 1947/48. évi költségvetésben az állami beruházások céljaira csak 800 millió forintot irányoztunk elő, ami abban az időben egyesek számára hallatlanul magas összegnek tűnt. Most, az 1947/48-as költségvetés előirányzatához képest a jelen költségvetésben az állami beruházások összege 415 százalékkal emelkedik. Ez a hatalmas összegű beruházás népünk, országunk gyors felemelkedését hivatott biztosítani. Ez az összeg jövőnk egyik legbiztosabb záloga. Ennek a 3300, illetőleg 4300 millió forintnak nyomán, e hatalmas beruházások eredményeként új ipari üzemek, gyárak, villamos erőművek, hidak, gépállomások, bekötő és egyéb utak, kultúrintézmények tucatjait kapja a magyar nép.

Ezek a beruházások, gépállomások létesítése, az öntözéses gazdálkodás kiterjesztése, a tenyészállatok szaporítása, sílók építése, nemesített vetőmag-ellátás, stb. útján nagymértékben fogják előmozdítani mezőgazdaságunk fejlődését. E hatalmas beruházások nyomán előreláthatólag már 1949 őszére lényegileg megszűnik hazánkban a régi nagytőkés, nagybirtokos rendszer átkos öröksége, a munkanélküliség. *(Taps.)*

A beruházások legnagyobb részét olyan létesítményekre fordítjuk, amelyek 1949-ben üzembelépnek, de természetesen vannak olyanok is, amelyek átnyúlnak 1950-re és vannak köztük olyanok

is, amelyek már az ötéves terv előkészítését szolgálják, annak az ötéves tervnek előkészítését, amely hivatva van a magyar ipar, a magyar közlekedés és a magyar mezőgazdaság teljes újjászervezését megalapozni és amelyre az öt év folyamán — 1947 januári árakon számítva — előreláthatólag mintegy 25—26 milliárd forintot fogunk felhasználni.

A kiadások növekedése — a beruházások összegének több mint négyszeresére való emelkedése mellett — honvédelmünk fejlesztésével, államvédelmünk megerősítésével, az iskolák, a vízitársulatok, a törvényhatósági állattenyésztési alapok államosításával, a törvényhatósági utak jelentékeny részének állami kezelésbe vételével, stb. kapcsolatos. De természetesen emelkedtek más kiadási tételek is, így nem utolsósorban a személyi kiadások, amire még visszatérek.

Mindenesetre meg kell jegyeznünk, hogy az 1947/48. évi és a jelenleg beterjesztett 1949. évi költségvetés kiadásai adatainak mechanikus összehasonlítása nem ad világos képet a két költségvetési év közötti időszakban bekövetkezett változásokról. A két költségvetésben ugyanis nem ugyanazoknak a szerveknek és nem ugyanazoknak a feladatoknak szükségletei szerepelnek. Már említettem, hogy a közigazgatási kiadások keretébe kerültek a megszüntetett alapok kiadásai, mint például az OTBA és a Földbirtokrendező Alap, valamint az Árkiegyenlítő Alapok, továbbá a Postatakarékpénztár üzemi kiadásai és az eddigi letéti kezelésben teljesített kiadások is ide kerültek. Másrészt azonban az 1949. évi költségvetésben nem kellett gondoskodni az időközben nemzeti vállalatokká alakult dohányjövedék, szeszegyedáruság, sójövedék, lottójöve-

dék, állami pénzverő, valamint az egyes tárcák keretében kezelt kisebb üzemek kiadásairól.

A kiadások egyes főbb csoportjainak a mult költségvetés megfelelő tételeivel való összehasonlításánál a következő képet találjuk:

Személyi járandóságokra az 1947/48-as költségvetésben 1 423 700 000 forintot irányoztunk elő, az új költségvetés pedig a személyi és szolgálati kiadások megfelelő alrovatain ugyanilyen célra 1 900 200 000 forintot.

Ennek a két számnak formális összehasonlítása azonban teljesen téves következtetésekre vezetne. Figyelembe kell venni ugyanis, hogy a mult költségvetési év folyamán a közszolgálati alkalmazottak státusrendezése nem a költségvetési év elején történt, hanem a költségvetési év derekán és ennek kihatása tulajdonképpen csak a januártól júliusig terjedő hónapokban jelentkezett. Figyelembe kell venni továbbá azt is, hogy ez év augusztus elsején a közszolgálati alkalmazottaknak engedélyezett 17 százalékos fizetésemelés kihatásai már nem az 1947/48-as költségvetési évben, hanem az öthónapos pótköltségvetési időszakban jelentkeztek. Ezért az új költségvetés személyi járandóságainak a tételét nem az 1947/48 évi költségvetés megfelelő tételével, hanem az 1947/48. évi meghosszabbított Költségvetés öthónapi előirányzatának 12 hónapra átszámított összegével, vagyis 1860 millió forinttal kell párhuzamba állítani, annál is inkább, mert hiszen az államosítás következményeképpen jelentkező létszámszaporulat lényegileg ebben az öt hónapban már megvolt. Így a két tétel közötti különbség lényegesen kisebb, mint az első pillanatra látszanék, mindössze 40,2 millió forint.

Ez a 40 millió többlet abból ered, hogy az öt

hónap alatti emelkedésen felül az egyes tárcáknál további létszámszaporításra lesz szükség. A multévi költségvetésben szereplő 121 736 fővel szemben a jelenlegi költségvetésben 175 314 fő szerepel, ezeknek nagyrésze azonban — mint már említettem — már az öthónapos időszak alatt vált állami alkalmazottá. A köztisztviselők létszámának ilyen emelkedése semmi esetre sem kívánatos, de elkerülhetetlen. A kormány látva a tendenciát az állami alkalmazottak létszámának felduzzasztására, legutóbb olyan határozatot hozott, amelynek értelmében a már engedélyezett létszámszaporításokon túl a jövőben új tisztviselőt csak akkor lehet felvenni, ha megfelelő üres hely van.

Ezek előrebocsátásával azonban a leghatározottabban fel kell lépni minden olyan demagógiával szemben, amely az állami alkalmazottak létszámának növekedésében kizárólag az államgépezet indokolatlan növekedését véli látni. A valóság az, hogy az 53 000 főnyi létszámszaporulat legnagyobb része nem igazi, hanem csak látszólagos szaporulat. Így az 53 000 főnyi többletből különböző tárcáknál 36 000 fő az időközben bekövetkezett államosítások révén lett állami alkalmazott. A legtöbbjük eddig is állami fizetést húzott, de a költségvetésen kívül kapta fizetését, mert állami hozzájárulás címén különféle alapokból kaptak támogatást azok az intézmények, amelyeknél alkalmazva voltak. A 36 000 főnyi olyan szaporulatból, amely az államosítások egyenes következménye, mintegy 25 000 fő az iskolák államosítása folytán állami státusba átvett tanszemélyzet, akik számára az államosítás valósággal megváltást jelentett. Az államosítás előtt a kormányzat igéretet tett, hogy az iskolák államosításával együtt teljes egészében átveszi az összes peda-

gógusokat és személyzetet, akik eddig a felekezeti iskolákban tanítottak. A kormány tehát becsületbeli adósságot rótt le, amikor tett igéretének megfelelően végrehajtotta az államosított iskolák személyzetének állami státusba való átvételét.

A 36 000 főnyi létszámtöbblet 25 000 főt meghaladó része a községi jegyzők, az óvónők, a mentőszolgálat, stb. államosításának a következménye. Körülbelül 10—12 000 főnyi a szaporulat az ipari és egyéb gazdasági jellegű államosításokkal kapcsolatban, továbbá új szervek, hivatalok és intézetek létesítése következtében. Minderre szükség volt és szükség van azért, mert — bár ezt egyesek nyilván nagyon szeretnék — a GYOSZ nem adminisztrálhatja többé a magyar ipart, mert a magyar ipar zöme többé nem a GYOSZ-é, nem a GYOSZ uraié, hanem a magyar népé. *(Lelkes taps a kormánypártok soraiban.)* Persze, amíg a GYOSZ adminisztrálta a magyar ipart, addig is a nép fizette az adminisztrációs költségeket és nem a GYOSZ urai. De ezeket a költségeket nem vezették keresztül az állami költségvetésben, hanem a nép megfizette a többi között a monopolkapitalizmus áraiban.

A létszámemelésnél bizonyos szerepet játszik a honvédség fejlesztése is, mintegy 3000 fővel, amit honvédelmünk érdekei teljes mértékben indokolnak. A személyi kiadásokat növeli a nyugellátás emelkedése is. Az illetményarányosítás és illetményemelés, valamint új státusok létesítésén kívül emelkedett az ellátottak száma is. Ennek oka részben és elsősorban a tovább nem állami tanszemélyzet, részben pedig a többi államosított szervek nyugdíjterheinek szükségszerű átvétele. Az 1947/48. költségvetési évben a nyugellátottak száma 73 859 volt, míg az 1949-es évben ez a szám felemelkedett

97 234-re. A személyi kiadások 1900,2 milliós összegén felül az elmúlt költségvetésben még dologi kiadásként szereplő, a közigazgatás hatékonyságának fokozását szolgáló szolgálati kiadások összege a jelen költségvetési évben 294,4 millió forint. Itt irányoztuk elő a kiküldetési költségeket, különféle tanfolyamok kiadásait, a szolgálati kedvezmények fedezetét.

A beruházásokról, mint költségvetésünk kiadási oldalának legnagyobb tételéről, már szólottam. Itt csak még annyit kívánok megjegyezni, hogy míg a mult költségvetésben a beruházások összes kiadásainknak csupán 15,1 százalékát tették ki, addig az új költségvetésben amellett, hogy a beruházások abszolút értékben is több, mint négyszeresükre emelkedtek, az összes állami kiadásoknak több mint egyharmadát adják, pontosan 35,6 százalékot.

Az új költségvetésben a beruházásokra előirányzott összegnek ilyen jelentékeny megnövekedése nemcsak hároméves tervünk sikeréből folyik, hanem jórészt annak is következménye, hogy a Szovjetunió elengedte 1948 júliusától a jóvátétel még hátralévő részének 50 százalékát. *(Taps a kormánypártok és a független demokratapárt soraiban.)* Így nemzetközi kötelezettségeink teljesítésére csak 912 millió forintot irányzunk elő, ami azt jelenti, hogy a nemzetközi kiadásokra, nemzetközi kötelezettségek fedezésére fordított összeg az új költségvetésben az összes kiadásoknak már csak 9,8 százalékát teszi ki, szemben az előző költségvetési évben előirányzott 25,4 százalékkal.

Az árkiegyenlítések 360 millió forintos előirányzatával kapcsolatban rá kell mutatnom arra, hogy a mult költségvetési évben az Árkiegyenlítő

Alap hiányainak fedezésére 80 millió forint volt előirányozva. A költségvetés bruttó rendszerének megvalósítása érdekében a kormányzat már korábban megszüntette az alapszerű kezelést és az új költségvetésben — eltérően a megelőző költségvetéstől — nemcsak a hiányt, hanem az árkiegyenlítéssel kapcsolatos összes kiadásokat is előirányozza. Meg kell jegyeznem, hogy az árkiegyenlítés jelentékeny mértékben fontos szociális célokat szolgál. Így árkiegyenlítés útján biztosítjuk a jegyes ellátásban részesülő lakosság számára a rendkívül alacsony, kilogrammonkénti egyforintos kenyérárat, árkiegyenlítéssel sietünk a dolgozó parasztság segítségére ott, ahol ez szükségesnek mutatkozik, árkiegyenlítéssel biztosítjuk azt, hogy bizonyos tömegfogyasztási cikkek, melyeket sokszor külföldön drágán megvásárolt nyersanyagból vagyunk kénytelenek előállítani, hanem is olcsón, de tűrhető, hozzáférhető áron jussanak el a fogyasztóhoz, a széles néprétegekhez, s ugyancsak szociális szempontok alapján az Árkiegyenlítő Alap bevételeinek jelentékeny részét különböző luxuscikkek — narancs, kakaó, személygépkocsik, stb. — importjának lefölözése útján biztosítjuk.

A tárcák tulajdonképpeni dologi kiadásainak fedezésére az új költségvetésben 2456 millió 800 000 forintot irányoztunk elő. Ebből 935 millió forint esik a honvédelmi tárcára. Ha ehhez hozzáadjuk a személyi járandóságoknál honvédelmi célokra előirányzott összeget, akkor azt látjuk, hogy a honvédelem összes kiadásai mindent egybevéve 1949-ben 1153 millió forintra rúgnak, ami az állam 9306 millió forintnyi összes közigazgatási kiadásainak nem egészen 12 százaléka.

Ezzel szemben az Amerikai Egyesült Államok

összes hadijellegű kiadásai, amint ez nemrégiben a Párizsban lezajlott UNO-konferencián egy felszólalásban elhangzott, az összes állami kiadások 79 százalékát teszik ki. Törökországban pedig azzal a 27 millió fonttal együtt, amelyet a török kormány éppen most póthitelként katonai célokra kér, a katonai célokra 1948-ban fordított és fordítandó összeg eléri az összes állami kiadások 50 százalékát.

Amikor az imperialisták eszeveszettül fegyverkeznek és háborúra uszítanak, bűnt követnénk el hazánkkal, nemzetünkkel, népünkkel szemben, ha nem gondoskodnánk lehetőségeinkhez képest országunk védelméről és biztonságáról, *(élénk helyeslés és taps a kormánypártok oldalán)* mert tisztelt Országgyűlés, a magyar népnek van már mit védenie, mert Magyarország visszavonhatatlanul a nép országa lett. *(Élénk helyeslés és nagy taps a kormánypárt soraiban.)*

Az ország függetlenségének és békéjének megóvása mellett a belső rend és biztonság megőrzése is elsőrendű feladat; ez a belügyi tárca és elsősorban az államrendőség, valamint az államosított tűzoltóság 160 millió forintos kiadási többletében jelentkezik.

A többi tárca dologi kiadásainak emelkedését főként az okozza, hogy a hároméves terv végrehajtását és gazdasági, valamint kulturális életünk fejlődését szolgáló szervekről kellett gondoskodnunk. Így gondoskodnunk kellett az újonnan létesített iparigazgatóságok, a Tudományos Tanács, az Országos Könyvhivatal, a Szabványügyi Hivatal, az Országos Filmhivatal, az Állami Ellenőrző Központ, az Országos Munkabérmegállapító Bizottság, a Munkatudományi és Racionalizálási Intézet, az Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet, a Tőzegkutató In-

tézet, az Építéstudományi és Tervező Intézet, a Mélyépítéstudományi és Tervező Intézet, az Országos Vízgazdálkodási Hivatal, az Országos Sporthivatal, a Diákjóléti és Kollégiumi Hivatal, az országos mentőszolgálat, stb. dologi szükségleteiről.

Amint láthatjuk, a felsorolt új szervek között szép számmal vannak olyanok, amelyek a tudományok fejlesztését, a tudományos kutatást, a tervezést, a szabványosítást szolgálják és bár a pénzügyminiszter feladata többek között és nem utolsó sorban az, hogy fogához verje a garast, ha az állam pénzéről van szó, s mindenütt a legmesszebbmenő takarékosságra szorítsa az államigazgatást, mégis az az érzésem, hogy a tudományos kutatás céljaira eddig sokkal kevesebbet adtunk, mint kellett volna. *(Taps a kormánypártok oldalán.)*

Ez nemcsak a kulturális fejlődés kérdése, nemcsak általában a magyar tudomány fejlődésének kérdése, ami szintén nem megvetendő szempont, hanem annak a kérdése is, hogy a tudományos kutatásra fordított és helyesen felhasznált összegek sokszorosan megtérülnek az államnak. Hogyan akarunk ötéves tervet kidolgozni és végrehajtani komolyan, tervszerűen megszervezett és jelentékeny állami eszközökkel támogatott tudományos kutató munka nélkül?

A tudományos kutatás kérdésével kapcsolatos a szakemberek képzése is. Erre a célra sokkal többet fordítunk 1949-ben, mint a folyó évben. E tekintetben mint fontos új lépésre, rá kell mutatnom az önálló közgazdaságtudományi egyetem létesítésére, a műszaki főiskola kifejlesztésére, az ösztöndíjak és a diákjóléti intézmények rendszerének kiterjesztésére, a szövetkezeti iskolák, illetve tanfolyamok fo-

kozásának szükségességére, ami természetesen mind többletkiadással jár.

A kiadások fedezésére szolgáló bevételeket az új költségvetés, mint már említettem, 9340 millió forintban irányozza elő. A legfőbb állami bevételek forrása változatlanul az egyenesadók, az illetékek, a forgalmi adók, a fogyasztási adók, a jövedékek és a vagyondézsma. Ezeket a bevételi forrásokat az új költségvetés közjogi bevételeknek nevezi, szemben a régi közszolgálati bevételek elnevezéssel. A közjogi bevételek összege az új költségvetésben 7657 millió forint.

A közjogi bevételek mellett igen jelentékeny összeggel, 633 millió forinttal szerepelnek az úgynevezett tárca-bevételek, szemben az 1948. évi költségvetés 530,3 millió forintos előirányzatával.

Egészen új és máris igen számottevő bevételi forrásunk az állami vállalatok 1050 millió forintos nyeresége.

Ami az egyenesadó bevételeket illeti, az elmúlt költségvetési évben ezeknek tényleges hozama lényegesen meghaladta a költségvetési előirányzatot, amennyiben a várt 1145 millió forint helyett 1473 millió forintot eredményezett.

Figyelembevéve az egyenesadók hozamának viszonylag kedvező alakulását, a kormányzat lehetségesnek tartotta, hogy ezen a vonalon bizonyos könnyítéseket hajtson végre a kisebb jövedelmű rétegek javára, ugyanakkor azonban igyekezett biztosítani a nagyobb jövedelmű rétegekkel kapcsolatban az egyenesadók jobb kimunkálását. Így az illetményadó vonalán a kormányzat mentességet biztosított azokra a rendkívüli juttatásokra, amelyeket a dolgozók újításokért, a termelés fokozását és

gazdaságosabbá tételét előmozdító javaslataikért és kiváló munkájukért kapnak.

Az illetményadó kulcsát, amelynek terhét a munkáltatók viselik, a kormányzat 10 százalékról 12 százalékra emelte fel, de ugyanakkor a társadalombiztosító intézetek által szedett betegségbiztosítási és családi pótlékjárulék kulcsát 1—1 százalékkal, tehát összesen két százalékkal leszállította. Az illetménytöbbletadóra és a jövedelemtöbbletadóra vonatkozó jogszabályok módosítása több ponton szintén hasonló irányban mozgott. A jövedelemtöbbletadónál a kormányzat ugyancsak módosításokat eszközölt szociális szempontokat véve figyelembe. Ugyanis azt a határt, amelyen alul nem kell fizetni ezt az adót, 1000 forintról 1500 forintra emelte fel. Ugyanakkor az adómentes jövedelem határösszegét a családfő által eltartott gyermekek számára való tekintettel minden gyermek után további 100 forinttal felemelte, tehát a mentességet növelte. *(Helyeslés.)* Egyúttal azonban az egyedülálló vagy csupán egy családtaggal élő adózók adóját a kormányzat 10, illetve 20 százalékkal magasabb összegben állapította meg. Az együttes kereseti és jövedelemadóval kapcsolatosan a kormányzat a progresszivitás elvének érvényesítése céljából nyereségtöbbletadót léptetett életbe.

Az adóalapok jobb kimunkálása érdekében a pénzügyi kormányzat az adóközösségben való adózás lehetőségét a folyó évtől kezdődően csak a kisiparosok és kiskereskedők számára engedélyezte és a nagykereskedőket, a részvénytársaság, valamint a korlátolt felelősségű társaság formájában működő vállalatokat az adóközösségből kirekesztette. Ezt a rendszert a pénzügyi kormányzat a jövő évben is fenn kívánja tartani azzal, hogy az egyes

szakmák adókulcsát az Árhivatal által megállapított haszonkulccsal arányosan összhangban fél százaléktól, általában négy százalékig, szakmánkint változóan és csak kivételesen hat százalékot elérő mértékben határozza meg. Olyan esetben, főként kisembereknél, amikor a létalap kerül veszélybe, lehetőséget biztosít a pénzügyi kormányzat adómérséklésre és végső esetben adóelengedésre.

Új bevételként szerepel a költségvetés bevételi előirányzatában a mezőgazdasági fejlesztési járulék, amelynek hozama azonban aránylag nem nagy. Hasonlóképpen új bevétel a 15 százalékos lakáshelyreállítási hozzájárulás, amelyet az építés- és közmunkaügyi minisztériumnál, mint tárcabevételt irányoztunk elő. A hozzájárulás célja elsősorban a háborúban megrongálódott és az évek óta elhanyagolt lakóházak tatarozása. Ennek megfelelően a kormányzat már tervet dolgozott ki, amelynek értelmében az említett célokra 1949-ben mintegy 50 millió forintot bocsát rendelkezésre, tehát viszonylag jelentékeny összeget. Ez is hozzá fog járulni ahhoz, hogy városaink házairól fokozatosan eltünjenek a háborús nyomok és az utcák külső képe is visszatükrözze azt a konszolidációt, amely belsőleg nemzetgazdaságunkban már régen bekövetkezett.

Új adónemként szerepel egyenes adóbevételeink között 530 millió forintos bevétellel az újjáépítési adó. A valóságban azonban itt nem új adóról van szó. A név új csak és a forma. Lényegileg különféle adók összevonásáról, tehát egyszerűsítésről van szó, s ezzel együtt a külön-külön kivetett és ezért sokszor igazságtalanul és aránytalanul kivetett adók szociálisabb és arányosabb megállapításáról. Az újjáépítési adó lényegileg jövedelemadó, amelynek bevezetésével megszűnik a felszaba-

dulás után bevezetett közmunkaváltság, továbbá a régi feudális időkből ránk maradt, a jobbágyság rendszerére emlékeztető községi közmunka, valamint a tenyészállatdíj és a jövedelem-többletadó.

Az újjáépítési adó jövedelmi, illetve személyi jellegének megfelelően a valóságos vagy a megbecsült jövedelem alapján kerül kivetésre. Ennek következtében nincstelenek, illetőleg azok, akiknek nincs jövedelmük — ezek között a nem kereső családtagok is, akik eddig újjáépítési közmunkaváltságot vagy községi közmunkát voltak kötelesek fizetni — az adó alól mentesítve lesznek. A szolgálati és munkaviszonyban állók adóját az illetményadóval együtt a munkáltatók fogják fizetni. Újjáépítési adó alá fog esni minden természetes személy, akinek földből, háztulajdonból, önálló ipari vagy kereskedelmi tevékenységből, önálló értelmiségi foglalkozásból, tőkevagyonból vagy tantiémból bármilyen összegű jövedelme, illetőleg keresete van. Adóköteles lesz továbbá minden olyan természetes vagy jogi személy, akinek tulajdonában tenyész-, vagy haszonállat, gőzeke, motoreke vagy traktor van. Az adó kulcsa progresszív lesz, és a kulcs megállapításában a pénzügyi kormányzat érvényesíteni kívánja ugyanazokat a szociális szempontokat, amelyek a többgyermekes családok jövedelmi és illetménytöbbletadójánál eddig is érvényesültek.

Az egyenesadó bevételek 1949. évi előirányzata a mult költségvetés előirányzatával és ennek tényleges eredményeivel szemben kereken egymilliárd forint emelkedést mutat. A mult költségvetés öthónapos pótidőszakának eddigi tényleges eredményei azt mutatják, hogy az egyenesadó bevéte-

leknek ilyen megnövelt összegben való előirányzata teljes mértékben indokolt.

Ami a forgalmiadó bevételeket illeti, az új költségvetés ezeket 2850 millió forintban irányozza elő, szemben a mult költségvetés 1480 millió forintos előirányzatával és csaknem 1800 millió forintos tényeges eredményével. Tehát a mult költségvetési év tényleges kezeléséhez képest az emelkedés itt körülbelül ugyanakkora mint az egyenes adóknál, valamivel nagyobb, meghaladja az egymilliárdot. Ezt a bevételi többletet a kormányzat nem a forgalmiadókulcsok emelésével, nem a fogyasztók nagyobb megterhelésével, hanem a forgalom várható növekedésével, másrészt pedig a már bevezetett fázisadórendszer további várható kedvező kihatásai útján gondolja elérni.

Az áruforgalom nagyarányú növekedése 1949-ben nem lehet kétséges. Hiszen ipari termelésünk 1949-ben, hároméves tervünk harmadik évében, az 1938-as ipari termelési színvonal 127,5 százalékára emelkedik, ami az első tervév végével elért termelési eredményhez képest 36,3 százalékos emelkedést jelent. Lakásépítésre az első tervév 111 milliójával szemben 1949-ben 250 millió forintot adunk, szociális és kulturális jellegű építkezésekre, pedig 170 millióval szemben 280 millió forintot.

Vasúti szállításunk az utolsó békeév 352 millió áru-tonnakilométerével szemben el fogja érni 1949-ben a 450 millió áru-tonnakilométert. A mezőgazdaság vonalán igen jelentékeny növekedést várunk az áruforgalomban, mert az idei, viszonylag kedvező termés eredményei, a jól végzett őszi szántás és vetés, valamint a mezőgazdaságban az első tervévben már beruházott 800 millió forint plusz az utolsó öt hónapban és 1949-ben még beruházásra kerülő egy-

milliárd forint kedvező hatása nem marad el. Növekedni fog a mezőgazdasági árutermelés, tehát a forgalom, s ezzel együtt a forgalmiadó bevétel is.

A forgalmiadó bevételt növelni fogja az említetteken kívül az árkiegyenlítő alapok fokozatos beolvasztása a forgalmiadóba, mert ez rendszeresebb ellenőrzést és így nagyobb bevételt tesz lehetővé, másrészt ugyanakkor fontos egyszerűsítést jelent ugyanúgy, mint a vigalmi adó és a fogyasztási adók forgalmiadósítása, amit a pénzügyi kormányzat szintén célul tűzött ki maga elé. A forgalmiadó bevételi összegnek tervezett nagyarányú növekedése változatlan megterhelés mellett annyit jelent, hogy nagy mértékben fog növekedni az ország lakosságának rendelkezésére álló javak mennyisége és ebben a dolgozók életszínvonalának további emelkedése jut kifejezésre.

Tisztelt Országgyűlés! Külön kell szólnom 1949. évi költségvetésünk bevételi oldalának egy igen fontos és nemcsak gyakorlatilag, hanem elvileg is nagyjelentőségű tételéről, arról az 1050 millió forintról, amelyet mint az állami üzemek és vállalatok által az állampénztárba egy év alatt befizetendő tiszta nyereséget állítottunk be az új költségvetésbe. Már az összeg egymagában is igen komoly tényezője költségvetésünknek, hiszen összes állami kiadásainknak 11,2%-át fedezi. De még ennél is fontosabb ennek a tételnek elvi jelentősége, annak elvi jelentősége, hogy alig tíz hónappal a nagy államosítási rendszabályok után, állami vállalataink a jelenlegi évre átszámolva már 720 millió, 1949-re pedig 1050 millió forint tiszta nyereség befizetésére vállalkozhattak. *(Lelkes taps a kormánypártokon.)* Pedig az állami vállalatok viselik ugyanazokat a közterheket, amelyeket e vállalatok kapitalista

tulajdonosai viseltek azelőtt. Ugyanúgy fizetik az adót, mint régen fizették, helyesebben nem ugyanúgy, hanem sokkal pontosabban és még a tőkés tulajdonosok által örökségbe hagyott adóhátralékok jelentékeny részét, súlyos milliókat is megfizettek.

Tisztelt Országgyűlés! Mit jelent ez, hogy állami vállalataink 1949-ben tiszta nyereségként, tehát az egyes vállalatoknál, a vállalatok egy részénél időlegesen még számításba veendő hiány levonásával több mint egymilliárdot adnak az államnak? Jelenti mindenekelőtt azt, hogy csúfosan leégtek — ha szabad így kifejezni magam — a nagytőkések védelmezői, akik itt az országgyűlésben is állást foglaltak az államosítással szemben. De nemcsak leégtek, hanem le is lepleződtek, mint a nagytőkések, a kizsákmányolók láncos kutyái. *(Nagy taps a kormánypártokon.)* Jelenti továbbá, hogy az 1050 millió forint, ez a hatalmas összeg, amely ha az üzemek és a vállalatok magánkézben maradtak volna, a nagytőkések zsebét duzzasztotta volna, az állam, a nép kezébe kerül, amely ezt az összeget az ország érdekeit szolgáló hasznos beruházásokra, építkezésekre, a nép jólétének a megalapozására fordítja. Jelenti, hogy a termelő eszközök köztulajdonán felépülő szocialista társadalmi rend — amelynek mi most persze még csak az alapjait rakjuk le — hasonlíthatatlanul magasabbrendű, mint a tőkés kizsákmányoláson alapuló régi úri rend. *(Hosszantartó lelkes taps a kormánypártok soraiban.)* Jelenti végül, hogy a népi demokratikus államhatalom, mint az üzemek, gyárak, vállalatok új tulajdonosa, új gazdája, jóllehet még nem volt elég ideje komoly tapasztalatokat gyüjtenie a gazdálkodásban, sokkal jobb, gondosabb, előrelátóbb gazda, mint a régi kapitalista gazdák voltak.

Mindezek a megállapítások azonban természetesen egyáltalán nem azt célozzák, hogy szemet hunyjunk még meglévő igen komoly hiányosságaink felett. Mi tudjuk, hogy a magyar állami ipar, közlekedési, kereskedelmi vállalataink nem egymilliárdot, de ennél sokkal többet is képesek adni az államnak és ezt kollégám és elvtársam, Kossa iparügyi miniszter bizonyára meg fogja erősíteni. Tudjuk, hogy ez a célkitűzés, az 1050 millió forint tiszta nyereség 1949-ben nem a maximumot, hanem a minimumot jelenti. Mi tudatában vagyunk annak, hogy termelésünkben még igen nagyok a rejtett tartalékok, amelyeket felszínre hozni és hasznosítani annyit jelent, mint meggyorsítani előrehaladásunkat, népünk, országunk felemelkedését.

Mi tisztában vagyunk azzal, hogy az önköltség csökkentése terén keveset tettünk, hogy igen sokat kell tennünk. De azt is tudjuk, hogy a magyar köztársaság kormányzata, a mi népi demokratikus kormányunk nem áll egyedül abban a törekvésében, hogy állami vállalatainkat mindinkább jövedelmezőkké, állami költségvetésünk sziklaszilárd bázisává építsük. Vele van, segítségére siet városban és falun a kétkézi dolgozók milliós tábora és segít ebben a törekvésünkben műszaki értelmiségünk is, amelynek többsége becsületesen, minden tudását latba vetve, kész dolgozni a népi Magyarország, a demokratikus Magyarország érdekében.

Az állami és állami érdekeltségű vállalatok gazdálkodásának rendbehozásában, rentabilissá tételében nagy szerepet játszott és játszik a kormányzat két fontos intézkedése, a havonkint előre elkészített és az úgynevezett tárcaközi üzemgazdasági titkárság által felülbírált és jóváhagyott pénzügyi terv, amely magában foglalja az összes állami és állami

érdekeltségű vállalatok pénzügyi tervét és a másik intézkedés, a Nemzeti Banknál az úgynevezett egyszámla-rend bevezetése. A pénzügyi terv lehetővé teszi az összes állami és állami érdekeltségű vállalatok pénzügyi gazdálkodásának folyamatos ellenőrzését, irányítását és forgótőke-szükségletük szabályozását.

A Magyar Nemzeti Banknál bevezetett egyszámlarend azt jelenti, hogy az állami és állami érdekeltségű vállalatok csak egy folyószámlát tarthatnak, mégpedig a Magyar Nemzeti Banknál, s ennek az egy számlának az alszámláin vezetik a vállalatok különféle költségtényezőit, mint például munkabér, anyagszükséglet, közterhek stb. Ugyanerre az egy számlára kerülnek a vállalat összes bevételei is és a Nemzeti Bank a pénzügyminisztériumtól, illetőleg a Gazdasági Főtanácstól kapott irányelvek értelmében állapítja meg a kifizetések, illetve a szükségletek biztosításának sorrendjét.

Az egyszámlarendbe az állami és közvetlenül állami érdekeltségű vállalatokon kívül olyan nem állami vállalatok is bekerülnek, amelyek a Magyar Nemzeti Banktól hitelt vesznek igénybe, vagy amelyeknek az állammal szemben jelentékeny köztartozásai vannak. Ilyen módon a Nemzeti Banknak módjában áll az ellenőrzést megvalósítani az ilyen üzemek és vállalatok működése felett és biztosítani az állami érdekeket. A beruházások tételei nem a Magyar Nemzeti Bank számláin futnak, hanem külön erre a célra szolgáló Beruházási Bank útján, a Tervhivatal intézkedésére kerülnek folyósításra.

Tisztelt Országgyűlés! Az államosítások sikerének leszegezése és annak megállapítása, hogy államosított üzemeink, vállalataink gazdálkodása minden még meglévő hiányosság ellenére is eredmé-

nyes, egyáltalában nem jelenti azt, hogy a kormányzat most már mindent nyakra-főre államosítani szándékozik. Csak mosolyogni lehet az olyan bárgyú híreszteléseken, mint amilyen az, hogy január 1-re állítólag államosítjuk a kiskereskedelmet, vagy ha ezt nem tesszük, akkor január 1-től kezdve a kiskereskedők csak bizonyos cikkeket árusíthatnak, mert a többit az állam fogja árusítani.

Nem kevésbbé ostoba és bárgyú híresztelés az is, hogy rövid időn belül fel fogjuk számolni a kisipart. A kiskereskedőkre és a kisiparosokra szükség van. Mi ezt régebben is tudtuk, s ha nem tudtuk volna, megtanultuk volna többek között a negatív jugoszláv tapasztalatból. *(Úgy van! Helyeslés a Kisgazda Párt oldalán.)*

A most benyujtott költségvetésben az állam tulajdonában lévő üzemek közül kizárólag a MÁV, a Posta és az Állami Mezőgazdasági Gépüzem szerepelnek, míg az állami költségvetésbe korábban beépített egyéb üzemek — minthogy ezek időközben nemzeti vállalatokká alakultak vagy folyamatban van nemzeti vállalattá való alakulások — nem szerepelnek a költségvetésben. A MÁV, a Posta és az Állami Mezőgazdasági Gépüzem beállítása a költségvetésbe sem teljesen indokolt tulajdonképpen a jelenlegi helyzetben, amikor az állam mintegy 850 különféle gyár, üzem és vállalat gazdája, tulajdonosa. Az állami üzemek beállítása a költségvetésbe indokolt volt addig, míg az állam mindössze néhány üzemmel, néhány vállalattal rendelkezett. Ha mégis szükségesnek tartottuk az említett három üzemet bennehagyni a költségvetésben, akkor ezt a tradíción kívül főként azzal kell megindokolni, hogy ezeknek az üzemeknek a költségvetése szorosabb

összefüggésben áll a közigazgatási költségvetéssel, mint a többi állami üzemeké.

A három üzem költségvetésével kapcsolatban csupán annak megemlítésére szorítkozom, hogy a MÁV és a Posta együttesen 74 millió forint felesleget, az Állami Mezőgazdasági Gépüzem előirányzata viszont 21 millió forint hiányt mutat. Ilyenformán e három üzem egyenlege 53 millió forint felesleggel zárul, ami azonban már benne foglaltatik az összes állami vállalatok által az állampénztárba befizetendő 1050 millió forint tiszta nyereség összegében. Az Állami Mezőgazdasági Gépüzem 21 millió forintos hiányát részben az magyarázza meg, hogy új üzemről van szó, amelynél a kezdeti nehézségek még éreztetik hatásukat, másrészt azonban az is, hogy a kormányzat szándékosan alacsonyan állapította meg a gépállomások szolgáltatásaiért fizetendő díjakat és ezen belül külön 30 százalékos kedvezményt biztosít a táblás vagy egyéb formában közös termelést folytató szövetkezeti csoportoknak, a földműves szövetkezetek tagjainak pedig 10 százalékos kedvezményt. A kormányzat ilyen módon is kívánja támogatni a dolgozó parasztságot és a mezőgazdasági szövetkezeteket.

Tisztelt Országgyűlés! A most beterjesztett 1949. évi költségvetés reális, megvalósítható költségvetés. Mi ad alapot arra, hogy ezt a költségvetést teljes mértékben reálisnak, megvalósíthatónak tekintsük? Min nyugszik ennek a költségvetésnek a realitása?

Költségvetésünk realitása nyugszik mindenekelőtt eddig elért komoly eredményeinken, azon, hogy a jelenlegi költségvetést megelőző két stabilizációs költségvetés is teljes mértékben reálisnak bizonyult. Reálisnak bizonyult annyiban, hogy jól-

lehet kiadásaink nagyobbak voltak, mint ahogyan ezeket a két első stabilizációs költségvetés előirányozta, bevételeink még gyorsabb ütemben növekedtek, mint a tényleges kiadások.

Költségvetésünk realitása, tisztelt Országgyűlés, nyugszik továbbá nemzetgazdaságunk, pénzügyeink konszolidáltságán, amit a stabilizáció óta eltelt két és fél év alatt sikerült elérni.

Költségvetésünknek realitást ad az is, hogy a kormányzat nemcsak az előirányzott bevételek elérését szándékozik biztosítani, hanem kemény kézzel és vasakarattal a legszigorúbb takarékosság rendszerét fogja megvalósítani a közpénzek felhasználása terén és mindent el fog követni, hogy a felesleges kiadásokat kiküszöböljük és hogy az állampénztár tolvajai, a közvagyon, a közpénzek megdézsmálói, a megvesztegethető korrupt elemek az őket megillető helyre kerüljenek. *(Helyeslés és taps a kormánypárt és a független demokrata párt soraiban.)*

Költségvetésünk realitásának záloga nemzetgazdaságunk mindinkább fokozódó szervezettsége, a tőkésgazdálkodásra oly jellemző anarchia fokozatos kiküszöbölése, amit a termelőeszközök jelentős részének állami tulajdonba vétele és a nemzetgazdaság mind tervszerűbbé váló ellenőrzése és irányítása, a szocializmus fokozatos építése tesz lehetővé.

De költségvetésünk realitásának legfőbb és legdöntőbb biztosítéka az, hogy ez a költségvetés a magyar nép jövő évi munkaprogramja, hogy e költségvetés által megjelölt célok és feladatok mögött a dolgozó munkások, a dolgozó parasztok, a haladó értelmiség, a kistermelők, egyszóval a nép milliós tömegei állnak, akik el vannak szánva arra, hogy

félreseperve az útból minden akadályt és támogatva demokratikus kormányunkat, diadalra juttassák a nemzetnek az új költségvetésben lefektetett munkaprogramját. *(Hosszantartó élénk taps a kormánypártokon és a független demokrata párton.)*

(Beszéd az Országgyűlés 1948 december 15-i ülésén.)

A KÖZLEKEDÉSÜGYI MINISZTÉRIUM KÖLTSÉGVETÉSE

Tisztelt Országgyűlés!

A közlekedésügyi minisztérium munkaterülete az elmúlt 1948. év folyamán jelentékenyen kibővült. Mint ismeretes, felügyelete alá került a mélyépítés egész ügyköre a közben államosított mélyépítő vállalatokkal és kőbányákkal együtt, jelentékeny mértékben a közlekedésügyi minisztérium feladatává vált az árvízvédelmi és az öntözésügy, hozzákerült az idegenforgalom ügye — mégpedig nemcsak önmagában, hanem bizonyos, közben államosított vállalatokkal egyetemben — és más területeken is megnövekedett a minisztérium ügyköre.

Mindezek mellett új, nagy követelményekkel lépett fel nemzetgazdaságunk, fejlődő iparunk, mezőgazdaságunk, kulturális és politikai életünk a minisztérium alapvető munkaterületein, a szállítás, a postai forgalom, valamint a rádió műszaki kiszolgálása terén.

Megfelelt-e a minisztérium azoknak az igen jelentékenyen megnövekedett követelményeknek, amelyeket gyors ütemben fejlődő népi demokráciánk állított fel vele szemben? Megvannak-e a szükséges előfeltételek ahhoz, hogy közlekedésünk, postánk, hírközlő szerveink, stb. megbirkózzanak azok-

kal az eddigieknél még sokkalta nagyobb feladatokkal, amelyek rájuk az idei 1949. évben várnak?

Azt hiszem, hogy a feltett kérdésekre igenlő választ kell adni. Az elmúlt évben a közlekedésügyi minisztérium és a közlekedésügy dolgozói megbírkoztak a rájuk kiszabott feladatokkal és azt hiszem, nincsen semmi ok annak feltételezésére, hogy ebben az évben ez nem így lesz.

Nézzük meg röviden, melyek voltak azok az alapvető feladatok, amelyeket a közlekedésügyi minisztérium és a közlekedésügy dolgozóinak meg kellett oldaniok az elmúlt évben és milyen feladatok megoldása vár rájuk ebben az esztendőben.

Közismert, tisztelt Országgyűlés, hogy egy olyan agráripari jellegű országban, mint amilyen Magyarország, a közlekedés általában ősszel vizsgázik. 1948 őszén ez a vizsga különösen nehéznek ígérkezett. Figyelembe kell vennünk, hogy 1948 őszén, szeptemberben, októberben, novemberben a nyári szabadságok letelte után ipari termelésünk hirtelen, ugrásszerűen a magasba szökött. Figyelembe kell vennünk továbbá azt is, hogy idei termelésünk szállítási szempontból a mult évinél hasonlíthatatlanul nagyobb volt, mert nemcsak maga a termelés növekedett meg igen jelentékeny mértékben, hanem ezen belül különlegesen nagy mértékben növekedett meg azoknak a mezőgazdasági termékeknek mennyisége, amelyek óriási volument képviselnek és gyors, pontos határidőre való szállítást követelnek. Itt főként két mezőgazdasági termékre, a cukorrépára és a burgonyára gondolok.

Az 1948. évi csúcsforgalom lebonyolítása azért is ígérkezett nehéznek, mert külkereskedelmünk, exportunk, amely az előző évi rossz termés következtében rendkívül alacsony szinten mozgott, a mult

év őszén hirtelen, ugrásszerűen felemelkedett — fel kellett emelkednie, mert mi magunk forszíroztuk felemelkedését; el kellett ugyanis kezdenünk külkereskedelmi mérlegünk passzivitásának kiegyenlítését.

Végül azért ígérkezett nehéznek a mult évi csúcsforgalom lebonyolítása, mert a rövid időre összezsúfolt hatalmasan megnövekedett forgalmat a békebelinél lényegesen kisebb vasútikocsi- és mozdonyparkkal kellett lebonyolítanunk.

Előre látva az őszi csúcsforgalomban várható igen komoly nehézségeket, a közlekedésügyi minisztérium már 1948 tavaszán és nyarán tervszerűen, rendszeresen, átgondoltan hozzáfogott a várható őszi nagycsúcsforgalom megszervezéséhez. Létrehoztuk az érdekelt tárcák képviselőiből a közlekedésügyi minisztérium vezetése alatt az úgynevezett Központi Szállítási Tervtanácsot, amely egységes szállítási tervet dolgozott ki és valósított meg az egész országban.

A Központi Szállítási Tervtanács meghatározta, hogy mely árukat mikor, milyen útvonalon, vasúton, hajón, vagy gépkocsin kell-e szállítani. Bizonyos áruk szállítását a Központi Szállítási Tervtanács előrehozta, más áruk szállítását pedig elhalasztotta a csúcsforgalom utáni időre. Megállapítottuk például azt, hogy követ szeptember 15-ig lehet szállítani: ha még marad felesleges vagon, bizonyos mennyiséget lehet továbbítani a csúcsforgalom idején is, de a kő nem szalad el, a kő nem romlik meg, ezért így kellett döntenünk, hogy elsősorban lehessen szállítani a cukorrépát, burgonyát és a többi árut, amelyet feltétlenül el kellett szállítani.

A Központi Szállítási Tervtanács megalkotása mellett fontos szerepet játszott az őszi csúcsforga-

lom sikeres lebonyolításában az is, hogy a MÁV — és részben a hajózás — előre kidolgozott terv szerint olyan beruházásokat eszközölt, amelyeknek az volt a rendeltetése, hogy a szállításban mutatkozó szűk keresztmetszeteket kitágítsuk. Ebben a tekintetben igen nagy szerepet játszott pl. az, hogy a budapesti déli dunai összekötő vasúti híd építésének befejezését — hála a jól megszervezett munkának és a munkaversenynek — körülbelül két hónappal előrehoztuk, s 1948 szeptember elején átadtuk a forgalomnak, ami azt jelentette, hogy az ország két fele, a Duna jobbpartja és balpartja között a forgalmat már a csúcsforgalom egész idején egy vágány helyett két vágányon tudtuk a Dunán keresztül lebonyolítani. *(Taps a kormánypártok és a független demokrata párt soraiban.)*

Hasonlóképpen előregondolva már az őszi forgalomra, igen sok helyen új vágányokat építettünk, jelzőberendezéseket javítottunk, fejlesztettük a kettős vágányosítást, kiépítettük elsőrendűvé a dorogalmásfüzitői vonalat és így tovább.

Az említett rendszabályok mellett nagy szerepe — mondhatni döntő szerepe — volt a négy és félnapos kocsiforduló megvalósításának is abban, hogy a vasút az őszi csúcsforgalom idején nem vizsgázott rosszul. A közlekedésügyi minisztérium még augusztusban felvetette a kérdést: októberre, tehát a várható csúcsforgalom idejére hét és néhány tized napról a kocsifordulót csökkenteni kell négy és fél napra. Ismeretes, hogy októberben el is értük a négy és félnapos kocsifordulót és ezzel biztosítottuk azt, hogy a meglevő kocsimennyiséggel le lehetett bonyolítani a megnövekedett forgalmat.

A forgalom zavartalan lebonyolítása érdekében azonban még számos egészen új rendszabályt kel-

lett bevezetni. Ilyen rendszabály volt többek között igen nagyszámú, úgynevezett zárt irányvonat bevezetése. Ez azt jelenti, hogy egész tehervonatszerelvények a kiindulóponttól mint zárt szerelvények haladnak egészen a rendeltetési pontig s útközben nem végeznek rendezést, lekapcsolást, rákapcsolást, tolatást. Ennek következtében egy ilyen tehervonati szerelvény menetideje a normális menetidőnek körülbelül egyötödére-egyhatodára csökken és lényegileg a személyvonat sebességével lehetett továbbítani a tehervonatokat. Hogy ennek milyen nagy a jelentősége, erre vonatkozólag csak azt akarom megemlíteni, hogy például októberben Debrecenből Budapestre 130, Felsőgalláról Budapestre pedig 128 ilyen irányvonat érkezett és így tovább.

Természetesen a forgalom további növekedésével és tervszerűségével az irányvonatok rendszerét nemcsak nem szabad mellőzni, hanem tovább kell fejleszteni mindenütt, ahol a forgalom sűrűsége ezt lehetővé teszi.

Mindezek és egyéb intézkedések következtében a vasút megbirkózott a rendkívül megnövekedett őszi csúcsforgalommal. Nem volt semmiféle torlódás. A közönség tulajdonképpen észre sem vette, hogy csúcsforgalom van, pedig a vasút történetéből ismeretes, hogy a legbékésebb békeidőkben, amikor vasútunk teljesen sértetlen volt, amikor 49 000 vasúti kocsival és több mint 1900 mozdonnyal rendelkeztünk, az őszi csúcsforgalom idején bizony előfordultak igen komoly torlódások.

Hogy mekkora forgalmat kellett lebonyolítani, arra vonatkozóan két számot említenék meg. 1938-ban az őszi csúcsforgalom idején a MÁV 7 315 000 tonna árut szállított, 1948-ban az őszi csúcsforgalomban pedig 8 256 000 tonnát, tehát közel egymil-

lió tonnával, azaz közel százezer vasúti kocsirakománnyal többet. S ha vasutunk képes volt ilyen teljesítményre azután a szörnyű pusztulás után, amely ebben az országban a közlekedésben bekövetkezett, úgy ezt köszönhetjük mindenekelőtt és elsősorban annak, hogy népi demokráciában élünk, hogy olyan ország vagyunk, ahol a dolgozók tudják, hogy maguknak dolgoznak, hogy olyan országban élünk, amely a szocializmus építésének útján halad. *(Taps a kormánypártok oldalán.)*

Az áruszállítás mellett, mint ismeretes, a vasúton igen nagy szerepet játszik a személyszállítás is; itt, szemben a teherszállítással, vasúti csúcsforgalom általában augusztusban jelentkezik. Ha az 1948 augusztusi adatokat összehasonlítjuk az 1938-as augusztusi adatokkal, azt látjuk, hogy 1938 augusztusában a MÁV kerekszámban hétmillió utast szállított. 1948 augusztusában pedig tizenkétmillió utast. Emellett a szállítási átlagtávolság 1948-ban nagyobb volt, mint 1938-ban.

Mit fejeznek ki ezek a számok? Mit jelent az, hogy 1948 augusztusában a MÁV ötmillió utassal többet szállított, mint 1938-nak ugyanebben a hónapjában? Ezek a számok nemcsak a vasutat jellemzik, ezek a számok jellemzik országunkat, jellemzik népi demokráciánkat, kifejezésre juttatják a maguk módján azt a hatalmas pozitív változást, amely az ország életében bekövetkezett. Mert a 12 milliós utasforgalom, a 12 millió utas túlnyomó többsége a dolgozók, a munkások, a parasztok, a tisztviselők, az értelmiségiek, a kisemberek köréből került ki, nem pedig a burzsoázia köréből. A 12 milliós utasforgalom azt is jelenti, hogy a magyar népi demokratikus állam fizetett szabadságot biztosít az összes dolgozónak, hogy rendelkezésünkre bocsátotta a

legjobb üdülőket, hogy az egész országgal együtt a Balaton, a Mátra, a Bükk nem a burzsoáziáé, nem a nagybirtokosoké, hanem a dolgozóké. *(Taps a kormánypártok és a független demokratapárt oldalán.)*

Tisztelt Országgyűlés! Megbocsáthatatlan hiba volna azonban, ha csak az elért eredményeket látnók és nem irányítanók figyelmünket a még meglévő komoly hiányosságainkra, s az előttünk álló új feladatokra.

Vasúti utasforgalmunk óriási mértékben megnövekedett, de ezt a megnövekedett utasáramlatot még távolról sem szolgáljuk ki úgy, ahogyan szükséges volna. Megemlítem még, hogy munkás- és személyvonatainkban még mindig mintegy ezer darab személykocsivá úgy-ahogy átalakított teherkocsi fut és ez a körülmény megnehezíti, kényelmetlenné teszi a dolgozók utazását, ugyanakkor jelentékeny mennyiségű teherkocsit von el tulajdonképpeni rendeltetésétől. Természetesen ezért a helyzetért nem a magyar közlekedésügyi minisztérium, nem a kormány és nem a magyar dolgozók felelősek. Felelősek a német és magyar fasiszták, akik elhurcolták vasúti gördülőanyagunkat és felelősek a nyugati imperialisták, elsősorban az Amerikai Egyesült Államok, mert nem adják vissza jogos tulajdonunkat. *(Úgy van! hangzik a dolgozók pártja oldalán.)* Vasúti személykocsijainknak nagyrésze ott van nyugaton és tőlük függ, hogy vissza akarják adni, vagy sem, ők pedig nem akarják visszaadni. Ennek ellenére, az imperialisták ellenére meg kell oldanunk és meg is fogjuk ezt a kérdést a magunk erejéből oldani még ebben az esztendőben. Ez év július 1-ig kicseréljük személykocsikkal a most személyforgalomra használt teherkocsik felét és október 1-re kicseréljük a másik felét is, úgyhogy az év vége felé

a munkás- és személyvonatokban szinte kizárólag személykocsik fognak futni. *(Élénk taps a kormánypártok és a független demokratapárt oldalán.)* Ennek a feladatnak a megvalósítása igen komoly anyagi áldozatokkal jár és nagy erőfeszítést követel főműhelyeink dolgozóitól, de tartoznak ezzel munkásságunknak, dolgozó parasztságunknak, népünknek, s meg vagyok győződve róla, hogy a magyar vasutasok, átérezve ennek a feladatnak nagy nemzeti jelentőségét, becsülettel meg is fogják oldani.

A vasút mint legfontosabb szállítóeszköz megbízható, pontos, gyors működése hároméves tervünk ez évben való sikeres befejezésének egyik alapvető feltétele. Jól tudják ezt ellenségeink, a külföldi imperialisták és a belföldi reakciósok is. Érthető, hogy mindent elkövetnek, hogy megkíséreljék vasutunk munkáját megzavarni. Gestapo módszerekkel kiképzett hitvány szabotőröket és provokátorokat próbálnak felhasználni vasúti közlekedésünk akadályozására. Ezért vasutasainknak, de mindannyiunknak is résen kell lennünk, hogy csírájában elfojtsunk minden ilyen hitvány kísérletet. *(Úgy van! a dolgozók pártja oldalán.)*

A közlekedés azonban, tisztelt Országgyűlés, nemcsak a vasutat jelenti. A közlekedés jelenti az utakat, a szárazföldi és víziutakat és a rajtuk haladó járműveket is. A közutak terén az elmúlt évben elég komoly lépést tettünk előre és még nagyobbat teszünk ebben az esztendőben. Közlekedési főútvonalainkat teljesen helyreállítottuk. Elkezdtük a másodrendű, sőt a harmadrendű utak helyreállítását is. Ez év kezdetétől közel ötezer kilométer törvényhatósági utat átvettünk állami kezelésbe és ezzel az állami kezelésben lévő utak hossza elérte, vagy csaknem elérte a 10 000 kilométert. Így is marad még az

országban körülbelül 20 000 kilométer törvényhatósági út.

Az állami kezelésbevétel természetesen együttjár az utak állapotának lényeges megjavításával. Ha csak adminisztratív intézkedésről volna szó abban, hogy átvesszük az utakat és nem az utak állapotának lényeges megjavításáról, akkor egycsapásra átvettük volna az összes törvényhatósági utakat.

Az utak állami kezelésbe vétele, a fenntartás és a gondozás megjavításával mindenkinek, az egész országnak érdeke. Nos, ha az egész ország érdeke, reakciósainknak — úgylátszik — nem érdekük ez, mert éppen az utak állami kezelésbe vételével kapcsolatban kezdett a reakció a vidéken számos helyen egészen hitvány és aljas aknamunkába, azt igyekezve elhitetni a dolgozó parasztság egyrészével, hogy az utak államosítása, vagyis a törvényhatósági utak állami kezelésbe vétele annyit jelent, hogy a földek közötti dűlőutakat államosítják *(mozgás)* és azt tanácsolták nekik ezek a hitvány elemek, hogy vágják ki a fákat a dűlőutakon. Meg kell mondanom, hogy voltak, akik bedőltek ennek a kulák-agitációnak és most saját kárukon kénytelenek megtanulni, hogy nem szabad hallgatniok a kizsákmányolók és szekértolóik szirénhangjára. De ez az eset azt is mutatja, hogy nemcsak ott volt a hiba. Hiba van abban is, hogy a demokratikus pártokból még hiányzik a kellő éberség és még nem reagálnak mindíg azonnal az ilyen reakciós fellépésekre. Még mindíg nem leplezzük le idejében ezeket a mesterkedéseket és nem ütünk vissza olyan erővel, hogy elvegyük a kedvüket attól, hogy mégegyszer hasonló machinációkba kezdjenek. S ha felismertük a hibát, ki kell javítanunk és azt hiszem ki is fogjuk javítani.

Új útépítésünk zöme az elmúlt évben is és ez-

idén is a bekötőutakra esik. A vitában már szó volt arról, hogy közel 400 kilométer bekötő utat építettünk 1948-ban és többszáz községet kapcsoltunk be az úthálózatba. Mindenesetre ez a régóta vajúdó kérdés elmozdult a holtpontról, 1949. évi programunk is igen jelentékeny ezen a téren. Fő közlekedési utaink közül a 6-os, a budapest-pécsi út teljes rekonstrukcióját elkezdtük és folytatni fogjuk ebben az évben, mert lehetetlenség, hogy Budapestet Péccsel, az ország egyik legfontosabb ipari gócával csupán gyenge minőségű makadám-út kapcsolja össze. Itt korszerű betonutat építünk, annál is inkább, mert ennek a létesítendő főútnak a vonalába esik a megépítendő nagy koksz-vasipari kombinált mű is.

Az utakkal szoros kapcsolatban áll gépkocsiközlekedésünk, amelyet jelentékeny mértékben újjászerveztünk az elmúlt évben. Létrehoztuk az Állami Teherfuvar Nemzeti Vállalatot, s kialakítjuk az egységes Autóbusz Nemzeti Vállalatot, a távolsági közlekedésre.

Gépkocsiállományunk fejlődésére továbbra is az jellemző, hogy egészséges, amennyiben elsősorban tehergépkocsiállományunk fejlődik és csak kisebb mértékben személygépkocsi állományunk. Ugyanakkor megindult az első háborút követő évek elhasznált, selejtes, rossz állapotú gépkocsijainak kicserélése megbízható kocsikra. Gépkocsiparkunk minősége az országban általában most jobb, mint egy évvel ezelőtt volt.

Olyan országban, amelyet — mint Magyarországot — keresztül-kasul szelnek a folyók, nem kisjelentőségű a hidak kérdése. Ezt mindannyian tapasztalatból tudjuk abból az időből, amikor fontos útvonalainkon nélkülözni voltunk kénytelenek a hida-

kat, amelyeket a német fasiszták és magyar cinkosaik felrobbantottak.

A hidak tekintetében a helyzet mind Budapesten, mind a vidéken lényegesen megjavult. Budapestnek, eltekintve a most már kétvágányú déli összekötő dunai vasúti hídtól, három állandó hídja lesz és ez év november 20-ára meg lesz a negyedik is, a Lánchíd. *(Élénk taps a kormánypártok, a független demokrata párt és a radikális demokrata pártszövetség oldalán.)* A következő évben, 1950-ben átadjuk a forgalomnak az ötödik dunai közúti hidat Budapesten: az Óbudai-hidat, és utána következik a Boráros-téri híd.

A hídépítések terén természetesen programunkat tovább folytatjuk; még ebben az évben átadjuk a forgalomnak, a nagy hidak közül a tokaji vasúti hidat és egy sereg mást. Túlságosan sok időt venne igénybe felsorolni az összes hidakat, amelyeket az elmúlt évben a magyar hídépítők megépítettek, a Margit-hídtól kezdve a déli összekötő hídon keresztül a szegedi Tiszahídon át és így tovább, a Rába, a Kőrös, a Zagyva, stb. hidakig. De erre a felsorolásra nincs is szükség. Az ország tudja, hogy a magyar hídépítő mérnökök és munkások nem nyugodtak 1947-es és 1946-os babéraikon 1948-ban és hogy nem fognak nyugodni az 1948-as babérokon 1949-ben.

A gazdasági élet általános fejlődésével, népi demokráciánk fejlődésével együtt természetesen növekedett a posta feladatköre is és megnövekedett a postai forgalom is. Postai forgalmunk — mint ez a vitában is elhangzott — általában meghaladta a háborúelőttit és annak ellenére, hogy postai távközlési berendezéseink — mint ismeretes — néhány évvel ezelőtt még igen siralmas állapotban voltak,

a posta teljesíti feladatát. Ez évben lényegesen megjavul a posta távbeszélőszolgálata, amennyiben új automata kapcsolású telefonközpontokat állítunk üzembe Budapesten is, a vidéken is.

A helyzet azonban távolról sem olyan feszült, mint régen volt. Ellenkezőleg, a legtöbb vidéki városban, még Budapest számos kerületében is, nemcsak nincs hiány telefonban, hanem bizonyos kihasználatlan lehetőségek vannak. Ezért, hogy ezeket a most még kihasználatlan lehetőségeket kihasználjuk és hogy a telefon használatát szélesebb körben lehetővé tegyük, mostantól fogva március 1-ig Budapesten új előfizetők számára a telefonbelépési díjat 50 százalékkal csökkentjük, azaz új telefon felszereléséért 400 forint helyett csak 200 forintot kell majd fizetni, vidéken pedig, ahol a kapacitásunk nagyobb és több lehetőségünk van, ugyanerre az időre teljesen megszüntetjük új állomások felszerelésénél a belépési dijat, vagyis a 300 forintos belépési díjat elengedjük. Azt hisszük, hogy ez a rendszabály hasznos lesz a telefont használóknak és hasznos lesz az államnak is: az állam jövedelme meg fog nőni és többen fognak telefonhoz jutni olyanok, akik egyébként, a jelenlegi viszonylag magas belépési díjat nem tudnák megfizetni.

Ami a posta általános tarifáját illeti, ismeretes, hogy 1946 augusztus elseje, vagyis a stabilizáció napja óta a postai tarifát egyáltalán nem emeltük, sőt egyes tételeknél le is szállítottuk, úgy hogy a tarifa általában változatlan maradt. A jelenlegi díjtételek mellett is a posta jövedelmet hajtó intézmény és a továbbiakban a jelenlegi díjtételek mellett még több állami nyereségbefizetést kell eszközölnie.

A postával műszakilag kapcsolatban áll a tájé-

koztatás, a népnevelés a széles néprétegek szórakoztatásának egy igen fontos eszköze: a rádió. Ismeretes, hogy nemrég átadtuk rendeltetésének az új nagyerősségű középhullámú adót és ez évben átadjuk a második ugyanilyen középhullámú adót is. A napokban indul az új „Budapest II" és rövidesen hozzákezdünk két új nagyteljesítményű rövidhullámú adóállomás építéséhez. Erre szükség van többek között azért is, hogy a magyar népi demokráciát ne Amerika hazug hangjából, hanem a magyar rádió igazi és igazságot hirdető hangjából ismerjék meg. *(Taps a kormánypártok és a független demokrata párt oldalán.)*

A közlekedésügyi minisztérium egyik központi feladata a folyó 1949. évben az önköltség csökkentése, s a belső tőkefelhalmozás növelése a minisztérium egész munkaterületén. Nem elégedhetünk meg azzal, hogy a MÁV békeidőben mindig deficites volt, most pedig deficitmentes. Nem elégedhetünk meg azzal, hogy a posta az államnak jövedelmet hozó üzem. Hiszen köztudomású, hogy az állam hatalmas összegeket ruház be a MÁV-ba, a postába, a közlekedés és a távközlés legkülönbözőbb ágaiba és csupán költségvetési úton, csupán adóbevételekből nem lehet fedezni az állami beruházásokat, tehát a közlekedésügy beruházásait sem. Kell, hogy az üzemek, így a közlekedés üzemei is megtakarításaikkal, gazdaságos üzemvitelükkel, korszerű munkamódszerek alkalmazásával, újítások bevezetésével maguk is hozzájáruljanak az állam kiadásainak fedezéséhez.

A közlekedésügyi minisztérium évek óta rendszeresen foglalkozik a gazdaságos üzemvezetés, az önköltségcsökkentés kérdéseivel és nem csekélyek az ezen a téren elért eredmények. Sok-sok millióról és tízmillióról van szó. De az eredmények — mi

tudjuk — messze elmaradnak a lehetőségek mögött. Ezen a téren még szinte kimeríthetetlen tartalékaink vannak. Ezeket a tartalékokat kell mozgósítanunk a közösség, a nép, az állam érdekében.

Hogy itt mekkora összegekről, milyen lehetőségekről van szó, mennyit lehet itt megtakarítani, arra csak egy-két példát említek. A MÁV-nál kizárólag a forgalom jobb megszervezésével, az úgynevezett meddő teljesítmények csökkentésével ez évben 7,5 millió forintot, az anyagok jobb, takarékosabb felhasználásával ugyancsak a MÁV-nál ez évben 25,5 millió forintot, a pályafenntartásnál jobb szervezéssel 11 millió forintot, a műhelyeknél és fiókműhelyeknél ugyanilyen intézkedésekkel 12 millió forintot fogunk megtakarítani. Képzeljük el, mit jelent ez a takarékosság, jobb szervezés, gazdaságosabb üzemvezetés, ha ezt átvisszük az egész közlekedésre, sőt természetesen nemcsak a közlekedés egész területére!

Tisztelt Országgyűlés! 1945 elején, amikor a Magyar Kommunista Párt először vetette fel népünk előtt az ország újjáépítésének, mégpedig gyors újjáépítésének kérdését, központi láncszemként jelölte meg a vasutat, mint amelynek újjáépítése egész országunk gyors újjáépítésének és felemelkedésének emeltyűje és előfeltétele. A fejlődés bebizonyította, hogy ez az irányvonal: „Arccal a vasút felé!", az a megállapítás, hogy a teljesen romokban heverő ország felemelése csak úgy lehetséges, ha döntő láncszemként a vasutat fogjuk meg, helyes volt. Most persze nem a vasút a motorja egész fejlődésünknek, ezzel tisztában vagyunk, hiszen egészen más szakaszában élünk a fejlődésnek. Most fejlődésünk motorja az ipar és azon belül is elsősorban a nehézipar és a gépipar. Ez az, ami az egész ország

fejlődését, a mezőgazdaságét is, a közlekedését is előreviszi.

Ez tehát kétségtelenül így van, de nyilvánvaló, ha nem nézünk előre, ha nem foglalkozunk idejében közlekedésünk, mindenekelőtt vasutunk fejlesztésével, akkor közlekedésünk lemaradása fékjévé, akadályozójává válhatik további gyors fejlődésünknek. Ezért kell már most minden rendelkezésünkre álló eszközzel fejlesztenünk közlekedésünket és különösen új, ötéves tervünkben irányt vennünk egész közlekedési rendszerünk korszerűsítésére.

Iparunk ebben az évben mintegy 35 százalékkal fog többet termelni, mint az első tervévben. Megnő mezőgazdasági termelésünk és növekszik külkereskedelmünk. Érthető tehát, hogy ebben az évben a közlekedés területén előirányzott beruházásoknak csaknem a felét, 45 százalékát adjuk állami eszközökből a vasútra. Már ebben az évben több mint 100 millió forintot fordítunk új mozdonyok, új motoroskocsik, teher- és személyvagonok beszerzésére. Ez azonban természetesen csak a kezdet ahhoz képest, amit meg kell tennünk az ötéves tervben, hogy le ne maradjunk, hogy a vasút képes legyen kiszolgálni a megnövekedett nemzetgazdasági és kulturális szükségleteket, és lépést tudjon tartani népi demokráciánk mindinkább meggyorsuló fejlődésével.

Tisztelt Országgyűlés! Mi ebben az országban a népi demokrácia útján szocializmust építünk. A szocializmus több és olcsóbb termelést, több élelmet, több iparcikket, jobb lakást, több könyvet, újságot, több utazást jelent. Jelenti a falu és a város közötti kapcsolatok szorosabbá válását, jelenti az emberek, a dolgozó emberek közötti válaszfalak leomlását, jelenti, hogy a dolgozók közelebb kerül-

nek egymáshoz. De ahhoz, hogy egymáshoz közelebb kerülhessenek, hogy többet érintkezhessenek, hogy az áruk és az emberek mozoghassanak, korszerű, jó, pontos, sűrű közlekedés és megfelelő távközlési lehetőségek kellenek. Ennek a fejlődésnek a megvalósítását hivatott elősegíteni a jó közlekedés, a jó postai szolgálat. Erre törekszik, ezt tűzi ki céljául a népi demokrácia közlekedésügyi minisztériuma, ezt tűzik ki célukul a magyar közlekedés valamennyi ágazatának dolgozói.

Ezért, minthogy ezt a célt akarjuk megvalósítani, kérem az ezt a célt szolgáló közlekedésügyi költségvetés elfogadását. *(Hosszantartó élénk taps a kormánypártok oldalán. — Taps a független demokratapárt oldalán.)*

(Beszéd az Országgyűlés 105. ülésén a közlekedési költségvetéssel kapcsolatban, 1949 január 27-én.)

A MAGYAR NÉPGAZDASÁG ÖTÉVES TERVE

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége április 2-án nagyfontosságú határozatot hozott a magyar népgazdaság ötéves tervéről. Erre a határozatra azért volt szükség, mert hároméves tervünket nagyobb részében már megvalósítottuk és a terv befejezéséhez közeledünk. Ismeretes, hogy a nagyüzemek zömének államosítása után megindult országos munkaverseny során a munkástömegek maguk kezdeményezték a hároméves terv megvalósítását két év és öt hónap alatt. Pártunk felismerte e kezdeményezés helyességét, élére állt a dolgozó tömegek mozgalmának. Így kormányprogrammá vált a hároméves terv megvalósítása 1949 végére, azaz hét hónappal az eredetileg kitűzött határidő előtt.

Mikor 1946 decemberében a Magyar Kommunista Párt nyilvánosságra hozta javaslatát a háromféves tervről s ismertette a tervre vonatkozó részletes álláspontját, a dolgozók legszélesebb tömegeinek osztatlan tetszésével találkozott. A dolgozó tömegek az első pillanatban megértették, hogy a kommunisták javaslata helyesen jelöli meg számukra, az ország számára a gyors felemelkedés útját. Ezért habozás nélkül a hároméves terv, a Magyar Kom-

munista Párt mellé állottak s szívvel-lélekkel támogatták abban, hogy a terv valósággá váljék.

A nagytőkések azonban, akiknek gazdasági pozíciói akkor még szinte sértetlenek voltak, a nagybirtokosok maradványaival és a reakció minden válfajával egyetemben, a kommunisták tervjavaslata ellen voltak. Persze, tekintve a terv népszerűségét, a nagytőkések és szekértolóik, az idegen imperialisták minden rendű és rangú ügynökei nem mertek nyiltan szembefordulni a tervvel. Kijelentették, hogy ők mindig is hívei voltak a tervgazdálkodásnak. Egyesek arra is hivatkoztak, hogy ők már Horthy idején is terveket szőttek és hajlandók a terveket tovább szőni. Azt mondották, hogy alapjában egyetértenek azzal, amit a kommunisták javasolnak, de „a részleteket illetően" különvéleményük van. Azt mondották: „A terv jó dolog, de a kommunisták javaslata elfogadhatatlan, a kommunisták a nemzeti jövedelem 11 százalékát akarják beruházásokra fordítani s ez lehetetlen, mert a háborúelőtti Magyarországon évente legfeljebb a nemzeti jövedelem 4—6 százalékát fordították beruházásokra." Továbbá ilyeneket is mondogatnak: „Vagy beruházunk, vagy pedig az életszínvonalat emeljük. A kommunisták mind a kettőt akarják. Ez lehetetlen. Ha mégis beruházni is akarunk és az életszínvonalat is emelni, akkor várnunk kell a hároméves tervvel addig, amíg megfelelő összegű külföldi kölcsönt kapunk".

A külföldi kölcsönnel természetesen az amerikai imperialistákra céloztak. A hírhedt Marshall-terv megszületése előtt már Marshall-tervben gondolkodtak. Arra vettek irányt, hogy árubabocsássák nemzeti függetlenségünket olyan külföldi kölcsön reményében, melynek nem az lett volna a célja és

eredménye, hogy kifejlessze és megszilárdítsa a magyar nép hatalmát s felemelje a magyar népet, hanem az, hogy országunkat imperialista gyarmattá, népünket a magyar és az idegen tőkések rabszolgájává tegye.

A Magyar Kommunista Párt erre az arcátlan javaslatra határozott nemmel válaszolt. Pártunk arra az álláspontra helyezkedett, hogy Magyarországon megvannak azok az erőforrások, melyek szükségesek és elégségesek ahhoz, hogy hároméves tervünk alapvető feladatait megoldjuk: a német fasiszta imperialisták háborújában elpusztult, a nácik által kirabolt országot talpraállítsuk, sebeit begyógyítsuk s ugyanakkor a dolgozók életszínvonalát három év leforgása alatt a háborúelőtti színvonalra, sőt e fölé emeljük. Állítottuk és bizonyítottuk, hogy a magunk erejéből, a Szovjetunió támogatásával, mely segítségét soha nem tagadta meg tőlünk, elő tudjuk teremteni azokat a hatalmas anyagi eszközöket, melyek tervünk megvalósításához elengedhetetlenül szükségesek.

Megmondottuk azonban azt is, hogy a hároméves terv megvalósítása olyan intézkedéseket tesz szükségessé, melyek eredményeként a magyar munkásosztály, a magyar dolgozó nép valóban az ország és az egész népgazdaság irányítójává válik. Tervjavaslatunk megvalósítására követeltük a Magyar Nemzeti Bank és a többi nagybankok államosítását. Rákosi Mátyással követeltük olyan rendszabályok keresztülvitelét, melyek lehetővé teszik, hogy a hároméves terv érdekében „fizessenek a gazdagok!"

Pártunk kénytelen volt ismételten a dolgozó tömegekhez fordulni, hogy érvényt szerezzen ezeknek a jogos követeléseknek. A nép elé tártuk azo-

kat a fontos kérdéseket, amelyeknek eldöntésétől a hároméves terv, országunk sorsa függött. A nép támogatott bennünket. Összefogva baloldali szociáldemokrata elvtársainkkal és más pártok demokratikus, haladó elemeivel, a kommunista párt végülis legyőzte a reakciósok ellenállását és tető alá hozta a hároméves tervet.

Mi lett volna országunkból, népünkből, ha nem a kommunista párt álláspontja diadalmaskodott volna, hanem azok kerekedtek volna felül, akik már a Marshall-terv megszületése előtt marshallizálni akarták Magyarországot? Akkor ma nemcsak nem beszélhetnénk az új ötéves tervről, mely az eddiginél hasonlíthatatlanul nagyobb fellendülést hoz országunk számára, hanem ott tartanánk, ahol Európa tőkés országainak dolgozói tartanak.

Ezekben az országokban, melyek a hírhedt Marshall-terv állítólagos segítségében részesülnek, a béreket leszállítják, a munkanélküliség növekszik, tucatjával zárnak be üzemeket, kezdik leállítani az építkezéseket, az áruforgalom csökken, a piac összeszűkül, a létbizonytalanság ólomsúllyal nehezedik tíz- és százmilliókra.

Olaszországban pl. a nyilvántartott munkanélküliek száma 1948 végén meghaladta a 2 800 000 főt, szemben az előző év azonos időszakában nyilvántartott 1 800 000 fővel. Pedig a nyilvántartott 2 800 000 munkanélküli nem foglalja magában a munka nélkül tengődő mezőgazdasági munkások másfélmilliós hatalmas tömegét. Az ipari termelés Olaszországban alig éri el a háborúelőtti színvonal 65—70 százalékát, a döntő iparágakban pedig csak 45—50 százalék körül mozog. A legnagyobb olasz makarónigyár havonta csupán 9—10 napot dolgozik, mert a Marshall-terv arra kötelezi az olasz kor-

mányt, hogy makarónit az Amerikai Egyesült Államokból importáljon. A legnagyobb olasz repülőgép- és gépkocsigyárat, a Caproni-műveket be kellett zárni, de a Marshall-terv olaszországi megbízottja azzal vigasztalja az olaszokat, hogy termeljenek gépkocsik helyett egy bizonyos keresztezett kukoricafajtát, amelynek segítségével állítólag sajátos olasz nemzeti ipart teremthetnek maguknak. A 15 legnagyobb olasz hajógyár közül csak négy dolgozik, mert a Marshall-terv megköveteli, hogy az olasz hajóépítőipar ne versenyezzen az amerikaival. A legfontosabb olasz nagyüzemek egész sora máris amerikai kézre került, így a livornói műbenzingyár, a barii olajfinomító és mások. Nem csoda, ha a teljesen marshallizált Olaszországban a De Gasperi-kormány tervei szerint az olasz nép 1952-ben még nem fogja elérni az 1938-as, magasnak egyáltalán nem mondható életszínvonalat.

Vagy vegyünk egy másik marshallizált országot, Franciaországot. Franciaország behozatalának kereken egyharmada származik az Egyesült Államokból, de kivitelének csak hat százalékát veszik fel az Egyesült Államok. Franciaország kénytelen háromszoros áron szenet vásárolni Amerikában ahelyett, hogy megkapná a szomszédból a jóvátétel fejében neki járó Ruhr-vidéki szenet. Franciaország kétszer nagyobb összegért kénytelen Amerikában dohányt, nylon harisnyát és rágógumit vásárolni, amire nincsen szüksége, mint amekkora összegű bányafelszerelést szállít neki Amerika, amire pedig Franciaországnak égető szüksége volna. Ugyanakkor, amikor Franciaországban fémhiány van s amikor az acéltermelés mindössze 20 százalékkal emelkedett, a francia acélkivitel 100 százalékkal nőtt meg. A francia hajóépítőipar pedig, fémhiány

miatt, csak 50 százalékos kihasználással dolgozik. Ugyanígy: a francia traktoripar 1948-ban az előirányzottnál 12 000-rel kevesebb traktort állított elő, de ugyanakkor túlteljesítette a traktorbehozatal tervét... Amerikából. A francia filmgyártás 50 százalékkal csökkent, mert Franciaország köteles, a Blum-féle szerződés értelmében, nagy tömegben amerikai filmeket átvenni. Az amerikai kész házak behozatala olyan méreteket öltött, hogy a középfranciaországi építőiparban komoly munkanélküliség fenyeget. Ilyen és hasonló jelenségek mellett érthető, hogy a francia államháztartás hiánya meghaladja a 300 milliárd frankot.

Vessünk egy pillantást végül egy velünk szomszédos marshallizált országra, Ausztriára. Ausztriának a Marshall-terv keretében az első hat hónapra 140 millió dollár „Marshall-segélyt" engedélyeztek. Azt gondolhatná valaki, hogy ekkora összeg ilyen viszonylag kis országban hatalmas fellendülést eredményezett. A valóság azonban egészen más. A valóságban az „engedélyezett" 140 millió helyett Amerika csak 52 millió dollár értékű árut szállított. De milyen árukat és milyen áron! Mindenekelőtt az 52 millióból csupán 6,3 millió jutott beruházási javakra. És miféle beruházási javak ezek? Csak ízelítőnek említek néhány példát. Szállított Amerika motoros-kocsikat Bécs számára. De ezeket a motorosokat Bécs nem tudja használni, mert nem a bécsi, hanem amerikai vágányhálózatra készültek: kimustrált amerikai kocsik. Az átalakítás háromnegyed millió dollárba kerülne. Küldött Amerika Ausztriának répaaratógépeket is, melyek Ausztria talajviszonyaira nem használhatók. Kap Ausztria Amerikából 3000 tehergépkocsit is és kénytelen leállítani saját gépkocsi gyártását. Az osztrák gépgyárak jelenté-

keny részében áll a munka, mert a számukra szükséges fémeket az amerikaiak a nyugatnémetországi hadianyaggyáraknak juttatják.

A gazdasági segítség leple alatt az amerikai imperialisták, a monopolkapitalista trösztmágnások, a legszemérmetlenebb beavatkozást folytatják a marshallizált országok belső ügyeibe, ezen országok uralkodó osztályainak cinkosságával. Világosan beszél erről a szemérmetlen beavatkozásról pl. az „United States News and World Report" című folyóirat cikke, mely a Marshall-terv adminisztrátorának hatáskörét fejtegeti. „Az adminisztrátornak — mondja a cikk — ténylegesen a világkereskedelem igazgatójának kell lennie. Kell hogy módjában álljon például előírni Franciaországnak, hogy a vasutakat helyre kell-e állítani, vagy az utakat meg kell-e javítani. Kell hogy meghatározhassa, gépesíteni kell-e a mezőgazdaságot. Ő dönti el, ki kapjon előbb szénbányászati gépeket, a Ruhr-vidék-e, vagy Anglia. És ha az egyes országok nem tartják be a feltételeket, az adminisztrátor a dollárösszegek folyósítását leállítja." S hogy itt nem a folyóirat cikkírójának felelőtlen állításairól van szó, maga a Marshall-terv főadminisztrátora, Hoffmann úr igazolja, aki egy angol lappal folytatott beszélgetésében kijelentette: *„Elvárom,* hogy az angol gazdasági életben ugyanazok az elvek érvényesüljenek, mint amelyeket én a saját üzememben érvényesítek! *Elvárom,* hogy rendszeres jelentéseket kapjak a brit vezetőktől az újjáépítésről." Ebben az „elvárom"-ban kézzelfoghatóan benne van az úr és a szolga, a parancsoló és az alárendelt viszonya. S benne van a világuralomra törő amerikai imperializmusnak ugyanaz a pökhendisége, melyet Hitler idejéből elég jól ismerünk.

Most, nyolc és fél hónappal hároméves tervünk befejezése előtt, mindenki megállapíthatja tehát, kinek volt igaza? Nekünk-e, akik síkraszálltunk a hároméves tervért, akik azt állítottuk, hogy országunkat a magunk erejéből, imperialista „segítség nélkül", sőt az imperialisták ellenére kell lábraállítani, vagy azoknak, akik meg akarták hiúsítani az országépítő hároméves terv megvalósítását és a nyugati imperialista kölcsön hazug és csalfa ábrándképét igyekeztek a dolgozó nép elé vetíteni? Olaszország, Franciaország, Anglia és a többi marshallizált ország helyzetének összehasonlítása hazánk helyzetével világos és félre nem érthető választ ad ezekre a kérdésekre.

Ma már nem kétséges, hogy hároméves tervünket ez év végére, tehát hét hónappal a kitűzött határidő előtt megvalósítjuk.

Hároméves tervünkben három esztendőre 6 milliárd forint beruházást irányoztunk elő. Ennek az összegnek közel háromnegyedrészét kellett állami eszközökből előteremtenünk. Figyelembe véve beruházásaink eddigi menetét, biztosak lehetünk benne, hogy ez év végére kizárólag állami eszközökből több mint 6 milliárd forintot ruházunk be a magyar népgazdaságba. A tervet tehát ezen a téren teljesítjük.

De teljesítjük a tervet a termelés terén is. Az ipar, a bányászat és a kohászat termelésének értékét az utolsó tervévre, azaz 1949 augusztus 1-től 1950 július 31-ig terjedő időre, hároméves tervünk 18,7 milliárd forintban jelölte meg. A valóságban már ez évben, 1949-ben, iparunk, bányászatunk és kohászatunk termelési értéke el fogja érni, vagy megközelíti a 19 milliárd forintot. Tehát a tervet az ipari termelés vonalán is feltétlenül teljesítjük. Sőt!

Egyes, nem jelentéktelen, területeken már ez évben jóval többet termelünk mint amennyit 1950 derekára kellett volna elérnünk. Így a szerszámgépgyártásban, mely, mint ismeretes, a gépipar, sőt az egész ipar motorja, termelésünk 1949-ben mintegy 20—25 százalékkal haladja meg az utolsó tervév előirányzatát. Gépkocsit ez évben 60 százalékkal termelünk többet mint kellett volna termelnünk a hároméves terv utolsó évében. A hároméves terv utolsó évére előirányzott 1500 vetőgép helyett már 1949-ben 6000-et gyártunk, 1500 traktoreke helyett 2500-at, 15 000 kapálógép helyett 30 000-et. 10 százalékkal több kerékpárt, 30—35 százalékkal több motorkerékpárt gyártunk már 1949-ben mint kellett volna gyártanunk az utolsó tervévben. Az utolsó tervévre előirányzott 50 000 rádiókészülék helyett már 1949-ben 60 000 rádiókészüléket termelünk. Vannak persze olyan iparágak is, melyeknek termelése némileg elmarad az utolsó tervév előirányzata mögött. Ez a helyzet a könnyűipar néhány területén. Mindent összevéve azonban a hároméves terv termelési előirányzatát az ipar egészében két év és öt hónap alatt teljesítjük.

A mezőgazdasági termelés terén sem maradunk el a hároméves terv utolsó évére előirányzott színvonal mögött. Itt a helyzet az, hogy növénytermelésünk valamivel gyorsabban fejlődik mint hároméves tervünk előírta, viszont állattenyésztésünk valamelyest az előirányzat mögött marad. Egészben véve azonban a mezőgazdaság együttes termelési értéke, az 1948-as terméseredményeket véve alapul, megfelel a várakozásoknak: a mezőgazdaságban is teljesítjük a feladatot, melyet a hároméves tervben magunk elé tűztünk. A rideg számoknál is ékesebben beszél erről népünk ellátásának gyökeres meg-

javulása, a piacokon mutatkozó élelmiszerbőség és számos élelmiszer árának állandó és fokozatos lemorzsolódása. Világosan beszél erről az a tény is, hogy hazánk felszabadulása óta először sikerült a legfontosabb népélelmezési cikkekből komoly állami tartalékokat képeznünk, melyek nélkül alig lehet igazi tervgazdálkodást folytatni.

Magyarország jelenleg nemcsak élelmiszerekben, de iparcikkekben is Európának egyik legjobban ellátott országa, melyre irígykedve és sóvárogva tekintenek a tőkés országok. Pedig három év előtt fordított volt a helyzet. Három év előtt nálunk szörnyű háborús pusztulás, a pénzromlás nyomorúsága, nélkülözés volt a dolgozók osztályrésze. S csak ha ezt figyelembe vesszük, vagyunk képesek felmérni teljes jelentőségében, milyen áldás népünk számára a hároméves terv. Mert a hároméves terv nemcsak több élelmet, több ruhát, több cipőt, több iparcikket hozott a dolgozóknak, hanem ezzel együtt magasabb jövedelmet is biztosított számukra. Mert hároméves tervünk a fogyasztásra szánt javak megnövelt tömegével együtt növelte a dolgozók keresetét is. Megnövelte az életszínvonalat városban és falun egyaránt. Könnyűiparunk termelését, így elsősorban textil-, ruházati- és cipőiparunkét, kénytelenek voltunk menetközben magasabb minőségű áruk gyártására átállítani, mert a széles dolgozó tömegek igénye megnőtt s az alacsonyabb minőségű árukat nem hajlandók többé megvásárolni. De nézzünk körül ismerőseink, szomszédaink, munkatársaink körében! Amerre fordulunk, mindenütt azt tapasztaljuk, hogy az arcok teltebbek, az emberek jobban öltözöttek, fellépésükben öntudatosabbak, biztosabbak mint három év előtt! Menjünk végig akármelyik magyar falu utcáján s egé-

szen más embereket fogunk látni mint három évvel ezelőtt: jobbantápláltakat, erősebbeket, vidámabbakat! Vagy nézzük meg a gyerekeket! Ezek is másként festenek, mint régebben! Rajtuk is meglátszik a hároméves terv jótékony hatása!

Csak őrültek, vagy javíthatatlan reakciósok tagadhatják, hogy hároméves tervünk országunk talpraállásának, nemzeti függetlenségünk megszilárdulásának, népünk felemelkedésének döntő eszköze volt.

Minek köszönhetjük a hároméves terv minden várakozást felülmúló sikerét? Mivel magyarázhatjuk, hogy a gyakorlat a hároméves terv során túlszárnyalta a legderűlátóbb feltételezéseket és számításokat is?

Köszönhetjük annak, hogy hároméves tervünk tudományosan megalapozott terv volt: olyan terv, mely az egyedül helyes társadalom- és gazdaságtudomány módszerével, a marxizmus-leninizmus módszerével készült.

Köszönhetjük továbbá annak, hogy a tényezők közé, melyek hivatottak voltak a terv sikerét biztosítani, a kommunisták nemcsak a szorosan vett anyagi erőket számították be, hanem beszámították a magyar munkásosztály, a magyar nép lelkes odaadását is. Mi nemcsak a szén, a vas, az acél, a gabona millió métermázsáit számítottuk be a tervbe, hanem reális, döntő tényezőként számoltunk a magyar munkásosztály, a dolgozó parasztság, az értelmiség, a kisemberek millióinak áldozatkészségével és eltökélt akaratával, hogy a tervet megvalósítják.

Az eredményt köszönhetjük annak, hogy valóra vált a kommunisták jelszava: „Tied az ország, magadnak építed!" Minden becsületes dolgozó tudja ebben az országban, hogy ez a jelszó az igazságot,

a való helyzetet fejezi ki. Tudja, hogy országunkat valóban nem a nagytőkések és nagybirtokosok, hanem a nép számára és javára építjük. Hiszen az elmúlt év alatt minden dolgozó átélte országunkban azt a hatalmas változást, mely népgazdaságunkban és társadalmi viszonyainkban végbement.

Három év előtt a tulajdonos, a gazda a magyar iparban még a tőkés volt. A gyárak, a bányák, az üzemek tőkések kezén voltak. Ma a gyárak, a bányák, az üzemek közel 90 százaléka a nép tulajdonát képezi, a nép államának kezén van.

Három év előtt nem volt Magyarországon egyetlen állami bank sem. Még a Magyar Nemzeti Bank is, mely a bankjegyeket bocsátja ki, tőkések tulajdonát képezte. Jelenleg nincsen Magyarországon egyetlen magánbank sem. Bankrendszerünk ma állami, bankjaink a nép államának kezén vannak.

Három év előtt külkereskedelmünk csaknem teljesen a tőkések, tőkés külkereskedelmi vállalatok, tőkés bankérdekeltségek kezén volt. A külkereskedelemből húzott nyereség a tőkések zsebét duzzasztotta. A kapitalisták ezt a helyzetet kihasználták, a magyar dolgozók munkájával termelt áruk ellenértékének nagyrészét nyugati tőkés országokban hagyták, tőkéjüket külföldre csempészték, az országot súlyosan megkárosították. Ma ezt már nem tehetik, mert külkereskedelmünk teljes egészében állami külkereskedelem, a nép államának a külkereskedelme.

Három év előtt csakis tőkés nagykereskedelem volt Magyarországon. Ez a nagykereskedelem hatalmas összegeket forgatott meg, elvonta a tőkét a termeléstől, a dolgozók bőrére óriási spekulációs nyereséget vágott zsebre. Ma nagykereskedelmünk több mint háromnegyedrészben állami nagykeres-

kedelem, melynek haszna gyárak, lakóházak, utak, hidak, gépállomások formájában visszakerül a néphez, a nép javát szolgálja.

Három év előtt a reakciósok azt jósolták, hogy hiábavaló volt a földreform, mert a kisparasztok úgyis tönkremennek. És valóban, a dolgozó parasztok százezreit az a veszély fenyegette, hogy igaerő, felszerelés, vetőmag híján a kulákuzsora hálójába kerülnek. A nagybirtokosok az akkori Kisgazdapártra és egyéb reakciós elemekre támaszkodva, támadást indítottak a földreform ellen. Furfanggal és erőszakkal vissza akarták szerezni a földet, amit a demokrácia a dolgozó parasztságnak juttatott. De a magyar munkásosztály segített a parasztoknak megvédeni a földet. Népi demokráciánk nem engedte meg, hogy dolgozó parasztságunk a kulákuzsora hálójába kerüljön. Hála a hároméves tervnek, államunk gépekkel, vetőmaggal, hitellel sietett a dolgozó parasztság segítségére. Ez év végére már 200 gépállomásunk működik és 3500 traktorral szánt jól és olcsón a dolgozó parasztságnak. A termelési szerződéseket azelőtt csaknem kizárólag zsírosparasztokkal kötötték, ők élvezték e szerződések minden hasznát. Most a termelési szerződéseket az állam a földmíves szövetkezeteken keresztül a dolgozó parasztokkal és a termelőszövetkezeti csoportokkal köti, ők élvezik a szerződések előnyeit. Az adózásnál, a beszolgáltatásnál, a hitelek folyósításánál az állam előnyben részesíti a kis- és a középparasztságot a kizsákmányoló zsírosparasztsággal szemben. Három év alatt a falun több mint 100 000 új paraszthaz épült. Sokszáz kilométernyi új kövesutat kaptak a népi demokráciától a magyar falvak. A hároméves terv eredményeként a falvak százai-

ban gyulladt ki a villanyfény, jelent meg a kultúra lámpása.

A hároméves terv során népgazdaságunkban bekövetkezett átalakulás új, hatalmas erőforrásokat nyitott meg, melyeket felhasználhatunk és fel is használunk hazánk gyorsabb felemelkedése, népünk életszínvonalának további megjavítása érdekében: az állami ipar, közlekedés és kereskedelem által biztosított nyereségre gondolunk. Már 1949-ben állami iparunk, közlekedésünk, kereskedelmi vállalataink — változatlan, sőt inkább csökkenő árak mellett — 1,8 milliárd forint jövedelmet biztosítanak az államnak. Hogy némi fogalmunk legyen ennek az összegnek a nagyságáról, összehasonlításképpen említsük meg, mi mindent lehet építeni 1,8 milliárd forintból. Lehet építeni belőle, mondjuk, 35 Margit-hidat, vagy 40 000 kétszobás, fürdőszobás, teljes kényelemmel berendezett lakást, tehát több lakást mint amennyi a lakások száma az ország második legnagyobb városában, Szegeden. Vagy meg lehetne építeni ebből az összegből tízszer a Budapest—Szeged beton-műutat. A nagytőkések jól tudták, miért voltak a hároméves terv ellen, miért acsarkodtak annyira az államosítások ellen. Mert, bár a nagytőkések, nem a dolgozók életszínvonalának egyidejű nagyfokú emelése, de még az életszínvonal változatlansága mellett sem lettek volna képesek ilyen hatalmas összeget nyereségként kihozni a most állami kézben lévő iparból és kereskedelemből, mégis kétségtelen, hogy az 1,8 milliárd forint állami nyereség nagyobb része azelőtt néhány száz, vagy legfeljebb néhány ezer gyáros, nagykereskedő, bankár kényelmét és fényűzését szolgálta. Az 1,8 milliárd forint nyereség pedig most, mint az ál-

lam nyeresége, ezévi beruházásainknak több mint 40 százalékát fedezi.

De nemcsak népgazdaságunk szerkezete változott meg 3 év alatt. Ugyanekkor államunk döntően a munkásság és dolgozó parasztság, a nép államává fejlődött és mint Központi Vezetőségünk április 2-i határozata megállapítja, „országunkban a hatalmat a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály gyakorolja".

Jóllehet hároméves tervünk során sok újat is alkottunk s a legtöbbször a régit sem állítottuk helyre ugyanúgy mint azelőtt volt, mégis a hároméves terv lényegileg a helyreállítás terve volt. A helyreállítást hároméves tervünk megvalósításával alapjában bevégeztük. És most fejlődésünkben új fejezet kezdődik: népgazdaságunk újjáalakításának, továbbfejlesztésének a szakasza. Ezt az új fejezetet jelenti az ötéves terv, melynek során befejezzük azt, amit a hároméves tervben már megkezdtünk: lerakjuk a szocializmus alapjait egész népgazdaságunkban, városban és falun, iparban, mezőgazdaságban és áruforgalomban egyaránt. Központi Vezetőségünk határozata az ötéves tervről világosan kijelöli ennek alapvető feladatait. Megállapítja, hogy az ötéves terv főfeladata, mindenekelőtt, Magyarország iparosításának meggyorsítása, elsősorban pedig a nehéz- és gépipar fejlesztése, mert ez a fogyasztási javakat termelő, a lakosság szükségleteinek kielégítésére szolgáló könnyűipar kifejlesztésének, továbbá a mezőgazdaság gépesítésének és közlekedésünk korszerűsítésének, teljesítőképessége nagymértékű fokozásának is döntő feltétele.

Ötéves tervünk főfeladata, az iparosítás mellett, mezőgazdaságunk elmaradottságának a felszámo-

lása, hozamának emelése, hogy elláthassuk, mégpedig az eddiginél jobban láthassuk el, szaporodó lakosságunkat és az eddiginél fokozottabb mértékben biztosítsuk fejlődő iparunkat sajáttermelésű nyersanyaggal s egyben elősegítsük mezőgazdasági termékeink kivitele útján külföldi nyersanyagszükségletünk biztosítását.

Ötéves tervünk főfeladata, az említetteken kívül, az is, hogy tovább emeljük segítségével népünk életszínvonalát, amit az ország iparosításának meggyorsításával és mezőgazdaságunk hozamának megnövelésével érünk el.

Ötéves tervünk főfeladata, mindezeken felül, hogy segítségével felszámoljuk a volt uralkodó osztályok műveltségi monopóliumát, hogy biztosítsuk a munkásosztály és a dolgozó parasztság kulturális felemelkedésének összes feltételeit s hogy kiképezzük az állam, a népgazdaság, a kulturális munka vezetésére a munkásosztály és a dolgozó parasztság soraiból azokat a vezetőket, a vezetők és a szakemberek százezreit, akik nélkül nem lennénk képesek a dolgozók társadalmát, a szocialista társadalmat megvalósítani.

Ötéves tervünk főfeladatát képezi, hogy megteremtsük segítségével a döntő gazdasági és társadalmi feltételeket a falu és a város különbségének a megszüntetésére, a falu felemelésére nem is mostani városaink, hanem fejlődő, jövőbeni, valóban kulturált városaink színvonalára.

Végül, de nem utolsó sorban, ötéves tervünk főfeladata, hogy biztosítsa honvédelmünk, véderőnk fejlesztésének anyagi alapjait, hogy nagy szövetségesünkkel, a szocialista Szovjetunióval és a baráti népi demokrácia országaival, a szabadságszerető népekkel együtt megvédhessük a békét az imperialista

háborús gyujtogatókkal szemben és megóvjuk legdrágább kincsünket, nemzeti függetlenségünket.

Ötéves tervünk eredményeként Magyarország megszűnik mezőgazdasági-ipari jellegű ország lenni és ipari-mezőgazdasági országgá válik, azaz olyan országgá, melynek nemzetgazdaságában már az ipar súlya a dontő, de amelynek a mezőgazdasága is teljesen korszerű, fejlett mezőgazdaság. Vagyis öt év alatt nagyobb utat teszünk meg mint amekkorát Magyarország évtizedek alatt járt be a tőkés fejlődés kezdetén.

Központi Vezetőségünk határozata az ötéves terv összes beruházásait 35 milliárd forintban irányozza elő. Ez közel hatszorosa annak az összegnek, amelyet hároméves tervünkben fektettünk be nemzetgazdaságunkba. A 35 milliárd forintnyi beruházás összegét ugyanúgy számítások alapján irányozzuk elő, amint előre kiszámítottuk, hogy mekkora lehet az az összeg, melyet hároméves tervünk folyamán befektethetünk s melyről, mint az eredmények mutatják, bebizonyosodott, hogy alapjában helyesen határoztuk meg.

A beruházások 35 milliárd forintot kitevő összegéből 17 milliárdot az iparba, 6 milliárdot a mezőgazdaságba, ugyancsak 6 milliárdot a közlekedésbe fektetünk be, 3,5 milliárdot szociális és kulturális célokra és 2,5 milliárdot lakásépítkezésre fordítunk. A mezőgazdaságba befektetett összeg azonban a kimutatott 6 milliárdnál ténylegesen sokkal nagyobb, mert a mezőgazdaság és általában a falu céljait szolgálja számos olyan beruházás is, amely az ipari, közlekedési, lakásépítési beruházások között szerepel. Pl. a bekötőutak építése közlekedési beruházásként van kimutatva, pedig ez a beruházás a falvak, a mezőgazdaság érdekében történik. Ha figyelembe

vesszük mindezeket, akkor a falu részesedése az összes beruházásokból eléri a 10 milliárd forintot.

Minthogy a legtöbb beruházás egyúttal építkezést is jelent, óriási összeget, mintegy 14 milliárd forintot tesz ki az az összeg, amit az ötéves terv alatt építkezésekre fordítunk. Másszóval: az ötéves terv alatt csaknem két és félszer annyit fordítunk egyedül építkezésre, mint amennyit hároméves tervünk alatt az összes beruházásokra fordítottunk.

Ötéves tervünk lehetővé teszi az életszínvonal további igen jelentékeny emelkedését. Központi Vezetőségünk április 2-i határozata az életszínvonal általános emelkedését 35 százalékban irányozza elő a jelenlegihez képest, ami azt jelenti, hogy az ötéves terv végére, 1954-re a dolgozók életszínvonala a másfélszerese lesz a háborúelőttinek. Az életszínvonal emelkedésének kiszámításánál figyelembe vettük, hogy nemzeti jövedelmünk öt év alatt 60 százalékkal nő meg s hogy a belföldi fogyasztásra jutó jószágmennyiség növekedése mintegy 40 százalékos lesz. Figyelembe vettük továbbá, hogy a munka termelékenysége, az egy dolgozóra, illetve egy munkaórára jutó termelési érték, nem utolsó sorban éppen a beruházások révén, iparunk és mezőgazdaságunk új termelőeszközökkel, új, korszerű gépekkel való felszerelése révén, jelentékenyen emelkedik. Az iparban a munka termelékenységének az emelkedését öt év alatt 40 százalékra számítjuk, ami egyáltalán nem elérhetetlen, sőt, minden valószínűség szerint ezt az irányszámot túl fogjuk haladni. A munka termelékenységével együtt meg kell változnia az ipari és a mezőgazdasági termékek önköltségének is. Mégpedig: a munka termelékenységének emelkedésével együtt kell járnia az önköltség csökkenésének. Ez más szóval azt jelenti, hogy

jobb gépekkel, jobb felszereléssel, a munka jobb megszervezésével, a dolgozók szaktudásának növelésével, a termelésben a képzett szakemberek számának a szaporításával, racionalizálással, az újító javaslatok tízezreinek megvalósításával, széleskörű munkaversennyel el kell érnünk, hogy a mainál olcsóbban termeljünk. Az iparban az önköltség csökkentését öt év alatt 20 százalékban irányoztuk elő. Ha az építkezéseknél a mai árakhoz képest csak 20 százalékos megtakarítást érünk el, pedig ennél többet kell elérnünk, úgy ez az építkezések öt évre előirányzott 14 milliárd forintnyi összegénél 2,8 milliárd forint megtakarítást jelent, vagyis akkora összeget, melyből 60—70 000 korszerű lakást építhetünk.

Az ötéves terv megvalósításának eredményeként hatalmas mértékben megnő ipari, bányászati és kohászati termelésünk. Ha ipari termelésünket (beleértve a bányászatot és a kohászatot is) 1949-ben 100-nak vesszük, akkor az ötéves terv végére ez a szám 180-ra emelkedik. Az utolsó háborúelőtti év, 1928 termeléséhez viszonyítva pedig ipari termelésünk 100-ról 230-ra nő. Az ötéves terv utolsó esztendejében gyáripari termelésünk összértéke az 1949-es, kereken mintegy 19 milliárd forinttal szemben több mint 34 milliárd forintra emelkedik.

Az iparosítás elvének megfelelően, a termelési eszközöket gyártó iparágak termelése gyorsabban fog emelkedni, mint a fogyasztási cikkeket előállító iparágaké, bár ezeknek az iparágaknak a termelése is hatalmasan megnő. Ennek következtében a termelési eszközöket gyártó iparágak részesedése az össztermelésben öt év alatt 48 százalékról 53 százalékra növekszik.

Jelenleg iparunk és egész népgazdaságunk gyors

fejlődésének legfőbb akadályozója, hogy nem termelünk elegendő vasat, acélt, hengerelt acélt. Pedig gépiparunk termelését öt év alatt a duplájára akarjuk emelni és ehhez nagyon sok vasra, acélra, hengerelt-acélra van szükségünk. Ugyancsak sok vas és acél kell az építkezésekhez, a vasút, a hajózás, a közlekedés fejlesztéséhez. Ezért ötéves tervünk alapkérdése vas- és acéltermelésünk fejlesztése olyan ütemben, amelyre nincsen példa a magyar ipar történetében. Míg 1929-től 1943-ig, tehát a felszabadulást megelőző 15 év alatt nyersvastermelésünk összesen 13 százalékkal emelkedett, addig ötéves tervünk idején a növekedés 119 százalék. Öt év alatt acéltermelésünket az 1949. évi 800 000 tonnáról 1 500 000 tonnára fogjuk felemelni. Ezt a célt szolgálja a mohácsi hatalmas vas-, kohó- és acélmű megépítése, az úgynevezett mohácsi kombinát létesítése. A mohácsi vasmű az első olyan üzem lesz Magyarországon, mely sajátmaga állítja elő a kokszot, amit vasgyártásra használ fel. Ez a mű a legkorszerűbb elgondolások szerint épül. A kokszolómű megépítése a mohácsi vasmű mellett azt jelenti, hogy évente 8 millió dollárt megtakarítunk, amit eddig vasolvasztáshoz szükséges koksz behozatalára voltunk kénytelenek kiadni. A nagy vasmű mellett új villamoserőművet is építünk, mely nemcsak az üzemet fogja ellátni villamosenergiával, hanem messze vidékeken a lakosság szükségletét is kielégíti. A mohácsi vasmű megépítésével valósággal új, nagy ipari várost hozunk létre.

Vas- és acéltermelésünk és gépgyártásunk hatalmas megnövekedése megköveteli, hogy megfelelő arányban fejlesszük széntermelésünket. Ezért irányozza elő ötéves tervünk széntermelésünk növekedését az 1949. évi 11 millió tonnáról 18 millió ton-

nára. Ezt az eredményt mindenekelőtt a szénfejtés és a belső szállítás gépesítésével fogjuk elérni. Az ötéves terv során 2300 fejtő- és fúrókalapácsot adunk bányászainknak s ezzel lehetővé válik, hogy egész szénbányászatunkban, ahol csak a természeti adottságok ezt megengedik, többé ne kézierővel, hanem gépi eszközökkel történjék a szén kibányászása. A nagyarányú gépesítés útján nemcsak a termelés és a termelékenység növekedését érjük el, hanem a bányászok nehéz munkáját is megkönnyítjük.

Egyik legnagyobb hazai nyersanyagkincsünk a bauxitérc, melyből az aluminiumot állítják elő. A német imperialisták mindent elkövettek, hogy Magyarország ne gyártson aluminiumot, hanem a nyersanyagot, a bauxitot szállítsa a német feldolgozó iparnak. Valósággal gyarmatosító módszereket alkalmaztak Magyarországgal szemben, amihez Horthy készséggel nyujtott nekik segédkezet. Pedig minden érdekünk amellett szól, hogy saját nyersanyagunkat egészen a végtermékek előállításáig magunk dolgozzuk fel, mert ez teszi lehetővé, hogy nagyobb mértékben használjunk fel magyar munkát és a készáruk előállításából származó nagyobb jövedelemhez hozzájussunk. Már a hároméves tervben is irányt vettünk arra, hogy a multnak ezt az átkos örökségét felszámoljuk s az ötéves terv során igen jelentékeny lépést teszünk abban az irányban, hogy bauxitércünket magunk dolgozzuk fel kész aluminiummá. Ezért új aluminium kohóművet és új aluminium hengerművet építünk, melyek segítségével aluminiumtermelésünket a jelenleginek a kétszeresére emeljük. Ez a fejlődés teszi lehetővé, hogy aluminiummal helyettesítsünk egy sor olyan anyagot (rezet, egyéb színesfémeket, fát), melyet eddig a tőkés or-

ságokból voltunk kénytelenek behozni s amelyet ezért részben nélkülöztünk.

Nagy ütemben fejlődő iparunk és szaporodó lakosságunk igényeinek kielégítésére ötéves tervünk során rendkívüli mértékben kell fejlesztenünk villamosenergia termelésünket. Villamosenergia termelésünk az ötéves terv végére a jelenlegi 2,2 milliárd kilowattról 4,2 milliárd kilowattra emelkedik, tehát közel megkétszereződik. Hat nagy új villamos erőművet építünk, hogy ezt az eredményt biztosíthassuk. Többek között nagy vízierővel hajtott erőművet is a Felső-Tisza vidéken. A legtöbb meglévő villamos erőművünknél komoly összegek felhasználásával igen jelentékeny korszerűsítéseket és felújításokat hajtunk végre.

Már említettem, hogy ötéves tervünk eredményeként gépipari termelésünk megkétszereződik. Különösen hatalmas lesz fejlődésünk a szerszámgépgyártás terén, ahol rátérünk a nehéz szerszámgépek gyártására, melyeket eddig túlnyomórészt külföldről voltunk kénytelenek beszerezni, sokszor számunkra igen hátrányos feltételek mellett. Gyártani fogunk egész sor olyan szerszámgépet, amilyet Magyarországon még soha nem gyártottak, így karuszszel-padokat, nehéztípusú marógépeket, fogaskerékmarógépeket, köszörülő gépeket, modern automata gépeket, stb. A szerszámgépek mellett gyártani fogunk olyan munkagépeket is, melyeket Magyarországon azelőtt nem állítottak elő s melyekért eddig túlnyomórészt dollárt, fontot vagy svájci frankot kellett adnunk. Gyártani fogunk korszerű textilgépeket, mégpedig mind fonó-, mind szövőgépautomatákat.

Vas- és gépipari termelésünk fejlesztésénél nagyon fontos az öntődék korszerűsítése. Mai öntődei

termelésünk főhibája a magas selejtszázalék. Öntődéink gépesítésével jelentős mértékben csökkentjük a selejtet s ugyanakkor a duplájára növeljük az egy négyzetméterre eső öntöttanyagtermelést. Másrészt az öntődék gépesítése megkönnyíti az öntők nehéz munkáját.

Ahhoz, hogy a vasipar ötéves termelési előirányzatát teljesítsük, a többi között 20 új vas- és gépipari üzemet kell építenünk, mintegy 25 000 új munkással. Így a már említett nagy vas- és kokszművön kívül megépítünk egy új vagongyárat, új nemesacélművet, új szerszámgépgyárat, új villamossági gépgyárat, új híd- és vasszerkezeti gyárat, új mezőgazdasági gépgyárat, új írógép- és számológépgyárat stb.

Vegyészeti iparunk azok közé az iparágak közé tartozik, melyeknek fejlődése a legnagyobb lesz az ötéves terv folyamán. A magyar vegyészeti ipar helyzete ugyanaz volt a multban mint a bauxit-alumíniumiparunké. Ki volt szolgáltatva a németeknek. Az ötéves terv alatt hatalmas, új magyar vegyiipart teremtünk. Hazai nyersanyagaink tekintélyes részét itthon fogjuk feldolgozni és nem fogjuk elkótyavetyélni, mint ez eddig jórészt történt. Így olajmezőinken eddig naponta többszázezer köbméter földgáz ment a levegőbe. Az ötéves tervben gondoskodunk róla, hogy ezt a nagy értéket hasznosítsuk s a legkülönfélébb fontos vegyi alapanyagokat nyerjük az eddig veszendőbe ment földgázból. Eddig az ásványolajat főként motorokban és kazánokban égettük el. Az ötéves terv folyamán nagyrészt vegyileg hasznosítható és sokkal értékesebb anyagokat fogunk belőle előállítani. Eddig a barnaszenet egyszerűen elégettük, vagy legfeljebb kisrészben nyertünk belőle kátrányt, esetleg gázt. Az ötéves

terv során barnaszénkincsünket új vegyiiparunk egyik fontos alapjává tesszük. Szénfeldolgozó és szintetikus vegyiiparunk termelése öt év alatt megháromszorozódik. A vegyészeti ipar terén ki kell emelni az anilinfestékgyártást, mint tipikus példáját multbeli kiszolgáltatottságunknak. Az anilinfesték mindenekelőtt a textilgyártáshoz szükséges; ezeket a festékeket nekünk azelőtt a német ipar szállította, a háború után pedig főként Svájcból és más nyugati tőkés országból fedeztük szükségleteinket. Évente sok-sok millió forintot voltunk kénytelenek áldozni erre valutában. Ötéves tervünk folyamán anilinfestékgyártásunkat a jelenleginek a tízszeresére emeljük és ezzel csaknem teljesen függetlenítjük magunkat a nyugati tőkés országoktól, amennyiben festékszükségletünk 80 százalékát a hazai gyártás fedezni fogja. Hasonlóképpen nagyot fog fejlődni szappangyártásunk. A gyárilag előállított szappanból 1949-ben egy főre 1,4 kilogramm jut. Az ötéves terv végére az egy főre jutó szappanmennyiség megkétszereződik, 2,8 kilogrammra emelkedik. Gyógyszeriparunk hatalmas arányú fejlődést ér el öt év alatt. Olyan gyógyszerek előállítására is rátérünk, melyeket eddig kénytelenek voltunk külföldről beszerezni s melyekben nem egyszer hiányt szenvedtünk. Többek között rátérünk a penicillin itthoni gyártására.

A vegyészeti ipar azonban számunkra nemcsak a festékgyártás, a gyógyszerek előállítása stb. szempontjából igen fontos. A vegyészeti ipar adja mezőgazdaságunknak a számára oly fontos műtrágyát is. Vegyészeti iparunk fejlődése lehetővé teszi, hogy szuperfoszfát termelésünket az ötéves terv végére megnégyszerezzük, pétisó-gyártásunkat pedig há-

rom és félszeresére emeljük. Hogy ezt megtehessük, új műtrágyagyárat építünk.

Az oteves terv által előirányzott hatalmas építkezéseket lehetővé teszi építőanyagiparunk nagyiramú fejlődése. Cementtermelésünk öt év alatt 400 000 tonnáról egy millió tonnára, tehát a jelenleginek két és félszeresére emelkedik. Téglagyártásunk megháromszorozódik. A tégla- és cserépgyártás fokozására az ország legkülönbözőbb vidékein 85 új téglagyárat építünk egyenként átlagban évi 5 millió tégla gyártására. Ezzel elérjük, hogy ne kelljen a téglát messzire szállítani, másrészt pedig a vidéki dolgozók keresethez, munkához jutnak. De az építőanyagipar termelésének nagymértékű fokozása nem oldja meg egymagában a 14 milliárd forintban előirányzott építkezések hatalmas problémáját. Ahhoz, hogy ilyen arányú építkezési programot le tudjunk bonyolítani, építőiparunkat, mely teljesen elmaradt és még ma is jórészt kézműves módszerekkel dolgozik, gépesítenünk és nagyüzeművé, valósággal gyári jellegűvé kell tennünk. Ezért meg kell szerveznünk az épületalkatrészek előre való legyártását és erre a célra külön új üzemet kell felépítenünk. El kell látni építőiparunkat korszerű földvájó gépekkel, exkavátorokkal, nagymagassággal rendelkező bástyadarukkal, döngölőgépekkel, nagyteljesítményű betonkeverőgépekkel stb. és meg kell szüntetnünk az építőipar idényszerű jellegét, hogy a rendelkezésre álló gépeket és munkaerőt, ugyanúgy mint a gyárakban, az egész év folyamán, az év minden időszakában fel tudjuk használni. A nagyfokú gépesítés ellenére az építőipar munkaerőszükséglete a duplájára emelkedik, amennyiben a jelenlegi 55 000 építőmunkás helyett 110 000 építőmunkásra lesz szükségünk.

A lakosság közvetlen fogyasztását kiszolgáló iparágak termelése hatalmas mértékben fog növekedni az ötéves terv során. Élelmiszeriparunk évi termelési értéke öt év alatt a másfélszeresére emelkedik. De a változás nemcsak mennyiségi, hanem minőségi is lesz. A magyar mezőgazdaság termékeit az eddiginél sokkal gazdaságosabban dolgozzuk fel s így dolgozó parasztságunkat magasabb jövedelemhez juttatjuk, másrészt pedig a nem őstermelő lakosság számára jobb, egészségesebb és olcsóbb élelmezést biztosítunk. Az ötéves terv során úgyszólván új tejfeldolgozó ipart hozunk létre. Tíz nagy gyárvárosban létesítünk új feldolgozó üzemet. Lényegesen megjavítjuk és fokozzuk növénykonzervgyártásunkat is.

Textiliparunk évi termelési értéke öt év alatt 56 százalékkal emelkedik. Az ötéves terv folyamán 5 új fonó-szövő kombinált üzemet építünk. Mostani textiliparunk fő baja az, hogy kevés az orsóink száma, hogy kevesebb pamutot és gyapjút tudunk felfonni mint amennyit fel tudunk szőni. Az ötéves terv segít ezen a bajon, amennyiben összhangba hozza textilgyáraink fonóképességét szövőképességükkel. Másrészt azáltal, hogy a fonodákat egybeépítjük a szövödékkel, sok felesleges szállítást takarítunk meg, folyamatosabbá, gyorsabbá, olcsóbbá tesszük a termelést.

Nagy fejlődést tesz meg az ötéves terv során ruházati iparunk. Öt év alatt 12 új ruházati konfekciós üzemet létesítünk s ezek az üzemek többezer munkásnak, főként nőnek adnak munkát. Míg jelenleg a konfekcióipar termékeiből az ország minden lakosára (a csecsemőket is beszámítva) 45 forint értékű termelés jut, addig az ötéves terv utolsó évé-

ben az ország minden lakosára 100 forint értékű konfekciótermék fog jutni.

Bőriparunk termelése az ötéves terv folyamán 65 százalékkal emelkedik. A bőripar termelésével párhuzamosan növekszik lábbeligyártásunk is. A jelenlegi évi 6 millió párral szemben az ötéves terv végén 9 millió pár bőrcipőt fogunk gyártani, nem számítva 2,3 millió pár gumicipőt, gumicsizmát, stb. 1600 munkást foglalkoztató új, nagy cipőgyárat is létesítünk.

Papír- és nyomdaiparunk évi termelését öt év alatt 50 százalékkal emeljük, emellett a könyvnyomópapír termelését megkétszerezzük, ami gyakorlatilag annyit jelent, hogy kétszerte több könyvet tudunk az olvasók kezébe adni mint eddig. De hatalmas mértékben megnő újságpapír temelésünk is, ami egyrészt megkímél bennünket attól, hogy nagy összegeket áldozzunk újságpapírbehozatalra, másrészt lehetővé teszi, hogy sokkal több újságot juttassunk az olvasókhoz.

Faiparunk termelése az ötéves terv folyamán 60 százalékkal emelkedik. Rátérünk a típusbútorok nagysorozatú gyártására. A fahulladék hasznosítására új farostgyárat létesítünk és nagyösszegű beruházásokkal növeljük meglevő faipari üzemeink teljesítőképességét.

Csupán néhány adatot említünk annak jellemzésére, hogy mit jelent az ötéves terv a tömegfogyasztási cikkek gyártása terén. Öt év alatt előállítunk pl. több mint egymillió kerékpárt, 85 000 motorkerékpárt, félmillió rádiókészüléket, 120 000 varrógépet, 200 000 fürdőkádat. Gyártunk az ötéves terv végén évente 25 000 írógépet és 15 000 számológépet. Gyártunk tízezrével villamos háztartási gépeket: porszívó- és mosógépeket, nem is szólva a vil-

lanyvasalókról, villanyfőzőkről stb. Rátérünk a fényképezőgépek tömeges gyártására.

Gyártani fogunk aratócséplőgépeket, Dieseltraktort, traktoros vetőgépet és traktoros kaszálógépet, kukoricaaratógépet, nagy vasúti darukat, nagy földkiemelő- és földvájógépeket stb. Fogunk gyártani filmvetítőgépeket is.

Hatalmasan fejlődő iparunk munkaerőszükségletének kielégítésére, részben pedig az iparból vezető állami, gazdasági és kulturális munkára kiemelendő dolgozók pótlására az öt év alatt 300 000 új ipari munkásra lesz szükség.

Az ötéves terv, mint már mondottuk, az ország iparosításának a terve. Ez nemcsak azt jelenti, hogy gyors ütemben fejlesztjük az ipart és elsősorban a nehéz- és gépipart, hanem jelenti azt is, hogy az ország eddig elhanyagolt, főként mezőgazdasági jellegű vidékei is ipart kapnak. Ipart kap a Tiszántúl és a Duna—Tisza köze. De ipart kapnak a Dunántúl olyan vidékei is, ahol eddig alig volt komoly ipar: Zala, Somogy, Fehér és más vármegyék. Komoly ipari központtá válik Baranya. Központi Vezetőségünk április 2-i határozata célul tűzte ki, hogy olyan iparban szegény, vagy a tulajdonképpeni gyáripart szinte nélkülöző városok, mint Szeged, Debrecen, Hódmezővásárhely, Békéscsaba, Szolnok, Kecskemét, Kaposvár, Zalaegerszeg, Esztergom, Kalocsa, Eger, Veszprém, Szombathely és mások az ötéves terv eredményeként iparosodó városokká váljanak.

Az ipar egyenletesebb elosztása az egész ország területén azzal az előnnyel is jár, hogy a helyszínen levő munkaerőt lehet foglalkoztatni. Másrészt: a mezőgazdasági jellegű vidékek iparosítása megváltoztatja az egész ország társadalom-gazdasági térképét, közelebb hozza a falut a városhoz s a vidéki

városokat közelebb hozza az ország szívéhez, Budapesthez.

Népgazdaságunk igen fontos területe: a közlekedés. Kozlekedésünknek pedig fő eszköze a vasút. Az ötéves terv végén közlekedésünk képes lesz megfelelni a megnövekedett áru- és személyforgalom követelményeinek. Öt év alatt áruszállításunk 1949-hez képest 50 százalékkal emelkedik. Ehhez az szükséges, hogy a MÁV-nak nagyszámú új mozdonyt és teherkocsit adjunk. Ugyanakkor jelentékenyen növelni kell vasúti személykocsiállományunkat, mert ennek nagyobb részét a német imperialisták elhurcolták és mostanáig csak a legnagyobb erőfeszítéssel sikerült az utazók igényeit úgy-ahogy kielégíteni.

A vasúti közlekedés fejlesztésében fontos szerepet játszik új vasútvonalak építése, mint pl. a Bátaszék—Mohács vasútvonalé és a villamosítás. Az ötéves terv folyamán villamosítjuk a Budapest—Miskolc kettősvágányú fővonalunkat és a Budapest balparti körvasutat. Számos új, korszerű utat is építünk. Így megépítjük a Budapest—Mohács műutat, továbbá 2500 kilométer bekötőutat. Az ötéves terv végére minden község be lesz kötve kövesúttal a közlekedési hálózatba. Az öntözőcsatornák építésével kapcsolatban 160 km-rel nő meg hajózható víziutaink hossza. Hajózhatóvá válik a Tisza felsőfolyása és a Bodrog egy része. Nagykiterjedésű vidék jut így olcsó víziközlekedéshez. Tehergépkocsi közlekedésünk is megnő, mert az ötéves terv végén kétszerannyi teherautót fogunk gyártani, mint jelenleg. Távolsági autobuszjárataink az ötéves terv végére sűrűn fogják behálózni az egész országot. 60 új távolsági autobuszjáratot állítunk be s ez egyéb közlekedési ágazataink fejlődésével s a be-

kötőutakkal együtt lehetővé teszi, hogy valamilyen formában minden község rendelkezzék közlekedéssel.

Nagy gondot fordít ötéves tervünk a városi közlekedés fejlesztésére. Ezek között is első helyen áll Nagy-Budapest. Fővárosunk közlekedési rendszerének fejlesztésére 650 millió forintot irányoztunk elő az ötéves tervben. Budapesten megépítjük az új, korszerű földalatti villamosvasút hálózatának első vonalát 6,5 kilométer hosszúságban. Ezenkívül, az autobuszközlekedés fejlesztése mellett, trolleybuszt is kap Budapest. Ugyancsak trolleybuszt kap Miskolc, mely az ötéves terv alatt az ország második nagy ipari és kulturális központjává fejlődik.

Az ötéves terv alatt folytatjuk és lényegében befejezzük hídjaink újjáépítését. Öt nagy Duna-hidat építünk: a bajai közös vasúti- és közúti hidat, a dunaföldvári ugyancsak közös vasúti- és közúti hidat, az ujpesti összekötő hidat, továbbá újjáépítjük Budapesten a Boráros-téri hidat és megépítjük az Óbudai-hidat. Az öt nagy Duna-híd mellett négy Tisza-hidat és számos más hidat építünk, vagy építünk újjá.

A rádió-vételek megjavítására egész sor új reléállomást építünk vidéki városokban: Szombathelyen, Nyíregyházán, Pécsett, Miskolcon és másutt. Már az ötéves terv első évében üzembe helyezzük új, nagy rövidhullámú adóinkat. Fejlesztjük távbeszélőhálózatunkat is olymódon, hogy mind több és több kisember, munkás, tisztviselő, mérnök, orvos stb. lakásába kerüljön telefon.

Egészében véve közlekedésünk és távközlő hálózatunk teljesítőképessége az ötéves terv végén 65 százalékkal fogja meghaladni az 1938-as színvonalat.

Mint már mondottuk, ötéves tervünk egyik főfeladata: mezőgazdaságunk elmaradásának felszámolása. Ehhez az szükséges, hogy jelentékeny mértékben emeljük növénytermelésünk és állattenyésztésünk hozamát. Szükséges, hogy megnöveljük a termésátlagokat, melyek hazánkban rendkívül alacsonyak a fejlett mezőgazdasággal rendelkező országokhoz képest. És szükséges, hogy komolyan szaporítsuk állatállományunkat s ugyanakkor megjavítsuk minőségét.

A mezőgazdaság hozamának emelésében a döntő eszközök: a gépesítés, a műtrágya és a természetes trágya használatának a fokozása, tisztított, nemesített vetőmaghasználat, tenyészállatállományunk felfrissítése, takarmánybázisunk kiszélesítése, az öntözéses gazdálkodás kiterjesztése, a tudományos módszerek, az agrobiológia és az agrokémia kutatási eredményeinek széleskörű alkalmazása a mezőgazdaságban s végül mezőgazdaságunk ellátása a korszerű mezőgazdaság műveléséhez és vezetéséhez szükséges, a népi demokráciához hű szakemberekkel.

Növénytermelésünk hozama az ötéves terv folyamán 27 százalékkal emelkedik. Ez a termésátlagok emelkedésében jut kifejezésre. Az állami gazdaságokban, melyeknek gazdálkodása a legkorszerűbb, a termésátlag 80 százalékkal emelkedik, a termelőszövetkezetekben 35 százalékkal, a dolgozó parasztok egyéni gazdaságaiban pedig 11 százalékkal. Emellett a búza-termésátlag a jelenlegi kh-ankénti 7 q-ról 8,5 q-ra növekszik országos átlagban. A cukorrépáé 100 q-ról 130 q-ra, a lucernáé pedig majdnem a másfélszeresére nő.

A trágyázás fokozása egymagában is hatalmas mértékben növeli a terméshozamot. Így pl. míg je-

lenleg egy kat. holdra országos átlagban 8 kg szuperfoszfát és 6 kg pétisó jut, addig az ötéves terv végén egy kat. holdra 27 kg szuperfoszfát és 20 kg pétisó fog jutni. Ilyen mértékű műtrágyázás az ötéves terv végén a 10 millió kat. holdat kitevő magyar szántóterület minden kat. holdjára, búzaértékre átszámítva, 40 kg terméstöbbletet ad, tehát az egész területre 4 millió métermázsát. Állattenyésztésünk igen jelentős emelése lehetővé teszi a természetes trágyázás fokozását is. Az ötéves terv szerint az istállótrágya-többletből holdanként búzaértékre átszámítva 60 kg terméstöbbletet lehet és kell kapnunk, ami megintcsak 10 millió kat. hold szántóra 6 millió q többletet jelent. Ilymódon a műtrágya és a természetes trágya használatának nagymértékű fokozásával, búzaértékben kifejezve, egész szántóföldi termelésünk hozama 10 millió q-val növekszik.

De természetesen, mint már előbb láttuk, a terméshozam növelésének a trágyázás fokozása és megjavítása csak egyik eszköze. A másik igen fontos eszköz a gépesítés. Ezért ötéves tervünk alapján a mezőgazdasági munkálatokat nagymértékben gépesítjük. A gépállomások számát a jelenlegi 130-ról 500-ra növeljük. A gépállomások traktorainak a száma a jelenlegi 1300-ról az ötéves terv végére 20 000-re nő. A gépállomásokat nemcsak szántótraktorokkal szereljük fel, hanem univerzál-traktorokkal is, s ezen kívül minden egyéb szükséges mezőgazdasági géppel, továbbá tehergépkocsikkal, lakókocsikkal, stb. Gépállomásaink kapnak 1000 aratócséplőgépet, melyek nemcsak learatják a gabonát, hanem menet közben ki is cséplik. A gépállomások traktorainak és egyéb gépeinek a kezelésére 60 000 traktorosra és egyéb szakemberre lesz szükség. Ebből mintegy 40 000-et

magukból a dolgozó parasztokból képezünk ki. A gépállomások megkönnyítik a dolgozó parasztok munkáját, tanáccsal szolgálnak nekik a mezőgazdaság korszerű művelésében, hozzászoktatják őket a korszerű talajműveléshez. A traktorok mélyszántást végeznek s ezzel biztosítják a talajnedvesség jobb megőrzését, elősegítik a terméshozam emelkedését. Másrészt: a gépállomások mentesítik a dolgozó parasztokat attól, hogy igaerő hiányában kénytelenek legyenek a zsírosparasztoknak udvarolni és uzsoraáron tőlük igát vagy traktort bérelni. A gépállomások megkönnyítik a dolgozó parasztok munkáját. Ugyanakkor lehetővé teszik, hogy állataikat, teheneiket istállóban tartsák s ezzel tejhozamukat is növeljék. Jelenleg Magyarországon 250 000 tehenet igázunk. Ez a szám 1954-ben, a traktorok számának nagymértékű megnövekedése folytán, egy tizedére, 25 000-re csökken. Ha a felhasznált takarmány mennyisége változatlan maradna, úgy az igázás megszűnése egymagában évente 270 millió literrel növelné az országban a tejhozamot. Ez a mennyiség 1949. évi összes tejtermelésünk közel egynegyedének felel meg.

A gépállomások mellett nagy segítséget nyujtanak a dolgozó parasztságnak az állami gazdaságok is. Az állami gazdaságok szocialista mezőgazdasági üzemek, melyek mint mintagazdaságok, mint a tudományos gazdálkodás gócai, példaként szolgálnak a dolgozó parasztságnak. Állami gazdaságaink feladata, hogy nemesített vetőmaggal lássák el az egész mezőgazdaságot és egyben segítsenek a nem őstermelő lakosság élelmezésének a biztosításában. Állami gazdaságainkban az ötéves terv végére 2500 traktorunk, 400 arató-cséplőgépünk és igen nagyszámú egyéb gépünk lesz. Birtokukban lesz az öt-

éves terv végére az ország egész állatállományának 8 százaléka. Tehénállományuk hatszorosára, tenyészkoca-állományuk pedig tizenkilencszeresére nő. Búzában termésátlaguk eléri a kh-kénti 15 q-át.

Nagy összegeket fordítunk ötéves tervünk folyamán a dolgozó parasztság önkéntes elhatározásával létrejött termelőszövetkezetek támogatására. Ugyanakkor támogatjuk a földművesszövetkezeteket is, mert helyes vezetés mellett, ezek is segítenek megvédeni a dolgozó parasztságot a falu kizsákmányoló elemeivel szemben.

Az évszázadok óta vissza-visszatérő átkos szárazság leküzdésére az ötéves terv új öntözőművek létesítését, az öntözéses gazdálkodás nagyarányú kiterjesztését irányozza elő. Öt év alatt öntözhetővé teszünk 200 000 kh új területet, melyet eddig nem öntöztünk. Ezzel az öntözött területet több mint ötszörösére emeljük. Az újonnan nyert öntözött területből 120 000 kh jut a Tiszántúlra, 40 000 kh a Duna-Tisza közére, a többi a Dunántúlra és az ország északi vidékeire.

Ugyancsak a szárazság csapásának a leküzdését, részben azonban faszükségletünk biztosítását szolgálja erdősítési tervünk. Öt év alatt 240 000 kh-at erdősítünk s ehhez több mint másfélmilliárd csemetefát ültetünk. A többi között erdősítünk 28 000 kh futóhomokot a Duna-Tisza közén. Talán nem érdektelen megjegyezni, hogy a Horthy-rendszer idején egy negyedszázad alatt összesen 27 000 kh-at erdősítettek Magyarországon. Az árvíz és a belvíz elleni védekezésre öt év alatt 280 millió forintot fordítunk.

Állatállományunk hozama öt év alatt 57 százalékkal nő, figyelembevéve az állatállomány szaporodását és az egy állatra eső hozam megnövekedé-

sét is. Ezt csak úgy érhetjük el, hogy megnöveljük a takarmánynövények vetésterületét 1 millió kh-ról 1,4 millió kh-ra. Ugyanakkor megjavítjuk a takarmánytermelés minőségét, amennyiben öntözött rétek segítségével növeljük a termésátlagokat. A takarmánytermelésnél a terméshozam emelkedése 40 százalék lesz. Az olajosnövények terméshozamának megnövelésével elérjük, hogy hatalmasan megnő a rendelkezésre álló olajpogácsa mennyisége. Az ötéves terv végén annyi olajpogácsánk lesz, hogy évente minden tehénre 1 q olajpogácsa jut, ami egymagában tehenenkint évi 400 liter tejhozam emelkedést jelent. Az ötéves tervben sok új silót építünk. Ez lehetővé teszi, hogy az eddig hulladékszámba menő takarmányokat is értékesítsük s ezzel egész takarmánytermelésünk tápértékét jelentékenyen növeljük. Gyakorlatilag ezzel ugyanazt érjük el, mintha 10 százalékkal több takarmányt termeltünk volna. Vagy másszóval: egyedül a silók szaporítása útján, meglévő takarmánytermelésünk jobb hasznosításával elérjük, hogy minden szarvasmarhára 2 q szénaértékkel több takarmány jut.

Szarvasmarhaállományunk nagymértékű növekedéséhez így a takarmány biztosítva lesz. Erre szükség is van, mert öt év alatt szarvasmarhaállományunk az 1938. évi 1 800 000-ről 2 400 000-re nő. Ezen belül tehénállományunk 917 000-ről 1 270 000-re. Sertésállományunk az 1938. évi 5,2 millió darabról 6 millióra emelkedik.

Nagymértékben megjavítjuk állategészségügyünket. Míg pl. jelenleg sertésállományunknak csak negyedrészét tudjuk sertésvész ellen beoltani, addig az ötéves terv utolsó évében sertésállományunk 60 százalékát részesítjük oltásban. Hasonlóképpen komoly rendszabályokat foganatosítunk a

baromfiállományunkat oly gyakran pusztító baromfipestis és más állatbetegségek megfékezésére. Az állategészségügy színvonalának az emelésére az ötéves tervünk folyamán 100 millió forintot fektetünk be.

Ötéves tervünk különleges figyelmet szentel a falu kulturális szükségleteinek a kielégítésére. Erre a célra öt év alatt 1,2 milliárd forintot fektetünk be, nem számítva a falu részesedését az egész országot érintő kulturális beruházásokból, mint amilyen pl. az általános iskola tényleges megvalósítása, a rádió fejlesztése, a könyv és a sajtó elterjedése, mozgószínház-hálózatunk kiterjesztése, stb.

Ötéves tervünk eredményeként minden falunak lesz villanya, minden falunak lesz bekötőútja, minden falunak lesz telefonja. Ezzel a falu bekapcsolódik a városok kultúréletébe.

Öt év alatt csaknem 160 millió forintot fordítunk olyan beruházásokra, melyek mezőgazdasági szakemberek kiképzését szolgálják. Emellett az állam hatalmas kiadásokat vállal a mezőgazdasági szakiskolák fenntartásával. Felállítjuk az új Mezőgazdasági Akadémiát, mely lehetővé teszi, hogy a dolgozó parasztság fiaiból és leányaiból aránylag rövid idő alatt jó szakembereket képezzünk ki. Az oktatás ingyenes lesz bentlakásos rendszerrel. A mezőgazdaságban az egyetemet végzettek száma a jelenlegi 1000 főről 7600-ra emelkedik s a Mezőgazdasági Akadémiát végzettekkel együtt mintegy 14 000-re. A középfokú képzettségű mezőgazdasági szakemberek száma 1800-ról 27 000-re, az alsófokú képzettségűeké pedig a jelenlegi 8200-ról több mint tízszeresére, 85 000-re emelkedik. Míg jelenleg minden 10 000 kh szántóterületre jut egy egyetemi végzettségű mezőgazdasági szakember, addig az ötéves

terv végén minden 700 kh-ra fog jutni egy egyetemet, vagy Mezőgazdasági Akadémiát végzett mezőgazdasági szakember.

A mezőgazdasági szakemberek tízezrei a dolgozó parasztság soraiból fognak kikerülni. Olyan társadalmi és kulturális felemelkedés előtt áll tehát dolgozó parasztságunk, amelyhez hasonlóról a régi nagytőkés-nagybirtokos világban természetesen nem lehetett szó.

A falu felemelkedését szolgálja a tanyaközpontok százainak létesítése, amit ötéves tervünk előirányoz. Tanyaközpontjainkat úgy fogjuk kiépíteni, hogy ezek megfeleljenek az emberhez méltó élet követelményeinek. 245 tanyaközponton pl. vízvezetéket létesítünk. Építünk 300 új községi fürdőt. 400 falu kap sportpályát. Kiépítjük minden járásban a járási egészségügyi központot. A körorvosok nagy részét gépkocsival látjuk el, hogy gyorsabban juthassanak el a betegekhez. Megjavítjuk a falvak ivóvízellátását, amennyiben 2000 új községi kutat létesítünk.

Joggal állapítja meg mindezek alapján Központi Vezetőségünk április 2-i határozata, hogy „a mezőgazdaság vezetésének és szervezésének tudománya nem lesz többé a nagybirtokosok kasznárainak a kiváltsága" és hogy „a falu a kultúra és az egészségvédelem terén sem lesz többé mostohagyermek".

Mint már említettük, ötéves tervünk az életszínvonal emelkedését a háborúelőtti, 1938. évi életszínvonal másfélszeresére irányozza elő az ötéves terv utolsó évére. Az életszínvonalnak ilyen mértékű emelkedését nemzeti jövedelmünk és termelésünk emelkedése, valamint a termelési önköltség csökkenése biztosítja. De biztosítják emellett azok a

széleskörű, a dolgozók pihenését, üdülését, munkaerejének megóvását és kényelmét célzó intézkedések is, melyeket ötves tervünk folyamán megvalósítunk.

A dolgozók életszínvonalának az emelkedése kifejezésre jut abban is, hogy ötéves tervünk folyamán megszűnik országunkban a munkanélküliség s hogy a nagy munkaerőszükséglet következtében egy-egy családból átlagban többen fognak dolgozni és keresni, mint eddig.

Öt év alatt az egy személyre jutó húsmennyiség évi 25 kilóról 34 kilóra emelkedik. Az egy személyre jutó tejmennyiség 127 literről 200 literre. Az egy főre jutó pamutszövet 14 mérterről 22,5 méterre. A gyapjúszövet megfelelően 1,3 méterről 2,6 méterre. Átlag minden második családnak lesz rádiókészüléke. Minden ötödik felnőttnek lesz kerékpárja. Az ötéves terv lehetővé teszi, hogy évente a jelenlegi 300 000 dolgozó helyett 500 000 dolgozót küldjünk szervezett formában üdülni olcsón, sőt részben teljesen díjmentesen.

Öt év alatt 65 000 új lakást építünk állami eszközökből, tehát nem számítva a nem állami pénzből végzett házépítéseket. A jelenleg meglévő 200 üzemi orvosi rendelőhöz 280 újat létesítünk s ezzel elérjük, hogy — 1 rendelőt átlag ezer főre számítva — az egész gyáripari munkásságra kiterjesztjük az üzemi orvosi rendelők hatósugarát. Jelenleg 180 emberre jut egy kórházi ágy. Az ötéves terv végére minden 150 emberre fog jutni egy kórházi ágy. Megjavítjuk az anya- és csecsemővédelmet. Nyolc vidéki városban létesítünk anya- és csecsemővédelmi intézetet. Több mint egyharmaddal növeljük a szülészeti ágyak számát, 360 új napközi otthont és 250 új bölcsődét létesítünk.

Összegezve: öt év alatt 1 milliárd forint beruházással gyökeresen megjavítjuk a nép egészségvédelmét és messzemenően gondoskodunk a szociálpolitikai szükségletek kielégítéséről, mert mint Központi Vezetőségünk határozata is aláhúzza: „a nép állama számára a legfőbb érték: az ember!"

Művelődésünk fejlesztésére öt év alatt 2,5 milliárd forintot ruházunk be. Az általános iskolák tanulóinak a száma a jelenlegi 1 millió 200 000-ről 1 millió 500 000-re emelkedik. Ez szükséges ahhoz, hogy minden iskolaköteles gyermek valóban elvégezze a teljes 8 osztályos általános iskolát, vagyis, hogy megszűnjék az ú. n. lemorzsolódás a felső osztályokban. Ennek a feladatnak a megvalósítására népi demokratikus államunk komoly áldozatokat hoz, amikor a felsőosztályos tanulókat jelentékeny tanulási segélyben részesíti, hogy ilymódon a dolgozók gyermekei is járhassanak a középiskolába és innen bekerülhessenek a felsőiskolába, az egyetemekre. A felnőttek írni-olvasni nemtudását, az analfabétizmust megszüntetjük. Mindezen és egyéb feladatok elvégzése szükségessé teszi 10 000 új pedagógus kiképzését öt év alatt, s hogy ezt megtehessük, fel kell állítanunk négy új pedagógiai főiskolát.

Nemcsak új pedagógusokra lesz azonban szükségünk, hanem az egyéb magasképzettségű szakemberek további tíz- és tízezreire: mérnökökre, orvosokra, közgazdászokra, könyvelőkre, statisztikusokra, stb. Öt év alatt nem kevesebb mint 100 000 új magasképzettségű szakemberre lesz szüksége az országnak. Mert nyilvánvaló, hogy az új technikai felszerelés, az új gépek, az új, magasabb színvonalú ipari és mezőgazdasági termelés mind több és több szakembert követel meg és megköveteli, hogy ugyanakkor hatalmasan emeljük az összes dolgozó

szaktudását, műveltségét, s fokozottabb mértékben gondoskodjunk a dolgozók és családjaik szükségleteiről.

A százezer új szakembert népgazdaságunk, államunk, kulturális életünk számára csak úgy tudjuk biztosítani, hogy nagymértékben szaporítjuk a tanulóotthonok és a népi kollégiumok befogadóképességét. Ezért továbbfolytatjuk és meggyorsítjuk az ipari tanulóotthonok építését, amit a hároméves terv idején már megkezdtünk. A népi kollégiumokban 38 000, főként munkás- és parasztszármazású fiatal számára biztosítunk otthont, ellátást, tanulási lehetőséget.

A magasképzettségű szakemberekben mutatkozó nagy szükséglet biztosítására rendbehozzuk összes egyetemeinket, számos tanszéknek adunk új épületet, új felszerelést. Új tudományos kutatóintézeteket létesítünk. Új műegyetemet építünk, főként nehéziparunk és kohászatunk megnövekedő mérnökszükségletének a kielégítésére.

A dolgozó nép felemelésének fontos eszköze a sportmozgalom. Népi demokráciánk az ötéves terv útján gondoskodik róla, hogy a legszélesebb néptömegek, és nem utolsó sorban ifjúságunk legszélesebb tömegei, sportolhassanak. Ezen a téren feladatunk kettős: egyrészt a sportot a mainál sokkal nagyobb mértékben tömegsporttá kell fejlesztenünk, másrészt pedig a tömegsport széles fundamentumán ki kell fejlesztenünk minél több élsportolót, akik fémjelzik a magyar népi demokrácia e téren elért eredményeit.

Jelenleg már komoly összeget, mintegy évi 120 millió forintot fordítunk sportcélok támogatására. Ez az összeg az ötéves terv folyamán legalább is a duplájára emelkedik. De ebben az összegben nem fog-

laltatnak bent a sportcélokat szolgáló beruházások, hanem csak a fenntartás és a folyamatos beszerzés. Pedig sportcélú beruházásokra is hatalmas összegeket fordítunk. Már építjük és az ötéves tervben megépítjük a korszerű, úgyszólván az összes sportok űzésére alkalmas, nagy népstadiont, 70 000 néző befogadóképességgel. Építünk új uszodákat, strandfürdőket, edzőtereket stb.

A kultúra és a testnevelés terén célunk, melyhez ötéves tervünk nagy lépéssel visz közelebb bennünket: „Művelt, erős népet — szabad, független hazában".

Most, mikor pártunknak a magyar népgazdaság új, ötéves tervére vonatkozó javaslatát nyilvánosságra hozzuk, már igen komoly eredményekre és gazdag tapasztalatokra támaszkodhatunk. Most még sokkal inkább, mint a hároméves terv elindításakor, megfelelhetünk a kétkedőknek, akik talán azt fogják mondani: „Szép, szép, amit a kommunisták akarnak. Jó dolog, amit a Magyar Dolgozók Pártja javasol. De vajjon megvalósítható-e? Nem marad-e mindez papíron, mint a régi nagytőkés-nagybirtokos világban az ígéretekkel általában történni szokott?"

Mondjuk meg ezeknek a kétkedőknek, ha még nem vették volna tudomásul, hogy a Magyar Dolgozók Pártja nem olyan anyagból van gyúrva, mint a régi rendszer nagytőkés-nagybirtokos, vagy kispolgári pártjai voltak. A mi pártunk hús a nép húsából, vér a nép véréből. A mi pártunk tudatában van felelősségének a nép előtt. Ezért a mi pártunk szavára építeni lehet mint a kősziklára. Erről olyan tények beszélnek, melyeket semmiféle reakciós le nem tagadhat.

Pártunk, Rákosi Mátyás megígérte a zselléreknek, cselédeknek, napszámosoknak, kisparasztok-

nak, hogy az urak földje azé lesz, aki megműveli. És a nagybirtokosok földje a dolgozóké lett!

Pártunk, Rákosi Mátyás megígérte a pénzromlás idején, hogy lesz jó pénz és lett jó pénz!

Pártunk, Rákosi Mátyás megígérte, hogy megvalósítjuk a hároméves tervet. És a hároméves terv valóság lett!

Ki mer mindezek után kételkedni a kommunisták, a Magyar Dolgozók Pártjának szavában?

De az ötéves terv éppoly kevéssé valósul meg magától, ahogyan a hároméves terv eredményei sem hullottak számunkra mannaként az égből. A sikerért, az eredményekért keményen meg kell dolgoznunk. De mi nem félünk a munkától! És népünk sem fél tőle, mert dolgos, szorgalmas nép vagyunk! És nemcsak dolgoznunk kell a sikerért, hanem takarékoskodnunk kell azzal, amink van, a fogunkhoz kell verni az ország garasát, hogy jól használjuk fel a közösség által létrehozott értékeket. Fel kell számolnunk a pazarlást, ahol még megvan. Összpontosítanunk kell az állam anyagi eszközeit a döntő feladatok megvalósítására ugyanúgy, ahogyan a hadvezér is a döntő helyen, a döntő időpontban döntő túlerőt kell hogy összpontosítson, ha meg akarja nyerni a csatát.

Az ötéves terv sikere továbbá azon is múlik, hogy a dolgozó nép szívvel-lélekkel magáévá tegye a tervet, hogy öntudatosan, fegyelmezetten, áldozatkészen, munkaversennyel vegyen részt megvalósításában.

Ötéves tervünk sikere nem utolsósorban függ munkás- és parasztállamunk megerősödésétől, az államunkban még meglévő elég jelentékeny bürokratikus és burzsoámaradványok kiküszöbölésétől és leküzdésétől. Függ attól, hogy munkás- és pa-

raszti sorból új tízezrek kerüljenek be munkás- és parasztállamunk szervezetébe és ezzel is kidomborítsuk, hogy államunk valóban a nép állama. Függ attól, hogy köztársaságunkat a szó teljes értelmében népköztársasággá fejlesszük.

Ötéves tervünk sikerének fontos biztosítéka, mindezeken kívül, a nemzet minden hazafias és alkotó elemének összefogása a Függetlenségi Népfrontban, a munkásság és a dolgozó parasztság szövetségének további megerősítése az országépítő munkában és harcban a reakció, a kizsákmányolók, az idegen imperialisták ügynökei ellen. S ami mindennél döntőbb: szükséges, hogy a munkásosztály, élén a Magyar Dolgozók Pártjával, úgy mint eddig is, szilárd, biztos kézzel vezesse népünket a küzdelembe az ötéves tervért, országunk felemelkedéséért.

Végül, hogy ötéves tervünket megvalósíthassuk, szükségünk van a békére, melyért együtt küzdünk nagy szomszédunkkal és szövetségesünkkel, a hazánkat felszabadító szocialista Szovjetunióval, valamint a baráti népi demokratikus országokkal. Küzdünk abban a tudatban, hogy a béke erői, ha meg vannak szervezve és egy táborban egyesülnek, hatalmasabbak mint a háborúra uszító és rablóháborúra fegyverkező imperialisták.

Hároméves tervünk begyógyította országunk fasiszta háborús dúlás okozta sebeit. Ötéves tervünk új, nagy távlatokat nyit meg országunk, népünk, minden dolgozó ember számára. Ötéves tervünk: a népi demokrácia útja a jómódú, erős, művelt, szocialista Magyarország felé!

(Előadás a MDP Politikai Akadémiáján, 1949 április 13-án.)

AZ ÖTÉVES TERVVEL A SZOCIALIZMUS FELÉ

A törvényjavaslat az ötéves népgazdasági tervről, melyet az Országgyűlés a mai napon kezd tárgyalni, természetes következménye és egyben fontos láncszeme annak a nagyszerű fejlődésnek, melyet hazánk a nagy Szovjetunió dicsőséges hadserege által történt felszabadítása óta megtett. Általában négy-öt esztendő nem nagy idő egy ország történetében. A legutóbbi négy-öt esztendőről azonban túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy ez a viszonylag rövid időszak döntő fordulatot jelent országunk történetében. Ezalatt a néhány esztendő alatt szűnt meg Magyarországon a nagytőkések és nagybirtokosok uralma, megszűnt mindenféle és mindenfajta kizsákmányoló osztályuralom. E néhány esztendő alatt a dolgozó nép lett az ország gazdája, a nép vette kezébe az ország gyeplőjét.

E néhány valóban történelmi esztendő alatt az ország gazdájává vált nép, a munkásosztály, a kommunisták pártjának, Rákosi Mátyásnak a vezetésével, tüneményes gyorsasággal újjáépítette a háborúban rombadöntött országot s a Szovjetunió baráti segítségével, a Szovjetunió tapasztalataival gazdagodva, a Szovjetunióra támaszkodva, szövetségben a népi demokrácia országaival, új, Magyaror-

szágon eddig töretlen útra lépett: a szocializmus építésének útjára!

A hároméves népgazdasági terv, melyet, mint ismeretes, a Magyar Kommunista Párt kezdeményezett és dolgozott ki, hála a magyar munkásosztály, dolgozó parasztságunk, néphez hű értelmiségünk odaadó, sokszor hősies munkájának, nemcsak országunk gyors újjáépítését biztosította, hanem egyben szilárd fundamentumot teremtett új, ötéves tervünk számára.

Ismeretes, hogy hároméves tervünket az eredetileg megszabott időnél sokkal rövidebb idő alatt valósítjuk meg. Ismeretes, hogy a hároméves terv első évének nagy sikerei és a dolgozók kezdeményezése alapján pártunk és kormányzatunk azt a célt tűzte népünk elé, hogy a hároméves tervet hét hónappal az eredetileg kitűzött határidő előtt fejezzük be. Ami azonban még nem ismeretes az az, hogy a beruházások terén hároméves tervünket máris túlteljesítettük, hogy nehéziparunk hároméves tervét általánosságban november 30-án déli 12 órakor befejezte s hogy az egész magyar ipar, összértékben számítva, december 15-re befejezi a hároméves tervet. Vagyis hároméves tervünket általánosságban csaknem nyolc hónappal a kitűzött határidő előtt teljesítjük. Le kell azonban szögeznünk, hogy a tervteljesítés nem teljesen egyenletes, mert jóllehet egész iparunk a tervet a kitűzött határidő előtt teljesíti, egyes termelési ágak és egyes termékek előállítása viszonylag elmarad más termelési ágak és termékek előállítása mögött. Különösen szembeszökő a nehézipar termelésnövekedésének nagy lendülete, ami látható abból, hogy az előzetes adatok szerint nehéziparunk a novemberi termelési előirányzatot 125,5 százalékra teljesítette, az 1949 ja-

nuár—november hónapok előirányzatát pedig 110,4 százalékra. A termelés előirányzatát túlteljesítette a könnyűipar is mind novemberben, mind az év eddigi 11 hónapjában. Itt a túlteljesítés azonban kisebb mértékű. Bármennyire örvendetes is egész iparunk és ezen belül különösen nehéziparunk nagyszerű teljesítménye, az általánosan jó eredmények mögött kell látnunk az egyenlőtlenségeket a terv teljesítésében s mindent el kell követnünk, hogy ezeket a továbbiak során fokozatosan kiküszöböljük s biztosítsuk gazdasági terveink harmonikus, minden téren való teljesítését és túlteljesítését.

Ha figyelembe vesszük, hogy ez év végéig még három hetünk van, hogy a munkaverseny hatalmas lendülete, a szemünk előtt kibontakozó magyar sztahánov-mozgalom mind nagyobb és nagyobb ütemben viszi előre termelésünket, úgy nem kétséges, hogy az év végére a hároméves terv célkitűzéseit minden téren jelentősen túlhaladjuk.

A hároméves terv előírta, hogy gyáriparunk termelési színvonalának a tervidőszak végére, vagyis 1950 augusztus 1-re 27 százalékkal kell meghaladnia az utolsó háborúelőtti év termelési színvonalát.

Ezzel szemben a valóság az, hogy gyáriparunk termelése már most 40 százalékkal haladja meg az 1938. évi termelés színvonalát. De nemcsak a háborúelőtti színvonalat hagytuk messze magunk mögött, hanem a legtöbb iparágban, köztük a döntő iparágakban, a háború alatt elért csúcsteljesítményeket is. Acéliparunk, géptermelésünk jelenleg sokkal magasabb szinten van, mint bármikor a magyar ipar történetében.

A hároméves terv előírta, hogy a tervidőszak végére, vagyis 1950-re meg kell közelítenünk a há-

borúelőtti 10 év mezőgazdasági termelésének átlagos színvonalát.

Ezzel szemben a valóság az, hogy mezőgazdaságunk termelése már az idei 1949. évben csaknem elérte, számos területen pedig túl is haladta a háborúelőtti színvonalat. A statisztika mellett erről tanúskodik az országban uralkodó általános élelmiszerbőség, a jegyrendszer megszüntetése, az élelmiszerárak állandóan csökkenő iránya.

A hároméves terv előírta, hogy a tervidőszak végére közekedésünknek el kell érnie s egyes területeken túl kell szárnyalnia a háborúelőtti teljesítményt.

Ezzel szemben a valóság az, hogy vasútunk ez év októberében 43 százalékkal több tonnakilométert teljesített, mint a háborúelőtti év ugyanezen hónapjában.

A hároméves terv előírta, hogy a tervidőszak alatt, vagyis három év folyamán 6585 millió forint értéket kell beruházni a népgazdaságba (1947 januári árakon számítva).

Ezzel szemben a valóság az, hogy ez év végéig, tehát összesen két év és öt hónap alatt (a még hátralévő három hét beruházási összegét az utóbbi három hónap átlaga alapján számítva) 9686 millió forint összegű beruházást valósítunk meg, ami 1947 januári árakra átszámítva 7799 millió forintnak felel meg. Így tehát két év és öt hónap alatt a beruházások összege 18,4 százalékkal több, mint amennyit az eredeti terv szerint három év alatt kellett volna beruháznunk.

A hároméves terv előírta, hogy a tervidőszak végére a nép életszínvonala átlagosan elérje és mintegy nyolc százalékkal meghaladja a háborúelőtti életszínvonalat.

A valóság ezzel szemben az, hogy az átlagos életszínvonal már most 37 százalékkal magasabb a háborúelőttinél. A háborúelőtti 10 év átlagában az egy főre jutó húsfogyasztás 23,7 kg volt, jelenleg pedig 28,5 kg. A cukorfogyasztás megfelelően 9,25 kg-ról 17,60 kg-ra, tehát közel kétszeresére emelkedett. Jelentősen megnőtt a tej- és tejtermékek fogyasztása. A háztartási villanyáram fogyasztása 40 százalékkal, a háztartási gázfogyasztás pedig 60 százalékkal emelkedett. A dohányfogyasztás csaknem megháromszorozódott.

A magas dohányfogyasztás azonban, úgylátszik, nem ártott meg, mert az 1000 lakosra eső halálozások száma az 1938. évi 14,4-ről 1948-ban 11,5-re csökkent, a természetes szaporodás megfelelően 5,7-ről 7,8-ra nőtt, a házasságkötések száma pedig 8,2-ről 10,7-re emelkedett. Míg a háború előtt 1930—38 átlagában évente 100 000 lakos közül 160 halt meg tbc-ben, 70 pedig egyéb fertőző betegségekben, addig 1948-ban megfelelően csak 108, illetve 28.

Népünk tehát, hála a hároméves tervnek, hála a szocializmust építő népi demokráciának, egészségesebb lett.

De nemcsak egészségesebb lett népünk, hanem műveltebb is. 1937—38-ban a népiskolákban, a polgári iskolákban és a középiskolák alsó négy osztályában összesen 1 096 000 tanuló volt. Ezzel szemben az 1948—49. iskolaévben az ezeknek az iskolatípusoknak megfelelő általános iskolákban és a dolgozók iskolájában a tanulók száma 1 214 000. Vagyis jelenleg az alsófokú iskolarendszerben 118 000-rel többen tanulnak, mint a háború előtt. A középiskolákban a régi Magyarországon 54 000 volt a középiskolai tanulók száma, jelenleg pedig csaknem

87 000. Vagyis jelenleg 33 000-rel többen járnak középiskolába, mint a régi Magyarországon. A főiskolai és az egyetemi hallgatók száma 1937—38-ban 11 800 fő volt, jelenleg pedig különféle egyetemeinken és főiskoláinkon több mint 28 000-en tanulnak. Vagyis az emelkedés 16 200 fő. Emellett a mérnök- és műszaki főiskolai hallgatók száma a háborúelőttihez képest a nyolcszorosára emelkedett. Az egyetemi és főiskolai hallgatóknak több mint egyharmada a nagyüzemi munkások közül kerül ki, míg a háború előtt számuk gyakorlatilag nullával volt egyenlő.

Hároméves tervünk sikeres megvalósításával és túlteljesítésével valóban szilárd alapot teremtettünk népgazdaságunk, országunk további, az eddiginél is gyorsabb fejlődése, népünk felemelkedése számára. Az új esztendő, mellyel ötéves gazdasági tervünk is elkezdődik, egészséges gazdaságot, életkedvtől duzzadó, jövőjében bízó, az alkotás vágyától fűtött népet talál országunkban.

Egészen más a helyzet a tőkés országokban. A tőkés országok mind mélyebbre süllyednek a gazdasági válság mocsarában. Az Amerikai Egyesült Államokban egy év alatt az ipari termelés 22 százalékkal esett. Olaszországban egy év alatt az acéltermelés 10 százalékkal, a vastermelés 30 százalékkal, a fémipari termelés 26 százalékkal csökkent. Franciaország ipari termelése jelenleg 17 százalékkal marad a háborúelőtti színvonal alatt. A termelés csökkenésével párhuzamosan, rohamosan emelkedik a munkanélküliek száma. Így az Amerikai Egyesült Államokban, hivatalos adatok szerint, a teljesen munkanélküliek száma már eléri a 4 milliót, a nem teljes munkahetet dolgozókéval együtt pedig számuk 14 millióra rúg. Olaszország-

ban 2,5 millió teljesen munkanélküli van, a részleges munkanélküliekkel együtt számuk eléri a 6,5 milliót.

A gazdasági válság terheit a tőkések igyekeznek a dolgozókra hárítani. Ezért állandóan csökken a reálbér, romlik a dolgozók helyzete, nő a tömegnyomor és a nélkülözés. Franciaországban pl. az árak 1946 óta 165 százalékkal emelkedtek, viszont a bérek csak 83 százalékkal. Olaszországban jelenleg az átlagreálbér a háborúelőttinek csak 87 százaléka. Angliában az élelmiszerfogyasztás most sokkal alacsonyabb, mint a háború előtt volt. Erről meggyőződhetünk egy hivatalos brit kiadványból, melyben „Mit eszik a brit állampolgár?" című közlemény (1949 nov.) arról informál, hogy a brit állampolgár többek között kap hetenkint jegyre 22,7 dkg cukrot, 27 dkg birkahúst, 1,75 liter tejet, továbbá 5,7 dkg zsírt. Ebből látható, hogy a tőkés Anglia szegény állampolgára bizony elég kevéssel kénytelen beérni. A brit állampolgár csakis jegyre vásárolhat húst, szalonnát, sonkát, tejet, vajat, sajtot, disznózsírt, margarint, cukrot, tojást, teát, konzerveket, édességeket, csokoládét, tojásport. Az angol hivatalos statisztika szerint az egy lakóra jutó élelmiszerfogyasztás kalóriaértéke tojásban 40 százalékkal, cukorban 30 százalékkal, húsban 40 százalékkal alacsonyabb, mint a háború előtt volt.

Így fest a dolgozó nép helyzete a tőkés országokban, a hírhedt Marshall-terv hazájában, valamint azokban az országokban, amelyek a Marshall-terv állítólagos áldásaiban részesülnek. De nem mindenkinek rossz a sora a tőkés országokban. A nagytőkések nem panaszkodhatnak, mert nemcsak a második világháború idején, hanem a háború után is mind hatalmasabb nyereségeket zsebeltek és zse-

belnek be. Így az Amerikai Egyesült Államokban — az amerikai hivatalos statisztika adatai szerint — a részvénytársaságok tiszta jövedelme 1939-től 1949-ig évi 5 milliárd dollárról évi 21,2 milliárd dollárra emelkedett, tehát több mint megnégyszereződött. Ugyanezen idő alatt Angliában a vállalati nyereségek 250 százalékkal emelkedtek. Franciaországban 1946-tól 1949-ig a vállalati nyereségek 236 százalékos emelkedést értek el.

Csak ha összevetjük országunk meredeken felfelé ívelő fejlődését, népünk és gazdaságunk gyors és állandó felemelkedését azzal, ami a tőkés országokban történik, tudjuk egész jelentőségében értékelni a fordulatot, mely azzal kezdődött hazánk életében, hogy a dicsőséges Szovjet Hadsereg, végrehajtva a nagy Sztálin parancsát, felszabadította hazánkat a német imperialisták uralma alól s egyben szétzúzta a magyar nagytőkések és nagybirtokosok népelnyomó államhatalmát. Csak így vagyunk képesek felbecsülni annak a ténynek a rendkívüli jelentőségét, hogy a felszabadítást követően hazánk végleg kivált az imperializmus rothadó, népelnyomó rendszeréből s a szocializmust építő nemzetek sorába lépett. Csak így mérhetjük fel helyesen, milyen áldást hozott népünkre az országépítő hároméves terv sikeres megvalósítása.

Mint az előttünk fekvő törvényjavaslat aláhúzza, hároméves tervünk sikeres megvalósítása során alapvető változások történtek társadalmunk és népgazdaságunk szerkezetében. A gyáripar, a bányászat 92 százalékban a nép tulajdonává vált, a nép államának kezébe került. Teljesen államivá vált a bankszervezet, a külkereskedelem és a belső nagykereskedelem. A kiskereskedelem forgalmának 30 százalékát az állami és a szövetkezeti hálózat

bonyolítja le. A mezőgazdaságban elkezdtük a szocializmus építését s jelenleg az ország egész szántóterületének hét százaléka van az állam és a termelőszövetkezetek kezén.

Államunk a munkásság és dolgozó parasztság államává, népköztársasággá lett, melyben a hatalmat a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály gyakorolja.

Tisztelt Országgyűlés! Hároméves népgazdasági tervünk főfeladata abban állott, hogy a fasiszta háborúban erősen szétzilált és jelentékeny mértékben elpusztult népgazdaságunkat újjáépítsük, helyreállítsuk. A most elfogadásra javasolt ötéves népgazdasági terv főfeladata egészen más, mint a hároméves tervé volt. Most a főfeladat, melyet meg kell oldanunk, egész népgazdaságunk újjáalakítása, új alapokon való megszervezése. Most a főfeladat abban áll, hogy országunk iparosításának meggyorsításával s elsősorban a nehéz- és gépipar gyors fejlesztésével biztosítsuk a könnyűipar nagyarányú fejlődését, közlekedésünk korszerűsítését, mezőgazdaságunk gépesítését, honvédelmünk, nemzeti függetlenségünk megszilárdítását, népünk további anyagi és kulturális felemelkedését. A főfeladat most az, hogy a gyorsított iparosítás útján ne csak iparunk viszonylagos elmaradottságát számoljuk fel, hanem egyben mezőgazdaságunk évszázados elmaradottságát is. A főfeladat, mint a törvényjavaslat mondja, az, hogy országunkat agrár-ipari országból ipari-agrár országgá változtassuk, vagyis olyan országgá, melyben az ipar súlya a döntő, de amelynek fejlett, korszerű mezőgazdasága van.

Általánosságban szólva: az ötéves népgazdasági terv főfeladata az, hogy lerakjuk a szocializmus alapjait egész népgazdaságunkban, nemcsak a vá-

rosban, hanem a falun is; hogy lényegében győzelemre vigyük a szocializmus ügyét az egész magyar népgazdaságban!

Az Országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslat ezekből a megvalósítandó főfeladatokból indul ki az ötéves terv alapvető irányszámainak meghatározásánál. Tervjavaslatunk a tervidőszak öt évére 50,9 milliárd forint értékű beruházást irányoz elő a magyar népgazdaságba. Az 50,9 milliárd forintból a javaslat szerint 21,3 milliárd forint jut az ipar beruházásaira és ezen belül a nehézipari jellegű beruházásokra 18,3 milliárd forint, a könnyűipariakra pedig 3 milliárd forint. A mezőgazdaságba 8 milliárd forint összegnek megfelelő érték beruházását javasoljuk azzal, hogy a mezőgazdaságot közvetlenül szolgáló egyéb beruházásokkal együtt ez az összeg elérje a 12,5 milliárd forintot. A közlekedés fejlesztésére a törvényjavaslat 7,5 milliárd forintnyi érték beruházását írja elő, lakásépítésre, község- és városfejlesztésre, egészségvédelmi, szociálpolitikai és kulturális beruházásokra összesen 7,4 milliárd forintot javasolunk beruházni. Végül a kereskedelem fejlesztésére 900 millió forintot. Emellett, okulva hároméves tervünk tapasztalatain, azt javasoljuk, hogy az ötéves terv végrehajtása során felmerülő, most még pontosan meg nem határozható beruházásokra tartalékoljunk 2,5 milliárd forintot, a következő ötéves terv előkészítésével kapcsolatos beruházásokra pedig 3.3 milliárd forintot.

A jelen törvényjavaslatban a beruházásokra előirányzott összeg jelentékenyen nagyobb, mint az az összeg volt, amely 8—10 hónappal ezelőtt a nyilvánosság előtt szerepelt. Felmerül a kérdés: miért lehetett és miért kellett az eredeti 35—37 milliárd forint összegű beruházás helyett az Országgyűlés

elé terjesztett törvényjavaslatban 50,9 milliárd forintot beruházásokra előirányozni?

A beruházások összegének megemelését lehetővé és szükségessé tette mindenekelőtt az, hogy 1949 végére jóval magasabb szintet ér el iparunk termelése, mint amelyet ez év elején, figyelembevéve a hároméves terv gyorsított ütemben való végrehajtását is, feladatul tűztünk magunk elé. Tehát az ötéves terv kezdetén a kiindulópont magasabb, mint amire eredetileg számítottunk. Másrészt: a nemzeti jövedelemre vonatkozó újabb vizsgálatok megállapították, hogy a hároméves terv megvalósításának eredményeként nemzeti jövedelmünk jelentékenyen nagyobb mértékben emelkedett, mint ahogyan a hároméves tervben előirányoztuk. Ezenkívül: a magyar sztahánov-mozgalom megszületése az utóbbi hetek folyamán, a Sztálin elvtárs 70. születésnapjával kapcsolatos munkafelajánlások, a munkaverseny kiszélesedése és hatalmas lendülete arra figyelmeztetnek, hogy munkásosztályunk, dolgozó népünk hazaszeretetében, a munkához, a termeléshez, az államhoz való új viszonyában olyan kiaknázatlan tartalékokkal rendelkezünk, melyeket hiba volna tekintetbe nem venni új, ötéves tervünk alapvető számainak a meghatározásánál. Ugyancsak erre figyelmeztet bennünket az az óriási fellendülés, az új és új tartalékoknak a felszínrehozatala, új és új magasabbrendű termelési módszereknek az alkalmazása, melyet a Szovjetunióban látunk. Ezek az új módszerek rendkívüli mértékben megnövelik a munka termelékenységét, meggyorsítják az előrehaladást, s mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy ezeket a módszereket átvehetjük, mert a szovjet nép szívesen rendelkezésünkre bocsátja őket és mert szocializmust építő

népi demokratikus rendünk lehetővé teszi ezeknek a szocialista módszereknek az alkalmazását országunkban.

Így tehát az ötéves terv beruházásainak összegét azért növelhettük meg és azért kellett megnövelnünk igen jelentékeny mértékben, mert erősebbek lettünk, mert új, nagy tartalékokat fedeztünk fel, melyeket fel lehet és fel kell használnunk népgazdaságunk gyorsabb ütemben való fejlesztésére.

A népgazdaság fejlesztésének eredményeként az egész ipari termelés értékének 1954-ben el kell érnie az 1949. évi ipari termelés 186,4 százalékát, s ezen belül a nehézipar termelésének értéke 204,3 százalékot, a könnyűiparé 172,9 százalékot ér el. A mezőgazdasági termelés értékének növekedését megfelelően 142,2 százalékban irányozzuk elő s ezen belül a növénytermelés hozamának emelkedését 135 százalékban, az állattenyésztését pedig 151,1 százalékban.

A törvényjavaslat szerint a munka termelékenységének az iparban öt év alatt 50 százalékkal kell növekednie, az önköltségnek pedig 25 százalékkal kell csökkennie.

Az iparban az ötéves tervidőszak alatt csaknem félmillió új fizikai és szellemi dolgozót kell munkába állítani.

Tervünk értelmében a nemzeti jövedelemnek 1954-ben el kell érnie az 1949. évi nemzeti jövedelem 163 százalékát, s emellett az ipar részesedése a nemzeti jövedelemben — nem számítva a kézműipart — az 1949. évi 49,7 százalékról 1954-ben 58,7 százalékra emelkedik. Ebben nem utolsó sorban kifejezésre jut országunk gazdasági szerkezetének döntő átalakulása.

Nézzük meg röviden, miként viszonylik az em-

lített számok által jellemzett fejlődés ahhoz, ami a régi nagytőkés, nagybirtokos Magyarországon volt. Kezdjük a beruházásokkal.

A nagytőkés-nagybirtokos Magyarországon az 1928—37 években, évi átlagban, az akkori rendkívül alacsony nemzeti jövedelemnek 3,9 százalékát fordították beruházásokra, ezzel szemben az ötéves tervidőszak alatt a jelentékenyen nagyobb nemzeti jövedelemnek évi átlagban 21,4 százalékát ruházzuk be a népgazdaságba. Emellett figyelembe kell venni, hogy a régi rend idején a beruházásoknak csak kisebb része szolgálta a termelés emelését, nagyobb része nem járult hozzá az ország termelőerőinek növeléséhez.

Ami az ipari termelés alakulását illeti, a helyzet az, hogy a magyar gyáripar termelése az első világháború utáni viszonylagos stabilizáció éveitől a második világháborút megelőző esztendőig, azaz 1926-tól 1938-ig, tehát 12 év alatt mindössze 10,6 százalékkal emelkedett. Vagyis az évenkinti emelkedés átlaga az egy százalékot sem érte el. Ezt a csigalassúságú ütemet alig haladta meg az ipari termelés motorjának, a gépgyártásnak a fejlődése. A gépgyártás termelése ugyanis 12 év alatt mindössze 13,5 százalékkal növekedett, vagyis alig valamivel többel, mint átlagosan évi 1 százalékkal. Ezzel szemben, mint már említettem, az ötéves tervidőszak alatt iparunk termelése 86,4 százalékkal fog emelkedni, azaz évi átlagban 17,2 százalékkal. Ez azt jelenti, hogy iparunk fejlődésének üteme kb. tizennyolcszorosa a háborúelőttinek, a régi nagytőkés-nagybirtokos Magyarországénak. De az ipar általános fejlődésének ezt a hatalmas ütemét is messze maga mögött hagyja nehéziparunk, gépiparunk és különösen szerszámgépiparunk fejlődési üteme.

A második világháború előtti 11 év alatt évi átlagban a mezőgazdaság termelésének értéke 1,81 százalékkal nőtt. Ezzel szemben az ötéves tervidőszak alatt, mint említettem, mezőgazdaságunk termelési értéke 42,2 százalékkal emelkedik, tehát évi átlagban az emelkedés 8,44 százalék, vagyis közel ötszörte nagyobb, mint a régi nagytőkés-nagybirtokos Magyarországon volt.

A gyáriparban foglalkoztatott munkások száma a második világháborút megelőző 25 esztendő alatt összesen 75 000 fővel emelkedett. Vagyis a növekedés évi átlaga 3000 fő volt. Ezzel szemben már a hároméves tervidőszakban a gyáriparban foglalkoztatott fizikai munkások száma 200 000 fővel növekedett s az ötéves tervidőszak alatt további 427 000 fővel fog megnőni. Ez azt jelenti, hogy szemben a háborúelőtti átlagos 3000 főnyi emelkedéssel, a hároméves és az ötéves tervidőszakok alatt az évi növekedés átlaga meghaladja a 85 000 főt, vagyis a növekedés a háborúelőttinek több mint 28-szorosa.

A nemzeti jövedelem a második világháborút megelőző 10 esztendő átlagában, 1928/29-től 1938/39-ig, évenkint 1,7 százalékkal emelkedett. Ezzel szemben az ötéves tervidőszakban a nemzeti jövedelem évi átlagos emelkedése 12,6 szâzalék, vagyis a növekedés a háborúelőttinek több mint hétszerese.

A népgazdaságnak olyan szédítő iramú növekedését, mint a mi népgazdaságunk növekedése az ötéves tervidőszakban, nem ismeri és sohasem ismerte semmiféle kapitalista ország. Ilyen növekedést csakis a Szovjetunió szocialista gazdasága és a népi demokrácia országainak szocializmust építő gazdaságai képesek felmutatni. Ebben a gyors és töretlen

fejlődésben kifejezésre jut a szocializmusnak mint gazdasági és társadalmi rendnek a fölénye az anarchikus, kizsákmányoláson alapuló tőkés gazdasági renddel szemben.

Az életszínvonal emelkedését az ötéves népgazdasági tervről szóló törvényjavaslat 35 százalékban irányozza elő, ami annyit jelent, hogy a tervidőszak végére az átlagos életszínvonal eléri a háborúelőttinek 185 százalékát. A lakosság fogyasztására szánt jószágmennyiség emelkedése azonban nem 35 százalék lesz, hanem csaknem 40 százalék. Ugyanis az életszínvonal emelkedésének tervezésénél figyelembe kellett venni a lakosság időközben bekövetkező szaporodását is s így kellett kiszámítani az egy főre jutó jószágmennyiséget. Másrészt: az életszínvonal tényleges emelkedését teljes mértékben az egy főre jutó jószágmennyiség megnövekedése sem fejezi ki. A közvetlen anyagi fogyasztáson kívül az életszínvonal emeléséhez hozzájárulnak a szellemi javak is, a kultúra általános elterjedése, továbbá a lakásviszonyok megjavulása, közlekedési hálózatunk korszerűsítése s ezzel együtt az utazás gyorsabbá és kényelmesebbé tétele, hozzájárul ezenkívül az is, hogy a munkások és dolgozó parasztok, nők és fiatalok százezrei nyernek szakképzettséget, mellyel azelőtt nem rendelkeztek.

Teljesen meddő kísérlet volna megpróbálni összehasonlítani az életszínvonal emelkedésének ütemét az ötéves tervidőszak alatt a dolgozó nép életszínvonalának az emelkedésével a régi nagytőkés-nagybirtokos Magyarországon, mint ahogyan összehasonlítottam a beruházások, az ipari- és a mezőgazdasági termelés, a nemzeti jövedelem és a munkásosztály növekedésének a fejlődését. Mert miféle fejlődésről, miféle életszínvonal-emelkedés-

ről lehetett szó népünk túlnyomó többségének számára a hirhedt „3 millió koldus" országában? Miféle életszínvonal emelkedésről lehetett beszélni Horthy-Magyarországon, ahol a második világháború előtt a kisparaszti birtokokra kat. holdankint 60—70 pengő adósságteher jutott? Miféle életszínvonal-emelkedésről lehetett szó ott, ahol a munkásosztályt kegyetlenül elnyomták, ahol a városban és a falun szinte állandóan a dolgozók százezrei tengődtek munka és betevő falat nélkül? Miféle életszínvonal-emelkedésről lehetett szó ott, ahol egyébként sem nagyszámú értelmiségünknek egyharmada képtelen volt szakmájában elhelyezkedni s ahol az egyetemen keservesen megszerzett diploma sokszor arra sem volt jó, hogy a diploma tulajdonosa fizikai munkával megkeresse magának és családjának a mindennapi kenyeret?

Ötéves tervünk a dolgozó nép életszínvonalának olyan mértékű emelkedését írja elő, amilyenről a tőkés országokban nemcsak most, a kibontakozó gazdasági válság és az eszeveszett fegyverkezési verseny idején, de még az ú. n. „régi jó időkben" sem lehetett szó.

Az ötéves népgazdasági tervről szóló törvényjavaslat részletesen tárgyalja a termelés és beruházások előirányzatát az iparban és a mezőgazdaságban, valamint a közlekedés és az áruforgalom alakulását és az ezek fejlesztésére szükséges eszközöket. Ezért itt csupán néhány fontosabb, legkiemelkedőbb, az ötéves tervet leginkább jellemző körülményre kívánok rámutatni.

Az első körülmény, melyre iparunknak az ötéves tervidőszakban elérendő fejlődésével kapcsolatban fel kell hívni a figyelmet, energetikai és vaskohászati bázisunk nagymértékű fejlesztésének

szükségessége. A tőkés gazdálkodásnak ezen a területen különösen nagyok a bűnei. Szénbányászatunk, villamosenergiatermelésünk, vaskohászatunk, mennyiségileg és műszakilag erősen elmaradott, s a hároméves terv megvalósításával ezen a bajon csak kis részben tudtunk segíteni. Pedig a rendelkezésre álló szén- és villamosenergia, valamint a vas- és acéltermelés színvonala az alapja az egész népgazdaság fejlődésének, melynek motorja a gépgyártás. Figyelembevéve az elmondottakat, széntermelésünket 1954-re, a tervidőszak végére az 1949. évi 11,5 millió tonnáról 18,5 millió tonnára kell emelnünk. Ez több mint 55 százalékos emelkedést jelent. A széntermelés mellett jelentősen meg kell növelnünk — többek között — bauxit- és nyersolajtermelésünket is. Messzemenően gépesítenünk kell a bányászati termelést. A bányászat termelésének növelését közel 2,5 milliárd forint érték beruházásával kell előmozdítanunk.

Villamosenergiatermelésünket az 1949. évi 2,2 milliárd kilowattóráról a tervidőszak végére csaknem 4,3 milliárd kilowattórára emeljük, tehát közel megkétszerezzük. Óriási emelkedés ez a mi viszonyaink között. Azonban még így is elmaradunk a legfejlettebb ipari országok mögött s még egy két ötéves tervre lesz szükségünk, hogy elmaradásunkat teljesen behozzuk. A villamosenergia termelésének növelését 3285 millió forint értékű beruházással segítjük elő. Ez a hatalmas összeg részint azt a célt szolgálja, hogy meglévő villamoserőműveinket korszerűsítsük, nagyobbrészt azonban új, korszerű erőművek építését. Az új erőműveket főként csekély fűtőértékű szeneinkre alapozzuk. Egyes erőművek fűtőanyagaként az eddig kevéssé kihasznált földgázt alkalmazzuk, Tiszalökön pedig nagy vízi-

erőművet létesítünk. Létrehozzuk az elektromos energia felhasználásának és elosztásának egységes gyűrűs rendszerét s az energia jobb és gazdaságosabb elosztására 850 kilométer új távvezetéket s megfelelő elosztóállomásokat építünk.

A kohászati ipar termelése is hatalmasan megnövekszik. Így nyersvastermelésünk az 1949. évi 428 000 tonnáról 1954-ben 960 000 tonnára emelkedik, vagyis az emelkedés 125 százalék. Nyersacéltermelésünk ugyanezen idő alatt 890 000 tonnáról 1 600 000 tonnára növekszik, ami 91 százalékos emelkedést jelent. Kohászatunk ilyen nagyarányú fejlesztésére csaknem négymilliárd forint értéket kell beruháznunk, új, korszerű, nagyteljesítményű nagyolvasztót, új acél- és hengerművet, új alumíniumkohót, új ferromangánkohót, stb. kell építenünk.

Az ország iparosításában döntő szerepet játszik gépiparunk s ezen belül nehézgépiparunk gyors fejlesztése. Nehézgépiparunk fejlesztésére még nagyobb összeget fordítunk, mint kohászatunk fejlesztésére, ugyanis a nehézgépiparban a beruházások összege 4214 millió forint lesz. Különösen gyors ütemben fog növekedni a szerszámgépek gyártása. Ebben a termelési ágban, melynek jelentőségét nem lehet eléggé hangsúlyozni országunk iparosítása szempontjából, a termelési érték az 1949. évi 185 millió forintról 1954-re, a tervidőszak végére, 610 millió forintra emelkedik, vagyis mialatt egész iparunk termelése 86 százalékkal, nehézgépiparunk termelése pedig 138 százalékkal emelkedik, szerszámgépgyártásunk termelési értékének emelkedése 223 százalék lesz.

Nagymértékben növekszik traktor-, gépkocsi-, vagon- és mozdonytermelésünk. Számos, eddig Ma-

gyaroszágon nem gyártott nehézipari- és munkagépet fogunk gyártani. Így többek között gyártani fogunk trollibuszokat, Diesel-traktort, aratócséplőgépet, traktoros kukoricaratógépet, építő- és útépítő gépeket, pamutszövő automata gépeket, bánya- és rakodógépeket, vegyipari gépeket, stb.

Nehéziparunk valamennyi ága között a nehézgépipar mellett a legnagyobb fejlődést vegyiparunk éri el. Itt a termelés emelkedése 1949-hez képest ugyanakkora, mint nehézgépiparunké: 138 százalék. Vegyiparunknak a háborúelőtti önállótlanságát jellemzi, hogy 1935—38-ban vegyiipari behozatalunk évi átlagban összes behozatalunknak igen jelentős hányada, 13 százaléka volt. Ez a helyzet azonban vegyiparunk gyorsütemű fejlődése folytán gyökeresen megváltozik és már 1950-ben a vegyipari behozatal súlya összes behozatalunknak 7,3 százalékára csökken s a következő években tovább fog csökkenni. Vegyiparunknak a tervidőszak alatt többek között meg kell kezdenie és 1954-re 450 000 tonnára kell felfejlesztenie a hazai szénből termelt kohókoksz előállítását. A tervidőszak alatt a vegyiipar fejlesztésére közel 2,8 milliárd forint értéket kell beruháznunk és a vegyipari gyárak egész sorát kell megépítenünk.

Építőiparunkban a tervidőszak alatt 21 345 millió forint értékben kell különböző fajtájú építkezéseket megvalósítani. Mégpedig: ipari építkezéseket csaknem 6 milliárd forint értékben, mezőgazdasági építkezéseket közel 3,4 milliárd forint értékben, közlekedési építkezéseket csaknem 4,5 milliárd forint értékben, lakás- és egyéb hasonló jellegű építkezést mintegy 5 milliárd forint értékben, szociális és kulturális jellegű építkezéseket több mint 2 milliárd forint értékben. Nyilvánvaló, hogy jelenlegi fejlett-

ségi fokán sem építőiparunk, sem építőanyagiparunk nem volna képes megfelelni ezeknek a rendkívüli követelményeknek. Ezért ahhoz, hogy építési tervünket meg tudjuk valósítani, különös gondot kell fordítanunk úgy az építőanyagipar fejlesztésére, mint az építkezések módszereinek korszerűsítésére, az építkezés nagyfokú gépesítésére. Tudjuk, hogy a nagytőkés-nagybirtokos Magyarországtól nemcsak nagyrészt lerombolt, de emellett igen elmaradott építőanyagipart kaptunk örökségül. Komoly építőipar pedig Magyarországon a legutóbbi időkig alig létezett. A tervidőszak alatt ezért, ha a hatalmas építési feladatot meg akarjuk oldani, gondoskodnunk kell egyrészt a szükséges építőanyagellátásról, másrészt építőiparunkat gyárijellegű, korszerű, gépesített nagyiparrá kell fejlesztenünk. Ennek megfelelően építőanyagiparunkban a tervidőszakban több mint 600 millió forintot ruházunk be s az új gyárak egész sorát építjük fel. Az építőipar gépesítésére pedig több mint 850 millió forintot fordítunk, mégpedig túlnyomórészt az ötéves tervidőszak első éveiben.

Bár a tervidőszakban könnyűiparunk fejlődése lassúbb lesz, mint nehéziparunké, a könnyűipar is igen gyors ütemben fejlődik. Így textiliparunk termelése a tervidőszak alatt 52 százalékkal emelkedik s e cél elérése érdekében több mint 1 milliárd forint értéket ruházunk be a textiliparba. Új fonószövő üzemeket, új fésűsfonodát, új műselyemgyárat, új kendergyárat építünk s működő gyárainkat korszerűsítjük, termelésünket átszervezzük, miáltal termelőképességüket jelentékeny mértékben emeljük. Lényegileg új ruházati nagyipart teremtünk. Ez magyarázza meg, hogy a ruházati ipar termelése a tervidőszak alatt 250 százalékkal emelkedik. Bőr-

és cipőiparunk termelésének emelkedését ötéves tervünk 78 százalékban jelöli meg. Gyáripari cipőtermelésünk tehát, nem számítva a kézműipari termelést, 1954-ben el fogja érni a 11,4 millió párt, ebből 9 millió pár bőrcipő és 2,4 millió pár gumicipő. Gumiiparunk a tervidőszak alatt termelését 154 százalékkal fogja megnövelni. A faiparban a termelés emelkedése közel 80 százalékos lesz, s hogy ezt a feladatot megvalósíthassuk, új faipari üzemeket, új bútorgyárakat, új falemezgyárat, új épületasztalosgyárat kell építenünk. A papír- és nyomdaiparban 56 százalékos termelési emelkedéssel számolunk s 165 millió forint beruházással létesítünk új, és korszerűsítünk meglevő üzemeket. Igen komoly fejlődést ér el mezőgazdasági iparunk, melynek termelése a tervidőszak öt éve alatt kereken 70 százalékkal emelkedik. Hogy ezt a nagy termelési emelkedést elérhessük, egyéb rendszabályok mellett igen jelentékeny összeget, közel 1,4 milliárd forintot kell beruháznunk mezőgazdasági iparunkba új malmok, húsfeldolgozó üzemek, baromfifeldolgozó üzemek, kenyérgyárak, hűtőházak, közraktárak, keményítőgyárak, stb. építésére.

Gyáriparunk fontos kiegészítője a kézműipar, melynek termelése a gyáripar hatalmas fejlődése ellenére sem fog csökkenni. Itt a feladat az, hogy a kézműipart elsősorban olyan termékek előállítására irányítsuk, melyeket előnyösebben, vagy jobb minőségben képes termelni, mint a gyáripar, részben pedig széles körben felhasználjuk javításokra. Az önkéntes társuláson alapuló kisipari termelőszövetkezeteket támogatni kell.

A gyorsított iparosítás megköveteli, hogy az ipar különféle ágaiban az ötéves tervidőszak folyamán Magyarországon eddig nem, vagy kevéssé al-

kalmazott műszaki eljárásokat vezessünk be. Így a bányászatban általánossá kell tennünk a gépi fejtést, széles körben kell alkalmazni a berakásnál vagonba vagy csillébe a korszerű rakodógépeket és berendezéseket, szállító gumi- és kaparószalagokat. A kohászatban be kell vezetnünk az ú. n. porkohászatot és meg kell valósítanunk a magnéziumkohászatot. A gépgyártásban rá kell térnünk a kézi- és gépi szerszámoknak nagy sorozatban való gyártására. A textiliparban magasnyujtású előfonógépeket kell bevezetni. A bőriparban alkalmazni kell a gyorscserzési eljárást, stb.

Iparunk fejlesztése és teljesítőképességének fokozása szempontjából rendkívüli jelentőségű a termelés helyesebb, észszerűbb megszervezése és üzemeink profilozása, sajátos arculatuk kialakítása. Ezért szélesen alkalmaznunk kell, különösen a tömeggyártásnál, a futószalagot és folyamrendszerű gyártási eljárást. Meg kell szüntetnünk azt, ami a tőkés rendszer örökségeként sok üzemünkben erősen fékezi a termelést, hogy t. i. egy-egy üzem valóságos vegyeskereskedés, mely több tucat különféle termék előállításával foglalkozik, és el kell érnünk, hogy minden üzemünk legfeljebb 2—3 főtermék gyártását végezze. Meg kell szerveznünk üzemeink között a szoros kooperációt, de olymódon, hogy egy-egy termék gyártását lehetőleg ne bontsuk szét túlságosan sok üzemre. Mindezeknek a rendszabályoknak a megvalósításában rendkívül nagy rejtett tartalékok vannak, melyeknek felszínrehozása szinte kiszámíthatatlan lehetőségeket rejt magában.

Azonban, természetesen, nemcsak meglévő és már működő üzemeink jobb kihasználását kell biztosítanunk. Nemcsak arra kell gondot fordítanunk,

hogy meglévő technikánkból kiszorítsunk mindent, ami csak lehetséges. Emellett új gépek ezreivel szereljük fel meglévő üzemeinket, a jelenleg kézzel végzett munkák, főként a nehéz fizikai erőkifejtést követelő munkák legnagyobb részét gépesítjük s ezzel a munkát könnyebbé tesszük. Mindezen túlmenően, mint az előttünk fekvő törvényjavaslat előírja, a tervidőszakban 263 új ipari üzemet építünk. Köztük 35 vas-, fém- és gépipari üzemet, 21 bányaipari-, 38 vegyészeti üzemet, 20 villamos erőművet, 20 textil- és ruházati üzemet, 2 bőr- és cipőgyárat, 12 fa- és papírüzemet, 71 mezőgazdasági ipari-, 29 építőanyagipari üzemet, stb.

Az ötéves terv útján iparosítjuk országunk iparban szegény vidékeit s iparosodó városokká változtatjuk Szegedet, Debrecent, Hódmezővásárhelyet, Békéscsabát, Makót, Szolnokot, Kecskemétet, Kaposvárt, Zalaegerszeget, Esztergomot, Kalocsát, Egert, Székesfehérvárt, Szombathelyet, Veszprémet, Nyíregyházát, Gyöngyöst, Szekszárdot. A nagybudapesti mellett két új ipari gócot hozunk létre.

Az ötéves tervvel, mint törvényjavaslatunk aláhúzza, megváltoztatjuk hazánk társadalomgazdasági térképét.

Ötéves népgazdasági tervünknek, mint ismeretes, egyik főfeladata mezőgazdaságunk elmaradottságának megszüntetése, a mezőgazdasági termelés hozamának nagymértékű emelése. A kitűzött feladat megvalósításának döntő eszköze egyrészt mezőgazdaságunk nagyfokú gépesítése, másrészt ezzel együtt a nagyüzemű, korszerű szocialista gazdálkodás kiterjesztése a mezőgazdaságban.

Természetesen, a gépesítés mellett mezőgazdaságunk fejlesztésére, elmaradottságának felszámolá-

sára fel kell használnunk az összes többi rendelkezésre álló eszközöket: fokoznunk kell a talajerőpótlást, gondoskodni kell egész mezőgazdaságunk nemesített vetőmaggal való ellátásáról, ki kell terjesztenünk az öntözéses gazdálkodás területét, jelentős területen kell végeznünk talajjavítást, el kell kezdenünk védőerdősávok létesítését. Különösen nagy gondot kell fordítanunk a fejlett agrotechnikai módszerek alkalmazására és véget kell vetnünk annak a nemtörődömségnek, mely az agrotechnika követelményeivel szemben egyes termelési ágaknál, pl. a cukorrépa termelésénél még számos helyen előfordul.

Állattenyésztésünk fejlesztését egyrészt állatállományunk szaporítása, másrészt a minőség megjavítása útján kell elérnünk. Ehhez az szükséges, hogy lényegesen megnöveljük takarmánytermelésünket s nem utolsó sorban növeljük a szálastakarmány termelését, hogy feljavítsuk tenyészállatállományunkat, részint behozatal, részint pedig mesterséges megtermékenyítés segítségével. Szükséges, hogy a gépesítés révén erősen csökkentsük a tehenek igázását és növeljük az istállózást. Nagy gondot kell fordítanunk állategészségügyünk fejlesztésére is.

Mint említettem, mezőgazdaságunk elmaradottságának felszámolásában a fő eszköz a gépesítés. Ezért a tervidőszakban a mezőgazdaságba állami eszközökből beruházandó értéknek valamivel több mint felét fordítjuk gépesítésre. A gépesítés eredményeként 1954-ben minden 100 kh szántóterületünkre 8,5 lóerő fog jutni. Az állami traktorok száma 22 800-ra emelkedik és az ország szántóterületének 60 százalékát fogjuk traktorral megművelni. A gépesítés fő eszköze: a gépállomások. Ezeknek a

száma a tervidőszak alatt 500-ra emelkedik, traktoraik száma pedig közel húszezerre. De, természetesen, nemcsak traktort kap mezőgazdaságunk, hanem igen nagy számban a legkülönfélébb egyéb gépet is: közel másfélezer arató-cséplőgépet, több mint két és félezer új cséplőgépet, burgonyaültető- és burgonyaszedő gépeket, szelektorokat, tehergépkocsikat, stb.

A tervidőszak alatt igen nagy mértékben növeljük a mezőgazdaság rendelkezésére bocsátott műtrágyamennyiséget, mely 1954-ben négy és félszerese lesz az 1949. évi mennyiségnek. Jelentős mértékben megnő a természetes trágya használata is.

A minőségi magtermelés terén azt a célt tűzzük ki, hogy az ötéves terv megvalósításának eredményeként egész mezőgazdaságunkat ellássuk nemesített vetőmaggal és megvalósítsuk a mezőgazdasági tudomány által előírt rendszeres vetőmagcserét.

Öntözött területünket a tervidőszak alatt 118 000 kh-dal növeljük, s ezzel egész öntözött területünk 164 000 kh-ra emelkedik. Talajjavítást 30 000 kh szikes- és 70 000 kh savanyú-talajon végzünk. Azért nem veszünk ennél nagyobb területre irányt, mert az ötéves tervidőszakban alaposan ki kell kísérleteznünk a talajjavítás különféle módszereit, hogy második ötéves tervünk idején végleg megoldjuk hazánk nagykiterjedésű szikes- és savanyú-talajának megjavítását.

A felsorolt rendszabályoknak, a nagyüzemi gazdálkodás jelentős kiterjesztésével egyetemben, biztosítaniok kell az ötéves népgazdasági tervről szóló törvényjavaslatban előírt terméshozamemelkedést mind a kalászosoknál, mind az egyéb szántóföldi növényeknél, valamint a rét- és legelőterületeknél s a kert-, szőlő- és gyümölcstermelésnél. Is-

meretes, hogy ez a hozamemelkedés búzánál 13, rozsnál 27, kukoricánál 35, cukorrépánál 40 százalék.

Hasonlóképpen, az állatállomány fejlesztését szolgáló különféle rendszabályoknak biztosítaniok kell az állatállománynak a tervtörvényjavaslatban előírt több mint 50 százalékos hozamnövekedését. Az állatállomány általános, nagymértékű növelése mellett el kell érnünk, hogy a tehenenkinti tejhozam átlagosan 20 százalékkal, a hízott sertések vágósúlya 18 százalékkal, a juhok gyapjúhozama pedig 13 százalékkal emelkedjék.

Az Országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslat nagy figyelmet szentel a mezőgazdaság szocialista része fejlesztésének. Előírja, hogy az állami gazdaságokat, melyek következetesen szocialista nagyüzemek és amelyek mint mintagazdaságok, a mezőgazdaság tudományos művelésének központjai, komoly gazdasági erővé fejlesszük a legközelebbi öt évben. Az állami gazdaságok példát mutatnak dolgozó parasztságunknak és kifejlődésükkel mindinkább fognak példát mutatni arra, hogyan kell magas termelési eredményeket elérni. Már az idén, amikor állami gazdaságaink még a szervezés nehézségeivel birkóznak, terméshozamuk messze meghaladja a magángazdaságok terméshozamát. Így búzából az országos terméshozam az idei esztendőben 7,5 mázsa, az állami gazdaságokban pedig 9,06 mázsa. Megfelelően a rozsnál 6,8 és 8,53 mázsa. Az őszi árpánál 9,12 és 12,65 mázsa. De vannak olyan állami gazdaságaink, melyek az említetteknél sokkal jobb eredményeket értek el. Állami gazdaságainkon nyugszik döntően egész mezőgazdaságunk nemesített vetőmaggal való ellátása, azonban ezen túlmenően mind nagyobb mértékben kell

szolgáltatniok gabonát és más élelmiszert az ellátatlan, nem őstermelő lakosság ellátására. Állami gazdaságaink jelentőségéhez mérten, igen nagy összeget, mintegy másfél milliárd forintot javasolunk beruházni a tervidőszakban állami gazdaságainkba.

A tervidőszakban messzemenő támogatásban kell részesítenünk mezőgazdasági termelőszövetkezeteinket mint a dolgozó parasztság önkéntes egyesüléseit a föld társas megművelésére, mint a szocializmus felé haladó, a parasztság felemelkedését biztosító nagyüzemi gazdaságokat. Termelőszövetkezeti mozgalmunk még egészen fiatal. Tulajdonképpen mindössze egy esztendős, de máris igen komoly sikereket ért el. E sikerek nemcsak abban jutnak kifejezésre, hogy egy év alatt több mint 40 000-re nőtt a termelőszövetkezetekben résztvevő parasztgazdaságok száma és hogy az egy tagra jutó terület eléri a 8 kh-at. Kifejezésre jut ez a siker abban is, hogy már most, az első esztendőben, amikor e szövetkezetek természetszerűen a kezdeti szervezési feladatokkal birkóznak, terméshozamuk átlagban máris magasabb, mint az egyénileg gazdálkodó parasztgazdaságoké, sőt magasabb az országos átlagnál is, melyet pedig némileg megemel az állami gazdaságok magasabb terméshozama. A termelőszövetkezetek nagyobb terméshozama minden művelési ágban megmutatkozott már az idén. Különösen nagy a különbség a rozsnál, ahol az országos 6,8 mázsás átlaggal szemben a termelőszövetkezetek 8,2 mázsás átlagot értek el, továbbá az őszi árpánál, ahol a 9,12 mázsás országos átlaggal szemben a termelőszövetkezetek átlaga 10,7 mázsa. Számos termelőszövetkezet ért el kitűnő eredményt. Így az újkígyósi termelőszövetkezet kat. holdankinti búzatermése 15,75

mázsa, a szarvasi Dózsa-csoporté rozsból 15 mázsa, a bonyhádi István-major csoporté ugyancsak rozsból 15 mázsa, a nagykőrösi Szabadság termelőszövetkezeti csoporté őszi árpából 14,25 mázsa, stb.

A termelőszövetkezetek fejlesztésére az ötéves tervidőszakra 875 millió forint összegű beruházást irányozunk elő. Emellett igen nagyösszegű olyan beruházás van tervünkben, mely jórészt a termelőszövetkezetek fejlődését szolgálja.

Az ötéves tervidőszakban a gépállomások, az állami gazdaságok, a termelőszövetkezetek nemcsak mezőgazdaságunk terméshozamát segítenek növelni, hanem egyben gyökeresen átalakítják a falu társadalmát, fordulatot hoznak a mezőgazdaság szocialista átszervezése terén, biztosítják a szocializmus alapjainak lerakását a mezőgazdaságban s ezzel a dolgozó parasztság felemelkedését és szoros szövetségét, összekapcsolását a munkásosztállyal.

Mielőtt áttérnénk közlekedésünk fejlődésére az ötéves tervidőszakban, még szólni kell röviden erdőgazdaságunkról, mely mezőgazdaságunk része. Erdőgazdaságunk túlnyomórészt állami tulajdonban, a nép tulajdonában van. Ismeretes azonban, milyen leromlott állapotban vettük át ezt a gazdaságot, melyben a régi nagytőkések és nagybirtokosok évtizedeken át rablógazdálkodást folytattak. Az ötéves terv időszakában erdőkincsünkkel úgy kell gazdálkodnunk, hogy elkezdjük és megteremtsük a feltételeket e rablógazdálkodás káros következményeinek teljes felszámolására. Ezért biztosítanunk kell, hogy erdeink faállománya évenként átlagosan 300 000 köbméterrel növekedjék. 50 000 kh-on új erdőt kell létesítenünk, 78 000 kh régi vágású területet kell betelepítenünk és 40 000 kh üzemi felújítást kell elvégeznünk.

Közlekedésünknek a tervidőszak végére 60 százalékkal kell meghaladnia az 1949. évi teljesítőképességet. Közlekedésünk fejlesztésénél a súlypont vasútunkon van, bár igen nagy mértékben fejlesztjük a közlekedés minden ágát, úthálózatunkat, gépkocsiállományunkat, hajózásunkat, a helyi és a távolsági közlekedés minden eszközét. A közlekedés fejlesztésének keretében 150 km új vasútvonalat, 605 km új betonutat, 310 km korszerű makadámutat, 2250 km új bekötőutat építünk. Hat Dunahíd, négy Tiszahíd és számos kisebb híd újjáépítésével lényegileg befejezzük hidaink helyreállítását. Új közlekedési létesítményeink között egyike a legnagyobbaknak a budapesti földalatti gyorsvasút, melynek első vonalát már a tervidőszak alatt megépítjük.

Az áruforgalom várható megnövekedésével és népgazdaságunk szerkezetének megváltozásával kapcsolatban jelentékenyen meg kell növelnünk az állami és szövetkezeti üzletek hálózatát. A közönség jobb kiszolgálására 150 új nagy állami áruházat építünk, szaporítjuk a „Közért"-üzletek és a népboltok számát és jelentékeny számban nyitunk új szakosított üzleteket.

Nagy vonalakban már megemlékeztem az életszínvonal emelkedéséről a tervidőszak alatt. Kiegészítésképpen itt csupán néhány konkrét kérdésre szeretnék kitérni, melyek dolgozó népünk életszínvonalának nagymértékű emelkedését jellemzik. Mindenekelőtt rá kell mutatni az élelmiszerfogyasztás s ezen belül a magasabb értékű élelmiszerek, hús, zsír, cukor, tej és tejtermékek egy főre jutó fogyasztásának nagymértékű emelkedésére a tervidőszakban. Ezeknél a cikkeknél az emelkedés átlagosan 35 százalék, tehát megfelel az életszínvonal általános emelkedésének. Jóval nagyobb az emel-

kedés az iparcikkeknél. Így a pamutszövetnél 40, a gyapjúszövetnél pedig 51 százalék. S ennek így is kell lennie, mert a fejlődés bizonyos fokán az élelmiszerfogyasztásban, még a magasabb értékű élelmiszerek fogyasztásában is, telítettség következik be; és minél inkább telítődik a lakosság élelmiszerekkel, annál nagyobb mértékben kívánja kielégíteni szükségleteit iparcikkekben, kultúrában és egyéb területeken.

Az életszínvonal emelését szolgálja az a 180 000 új lakás is, melyet a tervidőszakban meg kell építeni és amelyhez fogható lakásépítkezés még soha nem volt Magyarországon. Hasonlóképpen hozzájárul az életszínvonal emeléséhez bútoriparunk termelésének nagyfokú növekedése. 1949-ben 37 400 szobabútort termeltünk. Ezzel szemben 1954-ben 92 000 szobabútort termelünk, vagyis bútortermelésünk két és félszerese lesz a mostaninak. A fényképezőgépek termelését a tervidőszak alatt olymódon növeljük, hogy az 1949. évi 65 000 darabbal szemben 1954-ben 140 000 darabot termelünk. Hasonló módon az óratermelést évi 15 millió forint értékről 40 millióra visszük fel. Hatalmasan megnő a lakosság rendelkezésére bocsátott háztartási gépek, mosó-, mosogató- és egyéb konyhagépek s a háztartási villamossági áruk tömege s ezzel nagyot könnyítünk háziasszonyaink munkáján. Gyermekeink örömére megsokszorozzuk a csokoládé, bonbon, cukorka és cukrászsütemény termelését olymódon, hogy tíz éves korig minden gyerekre naponta három szelet torta fog jutni, persze, abban az esetben, ha a nyalánk felnőttek nem eszik el ennek a mennyiségnek egy részét a gyerekek elől.

Nagy gondot fordít ötéves népgazdasági tervünk a dolgozók és mindenekelőtt a munkásosztály

egészségvédelmét, munkaképességét, pihenését biztosító intézmények kifejlesztésére s e célokra 1080 millió forint összegű beruházást irányozunk elő. Jelentékenyen szaporítjuk a kórházi ágyak számát. A szülőotthonok számát 98-ról 155-re emeljük. A bölcsődékben az 1938. évi 1200 és a mostani 5000 férőhellyel szemben az ötéves tervidőszak utolsó évére a férőhelyek számát 11 000-re emeljük. Nagy számban létesítünk új napközi otthonokat, létesítünk 306 új falusi orvosi rendelőt, 20 új tüdőbeteggondozót, 71 új népfürdőt, 200 000-rel növeljük a szervezett üdültetésben részesülők számát és a többi között két új, korszerű magaslati gyógyfürdőt létesítünk.

Hatalmas programot ad az ötéves népgazdasági tervről szóló törvényjavaslat az oktatás, a kultúra és a tudomány fejlesztésére.

Itt a feladat az, hogy a tervidőszakban végleg felszámoljuk a volt uralkodó osztályok műveltségi monopóliumát, biztosítsuk a munkásosztály és általában a dolgozók kulturális felemelkedését s a munkások, dolgozó parasztok és értelmiségiek gyermekeinek iskoláztatása útján kiképezzük az ország számára szükséges vezetők és szakemberek tízezreit.

Ehhez mindenekelőtt el kell érnünk, hogy az általános iskola nyolc osztályát minden gyermek elvégezze s hogy megszüntessük a felsőosztályokban a lemorzsolódást. E feladat megvalósítására 12 000 új pedagógust kell munkába állítanunk, sok új iskolát és tantermet kell építenünk. A középiskolákban öt év alatt a tanulók számát 45 000-rel kell emelnünk és 30 új gimnáziumot kell építenünk. Igen erősen kell fejlesztenünk az ipari szakoktatást, s ennek érdekében az iparostanuló iskolákban a tantermek számát öt év alatt 167-ről 500-ra kell növelnünk. A

mezőgazdasági szakiskolákban a tanulólétszámot alapfokon 97 000-rel, középfokon pedig 9000-rel kell emelnünk. 8000-rel kell megnövelnünk az egyetemi és főiskolai hallgatók számát s ennek biztosítására fel kell építenünk a miskolci új műegyetemet, ki kell fejleszteni a budapesti Műegyetem veszprémi vegytani tagozatát, de tovább kell fejlesztenünk összes meglévő egyetemeinket is, nem utolsósorban az Agrártudományi Egyetemet és a Közgazdaságtudományi Egyetemet.

Iskolaprogramunk ilyen nagyarányú fejlesztése megköveteli, hogy fokozott mértékben történjék gondoskodás a munkás- és dolgozó parasztifjúság elhelyezéséről, ellátásáról. Ezt elsősorban a népi kollégiumok bevált rendszerének további kiépítésével és az egyetemi menzák hálózatának kiterjesztésével érjük el. Ezért, a menzák férőhelyeinek növelése mellett, a népi kollégiumokban közel hétezerrel szaporítjuk a férőhelyek számát.

A tervidőszak alatt, minden erőfeszítésünk ellenére több területen komoly szakemberhiány fog mutatkozni. Különösen nagy lesz a szükséglet mérnökökben, közgazdászokban, üzemgazdasági és mezőgazdasági szakemberekben. Népgazdasági tervünk e növekvő szakemberszükségletet figyelembe veszi és a lehetőséghez képest biztosítja is e szükséglet kielégítését. Ezért irányt kell vennünk arra, hogy a tervidőszak alatt műegyetemeinktől, műszaki főiskoláinktól évente legalább is kétezer új mérnököt kapjunk. A mezőgazdasági szakemberképzés terén el kell érnünk, hogy öt év alatt 160 000 különböző fokú szakképzettséggel rendelkező szakembert kapjunk s ebből 13 000 legyen a felsőfokú szakképzettségűek száma.

Népi demokráciánk mind nagyobb támogatást

nyujt a tudományos munkának és a tudomány embereinek. Szocializmust építő országban ez természetes, nemcsak azért, mert a tudományt és a tudomány embereit igazán csakis a nép és a népi államhatalom képes értékelni és megbecsülni, hanem azért is, mert nyilvánvaló, hogy nagyszerű ötéves tervünket csupán a tudomány cselekvő közreműködésével és segítségével tudjuk megvalósítani. Csak néhányat említek meg azok közül a nagyfontosságú kérdések közül, melyeknek megoldását iparunk, közlekedésünk, mezőgazdaságunk a tudományos kutatástól, a tudomány embereitől várja. Így meg kell oldani a bauxitvasérc közvetlen feldolgozását vasra és a melléktermékként kapott kohósalak feldolgozását timföldde és cementté. Meg kell oldani az ú. n. vörösiszap, valamit a piritpörk kohósításának kérdését. Ugyancsak meg kell oldani a komlói és borsodi szeneink kokszosításával kapcsolatos szénelőkészítő módszereket és a karsztvizek felkutatásának módszereit. Fokozottan folytatnunk kell az új olajmezők feltárására irányuló kutatásokat a geológia és a geofizika módszereinek alkalmazásával. Javítani kell az olaj másodlagos kitermelésének lehetőségeit. Meg kell teremteni hőálló és saválló szerszámacéloknak hazai előállítását. Ki kell kísérletezni a vasnak, réznek, ónnak, nikkelnek, valamint fának, tehát mindazon nyersanyagoknak, melyekben szegények vagyunk, műanyagokkal és aluminiummal való gazdaságos helyettesítését. Tudományos kutatások útján meg kell találnunk alacsony fűtőértékű hazai szeneink, tőzeg- és lignitkincsünk leggazdaságosabb és legészszerűbb felhasználási módját. Tüzelőberendezéseinket tökéletesíteni kell hazai szénfajtáinkra. A mezőgazdaság vonalán ki kell kísérletezni, a hazai viszonyok között — s ez igen komoly tudományos

feladat — a Szovjetunióban kitűnően bevált, herefüves vetésforgó rendszerét. Új növénykultúrákat kell meghonosítanunk, mint a gyapot, amellyel a tervidőszak utolsó évében már 100 000 kh-at akarunk beültetni, továbbá ki kell kísérletezni az ágasbúza, a kenáf, a tea, a citrus-növények és a gumitartalmú kokszagiz hazai termelését. Tudományos alapokra kell helyezni a szikes és savanyú talajok javítási módszereit. Ki kell dolgozni az ország fásításának tudományos módszerét, stb., stb.

E nagy feladatok megvalósítása jelentékeny beruházásokat tesz szükségessé tudományos intézeteink helyreállítására, fejlesztésére és új intézetek létesítésére. Ezért ötéves népgazdasági tervünk ilyen beruházásokra kereken 200 millió forintot irányoz elő. Ebben az összegben, természetesen, nincsenek benne a tudományos intézeteink fenntartására és működésüknek biztosítására szükséges kiadások, melyek nem az ötéves népgazdasági tervben, hanem a rendes állami költségvetésben szerepelnek A tervidőszakban új, nagy, korszerű fizikai intézetet építünk egész sor más, új, tudományos kutatóintézet mellett. Az újjászervezett Magyar Tudományos Akadémiának meg kell adnunk minden szükséges támogatást, hogy megfelelhessen feladatainak s hogy mindenekelőtt, az ország termelőerőinek fejlesztését szolgáló tervszerű természettudományos és műszaki kutatás központjává váljék.

Népi demokráciánk a tudomány mellett szívén viseli a művészetek fejlesztésének ügyét is. Ötéves népgazdasági tervjavaslatunk 70 millió forint összegű beruházást irányoz elő művészeti intézményeink és oktatásunk fejlesztésére. Mint ismeretes, a tervidőszakban méltó otthont kap a magyar

drámai színjátszás, mert megépítjük az új Nemzeti Színházat s új színházat építünk Győrött is.

A tervidőszakban rendkívüli mértékben növeljük a könyvkiadást olymódon, hogy míg 1938-ban az ország egy lakosára kereken egy könyv jutott, addig a tervidőszakban minden lakosra évente átlagban 3,3 könyv fog jutni. A dolgozók kultúrájának fejlesztésére kiépítjük a kultúrházak, üzemi klubok, városi és falusi könyvtárak hálózatát. Már az ötéves tervidőszak harmadik évében minden falunak és minden gépállomásnak lesz alapkönyvtára. Ugyancsak minden falunak lesz rendes vagy keskenyfilmvetítőgépe, lesz rádiója, lesz villanya, lesz telefonja, lesz bekötőútja, lesz kapcsolata az országos nagy közlekedési hálózattal. A parasztság életkörülményeinek megjavítására és kulturális elszigeteltségének leküzdésére 250 tanyaközpontot létesítünk, 2000 új kutat fúrunk, 1512 községbe vezetjük be a villanyt. A parasztság kulturális szükségleteinek kielégítésére szolgáló beruházásokra öt év alatt több mint 1 milliárd forintot fordítunk.

Az Országgyűlés által tárgyalt törvényjavaslat komoly összeget irányoz elő a sport és a testedzés különféle ágainak a fejlesztésére. E téren népi demokráciánk jelentékeny eredményeket ért el, de mi nem elégedhetünk meg eddigi eredményeinkkel. Lehetővé kell tennünk, hogy a sport a szó legszélesebb értelmében tömegmozgalommá váljék és ezzel széles alapot teremtsünk az élsportolók kiválasztására is. Mindezt figyelembevéve, a tervidőszakban 500 új sportpálya és egyéb sportlétesítmény építését irányozzuk elő s szükségesnek látjuk az új nagy népstadion felépítésének meggyorsítását.

A háborúban erősen szenvedett fővárosunk újjáépítése, szépítése, közlekedésének, közüzemi

szolgáltatásainak fejlesztése és korszerűsítése, lakásviszonyainak megjavítása eddig is erősen foglalkoztatta a Magyar Dolgozók Pártját és kormányzatunkat. Annál inkább kell törődnünk mindezekkel a kérdésekkel most, amikor az Országgyűlés meghozza a Nagy-Budapest létesítéséről szóló törvényt s amikor biztosítani kell, hogy a Nagy-Budapest szerves részeivé váló peremvárosokat kiemeljük elhagyatottságukból, valamennyiüket bekapcsoljuk a budapesti közüzemi hálózatba, minden tekintetben biztosítsuk az eddigi peremvárosok gyors fejlődését Budapest belső kerületeinek a színvonalára.

Tisztelt Országgyűlés! Elvtársak! Nagyok az eredmények, melyeket hazánkban a hároméves terv gyors és sikeres megvalósításával elértünk. De még nagyobbak a feladatok, melyeket az új, ötéves tervidőszakban kell megvalósítanunk. Hiba volna, ha könnyen vennénk a dolgot, ha elkápráztatnának bennünket eddigi, valóban hatalmas sikereink, ha megittasodnánk a sikerektől s lebecsülnénk az erőfeszítés nagyságát, melyet ötéves népgazdasági tervünk megvalósítása egész népünktől megkövetel. Ne felejtsük el, hogy hároméves tervünk eredményei sem hullottak mannaként az égből, mint ahogy mannaeső a biblia keletkezése óta nemigen szokott a népre hullani. A hároméves tervért, a terv sikeréért kemény harcot kellett vívnunk a belső és a külső ellenséggel s a terv sikerét nem utolsósorban az biztosította, hogy ebben a harcban a magyar dolgozó nép maradt fölül. A terv sikeréért munkásosztályunknak, népünknek keményen meg kellett dolgoznia. A terv sikerének biztosítására hatalmas nevelőmunkát kellett elvégeznünk. Tudatosítanunk kellett munkásosztályunkban, dolgozó népünkben,

hogy helye és helyzete az országban gyökeresen megváltozott, hogy most nem a tőkéseknek és nagybirtokosoknak termel és épít, hanem saját magának s az új, kizsákmányolástól mentes jövő szocialista Magyarországának.

A magyar kommunistáknak, a Magyar Dolgozók Pártjának, pártunk és országunk szeretett vezérének, Rákosi Mátyásnak elévülhetetlen érdeme, hogy a magyar munkásosztályt, dolgozó népünket ez új helyzet felismerésére rávezették s ezzel lehetővé tették munkásosztályunk, népünk öntudatosodását, a termeléshez való viszonyának megváltozását, hároméves tervünk sikeres megvalósítását!

Nem kétséges, hogy Országgyűlésünk magáévá teszi és törvényerőre emeli az ötéves népgazdasági tervről szóló javaslatot. Ez az aktus igen fontos, de ezzel ötéves tervünk sikere még korántsincsen biztosítva. „Számunkra — mondotta a nagy Sztálin — az ötéves terv, mintahogyan minden terv, csak terv, azaz megközelítése a feladatnak, melyet konkretizálni, melyet tökéletesíteni, melyen változtatni kell a helyi tapasztalat, a terv megvalósításának tapasztalata alapján. Semmiféle ötéves terv nem képes felmérni mindazokat a lehetőségeket, melyek a mi társadalmi rendünkben szunnyadnak s melyek csakis munka közben, a terv megvalósítása közben kerülnek felszínre a gyárban, az üzemben, a kolhozban, a szovhozban, a járásban, stb. Csak bürokraták gondolhatják, hogy a terv összeállításával befejeződik a tervmunka. A terv összeállítása a tervezésnek csupán a kezdete. Az igazi tervszerű vezetés csak a terv összeállítása után fejlődik ki, csak a lent történő ellenőrzés folyamán, a terv megvalósítása, kijavítása, tökéletesítése folyamán."

Nyilvánvaló, hogy ez a nagyfontosságú sztálini

útmutatás a mi tervmunkánkra még nagyobb mértékben vonatkozik, mint a Szovjetunióéra.

Ötéves népgazdasági tervünk sikere, ugyanúgy mint hároméves tervünk sikere, mindenekelőtt tőlünk, munkásosztályunk, népünk munkájától és harcától, pártunk és kormányunk helyes politikájától függ.

A terv sikere azon múlik, hogy államunk és népünk döntő eszközeit összpontosítsuk a döntő feladatok megvalósítására, hogy ne tűrjünk el semmiféle pazarlást, hogy takarékoskodjunk az állam, a nép vagyonával.

Múlik továbbá azon, hogy a legszélesebb dolgozó tömegek — munkások, parasztok, értelmiségiek — fegyelmezetten, lelkesen, öntudatosan munkálkodjanak a terv megvalósításán s hogy a szépen fejlődő munkaversenyt, az élmunkás és a sztahánovmozgalmat igazi népmozgalommá, fejlődésünknek az eddiginél is hatalmasabb mozgató erejévé tegyük.

Múlik azon is, hogy a Magyar Dolgozók Pártjának vezetésével, munkásosztályunk vezetésével egységbe kovácsolódjék az egész magyar nép az országépítő munkában, a reakció, a kizsákmányoló elemek, az idegen imperialista ügynökök ellen s hogy minden téren a legnagyobb éberséget tanúsítsuk a belső és külső ellenséggel szemben.

Azonban ötéves tervünk sikerének a belső feltételek mellett megvannak a külső feltételei is. Országunk nem egyedül épít szocializmust. A szocialista építésben számíthatunk és számítunk a már megvalósult szocializmus országának, a nagy Szovjetuniónak baráti támogatására, a Szovjetunió és a népi demokrácia országainak gazdaságával való szoros együttműködésre, arra az országok és népek közötti új viszonyra, melynek alapja a szolidaritás,

és amely elvileg különbözik a tőkés országokhoz való gazdasági viszonyunktól.

Fejlődésünk záloga, hogy minden téren elmélyítsük a baráti együttműködést az imperialista-ellenes béketábor vezetőjével, a Szovjetunióval s a haladás és demokrácia erőivel az egész világon, a béke megvédésére, építőmunkánk biztosítására!

Így bizton fogunk haladni előre az ötéves tervvel a szocializmus felé!

(Beszéd az Országgyűlésben, 1949 december 9-én.)

SZTÁLIN ÚTJÁN A BOLDOG, MŰVELT, SZOCIALISTA MAGYARORSZÁGHOZ!

Tisztelt ünneplő közönség! Elvtársak!

Száz és százmillió ember ünnepel a mai napon a Szovjetunióban csakúgy, mint a népi demokrácia valamennyi országában, az imperialista országokban és az imperialista járomban sínylődő gyarmatokon, Európában, Ázsiában, Amerikában és Afrikában, minden világtájon és minden földrészen. Ünnepelnek munkások és parasztok, értelmiségiek és dolgozó kisemberek. Ünnepelnek ifjak és öregek, nők és férfiak. Az egész haladó emberiség ül ma ünnepet. Ünnepeljük a szocialista Szovjetunió, a nemzetközi munkásosztály, a világ dolgozóinak vezetőjét és tanítómesterét, a ma Leninjét: a 70 éves Sztálint!

Még soha nem fordult elő a történelemben, hogy országok és kontinensek határain keresztül a szeretet, a tisztelet, a megbecsülés, a reménység és a bizalom olyan mély és széles folyama áradt volna egy férfiú felé, mint amilyen most árad a nagy Sztálin felé.

Miért válhatott és miért vált ez a nap a dolgozó és harcoló népmilliók ünnepévé, az egész haladó emberiség ünnepévé? Miért lett Sztálin születésnapja az egész világon a béke, a demokrácia, a szo-

cializmus erőinek egyetemes seregszemléjévé? Miért zárhatta és zárta szívébe minden ország minden haladó és békeszerető embere a Szovjetország, a szovjet nép nagy fiát?

Mert a szabadságot, nemzeti függetlenséget, emberi életet szomjúhozó népek évszázados álmainak és vágyainak megtestesülése ma: *Sztálin!*

Mert a kizsákmányolástól, a népek elnyomásától mentes, a nyomortól és munkanélküliségtől mentes, a dolgozó embert felemelő szocialista társadalom építőmestere: *Sztálin!*

Mert a Szovjetunió: *Sztálin!*

Mert a fasiszta barbárság felett aratott diadal: *Sztálin!*

Mert a béke: *Sztálin!*

Mert a munkásosztály győzelmének neve: *Sztálin!*

A Sztálin vezette Szovjetunióhoz való viszony nemcsak minden kommunista, minden szocialista, minden igaz demokrata próbaköve, hanem egyben próbaköve annak is, hogy ki melyik táborhoz tartozik. Aki a Szovjetunió, aki Sztálin oldalán áll, az a humanizmus, a haladás és a béke oldalán áll. Aki a túlsó oldalon foglal helyet, az akarva, vagy akaratlanul az embertelen, gonosz háborús gyujtogatók szekértolója, a népelnyomó imperialisták szolgája, a béke és az emberiség ellensége.

Az egész haladó emberiséggel együtt ünnepel a mi országunk, a mi népünk is. És elmondhatjuk, hogy hazánkban nem volt soha ünnep, melyet népünk olyan mélyen átérzett és annyira igazán magáénak vallott, mint a mostani. Nem egyszerűen ünnep ez. Sokkal több ennél! A dolgozó tömegekből, munkásosztályunkból, dolgozó parasztságunkból, haladó értelmiségünkből elemi erővel a felszínre

törő népmozgalom ez, mely egybeesik hároméves tervünk diadalmas megvalósításával, az eddiginél is nagyobb távlatokat nyitó ötéves tervünk kezdetével, szocializmust építő népi demokráciánk új fejlődési szakaszával.

Mi, kommunisták, forrón szeretjük és tiszteljük Sztálin elvtársat, mert Leninnel együtt szervezte és nevelte, mert acélkeményre kovácsolta a Bolsevik Pártot, minden kommunista párt mintaképét, a munkásosztály felszabadításának felülmúlhatatlan eszközét.

Mi, kommunisták, forrón szeretjük és tiszteljük Sztálin elvtársat, mert, mint Lenin munkatársa és művének folytatója, győzelemre vitte a Szovjetunióban a szocializmus ügyét.

Mi, kommunisták, forrón szeretjük és tiszteljük Sztálin elvtársat, mert új viszonyok között, továbbfejlesztette és gazdagította a munkásosztály élenjáró elméletét, mert felfegyverzett bennünket a harcra az osztályellenséggel szemben, kezünkbe adta a győzelem éles fegyverét.

De a szeretet és a tisztelet Sztálin iránt a mi országunkban messze-messze túlterjed a kommunisták sorain. Az egész nép szeretete, tisztelete, bizalma, hálája ez az iránt a férfiú iránt, akiről tudja, hogy hazánk legnagyobb jótevője, legigazabb barátja. Őt esztendő tapasztalata minden becsületes magyar hazafit meggyőzött arról, hogy a Szovjetunió, a nagy Sztálin barátsága és önzetlen segítsége népünk számára éltető nap, melynek sugarai új fejlődést indítottak el országunkban.

Népünk szívébe zárta Sztálint, mert tudja, hogy az ő parancsára szabadította fel a dicsőséges Szovjet Hadsereg hazánkat a német fasiszták uralma alól

és zúzta szét egyben a magyar nagytőkések és nagybirtokosok népelnyomó államhatalmát.

Népünk szeretettel gondol Sztálinra, mert nem felejtette és soha nem felejti el, hogy ő segített talpraállnunk elesettségünkben, amikor élelem, ruha, tüzelő és szállítóeszközök híján országunk nagyrésze az éh- és fagyhalál rémével nézett farkasszemet.

Népünk hálatelt szívvel emlékezik Sztálinra, mert kétszer mentette meg fővárosunkat a pusztulástól: először akkor, amikor a fasiszta barbárok, a nemzetközi jogot lábbal tiporva, legyilkolták a szovjet parlamentereket s amikor e gaztett ellenére Sztálin parancsot adott, hogy a szovjet nehéztüzérség ne lője Budapestet; másodszor pedig, amikor, Budapest felszabadulása után, kenyeret küldött éhező gyermekeinknek, asszonyainknak.

Népünkben mély gyökeret vert a Sztálin iránti szeretet, mert népünk Sztálin minden cselekedetéből meggyőződött arról, hogy a győztes szocialista nagyhatalom vezetője a legyőzött kis Magyarországot egyenrangú államnak tekinti és mert érdemesnek tartott bennünket arra, hogy barátjává és szövetségesévé fogadjon.

Népünk hálás Sztálinnak, mert az ő erős keze adta vissza nemzeti függetlenségünket, melyet Magyarország régi urai, élükön Horthyval, eladtak és eljátszottak.

A Sztálin vezette Szovjetunió azonban nemcsak nemzeti függetlenségünket adta vissza, hanem biztosította számunkra annak lehetőségét is, hogy nemzeti létünket új tartalommal töltsük meg, hogy új, teljesebb és nemesebb értelemben váljunk nemzetté. Lehetővé tette, hogy burzsoá nemzetből a magyar

munkásosztály által vezetett szocialista nemzetté fejlődjünk.

Hála a magyar kommunisták pártjának, hála Sztálin legjobb magyar tanítványának, Rákosi Mátyásnak, munkásosztályunk képes volt élni a Szovjetunió, a Sztálin adta lehetőséggel. Képes volt a történelmi lehetőséget valósággá tenni. A magyar munkásosztály, szövetségben a dolgozó parasztsággal, a Magyar Dolgozók Pártjának vezetésével, leküzdve a reakciós, kizsákmányoló elemek eszeveszett ellenállását, kiharcolta és megszilárdította a népi demokrácia rendjét országunkban. Ez azt jelentette, hogy hazánk kiszakadt az imperializmus kizsákmányoló, népelnyomó rendszeréből, rálépett a szocializmus építésének útjára, a szebb és boldogabb magyar jövő útjára.

Ez a következményeiben forradalmi átalakulás a magyarázata és egyben kulcsa annak, hogy gyökeresen megváltozott országunkban a dolgozók viszonya az államhoz, a nép államához. Ez magyarázza meg, hogy megváltozott ugyanakkor a magyar munkásosztály, dolgozó népünk viszonya a munkához, a termeléshez is. Csak e nagy társadalmi átalakulás szemszögéből nézve érthetjük meg a munkaverseny napjainkban tapasztalt hatalmas fellendülését hazánkban, a sztálini munkafelajánlási mozgalom szinte viharos kifejlődését az utóbbi hetekben, a magyar sztahánov-mozgalom megszületését, mely elválaszthatatlanul összeforrt a nagy Sztálin nevével.

Az Ő neve lelkesítette munkásosztályunkat, mérnökeinket, tudósainkat, mikor a sztálini munkafelajánlások során, minden eddigi teljesítményüket felülmúlva, hatalmas értékekkel gazdagították országunkat. Egyedül az iparban a magyar munkásság

november 1-től december 15-ig a sztálini munkafelajánlást csaknem 400 millió forint értékben valósította meg, több mint 15 százalékkal túlszárnyalva az eredetileg önként vállalt felajánlást. Így fejezte ki munkásosztályunk azt a ragaszkodást és kioldhatatlan szeretetet, melyet a nagy Sztálin iránt érez.

Sztálin tanításának köszönheti a Magyar Dolgozók Pártja, köszönheti a magyar munkásosztály, hogy sikerült eligazodnunk az osztályharc bonyolult viszonyai között, hogy felismertük a népi demokrácia lényegét, mint olyan hatalomét, amely betölti a proletárdiktatúra funkcióit s amelynek segítségével biztosíthatjuk a kizsákmányoló osztályok és maradványaik felszámolását, a szocialista gazdaság felépítését, népünk anyagi és kulturális felemelését.

Sztálin tanítása a szocializmus építéséről s a Sztálin vezette Szovjetunió gazdag tapasztalatainak a felhasználása biztosította hároméves népgazdasági tervünk sikerét, népünk életszínvonalának gyors növekedését, új ötéves népgazdasági tervünk megalapozását. Ez a tanítás az iránytű számunkra további építőmunkánkban, melynek célja a szocializmus győzelmének kivívása egész népgazdaságunkban, egész társadalmunkban, városban és falun egyaránt.

Népünk, munkásosztályunk nemcsak forrón szereti és mélyen tiszteli Sztálint, hanem mindinkább igyekszik megismerni Sztálin történelmet formáló tanítását is. Sztálin művei hazánkban olyan elterjedtségnek örvendenek, amelyre eddig nem volt példa. A Sztálin alkotta nagy mű, „A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Története", a marxizmus-leninizmus tudományának és tapasztalatának ez az enciklopédiája, mindjobban dolgozóink szellemi kenyerévé, mindennapos szellemi táplálékává, állandó útmutatójává válik. Sztálin másik kor-

szakalkotó művét, „A leninizmus kérdéseit", mind szélesebb dolgozó rétegek tanulmányozzák országunkban. Hazánk felszabadulása óta Magyarországon több mint 2,1 millió kötet Sztálin-könyv jelent meg. Sztálin életrajza pedig 200 000 példányban került az olvasók kezébe.

De mi nem elégedhetünk meg az eddig elért eredményekkel. Sztálin műveinek tanulmányozását még szélesebb rétegekre kell kiterjesztenünk s el kell mélyítenünk. Komolyan hozzá kell fognunk ahhoz a feladathoz, mely egyike a legnehezebbeknek. El kell indítanunk népünk szocialista szellemben való nevelését, meg kell kezdenünk széles fronton a küzdelmet az ellenséges, burzsoá ideológia befolyásának kiküszöbölésére sorainkból, munkásosztályunkból, népünkből. Ennek a nagy és nehéz feladatnak megvalósításában mérhetetlen szolgálatot tesznek nekünk Sztálin művei, mert nincs az elméletnek, az ideológiának, a szocialista építés tudományának egyetlen olyan területe sem, melyet ne gazdagított, ne fejlesztett volna tovább korunk legnagyobb lángelméje, a munkásosztály és a világ dolgozóinak tanítója: *Sztálin!*

A történelem korszakát, melyben mi élünk, sztálini korszaknak nevezik. Mi jogosít fel erre, mi indokolja ezt az elnevezést?

Indokolja az, hogy a lenini örökség végrehajtója és megvalósítója: *Sztálin!*

Indokolja az, hogy Lenin halála után a Bolsevik Párt, Sztálin vezetésével először valósult meg a történelem folyamán a szocialista társadalom, melyben az összes döntő termelőeszközök a nép tulajdonában vannak s melyben ismeretlen az ember kizsákmányolása az ember által.

Indokolja továbbá az, hogy a Sztálin vezetésé-

vel a második világháborúban a fasiszta imperializmus felett kivívott győzelem bebizonyította a szocialista társadalmi rend fölényét a tőkés, kizsákmányoláson alapuló társadalmi renddel szemben, a szocialista szovjetállam fölényét a tőkés, népelnyomó állammal szemben, a szocialista gazdaság fölényét a tőkés gazdasággal szemben, a népek egyenjogúságán nyugvó sztálini nemzetiségi politika fölényét a nemzetiségi elnyomás imperialista politikájával szemben, a sztálini szocialista haditudomány fölényét a kapitalista haditudománnyal szemben, a marxi-lenini-sztálini ideológia fölényét a burzsoá rothadás ideológiájával szemben.

Indokolja emellett még az is, hogy Sztálin vezetésével nemcsak a Szovjetunióban valósult meg a szocializmus, hanem világméretben megváltoztak az erőviszonyok a szocializmus javára s Sztálin tanítása és a Szovjetunió tapasztalata nyomán, a második világháború után, az országok egész sora lépett a népi demokrácia, a szocializmus építésének útjára, a gyakorlatban bizonyítva ezzel, hogy az út, melyen a nagy Sztálin a Szovjetunióban győzelemre vitte a szocializmus ügyét, más népek és országok, minden nép és minden ország számára járható és egyedül célravezető út.

De sztálini korszaknak lehet és kell neveznünk a mai korszakot azért is, mert Sztálin vezetése alatt, a megvalósult szocializmus országában, a szocializmustól a kommunizmus felé haladó Szovjetunióban jött létre és virágzott ki az új, minden eddiginél magasabbrendű, szocialista kultúra, mely realista és egyben humanista és amely Sztálin zseniális meghatározása szerint formájában nemzeti, tartalmában pedig szocialista.

Végül sztálini korszakról lehet és kell beszél-

nünk azért is, mert a szocialista társadalom, melynek építőmestere Sztálin, formálta ki az új, szocialista embertípust, azokat a sztálini vágású embereket, akik leteritették a fasiszta fenevadat, akik nem ismerik a félelmet, akik hegyeket robbantanak és megváltoztatják a folyók folyásának irányát, akik kényszerítik a természetet, hogy a felszabadult népnek szolgáljon, akik nagy erkölcsi magaslaton állva a közösség érdekét az egyéni érdek fölé helyezik, akik nem ismernek legyőzhetetlen akadályokat, ha arról van szó, hogy szocialista hazájuk, népük s az emberiség ügyét előre vigyék.

Sztálin munkássága azonban még más értelemben is korszakalkotó. Korszakalkotó ez a munkásság abban az értelemben is, hogy nem csupán egy valamely ország, egy valamely nép, hanem az egesz nemzetközi munkásosztály, az összes dolgozók, valamennyi nép, az emberi haladás ügyét szolgálja. Nagyszerűen fejezte ki munkásságának ezt a nemzetközi jellegét maga Sztálin, amikor 50. születésnapja alkalmából a hozzá intézett üdvözletekre válaszolva mondotta:

„Ne kételkedjenek abban, elvtársak, hogy én a jövőben is kész vagyok odaadni a munkásosztály ügyének, a proletárforradalom és a világkommunizmus ügyének minden erőmet, minden képességemet és ha kell, minden csepp véremet, az utolsó cseppig."

Ugyanezt az alapgondolatot domborítja ki Sztálin a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja XVIII. kongresszusán tartott beszédében:

„Ha országunk munkásosztályának sikerei, ha harca és győzelme elősegíti azt, hogy a kapitalista országok munkásosztályának önbizalma fokozódjék — mondotta Sztálin — és megerősíti benne a saját

erejében való hitet, a győzelemben való hitet, akkor pártunk elmondhatja, hogy nem hiába dolgozik. Nem kétséges, hogy ez így is lesz."*

Most a tények világánál állapítjuk meg, hogy Lenin-Sztálin pártja, hogy Sztálin nem dolgozott hiába. Mint már annyiszor, Sztálin tudományos előrelátása ismét beigazolódott. A munkásosztály öntudata világszerte megnőtt. A kommunista mozgalom hatalmas lépést tett előre. Franciaországban, Olaszországban és más országokban a kommunista párt híveinek tábora sokmilliós tömegeket foglal magában. A világ legnagyobb népességű országában, Kínában győzött a kommunista párt vezette nép. Megalakult a Német Demokratikus Köztársaság. A metropolisokban és a gyarmatokon ég a talaj az imperialisták talpa alatt. És hiába erőlködnek az imperialisták csahosai, a jobboldali szociáldemokraták, hogy megmérgezzék a munkásosztály öntudatát a burzsoáziának való behódolás mérgével, hiába szőnek aljasabbnál aljasabb összeesküvéseket az imperialista háborús gyujtogatók Tito-Rankovics féle fasiszta kémei a népi demokráciák és a Szovjetunió ellen, mindezek a próbálkozások kudarcot szenvednek és kudarcot fognak szenvedni. Kudarcot szenvednek és kudarcot fognak szenvedni a jövőben is azért, mert a kommunisták megtanulták a nagy Sztálintól, hogy ébernek kell lenniük, mert Sztálintól tanulták és tanulják a munkásosztály, a dolgozók, a néptömegek felvilágosításának s az ellenség leleplezésének és elszigetelésének művészetét, a nép, az ország vezetésének művészetét. De kudarcot szenvednek s kudarcot fognak szenvedni azért is, mert a Szovjetunió mind újabb és újabb si-

* *Sztálin.* A leninizmus kérdései. Szikra, 1949. 718. old.

kerei a szocialista építés, a tudomány, a kultúra terén és a Szovjetunió következetes sztálini harca a békéért mind szélesebb és szélesebb tömegeket győznek meg arról, hogy az imperialisták és lakájaik útja: pusztulás és nyomor, Sztálin útja ellenben: a béke, az élet, a felemelkedés!

Tisztelt ünneplő közönség! Elvtársak! Ha mi hazánkban eredményeket értünk el, ha vannak sikereink — és ki tagadhatná, hogy vannak — úgy ezt döntően a Szovjetuniónak és annak köszönhetjük, hogy Marx, Engels, Lenin, Sztálin zászlaja vezérelt bennünket, hogy igyekeztünk követni és alkalmazni országunkban a marxizmus-leninizmus elméletét, igyekeztünk megvalósítani a mi magyar viszonyainknak megfelelően Sztálin tanítását.

A reakció azt hirdette, hogy országunk a háború romjaiból nem képes feltámadni külföldi, imperialista ú. n. segítség nélkül, melynek ára hazánk függetlensége lett volna. Sztálin tanítását követve, a kommunisták pártja, munkásosztályunk ezzel szemben nemcsak állította, de tettekkel bizonyította be, hogy országunk képes volt a romokból feltámadni külföldi, imperialista ú. n. segítség nélkül, képes volt feltámadni saját erejéből, a Szovjetunió, Sztálin állandó baráti támogatásával.

A reakció azt hirdette, hogy hároméves újjáépítési tervünk megvalósíthatatlan. Sztálin tanítását követve, a kommunisták pártja, munkásosztályunk nemcsak állította, hogy hároméves tervünk megvalósítható, hanem, mozgósítva egész népünket a terv végrehajtására, a kitűzöttnél csaknem 8 hónappal előbb megvalósította a hároméves tervet.

A reakció azt hirdette, hogy nagyüzemeink, nagykereskedelmünk, bankjaink államosítása csődbe viszi a magyar népgazdaságot, mert szerinte tőké-

sek és kizsákmányolók nélkül nem lehet vezetni a népgazdaságot. Sztálin tanítását követve, a Szovjetunió gazdag tapasztalatait hasznosítva, a magyar kommunisták pártja, a magyar munkásosztály bebizonyította, hogy a nagyüzemek, a nagykereskedelem és a bankok államosítása hatalmas erőforrásokat nyitott meg népünk számára, a szocialista építés számára s hogy az ország gazdájává vált nép jobban tudja vezetni a népgazdaságot, mint ahogyan a nagytőkések, nagybirtokosok és bankárok vezették.

A reakció azt hirdette, hogy népünk, munkásosztályunk nem képes a szocializmust építeni országunkban. Sztálin tanítását követve, a kommunisták pártja, munkásosztályunk, nemcsak állította, de tettekkel bizonyította, hogy a Szovjetunióra támaszkodva, szoros együttműködésben a népi demokrácia többi országaival igenis képesek vagyunk sikerrel építeni és végső fokon felépítjük a szocializmust Magyarországon.

A reakció most az hirdeti, hogy a magyar parasztság nem képes a szocializmus útjára lépni, mert individualista, mert megszokta évszázadokon át a kisparcellán folytatott nyomorúságos egyéni gazdálkodást. De a Magyar Dolgozók Pártjának útmutatásával parasztságunk legjobbjai máris tettekkel bizonyítják, hogy igenis képesek a sztálini úton, a mezőgazdaság szocialista átalakításának útján haladni s nem kétséges, hogy az első tízezreket önként, meggyőződésből, saját elhatározásukból, százezrek, majd milliók fogják követni.

A reakció azt hirdeti, hogy a háború, melyet az imperialisták lázas sietséggel készítenek elő, elkerülhetetlen. Sztálin tanítását követve, a kommunisták pártja állítja és a tények erejével bizonyítja,

hogy a háborút el lehet kerülni, a békét meg lehet védeni, mert a szocialista Szovjetunió napról-napra erősebb lesz, mert a népi demokrácia országai erősödnek, mert a béke erői sokasodnak és szerveződnek az egész világon, mert, bár a háború veszélye nem csökkent, a béke cselekvő híveinek 800 milliós tábora van és ez a tábor tovább növekszik, míg az imperialista háborús tábor tovább gyengül.

Sztálin útján haladva, a Szovjetunió támogatásával, országunk, népünk legyőzte az eléje tornyosuló akadályokat s megvalósította a feladatokat, melyeket a fejlődés eléje tűzött.

Sztálin útján, a Magyar Dolgozók Pártja, népi demokratikus kormányunk, Rákosi Mátyás vezetésével országunk feltartóztathatatlanul menetel előre a szocializmushoz, a boldog, művelt, erős Magyarországhoz!

Éljen soká népünk s az egész haladó emberiség nagy barátja és tanítója, a mi forrón szeretett *Sztálinunk!*

(Sztálin elvtárs 70. születésnapja alkalmából tartott operai beszéd.)

A MAGYAR NÉPGAZDASÁG ÖTÉVES TERVÉNEK ALAPJAI

A Magyar Dolgozók Pártjának Központi Vezetősége 1949 április 2-án határozatot hozott a magyar népgazdaság ötéves tervéről. A határozat megjelölte azokat a főfeladatokat, melyeket az ötéves népgazdasági tervnek teljesítenie kell és meghatározta a kidolgozandó részletes terv alapvető irányszámait. A magyar Országgyűlés a Magyar Dolgozók Pártjának említett határozata alapján kidolgozott ötéves népgazdasági tervet 1949 december 10-én törvényerőre emelte. Ez a törvény meghatározza a magyar népgazdaság fejlődését az 1950 január 1 és 1954 december 31 közötti ötéves időszakban.

A magyar népgazdaság ötéves terve, természetesen, nem az égből hullott alá. Kidolgozásának és annak, hogy a magyar nép a siker biztos tudatában foghasson hozzá a terv megvalósításához, megvoltak és megvannak a maga előfeltételei.

Az első és legdöntőbb feltétel: az ország felszabadítása a dicsőséges Szovjet Hadsereg által s egyben a régi félig feudális nagytőkés-nagybirtokos államhatalom szétzúzása az ország felszabadításával kapcsolatosan. Mindez egészen új fejlődés lehetőségét nyitotta meg Magyarország, a magyar nép előtt.

Megnyitotta annak lehetőségét, hogy Magyarország kiszakadjon a kapitalizmus, az imperializmus rendszeréből s a magyar nép saját kezébe vegye az ország irányítását. Ennek a lehetőségnek valóraváltását döntően elősegítette, az ország felszabadításától kezdve, a Szovjetunió, a nagy Sztálin minden téren megnyilvánuló, állandó baráti segítsége, valamint a Szovjetunió felbecsülhetetlen jelentőségű tapasztalatainak felhasználása a magyar állam és népgazdaság építésében.

Az ötéves magyar népgazdasági terv létrehozásának és realitásának második feltétele az volt, hogy a magyar kommunisták, a Magyar Dolgozók Pártja, Lenin—Sztálin tanítását követve, helyes vezetéssel, az osztályellenséggel vívott szakadatlan és győzelmes harcokban biztosította a munkásosztály egységét, az ország összes demokratikus és haladó erőinek tömörítését a munkásosztály körül, biztosította a népi demokratikus hatalom kifejlődését és megszilárdulását. E fejlődés eredményeként Magyarország Népköztársasággá lett, olyan állammá, melyben a hatalmat a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály gyakorolja.

A magyar ötéves népgazdasági terv harmadik feltétele abban állott, hogy az országban a hatalmi viszonyokban végbement változásokkal párhuzamosan alapvető szerkezeti változások történtek a népgazdaságban is. E változások eredményeként jelenleg az ipar és a szállítás eszközei (a kézműipart és a fogatos szállítást leszámítva) csaknem száz százalékban a nép államának tulajdonát képezik. Teljesen államivá vált a hitel- és bankszervezet, a külkereskedelem és a nagykereskedelem. A kiskereskedelmi forgalomnak több mint 30 százalékát városban az állami, falun pedig a szövetkezeti kiskeres-

kedelmi hálózat bonyolítja le. Az ország erdőgazdaságának 90 százaléka állami kézbe került. A mezőgazdaságban megszűnt a kapitalista nagybirtok s jelenleg a vetésterületnek mintegy 8 százaléka az állami gazdaságok és a termelőszövetkezetek szektorához tartozik. Ilymódon, a mezőgazdaságot és a kiskereskedelmet kivéve, a nép államának tulajdonát képező szocialista gazdaság döntő túlsúlyra jutott a magyar népgazdaságban.

A magyar ötéves terv további előfeltételét képezte a hároméves terv sikeres megvalósítása, melynek főfeladata a német fasiszta megszállás alatt és a háborúban leromlott s részben elpusztult magyar népgazdaság helyreállítása volt. A hároméves tervet a kitűzött időnél 7 és fél hónappal előbb sikerült megvalósítani. Ennek eredményeként a magyar ipar termelése a háborút megelőző 1938. év termelésének 150 százalékára emelkedett és az összes döntő termelési ágakban jelentékenyen túlhaladta a második világháború alatt elért legmagasabb színvonalat is. A mezőgazdaság termelése átlagosan elérte, egyes termelési ágakban pedig túlszárnyalta a háborúelőtti tíz év mezőgazdasági termelésének átlagos színvonalát. A hároméves terv megvalósítása folyamán a magyar nép nemcsak a háborúban jelentékeny mértékben szétrombolt üzemeket, vasutakat, hidakat építette újjá, hanem sok tekintetben újat is épített: számos új, korszerű üzemet, 220 gépállomást létesített a mezőgazdaságban, új kulturális intézményeket hozott létre, új iskolákat, egyetemeket, stb. teremtett. Különösen nagy fellendülést hozott az ipari termelés és a beruházások terén az 1949. év, melynek időközben jelentékenyen megemelt termelési tervét a magyar ipar több mint 10 százalékkal túlteljesítette.

Az említett politikai, gazdasági és társadalmi változások következményeként megváltozott a dolgozó nép és elsősorban a munkásosztály viszonya az államhoz, a termeléshez, a munkához. 1949 második felében hatalmas méretekben bontakozott ki a munkaverseny, megszületett Magyarországon is a sztahánov-mozgalom, a munka termelékenysége ugrásszerűen emelkedett, messze maga mögött hagyva a régi Magyarországon elért átlagos termelékenység színvonalát. Ez a változás egyrészt annak volt a következménye, hogy a magyar munkásosztály, a Magyar Dolgozók Pártja segítségével, mindinkább tudatára ébredt annak, hogy most már ő az ország gazdája, másrészt egyenes következménye annak, hogy az áruló Tito-banda leleplezése után a magyar népben rendkívüli mértékben elmélyült a felismerése a Szovjetunió szerepének, mint a béke, a demokrácia és a szocializmus világtábora vezetőjének; elmélyült a tisztelet és a szeretet a Szovjetunió s a nagy Sztálin iránt. Ezért a szovjet újítók, a szovjet sztahánovisták nagyszerű eredményei közvetlenül megtermékenyítették a szocializmus magyar építőinek küzdelmét a magasabb termelékenységért, az új, szocialista munkamódszerek alkalmazásáért magyar viszonyok között. Ezért tette Sztálin neve, a nagy születésnappal kapcsolatban, népmozgalommá a munkaversenyt Magyarországon s ért el a termelékenység emeléséért Sztálin nevével harcbainduló magyar munkásosztály eddig nálunk elképzelhetetlennek tartott eredményeket.

Ezek azok az alapvető feltételek, melyeknek megvalósulása előkészítette a magyar népgazdaság ötéves tervét. Szemben a már megvalósított hároméves tervvel, az ötéves magyar népgazdasági terv főfeladata nem a helyreállítás, hanem az egész nép-

gazdaság rekonstrukciója. A népgazdaság rekonstrukciójának eszköze pedig, mint a magyar ötéves tervről szóló törvény kiemeli, az ország fokozott és meggyorsított iparosítása, tehát mindenekelőtt a nehézipar és a gépipar gyors fejlesztése. Lenin—Sztálin tanításából tudjuk, hogy az iparosítás és mindenekelőtt a nehéz- és gépipar fejlesztése az alapja a könnyűipar gyors fejlesztésének, a közlekedés korszerűsítésének, a mezőgazdaság gépesítésének, a dolgozó nép kulturális és anyagi felemelkedésének s annak, hogy az ország védereje elérhesse a kellő színvonalat. A magyar népgazdaság ötéves tervének eredményeként Magyarország agrár-ipari országból, amilyen jelenleg, ipari-agrár országgá válik, olyan országgá, melyben a nemzeti jövedelemnek mintegy 60 százalékát adja az ipar, de amely ugyanakkor korszerű, fejlett, nagyüzemű mezőgazdasággal is rendelkezik.

A népgazdaság ötéves tervének megvalósítása folytán komoly társadalom-gazdasági változások történnek Magyarországon. Ebből a szempontból tekintve, az ötéves népgazdasági terv főfeladata abban áll, hogy biztosítsa a szocializmus alapjainak a lerakását az egész magyar népgazdaságban, tehát a város mellett a falun is; hogy biztosítsa lényegileg a szocialista gazdasági rend győzelmét a magyar népgazdaság egészében.

A fentebb említett főfeladatok szem előtt tartásával történt a magyar népgazdaság ötéves terve alapvető ellenőrző számainak megállapítása mind a termelés, mind a beruházások terén, valamint egyéb területeken is. Így az ipari termelés emelkedését az ötéves népgazdasági terv 86,4 százalékban állapítja meg. Ezen belül a nehézipar termelése több mint 104 százalékkal emelkedik, míg a könnyűipar ter-

melése nem egészen 73 százalékkal. A nehéziparon belül is súlypontot képez a vas- és kohóipar, a nehézipar s a szerszámgépgyártás. Így a nyersvastermelés 125 százalékkal, a nehézgépipar termelése csaknem 140 százalékkal, a szerszámgéptermelés pedig 223 százalékkal emelkedik az ötéves tervidőszakban. Ez a fejlődés olyan ütemű, hogy gyakorlatilag alig lehet összehasonlítani azzal a fejlődéssel, mely a régi Magyarországon volt. A második világháború előtti 12 év átlagában a magyar ipar termelése évente egy százalékkal sem emelkedett, a gépgyártás termelésének emelkedése pedig alig haladta meg az egy százalékot. A régi Magyarországon elért fejlődéshez képest az ötéves tervidőszakban a magyar ipar 18-szor gyorsabban fog fejlődni, a gépipar pedig ennél is sokkal gyorsabban.

A mezőgazdaság termelésének növekedését a magyar népgazdaság ötéves terve kereken 42 százalékban irányozza elő s ezen belül a növénytermelés hozamának emelkedését 35 százalékban, az állattenyésztését pedig 51 százalékban. Ez a fejlődés körülbelül az ötszöröse a régi Magyarországon a mezőgazdaságban elért fejlődési ütemnek. A nagy különbség a fejlődés ütemében teljesen érthető, ha figyelembe vesszük, hogy a régi tőkés-nagybirtokos Magyarországon a mezőgazdaság nagy része nemcsak nem fejlődött, hanem visszafejlődött, degradálódott, aminek következményeként évente a kisparaszti gazdaságok tízezrei mentek tönkre s a dolgozó parasztok tízezerszámra váltak nincstelenné.

A termelés előirányzatához hasonlóan állapítja meg a magyar népgazdaság ötéves terve a beruházások előirányzatát. A beruházások 51 milliárd forintnyi összegéből az ipar beruházásaira — a tartalékokat is figyelembe véve — az összes beruházások

fele jut. A nehézipar és a könnyűipar aránya a beruházások terén 6:1 aránynak felel meg a nehézipar javára. Emellett, természetesen, igen jelentékeny összegek jutnak a közlekedés fejlesztésére, a mezőgazdaság céljaira, lakásépítésre, kulturális célokra, stb. A mezőgazdaságban a beruházásoknak valamivel több mint a fele a mezőgazdaság gépesítését, új gépállomások létesítését, meglévő gépállomások fejlesztését, az állami gazdaságok gépesítését és korszerűsítését, stb. szolgálja.

A magyar népgazdaság ötéves terve 263 új gyár és üzem építését írja elő. A létesítendő új üzemek és gyárak legnagyobb része a nehéziparhoz tartozik. Ezek sorában a legjelentősebb az új, nagy vas- és kohóipari kombinát, melynek építéséhez a Szovjetunió nyujt döntő műszaki segítséget. Az új kombinát mellett a specializált gépgyárak egész sora fog felépülni. Így többek között, új villamosgépgyárat, új mezőgazdasági gépgyárat, új vasszerkezeti gyárat, új szerszámgépgyárat is épít Magyarország. Az ötéves magyar népgazdasági terv megvalósításának eredményeként két új ipari góc keletkezik az országban a jelenlegi budapesti mellett. Ezenkívül az országnak mintegy 15 iparban szegény városában fognak épülni jelentékeny ipari üzemek. Az ország iparosításának eredményeként nagyszámú olyan gépet fognak gyártani Magyarországon, amilyeneket eddig nem gyártottak. Így gyártani fognak ezerszámra diesel-traktorokat, gyártani fognak arató-cséplőgépeket (kombájn), bonyolult egyéb mezőgazdasági gépeket, útépítő és földvájó gépeket, textilipari gépeket, bányagépeket, golyóscsapágyat s mindenekelőtt az újtípusú szerszámgépek, köztük a nehéz szerszámgépek, számos válfaját.

Az ötéves terv Magyarországon együtt fog járni

a munkásosztály létszámának igen jelentékeny megnövekedésével. Az ipar nagyfokú fejlesztése, az új üzemek és gyárak százainak építése, valamint a régi magyar üzemek rekonstrukciója mindenekelőtt a szakmunkásokban mutatkozó szükségletet növeli meg rendkívüli mértékben. A hároméves terv megvalósításának eredményeként Magyarországon általában máris megszűnt a munkanélküliség, sőt jelenleg, főként szakmunkásokban, már elég komoly hiány is mutatkozik. Nyilvánvaló, hogy ha a magyar népgazdaság nem készülne fel kellő időben az ötéves terv időszakában várható munkaerőszükséglet biztosítására, akkor a munkaerőhiány fékezné a terv megvalósítását.

Magyarországon, a felszabadulás előtt, a szakmunkásokat túlnyomórészt a kisipar képezte ki. A tőkés rendszerben, amikor a szakmunkás-utánpótlás szükséglete igen csekély volt, a szakmunkáskáderek képzésének ez a kézműves jellege nem okozott nehézséget. Más a helyzet azonban a népi demokratikus Magyarországon, mely szocialista ipart épít s melynek ezért aránylag rövid idő alatt igen nagyszámú új, magasan képzett szakmunkásra van szüksége. A magyar népi demokrácia nem elégedhetett meg a szakmunkásképzés régi, kisipari, kézműves módszerével, s a szakmunkásképzést új alapokra helyezte. A kérdés megoldásánál a szakmunkásképzésnek a Szovjetunióban bevált rendszere szolgált mintaképül. A képzés súlypontja a nagyüzemekre és a bentlakásos rendszerű ipari tanulóiskolákra helyeződött át s jelenleg már döntően ilymódon történik a szakmunkás-utánpótlás biztosítása. Ez az áttérés teszi lehetővé, hogy az ötéves tervidőszakban a fejlődő magyar ipar körülbelül negyedmillió új szakmunkáshoz jusson. A munkásosztály létszáma azon-

ban az ötéves terv folyamán nem negyedmillióval, hanem csaknem félmillió fővel fog megnövekedni. Ez a növekedés, természetesen, nemcsak azt jelenti, hogy megnő a munkásosztály súlya a népgazdaságban, hanem egyben azt is, hogy méginkább megszilárdul a munkásosztálynak és pártjának, élcsapatának vezető szerepe az országban, az államhatalomban, a munkás-paraszt szövetségben.

A munkásosztály számszerű növekedése mellett rendkívül gyors ütemben fog emelkedni az értelmiségi dolgozók száma. A régi értelmiség nagyrésze tevékenyen résztvesz a szocializmus építésében. De a magyar kommunisták Sztálin elvtárs tanításából tudják, hogy a munkásosztály, mint újonnan hatalomra jutott „nemgazdag" osztály, csak akkor építheti sikeresen a szocializmust, ha a néphez hű, régi értelmiség felhasználása mellett a saját soraiból nevel ki új értelmiséget. Tudjuk, hogy ez nem könnyű feladat s hogy e feladat megvalósítása nagy anyagi áldozatokat is követel. A magyar népgazdaság ötéves terve ezért különös súlyt helyez arra, hogy ezt az új értelmiséget, mindenekelőtt a munkásosztály soraiból, létrehozza. Ezen a téren egy és más történt már a hároméves terv megvalósítása folyamán. Ipari munkások ezrei kerültek az üzemek, gyárak élére, a minisztériumokba, bíróságokra, közhivatalokba. Ipari munkások vezetik a mezőgazdasági gépállomásokat, az állami gazdaságok jelentékeny részét. Nagyszámú ipari munkás tanul már az egyetemeken s a népi demokrácia állama minden eszközzel megkönnyíti, lehetővé teszi számukra, hogy magasfokú szakképzettséget nyerjenek. Mind több magyar munkás és parasztszülő gyermeke részesül abban a szerencsében, hogy a szocialista Szovjetunió különféle szakiskoláiban és

egyetemein képezhesse magát igazi szakemberré. Az ötéves népgazdasági terv megvalósítása azonban olyan hatalmas követelményeket támaszt új szakemberekben, mérnökökben, pedagógusokban, agronómusokban, orvosokban, közgazdászokban stb., hogy a magyar népi demokráciának komoly erőfeszítéseket kell tennie, ha a követelményeknek meg akar felelni. Arról van szó, ugyanis, hogy öt év alatt százezernél több közép- és felsőfokú képzettségű új szakembert kell előteremteni. A legnagyobb szükséglet, természetesen, elsősorban műszaki és oktatókáderekben, továbbá mezőgazdasági szakkáderekben mutatkozik. Ennek megfelelően a szakkáderképzés súlypontja erre a három területre esik.

A magyar népgazdaság ötéves terve megvalósításának eredményeként a nép életszínvonala átlagosan több mint egy harmaddal emelkedik a jelenlegi életszínvonalhoz képest. Ezen belül még nagyobb mértékben fog emelkedni a munkásosztály és az értelmiség életszínvonala. De az életszínvonal materiális emelkedése mellett nem kis jelentőségű az életszínvonalnak az az emelkedése, melyet a kultúra elterjedése, a nyolcosztályos általános iskola elvégzésének minden gyermek számára való biztosítása, új könyvtárak százainak létesítése, az ország összes községeinek és falvainak villamosítása és rádiósítása, a közlekedési hálózat nagymértékű kifejlesztése, többszáz új sportpálya létesítése stb. jelent. Az ötéves terv segítségével végleg felszámoljuk Magyarországon a volt uralkodóosztályok műveltségi monopóliumát s a magyar munkásosztály, a magyar dolgozó nép hatalmas lépést tesz előre az új, szocialista kultúra kifejlesztése és elsajátítása terén.

A Magyar Dolgozók Pártja tudatában van annak, hogy a terv kidolgozása és elfogadása egyma-

gában még korántsem elegendő a terv sikeres megvalósításához. „Vezetni — mondotta Sztálin elvtárs — nem azt jelenti, hogy rezolúciókat írunk és direktívákat küldünk szét. Vezetni — ez azt jelenti, hogy ellenőrizzük a direktívák végrehajtását, és nemcsak a végrehajtást, hanem magukat a direktívákat is, helyességüket, vagy hibás voltukat, az eleven gyakorlati munka szempontjából."* Ez teljes egészében vonatkozik, természetesen, a magyar népgazdaság ötéves tervére is.

A terv sikeres megvalósítása — harc kérdése. Harc az ellenség és az ellenséges ideológia befolyása ellen. A nemrégen Budapesten lefolyt Rajk—Brankov-féle államellenes kémbanda pere megmutatta, hogy az imperialisták és fasiszta-titóista s egyéb ügynökségeik mindent elkövetnek, ami hatalmukban van, hogy megkíséreljék megzavarni a magyar népi demokrácia békés építőmunkáját. Ugyanerre figyelmeztet bennünket a legutóbb ártalmatlanná tett angol-amerikai-magyar kém- és diverzáns-csoport esete is. A rablóháborúra szervezkedő imperialisták nem kímélnek anyagi eszközöket, hogy megpróbálják becsempészni Magyarországra kémeiket és diverzánsaikat, s a magyar nép elleni aknamunkájukban igyekeznek a magyarországi reakciós elemekre, a kizsákmányoló osztályok maradványaira, a klerikális reakcióra és nem utolsó sorban a falusi kizsákmányoló osztályra, a kulákságra támaszkodni. Ezért nyilvánvaló, hogy az ötéves magyar népgazdasági terv megvalósítása s ennek kapcsán a kizsákmányoló elemek fokozatos további kiszorítása és felszámolása együtt fog járni az osztályharc kiéleződésével, melyre fel kell készülnie

* *Sztálin* Művei. XI. köt. 61. old. (oroszul).

a Magyar Dolgozók Pártjának és fel kell készítenie rá a dolgozókat városban és falun egyaránt.

A magyar munkásosztály és a magyar nép óriási többsége szívvel-lélekkel magáévá tette az ötéves tervet s kész lelkesedéssel dolgozni és küzdeni az ötéves terv megvalósításáért. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a Magyar Dolgozók Pártjának, továbbá a szakszervezeteknek, az ifjúsági és nőszervezetnek ne kellene hatalmas, állandó, a nép minden rétegét felölelő szervező és felvilágosító munkát kifejteni az ötéves terv érdekében. Ellenkezőleg! Tudjuk, hogy ez a széleskörű felvilágosító és szervező munka, továbbá a munkaverseny, az újító és sztahánov-mozgalom, a dolgozó tömegek kezdeményezésének felkarolása, a munkások, az egyszerű emberek kritikájának figyelmes meghallgatása és hasznosítása, egyik döntő feltétele az ötéves népgazdasági terv sikeres megvalósításának.

Az ötéves népgazdasági terv sikeres megvalósításának alapvető kérdése a magyar munkásosztály és a magyar nép élcsapatának, a Magyar Dolgozók Pártjának további szervezeti és ideológiai megszilárdítása, a tömegekkel való kapcsolatainak kiszélesítése és megerősítése. Ezen a téren igen nagyok a feladatok. Különösen a pártkáderek és a párttagság marxi-lenini nevelése terén nagy elmaradást kell behozni ahhoz, hogy pártunk teljes mértékben képes legyen megfelelni a legközelebbi években a fejlődés által vele szemben támasztott követelményeknek.

Azonban a magyar népgazdaság ötéves terve sikeres megvalósításának döntő biztosítéka — ezt ma már nemcsak a magyar kommunisták tudják, hanem a magyar nép nagy többsége is világosan látja — a Szovjetunió, melyre a szocializmust építő

népi demokratikus Magyarország eddig is bizton támaszkodhatott, mint igaz, őszinte, önzetlen barátra, mint felszabadítójára és példaképére, mint a békéért, demokráciáért, jobb életért küzdő népek kipróbált vezetőjére.

A magyar népgazdaság ötéves tervének kezdete csaknem egybeesik Magyarországnak a dicsőséges Szovjet Hadsereg által történt felszabadítása ötéves évfordulójával. Nem kétséges, hogy ez az évforduló — 1950 április 4-e, a Magyar Népköztársaság nagy nemzeti ünnepe, újabb komoly lépés lesz a népi demokratikus Magyarország és a szocialista Szovjetunió közötti baráti együttműködés további elmélyítésében s egyben újabb eredményeket fog hozni a magyar dolgozóknak a szovjetdolgozók szocialista munkamódszereinek elsajátításában és alkalmazásában, a munkaverseny új, az eddiginél is nagyobb lendületében, a munka termelékenységének emelkedésében, az ötéves magyar népgazdasági terv sikeres útnakindításában.

(Megjelent a „Právda" 1950 január 1-i számában.)

FELSZÓLALÁS A MAGYAR SZTAHÁNOVISTÁK I. ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁSÁN

Kedves Elvtársak!

A sztahánov-mozgalom Magyarországon alig néhány hónapos multra tekinthet vissza. Ez a mozgalom, melyre szocializmust építő népi demokráciánkban óriási jövő vár, ugyanúgy mint ahogyan ez 15 évvel ezelőtt a Szovjetunióban történt, nem lassankint bontakozott ki, hanem „kirobbant".

Az, hogy ez a mozgalom nem lassankint fejlődött, hanem kirobbanásszerűen jelent meg, mindenekelőtt azt bizonyítja, hogy a mozgalom 1949 őszére teljes mértékben megérett mozgalom volt nálunk. De a sztahánov-mozgalom kirobbanásszerű, hirtelen megjelenése nem jelenti, hogy ez a mozgalom magától keletkezett volna. Ez a mozgalom az egyéni munkaverseny széleskörű kifejlődése alapján jött létre. Létrejött azon az alapon, hogy miután Rákosi elvtárs útmutatásával Központi Vezetőségünk, a Magyar Dolgozók Pártja elhárította a legfőbb akadályokat, a munkaverseny-mozgalom és főként az egyéni verseny nálunk tömegmozgalom jellegét öltötte. Mindez azonban egymagában még nem hozta volna felszínre, „nem robbantotta volna ki" a sztahánov-mozgalmat. A sztahánov-mozgalom kirobbanásszerű megjelenéséhez

még másra is szükség volt. Kirobbantotta, vulkánikus kitörés módjára felszínre hozta ezt a mozgalmat a nagy Sztálin neve, mindnyájunk számára a legdrágább és legszeretettebb név, annak a férfiúnak a neve, példája és útmutatása, aki valamenynyiünknek, a világ összes dolgozóinak vezetője és tanítómestere. Segített felszínre hozni ezt a mozgalmat a Magyar Újító Kongresszusra hazánkba érkezett kiváló szovjet sztahánovista újítók, Bikov és társainak tapasztalata és közvetlen példamutatása, akik tudásukat, módszereiket szívesen átadták a mi legjobb munkásainknak, Így született meg nálunk a magyar sztahánov-mozgalom.

A magyar sztahánov-mozgalomnak hirtelen, kirobbanásszerű megjelenése azt bizonyítja, hogy országunkban ez a mozgalom nem mesterséges dolog, hanem olyasvalamiről van szó, ami a társadalmunk és népgazdaságunk szerkezetében bekövetkezett alapvető változásokban gyökerezik. De, persze, a mozgalom hirtelen, kirobbanásszerű megjelenése nem azt jelenti, hogy spontán folyamattal állunk szemben. Ellenkezőleg, a sztahánov-mozgalom keletkezésének Magyarországon ugyanúgy megvoltak és megvannak az előfeltételei, mint ahogyan megvoltak és megvannak a Szovjetunióban. Egyesek azt gondolják, hogy ezek a feltételek nálunk lényegesen különböznek azoktól a feltételektől, melyek a Szovjetunióban a sztahánov-mozgalom létrejöttét megelőzték, hogy a mi sztahánov-mozgalmunk a szovjet sztahánov-mozgalomtól lényegesen eltérő vonásokat mutat fel. Az ilyen nézetek azonban teljességgel helytelenek.

A sztahánov-mozgalomról 1935-ben tartott történelmi jelentőségű beszédében Sztálin elvtárs meg-

állapította, hogy a sztahánov-mozgalom keletkezésének négy alapvető feltétele van.

Az első feltétel, mint Sztálin elvtárs megállapította, a munkások anyagi helyzetének gyökeres megjavulása. Sztálin elvtárs aláhúzta, hogy ha a munkások jobban élnek, ha vidámabb az élet, akkor jobban megy a munka. Ki tagadhatná, hogy ez a feltétel nálunk teljes mértékben megvan? Ki tagadhatná, hogy hála Pártunk, népi demokratikus kormányunk helyes politikájának, hála Rákosi elvtárs útmutatásának, hároméves tervünk időelőtti sikeres megvalósításának, országunkban a dolgozók, s mindenekelőtt a munkások életszínvonala az utóbbi évek folyamán hatalmas mértékben emelkedett? Mi is elmondhatjuk, hogy az a társadalmi átalakulás, melyet hazánkban a dicső Szovjet Hadsereg felszabadító cselekedete tett lehetővé s indított el és amely következményeiben egyértelmű a szocialista forradalommal, máris oda vezetett, hogy országunk dolgozói nemcsak szabadságot kaptak, hanem a szabadság mellé anyagi javakat is; elmondhatjuk, hogy országunkban a dolgozók életszínvonala jelenleg általánosságban legalább 40 százalékkal magasabb, mint a régi nagytőkés, nagybirtokos Magyarországon volt. Így érthető, hogy mert nálunk is jobb, szebb, vidámabb lett az élet, nálunk is minden alap megvan arra, hogy jobban menjen a munka.

A második feltétel, melyre Sztálin elvtárs a sztahánov-mozgalom keletkezésével kapcsolatban rámutatott, a kizsákmányolás megszűnése. Megvan-e nálunk ez a feltétel? Megvan, bár nem annyira általános jelleggel, mint a Szovjetunióban a sztahánov-mozgalom keletkezésének idején. Nálunk, különösen a mult év végén megvalósított álla-

mosításokkal, a gyáriparban teljesen megszűnt a kizsákmányolás, de megszűnt népgazdaságunk egész sor más területén is. A mi munkásaink, a mi dolgozóink túlnyomó, döntő többségükben nem kizsákmányolt proletárok többé. Nem a tőkés számára termelnek profitot, hanem saját maguk, a nép számára végzik termelő munkájukat. Nem a tőkések zsebelik be termelésük gyümölcsét, hanem minden, amit létrehoznak, a nép javát szolgálja. Ennek óriási jelentősége van a sztahánov-mozgalom létrejöttében országunkban.

A harmadik feltétel, melyet Sztálin elvtárs, mint a sztahánov-mozgalom keletkezésének alapvető tényezőjét jelölt meg, az új technika. Egyesek azt gondolják, hogy ez a feltétel nálunk teljességgel hiányzik, mert hároméves tervünk nem a népgazdaság újjáalakítását, rekonstrukcióját tűzte ki célul, hanem a háborúban leromlott, jelentékeny mértékben sérült és dezorganizált népgazdaság újjáépítését. Egyesek azt gondolják, hogy nálunk az új technika mint feltétel teljességgel hiányzik, mert hároméves tervünk során mi nem építettünk százszámra új, korszerű üzemeket, ahogy a Szovjetunióban az első ötéves terv során. De így megítélni a dolgot helytelen volna. Az természetesen igaz, hogy hároméves tervünk elsősorban az ország népgazdaságának helyreállítását tűzte ki feladatul, és az is igaz, hogy a hároméves terv során mi még nem építettünk százszámra új, korszerű üzemeket. De igaz az is, hogy ipari termelésünk a hároméves terv megvalósításának eredményeként mintegy 50 százalékkal túlhaladja a háborúelőtti termelési színvonalat. Igaz, hogy mezőgazdaságunkban is elkezdtük a termelés gépesítését, ezen a téren komoly lépéseket tettünk előre. Igaz, hogy jónéhány új üze-

met is építettünk s építettünk még több új, korszerű üzemrészt, szerelőcsarnokot, s részben sérült üzemeinket nem úgy állítottuk helyre, ahogyan azok régen voltak, hanem a helyreállítással egyben korszerűsítettük is azokat. Másrészt: régi üzemeinkbe sokezer új, korszerű gépet állítottunk be, vagyis üzemeinkbe részben új technikát vittünk. Üzemeink egyrészét, ahogy mondani szokás, profilíroztuk, vagyis vegyeskereskedésekből, amilyenek ezek az üzemek a tőkés gazdálkodás idején voltak, világos, egységes arcélű üzemeket szerveztünk. Számos helyen megváltoztattuk a technológiai folyamatot is. Mindez azt bizonyítja, hogy ha nálunk jelenleg még sokkal kevesebb is az új technika, mint volt a Szovjetunióban a sztahánov-mozgalom keletkezésekor, mégis helytelen volna azt állítani, hogy nálunk az új technika teljesen hiányzik s hogy ezért mi a sztahánov-mozgalomhoz állítólag új utakon jutottunk volna el.

Végül a negyedik feltétel, melyet Sztálin elvtárs mint a sztahánov-mozgalom keletkezésének alapját megjelölt: az emberek, akik a technika mestereivé váltak, akik a technika minden csínját-bínját ismerik, akik teljes mértékben elsajátították a technikát a maguk területén és ki tudják préselni belőle mindazt, ami benne van. Megvannak-e nálunk ezek az emberek? Igen, megvannak. Legjobb képviselőik itt ülnek ebben a teremben: a Magyar Sztahánovisták I. Országos Tanácskozásának küldöttei. De rajtuk kívül még sok százan és ezren vannak ilyen emberek mindenfelé üzemeinkben, a legkülönfélébb termelési ágakban.

Látható tehát, hogy a sztahánov-mozgalomnak mind a négy sztálini alapfeltétele kisebb vagy nagyobb mértékben megvan országunkban. S amenyi-

nyiben egyes feltételek még hiányosan vannak meg, ezeket pótolja, segít áthidalni a szovjet tapasztalat, a Szovjetunió világító példája. Minél teljesebbé válnak a még hiányosan meglévő egyes feltételek, minél inkább haladunk előre a szocializmus építésének útján, a tőkés elemek kiszorításának és felszámolásának útján, annál inkább kell kibontakoznia, a párt és a kormány támogatásával s helyes vezetésével, a sztahánov-mozgalomnak.

Már említettem, hogy a sztahánov-mozgalom hirtelen, kirobbanásszerű megjelenése egyáltalán nem jelenti, hogy ez a mozgalom valami spontán jelenség, olyan dolog, amely magától jött volna létre. Hasonlóképpen súlyos hiba volna azt gondolni és arra irányt venni, hogy a sztahánov-mozgalom további kifejlődése, megerősödése, kiterebélyesedése magától fog menni. A sztahánov-mozgalom további kifejlődése egész sor olyan körülménytől függ, amelyeknek megteremtése és biztosítása rajtunk, a Párton, a szakszervezeteken, társadalmi és tömegszervezeteinken és nem utolsó sorban kormányzatunkon s a termelés vezetésén múlik.

A Párt természetesen mindent irányít, és irányítja a munkaverseny-mozgalmat, a sztahánov-mozgalmat is, mint a munkaverseny-mozgalom magasabb formáját. De a sztahánov-mozgalom közvetlen megszervezése, a mozgalom fejlődése további feltételeinek megteremtése elsősorban az üzemi vezetés s ezen túlmenően általában a termelés vezetésének feladata. És ezen a téren nálunk még távolról sincsen minden rendben. Előfordul, hogy egyes üzemekben vagy iparágakban megindul a sztahánov-mozgalom s azután visszaesés következik be. Ez történt bizonyos mértékig a bányászoknál és bizonyos mértékben az építkezéseknél. Különösen fel

kell figyelnünk arra, ami a bányászoknál pl. Alberttelepen történt. Ismeretes, hogy az alberttelepi bányászok az elsők között voltak, akik elindították a sztahánov-mozgalmat és kezdetben hatalmas sikereket értek el. El lehet mondani, hogy az egész ország valósággal lázban volt, napról-napra várva az alberttelepi bányászok újabb és újabb eredményeit. De néhány heti nekilendülés és igen komoly sikerek után mintha elvágták volna ezt a mozgalmat Alberttelepen. Mi megvizsgáltuk, mi ennek az oka. Kiderült, hogy több ok van. Az egyik a bányászszakszervezet rossz munkája. Bányászszakszervezetünknek úgyszólván egész apparátusa Budapesten ül, ahelyett, hogy kinn volna a bányáknál és a bányászoknál. A bányászszakszervezet nem fordított elég gondot arra, hogy az alberttelepi bányászok nagyszerű kezdeményezését felkarolja, támogassa s a mozgalom útjában álló akadályokat elhárítsa. Se a bányászszakszervezet, sem pedig a bányaipar vezetése nem figyelt fel arra, hogy az Alberttelepen, de más bányáinkban is alkalmazott bérrendszer rossz, tarthatatlan, egyenesen gátja, fékje, akadálya a munkaverseny és a sztahánov-mozgalom kifejlődésének. Alberttelepen az történt, hogy a sztahánovisták igen magas teljesítményének megfelelő díjazást, a sztahánovisták által ténylegesen megkeresett magas bért visszatartották, nem fizették ki. A teljesített százalékot nem a bányászok egyéni teljesítménye alapján számították, hanem a 90 tagú front-csapat átlagteljesítményéből vezették le. Ennek következtében a szahánovista vájár nemcsak aránytalanul kevesebbet kapott, mint amennyi munkája után neki járt volna, hanem csak a hónap végén tudta meg, hogy mennyit kap munkájáért. Az is előfordult, hogy amikor legjobban ment a munka,

hirtelen leállt a szállító-pálya a bányában. Ez Alberttelepen az egyetlen sztálini-műszak alatt négy esetben fordult elő. De hasonló jelenségek másutt is vannak. Megtörténik, hogy hirtelen, amikor a sztahánovisták éppen a legnagyobb teljesítményt adják, baj van a villamosenergia-szolgáltatással. Nem ritka eset, hogy amikor sztahánovistáink hozzáfognak a termeléshez s legjobban megy a munka, hirtelen ez vagy az hiányzik, mert nem történt róla gondoskodás, hogy minden kéznél legyen.

Az említett jelenségek azonban nemcsak azt bizonyítják, hogy nálunk még a munka megszervezésével távolról sem áll minden a legjobban, hanem arra is mutatnak, hogy minden valószínűség szerint számos olyan rendellenességben, amely a munkaverseny kifejlődését, sztahánovistáink jó munkáját akadályozza, az ellenség keze is benne van. Megbocsáthatatlan bűn volna feltételezni, hogy mert nálunk népi demokrácia, proletárdiktatúra van, hogy mert üzemeink teljesen állami kézbe kerültek, az ellenség nem próbál behatolni üzemeinkbe és tétlenül, ölbetett kezekkel nézi a sztahánov-mozgalom kifejlődését országunkban. Mindez arra utal, hogy alaposabban körül kell néznünk az üzemekben is, hogy nyitva kell tartani a szemünket, hogy fokozottabb éberségre van szükségünk, mint amit eddig tanusítottunk.

A munkaverseny és a sztahánov-mozgalom további kifejlesztésének és megerősítésének igen fontos feltétele a termeléshez szükséges anyag folyamatos biztosítása. Az anyagellátás kérdésében sem szabad azonban sémákhoz ragaszkodnunk. Nem szabad egyszerűen tudomásul vennünk, ha anyaghiányra hivatkoznak, mint ami akadályozza a munkaverseny és a sztahánov-mozgalom jobb és

gyorsabb kifejlesztését. Nyilvánvaló, hogy bizonyos nyersanyagok és félkész-gyártmányok nem állnak korlátlan mennyiségben rendelkezésünkre. Vonatkozik ez elsősorban a könnyűipar néhány ágára. De az is kétségtelen, hogy az esetek nagyobb részében, különösen a nehéziparban és főként a gépgyártásnál, amikor az anyaghiányra hivatkoznak, mint a munkaverseny és a sztahánov-mozgalom kifejlesztésének akadályára, nem abszolút anyaghiányról van szó, hanem saját szervezetlenségünkről, bürokratizmusról, az előrelátás hiányáról, fejetlenségről. Így pl. a Győri Vagon-gyárban is anyaghiányra hivatkoztak, mint ami fékezi a munkaversenyt és a sztahánov-mozgalom további kifejlődését. A munkások szorították a gyár vezetőségét, hogy a gyár területén igen jelentős anyag-mennyiségek maradtak a háborúelőtti időkből, de ezek nagyobbrészt összekeverve, szortírozatlanul voltak a raktárakban s ezért ezeket nem tudták kellőképpen felhasználni. A munkások nyomása alatt a gyárvezetőség elkezdte ennek a gyárban heverő anyagnak, „a semmire nem használható" anyagnak felkutatását és részben már meg is találta az anyag felhasználásának a módját. Ugyancsak a Győri Vagon-gyárban gyakran előfordult, hogy anyagot rendeltek olyan gyártmányokhoz, amelyeket később mégsem gyártottak. Ezt az anyagot a gyárnak leszállították s az anyag már féléve a raktárban felhasználatlanul fekszik. Pl. az autógyártáshoz nagymennyiségű textil- és bőranyagot rendeltek (a karosszáláshoz). A gyártásnál azonban mégsem került sor ennek felhasználására. Ugyanakkor a vagongyártásnál komoly fennakadást okozott a megfelelő textil- és bőranyagok hiánya, amíg rá nem jöttek, hogy az autógyártásnál fel nem használt anyag ren-

delkezésükre áll, vagyis amíg a jobbkéz tudomásul nem vette, hogy mit csinál a balkéz. Amiből következik, hogy a jobbkéznek tudomásul kell vennie, mit csinál a balkéz s az üzemen belül egységes anyaggazdálkodást kell bevezetni.

Nemcsak a szervezetlenségre, de a bürokratizmusra és szűk látókörre is jellemző, hogy a legutóbbi időkig a gyár minden osztálya — igaz, hogy a központi anyagbeszerzés útján — külön-külön rendelt magának anyagot. Ez oda vezetett, hogy pl. a hídosztálynak két hónapra való kencéje volt raktáron, amelynek felhasználására csak később került sor, míg a vagonosztály munkáját akadályozta a kencehiány. A hídosztály pedig még akkor sem akart hozzájárulni a kence kölcsönadásához, amikor már rájöttek, hogy ilyen módon át lehetne hidalni a vagongyártásnál mutatkozó kencehiányt. A hídosztály vezetői arra hivatkoztak, hogy azért nem adhatják át a vagongyártásnak a kencét, mert hátha akkor, amikor nekik lesz szükségük a kencére, nem fogják tudni ezt időben beszerezni s ez az ő programjuk végrehajtását zavarni fogja. Meg kell jegyezni, hogy a kence mindvégig a központi raktárban volt elhelyezve, de nem a vagongyár, hanem a hídosztály javára tették félre. Ezeket a kérdéseket a gyárban a legutóbbi időben nagyjából megoldották olymódon, hogy a raktárt nem a gyár osztályai szerint, hanem cikkek szerint szervezték meg. Mellesleg szólva, ezt nem saját kezdeményezésükből tették, hanem a Nehézipari Minisztérium felelős embereinek javaslatára.

Szándékosan időztem kissé hosszabban a Győri Vagonban előforduló visszásságoknál az anyagellátás szervezetlensége kérdésében, mert a Győri Vagon távolról sem a legrosszabb gyárunk s mert, mint

ismeretes, ebben a gyárban a gyárvezetés, különösen azonban pártszervezetünk igen komoly segítséget nyujtott a munkaverseny és a sztahánov-mozgalomnak. Viszont, ha még ilyen gyárban is az említett visszásságok előfordulnak, el lehet képzelni, mi történik más, kevésbbé jól vezetett és szervezett gyárban.

Olyan példákat, mint a Győri Vagongyár esete, tucatszámra lehetne felsorolni. Az EMAG-gyárban pl. hiány mutatkozott az osztályozó hengercsőkészletben s ennek következtében a csaknem elkészült cséplőgépeket nem tudták befejezni. A csövet Csepelen a W. M.-gyárban gyártják. Az EMAG-gyár vezetőségének többszöri sürgetésére sem volt hajlandó a csepeli csőgyár a csöveket leszállítani, azzal az indokkal, hogy a kívánt méretű csöveket nem tartják raktáron és hogy 100—200 méter cső gyártására nem tudnak berendezkedni. Az EMAG-gyár vezetősége azonban nem nyugodott ebbe bele, személyesen elmentek a W. M.-gyárba és kiderült, hogy a W. M. csőraktárában a nekik teljes mértékben megfelelő csőből 500 métert találtak. Ez a csőmennyiség az EMAG egyévi osztályozó hengercsőszükségletét fedezi.

Mindez azt bizonyítja, hogy az anyaghiányra való hivatkozás igen sokszor csupán arra szolgál, hogy ezzel takargassák a szervezetlenséget, a rendetlenséget, a vezetés hibáit a műhelyben, az üzemben, vagy esetleg a minisztériumban.

A sztahánov-mozgalomnál s általában a munkaverseny kifejlesztésénél igen fontos szerepet játszik a gyártásvezetés, a gyártás gondos megtervezése, előkészítése, az előrelátás a gyártás megtervezésénél. Hogy ennek elmulasztása milyen bajokra vezethet, erre példa többek között a Láng-gyár esete.

A gyártásvezetésnek a Láng-gyárban, mint persze másutt is, gondoskodnia kellett volna az elmaradottabb üzemrészek fejlesztéséről. A gyártás előkészítésénél azonban erre nem voltak figyelemmel. Nem vették tekintetbe, hogy a lemezhegesztésnél a sztahánov-mozgalom következtében a termelőképesség kibővült, ugyanakkor azonban a hegesztők munkáját előkészítő vasszerkezeti részleg termelőképessége nem fejlődött hasonló mértékben. Ennek eredménye abban mutatkozott, hogy jóllehet a gyáron belül nyersanyag kellő mennyiségben rendelkezésre áll, a hegesztőket még sem tudják kellő mértékben munkával ellátni. A gyártásvezetésnek az lett volna a kötelessége, hogy a kazán- és vasszerkezeti részleg jobb megszervezésével biztosítsa az arányos fejlődést s így lehetővé tegye a hegesztőknél a sztahánov-mozgalom további fejlődését.

A sztahánov-mozgalom nem utolsó sorban helyes munkamegosztást is jelent. Jelenti számos esetben az egyes gyártási műveletek felbontását, vagy pedig azt, hogy egy-egy egyszerű munkafolyamatot, amelyet azelőtt minden dolgozó saját maga végzett, most egy vagy két dolgozó végzi el valamennyiük számára. Ennek a munkamegosztásnak döntő szerepe volt a sztahánov-mozgalom keletkezésekor a Szovjetunióban, amikor Sztahánov ahelyett, hogy maga végezte volna a bányában az ácsolást, csak a fejtéssel foglalkozott s ezzel tízszeres, tizenkétszeres eredményt ért el, míg ugyanakkor az ácsolást más, erre a célra beállított munkás végezte. Hasonlóképpen a kőműves sztahánovistáknál, a sztahánovista kifejezetten a magas minősítésű szakmunkát végzi, míg a kisebb szaktudást igénylő munkát erre a célra külön beállított segédmunkás végzi el. Ilyenmódon együttes termelékenységük többszö-

röse annak, mint amit akkor érnének el, hogyha az egész munkafolyamatot egy-egy ember valósítaná meg. Hasonló jelenségek nálunk is tömegével találhatók. Így pl. a már említett Láng-gyárban észrevették, hogy a dolgozók feleslegesen sok időt töltenek azzal, hogy amikor munkájukban valamilyen zavar mutatkozik, maguk mennek el szerszámért, készülékért, rajzért stb. Ez zavarta munkájuk folyamatosságát is. A Láng-gyárban ezt a nehézséget úgy akarják kiküszöbölni, hogy a munkás gépére, ha ott zavar mutatkozik, zászlócskát tűz ki, s műhelyrészenként beállítanak egy-egy dolgozót, aki odamegy ahhoz a géphez, ahol a zászlócska ki van tűzve, megkérdezi, mire van szüksége a munkásnak s elintézi. Így nem kell minden munkásnak külön-külön a raktárba, a köszörűshöz, a műhelyfőnökhöz szaladgálnia.

Ismeretes, hogy a munkaverseny kifejlesztésének s részben a sztahánov-mozgalomnak is egyik komoly akadálya a csoportnormák rendszere volt és részben még ma is ez. Üzemeink nagyrészénél, helyesen, rátértek a csoportnormák felbontására. Számos helyen azonban a csoportnormák felbontásával kapcsolatban hibát követtek el. Megtörtént pl. egyik üzemünkben, hogy a csoportnorma felbontása előtt az egész csoportnak 7 munkautalványt adtak ki, amely előírta, hogy milyen munkafázisokat kell elvégezni. A csoportnorma felbontása után azonban 7 helyett 141 munkautalványt rendszeresítettek. Ez hatalmasan felduzzasztotta az - adminisztrációt, amely nem volt képes folyamatosan ellátni a gyártás előkészítését és a megfelelő, rendszeres, hosszabb időre szóló munkaadagolást. A munkát csak egy- vagy félnapi időre tudták kiadni. Ez természetesen igen komoly akadályává vált a teljesítmény

emelésének. Ebből következik, hogy a csoportnorma felbontásánál ügyelni kell arra, hogy a munkautalványok számát mérhetetlenül ne növeljék, hanem az azonos jellegű munkákat egy munkautalványon adják ki.

A sztahánov-mozgalom kifejlődése igen nagy mértékben függ attól is, hogy emeljük a munkások szakképzettségét, hogy növeljük a termelésben a műszaki képzettségű emberek, művezetők, mérnökök, stb. számát és szerepét. Ezen a téren nálunk még nagyon-nagyon sok a tennivaló. A Minisztertanács ismert határozata megadja a lehetőséget arra, hogy új alapokra helyezzük a szakmunkásképzést és a munkásoknak a továbbképzését, de a határozat magától nem valósul meg. A határozat megvalósításához szükséges, hogy az ipari tanulóotthonok és ipari tanuló-iskolák rendszerének kifejlesztése mellett a termelő minisztériumok és az üzemek vezetői komolyan foglalkozzanak a szakmunkás-képzéssel, a szakmunkások át- és továbbképzésével s hogy ehhez a szakszervezetek minden támogatást megadjanak. Hasonlóképpen igen nagy gondot kell fordítanunk arra, hogy üzemeink mind több közép- és felsőfokú műszaki képzettségű embert kapjanak. És itt nem várhatjuk be, amíg a rendes úton, a megszokott módszerekkel kapják meg üzemeink a számukra szükséges sokezer műszaki embert, művezetőket, mérnököket. Néhány éven keresztül a legkülönfélébb eszközökkel s mindenekelőtt a munkásokból átképzett műszaki emberek számának a növelésével kell a hiányt pótolnunk. Sürgősen el kell kezdenünk üzemi káderein k, munkásaink, művezetőink, mérnökeink előkészítését az új feladatokra. Mert nem szabad elfelejteni, hogy ötéves tervünk megvalósítása az üzemek egész so-

rát, új, korszerű technikát fog adni népgazdaságunknak. Erre fel kell készülnünk, hogy embereink bánni tudjanak a technikával, hogy ki tudják hozni az új technikából mindazt, ami benne van.

A munkaverseny s a sztahánov-mozgalom kifejlesztésének fontos feltétele, hogy üzemeinkben példás rend és tisztaság legyen. De nemcsak az üzemekben, az üzemi épületekben kell rendnek és tisztaságnak lennie, hanem az üzem udvarán is. Nem szabad, hogy felesleges anyag, gépek, gépalkatrészek szanaszét heverjenek. Új, magasrendű üzemi kultúrát kell bevezetnünk, kultúrmódra kell dolgoznunk, mert a sztahánov-mozgalomnak egyik legjellegzetesebb vonása a magas termelési kultúra. El lehet-e mondani, hogy ezen a téren a mi üzemeinkben minden rendben van? Sajnos, ezt még nem lehet elmondani. Igaz, vannak üzemeink, amelyekben ezen a téren jelentékeny előrehaladás történt. De nem kevés még az olyan üzem, ahol, ha a műhelyekben van is bizonyos rend, az udvarral, a raktárral vajmi keveset törődnek. Ennek az állapotnak pedig véget kell vetni, ha azt akarjuk, hogy a sztahánov-mozgalom s vele együtt a munkaverseny-mozgalom széles fronton előrehaladjon.

A sztahánov-mozgalom Magyarországon jelenleg még csaknem kizárólag az iparban és a közlekedésben van meg. A mezőgazdaságban, még ennek szocialista szektorában sincsen egyelőre igazi sztahánov-mozgalom. Az, hogy a sztahánov-mozgalom az iparban jelent meg nálunk, természetesen érthető, mert itt voltak meg leginkább ennek a mozgalomnak a feltételei. De nem szükségszerű jelenség az, hogy nálunk a mezőgazdaság szocialista szektorában a sztahánov-mozgalom még szinte ismeretlen. Hiszen állami gazdaságainknak az elmúlt évek

folyamán és főként 1949-ben igen jelentékeny mennyiségű korszerű technikát, traktorokat és egyéb mezőgazdasági gépeket adtunk. Gépállomásainkon az új traktorok és mezőgazdasági gépek ezrei dolgoznak s ha a mezőgazdaság szocialista szektorában mégsincsen egyelőre komoly értelemben vett sztahánovista-mozgalom, úgy ez elsősorban politikai hátramaradottságunkat bizonyítja ezen a területen. Pedig a sztahánov-mozgalomra szükségünk van a mezőgazdaságban is. De a mezőgazdaságban, ugyanúgy mint ahogy az iparban vagy a közlekedésben, a sztahánov-mozgalom nem magától fog kifejlődni. Ki fog fejlődni a négy ismert sztálini feltétel alapján, amelyek kisebb vagy nagyobb mértékben mezőgazdaságunk szocialista szektorában is megvannak és ki fog fejlődni Pártunk irányításával, az üzemi vezetés és a szakszervezetek hathatós közreműködésével, az egyéni munkaverseny kifejlesztésével, tömegversennyé válásával. Ezért tehát, ha a mezőgazdaság szocialista szektorában ki akarjuk fejleszteni a sztahánov-mozgalmat, úgy mindenekelőtt biztosítanunk kell, hogy elhárítsuk az akadályt azoknak útjából, akik ma már készek arra, hogy a mezőgazdaságban is sztahánovista módszerekkel, fejlett, kulturált szocialista módszerekkel dolgozzanak.

A munkaverseny és a sztahánov-mozgalom mint a munkaverseny magasabb formája, nem képzelhető el a munkások, a műszaki értelmiség, az üzemvezetés és általában a termelés és az ipar vezetése s az egész gazdasági vezetésnek legszorosabb együttműködése nélkül. Ezen a téren főként a sztálini munkafelajánlás és a sztálini műszak idején megtettük az első lépéseket. Örömmel kell megállapítani, hogy műszaki értelmiségünk jelentékeny

segítséget adott és ad napról-napra a sztahánov-mozgalom kifejlődéséhez. De természetesen ezen a téren még nagyon sokat kell tennünk. Az üzem és a termelés vezetőinek nem szabad elfelejteniök, hogy a munkásokat nemcsak tanítaniok kell, hanem tanulniok is kell tőlük. Minél gyakrabban tanácskozzanak az egyszerű munkásokkal, rendszeresen szervezzenek üzemi termelési értekezleteket, hallgassanak az egyszerű dolgozók szavára. Vizsgálják meg javaslataikat, észrevételeiket, bírálatukat s hasznosítsák mindazt, ami alkalmas arra, hogy a termelést megjavítsák, a termelékenységet fokozzák s ezzel a szocializmus építését a maguk területén előre vigyék.

Mi nagy örömmel állapítjuk meg, hogy a sztahánov-mozgalom ma már nem egyes kiváló teljesítményű dolgozóknak az ügye, hanem mindinkább ezrek mozgalmává válik. De ugyanakkor tudnunk kell azt is, hogy a szovjet termelési eredményekhez képest mi még a kezdet kezdeténél tartunk. Hatalmas, nagyjelentőségű cselekedet az, amit a mi sztahánovistáink, műszaki értelmiségünk legjobbjainak támogatásával megvalósítottak. Azonban az, amit eddig elértünk, távolról sem a végső határ, hanem csak kezdete egy folyamatnak, amely új és nagyszerű eredményekhez kell hogy vezessen.

A sztahánov-mozgalom létrejötte Magyarországon bizonyítja a szocialista gazdasági rend fölényét a kizsákmányoláson alapuló tőkés gazdasági renddel szemben. Bizonyítja Lenin—Sztálin tanításának győzhetetlenségét. Bizonyítja Pártunk, a Magyar Dolgozók Pártja politikai irányvonalának helyességét és elismerését a legszélesebb dolgozó tömegek által. Ha a még meglévő hiányosságokat kiküszöböljük, ha a hibákat kijavítjuk, ha a sztahánov-

mozgalom útjában álló akadályokat elhárítjuk, ha a számos területen még megmutatkozó szervezetlenséget, bürokratizmust, fejetlenséget felszámoljuk — s erre Pártunk vezetésével, Rákosi elvtárs vezetésével kétségtelenül képesek vagyunk — akkor a sztahánov-mozgalom mai első eredményei újabb és újabb sikerekkel fognak kibővülni s a munkaverseny és sztahánov-mozgalom kifejlődése útján még inkább meggyorsul előrehaladásunk a szocializmus építésének útján.

(1950 február 25-én.)

TARTALOM

Harcban a nemzetért

Lesz magyar újjászületés! 7
Beszéd az Ideiglenes Nemzetgyűlésben 15
Új honfoglalás.. 23
A kormány bizonyos mértékű átalakítása vált szükségessé 26
Harcban a nemzetért! 32
A felelősség kérdése és a választások 37
Munkásegységet! 42
Becsületes munkát 46
Beszéd a Magyar Dolgozók Pártja választási gyűlésén 55
Beszéd a Függetlenségi Népfront választási gyűlésén, Jászberényben 72
Beszéd a Függetlenségi Népfront választási gyűlésén, Szolnokon 84
Megnyitóbeszéd a pártiskola négyhónapos tanfolyamán 1949 május 23-án 95
Harc az imperializmus titóista ügynöksége ellen — harc a szocializmusért 107

Arccal a vasút felé

Arccal a vasút felé.. 121
Elindult a századik mozdony 128
Postások szerepe az újjáépítésben 132
Beszéd a Kossuth-híd megnyitásánál 139
A Déli Összekötő Vasúti-híd megnyitásánál 141
Az újszegedi híd avatásán 146

Magyarország gazdasági újjáépítése

Magyarország gazdasági újjáépítésének feltételei .. 155
Stabilizáció 176
A stabilizáció mérlege 186
Magyarország hároméves gazdasági tervének alapjai .. 198
A hároméves terv és a széntermelés.. 219
Nemzetgazdaságunk szerkezeti változásai és jövője .. 222

Termelési kérdések a népi demokráciában 245
Népi demokráciánk gazdasági kérdéseiről 255
Országépítő munkásifjúság 274
Az élmunkásmozgalom — forradalmi mozgalom 288
Felszólalás a MDP Központi Vezetőségi ülésén .. 296

Az értelmiség szerepéről

Az értelmiség szerepéről és jövőjéről 307
A haladó közgazdaságtudomány jelentősége a népi demokratikus Magyarországon 311
Az Állami Műszaki Főiskola megnyitása 323
A Magyar Természettudományi és Műszaki Egyesületek Szövetségének megalakulása 329
Az Országos Oktatási Értekezlet jelentősége 335
A Magyar Tudományos Tanács feladatairól 341

A MDP politikája falun

A szövetkezetekkel a dolgozó parasztság felemelkedéséért 357
A Magyar Dolgozók Pártjának politikája falun 380
A Magyar Dolgozók Pártjának agrárpolitikája a szocializmus építésének idején.. 400

Ötéves tervvel a szocializmus felé

A közlekedésügyi tárca költségvetéséről.. 431
A Magyar Köztársaság költségvetése 451
A Közlekedésügyi Minisztérium költségvetése 495
A magyar népgazdaság ötéves terve 511
Az ötéves tervvel a szocializmus felé 554
Sztálin útján a boldog, művelt, szocialista Magyarországhoz! 593
A magyar népgazdaság ötéves tervének alapjai 606
Felszólalás a Magyar Sztahánovisták I. Országos Tanácskozásán 619

Műszaki vezető : Gortvai Tivadar

(140) — 2201. Franklin-nyomda N. V. Budapest, VIII., Szentkirályi-u 28.
Felelős: Janka Gyula igazgató.